ספרי׳ – **אוצר החסידים** – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

שער
חמישי

אגרות-קודש

•

מאת כבוד קדושת

אדמו״ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט״א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בתרגום חפשי ללה״ק

חלק ב׳

כרכים י״ב – כ״ג

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים״

770 איסטערן פאַרקווי ברוקלין, נ.י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה
הי׳ תהא שנת פלאות אראנו
שבעים שנה לנשיאות כ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

IGROIS KOIDESH
K'VOID K'DUSHAS ADMUR MHM SHLITA
B'Targum Chofshi L'Lahak
Vol. II

Published and Copyrighted by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N.Y. 11213
770kehot@gmail.com

Printed in the Holy Land
5781 • 2021

ב"ה.

פתח דבר

על פי בקשת רבים ובברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח, מדפיסים אנו בזה חלק שני מסדרת אגרות קודש — בתרגום חפשי ללשון הקודש[1], הכולל תרגום המכתבים משפת האידית שיצאו לאור בסדרת האגרות קודש — כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח, מהכרכים י"ב-כ"ג.

בראש הספר בא מפתח האגרות הנדפסים בספר זה.

מטרת ספר זה הוא לעזר וסיוע בהבנת אגרות הקודש של הרבי שליט"א מלך המשיח גם לאלו שלעת עתה אינם בקיאים ב"לשון אידיש", ועל-כן חשוב להבהיר כי ספר זה, כפשוטו, אינו תחליף ללשון הרב ממש כי אם תרגום בלבד[2]. כיון ש"אותיות מחכימות", בפרט אותיות קדושות של נשיא הדור, הרבי שליט"א מלך המשיח, השתדלנו להלך על חבל דק: מחד, להביא את הדברים שיובנו בבהירות הרצויה, ע"י תרגום, פיסוק, הסבר, פיענוח ר"ת ועוד — אך גם לקמץ בהוספת יתר, שלא לגרוע ח"ו מחינם המיוחד של הדברים כי "כל המוסיף גורע". בדרך זו הקפדנו שלא לשנות מלשונו הזהב של כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח עד כמה ששיך, והשינויים שעשינו הם אך ורק במקום בו היה מוכרח להבנת תוכן הדברים, כאמור.

במהדורה זו לא נדפסו הערות העורך[3], אלא רק הערות כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח שהינם חלק מגוף המכתב. כמו כן, לא תרגמנו משפטים בודדים באידיש, אלא אם כן חלק ניכר מהאגרת הוא בשפת האידיש, ובמקרים אלה הובאה כאן האגרת בשלימותה, "למען ירוץ בהם הקורא".

על-מנת להקל על הלומדים במציאת האגרת המקורית, תחת כל מספר אגרת, לפני תרגום המכתב, צויין באיזה כרך ועמוד נדפסה האגרת המקורית.

יש להדגיש שעל-אף ההשתדלות המרבית לדייק במילותיו הק' של כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח, הרי — "שגיאות מי יבין" — ויתכן ונפלו אי-אלו טעויות במלאכת התרגום. על כן בקשתנו שטוחה בפני הלומדים לשלוח את הערותיהם אל המערכת על-מנת שנוכל לתקנם, אי"ה, במהדורות הבאות.

---

1 ראה לקו"ש חכ"א ע' 397 וראה גם אג"ק כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח י'תתמד, כרך ל': "ובטח ראתה בתת-כותרת שהוא "תרגום חפשי" ומובן שמלה האמורה לא היתה במכתבי במקורו (באידית)".

2 ראה לקו"ש חכ"א ע' 446 ואילך.

3 נדפסו שם בתחתית האגרות ובאותיות קטנות יותר.

* * *

ויהי רצון אשר בזכות הדפסת ספר זה, תיכף ומיד ממש נראה את כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח — יחזק השי"ת בריאותו בטוב ובנעימים וימשיך להנהיג את כל "בני ובנות ישראל בכל מקום שהם", מתוך חיים נצחיים, ויוליכנו קוממיות לארצנו הקדושה, ונלמוד מפיו תורתו של משיח, "תורה חדשה מאתי תצא", ויושלם קיום היעוד "אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא בשם ה' ולעבדו שכם אחד", אמן כן יהי רצון.

יחי אדונינו מורינו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

מערכת "אוצר החסידים"

ימות המשיח

כ"א אדר ה'תשפ"א (**ה**'**ת**הא **ש**נת **א**ראנו **פ**לאות)

ברוקלין נ.י.

מפתח

סימן	תאריך	שם הנמען	תוכן האגרת	עמוד
כרך יב				
ג׳תתלב	י״ח תשרי	ביה״כ בדובלין	אמירת תהילים אחר התפילה	א
ג׳תתמא	אדר״ח מ״ח		עצות למח״ז ופניות	ב
ג׳תתסד	ח׳ מ״ח		נחיצות בדיקת התפילין, מתוך בחירה	ג
ג׳תתפג	ט״ו מ״ח		לימוד השפה האנגלית	ג
ג׳תתפה	ט״ו מ״ח	כללי	תמיכת מרכז הישיבות תות״ל	ד
ג׳תתפח	י״ז מ״ח	מרת שולע שפרה קצנלבויגן השתדלות חלב ישראל		ה
ג׳תתצד	כ״ב מ״ח		התעסקות עם תל׳ בכשרונות פשוטים	ו
ג׳תתקיג	אדר״ח כסלו		נתינת צדקה בכי״ו	ז
ג׳תתקטו	אדר״ח כסלו	מר א. פרידריך	לימוד לפני הנשים	ח
ג׳תתקכא	ב׳ כסלו		הולדת בנים מצוה – צ״ל בטחון	ט
ג׳תתקלח	ח׳ כסלו	מו״ה מרדכי מילר	תמיכת המוסדות בפריז	ט
ג׳תתקמג	ט׳ כסלו		בריאות גשמיות ורוחניות	י
ג׳תתקמד	ט׳ כסלו		כנ״ל – ג׳תתקכא	יא
ג׳תתקמט	י״ב כסלו	אגודת נשי חב״ד, צרפת	עידוד בעבודתן	יב
ג׳תתקנה	י״ג כסלו	מו״ה דוד לאופר	נ״ח על פתח ביתו מבחוץ	יג
ג׳תתקסב	ט״ו כסלו	חג הסמיכה תות״ל מונטריאל	לנטוע בלב התל׳ – נרות להאיר	יג
ג׳תתקסה	ט״ו כסלו		תמיכת בנם מהישיבה	טו
ג׳תתקסז	ט״ז כסלו		נתינת תודה לה׳ בשמחה	טז
ג׳תתקפח	ד׳ דחנוכה		נסיעתו ללמוד במונטריאל – דוגמה חי׳	יז
ג׳תתקצד		חגיגה שנתית תות״ל	לימוד על טהרת הקודש, מס״נ. הוראה מחנוכה	יח
ג׳תתקצח	אדר״ח טבת	אגונ״ח, קליוולנד	עידוד בעבודתן	כ
ד׳כג	י״א טבת		הרואה מאופן פעולת השעון	כ
ד׳מא	י״ח טבת		העברת יין הבדלה על העינים	כב
ד׳מט	כ״ד טבת		שמחה ותודה לה׳	כב
ד׳נ	כ״ד טבת		קרא לשָׁמָּש – לשֶׁמש	כג
ד׳נח	כ״ו טבת	אגודת נשים תות״ל	בזכות נשים צדקניות כו׳	כג
ד׳פא	ב׳ שבט	מ׳ מערי ווילנסקי	אופני תמיכת הישיבות	כד
ד׳פה	ב׳ שבט	מו״ה ברוך ליטווין	המשפט בעניני ביהכנ״ס עניני חינוך. פחד מברקים ורעמים. כרם חב״ד	כה
ד׳ק	ז׳ שבט	מוהרמ״ז פייגלין	התפתחות הישיבה מלבורן	כו
ד׳קב	ט׳ שבט		א להתפעל מקשיים בקיום התומ״צ	כז
ד׳קז	י״א שבט		עין יפה. אהבת ישראל	כח
ד׳קיז	י״ז שבט	מו״ה ברוך ליטווין	המשפט בעניני ביהכנ״ס	כט
ד׳קכח	כ״א שבט		המקבל עול תורה מעבירין ממנו עול ד״א	ל
ד׳קכט	כ״א שבט	מוהרש״ב אלטוהיז	לא להוסף על מספר הקרואים	ל
ד׳קלא	כ״ד שבט		חגיגת בית שרה חלק הנשים בבנית המקדש ולא בעגל	לא
ד׳קמח	ג׳ אדר	אגודת נשי חב״ד, טורנטו	כנ״ל – ד׳קלא	לב
ד׳קנא*	ז׳ אדר		מניעת תעניות	לד

ד׳קנד	ט׳ אדר		ונהפוך – המתנגדים לחסידים	לה
ד׳קעב	י״ט אדר		בריאות גשמית ורוחנית	לה
ד׳קעג	י״ט אדר		עסק צ״צ סגולה לבריאות	לו
ד׳קפא	כ״ה אדר	אגונ״ח, מונטריאול	עידוד בעבודתן	לז
ד׳קפב	כ״ה אדר	מגבית תות״ל מונטריאול	הישיבה פועלת יציאת מצרים וגבולים	לח
ד׳קפג	כ״ו אדר	מו״ה אהרן כץ	חלוקת מצה שמורה	לט
ד׳קצג	א׳ ניסן	מ׳ מערי ווילנסקי	פרסים לתל׳. לאחרונה נהגו בפרס ספרים	לט
ד׳קצז	ב׳ ניסן	כללי	פסח קשור לחנוך. להפגש לפני ובתוך חה״פ עם התל׳	מ
ד׳קצח	ג׳ ניסן		טלית ע״ג הראש	מג
ד׳רי	ט׳ ניסן		שלום בית	מג
ד׳ריב	ט׳ ניסן		עצות לזכרון. חיזוק היהדות במלבורן	מד
ד׳רכא	יו״ד ניסן		ס״ת כלי בתוך כלי. יין שספק אם נגעו בו גויים	מה
ד׳רכד	י״א ניסן	אגודת נשים	בזכות נשים צדקניות כו׳	מו
ד׳רלד	י״ז ניסן		שיחות בעניני יר״ש	מו
ד׳רסח	כ״ט ניסן		לימוד דא״ח המביאה שמחה	מז

כרך יג

ד׳רפ	א׳ אייר		כ״א שליח מהשי״ת לשמש את קוני	מח
ד׳רחצ	ו׳ אייר	מו״ה א. שקלובסקי	המשכת הפסח לכל השנה	נ
ד׳שכט	פסח שני	כללי	תמיכת בית רבקה	נ
ד׳שדמ	ח״י אייר	מ׳ מערי ווילנסקי	הדפסת ס׳ הרקמה	נא
ד׳שנה	כ״א אייר	כינוס אגודת נשי חב״ד נ״י	שייכות נשים לפסח ושבועות	נב
ד׳שעט	כ״ו אייר	אגודת נשי חב״ד, מונטריאול	עידוד בעבודתן הפצת המעינות. בזמנינו אין סדר לבירורים	נג
ד׳שפד	כ״ז אייר	מוהרמ״ז פייגלין	כשב׳ נפגשים צ״ל טובה לג׳	נד
ד׳שפט	כ״ח אייר		עצות לזכרון	נה
ד׳שצה	כ״ט אייר		מעט אור דוחה הרבה חושך	נה
ד׳ת	כ״ט אייר	מו״ה יונה דרשר	תמיכת ביה״ס למלאכה	נו
ד׳תא	כ״ט אייר		תמיכת מוסדות חב״ד באה״ק	נו
ד׳תכח	יו״ד סיון	מ׳ חי׳ שגלוב	העבודה עם הנשים	נח
ד׳תלג	י״א סיון		התועדות. תהלים בלילה וכ״פ ביום	נח
ד׳תמד	י״ד סיון		הנהגת ה׳ ורופא המנתח	נט
ד׳תנה	י״ז סיון		נבראתי לשמש את קוני	סג
ד׳תסב	י״ט סיון		ויזה מהקב״ה בנסיעה לאה״ק	סד
ד׳תעו	כ״ב סיון	מו״ה ברוך ליטווין	משפט המחיצה בביהכ״נ	סה
ד׳תעז	כ״ב סיון	תלמיד	הלימוד בהתמדה – טובתך	סה
ד׳תפ	כ״ה סיון	אגודת נשי חב״ד, לונדון	ניצול ימי הקיץ	סו
ד׳תפא	כ״ה סיון	אגודת נשי חב״ד, צרפת	ניצול ימי הקיץ	סז
ד׳תפה	כ״ח סיון	מו״ה יעקב כץ	עבודת הכהן ושכרו	סח
ד׳תקג	ג׳ תמוז	מוהרח״י דון	השפעה על הסביבה	סט
ד׳תקיא	ח׳ תמוז		צדקה בזמנים מיוחדים	ע
ד׳תקטו	ח׳ תמוז		הנהגת השי״ת עם בני אדם	עא
ד׳תקכד	י׳ תמוז		לימודי חול ופרנסה	עב

ד׳תקנט	כ״ג תמוז	מונטבידאו	בניית המקוה במונטבידאו	עג
ד׳תקס	כ״ד תמוז	מו״ה שלמה מידנצ׳יק	הוראה מתאונה ברכבת	עד
ד׳תקסד	כ״ה תמוז	מו״ה מרדכי ריץ׳	תמיכת אהלי״ מלבורן	עה
ד׳תקעה	כ״ט תמוז	מו״ה ברוך ליטווין	הוראה מאטום שכמות קטנה פועלת הרבה	עו
ד׳תר	ה׳ מנ״א		ההסתר צריך לעורר צמאון	עז
ד׳תרא	ה׳ מנ״א	מו״ה דוד טננהויז	שלוחי המל״ח. הפצת המעינות	עח
ד׳תרט	ז׳ מנ״א	מו״ה א. שקלובסקי	הרב זקהיים. השלוחים	עט
ד׳תרכב	י״ד מנ״א		נחת מהבנים. בטחון	פ
ד׳תערב	אדר״ח אלול		עבודת נשי ובנות חב״ד	פ
ד׳תרעג	א׳ אלול		העבודה באגונ״ח לא מחלישה הבריאות	פא
ד׳תרדע	א׳ אלול	מו״ה יעקב כץ	הש״ץ ילמוד תחלה פירוש המילות	פב
ד׳תרצב	ה׳ אלול		קרא לשמש – לשמש	פג
ד׳תרצז	ז׳ אלול		לימוד באהלי״	פד
ד׳תשי	י״ג אלול	כללי	תמיכת הישיבות תות״ל	פד
ד׳תשלט	ימי הסליחות	כללי	חשבון הנפש א״צ להביא ליאוש אלא לעידוד	פה

כרך יד

ד׳תשמז	ד׳ תשרי	מוהרמ״ז פייגלין	יסוד בית רבקה במלבורן	פז
ד׳תשפג	כ״ו תשרי		בודאי התפלות נתקבלו	פח
ד׳תשצא	כ״ח תשרי		שלום בית	פט
ד׳תשצה	ב׳ מ״ח	מו״ה דוד טננהויז	שיעורי דא״ח במלון	צ
ד׳תתז	ג׳ מ״ח	מוהרמ״ז פייגלין	הגדלת ישיבת אהלי״ במלבורן ובית רבקה	צא
ד׳תתיד	ו׳ מ״ח		תהלים לפני ואחרי התפילה	צא
ד׳תתטו	ו׳ מ״ח		שלום בית	צב
ד׳תתלט	י״ז מ״ח	מ׳ איטא דבורה לוין	הרחבת אגונ״ח בכפ״ח	צג
ד׳תתמ	י״ז מ״ח		תמים – נר להאיר	צג
ד׳תתמג	י״ז מ״ח	מו״ה ברוך ליטווין	משפט המחיצה בביהכ״נ	צד
ד׳תתמז	י״ז מ״ח		התמסרות ללימודי קודש	צה
ד׳תתסד	כ״ד מ״ח	מוהרי״ל אונגאר	תמיכת הישיבה בפיטסבורג	צו
ד׳תתצג	ג׳ כסלו	אגודת נשי חב״ד	הרחבת העבודה	צז
ד׳תתצח	ד׳ כסלו		הצלחה בענינים הפרטיים והכלליים	צח
ד׳תתקח	ז׳ כסלו		דיאטה ונתוח. הודאה לה׳ על החסדים	צח
ד׳תתקיא	ז׳ כסלו	מוהרש״ב אלטוהיז	הישיבה ובית רבקה במלבורן	צט
ד׳תתקיד	ח׳ כסלו	כללי	תמיכת מרכז הישיבות תות״ל	קא
ד׳תתקטו	ח׳ כסלו	מוהרח״א ווייל	מעלת אנשים פשוטים. התוועדות י״ט כסלו	קב
ד׳תתקיט	י״ד כסלו		להשתתף בחתונת קרובו	קב
ד׳תתקלג	י״ד כסלו	מו״ה זאב גרינברג	הפצת היהדות בארגנטינה	קג
ד׳תתקלט	ט״ו כסלו	אגודת נשים	נס חנוכה ע״י אשה	קד
ד׳תתקמט	י״ז כסלו	מו״ה חיים סרברנסקי	הרחבת המוסדות במלברון	קה
ד׳תתקנ	י״ז כסלו	מוהרמ״ז פייגלין	בענין הנ״ל	קו
ד׳תתקנא	י״ז כסלו	מו״ה גאסטפריינד	צדקה במקום שאין עניים, עלי׳ לרגל	קז
ד׳תתקנו	י״ט כסלו		עסק בתומ״צ מבטל מחשבות זרות	קח
ה׳י	ז׳ טבת	חגיגת מרכז תות״ל	תמיכת הישיבה.לא שינו שמם כו׳	קח
ה׳יז	ט׳ טבת		דאגת פרנסה אינה מועילה	קי
ה׳יח	ט׳ טבת	מו״ה אלחנן הכהן	נ״ח בכי״ו מוסיף והולך	קיא

ה'כט	י"ב טבת		צריך לנצל זמנים מסוגלים	קיא
ה'נח	כ"א טבת	אגודת נשי חב"ד	הכנה מתאימה ליום ההילולא	קיב
ה'עד	כ"ו טבת	הא' שמואל גורביץ	מחנה הקיץ באוסטרלי'	קיג
ה'עט	כ"ז טבת	אגונ"ח, כפר חב"ד	עבוד מתוך הרחבה	קיג
ה'פג	כ"ח טבת	מוהר"א שקלוסקי	התוועדות י"ט כסלו – ר"ה לחסידות	קיד
ה'צג	ר"ח שבט	מר חיים שאשקעס	גלות – שפיזרן כו', כדי להאיר הסביבה	קטו
ה'צז	ד' שבט		מעלת התורה. מח"ז. חלומות. מתנגדים	קטז
ה'צט	ד' שבט	גמ"ח בהכ"נ קרלין-קוברין	עזרה לגמ"ח כולל חב"ד	קיח
ה'ק	ה' שבט	מוהרש"ב אלטוהיז	יסוד בית רבקה במלבורן	קיט
ה'קז	ז' שבט		חלמא טבא חזייתא	קכ
ה'קיט	י"ב שבט	מוהרי"ב אוסלקו	כשמחליט להוסיף צדקה נפתחים צנורות	קכא
ה'קלח	י"ט שבט	אגודת נשים	נעשה ונשמע. תמיכת הישיבה	קכב
ה'קלט	י"ט שבט	בנות חב"ד, קראון הייטס	מעלת הסדר	קכג
ה'קס	כ"ה שבט	ד"ר י. פוסברג	רגש הרופא לחולה. רפואה גשמית ורוחנית	קכד
ה'קצח	י"א אד"ר	מ' מרים גורדון	שיתוף החברות בארגון השיעור	קכה
ה'רא	י"ב אד"ר	מוהרי"ץ סילבר	נוסח היתר עיסקא	קכה
ה'רט	י"ד אד"ר		בנית הבית על יסודי התורה והמצווה	קכו
ה'רי	ט"ז אד"ר		ישיבה הלוחמת בחסידות	קכז
ה'ריא	ט"ז אד"ר	מ' מערי ווילנסקי	הכנ ס' הרקמה לדפוס	קכז
ה'רלח	ב' אד"ש	מו"ה ברוך ליטווין	בכל עליה צ"ל נפילה מדרגה הא'	קכח
ה'רמה	ג' אד"ש		שלום בית – לא להתערב מבחוץ	קל
ה'רמח	ד' אד"ש		אם בחוקותי ג' ונתתי גשמיכם גו'	קל
ה'רנב	ה' אד"ש		ברכה כמו גשם. יראתו קודמת לחכ'	קלא
ה'רס	ט"ת אד"ש		מיקרופון בביהכ"נ בשויו"ט	קלב
ה'רסב	י' אד"ש	מו"ה ברוך ליטווין	הדרישה להיות בשמחה	קלג
ה'ערב	י"ב אד"ש		פרנסה, צדקה והגירה משכונה	קלד
ה'רפב	ט"ז אד"ש	מו"ה שלמה פערין	הגדלת המוסדות	קלה
ה'רפט	י"ט אד"ש		נתנה רשות לרופא לרפאות. לשמוע בקולו	קלו
ה'רצג	כ"א אד'יש		אחר הנישואין צריך להוסיף בתומ"צ	קלז
ה'שו	כ"ד אד"ש		הגירה לשכונה טובה יותר	קלח
ה'שיא	כ"ה אד"ש		חלום יעקב	קלט
ה'שכ	כ"ט אד"ש		סתימת גומי במקוה	קמ
ה'שכב	כ"ט אדר ב'		בניית המקוה. אגונ"ח. תשובה	קמ

כרך טו

ה'שמט	ז' ניסן		הוספה בתומ"צ מחזיקה הברכות	קמב
ה'שנז	י"א ניסן	כללי	קירוב הבן החמישי שאינו בא לסדר	קמג
ה'שעב	י"ג ניסן	בהכ"נ אגונ"ח בשיקגו	המסיבה לכבוד הרב הר"צ שוסטרמן	קמו
ה'שצט	כ"ז ניסן		זכות הצדקה יעמוד. נישואי תערובות	קמז
ה'תיט	ב' אייר		השפעה בעניני טהרת המשפחה	קמח
ה'תכא	ב' אייר	מו"ה מרדכי ריץ'	הכנות לחגיגה לטובת הישיבה במלבורן	קמח
ה'תכה	ד' אייר	מוהר"א שקלובסקי	בספה"ע – כל יום מיתוסף אור	קמט
ה'תכח	ו' אייר		השפעה בענין טהרת המשפחה	קנ
ה'תל	ו' אייר		פגישות שידוכים באופני צניעות	קנ
ה'תלח	ט' אייר		לא להתנות צדקה בקיום ברכות השי"ת	קנב

ה׳תעה	כ״ב אייר		לשמוע בקול הרופא – שהוא רק שליח	קנב
ה׳תעו*	כ״ד אייר	כינוס שנתי אגודת נשי חב״ד	הוראה מנשיאת המשכן במדבר	קנג
ה׳תעח	כ״ה אייר		בדיקת פנים באשה. הנקה	קנד
ה׳תפא	כ״ה אייר	מר יוסף אלתר טומרקין	בריאות גשמית ורוחנית	קנו
ה׳תפב	כ״ה אייר	מוהרי״מ גליס	היתר עיסקא בהלוואה למוסדות. דילוג בתפלה. נסיעה לאה״ק	קנז
ה׳תפט	כ״ט אייר		תענית – מדיבורים ומאכילת תאווה	קנח
ה׳תקכא	י״ז סיון	מו״ה ברוך ליטווין	משפט המחיצה בביהכ״נ	קנט
ה׳תקכג	ח״י סיון	מו״ה יעקב כץ	חיזוק ביהכ״נ ליובאוויטש שיקגו	קס
ה׳תקכו	י״ח סיון	מ׳ שרה מינדל גרליצקי	אגודת בנות חב״ד הצעירות במונטריאול	קסא
ה׳תקלב	י״ט סיון		לשכוח מענין הכישוף	קסב
ה׳תקלח	כ״ה סיון	מו״ה מרדכי ריץ׳	הצלחה החגיגה לכבוד אהלי״י	קסב
ה׳תקמד	כ״ו סיון		אותותינו לא ראינו. בטחון	קסג
ה׳תקמט	כ״ז סיון	מוהרחש״ז בחור	עזר בשליחות הר״י ווינברג	קסד
ה׳תקנב	כ״ז סיון		הכחות ניתנו לפעול	קסה
ה׳תרו	י״ג תמוז		נסתרים דרכי ה׳. בטחון	קסו
ה׳תרח	י״ג תמוז		השפעה בענין טהרת המשפחה, שבת	קסו
ה׳תריג	כ״ה תמוז	מר אליעזר שליט	חסידות נחלת כל ישראל	קסח
ה׳תרלז	ט״ו מנ״א		מסיון	קסט
ה׳תרמה	ט״ז מנ״א		תיקון לבן שנולד לו מאינה יהודית	קע
ה׳תרמו	ט״ז מנ״א		ההצלחה צריכה לעורר תוספת מרץ	קע
ה׳תרנה	י״ט מנ״א		מילוי הבטחת צדקה בהקדם	קעא
ה׳תרעה	כ״ד מנ״א	מוהרח״א ווייל	נוסח אר״י בביהכ״נ ליובאוויטש	קעב
ה׳תרפג	כ״ו מנ״א	מו״ה יעקב כץ	איחוד ב׳ בתכ״נ בשיקגו	קעג
ה׳תרפו	כ״ח מנ״א		צדקה מגדילה הפרנסה	קעג
ה׳תרצ	כ״ח מנ״א	מר ישראל פוגל	כל ישראל ערבים – מתוקים	קעד
ה׳תרצו	אדר״ח אלול	מוהר״א שקלובסקי	מנין בביהכ״נ חב״ד בפ״ת	קעה
ה׳תשא	א׳ אלול		ה׳ אורי וישעי ממי אירא	קעו
ה׳תשיב	ו׳ אלול		ביאור חשיבות שיעורי חת״ת	קעו
ה׳תשיט	ט׳ אלול		זכות העבודה בכפ״ח	קעח
ה׳תשל	י״ג אלול		רפואות ובטחון	קעט
ה׳תשמה	י״ז אלול	אגודת נשי חב״ד	לימוד הל׳ הצריכות. החלטות טובות	קעט
ה׳תשמז	טו״ב אלול	כללי	תמיכת הישיבה	קפ
ה׳תשנ	י״ט אלול		לימוד תשב״כ בע״פ	קפא
ה׳תשנא	י״ט אלול	מו״ה אברהם בלסווסקי	איחור זמן תפלה ע״י הכנות	קפב
ה׳תשנד	י״ט אלול		גם חשבון הנפש צ״ל בשמחה	קפד
ה׳תשנז	כ׳ אלול		לימוד תורה ברבים ושמחה	קפד
ה׳תשסא	כ״ד אלול		תפילין דר״ת קשור לפני׳ התורה	קפה
ה׳תשעא	ימי הסליחות	כללי	קיום בנ״י רק תומ״צ	קפו

כרך טז

ה׳תשעח	ד׳ תשרי		הכנסת אורחים והפצת המעינות	קפט
ה׳תשפה	ז׳ תשרי		הערות לשיר-תפילה על חבלי משיח	קצ
ה׳תשצח	כ״ז תשרי		יהדות במובנה האמיתי	קצא
ה׳תתט	כ״ט תשרי		ובחנוני נא בזאת	קצב

מפתח

ה'תתיג	אדר"ח מ"ח	מו"ה אלי' שקלובסקי	שיקוימו הברכות שאיחלו באלול	קצג
ה'תתכו	ו' מ"ח		הבטלה אינה טובה לבריאות	קצג
ה'תתל	ו' מ"ח		מאור שבתורה תוסיף בריאות במאור שבגוף	קצד
ה'תתלג	ט' מ"ח	אינדפנדט טינוורה	לקחת הקב"ה לשותף	קצה
ה'תתמ	י"ב מ"ח		אתרוגים מקלברי' מאה"ק. מורכבים	קצו
ה'תתמד	י"ד מ"ח		רפואות ובטחון	קצז
ה'תתעו	כ"ו מ"ח	ביהכ"נ דרוצ'סטר	תפילת מנחה ומעריב וסליחות בטלית לפני העמוד	קצח
ה'תתצז*	ד' כסלו		עמלים בתורה גו' ונתתי גשמיכם גו'	קצט
ה'תתצח	ד' כסלו		נסיעה באני' ישראלית בשבת	ר
ה'תתקיג	יו"ד כסלו	כללי	תמיכת מרכז הישיבות. יובל הששים וה"ח"י"	רא
ה'תתקטו	יו"ד כסלו		צדקה על חשבון הרווחים שיהיו	רג
ה'תתקכז	י"ז כסלו		שיעורי תורה בבהמ"ד	רג
ה'תתקל	י"ז כסלו		שידוכים. נסיעה לאה"ק	רד
ה'תתקנט	א' טבת	אגונ"ח, קינזמן-קליבלנד	מגבית שכון בכפר חב"ד	רה
ה'תתקסז	ג' טבת		התוועדות י"ט כסלו	רו
ה'תתקפ	י"א טבת		נהגות ע"י נשים	רז
ה'תתקצה	ח"י טבת	חגיגת תות"ל ארה"ב	תמיכת מרכז הישיבות	רח
ו'ג	כ"ב טבת		פדיית התעניות	רט
ו'לו	ה' שבט		שמירת טהרת המשפחה	רי
ו'לז	ו' שבט	אגודת נשים	שירת מרים. תמיכת הישיבה	ריא
ו'מד	ח' שבט		עבודת אגונ"ח. שירת מרים	ריב
ו'נה	ט"ו שבט	מ' סוני' גורקוב	עבודת אגונ"ח בלונדון	ריג
ו'עח	כ"ו שבט		דברי התעוררות פועלים	ריד
ו'פג	אדר"ח אדר		עיקר וטפל בשידוכים	רטו
ו'פז*	ג' אדר		משניות בע"פ. שמחה	רטז
ו'צב	ה' אדר	אגודת נשי חב"ד, בריג'פורט	החסידות נחלת כל ישראל	רטז
ו'צה	ו' אדר		שידוכים	ריז
ו'צט	ז' אדר	אגודת נשים אהלי תורה	תמיכת המוסד	ריח
ו'קיד	י"ז אדר		סיפורי עילויים בילדותם	ריח
ו'קיח	י"ט אדר		בעיות בדירה – במדרגה שלישית	רכ
ו'קיט	י"ט אדר		לימוד בישיבה משך זמן	רכא
ו'קכ	כ' אדר	מגבית תות"ל מונטריאול	מס"נ מרדכי לחינוך הילדים	רכב
ו'קכג	כ' אדר	בהכ"נ עדת ישראל	עמי הארץ מתיהדים	רכג
ו'קלב	כ"ד אדר		טהרת המשפחה ומחלת העור	רכד
ו'קלד	כ"ה אדר	אגודת נשי חב"ד, קליבלנד	נס פורים ע"י אמונה ע"י אסתר	רכה
ו'קלט	כ"ה אדר		קיום תומ"צ בלי תנאים	רכו
ו'קמב	כ"ט אדר	אגודת נשי חב"ד, מונטריאל	מגבית שכון בכפ"ח	רכז

כרך יז

ו'קנז	ד' ניסן		השפעה על סביבתו	רכח
ו'קס	ה' ניסן	מ' שולע שפרה קנצלבויגן	אגודת נשי חבד בקליבלנד	רכט
ו'קעט	י"א ניסן	כללי	יציאת מצרים בכל יום ויום. חירות אין סופי	רכט
ו'קפא	י"ב ניסן		שידוכים	רלב
ו'קצז	כ"ח ניסן		ההשפעה על הבן שישא בת ישראל	רלג

ו׳קצט	כ״ח ניסן		נסיעה לשליחות	רלד
ו׳רי	א׳ אייר		רופא – שליח. טהרת המשפחה	רלה
ו׳ריד	ב׳ אייר	מ׳ חי׳ שרה העכט	עבודת אגונ״ח בשיקגו	רלו
ו׳רכח	ח׳ אייר		טהרת המשפחה. צדקה	רלז
ו׳רל	ח׳ אייר	נשים למען בית רבקה	שייכות פסח ושבועות לנשים	רלח
ו׳רלט	י״א אייר		בטחון. צדקה	רלט
ו׳רמב	י״ב אייר	מו״ה שלמה פערין	חמימות חסידית שבאה בירושה	רמ
ו׳רנב	י״ז אייר		אימוץ ילד יהודי דוקא	רמא
ו׳רס	כ״א איר	תומכות סמינר כפ״ח	עידוד בעבודתן	רמב
ו׳רפח	ער״ח סיוון	כנס אגודת נשי חב״ד	ויחן – כאיש אחד	רמג
ו׳רפט	ער״ח סיוון	סניפי אגודת נשי חב״ד	עידוד בעבודתן	רמד
ו׳רצט	א״ח שבועות	בית הכנסת שיקגו	בנינו ערבים בעדנו	רמה
ו׳רצט*	א״ח שבועות			רמו
ו׳שב	ט׳ סיון		לכ״א יש כשרונות להפיץ היהדות	רמז
ו׳שטו	ט״ו סיון	מסיבת בית רבקה	מס״נ אדמו״ר לחינוך הכשר	רמז
ו׳שטז	י״ז סיון	מוהרד״צ טוב	חנוכת ביהכ״נ	רמח
ו׳שנא	אדר״ח תמוז	מ׳ רבקה שרפשטיין	אגונ״ח בסינסנטי	רמט
ו׳שעה	ח׳ תמוז		בשידוכים לדייק רק בעיקר	רנ
ו׳שפט	י״ג תמוז	תומכות סמינר כפ״ח	ברכה לתומכות	רנא
ו׳תא	ט״ז תמוז		פעולות לטובת נשמת אח״י המנוח	רנב
ו׳תג	י״ח תמוז	מוהרי״ד קפלוב	זכרונות מהעיר דאברא	רנג
ו׳תו	י״ט תמוז		תשובה ותיקון לטהרת המשפחה	רנד
ו׳תלה	ה׳ מנ״א		תועלת מחנה הקיץ לילד	רנה
ו׳תלו	ה׳ מנ״א		לא קפידה אלא צער מהעדר פאה נכרית	רנו
ו׳תמו	י״א מנ״א	מו״ה דובר לוין	שיחות לפני אסיפות אגודת נשי חב״ד	רנז
ו׳תסט	א׳ אלול		עצות לח״נ	רנח
ו׳תעח	י״ז אלול		פרוזבול ומכירת חמץ אינם פשרות	רנט
ו׳תצג	כ״ב אלול		ח״י אלול – התחלת ראש השנה	רס
ו׳תצד	כ״ג אלול	מו״ה שלמה פערין	בנין ״בית ליובאוויטש״ בלונדון	רסא
ו׳תצט	כ״ה אלול	כללי	אלול – חשבון הנפש. בקשו פני גו׳	רסב

כרך יח

ו׳תקה	ערב ר״ה	נשי ובנות חב״ד	יוקר הנהגת בנ״י אצל הקב״ה	רסד
ו׳תקכד	י״ט תשרי		עצה לכבד פה – בקה״ת	רסו
ו׳תקכז	כ״ה תשרי	מו״ה שמואל ליובאשיצקי	כבד את ה׳ מגרונך	רסז
ו׳תקמ	ו׳ מ״ח	סניפי אגונ״ח	והי׳ ברכה – קירוב רחוקים לאבינו שבשמים	רסח
ו׳תקנג	י״ג מרחשון	נשים לטובת בית רבקה	הקשיים – נסיונות	רסט
ו׳תקסא	כ׳ מ״ח		שוחט ובודק קבוע צריך תחילה שימוש ונסיון	ער
ו׳תקצג	ט׳ כסלו		לימוד בישיבה מבלי לדאוג לפרנסה	רעא
ו׳תרח	י״ט כסלו	כללי	תמיכת הישיבה	רעב
ו׳תרי	כ״א כסלו	מוהרא״ד קרמר	זכרונות אביו – שצאצאיו ילכו בדרכיו	רעג
ו׳תריא	כ״א כסלו		הידור בכשרות פועל על המדות	ערד
ו׳תריד	כ״ו כסלו	מוהרגמ״מ גרליק	שליחותו למילנו	ערה
ו׳תריז	נר ה׳ דחנוכה	מוהרח״י שניידר	ספר תורה לתות״ל מונטריאול	רעו
ו׳תרלט	י״א טבת		עידוד לשמחה ובטחון	רעז

ו׳תרמו	ט״ו טבת	מ׳ זלטה אלטוהיז	יחס אנ״ש לבית רבקה
ו׳תרנ	י״ח טבת	אגודת נשי חב״ד, בוסטון	סניף טהרת המשפחה
ו׳תרסו	כ״ז טבת	מו״ה יעקב כץ	עבודה קשה כו׳ פרך – ברוחניות
ו׳תרסט	ערב ר״ח שבט	חגיגה שנתית תות״ל	מטרת הישבות – הכנה לחיים
ו׳תרעו	ט׳ שבט		תחשוב טוב יהיה טוב
ו׳תרפ	י״ב שבט		מעלת המעשה – במצוות מעשיות ובנבואה
ו׳תרפד	ט״ז שבט		זמן התחלת הנחת תפילין ליתום
ו׳תרצב	ח״י שבט	מ׳ חי׳ ש.מ. גוראר׳	עבודת נשי חב״ד
ו׳תרחצ	כ״ד שבט		נסיעה לחתונת הבן
ו׳תרצט	כ״ו שבט	אגודת נשים	עידוד בעבודתן
ו׳תשמג	ג׳ אד״ש		נצחיות הנשמה
ו׳תשנה	ט׳ אד״ש	ביהכ״נ אהבת ציון	יובל ה-10 לרבנות הרש״ב גורדון
ו׳תשסד	י״ג אד״ש	מר אליעזר ליבנה	שיבה למקורות. מיהו יהודי
ו׳תשסו	י״ג אד״ש	אגונ״ח, מונטריאול	מחצית השקל ביטלה גזירת המן
ו׳תשעה	י״ז אד״ש	מו״ה שלמה פערין	בית ליובאוויטש לונדון
ו׳תשעט	כ׳ אד״ש	ראביניקל קולג׳ נוארק	סיום ספר תורה
ו׳תשפג	כ״ב אד״ש	מר קלמן זלצר	חיזוק היהדות בכפר ארגנטינה
ו׳תשצח	ה׳ ניסן		לא להכנע להנהגת הסביבה
ו׳תשצט	ו׳ ניסן		לימוד בת״ת ועריכת בר מצווה לא מספיק
ו׳תתה	י״א ניסן	כללי	הוראת פסח – בכחו לשנות עצמו מהקצה אל הקצה
ו׳תתז	י״א ניסן	אגונ״ח, קליבלנד	בזכות נשים צדקניות נגאלו ממצרים
ו׳תתיא	י״ב ניסן		עבודת אגודת נשי חב״ד – קירוב ליהדות
ו׳תתטו	עחה״פ	תלמידות בית רבקה	תרומתן למעות חטים
ו׳תתלו	ג׳ אייר	מו״ה שלמה פערין	ביסוס בית ליובאוויטש
ו׳תתלט	ד׳ אייר		שיפור מצב ביה״כ
ו׳תתמב	ה׳ אייר	חגיגה שניתית א״ת נוארק	ספירת העומר – געגועים למתן תורה
ו׳תתמה	ה׳ אייר		החלטה להפסיק גזיזת הזקן
ו׳תתנה	עש״ק אמור	כללי	ספה״ע הכנה לקלת התורה. תמיכת הישיבה
ו׳תתסב	י״ד אייר		תיקון לקבורה בטלית שאינה שלו
ו׳תתעד	א׳ במדבר	אגונ״ח, כינוס שנתי	במנין – כל אחד נמנה לא פחות ולא יותר מא׳שז
ו׳תתפה	אסרו חה״ש	חגיגה לטובת בית רבקה	עשה״ד מתחיל באחדות ומסיים בלא תרצח
ו׳תתפו	אסרו חה״ש	אגודת נשים תות״ל	ביאור הברכה – קבלת התורה בשמחה ובפני׳
ו׳תתצ	ט״ו סיון	מו״ה ברוך ליטווין	נצחון במשפט המחיצה בביהכ״נ
ו׳תתקכב	ז׳ תמוז	מו״ה שלמה פערין	קניית בתים להכנסה לבית ליובאוויטש
ו׳תתקכג	י׳ תמוז		בר מצווה – בי״ב תמוז
ו׳תתקלה	ט״ו תמוז	בית ליובאוויטש אנגלי׳	מסירת מפתח
ו׳תתקמב	י״ח תמוז		לה״ר על ליובאוויטש
ו׳תתקמד	כ״א תמוז		כל פי׳ שמביא ליראת שמים – כדאי
ו׳תתקעד	ט״ז מנ״א	הנהלת בית ליובאוויטש	שליחת הרב נחמן סודאק
ו׳תתקעה	כ׳ מנ״א	מוהרש״ב אלטוהיז	מראות קטנות וגדולות ב״ופרצת״
ו׳תתקפג	כ״ו מנ״א		נר תמיד, צדקה משניות והדפסת קונ׳ לע״נ
ו׳תתקפז	כ״ח מנ״א	מו״ה יעקב כץ	משיח הוא משה
ז׳ט	י״ט אלול		אנ״ש שבאו לארה״ב מתייגעים
ז׳יא	כ״א אלול	קהל עדת ישראל הקטנה	חנוך על טהרת הקודש במחנם

ז׳ד	כ״ה אלול	כללי	תפקיד האדם – להגביה את העולם	שכג

כרך יט

ז׳נט	ל׳ תשרי	נשים למען בית רבקה	קה״ת ומפטיר דר״ה – מס״נ לחנוך הבנים	שכה
ז׳סד	ב׳ מ״ח	נשי חב״ד, מונטריאול	עריכת ועידה	שכו
ז׳עט	ח״י מ״ח		הוספה בתורה ומצוות – ויזה לאה״ק	שכז
ז׳פב	כ״א מ״ח		הסתדרות בארה״ב. לימוד דא״ח – חובת גברא	שכח
ז׳פו	כ״ב מ״ח	מוהרי״י שפרינגר	הגדלת המשק והשתדלות הרחבת הפרנסה	שכט
ז׳פז	כ״ג מ״ח	מר חנוך העניך דרמן	השגחה פרטית. התעסקות בחנוך עטה״ק	של
ז׳צ	כ״ה מ״ח		תמיכת האם ממעות מעשר	שלא
ז׳צה	ער״ח כסלו	בית הכנסת נוסח ארי״	חובת לימוד דא״ח	שלב
ז׳צח	א׳ כסלו	כללי	תמיכת הישיבה	שלד
ז׳קא	ב׳ כסלו		אחריות האשה כעקרת הבית	שלה
ז׳קב	ב׳ כסלו		מחיצה שקופה. פי׳ כהוציאם אותם	שלה
ז׳קה	ה׳ כסלו		ביטול הרגל המשחק בהימורים	שלו
ז׳קו	ז׳ כסלו	נשי נ.י. לבית רבקה כפ״ח	אחריות האשה כעקרת הבית	שלז
ז׳קיג	י״ד כסלו		חסידות עובר בירושה. חנוך ע״י דוגמא חי׳	שלח
ז׳קיט	ט״ז כסלו	מוהרא״י מנדיגרוסקי	שנת המאתיים – נזכרים ונעשים	שלט
ז׳קלב	כ״ט כסלו		הליכה למלחמה במארש של נצחון	שמ
ז׳קלג	נר ה׳ דחנוכה	מוה״ר סלימן ששון	הערות לס׳ מושב זקנים: פי׳ הר״א בהרמב״ם	שמא
ז׳קמ	ד׳ טבת		עצות בעניני פרנסה	שמג
ז׳קמד	ז׳ טבת	אגודת נשים תות״ל	200 שנה מהבעש״ט ומעסקנות צבורית של אדה״ז	שמד
ז׳קנג	י״ג טבת	מו״ה ארי׳ שפייזמאן	דיוק ומקור לשון פרש״י שמשם תצא הוראה	שמה
ז׳קנו	ט״ו טבת		אחרי השקעת כחות וזמן כדאי לסיים הלימודים	שמו
ז׳קסד	כ״א טבת	חגיגה שנתית תות״ל	שניאור – שני אור. תו״ת מאחד נגלה ופני׳	שמז
ז׳קסה	כ״א טבת		תמיכת הישיבה	שמט
ז׳ריט	יו״ד אדר		יין לד׳ כוסות מענבים מבושלים	שנ
ז׳רכא	יו״ד אדר		שמחה. בטחון	שנ
ז׳רלז	כ״ה אדר		עסק המניות	שנא
ז׳רמג	ר״ח ניסן	אהלי תורה	תמיכת המוסד	שנב
ז׳רנז	י״א ניסן	כללי	חירות. שיויתי ה׳ לנגדי תמיד	שנג
ז׳רסו	כ׳ ניסן		שליחות מביא תועלת לשליח. בלי הכרח	שנה
ז׳רפו	ה׳ אייר		גודל נחיצות חלב ישראל	שנז
ז׳רצד	י״א איר	חגיגת ישיבת א״ת נוארק	תמיכת הישיבה	שנז
ז׳שא	ל״ג בעומר	אגודת נשים	ימי הסגולה ל״ג בעומר וחג השבועות	שנט
ז׳שיא	כ״ג אייר	חגיגת בית רבקה	שייכות הנשים למ״ת ולגילוי החסידות	שס
ז׳שיב	כ״ה אייר	כינוס אגונ״ח	כל היקר לעם בנ״י נמסר לנשים	שסא
ז׳שיט	כ״ט אייר	מו״ה ארי׳ שפייזמאן	אם ראב״ע היה נשיא במסיבת בני ברק	שסג
ז׳שכז	ימי ההגבלה	כללי	תורת חיים. דברך נצב בשמיים. השגחה פרטית	שסד
ז׳שמג	כ״ב סיון	תל׳ תות״ל מונטריאול	חג הסיום קשור להתחלה. עבודת ה׳ בשמחה	שסו
ז׳שנד	ה׳ תמוז	אגודת נשי חב״ד	פעילות בקשר לסיום שנת הלימודים	שסז
ז׳שפ	ב׳ מנ״א		הרחבת הפרנסה. הצדקה מעלה ד׳ הידות	שסח

ז׳שצה	י״ב מנ״א		נסיעה על הציון	שסט
ז׳תמא	ימי הסליחות	כללי	ע״י תשובה פועלים גם על העבר	שסט

כרך כ

ז׳תנו	כ״ו תשרי	מו״ה שמואל ליובאשיצקי	חשב כו׳ מעלה עליו הכתוב כאלו עשאה	שעא
ז׳תע	י״ט מ״ח	מרת קעניא דערען	עבודת אגונ״ח בפיטסבורג. כ׳ מ״ח	שעב
ז׳תעב	כ׳ מ״ח	כללי	תל׳ תו״ת ממלאים הכוונה העליונה של דירה בתחתונים	שעג
ז׳תעג	כ׳ מ״ח	חגיגת בית רבקה מונטריאול	תמיכת המוסד. חינוך הבנות	שעד
ז׳תעז	כ׳ מ״ח	מוהרי״ץ העכט	יצחק בן אברהם – אברהם הוליד את יצחק	שעה
ז׳תפב	כ״ח מ״ח	מרת מינסקי, אבלסקי	אגונ״ח בקרית גת	שעו
ז׳תקיז	נר א׳	חגיגת אח״ת נוארק	ע״י הישיבה – רבים ביד מעטים	שעז
ז׳תקכא	כ״ז כסלו		הכירות עם דרך החסידות – לקו״ד	שעח
ז׳תקלב	ה׳ טבת		בטחון יחד עם שמירת הוראות הרופא	שעט
ז׳תקמו	ח״י טבת		אין משנים מצדקה לצדקה	שפ
ז׳תקמח	כ׳ טבת		עדיף לחלק לצדקה מאשר לקרן	שפא
ז׳תקנב	כ״ד טבת	חגיגת מרכז הישיבות תות״ל ויחי (מבחר שנותיו) יעקב בארץ מצרים	– ע״י פתיחת ישיבה	שפב
ז׳תקס	ט׳ שבט		הוראות בעבודת ה׳	שפד
ז׳תקסב	מוצש״ק בשלח		אגודת נשים תות״ל	שפה
ז׳תקסח	ט״ו שבט	אגודת נשי חב״ד	התמסרות לחנוך הילדים	שפו
ז׳תקצח	י״ב אדר	מוהרי״מ לוין	חינוך למשלוח מנות כו׳	שפז
ז׳תרב	י״ח אדר	מו״ה מתתי׳ סלוין	אגרת המזכירות בקשר להצעה הנזכרת בימה באמצע ביהכ״נ	שפח
ז׳תרט	כ״ה אדר	כינוס צא״ח מערב-התיכון	רק הגוף שלנו הלך לגלות	שפט
ז׳תרכא	י׳ ניסן		לימודי קודש כל היום	שצא
ז׳תרכג	י״א ניסן	כללי	יצי״מ ע״י בטחון וכ״ה בכל הזמנים	שצב
ז׳תרכה	י״ג ניסן	בהמ״ד מונטריאול	ביצי״מ לא חסר א׳ מס״ר, כל דכפין כו׳	שצד
ז׳תרל	אסרו חה״פ	חגיגת אהלי תורה	פסח ענינו חנוך וספה״ע הכנה למ״ת	שצה
ז׳תרמ	ל״ג בעומר	אגודת נשי חב״ד	גילוי פני׳ התורה ופני׳ ישראל	שצו
ז׳תרנז	ג׳ סיון		תנאים ביציאה מאה״ק	שצח
ז׳תרסה	י״א סיון	מוהרי״י שפרינגר	ביסוס כפ״ח בדרכי שלום	שצט
ז׳עתר	ט״ו סיון		להגדיל העסק ולמצוא פרנסה לעוד מאנ״ש	ת
ז׳תרפ	עש״ק שלח	אגודת נשים	צריך לעשות בטבע ובטחון בלמע׳ מהטבע	תא
ז׳תרפא	עש״ק שלח	עסקני בית רבקה	נשים לא נכשלו במרגלים וקורח ועדתו	תב
ז׳תרצ	ח׳ תמוז	תל׳ תו״ת מונטריאול	י״ב תמוז מלמד – לא להתחשב בקשיים	תג
ז׳תשח	כ״א תמוז	מו״ה שאול שפרין	התוועדות י״ב תמוז	תד
ז׳תשט	כ״ב תמוז		תיקון החורבן – אהבת חינם	תה
ז׳תשדמ	ה׳ אלול		הרחקת העצבות	תה
ז׳תשנא	ט״ו אלול	אגודת נשי חב״ד	להשפיע על הבעל – קב״ע לתורה. בפ״נ לכתוב השיעורים	תו
ז׳תשנו	עש״ק נצבים	כללי	פי׳ – אתם נצבים גו׳ לעם	תט

כרך כא

ז׳תשסו	כה תמוז	אגודת נשי חב״ד נוארק	הפצת ה׳שמוסעז׳ [=עלונים]	תיא

ז׳תשעב	כ״ז אלול	אגודת נשי חב״ד נוארק	השתתפות בעבודת מחנה ישראל	תיב
ז׳תשעה	א מ״ח	מר אבא רייכמן	בקורת על ספרי קה״ת	תיב
ז׳תשעח	יט שבט	מו״ה ראובן פייטלברג	הוראות בעבודת החינוך	תיג
ז׳תתיא	כה תמוז	מו״ה משה סיימן	תמיכת חנוך הפליטים באירופה	תיד
ז׳תתמג	יג אייר		מינוי הר״י קרינסקי לקבל ס׳ קה״ת	תיד
ז׳תתנד	ג׳ תמוז	מו״ה אברהם פאריז	מענה להפצרה לקבל הנשיאות	תטו
ז׳תתנה	ד תמוז	מו״ה יעקב כץ	חילוק תרומתו – כל דעת. התקשרות	תטו
ז׳תתעו	יב אד״ש		שלום בית	תטז
ז׳תתפב	א בהעלותך	כללי	תמיכת בית רבקה	תטז
ז׳תתצג	ג כסלו	מוהרמ״י שוורצקופ	בטחון בהרופא כל בשר	תיח
ז׳תתקב	טו שבט		כתיבת ספר תורה ותמיכת מוסדות חינוך	תיח
ז׳תתקיד	ג סיון	מוהרמ״ש ווינמן	התקרבותו לחב״ד. יגעתי ומצאתי	תכ
ז׳תתקיז	טז סיון	מו״ה אברהם	תמיכת תומכ תמימים מונטריאול	תכא
ז׳תתקכח	אדר״ח כסלו	מוהרש״ז נוסבאם	עצות לפחד	תכא
ז׳תתקמ	ב שבט	משתתפי חגיגת תות״ל	תמיכת מרכז הישיבות	תכב
ז׳תתקמג	ו שבט		כל אחד מישראל שליח מהקב״ה	תכד
ז׳תתקמז	טז שבט	מרת חנה גולדשטיין	תעמולת טהרת המשפחה	תכה
ז׳תתקסד	יב אייר		השפעה על אנשים שעובד אתם	תכה
ז׳תתקסה	יג אייר	מו״ה שלמה פעריז	ניצול ביקור הר״א קרסיק בלונדון	תכו
ז׳תתקסח	טו סיון	מו״ה שלמה פעריז	עזרתו לשד״רות הר״א קרסיק	תכז
ז׳תתקעב	יט תמוז	כללי	תמיכת בית רבקה	תכז
ז׳תתקעה	כג מנ״א	מרים מריישא ליברוב	נסיעת בעלה לחתונת בתם בפריז	תכח
ז׳תתקעז	אדר״ח אלול	מרת חנה גולדשטיין	תעמולת טהרת המשפחה	תכט
ז׳תתקפט	כ״ג מ״ח		כשלא מודיעים בשו״ט כו׳	תל
ז׳תתקצט	ד שבט		לדבר עם הבת אודות טהרת המשפחה כו׳	תל
ז׳תתר	ח שבט	אגודת נשים	הרחבת העבודה	תלא
ח׳ט	טז אד״ש		חובת שארית הפליטה לקרב לאשב״ש	תלב
ח׳לב	כ תשרי		מעט אור דוחה הרבה חושך	תלג
ח׳מג	ו שבט	מו״ה שלמה פעריז	התוועדות י׳ שבט	תלג
ח׳עב	כא מ״ח	מו״ה שלמה פעריז	ניצול ימי תשרי לפעילות	תלד
ח׳עח	כג כסלו		להיות דומא חי׳ בישיבת מונטריאול	תלה
ח׳עט	כד כסלו	מו״ה אברהם פריז	אוות המתפטרים מהעבודה	תלו
ח׳פד	יג טבת		פי׳ אחדות כפשוט – מניעת מחלוקת	תלז
ח׳צ	כ שבט	מו״ה אלחנן קאוועז	שלום בין גוף לנשמה ובכל העולם	תלח
ח׳קב	כה סיון		לא להסתפק בברכה. יגיעה	תלט
ח׳קכ	כא אייר	מו״ה שלמה פעריז	השקעה בבורסה	תמ
ח׳קכז	ה אלול	מוהרנ״ג הולצמן	תמיכת תו״ת לוד וכפ״ח	תמא
ח׳קלו	יד מ״ח	מו״ה ברוך ליטווין	חובת ההתעסקות בחיזוק היהדות	תמב
ח׳קנד	ה אייר	מו״ה שלמה פעריז	יחוסו למשפחה חסידית	תמג
ח׳קעד	עש״ק בא	אגודת נשים	תמיכת הישיבות	תמד
ח׳קצ	חי אייר	מו״ה שלמה פעריז	הרחבת בית ליובאוויטש בלונדון	תמה
ח׳קצז	א אלול	מו״ה שלמה פעריז	עזוב תעזוב עמו – הגוף, ובשמחה	תמו
ח׳קצט	יז אלול	מו״ה שלמה פעריז	אתם נצבים גו׳ כולכם – כאחד	תמז
ח׳רד	כב מ״ח	מוהרא״ד מאירס	שונות	תמח
ח׳רז	כ כסלו	מו״ה עזרא שוחט	לימוד תניא עם בחורים	תמט

כרך כב

ח׳רלד	ז׳ מרחשון		שידוך כשהבדל גדול בגיל. להחליף עסק	תנ
ח׳רסד	ח״י כסלו		שינוי מקום דירתה. קשיים בהמוסד	תנא
ח׳רסה	ח״י כסלו		סדר הלימוד בתניא. ביאור בפרש״י וא״ת יצחק	תנב
ח׳עדר	נר א׳ דחנוכה	כללי	תלמידי תומכי תמימים הם נרות להאיר	תנג
ח׳רעז	כ״ו כסלו		העתקת דירה	תנה
ח׳רצב	ג׳ טבת	מוהח״ז ווילימובסקי	ב׳ פירושים בזאת חנוכה	תנה
ח׳רצה	ד׳ טבת		צדקה למשלוח חבילות לאחב״י	תנו
ח׳שח	אור כ״ד טבת	אגו״נ דתות״ל מונטריאול	תמיכת הישיבה	תנז
ח׳שטז	כ״ח טבת		תלמיד צריך לשמוע להוראות ההנהלה	תנח
ח׳שיח	כ״ט טבת	מו״ה ברוך ליטווין	הליכה בדרכי אדמו״ז	תנט
ח׳של	י״ג שבט	מו״ה ברוך ליטווין	מיהו יהודי – קיום התומ״צ	תס
ח׳שלח	עש״ק יתרו	לחגיגת מרכז ישיבת תות״ל	חוקי המוסר צ״ל מיוסד על אנכי ה״א	תסא
ח׳שמו	אדר״ח אדר	ביהכ״נ אנשי ליובאוויטש פאסייעק	לא נברא זהב אלא בשביל המשכן	תסב
ח׳שמז	ג׳ אד״ר	מר שמעון אלטמן	ההכנה לביאת המשיח	תסג
ח׳שמט	ד׳ אד״ר	מו״ה יעקב כץ	י״ג-ט״ו דברים לבנין המשכן	תסד
ח׳שס	י״ב אד״ר		צלם אלקים. לימוד בישיבה	תסה
ח׳שסד	ט״ז אד״ר	ישיבת אח״ת פיטסבורג	לכאו״א חלק בבנין המשכן	תסו
ח׳שסו	עש״ק תשא	אגודת נשים ברנזוויל	מחצית השקל – כופר נפש	תסז
ח׳שע	כ״ו אד״ר	מרת פרומא א. סימפסון	ברכה ועידוד	תסח
ח׳שעב	עש״ק ויקהל	אגונ״ח קליבלנד	בכל בית – משכן – צ״ל ושכנתי בתוכם	תסט
ח׳שעד	מוש״ק שקלים	חגיגה לסמינר בכפ״ח	הוראה מבניית המשכן	תע
ח׳ת	י״א ניסן	כללי לחג הפסח	זמן חרותנו – בנשמה בגוף ובעולם	תעא
ח׳תד	י״ח ניסן	מר דוד הלמן	עלי׳ לרגל בזה״ז. עבודת החינוך במקומו	תעג
ח׳תו	ל׳ ניסן	נשי חב״ד קראון הייטס	תפקידם להאיר את הסביבה	תעד
ח׳תז	ל׳ ניסן	לחגיגת אח״ת נוארק	מעלת חודש אייר	תעה
ח׳תיז	ל״ג בעומר	אגונ״ח כינוס השנתי	ממלכת כהנים. קרבנות. עקרת הבית	תעו
ח׳תכד	ר״ח סיון	חגיגת אהלי תורה	בנינו ערבים בעדינו	תעז
ח׳תכה	ר״ח סיון	אגודת נשים ברנזוויל	אסיפת סיום – הפסקה	תעח
ח׳תכו	ר״ח סיון	בית רבקה מונטריאול	מסיימות. דוגמא חי׳	תעט
ח׳תכז	ר״ח סיון		מ״ת בכי״ו. בנינו ערבים בעדנו	תפ
ח׳תמב	עש״ק בהעלותך	תלמידי תו״ת מונטריאול	הוראה מפ׳ בהעלותך את הנרות	תפא
ח׳תנח	ד׳ תמוז	אגודת נשים מונטריאול	עזרתן לבית רבקה	תפב
ח׳תצא	ח׳ מנ״א		אימוץ ילד אינו יהודי	תפג
ח׳תצב	בין המצרים	מר משה	לחנך ילדים להאמין בנסים	תפד
ח׳תצח	כ״א מנ״א	נשי חב״ד כפ״ח	נר שעוה ליום ההילולא כ׳ מנ״א	תפו
ח׳תצט	כ״ב מנ״א		עבודת ה׳ מתוך מתוך שמחה	תפו
ח׳תקח	ד׳ אלול	אגודת נשים מונטריאול	סיועו לישיבת תו״ת	תפז
ח׳תקיט	כ״ה אלול	כללי לר״ה	לנצל שעת הכושר ולהכתיר הקב״ה למלך	תפח
ח׳תקלח	ג׳ מרחשון		תשרי חודש כללי. מניעת מ״ש	תצא
ח׳תקמב	י׳ מרחשון	אגו״נ בית רבקה מונטריאול	ההכרח בחינוך הבנות	תצב
ח׳תקמז	כ״ד מרחשון		יש להעדיף נתוח על הקרנות	תצב
ח׳תקנז	י׳ כסלו	כללי	סיפור – קול ילד בוכה	תצג
ח׳תקסט	ג׳ טבת	מר בן ציון גולדברג	פרסומיו בעיתון ע״ד מוסדות כפ״ח	תצד

ח׳תקפא	ד׳ דפ׳ שמות	לחגיגת תומכי תמימים	ק״נ שנה להסתלקות אדמה״ז. אגרת נפש השפלה	תצה
ח׳תקפח	י״א שבט	אגודת נשים ברנזוויל	הלכות ת״ת לאדה״ז ספרו הראשון שנדפס	תצז
ח׳תקפט	י״א שבט	חגיגת אח״ת פיטסבורג	סיפור – קול ילד בוכה	תצח
ח׳תרד	ד׳ אדר	לחגיגת ישיבת ליובאוויטש ברונקס	נדבת המשכן צ״ל בלב שלם	תק
ח׳תריד	י״א ניסן	כללי לחה״פ	משהגיע הקץ לא עכבן אפילו כהרף עין. ההוראה בעבודה. חזרה למקורות בלי פשרות	תקא
ח׳תריז	כ״ח ניסן		להיותו תלמיד תו״ת – קדושה לא זזה ממקומה	תקד
ח׳תרכה	ל״ג בעומר	אגונ״ח לכינוס השנתי	סיפור ר׳ גבריאל נושא חן	תקה
ח׳תרלג	ערב שבועות	ישיבת תו״ת ברוקלין	השתתפות כאו״א בממון גוף ונשמה לבנין החדש	תקז
ח׳תרלה	אסרו חגה״ש		קיום התורה תלוי בנשי ישראל	תקח
ח׳תרלו	אסרו חגה״ש	למסיבה לטובת סמינר ב״ר כפ״ח	האחריות דנשי ישראל להפצת התורה	תקט
ח׳תרלח	י״ב סיון	לחגיגת אח״ת נוארק	בנינו ערבים בעדנו	תקי
ח׳תרמ	א׳ דפ׳ קרח	תלמידי תו״ת מונטריאול	הקשר דחג הסיום לפ׳ קרח	תקיא
ח׳תרנה	ז׳ מנ״א	האברך רפאל שרגא	אופן ההשפעה	תקיב
ח׳תרעט	ימי הסליחות	כללי לראש השנה	הכתרת המלך. יראת הרוממות. לנצל ההתעוררות דר״ה כדבעי	תקיג

כרך כג

ח׳תרצא	ה׳ פ׳ לך	כללי	שכרך הרבה מאוד	תקיז
ח׳תשז	עש״ק פ׳ ויצא	לחגיגת ביה״כ דחסידים יוהנסבורג	הביה״כ ישמש תפקידו בכל הפרטים	תקיח
ח׳תשיא	ט״ו כסלו		השגחה פרטית. בטחון	תקיט
ח׳תשיח	ערב י״ט כסלו	לחגיגות תו״ת	פדה בשלום נפשי גו׳	תקכ
ח׳תשל	חנוכה	לחגיגת בית רבקה	הוראה ממצות נרות חנוכה	תקכב
ח׳תשלה	זאת חנוכה	נשי ובנות חב״ד	הוראה ממצות נרות חנוכה	תקכג
ח׳תשלו	ט׳ טבת	מרת זלטה אלטוהיז	הנהגת הבית	תקכה
ח׳תשמה	י״ז טבת		להניע מנישואי תערובת	תקכה
ח׳תשסג	ט״ז שבט	מרת בנדר	ראש השנה לאילנות	תקכו
ח׳תשסה	כ׳ שבט		להמשיך הלימוד בישיבה	תקכז
ח׳תשסט	עש״ק פ׳ משפטים	אגודת נשים ברנזוויל	סמיכת פ׳ משפטים לפ׳ יתרו	תקכח
ח׳תשעב	כ״ח שבט		אימוץ ילדים	תקכט
ח׳תשפז*	ח״י אדר	ישיבת ליובאוויטש טורנטו	סיומים	תקל
ח׳תשצ	עש״ק פ׳ ויק״פ	נשי חב״ד מונטריאול	הוראות מפ׳ ויקהל פקודי ויקרא	תקלא
ח׳תשצא	כ״ז אדר	חגיגת תו״ת מונטריאול	אופן החינוך בדורנו	תקלב
ח׳תת	י״א ניסן	כללי	ההוראה מקרבן פסח למנהיגי קהילות	תקלד
ח׳תתה	כ״ז ניסן	אגונ״ח קליבלנד	הוראה מסדר והגדה של פסח	תקלז
ח׳תתיח	ט״ו אייר	מר ירחמיאל בריקס	אישור קבלת ספריו	תקלח
ח׳תתכז	כ״ה אייר		נסיעה באניות ישראליות	תקלט
ח׳תתל	ר״ח סיון	חגיגת אח״ת נוארק	הקביעות דחה״ש	תקמא
ח׳תתלו	עש״ק פ׳ בהעלותך	נשי ובנות חב״ד	מעלת הנשים	תקמב
ח׳תתלט	כ״ז סיון	המסיבה לטובת ב״ר בכפ״ח	חינוך עטה״ק ירושה הרוחנית של אדמו״ר מוהריי״צ	תקמג
ח׳תתנב	ח׳ תמוז	אג״נ ברונזוויל ואיסט נ.י.	הוראה מי״ב תמוז	תקמד

ח׳תתנד	ערב י״ב י״ג תמוז	תו״ת מונטריאול	נתינת כח ממס״נ דאדמו״ר מהוריי״צ	תקמה
ח׳תתעז	כ״ה מנחם אב	מוהח״י דן	סיום דעין יעקב	תקמו
ח׳תתפו	ימי הסליחות	כללי	ר״ה ביום בריאת האדם. מעלת היחיד	תקמז
ח׳תתקכא	זאת חנוכה	כללי	גזירת היוונים בימים ההם ובזמן הזה	תקנ
ח׳תתקכב	זאת חנוכה	די אידישע היים [=עיתון] תפקידו		תקנב
ח׳תתקלא	ד׳ שבט	לחגיגת אהלי תורה	האדם עץ השדה	תקנג
ח׳תתקלג	ח׳ שבט	מו״ה שלמה פערין	ברכה לכל העושים בשליחות אדמו״ר	תקנד
ח׳תתקמ	ט״ו בשבט	לחגיגת תו״ת	סמיכות פ׳ דינין לפ׳ מזבח	תקנה
ח׳תתקמח	ח׳ אד״ר	אגודת נשי חב״ד ניו הייבן	הצלחה בפעולותיהן	תקנז
ח׳תתקנה	ר״ח אד״ש	אגודת נשים	פורים וחינוך	תקנז
ח׳תתקנט	י״א אד״ש	לנציבי ישיבת תו״ת מונטריאול	הקשר דחודש העיבור לפורים	תקנט
ח׳תתקסג	ד׳ ניסן	מרת חסיא גולדנברג	עולמך תראה בחייך	תקס
ח׳תתקסה	י״א ניסן	כללי	יצי״מ בחודש האביב. ע״ז דמצרים שעבוד לכחות הטבע. משכו וקחו וההוראה	תקסא
ח׳תתקסט	כ״ד ניסן	מר אלי׳ ויזל	לקחי השואה	תקסה
ח׳תתקעב	ת״ת שבת״ת	צעירי אגודת חב״ד	ייחודו של זמננו	תקע
ח׳תתקעו	ג׳ פ׳ אמור	נשי ובנות חב״ד	מספר עשרה	תקעב
ח׳תתקפא	כ״ה אייר	מו״ה משה בימב״ד	ביהכ״נ חב״ד בנתניא	תקעג
ח׳תתקפב	עשק״מ חודש סיון	אח״ת נוארק	חירות, שנת העיבור	תקעד
ח׳תתקצ	אסחה״ש	לחגיגת בית רבקה כפ״ח	בהעלותך את הנרות. חינוך	תקעה
ח׳תתקצב	י״ג סיון	אגונ״ח קליבלנד	הנשים חיבבו את הארץ	תקעז
ח׳תתקצג	י״ד סיון	אגו״נ דברונזוויל ואיסט ניו-יורק כנ״ל		תקעח
ח׳תתקצד	ט״ו סיון	תו״ת מונטריאול	הבנים צריכים להיות למעלה מהאבות	תקעט
ט׳יד	י״ד מנחם אב		נסיעה באניות ישראליות	תקפ
ט׳כא	ח׳ אלול		נסיעה לארץ הקודש באופן המותר	תקפא
ט׳כז	ימי הסליחות	כללי	הוראה משנת השמיטה	תקפב

אגרות־קודש

בתרגום חפשי ללה״ק

— **חלק ב׳** —

כרכים י״ב־כ״ג

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

אגרות קודש

אדמו״ר מלך המשיח שליט״א

בתרגום חפשי ללה״ק

– חלק ב׳ –

ג׳תתלב

[כרך יב עמוד כז]

ב״ה, י״ח תשרי, תשט״ז
ברוקלין.

מתפללי בית הכנסת רח׳ לומברד בעיר דובלין,
ובראשם הגבאי מר צבי מזלין
ד׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

ע״י הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה שלום מענדל שי׳ שו״ב קלמנסון, הגיעה אלי הבשורה הטובה, שבבית הכנסת שלכם נשמרת תקנת הקדמונים לומר בכל בוקר לאחר התפילה את שיעור התהלים היומי — כפי שהתהלים נחלק לימי החודש —.

ואשרי חלקם, וגודל הזכות בזה אין די מילים לבאר כמבואר בספרים רבים וגם במכתבי כ״ק אדמו״ר (מוהריי״צ) זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע שחלק מהמכתבים נדפסו בסוף התהלים אהל יוסף יצחק.

ובתור מתנה הננו שולחים לכם 10 תהלים אהל יוסף יצחק בחבילה בפ״ע, ובטח תאשרו קבלתם.

בברכה שילכו מחיל אל חיל וביתם יהי׳ בית תפלה אמיתי כרצונו יתברך ויתעלה.

בכבוד הראוי,

המזכיר

ג׳תתמא
[כרך יב עמוד לט]

ב״ה, אדר״ח מ״ח, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבך מכ״ו תשרי, בו אתה שואל:

אודות,

א) מחשבות לא רצויות.

ידועה העצה לזה, מעט אור דוחה הרבה חשך, ולכן צריך להיות שקוע במחשבות של תורה ותפילה ולהיות בקי בעל פה פרקים משניות, פרקים תניא, ומה טוב לפחות מאמרי חסידות קלי ההבנה, שכל זה מסייע להפטר ממחשבות לא טובות.

ב) מה לעשות, שכל דבר נעשה עם פני׳.

בזה צריך להיות מאד זהיר, כי פעמים רבות, כאשר היצר הרע רוצה לעכב יהודי מלעשות דבר טוב, הוא מנסה בדרך זו, להשלותו, שהוא עושה זאת בגלל פני׳, במילא עדיף, שכלל לא יעשה זאת, וזהו היפך פסק רבותינו ז״ל לעולם יעסוק בתורה ומצות שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, ועל כן, מבלי הבט על כך שכמובן צריך לפעול בעצמו שסוף כל סוף ייעשה כל דבר ללא פני׳, אבל בינתיים, אם זהו דבר טוב אין להמנע ח״ו מלעשותו, וכנ״ל.

ובכלל, לסייעתא דשמיא בהנ״ל, מסייע רבות כאשר משפיעים על חברים והסביבה לקרבם יותר ליהדות בכלל ולחסידות בפרט, שזוהי צדקה ברוחניות, ועל זה נאמר וצדקה תרומם גוי, וכמבואר בתורה אור ריש פרשת בראשית.

בברכה לתלמוד תורה מתוך שמחה ויראת שמים,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ג׳תתסד
[כרך יב עמוד נז]

ב״ה, ח׳ מ״ח, תשט״ז
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה על מכתבה ממוצש״ק ברכה:

בטח קבלה בעתו מענה על שאלתה במכתבה הקודם.

ומה שכותבת אודות אחי׳ שי׳, הסיבה למה לא ענתה על מכתבי, שיבדקו את התפילין שלו, מובן מאליו שהסיבה מחזקת את ההצעה שיבדקו בהקדם האפשרי את התפילין, ובעיקר את הפרשיות שיהיו כשרות בהחלט ולעשות זאת מה שיותר מהר, ומובן מאליו שנחוץ ביותר שיניח אותם בכל יום מימות החול לפחות לכמה דקות.

השם יתברך רצה שיהודי יקיים את מצוותיו מרצונו האישי (בבחירתו) לא בכפי׳, וכן גם בנוגע לאחי׳, אבל יש להסבירו, שכאשר כותבים לחולה תרופה, אין הגיון שימתין עד שילמד חכמת הרפואה, ובעוד כמה שנים כשיהי׳ רופא ויבין כיצד התרופה משפיעה, ואזי יקח את התרופה, ובפרט שככל שדוחים את השימוש בתרופה, מתרחקים מהבראה, ובמילא גם מהבנת דברים כפי שהם במציאות לאמיתתם, והשם יתברך יצליחה, שהיא וידידיהם ימצאו את המילים המתאימות איך להעמידו על הדרך הטובה עבורו הן בגשמיות והן ברוחניות.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ג׳תתפג
[כרך יב עמוד עד]

ב״ה, ט״ו מ״ח, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשרים קבלת מכתבך מיו״ד חשון עם המצורף. מפליא אותי

קצת שאינך מזכיר כיצד נקבעו סדרי הזמן שלך, מקווה שתכתוב על כך בהזדמנות הבאה.

ברצוני לנצל את ההזדמנות ולהדגיש, שכיון שהוריך הסכימו שתלמד אנגלית באופן פרטי, אתה מצידך צריך **להשתדל** בזה שהלימוד יהי׳ בהצלחה, זאת אומרת שתוכל לדבר ולכתוב את שפת המדינה כראוי, וכמו כל ענין של לימוד נאמר על כך יגעת ומצאת, ובטח עם הזמן יהי׳ אפשר לנצל את הידיעות לא רק בענינים של פרנסה גשמית, אלא גם בענינים של פרנסה רוחנית, וכנראה במוחש, שישנם כאלו הפועלים על הסביבה ע״י כך שהם שולטים בשפת המדינה כדבעי, שבנידון זה הכוונה לאנגלית, ותקותי לשמוע ממך שאתה עושה כן ולומד את השפה והדבר מתקדם כראוי.

מצו״ב קובץ שי״ל זה־עתה, ובטח תוכל לנצל את תוכנו בסביבתך להחזקת והפצת היהדות.

בברכה לבשורות טובות,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ג׳תתפה

[כרך יב עמוד עה]

ב״ה, ט״ו מ״ח, ה׳תשט״ז
ברוקלין, נ.י.

אל אחינו בני ישראל חובבי ומוקירי תורה ומצוה
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

בזה שולח הנני את ברכתי לכל עסקני הישיבה, מסייעיהם, והנוטלים חלק בהכנות לחגיגה השנתית של מרכז הישיבות ״תומכי תמימים״ ליובאוויטש, העתידה להתקיים אי״ה ביום א׳ ויגש, ג׳ טבת הבע״ל.

הנני מברך את ידידי ישיבות ליובאוויטש לרגל הזכות שזכו ליטול חלק בתמיכת אחד ממבצרי תורה ביראת־שמים הגדולים ביותר בזמננו.

יחד עם זאת הנני משגר את קריאתי — על־פי מאמר רז״ל

אין מזרזין אלא למזורזין — ומדגיש את החובה המיוחדת המוטלת על כל אלה המבינים את החשיבות החיונית של ישיבה בכלל, ושל ישיבות ליובאוויטש בפרט.

ככל הענינים של תורה ומצוות, צריכה עבודתם לטובת ישיבות ליובאוויטש להיות **בזריזות**, וכידוע מעלת הזריזות שאברהם אבינו נטע בכל היהודים עד סוף כל הדורות; והיא צריכה **לגדול** עוד ועוד, ככל דבר חי, שסימן החיות הוא גידול והתפתחות.

וכמרז״ל — מעלין בקדש.

בפרט מוטלים זכות וחוב מיוחדים על ראשי־העסקנים, נותני־הטון ומורי־הדרך, העושים ומעשים, שבהם תלוי׳, במידה רבה, ההצלחה של מבצע למען הישיבה.

הם צריכים וחייבים ליצור את הגישה הנחוצה של התמסרות ומסירות נפש, שכל אחד ימלא את חובתו בהתאם לכוחותיו, הכוחות הגלויים והכוחות הנעלמים, וכך להבטיח את המשך הקיום וההתרחבות של מרכז הישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש.

מתוך הכרה בזכות הגדולה ובהרגשת החוב הקדוש, יזכה כל אחד לברכתם של כ״ק רבותינו הקדושים, מייסדי הישיבה תומכי תמימים ליובאוויטש, שתמיד מעוררים רחמים רבים על תומכי הישיבה.

לברכה המשולשת בבני חיי ומזונא רויחא, נוסף על ברכת — ותומכי׳ מאושר.

בברכת הצלחה בכל הנ״ל.

ג׳תתפח
[כרך יב עמוד עט]

ב״ה, י״ז חשון, תשט״ז
ברוקלין.

מרת שולע שפרה תחי׳

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל מכתבה מי״א חשון, בו כותבת אודות ההשתדלות בנוגע לחלב ישראל, והאפשרויות השונות שישנן בזה, והשם יתברך

יעזור שלא תחלש בעבודה זו, ואז זה יהי׳ בהצלחה, כמובטח לחסידים ואנ״ש שבכל ענין של תורה יראת שמים ומדות טובות יצליחו (קיצורים והערות לתניא סוף עמוד קכ״ב).

ובפרט בענין זה, אשר חוץ מעצם הדבר זה יהי׳ גם קידוש השם, שעד עתה כל הענין הי׳ עזוב ונשי ובנות חב״ד עלה בידן לעשות את התיקון הגדול, והזכות תעמוד לה, ולכל העושים בזה, לכל המצטרך לה בגשמיות וברוחניות.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ג׳תתצד

[כרך יב עמוד פד]

ב״ה, כ״ב מ״ח, תשט״ז
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה על מכתבך מי״ד חשון, בו את כותבת שבשנה זו אינה מתעניינת בלימוד עם תלמידות הכתה כמו בשנה שעברה, מפני שאין להן את הכשרונות לקלוט את הלימוד כמו הכתה הקודמת.

והנה, מובן שאדרבה, ענין זה צריך להוסיף עוד יותר חשק והתענינות, יותר מהרגיל, להעמיד את התלמידות על הרמה הראוי׳ כי הרי זה כל האדם לתקן חלקו בעולם, בהתאם לכשרונות שלו שהשם יתברך העניק לו, בפרט כשרון בחנוך והשפעה על נוער, והרי זו תכלית בריאתו להרבות אור בעולם ע״י הפצת נר מצוה תורה אור, ולפום צערא אגרא, שדוקא תלמידות כאלו שהכשרונות שלהן לא כל כך מפותחים, הן החלק היפה למלא בהן את רצון הבורא, ומדתו של הקב״ה מדה כנגד מדה אלא שכמה פעמים ככה, שכאשר ממלאים את רצון השם יתברך, למרות שהיצר הרע מנסה להשלות שזה דבר קשה, אזי הקב״ה עושה את רצון האדם למלאות משאלות לבבו הטובות.

ויהי רצון שתתעניני בתוספת כוח וחיות בשיפור מצב הכתה, שתתעלה מדרגא לדרגא, ותראי פרי טוב בעבודתך, ומצוה גוררת

מצוה, שתוכלי לבשר בקרוב שהתלמידות עושות חיל, ושהשם יתברך המציא לך את זיווגך הטוב לך, טוב בגשמיות וטוב ברוחניות גם יחד.

בברכה לבשו״ט בכבוד.

ג׳תתקיג

[כרך יב עמוד קא]

ב״ה, אדר״ח כסלו, תשט״ז
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה למכתבה מ 1118 עם המצורף, בו גם כותבת שמרת . . . אמרה לה, שאיננה יודעת אם תוכל לעמוד בנתינה לקופת צדקה כל יום.

עלי׳ להסביר לה, שאין הכוונה בזה שתתן יותר מהאפשרות שלה, אלא שאת מה שהיא נותנת במקום לתת זאת בבת אחת, תתן מעט בכל יום. ואף שלקופת הצדקה אין כל הבדל אם היא נותנת בבת אחת או שנותנת פעמים רבות, אבל לגבי האדם נותן הצדקה — כן ישנו הבדל **גדול**, כי יש להתרגל לתת צדקה בכל יום. כשם שאדם מוציא הוצאות על עניניו ש**הוא** צריך **ורוצה** בכל יום, כך יש להוציא בכל יום על הענינים שהשם יתברך רוצה ומצווה לתת, שזהו ענין נתינת צדקה. ומה שטוב עוד יותר — שהשם יתברך ישמע ע״י זה בכל יום לתפלות ובקשות האדם, והרי נזקקים ופונים אל השם יתברך בכל יום, ולא רק פעם אחת בימים רבים. ובטח תמצא את המילים המתאימות כיצד להסביר לה זאת, שצדקה — כמה שלא תהי׳, יותר או פחות — צריך לתת בכל יום — (כמובן מאליו, מלבד הימים שבהם אסור להחזיק כסף, שבת ויום טוב) — ותודה על טרחתה בזה.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ג׳תתקטו
[כרך יב עמוד קב]

ב״ה, אדר״ח כסלו, תשט״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מר א. פרידריך שי׳

שלום וברכה!

מפליא אותי שכבר זמן רב לא קבלתי ממנו כל ידיעות, ואם לפי המנהג המקובל, זהו סימן שהכל בסדר ובשלום, ובמילא אין מה לכתוב, הרי כל זה בנוגע לענינים פרטים, אבל בנוגע לעניני הכלל הרי צריך להיות על־פי פסק רז״ל מעלין בקדש, במילא תמיד יש מה לכתוב אודות תוספת דברים חדשים.

ובפרט עתה, שלא מכבר נכנסנו לשנה החדשה, ויש לקבוע מחדש את כל הסדרים וקביעות הלימוד, וזה שהשם יתברך נתן לו כשרון להיות מסוגל להשפיע על הזולת, הרי זה מתפקידיו הראשיים, עיקריים ונפשיים שלו.

ובפרט רצוני לעוררו להמשיך ולהרחיב את שעוריו לנשים, שע״י זה מחזקים ומשפיעים שישפרו את משפחותיהן ביהדות בכלל ובחינוך הבנים והבנות בפרט, ואפילו כשהילדים מתנהגים בדרך התורה, הנה למרבה הצער חסרה ברובא דרובא ידיעה אודות הרבה דינים ומנהגים, וחסרה גם לאמהות הידיעה כדי שתוכלנה להשיב על שאלות רבות של הילדים המתעוררות אצל ילדים ע״י חברים וע״י סיבות מסיבות שונות.

רז״ל גם כבר אמרו שאין מזרזין אלא למזורזין, ולכן הנני מקוה לקבל ממנו בשורות טובות מהתפתחות ענין זה וכן מענינים אחרים. והשם יתברך בודאי יתן את שכרו שהוא מדה כנגד מדה, אבל כמה פעמים ככה — תוספת נר מצוה ותורה אור ומאור שבתורה זוהי פנימיות התורה, במשפחתו הפרטית וגם הוא עצמו בכלל.

המחכה לבשו״ט.

ג׳תתקכא
[כרך יב עמוד קט]

ב״ה, ב׳ כסלו, תשט״ז
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה על מכתבה בו כותבת אודות מצב רוחה, תקותי׳ ומשאלותי׳ מהשם יתברך ויתעלה לילדים בריאים.

כיון שזו אחת מהמצוות החשובות ביותר של תורתנו הקדושה תורת חיים, צריכים להיות חזקים בבטחון בבורא העולם שהוא יתן את האפשרות שהיא ובעלה שיחיו יקיימו את המצוה. אבל מובן מאליו שאי אפשר להורות להקדוש ברוך על לוח השנה שזה מוכרח להיות בזמן מסויים, כפי שנראה לה, כי השם יתברך הוא הוא מקור הטוב, הרי ודאי שהוא ברוך הוא יודע איזה זמן הוא טוב ואז הוא ימלא את משאלות לבבה לטובה. אך אפשר, מתוך בטחון חזק במילוי הבקשה, להתפלל שזה יבוא מה שיותר מהר, ומה שכותבת אודות איבוד התקוה חס ושלום, לבת ישראל אסור לומר זאת, כי השם יתברך הוא כל יכול ורוצה שלכל יהודי יהי׳ טוב לא רק ברוחניות אלא גם, אכן, בגשמיות.

בברכה שתפלתה בהנ״ל תתקיים בקרוב ושיהיו ממנה בשורות טובות.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ג׳תתקלח
[כרך יב עמוד קכז]

ב״ה, ח׳ כסלו, תשט״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ כו׳ מו״ה מרדכי שי׳

שלום וברכה!

הנני שמח לקבל מזמן לזמן ידיעות מאנ״ש מפריז אודות הסיוע שלו, התעסקות והשתדלות בנוגע לתלמודי תורה ליובאוויטש בפריז

שתפקידם לחנך את בני ובנות ישראל באופן שיקרב אותם לאבינו שבשמים. וידוע פתגם הבעל שם טוב, ששמענוהו פעמים רבות מחמי כ״ק אדמו״ר, שהאהבה של השם יתברך לכל יהודי, איש ואשה צעיר או זקן, היא שלא בערך יותר מהאהבה של הורים לבנם יחידם שנולד להם בזקנתם.

שמזה גם מובן, הזכות הגדולה שיש לכל אחד ואחד שעוסק בענינים אלה, וגודל השכר מהשם יתברך ב [. . .] שנצרך לעצמו ולבני ביתו, ולכן הנני מקוה שקריאת הפ״נ שלו על הציון הק׳ של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, והוא יעורר רחמים רבים בזה ובמיוחד בהטבת הבריאות של זוגתו תחי׳, וגם זה יוסיף בהתעסקות שלו לחזק יהדות בכלל וע״י חינוך הכשר בפרט מתוך שמחה.

בברכה לבשר טוב בכל האמור.

ג׳תתקמג
[כרך יב עמוד קלא]

ב״ה, ט׳ כסלו, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מא׳ כסלו.

הנני מקוה שלעת קבלת מכתבי זה, מרגיש הוא טוב יותר כפשוטו ממש בבריאות הגשמית שזה תלוי בהשם יתברך, במילא זה יוטב ויגדל בענינים של בריאות הרוחנית, שזהו בידי אדם, כמאמר רז״ל הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, וכידוע פתגם רבנו הזקן, שאת חג גאולתו אנו עומדים לחגוג בקרוב, י״ט כסלו הבע״ל, שהשם יתברך נותן ליהודים גשמיות והם עושים מגשמיות רוחניות. שהכוונה אינה רק כפשוטו, רווחים, אלא פנימית יותר, הגוף ואפילו הנפש הבהמית, שאותם מקבלים מהשם יתברך, עושה אותם השי״ת שיהיו שלימים בגשמיות, והם, היהודים, עושים מהגשמיות רוחניות, וכפי שהרמב״ם כותב, שהיות הגוף בריא ושלם מדרכי השם הוא, ועוד יותר מפורש נאמר בתניא קדישא תחלת פרק [. . .], לעבוד את ה׳ בגופו, וזה מתחזק עוד ע״י הוראת נשיאנו הק׳ אשר ואהבת את ה׳ אלקיך מתקשר עם ואהבת לרעך כמוך, שלכן יש להשפיע על הסביבה להתנהג בדרך זו.

ואל יאמר האדם, מי אני ומה אני להתעסק בזה, הרי ידוע פסק דין של מעלה, שעבור מסירת נפשו (של רבנו הזקן) עבור תורת החסידות, פסקו בבית דין של מעלה, אשר בכל ענין של תורה ויראת שמים ומדות טובות תהי׳ יד מקושריו והולכי בעקבותיו על העליונה.

בברכה לבריאות ופרנסה בהרחבה ולבשורות טובות בכל האמור, וגם בהנוגע לבריאות בנו שי׳ — שביקר עמדו אצלי.

ג׳תתקמד
[כרך יב עמוד קלב]

ב״ה, ט׳ כסלו, תשט״ז
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה על מכתבה מ 10\11

על פי בקשתה יזכירו על הציון הק׳ של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, למילוי משאלות לבה לטוב. וכיון שלידת ילדים היא אחת מהמצוות החשובות ביותר שהשם יתברך ציוה לכל אחד מבני ישראל, יש להיות חזק בבטחון בנותן התורה שהוא גם יעזור שיוכלו לקיים את המצוה כפי שהוא ברוך הוא רוצה. מובן מאליו שצריך לעשות גם בדרך הטבע על פי הוראות של רופא מומחה בתחום זה, אבל בד בבד עם הבטחון שהשם יתברך, הרופא כל בשר ומפליא לעשות יעזור בזה, ובזמן המתאים ובשעה טובה תוכל לבשר בשורות טובות בזה.

בטח נוטלת חלק בעבודת נשי חב״ד ב . . . באופן המתאים, שע״י זה ממלאים את הרצון של נשיאינו הק׳ — זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, ועל ידי זה מתרבה הברכה מהשם יתברך.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ג׳תתקמט
[כרך יב עמוד קלח]

ב״ה, י״ב כסלו, תשט״ז
ברוקלין.

אגודת נשי ובנות חב״ד סניף צרפת
ד׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

מאשרים את קבלת מכתבם מה׳ כסלו, לאחר הפסקה ארוכה, ושגם במכתב זה אין על כך כל הבהרה, ויהי רצון שמהיום והלאה יכתבו לעתים קרובות יותר והעיקר שזה יהי׳ עם בשורות טובות.

שמחתי לקרוא אודות העבודה במשך הקיץ שעבר, והעיקר שלא הגבילו את עצמן לחוג הפרטי, הנוח, אלא השתדלו לפעול ולהרחיב את העבודה בחוג רחב יותר ורחוק יותר, ומשכו עוד נשים, ובטח תמשכנה גם להבא את עבודתן בכיוון זה למשוך יותר נשים לחוג השפעתן, ובפרט נשים צעירות שזה עתה התחילו לבנות את ביתן העתידי, או הצריכות רק כעת להתחיל לבנות בתים יהודיים, שהן תתיצבנה נכונה, כפי שבנות ישראל צריכות לבנות את בתיהן כעת, ובמשך הזמן גם דורות בישראל.

במיוחד שמחתי מכך שבדעתן לעמוד בקשר עם הורי התלמידים הלומדים בתלמודי־תורה או באופן פרטי, שזה חשוב כפליים עבור תלמידי התלמוד־תורה והמלמדים הפרטיים, ולקרב את ההורים לעניינים הנלמדים עם ילדיהם, וע״י זה לחזק גם את חינוך הילדים. ובקשתי מהלשכה בפריז לתת סיוע מיוחד לעבודה זו, 15 אלף פרנק.

יהיה נכון לכתוב בעתון אודות העבודה שלהן לעתים יותר קרובות, שזה מסייע למשוך חברות נוספות ומחזק גם את אלו שכבר משתתפות בעבודה.

בברכה לבשורות טובות בכל הנ״ל,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ג׳תתקנה
[כרך יב עמוד קמד]

ב״ה, י״ג כסלו, תשט״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ כו׳ מו״ה דוד שי׳

שלום וברכה!

מסרו לי פ״ש כללי ממנו וגם שנטל חלק בהתוועדות שהיתה בשעתו בהשתתפות הרבנים הוו״ח אי״א נו״נ עוסקי בצ״צ וכו׳ הרב גרונר והרב צימר שליט״א. ובטח אינו מסתפק בזה ומתעסק גם בהחזקת היהדות והפצתה במשך שאר ימות השנה, וימי חודש כסלו ימי גאולה הם ימי סגולה להפצת נר מצוה תורה אור ומאור שבתורה זוהי פנימיות התורה אפילו בחוץ.

שזה גם מרומז במצות חנוכה, שאופן קיום המצוה הוא, להניחה על פתח ביתו מבחוץ, ואימתי הוא הזמן, משתשקע החמה, כאשר בעולם מחשיך, שדוקא אז מדליקים אור, וכפסק הדין שמוסיף והולך דמעלין בקדש. וכשרוצים באמת, מוצאים את הדרכים כיצד לעשות זאת, והשי״ת נותן הצלחה בזה, והשם יתברך יזכהו ויצליחו לבשר בשורות טובות בכל האמור.

בברכה.

ג׳תתקסב
[כרך יב עמוד קנ]

ב״ה, ט״ו כסלו, ה׳תשט״ז
ברוקלין, נ.י.

למשתתפים במסיבת חג הסמיכה
בישיבת תומכי ליובאוויטש מונטריאול
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

לטקס **חג הסמיכה**, ביום י״ט כסלו הבע״ל, שולח הנני את איחולי וברכתי לראשי — ומנהלי הישיבה, התלמידים המוסמכים וכל האורחים והמשתתפים בשמחה של תורה.

חגיגת־התורה הזו בישיבת ליובאוויטש, בנוסף לעצם הענין, היא מאורע בעל משמעות מרחיקת־לכת ושמחה כפולה, כאשר לוקחים בחשבון את האופי המיוחד של הישיבה והמחונכים שלה.

שכן אם בשנים עברו היתה המטרה העיקרית של ישיבה להחדיר בתלמידים את הידיעות העמוקות בתורה הק׳, ללא צורך לדאוג אודות השפעת הסביבה, הרי בזמן הנוכחי התפקיד העיקרי של ישיבה הוא לחנך לא רק לומדים, אלא דווקא לומדים יראי־שמים. הכוונה והשיטה של ישיבה של ליובאוויטש היא יתירה מזו: לחנך לא רק למדנים יראי־שמים בעלי מדות טובות ושומרי תורה ומצוה בהידור, אלא גם לנטוע בתלמידים את רגש האחריות כלפי השני, חדור ברגש של אהבת־ישראל ומסירות נפש. לכן התלמידים והמחונכים של ישיבת ליובאוויטש הם ״נרות להאיר״, המפיצים את אור התורה ומצוות ומדות טובות ומנהגים טובים בכל מקום וסביבה שההשגחה העליונה מובילה אותם.

הכל הרי הוא בהשגחה פרטית; כך גם זה שחג הסמיכה מתקיים ביום הבהיר י״ט כסלו, חג הגאולה של כ״ק רבנו הזקן, בעל התניא והשולחן ערוך. ביום זה השתחרר רבנו הזקן מהקיטרוגים על כך שמסר נפשו בפועל ממש כדי להפיץ לא רק את המעיינות של התורה אלא גם של הנהגה טובה, שלשם כך הנהיג תקנות רבות, והפיץ אותן אפילו בין אלו שנמצאים עדיין ב״חוצה״. בטח תקבל רוח זו ביטוי במוסמכים ובמשתתפים בחג הסמיכה, ובאור תורת החסידות ומנהגי החסידים יפיצו את השפעתם בסביבתם, כל אחד סביבו, הן על הקרובים והן על אלו העומדים לעת־עתה מרחוק, כדי לקרבם לאבינו שבשמים.

זכות תלמוד תורה ביראת שמים וזכות רבותינו הק׳ זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע תעמוד לכל אחד ואחד להמשיך ברכה והצלחה לו ולב״ב שיחיו בהמצטרך להם בגשמיות וברוחניות.

בברכת חג הגאולה, אשר אור וחיות נפשנו ניתן לנו.

ג׳תתקסה
[כרך יב עמוד קנג]

ב״ה, ט״ו כסלו, תשט״ז
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה על מכתבה מ 11118. וכיון שמזכירי אינו כותב צרפתית, כותבים את המכתב באידיש, ובטח יהי׳ לה מי שיקרא זאת בפני׳, ומובן מאליו, שאלי יכולה לכתוב גם להבא בצרפתית, שהנני קורא, והמכתבים נפתחים על־ידי בעצמי.

ראשית רצוני לברך אותה על שיש לה בן כה מוצלח כמו . . . שליט״א, שלמרות שאינני מכירו אישית, אבל הדבר ניכר גם ממכתביו, והנני מקוה שיהיו לו עוד הזדמנויות רבות לנצל את היותו מחונן עבור עצמו וגם עבור הסביבה בצורה חיובית ובמלוא המידה.

שנית, וזה העיקר, לנצל הזדמנות זו, רצוני לאחל מזל טוב לה ולבעלה — שיחיו — לחתונת בנם . . . שי׳, שהיתה בשעה טובה ומוצלחת, עב״ג, ששניהם יבנו ביתם באושר בגשמיות וברוחניות.

בברכת מזל טוב מזל טוב,

מ. שניאורסאהן

נ.ב.

מה שכותבת אודות מצבו הגשמי של בנם, ואשר אינו רוצה לקחת תמיכה מהישיבה, ולא להקטין על ידי זה את התמיכה המגיעה לשאר החברים, והיא דואגת שהדבר לא יצר את מצבו, ולכן לדעתה מהנכון להשפיע עליו בזה.

מובן מאליו שאמלא את בקשתה ואכתוב אודות זה. אבל הנני מוכרח להוסיף, שהתמיכה שהישיבה נותנת, מוכרחה היא להתחשב לא רק במצב הקופה כעת, אלא גם עם האמצעים הנחוצים באופן כללי, ולכן גם אם הוא יקח מהישיבה את מלוא הסכום, זה לא יספיק. ולכן הנני בטוח, שהיא, בעלה והקרובים בכלל, יעשו ויסייעו, ויעשו כן בלב שמח.

ג׳תתקסז
[כרך יב עמוד קנה]

ב״ה, ט״ז כסלו, תשט״ז
ברוקלין.

ברכה ושלום!

קבלתי מכתבה מכ״ח חשון, ומפני רוב הטרדות, התעכב המענה עד עתה.

בהנוגע לתוכן מכתבה: כפי שנצטווינו, שכל יהודי מתחיל את יומו, עם המלים, ״**מודה אני** לפניך מלך כו״, אין הכוונה רק לתחילת היום, אלא זה נותן את האוירה, וצריך לסחוף את המאורעות של כל המעת לעת. וכאשר התורה, שהיא תורת חיים, דורשת זאת מכל אחד מאיתנו, הרי ודאי, שיש על מה להודות לשם יתברך, בכל יום, ללא יוצא מהכלל. ולכן מתפלא הנני על נימת מכתבה, בהיותי בטוח שפעמים רבות התבוננה במלים של מודה אני, ובפסקאות שונות שרעיון זה חוזר ונשנה בהן בתפילות ובברכות במשך היום.

זה מובן, שלאף אחד אין את כל מה שהוא חפץ, אפילו לא כל מה שהוא רוצה מצד היצר טוב, משום שזהו האופן שבו נקבע העולם הזה, ובפרט מאז שנמצאים בגלות עד שיבוא משיח צדקנו ותהי׳ הגאולה האמיתית, אין שלימות מוחלטת, ולאף אחד אין את כל משאלות לבבו, ואעפ״כ נצטווינו לומר ״מודה אני לפניך כו״, והדרישה היא יתירה מזו, שהדבר ייאמר בשמחה.

ולא רק אמירת מודה אני צריכה להיות בשמחה, אלא כל המעת לעת עם כל מאורעותי׳ צריכה להיות בשמחה, שכן עליהם כולם הוא הציווי של עבדו את ה׳ בשמחה, וכמבואר במקומות רבים, שצריך לעבוד את השם יתברך לא רק בתפילה, לימוד תורה ונתינת צדקה, אלא אפשר וצריך לעבוד את השם יתברך גם באכילה, שתי׳, עשיית עבודות שונות, וגם עבודות הבית הן בכלל זה.

והנה, הי׳ צריך להגיע לכל זה אילו הי׳ מדובר אודות אחרים, אבל כשמדובר אודות עצמה, הרי כשהיא עצמה תתבונן בענינים אודותם כותבת, להתבונן בזה ולראות את הצד ימין שבזה, אזי יוצא חשבון אחר לגמרי, ולדעתי, הוא אכן החשבון הנכון, כלומר:

השם יתברך חנן אותה בילדים טובים, ומבלי הבט על כך

שנמצאת בניו יורק, שרק אחוז קטן מילדי ישראל מקבלים חינוך תורני, נתן לה השם יתברך את האושר שהילדים שלה מקבלים לא רק חינוך תורני סתם, אלא גם חינוך חסידי בישיבה שנוסדה ע״י נשיאי ישראל, ומבלי הבט על כך אשר — ככתבה — בעלה כו׳, הרי הוא לא הפריע לחינוך כזה, אלא אדרבה, הוא עוד מסייע, גם אם לא במידה הנראית לה שהי׳ עליו לסייע, ומבלי הבט על כך שבעלה הוא איש עסקים בניו יורק, ולמרבה הצער ידוע כיצד עוברים שבתות וימים טובים אצל רובם, ובמה הם מבלים את זמנם הפנוי, במועדוני הלילה וכו׳. השי״ת הצליחה, שבעלה מקדיש חלק מזמנו לצרכי ציבור בני ישראל, ומובן מאליו שלא על מנת לקבל פרס. וכך יכולה היא להמשיך את החשבון מהצד היותר טוב, שבטח יודעת היא פרטים רבים יותר, שאינם ידועים לי, וכשתעשה את הסך הכל מכל זה, תראה כבר בעצמה מה התוצאה.

והשם יתברך יגרום לה אושר, שמעתה ולהבא תביט רק בעין טובה על בעלה ועל ילדיהם — שיחיו — ועל כל הסביבה, שאז תראה בעצמה עד כמה אפשר לשמוח ולהודות להשם יתברך עם כל הלב על חסדיו בעבר, ועל החסדים — ובמידה רבה עוד יותר — בעתיד.

בברכה לבשורות טובות תמיד כל הימים.

ג׳תתקפח
[כרך יב עמוד קעז]

ב״ה, ד׳ דחנוכה, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

שמחתי לקבל את מכתבך, בו אתה כותב אודות סדרי הלימוד שלך הן בנגלה והן בחסידות, ובטח הנך מקיים את פסק תורתנו הק׳ שמעלין בקדש, וכאשר עושים בזה ומתייגעים בזה, מתקיים הפסק, יגעת ומצאת.

ובטח חקוקה אצלך הנקודה, שהנסיעה למונטריאול היא כדי להיות דוגמא חי׳, כיצד תלמיד תומכי תמימים צריך להיות, והדוגמא צריכה להיות לא רק בזמן הלימוד והתפילה ושמירת סדרי הישיבה בדיוק, אלא גם לשמש מופת ודוגמא חי׳ כיצד צריך להתנהג, בזמן שבין לימוד ותפילה, כמבואר בחסידות אודות עבד כיצד הוא משמש

את אדונו, אפילו כאשר האדון אינו אלא בשר ודם, על אחת כמה וכמה פעמים ככה כאשר האדון הוא מלך מלכי המלכים הקב״ה, שהעבדות צריכה להיות ניכרת כל היום ואפילו בשינה.

וגם על כך נאמר פסק רז״ל, יגעת ומצאת, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בברכה להצלחה בתלמוד תורה ביראת שמים לקיום המצוות בהידור ועבודת התפילה ביחוד.

ג׳תתקצד
[כרך יב עמוד קפב]

ב״ה, חנוכה, נר חמישי, תשט״ז
ברוקלין.

לכל הנאספים והמשתתפים
בחגיגה השנתית בארצות־הברית של מרכז הישיבות
תומכי־תמימים ליובאוויטש
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

לחגיגה השנתית, ג׳ טבת ה׳תשט״ז. הנני שולח את איחוליי וברכתי לעסקני הישיבה וכל הנאספים, שבאו ליטול חלק בחגיגת התורה השנתית של מרכז הישיבות ״תומכי־תמימים״ באמריקה.

כיון שהחגיגה מתקיימת למחרת חנוכה, כאשר השפעת החג המאיר הזה טרי׳ בזכרונו של כל אחד, ובטח תאיר את חיי היום יום שנה שלימה, ברצוני להדגיש כמה נקודות עיקריות של חנוכה.

חנוכה מזכיר לנו שאפילו דבר כמו בית־המקדש, המקום הקדוש ביותר של השראת השכינה, עלול, תחת תנאים מסויימים, להטמא, אף שבחיצוניות הוא נשאר שלם.

במקרה כזה, מלמד אותנו חנוכה, ניתן לטהר את בית־המקדש רק ע״י מסירות־נפש מוחלטת: ע״י מרד גלוי ונחוש נגד כוחות החושך והטומאה, מבלי להכנס בחשבונות מי הם ה״גבורים״, ה״רבים״ וכו׳.

ההוראה מכך, בימינו אלה, ברורה. רז״ל אומרים: משחרב בית המקדש אין לו להקב״ה בעולמו אלא ד׳ אמות של הלכה, ישיבה

היא המקום הקדוש ביותר של השראת השכינה. יש לוודא, שלימוד התורה יהי׳ על טהרת־הקדש, ביראת ה׳ טהורה, שבימינו אלה, יותר מאי פעם, זה דורש מסירות־נפש.

רוח זו של מסירות־נפש ולימוד התורה ביראת־שמים חדורה בישיבות ליובאוויטש, ומסירות נפש לא רק בד׳ האמות של הישיבה ולא רק לעצמו, אלא גם מחוץ לישיבה וגם בעד הזולת, לקרוב ולרחוק, שזהו מהקוים הייחודיים של ישיבות ליובאוויטש, שניטעו בהן מהיום הראשון להווסדן ע״י כ״ק אדמו״ר ובנו כ״ק מו״ח אדמו״ר — זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע. תלמידי ישיבות ליובאוויטש מתחנכים להיות החשמונאים של דורנו, הלוחמים במסירות־נפש וללא לאות למען יהדות תורתית על טהרת־הקדש בחלקים שונים של העולם.

מובנת, אפוא, הזכות הגדולה של כל אלה הנוטלים חלק בתמיכת והרחבת ישיבות ליובאוויטש. וברוח של חנוכה ההחזקה הזו צריכה להיות בגופם ובממונם, **ומוסיף והולך**,

כדי לאפשר לישיבות ליובאוויטש להיות מוסיף והולך בהפצת נר מצוה ותורה אור ומאור שבתורה מהישיבה החוצה ומהבית אל כל הסביבה.

ובזכות זה יהי׳ גם השי״ת מוסיף והולך בשפע ברכה והצלחה, לכל אחד ובני ביתו — שיחיו — בגשמיות וברוחניות.

בברכת טוב,

מנחם שניאורסאהן

ג׳תתקצח
[כרך יב עמוד קפו]

ב״ה, אדר״ח טבת, תשט״ז
ברוקלין.

אגודת נשי ובנות חב״ד בקליבלנד
סניף קינזמן
ד׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

מאשרים את קבלת מכתבן אודות האסיפה ה־17, ואודות האחראיות החדשות שנבחרו.

וכיוון שכל דבר הוא בהשגחה פרטית, תקבלנה האחראיות את התפקיד, תוך התבוננות בזכות הגדולה שניתנה להן, בתוספת אחריות לעשות בחיזוק יהדות בכלל ודרכי החסידות והנהגותי׳ בפרט, והדבר יעורר בהן כוחות לפעול בהיקף גדול יותר מתוך בריאות ושמחה, ותשפענה בכיוון זה גם על שאר החברות, והשם יתברך יצליח את כל אחת מהן ואת כולן יחד בכל האמור.

בטח ניצלו את ימי החנוכה באופן המתאים בנוגע לעבודת נשי ובנות חב״ד, ויקויים, גם כפי הדין, שמוסיף והולך.

בברכה לחנוכה שמח ולקחת את השמחה והאור לכל ימות השנה הבאים.

ד׳כג
[כרך יב עמוד רי]

ב״ה, י״א טבת, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

הגיעה אלי בקשת ברכה עבורו למנוחת הנפש ופרנסה במנוחה.

בעת רצון יזכירוהו על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע נשיא ישראל, להנ״ל.

וכיון שכדי לקבל את הברכות מהשם יתברך יש לעשות כלים

טובים כדי לקבל את הברכות, מהנכון לבדוק תיכף את התפילין שלו, כדי שיהיו כשרות כדין, ובכל יום חול לפני הנחת התפילין להטיל שניים־שלושה סנט בקופת צדקה, ולאחר חליצת התפילין לומר לכל הפחות פרק תהלים אחד, וכשמניחים תפילין, הצריכות להיות על הראש ועל היד כנגד הלב, יש לזה השפעה טובה על השכל ועל הרגש של המבצע והם מביאים רגיעה ברגשות ותוספת בהירות בשכל ובמחשבות, ובדרך ממילא, ישתפר המצב וילך מטוב ליותר טוב.

מבוסס על יסוד פתגם הבעל שם טוב ששמענו פעמים רבות מכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שמכל דבר אפשר ללמוד מוסר איך להתנהג בחיים, ובפרט מענין שנפגשים בו יום יום.

גם מעיסוקו . . . הרי, הוא בשעונים, יש ללמוד, השימוש והניצול של שעונים הוא שבאמצעותם אדם יכול לסדר את מהלך חייו שיהי׳ בסדר ותכנית כפי שהוא קבע מראש, שכן כך יגיע אל המטרה והתכלית שאליהם הוא שואף.

מנוע השעון מופעל ע״י כך שגלגל אחד נוגע ומניע את הגלגל השני, וכך זה הולך מאחד לשני עד שמגיע לגלגל שעליו מורכבים המחוגים המציינים את הדקות והם מניעים גלגל אחר המורה את השעות, שעל פיהם האדם עושה את מעשיו כפי שתכנן מראש, שבעצם אין לקפיץ המניע את הגלגל הראשון כל דמיון ושייכות והתייחסות מצד עצמו עם האדם ועבודתו, שהוא צריך ועושה בשעה המתאימה על פי מחוגי השעון, אין זה אלא שבאמצעות השעון, שע״י הסדקים והחריטות שישנם בגלגלים מניעים הם זה את זה, ומגיעים בסופו של דבר להנעת המחוגים. מושפעות עבודת האדם ותכניותיו.

והאמור לעיל מסיר את השאלה והקושיא: איזה קשר יש להנחת תפילין, שהן רק פיסות קלף שעליהן כתובות אותיות מסויימות ומונחות בקופסאות המעוצבות בצורה מסויימת, לרגש ושכל האדם, כאשר מניחים אותם, ובכל זאת יודעים ורואים שזה משפיע על האדם ועל מעשיו, והנמשל מובן.

בברכה לבשו״ט בכל האמור לעיל.

ד׳מא
[כרך יב עמוד רכה]

ב״ה, י״ח טבת, תשט״ז
ברוקלין.

ברכה ושלום!

מאשר קבלת מכתבה עם המצורף, ובעת רצון יזכירוה על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע להטבת הבריאות, ומן הסתם שומעת קידוש והבדלה, וטועמת מיין הקידוש, וכמנהג ישראל, לטבול את האצבעות ביין הנשאר מהבדלה ולגעת בעינים, מובן מאליו מבחוץ, שכמובא בספרים, זוהי סגולה למאור עיניו של אדם, והשם יתברך יצליחה.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א

מזכיר

ד׳מט
[כרך יב עמוד רלב]

ב״ה, כ״ד טבת, תשט״ז
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה למכתבה מא׳ דר״ח טבת. מובן מאליו, שלא התכוונתי בכתבי אלי׳, להפחיד אותה שלא תכתוב יותר, וגם לא רצון להראות לה שכל הדברים בעולם הם במצב הטוב ביותר ובשלימות. שעד ביאת המשיח, אין שלימות בענינים הגשמיים, כמבואר במקומות רבים בספרים הקדושים.

מה שהדגשתי במכתבי — הוא, שהענינים בהם יש חסרונות, לא צריך להעלים אותם, וגם לא להקטין את התודה להשם יתברך עבור החלק הטוב שכל אחד מקבל ממנו במידה **מרובה**. ושנית, שהדרך לתקן את החסרונות אינה ע״י יאוש (ויתור) או גם נפילת רוח, לא רק שאין זה מועיל, אלא, אדרבה, זה מקשה על עבודת התיקון.

לאידך, כאשר שמחים (במצב רוח טוב ושמח) — או־אז עבודת השם יתברך בכלל, והעבודה האמורה (תיקון) בפרט היא בהצלחה רבה, כפי שרואים זאת גם בחיים בפועל, וכידוע הפתגם של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שכאשר חייל הולך לחזית הקרב, עליו ללכת עם מארש שמח, וזה מגדיל יותר את האפשרות לנצח במלחמה, ואם כן הוא במלחמה גשמית, על אחת כמה וכמה כן הוא בענינים שרוצים לפעול לפי רצונו של בורא העולם, שהרי בזה, סוף כל סוף, מובטח נצחון הטובים, כמבואר בפרטיות במקומות רבים בחסידות.

והנני מקווה שתקבל את ההוראה של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע כנזכר לעיל, לעשות ולהיות בשמחה, מצב רוח טוב ושמח, ויה״ר שלכל אחד יהי׳ ממה להיות בשמחה.

בברכה לבשורות טובות ולהצלחה בכל האמור.

ד׳נ

[כרך יב עמוד רלג]

[כ״ד טבת תשט״ז]

. . ידוע פתגם כ״ק אדמו״ר הצמח צדק: קרא לשמש ויזרח אור — קרא לשַמש ויזרח אור. וביאר כ״ק מו״ח אדמו״ר: שמש צריך להאיר — הכוונה לאור רוחני — את כל בית הכנסת. וכשעושים, בסופו של דבר פועלים . .

ד׳נח

[כרך יב עמוד רמב]

ב״ה, כ״ו טבת, תשט״ז
ברוקלין.

אגודת נשים ברונזוויל — איסט ניו־יורק למען ישיבות
תומכי תמימים ליובאוויטש
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

במענה על הודעתן, שמחר, יום רביעי פ׳ וארא, כ״ז טבת מתקיים האירוע השנתי שלהן.

השם יתברך יעזור שהוא יהי׳ בהצלחה, הן בגשמיות והן ברוחניות.

כיון שהאירוע מתקיים בשבוע של פרשת וארא, שהפרשה מספרת אודות מצרים ויציאת מצרים בעבר ונותנת גם הוראות ל״יציאת מצרים״ בזמננו, כיצד להשתחרר מגלות ומכל ההגבלות בגשמיות וברוחניות.

חשוב במיוחד לאשה יהודי׳ בכלל — ולעסקניות בפרט — לזכור את הזכות המיוחדת ואת החובות המיוחדות המוטלות על האשה היהודי׳, והחלק שהיא תופסת ב״יציאת מצרים״ של פעם והיום.

חז״ל מספרים לנו, שבזכות נשים צדקניות בני ישראל נגאלו ממצרים. הן לא נבהלו מהגזירות של מלך מצרים, שרצה להשמיד את ילדי ישראל, אלא הן הקימו, ובמסירות נפש גדולה, דור של ילדי ישראל, שאמרו אחר־כך נעשה ונשמע וקבלו את התורה.

הנני מקוה שהן, בתור עסקניות מסורות עבור ישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש, שנוסדו ע״י כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, ומחנכות את התלמידים שימשיכו עם ה**נעשה ונשמע** — כל ימי חייהם, ויתעלו בתורה תמימה ויראת שמים.

תמשכנה הלאה את עבודתן. ועוד ביתר התמסרות ומסירות נפש.

והשי״ת יצליח את כולן — בזה, וגם בעניינים הפרטים שלהן בגשמיות וברוחניות.

בברכה

ד׳פא

[כרך יב עמוד רסא]

ב״ה, ב׳ שבט, תשט״ז
ברוקלין.

מרת מערי תחי׳

ברכה ושלום!

במענה למכתבה בו כותבת אודות אופי מילגת לימודים בישיבות.

המילגה יכולה להיות באופנים שונים, ובמיוחד בישיבות בארץ ישראל, שהן שונות מאלו שבאמריקה, ששם לומדים גם כאלו שכבר

נשואים, הממשיכים את לימודיהם בישיבות. סכום המילגה יכול להמסר לקופת הישיבה, וגם רושמים על שלט את שמו של נותן התרומה או שם אחר שמבקשים, והנני משער שאפשר גם לסדר כך, שתנתן ע״י אפשרות לאחד התלמידים היותר מוצלחים, על פי בחירת הישיבה — ללמוד במנוחה ולהתעלות, ואם זה — המילגה — למשך שנים רבות, מובן מאליו שאין זה מוכרח להיות אותו תלמיד, וניתן להחליף זאת באחר, אם מוצאים לנכון מפני סיבה מסויימת.

אינה מזכירה אודות הרעיון להדפיס את הספר, הרקמה, ואם יצרה קשר עם המוסדות המתאימים בארץ ישראל או במקום אחר.

בברכה לבשורות טובות אודות מצב בריאותה וגם אודות כל השאר, ותקותי שאם אוכל להיות לעזר באחד הענינים האמורים לעיל, תתן לי את האפשרות לעשות זאת.

בברכה,

ד׳פה
[כרך יב עמוד רסה]

ב״ה, ב׳ שבט, תשט״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה ברוך שי׳

שלום וברכה!

זה זמן רב שלא שמעתי ממנו, ויהי רצון מהשי״ת שיתברר כי הסיבה היא שהכל שלום ובסדר, וכיון שכך, הרי אין (?) מה לכתוב (אף שנשיאינו הק׳ — זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע לא הסכימו אף פעם עם שיטה זו, וקיוו וציפו להתבשר גם אודות דברים טובים, ובפרט שהרי בטח עושים בעניני יהדות, וגם הוא עושה בזה במידה חשובה, במילא הרי יש מה להודיע).

לפני זמן קראתי אודות המלחמה שהיתה לו בנוגע לאופי בית הכנסת שלו, ואשר השופט הצדיק אותו, על יסוד תקנון בית הכנסת. ומכיון שבבית כנסת בפיטסבורג ישנה גם אותה בעי׳ בשל עמדת חלק מהחברים, ועל פי ידיעות הם יכולים לטעון את אותה טענה שהוא טען, לכן לדעתי, כאשר ישלח להם את כל החומר של התיק שלו עם פסק הדין, זה יהי׳ עבורם לשימוש, ובפרט לפי מנהג המדינה, ששופט

אחד מאוד מתחשב בדעתו ובהחלטתו של שופט שני באותו תיק. אם קבלת החומר כרוכה בהוצאות, טרחת הפקיד וכדומה מובן מאליו שמחנה ישראל יקח זאת על עצמו וישלח המחאה על פי הסכום שהוא יורה. — את חומר התיק יוכל לשלוח על פי כתובת המזכירות שלי כדי להעביר לפיטסבורג, או ישירות לפיטסבורג למר כהן כפי שרשום למטה. ובאפשרות השני', אכיר לו תודה אם יודיעני על מילוי בקשתי.

בברכה ופ"ש לאנ"ש במחנו הט' וגם לאלו שחושבים שהם עדיין לא מאנ"ש, שבאמת כל ישראל חברים, וההבדל הוא רק שיש כאלו שיודעים ומרגישים זאת, וכאלו שחיים בטעות ומחכים שיעוררו אותם ויספרו להם, שכל ישראל ערבים זה בזה.

המחכה לבשורות טובות.

ד'ק
[כרך יב עמוד רעט]

ב"ה, ז' שבט, תשט"ז
ברוקלין.

הוו"ח אי"א נו"נ בעל מרץ ובעל מדות רב פעלים
מו"ה משה זלמן שליט"א

שלום וברכה!

לאחר הפסקה ארוכה — אף שהנני מקבל פרישות שלום אודותו ואודות משפחתו שיחיו — שמחתי לקבל מכתבו מעש"ק ויחי, בו כותב גם אודות שמחתו מהתפתחות הישיבה אהלי יוסף יצחק במלבורן, ובטח מביאה השמחה כמאמר החסידים, שמחה פורץ גדר, להוסיף ביתר השתדלות לחזק ולהגדיל את הישיבה, שהיא מקור ברכה לכל היהודים במלבורן ולכל המדינה הן בגשמיות והן ברוחניות. על דרך מה שהתורה מספרת לנו, והרי מעשה אבות סימן לבנים, שלפני נסיעת יעקב אבינו למצרים, ואת יהודה שלח — להורות לפניו גושנה, אומרים רבותינו ז"ל, שזה להכין שם ישיבה, ועי"ז חי יעקב אבינו, מייסד הישיבה, את החיים הטובים ביותר דוקא במצרים, כפי שידועה השאלה בזה ששאל כ"ק אדמו"ר הצמח צדק את זקנו כ"ק רבנו הזקן בעל התניא, ומה שענה לו (ראה לוח היום יום עמוד יב).

בברכה ובתקוה לקבל מכם, עוד שנים רבות, בשורות טובות בכל הנ"ל, וגם בשורות טובות בנוגע לעצמו וכל משפחתו הן בגשמיות

והן ברוחניות,

וזכות בעל ההילולא — שתהי׳ ביום ב׳ יו״ד שבט הבע״ל — כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע שעל שמו נקרא המוסד הק׳, יעמוד לו ולב״ב בגשמיות וברוחניות.

בברכה לאריכות ימים ושנים טובות ולבשורות טובות.

ד׳קב
[כרך יב עמוד רפא]

ב״ה, ט׳ שבט, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בו כותב אודות אגודת נשי ובנות חב״ד בקליבלנד,

שמחתי לקרוא במכתבו את התעניינותו בעבודת אגודת נשי ובנות חב״ד ומה שחשוב יותר השתתפותו האישית וההשתדלות להביא גם את הידידים והמכרים שלו.

מובן מאליו שהנני מסכים עמו שאין כל יסוד להיות מיואש חס ושלום, יהודים ויהדות עברו קשיים שונים במשך אלפי השנים של קיומם, ואעפ״כ חיים הם **ומחזיקים** בתורה ומצוותי׳, ועמים רבים, שבגשמיות היו חזקים הרבה יותר ומספרם הי׳ גדול הרבה יותר, ועם זאת הרי לא נשאר מהם כל זכר.

שזה מלמד אותנו, שגם במצב הנוכחי, אין להניח להתפתות ע״י היצר הרע, לפי השפה **שלו**, שקשה להיות יהודי, אלא אדרבה, אם רוצים באמת להיות מאושר ולא רק בעולם הבא אלא אכן גם בעולם הזה, ולקבל נחת אמיתי מהילדים, הרי הדרך היחידה לזה — ליהודי — היא להחזיק וללכת בדרך שבורא העולם ומנהיג כל העולם הראה לנו בתורתו הקדושה, וכשרוצים באמת, הרי לא זו בלבד שמתגברים על כל הקשיים ומצליחים, אלא גם שהקשיים מתמעטים עוד קודם ששיערו אותם, ובמהלך העבודה הם הולכים ופוחתים עוד ועוד.

והשם יתברך יצליחו למצוא את האותיות המתאימות להסביר את האמור לעיל בחוג של כל ידידיו ומכריו, ועי״ז לחדור יותר ויותר

עמוק בעבודת החזקת היהדות, ובמידה גדולה יותר, והזכות תעמוד לו בכל ענייניו הפרטיים.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ד׳קז
[כרך יב עמוד רפו]

ב״ה, י״א שבט, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום החמישי. בעת רצון יזכירו אותו ילדיו ונכדיו שי׳, והשם יתברך יעזור שיהי׳ לו נחת מהם ומכולם יחד נחת אמיתי שזהו נחת יהודי. ועל פי מאמר תורתנו הק׳ הממנו יפלא כל דבר, וכפי הידוע מספרים הקדושים, כאשר מביטים בעין יפה ועין טובה, הנה לא זו בלבד שמבחינים במעלות, אלא גם מהמבט הם מקבלים חיזוק, ובמילא נעשים הענינים הלא טובים קטנים יותר ופחותים יותר, ובפרט לפי המבואר בתניא פרק ל״ב, ובספר דרך מצוותיך, מצות אהבת ישראל בענין ואהבת לרעך כמוך עד שאומרים על אהרן הכהן שהי׳ קדש הקדשים, אוהב את הבריות — אפילו כאלו שאין להם כל ענין, מלבד זאת שנבראו, וכמבואר ע״י רבנו הזקן בתניא שם. והשם יתברך יעזור כיון שכהנים הרי זריזים הם, והם פעלו ע״י עבודתם אשר — עד מהרה ירוץ דברו, ללא כל מניעות ועכובים (כמובא בלקוטי תורה לרבנו הזקן סוף פרשת קרח), שיבוא גם האמור לעיל בהקדם האפשרי למטה מעשרה טפחים.

בברכה לבשו״ט בכל הנ״ל.

ד׳קיז
[כרך יב עמוד רצו]

ב״ה, י״ז שבט, תשט״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ בעל מדות כו׳
מו״ה ברוך שי׳

שלום וברכה!

במענה על מכתבו הרשום מיום שלישי עם המצורף.

תודה על תשובתו המיידית אף שנכתבה עם הרבה מרה־שחורה, בנוגע לבית הכנסת והמלחמה שמנהל, כדי שביהכנ״ס יתנהל כראוי. אני מדגיש את ענין המרה־שחורה, שכן לפי מה ששמענו פעמים רבות מכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, ורואים זאת גם במוחש, שכאשר הולכים למלחמה, אם עצובים ושקועים במרה שחורה, זה עצמו מחליש את ניהול המלחמה, אבל כאשר מחליטים שהולכים לקיים את הוראת תורתנו הק׳ שניתנה לנו מבורא העולם, עושים זאת בחיות אחרת לגמרי, וזה עצמו מגדיל יותר את הסיכויים וממהר את הנצחון.

הנני מקווה שלא יחשוד בי, שנעשיתי מוסר׳ניק ואומר מוסר, אלא כוונתי בכתוב לעיל היא, לעורר יותר ותוספת במעשה, ולהגדיל את הבטחון ואת השמחה אצל עוד יהודי, וידוע הפתגם החסידי, עבדו את ד׳ בשמחה, שאפילו תשעה באב — יהפך במהרה לששון ולשמחה — בביאת משיח צדקנו, צריכה התענית ואמירת הקינות להיות גם ברגש של שמחה בשעת מעשה, על כך שישנו האושר הגדול והאפשרות לקיים את ציווי מלך מלכי המלכים הקב״ה, וכפי שנפסק ברמב״ם סוף הלכות לולב, שהמונע עצמו משמחה, ראוי להפרע ממנו וכו׳ ומי שעושה זאת עבודה גדולה היא כו׳ עיין שם.

מצו״ב המכתב מעורך־הדין, והנני מקווה שאם יהיו לו חדשות נוספות בזה, ויהי רצון שיהיו אלה בשורות טובות, יודיעני, ותודה מראש.

קטע ממכתבו, הנני שולח לפיטסבורג, והנני בטוח שאם יצטרכו את עזרתו בזה, להבא, יעשה זאת, והשי״ת יצליחו.

בברכה להתאזר בשמחה ובהצלחה.

ד׳קכח
[כרך יב עמוד שח]

ב״ה, כ״א שבט, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום ההילולא עם הפ״נ המצורף, שכותב שבריאות זוגתו תי׳ הוטב מעט, יעזור השי״ת שיהי׳ לה רפו״ש.

מה שכותב שטרוד בפרנסה וכו׳ — הרי זה כמו מישהו שרעב וחלוש מרעב, יאמר שלא יאכל עד שיתחזק, כי טרדת הפרנסה היא כדבר המשנה באבות פרק ג׳ משנה ה׳, המקבל עליו עול תורה, פורקין ממנו עול דרך ארץ וכן גם להיפך, במילא כאשר רוצים להקטין את טרדות הפרנסה, הנה קבלת עול תורה היא אחת העצות המרכזיות לזה, והאריכות בדבר המובן אך למותר, והשם יתברך יזכהו לבשר בשורות טובות בזה וכן מהשתתפותו הגדולה ביותר ככל האפשרי בישיבת . .

בברכה.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א

ד׳קכט
[כרך יב עמוד שח]

ב״ה, כ״א שבט, תשט״ז
ברוקלין.

הרה״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה שמואל בצלאל שי׳

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מי״ד שבט וכן הפ״נ מיום ההילולא של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע נשיא ישראל, שיקרא בעת רצון על הציון הק׳ שלו . .

על שאלתו אודות הוספת עליות לתורה, עבור הכנסה לישיבה. — על פי הוראת כ״ק מו״ח אדמו״ר, מיוסד על שו״ת של אדמו״ר הצ״צ, בכגון דא, אין מוסיפין על שבעת הקרואים והמפטיר, אלא קוראים בכמה מקומות.

אודות שאלתו השני׳ האם להקפיד על המצב הרוחני של אנשי המנין והגבאים וכו׳. — מובן מאליו שהדבר תלוי באדם בפרט וגם במצב של בית הכנסת בכלל וקשה לתת כללים בזה מתקופה אחת לשני׳ ובפרט בריחוק מקום, וכבר נאמר, ותשועה ברוב יועץ, שבמקרה זה הרי זו גם הוראה, ובטח מיותר לעורר באמור בתניא פרק ל״ב ועוד בארוכה — הצ״צ — במצות אהבת ישראל בס׳ דרך מצוותיך; שמזה יכולים ללמוד בנוגע להאמור.

ולהודעתו מהעתקתו לדירה חדשה. הנה יהי רצון שיהי׳ משנה מקום משנה מזל לטובה ולברכה הן בגשמיות והן ברוחניות.

בברכת הצלחה.

ד׳קלא
[כרך יב עמוד שי]

ב״ה, כ״ד שבט, ה׳תשט״ז
ברוקלין, נ.י.

אל כל ידידי החינוך הכשר, והמשתתפים
בחגיגה השנתית לטובת ״בית שרה״ בפרט
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

החגיגה השנתית של בתי הספר ״בית־שרה״, העתידה להתקיים בע״ה ביום ראשון א׳ דראש־חודש אדר, חלה בשבוע של פרשת תרומה, בה מסופר אודות בניית המשכן ומקדש. זה צריך להזכיר ולהדגיש את חשיבות האשה והבת היהודי׳ בכל פרטי החיים היהודיים — כנותנת־טון ומורת־דרך.

שכן, כפי שהתורה מספרת, הנשים היו הראשונות ליטול חלק בבניית המקום הקדוש לשכינה האלקית, והן נמנעו מליטול חלק בעגל הזהב, שהי׳ ההיפך מזה.

בת ישראל, ע״י החינוך הראוי ברוח התורה, חשה בחוש פנימי מבורך בברכת ה׳, מה קדוש וראוי לעידוד ומה מזיק וצריך להיות מרוחק מחיים יהודיים.

ובשעה זו, כאשר טוב ורע, אור וחושך, מטשטשים, לעתים קרובות, הרי, יותר מאי פעם, קיים צורך חיוני׳ שבת ישראל תקבל

חינוך־תורני על־טהרת־הקודש, כדי שתוכל לתפוס את מקומה הראוי בתור עקרת־הבית, שבידה, במידה רבה, נמצא העתיד של בית ישראל.

בבתי הספר ״בית שרה״ מתחנכות בנות ישראל החל מהגיל הרך ביותר, לשמר את מסורת אמותינו שרה, רבקה, רחל ולאה, ואת כל הדורות של אמהות יהודיות מסורות שהחזיקו ושמרו את יסודות הבית היהודי והחיים היהודיים.

לכן הנני פונה בקריאה של התעוררות לכל המייקרים יהודים ויהדות אמיתית — שאחד בלי השני אינו יכול להתקיים — ומעריכים את החשיבות של חינוך הבנות על־טהרת־הקדש, ולאנ״ש בפרט, לתמוך בבתי הספר ״בית שרה״, שנוסדו ע״י כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, ולסייע להשיג את האמצעים הכספיים הנחוצים כדי להחזיק את המוסדות הללו ולאפשר את הרחבתם.

והזכות של חיזוק חינוך בנות ישראל ברוח ישראל סבא, בטח תעמוד לתומכים ולמסייעים, שהשם יתברך יעזור להם בכל המצטרך להם בגשמיות וברוחניות.

בברכת כל טוב.

מ. שניאורסאהן

ד׳קמח
[כרך יב עמוד שכח]

ב״ה, ג׳ אדר, ה׳תשט״ז
ברוקלין, נ.י.

אגודת נשי ובנות חב״ד בטורונטו
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בקשר לידיעה אודות האירוע שלהן, ביום ראשון פ׳ תצוה ז׳ אדר, הנני שולח בזה איחול וברכה לכל המשתתפות, והחברות של אגודת נשי ובנות חב״ד בפרט.

המאורע שלהן מתקיים בתקופת השנה כאשר קוראים את הפרשיות בהן מסופר אודות בניית המשכן־מקדש, ואודות חלקן של הנשים בדבר.

בטח תוכן פרשיות התורה האלו יזכיר שוב וידגיש את חשיבות האשה והבת בכל הפרטים של החיים היהודיים — כנותנות הטון ומורות הדרך.

שכן, כפי שהתורה מספרת, הנשים היו הראשונות ליטול חלק בבניית המקום הקדוש עבור השכינה האלקית, והן נמנעו מליטול חלק בעגל הזהב, שהי׳ ההיפך מזה.

אשה ובת ישראל בעלת הכרה מרגישה בחוש פנימי מבורך בברכת ה׳, מה קדוש וראוי לתמיכה, ומה מזיק וצריך להיות מרוחק מחיים יהודיים.

ובזמן הזה, כאשר טוב ורע, אור וחושך מטשטשים לעתים קרובות, הרי יותר מאי פעם, קיים צורך חיוני, שחוש פנימי אלקי זה של האשה והבת בישראל יבוא לידי ביטוי בחיי היום יום.

וזהו, אכן, התפקיד העיקרי של אגודות נשי ובנות חב״ד העניפות:

לגלות את ההכרה הפנימית של האשה והבת היהודי׳ ואת רגש האחריות שלהן לתפוס את מקומן הראוי בבית ישראל ובתור עקרת־הבית.

ולזכור תמיד, שבידן, במידה רבה, נתון העתיד של בית ישראל.

השם יתברך יצליח את עבודתן ופעילותן, שתמלאו במלוא המידה את הכוונה הפנימית האמורה לעיל, שביסוד אגודות נשי ובנות חב״ד.

וע״י זה גם להוסיף בברכות האלקיות עבורן ובני־ביתן שיחיו, בגשמיות וברוחניות.

בברכה.

ד׳קנא*
[כרך יב עמוד שלב]

ב״ה, ז׳ אדר, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מה׳ אדר חדש שמרבין בו בשמחה, בו כותב אודות ההתעוררות לתשובה וכו׳ וכותב גם שרוצה להתייסר בתעניות, ובטח כוונתו בזה כפשוטו.

ודעתי בזה כפי שכותב רבנו הזקן בעל התניא והשולחן ערוך, שבדורותינו אלה, שהתענית מביאה לידי חולי או מיחוש, חס ושלום אין זו דרך התשובה, אלא יש ללמוד יותר ולהתפלל תפילה בציבור וכדבעי ובפרט באמירת תהלים. ובנוגע לתעניות, לעשות בזה כהוראת אדמו״ר מהר״ש, תענית היא עבודה, חשוב על עצמך כל יום 15 דקות באמת (ראה ספר התולדות אדמו״ר מוהר״ש, הוצאת קה״ת ה׳תש״ז, ברוקלין, ע׳ 72). — כמובן הכוונה היא שהמחשבה תביא להוספה בתורה ומצוות.

מובן מאליו שהאמור לעיל אודות תענית, אין הכוונה לתעניות שהן על פי שולחן ערוך, כתענית אסתר וכו׳ שבנוגע לתעניות אלו יש לשאול רב, שיפסוק בהתאם למצב הבריאות.

כן מהנכון שבכל יום חול קודם התפילה, יתן כמה סנטים לצדקה, וישמור את שלושת השיעורים השוים לכל נפש מתקנת כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, בחומש תהלים ותניא. א) לומר בכל יום לאחר תפילת שחרית, את שיעור התהלים — כפי שהתהלים נחלק לימי החדש. ב) ללמוד בכל יום פרשה חומש עם פירוש רש״י מפרשת השבוע (ביום ראשון מתחילת הפרשה עד פרשת שני ביום שני מפרשת שני עד שלישי וכן הלאה). ג) ללמוד בכל יום שיעור תניא, כפי שהתניא נחלק לימות השנה. והשי״ת יצליחו בכל האמור.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ד׳קנד
[כרך יב עמוד שלח]

ב״ה, ט׳ אדר, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . הנני מקוה שישתדל שבפורים תהי׳ התוועדות בשמחה וכיון שזהו הרי יום טוב של ונהפוך הוא הרי אפילו אלו שבינתים מתנגדים, שיהי׳ ונהפוך, לעשותם חסידים, ובמכש״כ וק״ו אלו שמחזיקים עצמם כבר בסיום הדרך מתגלגלים במהירות גדולה וכפי ששרים בי״ט כסלו חג הגאולה שושנת חסידים צהלה ושמחה.

בברכה לפורים שמח ותמיד שמח ולבשורות טובות.

ד׳קעב
[כרך יב עמוד שנו]

ב״ה, י״ט אדר, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מסוף חודש טבת (שנתאחר דרך הילוכו יותר מהרגיל) בו כותב פרטים מחייו ומצב בריאותו כעת וגם מצב בריאות זוגתו תחי׳.

על פי בקשתו, יזכירו את שניהם על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע להטבת הבריאות הן בגשמיות והן ברוחניות, שאצל יהודים גשמיות ורוחניות קשורים זה בזה, ההבדל הוא רק, שבריאות בגשמיות נותן השם יתברך, ובריאות ברוחניות רוצה השם יתברך שירצו זאת לבד ויעשו בזה, כפי שהשם יתברך אומר ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב וגו׳ ובחרת בחיים, היינו שיעשו בעניני תורה ומצוות כמה שאפשר וגם להשפיע על הילדים לעשות כן, והשם יתברך נותן את ברכתו והצלחתו, לקיים את הדרישה, ואין לך דבר העומד בפני הרצון, ומובן מאליו שהשם יתברך משלם כמה פעמים ככה לכל העושים בזה.

בנוגע למצב הבריאות במיוחד, כפי שנראה זה יותר ענין של

עצבים, ולכן יש להסיח דעת לגמרי מכל הענין, ולהתחזק בבטחון בהרופא כל בשר ומפליא לעשות בורא עולם ומנהיגו, שאז ההתקפות שכותב אודותן — יהיו לעתים יותר רחוקות.

בטח יודע משלושת השיעורים מתקנת כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, השוים לכל נפש, א) לומר בכל יום לאחר התפילה שיעור תהלים — כפי שהתהלים נחלק לימי החודש — ב) ללמוד בכל יום פרשה חומש עם פירוש רש״י מפרשת השבוע — ביום ראשון מתחילת הפרשה עד פרשת שני, יום שני מפרשת שני עד שלישי וכן הלאה — ג) ללמוד כל יום שיעור תניא — כפי שהתניא נחלק לימי השנה, ועכ״פ ישמור על השיעורים מכאן ולהבא. והשי״ת יצליחו.

בברכת חג פסח כשר ושמח,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ד׳קעג

[כרך יב עמוד שנח]

ב״ה, י״ט אדר, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשרים קבלת [מכתבו] מאמצע שבט (שנתאחר דרך הילוכו יותר מהרגיל) ותקותי שלעת קבלת מכתבי זה, הוטב מצב בריאותו וכבר חזר לעבודה גם בעניני ציבור במרץ הנחוץ, ובפרט שזוהי דרישת השעה, שכל אחד מישראל שניחן ברגש ליהדות, צ״ל עינו טובה בשל אחרים, ולהסבירם שישראל אורייתא וקוב״ה, כולא חד.

גם בנוגע לעניניו הפרטים, הרי במכל שכן וקל וחומר: הדין הוא שעוסק בצרכי ציבור באמונה, פטור בשעת מעשה ממצוה ותורה, הרי ודאי שהקב״ה משחרר מטרדות מענינים גשמים, וזו אחת הסגולות גם להטבת מצב הפרנסה בגשמיות ושהפרנסה ושאר הענינים לא יהיו בהם כל ענינים המבלבלים.

בטח ניצל את ימי הפורים, וכמו שכתוב במגילה שרבים מעמי הארץ מתייהדים, שאחד הרמזים בזה הוא, שאלה שעד פורים היו

עמי הארץ, היינו שעסקו רק בענינים ארציים, נעשו יהודים, כדרשת ולשון רז״ל, שישראל נקראים יהודים, על שם שכופר בעבודה זרה — שהפנימיות בזה היא, אשר **בכל** דבר מחפשים, ובמילא מוצאים, אלוקות, כי האומר שישנו אתר פנוי מיני׳ — זהו ענין של שתי רשויות, דבר עבודה זרה, ודו״ק.

בברכה לבריאות ולבשו״ט ולחה״פ כו״ש.

ד׳קפא
[כרך יב עמוד שסה]

ב״ה, כ״ה אדר, תשט״ז
ברוקלין.

אגודת נשי ובנות חב״ד סניף מונטריאול
ד׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

לאחר הפסקה ארוכה שמחתי לקבל את מכתבן מכ״ב אדר, והנני מקוה שמכאן ולהבא יהיו מהן מכתבים תכופים, והשם יתברך יעזור שתוכנם יהי׳ שמח, וממכתב אחד לשני גם ידיעות שהפעולות גדלות ומתרחבות, והרי ישנה ברכת נשיאנו הק׳ שאם רק עושים בענינים אלו בלבביות, נותנים הצלחה בזה מלמעלה, ובפרט שמקבלים החלטות טובות בזה בחודשי המזל דאדר וניסן, וממשיכים את המזל טוב על כל השנה, ויהי רצון שיתחילו מיד לעשות כדי להחיות את כל העבודה שכבר התחילו, וללכת מחיל אל חיל.

בברכה לחג הפסח כשר ושמח לכל אחת ואחת מהן עם כל המשפחה.

ד׳קפב
[כרך יב עמוד שסו]

ב״ה, כ״ה אדר, התשט״ז
ברוקלין, נ.י.

אל יושבי־ראש, עסקני ומשתתפי
מבצע השנתי ה־14 לטובת ישיבת
תומכי־תמימים ליובאוויטש במונטריאול
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

שימח אותי לקבל את הידיעה אודות מסיבת־הדינר השנתית שעתידה להתקיים אי״ה ביום שלישי, ראש־חודש ניסן, חודש החג של **זמן חירותנו**, שקשור בקשר כה הדוק עם **זמן מתן תורתנו**.

כל מאורע הוא הרי בהשגחה פרטית, בפרט מסיבת־תורה בעד מוסד כה חשוב כישיבת ליובאוויטש במונטריאול. הנני מקוה, אפוא, שהשעה תוסיף משמעות מיוחדת לאירוע, שגם מצד עצמו הוא חשוב ביותר.

בזמננו, כאשר יהדות תורתית בכלל נמצאת במצור של ״מצרים וגבולים״ שונים — אדישות ואי ידיעה מצד אחד, רעיונות ודעות כזב מצד שני — יוצרת ישיבת תומכי־תמימים ליובאוויטש לא רק ״גושן״ במצרים, אלא היא גם הכנה בטוחה לחירות מ״גלות מצרים״ הרוחני של זמננו.

ישיבת ליובאוויטש, עם אופי היחודי של החדרת רוח מסירות־נפש לתורה ויהדות עם אחריות עמוקה לסביבה בתלמידים, הן כאשר הם עדיין בישיבה ובמיוחד כאשר הם יוצאים לחיים — היא ברכה אלקית לעיר.

הנני מקוה, שיהודי מונטריאול בכלל, ועסקני ותומכי הישיבה בפרט, יעריכו נכונה את חובתם הגדולה וזכותם היוצאת מהכלל, שיהי׳ להם חלק בישיבת תומכי־תמימים ליובאוויטש, ויגדילו כמה פעמים ככה את מאמציהם ותמיכתם, לתת לישיבה — הישיבה שלהם — את האפשרות לא רק להמשיך את קיומה, אלא גם לגדול ולהתפתח, ככל דבר חי, וכציווי חז״ל: **מעלין בקודש**.

שכל אחד יעשה בזה בהתמסרות ובמרץ המתאימים, יהי׳

האירוע בודאי בהצלחה, ויביא ברכה והצלחה לכל אחד ובני־ביתו שיחיו בהמצטרך להם בגשמיות וברוחניות.

בברכה,

מ. שניאורסאהן

ד׳קפג

[כרך יב עמוד שסח]

ב״ה, כ״ו אדר, תשט״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ כו׳ מו״ה אהרן שי׳ הכהן

שלום וברכה!

שמחתי לקבל פ״ש ממנו ע״י אחיו הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״מ באמונה כו׳ מו״ה יעקב שי׳ כ״ץ.

ולקראת חג הפסח, הנני מאחל לו ולבני ביתו שיחיו פסח כשר ושמח.

מצו״ב שיחה בה מדובר אודות חלוקת מצה שמורה בסביבה, וכיון שאינני יודע אם יש מצה שמורה בסביבתו, שולחים לו בחבילה בפ״ע כמה מצות שמורה, והשם יתברך יצליחו בחלוקת המצה שמורה ובו זמנית בחלוקת אמונה וחיזוק היהדות, וכידוע שמצה היא המאכל המביא רפואה ליהודים והמאכל המביא חיזוק באמונה.

בברכת החג.

ד׳קצג

[כרך יב עמוד שעו]

ב״ה, א׳ ניסן, תשט״ז
ברוקלין.

מרת מערי תחי׳

ברכה ושלום!

לאחר הפסקה שמחתי לקבל את מכתבה מ 3ו9 בו כותבת אודות יכולת הקרן, שממנה יחלקו מדי שנה פרס לתלמיד טוב.

מובן מאליו, שניתן לסדר ענין כזה, אבל מובן גם, שאין זה ענין של מילגה, אלא קרן עידוד, וגם בזה אי אפשר לקבוע את סכום הכסף, שזה תלוי באדם המעוניין ליסד דבר כזה (גודל הסכום למטרה זו, כמה יחולק בכל שנה ולכמה אנשים), וכאשר היא תבחר באחת מאפשרויות האמורות, הנני משער שיוכלו להביא לפועל באחד ממוסדות הלימוד של חב״ד בארצנו הקדושה או מרוקו.

לא כתבתי לה בענין זה, כי אצל בני ישראל חלוקת פרסים מעין זו איננה אירוע נפוץ, ואף שאיננו נגד זה, אבל גם לא מעודדים כאלה, בטח אחת הסיבות היא, כיון שלקחו בחשבון שלימוד התורה בישיבות קשור בקדושה, לכן לא רצו לעשות את האמור לעיל, כדי לא להדגיש שזה נעשה — ע״י התלמידים — לצורך שימוש בכסף או שימוש גשמי אחר, אבל דוקא בשנים האחרונות ישיבות רבות ובמיוחד בארץ ישראל, התחילו להנהיג זאת (לא ע״י פרסים של כסף, אלא הענקת ספרים לעתים קרובות).

אינה כותבת כל פרטים אודות הבריאות, רצוני לקוות שהדבר הוא נחלת העבר, וכעת מרגישה יותר טוב ותוכל לחגוג את חג הפסח באופן המתאים.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור ובמיוחד אודות בריאות טובה.

ד׳קצז
[כרך יב עמוד שפ]

ב״ה, ב׳ ניסן, ה׳תשט״ז
ברוקלין, נ.י.

אל אחינו בני ישראל, ועסקני החינוך בפרט,
בכל אתר ואתר
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

חג הפסח, חג הראשון אשר ניתן לנו, הריהו קשור בעניני חינוך לגבי הפרט והן לגבי הכלל.

לכללות ישראל — היתה יציאת מצרים הולדתם כעם וראשית ההכנה לקבלת תורה, אשר תורה — מהותה הוראה — הוראה לחינוך

בדרך החיים.

לכל אחד מישראל בפרט הדגישה התורה במיוחד ״והגדת לבנך״, חנוך הילד, שהוא אחת הנקודות העיקריות בחג הפסח.

על כן מתאים הוא חג הפסח להתעמקות בסדרי החינוך ואופניו, וכיצד לקיימם בפועל בפרט בהנוגע לימי החגים.

הימים הטובים בכלל וחג הפסח בפרט, קשורים בדינים ומנהגים רבים אשר נוסף לחשיבותם בשעת מעשה חייבת השפעתם להיות נמשכת וחודרת אל החיים היום־יומיים אף בכל ימות השנה.

עד כמה שחשוב הדבר לגבי כל אחד מישראל הרי חשובה עוד יותר ההשפעה על הנוער והילד בפרט. ואילו למעשה הרי מסבות שונות, הנה תחת אשר בימי החגים תתחזק ותרבה ההשפעה — הנה הילדים והתלמידים, בנים וגם בנות משוחררים מלימודיהם בישיבה, בישיבה הקטנה או הת״ת, ולא רק לימי החג, אלא אף זמן מסויים קודם לכן.

בשנים קודמות לא היה שחרור התלמידים בימי ״בין הזמנים״ משפיע לרעה על החינוך, כי הרחוב, ומכ״ש הבית, נתנו אוירה חמימה של יהדות וקיום המצוות בחיים היום־יומיים במדה גדושה; תפקידם של מוסדות החינוך היה בעיקר לתת לתלמידים ידיעות בתורה.

אולם בימינו וביחוד במדינה זו, הנה חובתם של מוסדות החינוך אינה רק להעשיר את ידיעות התלמידים בתורה ויהדות, אלא עיקר העיקרים הוא לנטוע בהם יראת שמים קיום המצוות בהידור ואורח חיים יהודי בכלל.

הנה כי כן יש בהפסקתה של השפעת מוסדות החינוך בימי בין הזמנים וימי החגים בפרט, משום מניעת השפעה חיונית מן התלמידים, וזאת דוקא בשעה שזקוקים הם לכך ביותר.

הנני פונה בזה לכל העוסקים או שיש בידם לעסוק בחינוך הכשר, ואל ההורים בכלל, לתקן את המצב המעציב באמצעים הדרושים, והעיקר:

א) לסדר כי בערב יום טוב, או עכ״פ בסמוך ליו״ט יקבלו הילדים מחדש הוראות והדרכות הדרושות בדיני יו״ט ומנהגיו, ובדבר תכנו וערכו של החג.

ב) לסדר דבר החנוך בכל אופן כי גם בימי החג עכ״פ בימי

חוה״מ, יפגשו המחנכים עם הילדים באופן מתאים על מנת לנצל ימי סגולה אלה למען חיזוק ההשפעה עליהם בכל הענינים הקשורים ביו״ט בכלל ובהנוגע אל הפועל בפרט.

וודאי אשר אפשר למצוא דרכים ואמצעים להתגבר על הבעיות הקשורות בריחוק המקום או פיזור הילדים במקומות שונים, כי את הפגישה בימי החג אפשר לסדר לאו דוקא כבנין אשר בו נמצא מוסד החינוך. גם אין הסדר הטכני של הכיתות השונות המחנכים השונים וכדומה נוגע כאן כ״כ, כי המדובר הוא בדרכי לימוד והדרכה היכולים לאחד ילדים מכתות שונות וכו׳.

ג) אל יסמכו ההורים רק על מוסדות החינוך, אלא גם מצדם הם יביאו בחשבון היטב אשר מצד אחד מזיקה השפעת הרחוב, ומצד שני, פנויים הילדים זמן רב יותר בימי יו״ט ובין הזמנים — אשר ע״כ גדולה יותר אחריות ההורים על ההשפעה על ילדיהם, אבל גם האפשרויות שבידיהם גדולה יותר.

ויתן השי״ת כי כל הבנים והבנות, כל הילדים מארבעת הסוגים שנמנו בהגדה, יאספו אל שלחן אחד לקיים את העדות והחוקים והמשפטים אשר צוה ה׳ אלקינו, ויהיו כולם ״שואלים״ טובים, השואלים על מנת לדעת ולקיים את תשובתה האמיתית של התוה״ק.

ויה״ר אשר ראשית קיבוץ גלויות — הוא הקיבוץ בסדר של תורה גם של הילדים המרוחקים, יחיש גם את האתחלתא דגאולה והגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, כאשר תתקיים הבקשה אשר בה פותחים אנו בסדר של פסח: השתא עבדין לשנה הבאה בני חורין.

בברכת חג הפסח כשר ושמח

מנחם שניאורסאהן

ד׳קצח
[כרך יב עמוד שפג]

ב״ה, ג׳ ניסן, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . ב) על שאלתו, האם יתפלל כשראשו מכוסה בטלית, כיון שבבית הכנסת שלו לא נהוג כך, ובמילא זה יבלוט לעין — לדעתי, אין צורך להדגיש זאת יותר מדי, אבל כיון שהוא הקורא בתורה, וגם זה ששומעים ממנו דברי התעוררות, וכו׳, יהי׳ מובן אצלם, מפני מה הוא מתפלל כך מכוסה בטלית; אף שהם לא הגיעו לזה; ואולי גם אחרים יחקו את הדוגמא שלו.

ג) בשאלתו, מדוע בין הילדים של פב״פ, נשאר בחיים דווקא זה שהוא פחות ירא שמים, והיראי שמים נהרגו על קידוש השם. — בכלל על שאלות כאלו נאמר, בהדי כבשי דרחמנא למה לך, ואחד הביאורים שישנם בספרים על מקרים דומים, הוא, שהנשמה עדין צריכה לעשות תשובה על דברים מסויימים בלתי רצויים, או שלגורלה נקבע לעשות טובה לפלוני או לפב״פ, ולכן משאירים אותה בגוף בזכות פב״פ גם אם לא בזכות עצמו, ואף שהנשמה עדיין לא עשתה תשובה עד עתה, אזי הרי זה כמאמר רז״ל מאריך אף וגבי דילי׳ אבל בתקוה שלא ידח ממנו נדח וישוב בתשובה ושב ורפא לו.

ולקראת חג הפסח הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנה יחוג אותו עם כל ב״ב שיחיו בכשרות ובשמחה.

בברכה.

ד׳רי
[כרך יב עמוד שצז]

ב״ה, ט׳ ניסן, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום א׳ בו כותב אודות מצב השלום בית.

במקרים כאלה יש להשתדל שידידים אמיתיים יתערבו בזה, להחזיר את השלום בית, מובן מאליו שהוא מצידו, צריך לקחת על עצמו, לא רק להבטיח אלא אכן גם לקיים בפועל, לוותר על כל הדברים שבדרישות הצודקות שלה. ואם יהיו דברים שאינם מבוססים בצורה די ברורה, שיסמכו על דעתם של אנשים נייטרליים ובמקרים רבים, כאשר האשה נוכחת לראות בבעל, שהוא מתכוון באמת וברצינות לשלום ומוכן לוותר, זה עצמו גורם לקירוב הדעת, וכידוע ממאמרי חז״ל רבים שלשם כך — כדאי לוותר על ענינים רבים וגם לפנים משורת הדין. והשי״ת יעזור שיוכל לבשר בקרוב בשורות טובות בהאמור לעיל.

וכדי לקבל את הסיעתא דשמיא שזה יבוא לפועל בהקדם האפשרי, מהנכון שכל יום לאחר תפילת שחרית יאמר את השיעור תהלים — כפי שהתהלים נחלק לימי החודש ובכל יום חול לפני התפילה לתת כמה סנט לצדקה ולהמשיך כך — בלי נדר — עד ראש השנה הבע״ל.

המחכה לבשורות טובות.

ד׳ריב

[כרך יב עמוד שצח]

ב״ה, ט׳ ניסן, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ״ג אדר, בו כותב אודות מוצאו מקרמנצ׳וג, ואשר כבר שנים רבות נמצא באוסטרלי׳, ונדמה לו שלאחרונה נחלש אצלו הזכרון, אבל הוא לא מזכיר אודות ההשתדלות שלו לחזק יהדות אצלו, אצל ילדיו שי׳ וגם בסביבה, שתלויים הם זה בזה, שכאשר המוצא הוא מגזע חסידי ומעיר חסידית, אם רק רוצים, הרי זה חוזר וניעור, אפילו כעבור עשרות שנים, צריך לרצות לנצל זאת במלוא המידה, וכאשר יהודי אחד משתדל לקשר יהודי שני עם הקדוש ברוך הוא, שממנו באות הברכות בכל הענינים, השם יתברך מוסיף להמשתדל בזה, את המצטרך לו.

ולפי דעתי מהנכון שיתחיל מיד, באופן המתאים, לפעול, לאחר שיבוא בדברים עם אנשי שלומנו הנמצאים בעירו, על מנת לחזק

יהדות בכלל ואת הישיבה אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש במלבורן בפרט, שבטח יכול ליטול חלק בזה בעצמו וגם להשפיע על אחרים לעשות כן, ואזי הבקשה שלו בתפילה, חננו מאתך חכמה בינה ודעת, תתקבל יותר וכן גם שאר הדברים שמבקשים בכל יום מהשם יתברך, ובפרט בנוגע לזכרון, מהנכון שילמד בהדרגה משניות, וגם תניא, בעל־פה, לכל הפחות כמה פרקים משני אלו, ולהשתדל לא לייגע את עצמו בלימוד בעל־פה, היינו שכאשר רואה שזה מעייף אותו, יניח לזה בינתיים, וכעבור זמן ינסה שוב, וגם בכל יום חול לפני תפילת שחרית לתת לצדקה.

מהראוי, לתת לבדיקה את התפילין שלו וכן את המזוזות של דירתו, שיהיו כשרות כדין, ולהשתדל לשמור על כל פנים מכאן ולהבא את שלושת השיעורים השוים לכל נפש מתקנת כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע בחומש תהלים ותניא, הידועים.

בברכה לבשר טוב בכל האמור ולחג פסח כשר ושמח.

ד׳רכא
[כרך יב עמוד תז]

ב״ה, יו״ד ניסן, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ״ח אדר.

בנוגע לחבילה בה הי׳ מונח ספר תורה. על פי רוב במקרים כאלו, אורזים אותו כשהוא מפורק לחלקים, שאז הדין הרבה יותר קל בנוגע לנשיאה. אבל העיקר במקרה שלו, כיון שזה הי׳ מונח כלי בתוך כלי, ומן הסתם יותר משני כלים, והעיקר כיון שמותר לשלוח אותו ב**צורה** כזו, מותר גם להתעסק איתו כך, ולכן אין מה לדאוג. רק לשם הידור בעלמא, ראוי שינדב מכספו, מעיל ומפה לספר התורה הזה, וגם בפעם זו תענית בה״ב, אבל רק עד חצות, ולתת דמי תענית לצדקה.

ב) בנוגע לבקבוק היין בחתונה. — חוץ מזה שכל הענין אודותו כותב, הוא בספק, הרי אין זה האופן של בתרי עברי נהרא, נוסף על כך שהוא מדרבנן. וכאמור לעיל בנוגע ליתר שאת ולהידור, יתן

לצדקה שווי 73 סעודות. מובן מאליו שאין צריך לתת את זה בפעם אחת, ויכול לעשות זאת עד ראש השנה הבא הבע״ל..

בעת רצון יזכירו את הקרובים אודותם כותב על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, ומובן גם אותו.

בברכת חג פסח כשר ושמח ופ״ש הוריו שי׳

ד׳רכד
[כרך יב עמוד תיא]

ב״ה, י״א ניסן, תשט״ז
ברוקלין.

אגודת נשים . .
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

לחג הפסח הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה.

בשייכות למה שרבותינו זכרונם לברכה מספרים, שבזכות נשי ישראל באותו הדור היתה הגאולה מגלות מצרים,

הנני מאחל לכל אחת מהחברות שלהן, עם בני ביתן — שיחיו, פסח כשר ושמח, התחזקות בעבודתן בפרט ובנוגע ליהדות בכלל.

וע״י כך לתרום לזירוז הגאולה השלימה והאמיתית ע״י משיח צדקנו במהרה בימינו.

ובברכת הצלחה.

מצו״ב קבלה עבור תרומתן.

ד׳רלד
[כרך יב עמוד תכא]

ב״ה, י״ז ניסן, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . שמחתי לקרוא במכתבו אודות הטבת מצב הפרנסה, והנני

מקוה שיקויים הרחב פיך ואמלאהו, והוא מצידו יקיים כפתגם רבנו הזקן, שהשם יתברך נותן לבני ישראל גשמיות והם עושים מגשמיות רוחניות.

ומובן מאליו נחוץ לחדש את השיחות בינם לבין עצמם בענינים של יראת שמים וחסידות. ומה שאומר שתחילה יש לתבוע מעצמו, הנה אף שזו טענה צודקת, אבל בזמן הזה אין לדחות כל עבודה בקדש, ויש לעשות את שני הדברים בו־זמנית, לתבוע מעצמו ומאחרים, ולא להמתין עד שאצל עצמו יעשה טוב בשלימות, ועל דרך מה שאמר כ״ק אדמו״ר (מהורש״ב) נ״ע, נדפס בקונטרס ומעין עמוד כב. מובן מאליו שיכול למסור זאת גם לחבריו להמשיך בדרך הנ״ל, כי גם כלפיהם הדברים מכוונים.

בברכה לבשו״ט בכל האמור.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ד׳רסח
[כרך יב עמוד תנא]

ב״ה, כ״ט ניסן, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

בעתו קבלתי את הפתקא מאנשי מעמד, ומקוה אני שמאז ואילך, על פי ציווי רבותינו ז״ל שמעלין בקדש, שיש להוסיף בענינים של קדושה, היינו תורה ומצוות, גם אצלו הי׳ כך, שזוהי הצמיחה האמיתית של יהודי, לא רק שנוספים חודשים ושנים בלוח השנה, אלא שנוסף ברמ״ח מצוות עשה שהם כנגד רמ״ח אברים, ובשמירת שס״ה מצוות לא תעשה, שהם כנגד שס״ה גידים של האדם, אברי וגידי הנשמה וכך גם אברי וגידי הגוף, וכשנוסף בבריאות הכללית, כאמור, השם יתברך מוסיף את ברכותיו במה שנחוץ.

הנני מקווה שלמותר לעורר אותו אודות הנחיצות המוחלטת בתקופה זו ובדור זה, שעבר כל כך הרבה סערות, שתהי׳ קביעות גם בחלק התורה המחזק את הבטחון בהשם יתברך, ומסייע לקיים טוב יותר את ציוויו של השם יתברך עבדו את ה׳ בשמחה, ועל פי לשון

הכתוב עבדת את ה׳ אלקיך בשמחה ובטוב לבב, שאת זה מקבלים ע״י לימוד תורת החסידות דא״ח ואודה לו כשיבשר לי בשורות טובות בכל האמור לעיל.

בברכה.

נ.ב.

בטח יודע מהתקנה לומר תהלים כל יום לאחר התפילה בבוקר, כפי שהתהלים נחלק לימי החודש, ומקווה שישמור על כך מכאן ולהבא.

ד׳רפ

[כרך יג עמוד ז]

ב״ה, א׳ אייר, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו יחד עם המכתב מאת הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ רב פעלים למצוות וחסידות מו״ה . . . שי׳ ובשל סיבות שונות התעכב המענה עד עתה.

בנוגע לבעיות שכותב במכתבו, מכאן ולהבא עליו להתבונן באמת, — השייכת ל**כל** יהודי — שבתוך כלל ישראל **כל** אחד מאתנו הוא שליח מהשם יתברך בורא עולם, לבצע עבודת קודש בעולם הזה, שההעבודה בכללות כבר נאמרה במשנה, אני נבראתי לשמש את קוני, וכיצד זה יכול להתבצע, ההלכה בשולחן ערוך היא, אשר — בכל דרכיך דעהו, (או״ח סי׳ רל״א) שכל דבר מותר ושעושים אותו, יכולים ע״י דעהו, בכוונה טובה,

וכדי לדעת מה מחויבים לעשות ומה אסור לעשות, הובהר הדבר בתורתנו תורת חיים, מזה גם מובן, שהשליחות שניתנה לכל אחד מאתנו אינה בשווה בדיוק, כי כאו״א צריך לנצל את הכוחות והאפשרויות שלו, ובהתאם לכוחות ואפשרויות, גם השליחויות שונות זו מזו.

והיות שהשם יתברך הצליח את הקהילה היהודית ב . . . שמזמן מסויים נוסדה שם ישיבת . . . הרי אחת השליחויות העיקריות של

כל יהודי הנמצא ב . . . היא, לעשות כל האפשרי לא רק לחזק את הישיבה אלא גם להשתדל שתתרחב יותר ויותר, ושתוכל לקלוט ולהקיף את כל הנוער והילדים, ועל ידם להשפיע גם על ההורים חמימות יהודית ואור יהודי.

ובהתאם להאמור לעיל עליו להתדבר עם ההנהלה, של הישיבה, מה הדרך והאופן הכי טובים, שביכולתו לעשות למען הישיבה,

וכאשר **ישקיע** עצמו בעבודה — (ומובן מעצמו. שלתועלת העבודה עצמה, זה צריך להעשות באופן שלא יזיק לבריאות, וכן להמשיך את עניני הפרנסה שהשי״ת יתן לו, כי השי״ת נותן די כוחות וזמן שיוכלו לעשות את שליחותו, בגוף בריא ובפרנסה כדבעי), — הרי אז, כשליח של בורא העולם, וחייל בצבא, שהמפקדה העליונה נוטלת על עצמה את הדאגות והצרכים הפרטיים שלו, כך גם כשנמצאים בשירותו של השם יתברך, יורחקו ממנו הענינים הגורמים לו דאגה.

בכדי למחוק את הרושם מהעבר, יש לבקש מחילה בפני עשרה מישראל, מזו שעזב את השידוך איתה — מבלי לגלות להם אם האשמה היא מצדו או לא לגמרי מצדו, ולמסור מיד לבדיקה את התפילין והציצית של הטלית גדול וטלית קטן שלו, ואת המזוזות בדירתו, ואת המזוזות בחדרים או במשרד של בית החרושת, אם לפעמים אוכלים שם, וישן בטלית קטן, ובכל יום חול לפני התפילה בבוקר ולפני תפלת מנחה, יתן כמה מטבעות קטנים בקופת צדקה, וינהג כך עד ראש השנה הבע״ל, ובכל יום לאחר התפילה לומר את השיעור תהלים, כפי שנחלק לימי החודש.

מובן מאליו, שבנוסף על האמור לעיל, צריך שתהי׳ לו קביעות עתים בלימוד, ולימוד חסידות בכלל זה, ונכון יהי׳ לבו בטוח בבורא עולם ומנהיגו, שהוא משגיח עליו בהשגחה פרטית ושומר עליו בכל העניינים, ואין לו כלל מה לדאוג, והשי״ת יעזור שבקרוב ממש אקבל ממנו בשורות טובות בכל האמור לעיל.

בברכה.

ד׳רחצ
[כרך יג עמוד כו]

ב״ה, ו׳ אייר, תשט״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ
איש רב פעלים ר״ש שי׳

שלום וברכה!

שמחתי לקבל מכתבו מכ״ג ניסן בו כותב אודות התוועדויות ימי הסגולה, שהיו ברוב עם בכמות ובהתרוממות הרוח באיכות, והשי״ת יעזור אשר כמבואר בלקוטי תורה באריכות, מהמועדים לשמחה תומשך שמחה לכל ימות השנה, ובפרט שחג המצות יציאת מצרים המוזכר כל פעם ובפרט בשבת קדש ובפרטי פרטית בכל יום טוב שזוהי היציאה והשחרור מעבדות לחירות, הכנה למ״ת, שההכנה צריכה להיות באופן המתאים לשאיפה שכאו״א יעשה את התלוי בו לשחרר עצמו מדאגות וטרדות, וזה יאפשר את קבלת התורה בחג השבועות הבע״ל בשמחה ועוד יותר בפנימיות, והזכות שלוקח על עצמו חלק מההוצאות של הפצת המעיינות הדרכת תורת החסידות ותורתה (עד שתגיע גם) חוצה, תביא עוד יותר הצלחה בעבודה הלבבית הקדושה, וכולנו נזכה לשמוח בחירות האמיתית מגלות האחרון על ידי משיח צדקנו.

בברכה ופ״ש כל המתפללים וחברי בית הכנסת שי׳.

ד׳שכט
[כרך יג עמוד נט]

ב״ה, פסח שני, ה׳תשט״ז
ברוקלין, נ.י.

אל כל חובבי תורה ומצוה
ותומכי מוסדות חינוך הכשר
ד׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

הקריאה לעזרה של בתי הספר בית־רבקה בברונזוויל ואיסט־ניו־יורק, צריכה לעורר הד מיידי בכל לב יהודי.

המוסד שנתייסד ע״י כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע לפני חמש עשרה שנה, בו לומדות בנות ישראל, ואשר ב״ה כבר העמיד מאות רבות של תלמידות, מחונכות ברוח התורה ביראת שמים לתפוס את מקומן בתור **עקרת־הבית** — מוסד זה עומד היום במצב רציני, בגלל קשיים הקשורים עם בנין בית הספר, החייב שיפוץ והרחבה כדי לקבל את האישורים הנחוצים משלטונות העיר.

בטח מיותר להאריך אודות החשיבות של חינוך הבנות על טהרת הקדש בכלל, ובפרט אודות החשיבות החיונית של בתי הספר בית־רבקה האמורים, המוכרים היטב לציבור היהודי הרחב.

לכן הנני פונה לכאו״א, אשר תורה ויהדות תורנית חשובים וקדושים לו, להענות ברוחב לב לקריאת העזרה הרצינית של בתי הספר בית רבקה בברונזוויל ואיסט־ניו־יורק, הן בתמיכה אישית הכי גדולה, והן במאמץ אישי למשוך ולזכות גם אחרים במצוה הגדולה של סיוע בחינוך הכשר של בנות ישראל על טהרת הקדש.

והשם יתברך, שמדתו היא מדה כנגד מדה, ועוד כמה פעמים ככה, יברך את כל התומכים והעסקנים בנחת יהודי מהילדים שיחיו ומעצמם — מתוך הרחבה, בגשמיות וברוחניות.

בברכת כל טוב,

מ. שניאורסאהן

ד׳שדמ

[כרך יג עמוד עג]

ב״ה, ח״י אייר, תשט״ז
ברוקלין.

מרת מערי תחי׳

ברכה ושלום!

. . בנוגע להדפסה חוזרת של ספר הרקמה, לדעתי נחוץ לפרסם את ההערות הנוספות בשולי הגליון, אשר כפי שהנני זוכר את בעלה ע״ה, את ההקפדה הגדולה שלו על עצמו, ובמיוחד לגבי דברים שתכנן לפרסם — להוציא לאור — בהכרח שיש להערות אלו ערך כללי, ומנקודת מבט זו, הרבה יותר חשוב לפרסם תחילה את הערות השוליים, ולא יחד עם הדפסה חוזרת של כל ספר הרקמה (שהוא

זמין, גם אם במספר עותקים קטן), ואפילו אם הערות השוליים עדיין צריכות עיבוד, הרי נהוג במקרים כגון אלו, שמוסיפים הערה, שזה כתב של הערות שוליים, ולכן יתכן שחלק אינו מעובד, והנני מאמין שעדיף לפרסם בצורה כזו מאשר להדפיס את ההערות בשלימות — אם האמצעים לכך אינם, ובהכירי את כתב היד של בעלה, הנני מעריך, שההעתקה תהי׳ קלה ועם מעט טעויות להגהה, כך שהדפסת הערות השוליים, לא תדרוש מחיר גבוה מדי — מעניין אותי לדעת כמה עמודים, בערך, זה אמור להכיל.

בברכה לקיץ בריא וטוב ולבשורות טובות בהאמור.

ד׳שנה

[כרך יג עמוד פו]

ב״ה, כ״א אייר, ה׳תשט״ז
ברוקליו, נ.י.

אל הנהלת ומשתתפות הועידה של
אגודות נשי ובנות חב״ד ניו־יורק, נ.י.
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

הנני שולח בזה ברכה לנציגות וחברות ולכל המשתתפות בועידה, ביום שלישי כ״ז אייר, ומקוה להשם יתברך, שהאסיפה תהי׳ בהצלחה רבה ותביא את התוצאות המיוחלות.

הזמן שבין פסח — חג גאולתנו ממצרים, ושבועות — חג קבלתנו את התורה, מתאים במיוחד לכל פעולה שמטרתה לחזק את לימוד התורה ואת עשיית וקיום המצוות, שהרי זהו זמן ההכנות לקבלת התורה. במיוחד זהו זמן מסוגל עבור עבודת נשים בכיוון זה, כשלוקחים בחשבון שחכמינו, זכרונם לברכה, מספרים אודות הזכויות המיוחדות של נשי ישראל בשייכות לשני האירועים הנזכרים: ביציאת מצרים — שבזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים; במתן תורה — שהקב״ה ציוה למשה רבנו לדבר תחילה עם הנשים ואחר כך עם האנשים, שעי״ז קבלת התורה תתחזק ותהי׳ נצחית.

ומדי שנה בשנה בזמן זה מתחדשת הברכה וההשפעה האלקית כפי שהתגלתה לראשונה. אבל צריך להכין וליצור את האמצעים והכלים המתאימים כדי לקלוט ולנצל את הברכה — בשעה זו ולמשך

זמן ארוך אחר כך.

הנני חזק בתקוה, שכל אחת מכן תתבונן בחוב הגדול המוטל על אלו שזכו להיות קשורות באגודת נשי ובנות חב״ד, ותנצל את ההזדמנות הגדולה ואת האפשרויות שהועידה מעניקה, לחזק ולהרחיב את הפעילות של כל סניף בכלל ושל כל חברה בפרט.

יחד עם גידול בעבודה הפנימית של אגודות נשי ובנות חב״ד, צריכה ומוכרחת להיות גם התרחבות של העבודה במטרה להפיץ את השפעתה גם על נשים שלעת עתה עדיין אינן מחב״ד, במובן הצר של המלה, ולקרב אותן לחוג ולסניף שלכן, שע״י זה יביאו אותן גם למעיינות החיים ומחיים של היהדות, כפי שהם חדורים בחמימות ובאור הפנימי של תורת חסידות חב״ד ואורח החיים שלה.

בטח תעובד תכנית־עבודה גם בכיוון זה.

השם יתברך יצליח את עבודתן, שתנהלנה ותבצענה אותה בהצלחה ובשמחה, בבריאות טובה ורוב נחת, נחת יהודי וחסידי, מכל אחד מהמשפחה שיחיו ומהן עצמן.

בברכת הצלחה,

מ. שניאורסאהן

ד׳שעט
[כרך יג עמוד קח]

ב״ה, כ״ו אייר, תשט״ז
ברוקלין.

אגודת נשי ובנות חב״ד
סניף מונטריאול,
ד׳ עליהן תחיינה.

ברכה ושלום!

מאשרים קבלת מכתבן מכ״ב אייר, בו כותבות — אף כי בקיצור — אודות עבודתן בשבועות שעברו, והשם יתברך יעזור שהעבודה תלך ותגדל ותתרחב תמיד, שזה נחוץ כעת במידה רבה בהרבה מאשר לפני זמננו, ומאחר שדורשים זאת מאתנו, השם יתברך נותן את האפשרות והכוחות לבצע את זה.

בטח אלו מהן שבאו לכאן לאסיפה הכללית של נשי ובנות חב״ד, ימסרו פ״ש מכאן, וברצוני להוסיף בזה איחול לחג שבועות שמח וקיץ בריא, להן ולמשפחותיהן שיחיו.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ד׳שפד
[כרך יג עמוד קיג]

ב״ה, כ״ז אייר, תשט״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ
מו״ה משה זלמן שליט״א ובנו מו״ה דוד שליט״א

שלום וברכה!

שמחתי לקבל את מכתבו מיום ב׳ בתור הוספה לפ״ש והידיעות שהנני מקבל מאנ״ש שיחיו שבאהי״ק ת״ו על ידי משיח צדקנו.

בטח מבקר לא רק את כפר חב״ד, אלא גם את כל מוסדות חב״ד הנמצאים בארצנו הקדושה, וגם נוטל חלק בהתוועדות אנ״ש הנערכות בימי סגולה אשר עד כמה שזה חשוב בכל המקומות, הרי זה חשוב יותר בארץ אשר עיני ה׳ אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, וכפי הפתגם החסידי הידוע, שכאשר יהודים נפגשים, יוצאת מזה טובה לכל אלה שנאספו, ויתירה מזו, שזה מסייע גם ליהודי נוסף, ובפרט כפי שרואים במוחש, כשהפגישה היא מתוך אהבת ישראל וחמימות חסידית.

ולקראת חג השבועות זמן מתן תורתנו הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה, הנני מאחל לו ולכל אשר לו כנוסח הברכה שכ״ק מו״ח אדמו״ר נהג להשתמש, לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

בברכת החג.

ד׳שפט
[כרך יג עמוד קיח]

ב״ה, כ״ח אייר, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . מה שכותב בנוגע לכוח הזכרון, יש להשגיח לא לעייף אותו, זאת אומרת כאשר מעיינים בספר או לומדים ומרגישים שכוח הזכרון מתעייף, יש להחליף את הלימוד לענין אחר של לימוד, ממשניות לעין יעקב, מגמרא למשניות, וכדומה, או לעשות ענין אחר של מצוה בינתיים, ואחר כך לחזור ללימוד, והלימוד יהי׳ במה שלבו חפץ, גם יש לדעת בעל פה לפחות כמה פרקים משניות, ולהשתדל לחזור זאת באופן שלא יעייף את כוח הזכרון, גם אם זה יקח מעט יותר זמן.

ולקראת חג השבועות הבע״ל, הנה כלשון הרב הוא כ״ק מו״ח אדמו״ר יהי רצון שנזכה כולנו בתכ״י לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

בברכה.

ד׳שצה
[כרך יג עמוד קכד]

ב״ה, כ״ט אייר, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . מה ששואל מדוע זה שהוציאו עליו שם וכו׳ — בכלל, הרי בהדי כבשי רחמנא למה לך ויהודי צריך להשתדל להוסיף בתורה ומצוות ובהשפעה על הזולת בכיוון זה, ושמעט אור דוחה הרבה חשך על אחת כמה וכמה שהרבה אור מגרש סוף סוף את החשך ועניני חשך הן ברוחניות והן בגשמיות, והשי״ת יצליחו לבשר בשורות טובות בהאמור לעיל,

בברכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

ד׳ת
[כרך יג עמוד קכז]

ב״ה, כ״ט אייר, תשט״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה יונה שי׳

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מה׳ אייר.

מפליא אותי שאינו מזכיר כלל אודות העסקנות הציבורית שלו, אודותה הנני שואל או מזכיר במכתביי אליו והתקוה שישלים זאת במכתבו הבא.

הפ״נ המצורף למכתבו, יקרא — בלי נדר על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע . .

בברכה לקה״ת בשמחה ובפני׳.

נ.ב.

בטח שמע על המאורע בכפר חב״ד באה״ק ת״ו, ובקשר לזה מתנהל עתה קמפיין לטובת בתי הספר למלאכה וחקלאות, שעליהם היתה ההתקפה, ל״ע ול״ע. שעל פי פתגם רבנו הזקן, במקום כזה מתגלית מדת הרחמים שגדולה בהרבה ממידת החסד שלפני׳, נחלה בלי מצרים מבריח מן הקצה אל הקצה, מסרתי את ההמחאה שלו כתשלום ראשון למטרה זו, והשי״ת יעזור שבקרוב ממש יוסיף על זה כמה פעמים ככה, וגם הילדים שלו יעשו כן וכמה פעמים ככה וזה יגדיל את הברכות מהשם יתברך והצלחתו בבריאות ופרנסה, ושזה יהי׳ מתוך מנוחת הנפש והרחבת הדעת. ואחכה לבשורות טובות בכל האמור לעיל.

ד׳תא
[כרך יג עמוד קכח]

ב״ה, כ״ט אייר, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחר השתיקה הארוכה שמחתי לקבל את מכתבו מל׳ בעומר,

בו כותב ראשי פרקים מהנעשה אצלו, ותודה לא־ל בעד הבשורה הטובה מהבריאות של פלונית שתחי׳, ויהי רצון שילך מטוב לעוד יותר טוב.

בנוגע לכתבו, לסייע לאחינו בני ישראל אשר בארצנו הק׳ תבנה ותכונן על ידי משיח צדקנו, ידועים דברי דוד מלך — שהוא — חי וקיים, (תהלים קכ״ז) שכאשר ה׳ יבנה בית, וה׳ ישמר עיר, אזי עוזרת הבני׳ והשמירה של בשר ודם, ולכן חייבים, ראשית כל, לראות שהשם יתברך יעשה את האמור, שאת זה פועלים על דרך מאמר ר׳ אבא בר כהנא ור׳ אמי ור׳ אסי (בפתיחתא דאיכה רבתא במדרש רבה) ע״י לימוד תורתנו הק׳ ולימודה ביראת שמים ועל טהרת הקדש שם בארצנו הק׳, ולמרבה הצער מעטים הם המסייעים בזה, וגם אלו שכן מסייעים אין זה במידה הנחוצה, ולכן כל יהודי חובבי תורה ומצוות החדורים באהבת ישראל, שאהבת ישראל אמיתית היא ע״י אהבת התורה ואהבת השם, צריכים הם לתמוך במוסדות הנ״ל בארצנו הק׳ ת״ו בכמות אחרת לגמרי.

ואם יטענו כלפיו, מפני מה לא ניכרת נדבתו במגביות השונות — יכול הוא לענות להם שאינו חס על הממון אדרבה הוא נותן עוד יותר לפי ערך (ובפרט, שכסף זה ותורתה מקטין גם את הסכנה ובמילא ההוצאות בעניינים גשמיים וד״ל),

ולהוסיף גם שעל פי פסק רז״ל ענייך קודמין ועניי עירך קודמין, אנ״ש ומקושרים ושייכים, התובעים, ושואלים אותי, הנני מורה להם לתרום למוסדות חב״ד בארצנו הק׳ ת״ו שהעבודה שם, בהתאם לדרישת השעה, הולכת וגדלה, והנני מקווה שבכפר חב״ד, היכן שהיתה השריפה אשר שרף ה׳, תתגלה שם כעת מדת הרחמים שהיא גדולה ממדת החסד שלפני׳, נחלה בלי מצרים מבריח מן הקצה אל הקצה, וכהוראת רבנו הזקן רבנו האמצעי וכ״ק אדמו״ר הצמח צדק, כי שם ציוה ה׳ את הברכה עד העולם.

בברכה.

ד׳תכח
[כרך יג עמוד קנו]

ב״ה, יו״ד סיון, תשט״ז
ברוקלין.

מרת חי׳ תחי׳

ברכה ושלום!

. . בנוגע לכתבה אודות העבודה בין נשים — מובן מאליו שיש לעבוד בשני החוגים — בין אלו שלא יודעים כמעט כלום מיהדות, וגם בין אלו שיודעים אבל לא במידה מספקת, מובן, שאין העבודה שוה בשני החוגים, ובמשך הפגישות עם הנשים עצמן, מתבררת יותר הגישה שבה יש להשתמש כלפיהן.

על כמה מהשאלות ששאלו אותה, כפי שהנני קורא במכתבה, נתנה את המענה הנכון, ולכן הנני מקוה שגם להבא זה יתנהל בהצלחה, אבל בכלל הסדר צריך להיות, וכפי שנהוג בחוגים **שונים**, שעל שאלות שעולות בפגישה אחת, ניתנות התשובות בפגישה הבאה, שע״ז ניתנת האפשרות להתעמק בשאלות ובכל השייך להן.

מצו״ב העתק ממכתבי הכללי לועידת נשי ובנות חב״ד כאן, שיכולה להשתמש בתוכנו לעבודתה.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ד׳תלג
[כרך יג עמוד קס]

ב״ה, י״א סיון, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מערב זמן מתן תורתנו.

לאחר ההפסק הארוך שמחתי לקבל את מכתבו שנכתב על ידו, ממנו אני למד שהכל אצלו בסדר ובשלום, ובהתאם לתוכן מכתבו נראה שקובע עתים לתורה כל יום, והנני מקוה גם — אף שאינו

מזכיר — שמשתתף גם בהתוועדות של אנ״ש שבשכנותו, וכידוע פתגם רבנו הזקן, שמה שהתוועדות חסידית יכולה לפעול, מלאך מיכאל אינו יכול לפעול.

בנוגע לשאלתו אודות זמני אמירת תהלים, כפי ששמעתי מכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, מלבד ראש השנה ויום הכיפורים, בלילה אומרים תהלים רק אחר חצות הלילה ולא קודם.

בשאלתו השני׳, האם יוותר על חלק מהשיעורים שיש לו כדי לומר את כל התהלים כמה פעמים ביום, — לדעתי, מקומך אל תנח, היינו שצריך להחזיק בשיעורים שלו, ובהתאם למשאלות לבבו לטובה להוסיף באמירת תהלים — הרי חוץ מאמירת תהלים לפני התפילה, יאמר גם לאחר התפילה את השיעור תהלים — כפי שהתהלים נחלק לימי החודש — וגם תהי׳ לו קביעות ללמוד תורת החסידות כל יום, וגם ללמוד בכל יום פרשה חומש עם פירוש רש״י מפרשת השבוע, (יום ראשון מתחילת הסדרה עד פרשת שני, יום שני מפרשת שני עד שלישי וכן הלאה) והשם יתברך יתן לו ולזוגתו שיחיו אריכות ימים ושנים טובות ושיוכל לבשר בשורות טובות תמיד כל הימים.

בברכה.

ד׳תמד
[כרך יג עמוד קע]

ב״ה, י״ג סיון, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו בו מתאר בקצרה את אשר עבר עליו בימי חייו, הטלטולים החוויות וחיסורים, עד הזמן האחרון כשהגיע ל . . . ומציין דברים שאינם מובנים.

כיון שבמזכירות אין מכונת כתיבה ברוסית, הנני עונה באידיש, אך מובן מאליו שגם להבא יכול לכתוב לי בשפה היותר נוחה לו.

מפליא אותו — ככתבו — מה שאינו מוצא הסבר למאורעות שהתרחשו במשפחתו ובביתו.

כאשר יתבונן בזה מעט, זה לא אמור להפליא אותו, כי אדם

רואה רק חלק מוגבל ממה שנעשה עמו, וסביבו, ולכן אינו יכול להעריך כראוי את תוכן מה שהוא רואה.

כדי להבהיר הרעיון יותר, אביא דוגמה: — כאשר מישהו יכנס לחדר ניתוח של בית־רפואה, ויראה כיצד אדם שוכב על שולחן הניתוחים, וסביבו עומדים אנשים עם סכינים שונים והם מנתחים, והאדם נאנק מיסורים, ובכל זאת הם ממשיכים בניתוח, — מבלי לדעת את כל ההיסטוריי של האדם המנותח, יצא אותו משקיף מקרי בזעקה על כך שלקחו אדם ומנתחים אותו, והאדם נאנק מהכאבים ואינו יכול לעזור לעצמו להשתחרר מהגזלנים והרוצחים. אבל כאשר יסבירו למבקר המזדמן, שהניתוח נחוץ כדי שהוא יחיי עוד עשרות שנים, ולכן לא מתחשבים בכאבי המנותח במשך כמה שעות, יודה גם האורח בפה מלא שלא זו בלבד שהם — המנתחים — אינם גזלנים ורוצחים, אלא אדרבה, אלו עושי הטובה הגדולים ביותר של האדם אותו הם מנתחים. זאת, מבלי הבט על כך שהמנתחים — או בלשון ימינו הכירורגים — אינם יכולים לערוב במאה אחוז שהניתוח יצליח, וכמה זמן הוא יחיי אחרי הניתוח, אפילו אם הניתוח יהיי מוצלח.

מזה גם מובן, שבחיי האדם בעולם הזה, קורה דבר שכרוך במשך זמן בכאב, וכאב אמיתי, לא מדומה, — אבל כשיודעים וגם רואים השגחה פרטית, היינו שהעולם אינו הפקר, והוא מתנהל בשיטתיות מסויימת, והשיטתיות מקיפה לא רק אותו עצמו, אלא גם את משפחתו, ועוד **רבים** יותר ויותר, הרי השכל הנורמלי הבריא מורה שבודאי המאורעות אינם בסתירה לסדר שמתנהל בעולם סביבו, אין זה אלא שלא שומעים מ״הפרופסור והכירורג״, את התועלת הגדולה שמקבלים מהכאב הזמני.

ישנם רבים ששואלים קושיות או אומרים שהם מסופקים האם יש לעולם סדר ומטרה — אבל הכל יודעים אודות פיזיקה, כימיי, אסטרונומיי וכן הלאה (שמוכרת לא רק ע״י יהודים, ולא רק ע״י מאמינים באלקים, אלא גם ע״י בלתי מאמינים) שכל אטום הכי קטן יש לו חוקים מדויקים משלו, והכל נעשה על־פי החוקים שנמצאו, גם האדמה, אבנים, צומח וחי, וכל מה שרק מקיף אותנו, יש לכל דבר חוקים קבועים ותכונות קיום, אף שכל זה הוא בהיקף הרבה יותר גדול מאשר אדם אחד ומשפחתו.

יצייר בדמיונו שנכנס לבנין ענק בעל אלפי חדרים, ורואה שבכל חדר כל דבר מסודר לפי סדר, כך שגם הוא מבין שהסדר הוא נכון

וטוב, רק בחדר אחד קטן ביותר יש לו ספק האם גם כאן הכל במקומו, הרהיטים ושאר הדברים הנמצאים בו. — הרי כל אדם נורמלי ודאי יחשוב לעצמו, כיון שכל אלפי החדרים של הבנין הענק, הם בסדר הטוב ביותר, הרי אין שום ספק, שגם חדר יחיד זה, שהוא עדיין אינו מבין את הסדר שבזה, אבל הוא הרי חלק מהבנין הגדול, גם הוא בסדר מתוכנן, אף שלגביו אין זה מובן.

את הנמשל מזה, דומני שלמותר לקחת ולבאר יותר — רצוני רק להוסיף עוד פרט אחד — אשר כאו״א מאתנו, ובכלל זה גם הוא עצמו, כאשר יתבונן איך עברו השנים אצלו, באלו מקומות הי׳, ומה התרחש, ויחשוב בזה אובייקטיבית, יראה עשרות ואלפי מקרים כיצד הובילו אותו בכיוון מסויים, החל מלפני עשר שנים, ומאז הכל הולך משמאל לימין, הכל בכיוון זה, אבל כשיודעים שהשם יתברך רוצה שהאדם יעשה דברים בבחירתו החפשית, כפי שאומרים ברוסית ״פא דאבראי וואלעי״ [=ברצון הטוב], מניחים לכל אחד, וגם הוא בכלל, ונותנים את האפשרות, לבחור לבד את הדרך, ולכן אין זה פלא שבהיותו לא יותר מאשר אדם, עושים לפעמים שגיאות ויורדים מן הדרך, ובמקום שהדרך תהי׳ תמיד ישרה, עושים לפעמים ׳זיגזגים׳, אך כשמתבוננים בכל האמור לעיל, ולא רוצים לרמות את עצמו, מסתמכים על כך שמספר ה׳זיגזגים׳ יהי׳ יותר קטן ונדיר, שאז — מגיעים למטרה שהשם־יתברך הציב לכל אדם, ולכל יהודי במיוחד, שיהי׳ מאושר באמת עם משפחתו, וגם בעולם הזה, שלכך אפשר להגיע כאשר נוהגים כפי שהתורה, הנקראת תורת חיים, מלמדת אותנו. צריך רק לפרוך את הטענה שהיצר הרע משמש בה לעתים מאוד קרובות, שהוא מורה על אדם שמחשיבים אותו ליראי־שמים, ומדגיש גם את החסרונות שיש לאותו אדם, ומכך רוצה היצר הרע לשכנע את זה שכלפיו הוא טוען, שמאחר שהלה מתנהג על פי תורה, ובכל זאת יש לו חסרונות, הרי זה סימן שהתורה איננה שוה ח״ו, והראי׳ שהלה עשה עוולה זו ועוד עוולה ועוד עוולה.

אבל יש בכך רמאות, שהוא מראה רק חלק מהאדם, ולא את הכל בשלימות. ואבהיר זאת ע״י משל.

כאשר הולכים ברחוב ופוגשים באדם שיוצא מרופא־פרופסור, והאדם הולך על קביים, יכול העובר־אורח לחשוב וגם לומר, ראו עד כמה הפרופסור אינו טוב, הרי הוא הי׳ אצל הפרופסור ושילם לו כסף רב, והוא מתנהג בדיוק לפי ההוראות שלו, ובכל זאת הוא עם קביים

ואינו יכול לעשות צעד בלעדיהם, — אבל כאשר יסבירו לעובר־אורח, שלפני שהלה הי׳ אצל הפרופסור, הוא לא יכל להניע את הרגליים והי׳ משותק לגמרי, והפרופסור לא רק החליש את השיתוק, אלא חיזק את האדם, שלא זו בלבד שהוא יכול להניע את הרגליים, הוא יכול גם ללכת, ומזמן לזמן זה הולך ומשתפר ונעשה קל יותר, אף שעדיין עליו להשתמש בקביים. ולכן יתכן שלאחר הציות להוראות המומחה הוא יפטר בסופו של דבר גם מהקביים, ויבריא בשלימות.

כך גם אנשים מהלידה ואילך, יש להם איכויות שונות, לאחרים יש יותר טובות, ולאחרים יש יותר גרועות, ובאמצעות חינוך ע״י מורים טובים, ובעיקר באמצעות חינוך עצמי, ובלבד שהוא נעשה נכון, גם האיכויות הלא טובות מלידה הולכות ונעשות יותר חלשות, והשפעתן קטנה. וכיון שאדם הרי צריך לחנך וללמד את עצמו כל ימי חייו, אין זה פלא שפוגשים אדם **באמצע** עבודתו — הלימוד העצמי — שמוצאים בו גם חלק מהלא טוב שבו, אבל אין זה משום שהוא ממלא אחר ההוראות של ״פרופסור״ בלימודו, אלא אדרבה, בהיקף הוא כעת הרבה יותר חלש — בחסרונותיו — מאשר קודם לכן.

רצוני לסיים ולבטא את כוונתי בזה — מכתבי איננו לשם ״פילוסופי״ גרידא, אלא כדי להעביר לו את הרעיון, שאם ירצה להשתמש בשכל האובייקטיבי והבריא, הדבר צריך לגרום לו לחזק את בטחונו בהשם יתברך, ולהביט בעין טובה על האדם סביבו בכלל, ועל תושבי . . . במיוחד, לראות את מעלותיהם, שבחלקם הגדול עמלו עליהם, ולהחשיב את חסרונותיהם — אם הם קיימים — כאמור במשל הקביים הזמניות, ובעיקר לדעת ש**הוא** צריך לעשות את החלק **שלו**, להאיר את סביבתו, לא רק של משפחתו, אלא על חוג רחב של אנשים, וזה יכול להעשות, ע״י כך שחדורים באהבת ישראל, ורצון להביא להם תועלת, שזה **ודאי** טוב וגורם טובה גם לעצמו ולבני ביתו שיחיו.

הנני מקוה שיקרא את מכתבי בתשומת לב הראוי׳ וכמובן, אם יש לו איזה שהן שאלות או משהו לא מספיק ברור, אשמח שיכתוב לי בזה ואשתדל לענות כפי האפשרות, אף אם מפני טרדות רבות המענה יתעכב זמן מסויים.

הנני סבור גם שהדחי׳ מזמן לזמן גם היא הוכחה שנותנים לו זמן נוסף שברצון טוב תשתנה השקפתו על האנשים סביבו, וגם כיצד יש לשפר את ההתנהגות במשך הזמן יותר ויותר, והשי״ת יצליחו.

בברכה.

ד׳תנה
[כרך יג עמוד קפה]

ב״ה, י״ז סיון, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום ב׳ שמחתי לקרוא בו שמסתדר בהדרגה בקביעות עתים בלימוד וגם בעניני פרנסה. ומה שכותב אודות הנזק שהי׳ לו לפני שבוע, עליו להיות בטוח שזוהי עגמת נפש זמנית בלבד, והמצב יחזור ויסתדר, ועוד זאת בהתאם לפתגם קדושי עליון שאחרי מדת הדין ועגמת נפש — מתגלית מדת הרחמים שהיא גדולה ממדת החסד שלפני׳, נחלה בלי מצרים מבריח מן הקצה אל הקצה.

במה שכותב שקשה למצוא תירוץ, ובכלל, — מה היא עבודתי בעולם.

אחת מתורצת בחברתה. עבודת האדם בעולם היא, כאמור בסוף מסכת קידושין, אני נבראתי לשמש את קוני, ואופן העבודה הוא כפסק הרמב״ם ובטור או״ח סי׳ רל״א, שבכל דרכיך דעהו, וכמבואר שם הפרטים בזה. וחיפוש תירוצים על קושיות — אינו נכנס בכלל זה. ולכן אין זה נוגע, וכמובן מאליו לא הכרח, אלא שכאשר זוכים ומוכיחים שיכולים לעמוד בנסיונות, השם יתברך עוזר שההעלמות וההסתרים פוחתים, וענין הקושיות בכלל זה. ובכלל כאשר נעשים חדורים בתורה ומצוות — ההבנה של האדם נעשית יותר נקי׳ ובהירה, מוצאים יותר בקלות תירוץ על תופעות שנראות לאחרים בלתי מובנות.

בטח נזהר ושומר שלושת השיעורים השוים לכל נפש מתקנת כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע בחומש ותהלים ותניא הידועים, והשי״ת יצליחו.

בברכה,

מ. שניאורסאהן

ד׳תסב
[כרך יג עמוד קצג]

ב״ה, י״ט סיון, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

שמחתי לקבל את מכתבו, בו כותב מקביעות יום חתונת בתו . . . תחי׳ בשעה טובה ומוצלחת בירושלים עיר הקדש ת״ו, והוא וזוגתו מתכננים להיות נוכחים בחתונה.

ובטח מיותר לעורר אותו, שכאשר נוסעים לארץ ישראל, עלי׳ אומרת התורה הקדושה — עיני ה׳ אלקיך בה מראשית השנה עד אחרית שנה, ואשר גם לא יהודים קוראים לה ארץ הקודש, יש לקחת ״ויזה״ לא רק מבני אדם אלא **בעיקר** מהמלך שארץ ישראל נקראת פלטרין (ארמון) שלו, שויזה זו מקבלים ע״י הוספה ביהדות בלימוד התורה וקיום המצוות בהידור, ומובן, שההוספה צריכה להתחיל בהקדם האפשרי, כי אין אתנו יודע עד מה, וכל יום שחולף, הרי זו אבידה שאינה חוזרת. האמת היא שתוספת בתורה ומצוות נחוצה אפילו כאשר לא נוסעים, ואכן דורשים זאת, כמו שכתוב כל המוסיף מוסיפין לו, ובפרט במקרה שלו הוספה זו מוכרחת, ובטח ע״י התבוננות קלה ימצאו גם ענינים שבהם גם זוגתו תי׳ יכולה להוסיף בעניני יהדות שלה, וכן ע״י השפעה על הסביבה לעשותם קרובים יותר ליהדות, והשם יתברך יצליחם.

ואכפול ברכותי שתהי׳ החתונה בשעה טובה ומוצלחת ויבנו בית בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה.

בברכת מזל טוב מזל טוב.

נ.ב.

בכל אופן נחוץ לבדוק את התפילין שלו לפני הנסיעה, וגם את המזוזות בדירתו שיהיו כשרות כדין.

ד׳תעו
[כרך יג עמוד רז]

ב״ה, כ״ב סיון, תשט״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה ברוך שי׳

שלום וברכה!

לאחר הפסקה ארוכה שמחתי לקבל מכתבו מיום שני, בו כותב את המשך הענין בנוגע לבית הכנסת אצלם, והעיקר שווידא שבחודש תשרי הבע״ל הענינים שם יהיו בסדר, ויש לקוות שגם להבא יהי׳ כן, ורצוני להיות בטוח שגם להבא לא יחלש בהשתדלות, והרי ידוע מאמר רז״ל הבא לטהר מסייעין לו, ויהי רצון מבורא עולם ומנהיגו שגם ביקורו בועידה יביא תוצאות מסויימות, ולא רק בשאלת בית הכנסת, אלא לעניני יהדות בכלל.

אינו מזכיר אודות בני ביתו ואודות עצמו, הנני מניח שהכל בסדר ובשלום.

בברכה בנוסח כ״ק מו״ח אדמו״ר לקיץ בריא ושמח.

ד׳תעז
[כרך יג עמוד רח]

ב״ה, כ״ב סיון, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבך מח״י סיון, בו אתה כותב אודות היחס של פב״פ שאינו כראוי, ולכן זה מביא לתוצאות בלתי רצויות.

ובכן: בחור ישיבה בגילך ובפרט כזה שחונך בבית חסידי, ובבית של תמים, ודאי מיותר לעוררו שלימוד התורה וקיום המצוות צריך להעשות מפני שזהו ציוויו של הקב״ה, ולא עושים בכך טובה לשני, אלא בזה תלוי׳ טובתו האישית בזה ובבא, טוב הנשמה וטוב הגוף, מזה מובן גם, שאין מקום לומר שמאחר שהיחס של הזולת אלי אינו כראוי, לכן עלי לגרום לעצמי מה שהוא היפך טובתי, ומכיון שזה נוגע לי באמת, משתדל בדרכי נועם ובדרכי שלום שכל הענינים

יסתדרו באופן הכי טוב האפשרי, ואם נדמה שפב״פ אינו מרוצה מזה, אשתדל אני להיות אתו ביחסים טובים, עד שסוף כל סוף זה יצליח, וכמה שכתוב כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם.

ובנוגע לפועל, גם במקרה שלך, נוסף לזה שבגילך העיקר אינו החבר אלא ההתמדה והשקידה **שלך**, ואז לא תצטרך לחפש חבר, אלא החברים ירוצו אחריך להיות אתך בחברותא, וגם אם זה צריך לקחת זמן עד שתגיע למצב זה, וזה לא נוח וקשה ללמוד ללא חבר, אבל מוכרחים לעשות זאת במרץ ובבטחון שזה לזמן קצר יחסית.

כל זה אמור, אם מה שאתה כותב נכון בכל מאה האחזים, אבל אדם הרי קרוב אצל עצמו, ויש להניח שיכול להיות אחרת, וכמ״ש על כל פשעים תכסה אהבה (אהבת עצמו), ולכן אתה צריך להתבונן שוב בענינים התלויים בך, ויתכן שאם יהי׳ בהם שינוי לטובה, יתוקן ממילא הענין שאודותו אתה כותב לפחות במידה משמעותית.

בטח אתה שומר את שלושת השיעורים השוים לכל נפש מתקנת כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע בחומש תהלים ותניא הידועים, ובכל יום חול לפני התפילה בבוקר לתת כמה פרוטות לצדקה, והשי״ת יצליחך.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ד׳תפ

[כרך יג עמוד ריא]

ב״ה, כ״ה סיון, תשט״ז
ברוקלין.

אגודת נשי ובנות חב״ד סניף לונדון
ד׳ עליהם תחיינה

ברכה ושלום!

לאחר הפסקה ארוכה שמחתי לקבל מכתבן מכ׳ סיון, אף שמפליא שנכתב כל כך בקיצור, וגם לא שום פרטים כיצד נוצלו ל״ג בעומר וחג השבועות וכו׳, והעיקר אודות תכניות כיצד לנצל את חודשי הקיץ, שאז הילדים פנויים מלימודים אחרים, וההשפעה הטובה שהם מקבלים אז לא תופרע ע״י דברים אחרים, וכן אודות

תכניות מתאימות נוספות לעבודה בחודשי הקיץ, עבור אלו שנפגשים בנאות־דשא עם הבאים ממקומות רבים, שהשפעה טובה עליהם במובן של חיזוק היהדות, שזוהי המטרה של אגודת נשי ובנות חב״ד — מגעת ההשפעה הטובה למקומות רבים בבת אחת.

בד בבד, ובטח השם יתברך יברך את כל המשתתפות בעבודה של אגודת נשי ובנות חב״ד בכלל ובאמור לעיל בפרט — בקיץ טוב, חיזוק הבריאות והצלחה בעבודה.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ד׳תפא
[כרך יג עמוד ריב]

ב״ה, כ״ה סיון, תשט״ז
ברוקלין.

אגודת נשי ובנות חב״ד אשר בצרפת
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

לאחר הפסקה ארוכה שמחתי לקבל מכתבן מט״ו סיון, בו כותבות אודות עבודתן בכלל ובפרט אודות סידור חגיגת ל״ג בעומר, והשי״ת יעזור שיגדילו עבודתן הן בכמות והן באיכות, ובפרט בימי הקיץ הבאים, שהילדים פנויים מלימודים אחרים, וההשפעה הטובה שביכולתם לקבל, לא תופרע מדברים זרים, וגם ע״י הכנה מתאימה כראוי לנצל את זה שבנאות דשא נפגשים עם אנשים ממקומות רבים, וכשמשפיעים עליהם במשך השבועות הבודדים בהם נמצאים עמם בנאות דשא, ההשפעה הטובה מגיע למקומות מגוריהם הקבוע, הפצת היהדות שהיא המטרה של אגודת נשי ובנות חב״ד — בערים רבות בו זמנית, והנני מקוה שתתדברנה יחד בהאמור לעיל, ותגשנה לעבודה באופן מתאים.

ובטח יברך השם יתברך את כל המשתתפות בעבודה של אגודת נשי ובנות חב״ד בכלל ובהאמורה לעיל בפרט, בקיץ בריא, חיזוק בבריאות והצלחה בעבודה במיוחד.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור.

ד׳תפה
[כרך יג עמוד רטז]

ב״ה, כ״ח סיון, תשט״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״מ באמונה
מו״ה יעקב שי׳ הכהן

שלום וברכה!

שמחתי לשמוע שישתדל וישתתף בארגון ויהי׳ נוכח בהתוועדות שבת ראש חודש תמוז פרשת קרח הבע״ל בביהכ״נ אנשי ליובאוויטש, ובטח ימסור פ״ש לכל המשתתפים בהתוועדות, שבטח ידובר בדברי תורה והתעוררות בתורה ומצוותי׳, ושיהי׳ זה בסייעתא דשמיא בהצלחה מופלגה, כפתגם הידוע ששמענו מכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקלה״ה נבג״מ זי״ע בשם רבנו הזקן, מה שהתוועדות חסידית יכולה לפעול מלאך מיכאל אינו יכול לפעול. וזה יתבטא בפרט בפעולות במידה המקסימלית, לחזק ולהגדיל את בית הכנסת אנשי ליובאוויטש בכל הענינים השייכים לזה.

ומענינא דיומא של הפרשה שקוראים בשבת זו, שהפרשה מוקדשת לכהנים, ההתחלה וגם הסיום והחתימה,

שבמובן הרחב הרי כל ישראל נקראים בשם כהנים,

זה הרי היי׳ התואר שלהם בתור הכנה למתן תורה, וכמו שכתוב ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש,

שע״י מה זה נעשה, מבואר הדבר ברמב״ם (סוף הלכות שמיטה ויובל) אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה׳ לשרתו ולעובדו לדיעה את ה׳ כו׳ הרי זה נתקדש קדש קדשים כו׳ ויזכה לו בעולם הזה דבר המספיק לו כמו שזכה לכהנים וללוים.

— במילים אחרות, עי״ז שיהודים מכירים את תכלית בריאת האדם, שהיא בלשון המשנה אני נבראתי לשמש את קוני, שכל הענינים יהיו עבודת השם, בכל דרכיך דעהו, ע״י זה הם כהנים,

ובמתנות כהונה הרי כלל הוא — כאמור בסיום הפרשה — שזה צריך להיות מהמובחר — מהטוב ביותר — וזה נצחי, כמ״ש תרומת ה׳ מכל חלבו, ופירש באבן עזרא, החשוב שבו וזוהי ברית מלח עולם,

הבטחה של הקב״ה לנצח, שכאשר בני ישראל נוהגים באופן האמור, השם יתברך נותן להם כל חלבו — הטוב ביותר — ובכל מקום ובכל זמן, שזוהי הברית עולם מלח.

וכמו הכהנים, הרי עיקר המקום שמיועד לשרתו ולעובדו הי׳ בית המקדש, כך גם בזמננו, אלו הם בתי כנסיות ובתי מדרשות, שהם המקדש מעט, ומכאן לוקח כאו״א את הקדושה ואת האור לביתו, כדי לקדש ולהאיר את עניני החול.

והשם יתברך יצליח, שהנהגה זו אכן תהי׳ הכנה קרובה לזרז את העבודה בבית המקדש השלישי שאף הוא נצחי, כשיקויים והשב העבודה לדביר ביתך.

בברכת שבתא טבא וחודש שמח לכל המתוועדים והרב וו״ח אי״א נו״נ רב פעלים בעל מדות מו״ה שלמה זלמן שליט״א בראשם.

ד׳תקג
[כרך יג עמוד רלז]

ב״ה, ג׳ תמוז, תשט״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ כוי מו״ה חיים יונה שי׳

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום השלישי שהוכפל בו כי טוב, בו מתחיל, שאינו יודע מה לכתוב.

— אבל באמת כפי שמובן מהגמרא בסוף קדושין, שכל יהודי נברא לשמש את קונו, שזהו עיקר התכלית של בריאת האדם. וכיצד לעבוד את קונו, הנה על כך ישנה התורה בכלל והשולחן ערוך בפרט, ועל פי דרישת תורת החסידות, מהעיקריים בזה הוא ענין אהבת ישראל, ז״א להשפיע על כל היהודים שבאים אתם במגע, שגם הם יוסיפו בעניני תורה ומצוות, כי ככל שיהי׳ טוב בזה, עדיין יש להוסיף, שהרי ישנו שדה נרחב לעבוד בו, והעבודה צריכה להיות יום אחר יום, במילא הרי ישנם דברים רבים לכתוב אודותם, ובטח יש גם בשורות טובות בזה, וכל אלו הם ענינים שכל יהודי מחוייב בהם, לא רק שו״ב, מלמד אלא גם כל אחד ללא הבדל מהי פרנסתו הגשמית, צריך להתעמק גם לעשות בפרנסה רוחנית האמורה.

על פי בקשתו, יזכירו את אביו שי׳ לרפואה קרובה ולרפואה שלימה — כשיכתוב את שמו היהודי המלא ואת שם אמו של אביו — וגם אותו עצמו לבריאות הנכונה, על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, והשי״ת יצליחו לבשר בשורות טובות בכל האמור לעיל, וגם אודות בני ביתו שיחיו.

בברכה.

ד׳תקיא

[כרך יג עמוד רמה]

ב״ה, ח׳ תמוז, תשט״ז
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה על מכתבה, בו כותבת את השמות של בנותי׳ תחיינה.

בעת רצון יזכירו אותה ואת ילדי׳ שיחיו על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע.

מה שכתבו לה לתת צדקה בזמנים מסויימים כיון שהם ברי־מזל במיוחד, שהשם יתברך יקיים ויקבל את הבקשה, הרי גם אם היא נותנת הרבה צדקה בזמנים אחרים, אעפ״כ תעשה זאת בהדגשה בזמנים האמורים, וזה יכול להיות גם פני או שניים, והשם יתברך ויתעלה יצליחה לבשר בשורות טובות אודות עצמה ואודות הילדים שלה שיחיו.

בברכה.

נ.ב.

זה שהמכתב הקודם הי׳ חתום ע״י המזכירות, הרי זו רק החתימה, אבל הכל נכתב, מלה במלה, כפי שמסרתי, וכדי לאשר זאת, הנני חותם — בתור יוצא מן הכלל — מכתב זה.

ד׳תקטו
[כרך יג עמוד רמט]

ב״ה, ח׳ תמוז, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

מזמן לזמן הנני מתעניין ומקבל פרישות שלום ממנו — ע״י ילדיו שיחיו, ומפליא אותי שלפעמים הם מוסרים לי שמצב רוחו אינו כדבעי,

בכלל, כל אחד מאתנו, כשיסתכל ויתבונן בחייו, ואפילו רק בשנים האחרונות, יראה את חסדי השם יתברך גם בדברים כאלה שלא ציפה להם. ויותר ממה שאחר יכול להראות — יודע כל אחד בעצמו. וזה צריך להביא את האדם להכיר בברכת השם יתברך שקיבל, ויתכן — פעמים רבות — גם מבלי להתייגע על כך.

ומכך מוכרחים לבוא לידי מסקנה, שאם ישנם דברים כאלה שאינם כפי שרוצים, הרי ראשית — לעתים קרובות ביותר, אין אדם יודע מה טוב יותר עבורו, ואם מה שהוא רוצה, ייטיב עמו או להיפך. וגם אם הוא מניח שהוא צודק במאה אחוזים וזה טוב עבורו, הרי לא יודעים את הסיבות מדוע, בינתיים, לא נותנים לו את זה.

בדיוק כמו במסחר, סוחר טוב ושאפתן אינו מוכר סחורה בעיתוי לא מתאים, אפילו כשישנו רווח — אם הוא סבור שכעבור זמן הרווחים יהיו **הרבה** יותר גדולים. כך גם בנוגע לטוב של הקב״ה, אם זה מתעכב, הרי זה, כנראה, משום שכעבור זמן, הטוב יהי׳ באופן ובהיקף יותר גדול.

ובפרט במצבו, שהשם יתברך נותן לו נחת אמיתי מהילדים, דבר ש**לא** מצוי כל כך אצל אמריקאים, וביחד עם זוגתו תחי׳ יכול הוא לצפות להרבה יותר נחת — הרי היותו לא מרוצה (שעלולה להתפרש ח״ו כאי שביעות רצון מהצורה בה השם יתברך מנהל את ענייניו), הרי זה לגמרי לא מובן, ובמידה מסויימת — כפיות טובה כלפי השם יתברך.

מובן מאליו שכתיבת מכתבי אליו אינה כדי לומר לו מוסר, אלא להוכיח לו, שגם לפי חשבונו, הטוב שיש לו, הוא שלא בערך יותר גדול וחשוב — מאשר הדברים שלפי דעתו הם, בינתים, לא כפי

שצריך. — וכאשר סוחר עורך סיכום הוא איננו מחשב כל פריט בפני עצמו, אלא עושה מאזן מכל המלאי.

תקותי ששורות מעטות אלו יניעו אותו לעבור שוב על ה"חשבונות" שהוא עורך, או אז, בטוחני שיבוא לידי סך־הכל שמח. והשי"ת יזכה אותו ואת זוגתו, שלאריכות ימים ושנים טובות יפעלו בעניני צדקה ומצוות בכלל, ועם הרבה נחת אמיתי מילדים ונכדים.

בברכה.

ד'תקכד
[כרך יג עמוד רנו]

ב"ה, י' תמוז, תשט"ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

בתמהון קבלתי מכתבו מעש"ק, שלאחר תיאור דברי ימי חייך אתה מגיע בפשטות למסקנה שהדרך היחידה שיש לך להסתדר בחיים, היא רק ע"י לימוד . . . אנגלית, ואחר כך . . . כימי' וכו' ואז יכול להיות לך בטחון גמור בקב"ה להסתדרות וכו'. ומזה ניתן לראות כיצד היצר הרע יכול להשלות אדם — בידעו שבכל החוג, אין אפילו אחד שהלך בדרך זו. על סמך מה יכול אתה לתאר זאת לעצמך ועוד בהחלטה גמורה — שכל שאר הדרכים אינן בשבילך, והדרך החדשה הזו יכולה להבטיח לך הסתדרות טובה? ואתה עוד מוסיף, גם ברוחניות! — אכן, אתה גם כותב שאם יהי' . . . נס מיוחד, אתה יכול להסתדר גם באופן אחר — מובן מאליו שאין זו ראי' לדבריך מכך שאתה כותב אודות התמים . . . שי' שבא מחוג אחר לגמרי. מבלי הבט על כך שהוא לומד כמה שעות ביום לימודי חול, הלואי שאתה היית עסוק בלהט בלימוד החסידות — לא פחות ממנו, **ולהשתפר** — כפי שהוא מתקדם, משנה לשנה — משתפר יותר ויותר.

ובנוגע לפועל, עליך, כמו על כל בני ישראל, כתוב לא יגעת ומצאת אל תאמין, ועליך, כמו על כל ישראל כתוב, אין אדם יודע במה משתכר, וכמבואר באגרת הקדש סי' כ"ב, וכל החשבונות יוצאים אחר כך **להיפך**. ובפרט — שאתה רוצה ללכת בדרך שאף אחד מהחוג הזה לא צעד בה, ואתה כלל לא **משער** גם את הנסיונות הכרוכים

בזה, וקשיים גדולים בנוגע להסתדרות גשמית בדרך זו לבחורים כמוך וכיו״ב. ומה שאתה כותב שאין לך טעם ועונג בענין זה ובענין אחר וכו׳ — הרי זה כמו האומר שיש לו הנאה מצום והוא נגעל ממאכלים מעדנים, אשר רצון **בעקשנות היפך השכל** יכול להביא גם לזה עם הזמן.

אינני יודע מי החדיר בך את הרעיון התמוה ומצער, ואשר אינך רואה מה קורה כאן. ואם לדעתי ועצתי תשמע, עליך לעזוב את כל המחשבות אודות תכלית, ולהתיישב ללמוד בהתמדה ושקידה, ובהחלט רק לימודי קדש נגלה וחסידות, לכל הפחות לעוד שלש ארבע שנים. ובטוחני — אם תעשה כן, תהי׳ לך הסתדרות בחיים פרנסה בגשמיות ופרנסה ברוחניות. ומובן מאליו שאין לרמות את עצמו ולשכנע את עצמו שכולם סביבך רוצים רק להצר לך ולא חושבים על טובתך וכו׳.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ד׳תקנט
[כרך יג עמוד רצד]

ב״ה, כ״ג תמוז, תשט״ז
ברוקלין.

ועד לעניני הדת במונטבידאו
מחלקת לטהרת המשפחה
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה על מכתבם מיום ה׳ תמוז, בו כותבים אודות המצב בנוגע לסיום בנין בית הטבילה והשיפורים הנחוצים הגורמים לקשיים כספיים מיוחדים ומעכבים את יישומו של מוסד כה חשוב ליהדות.

אף על פי שהקופה שבמערכת שלי נדרשת להיות לעזר במידה גדולה בהרבה מאפשרויותיי, ובפרט כשמדובר אודות עיר ואם בישראל במונטבידאו, שלכאורה בטח ישנו מספר מספיק של יהודים חרדים המבינים את הצורך החיוני של טהרת המשפחה, וצריכים

להתאמץ לסיים ולהחזיק את המקוה.

אבל כשלוקחים בחשבון שכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע התעניין באופן אישי במקוה עוד בשלבים הראשונים של הקמתה בעת קניית המקום בעד המקוה, הרי מילתא אלבישייהו יקירא, רוצה גם אני להשתתף בהמשך וסיום המקוה, ומצו״ב המחאה על שם ועד טהרת המשפחה.

והשם יתברך יעזור, שבקרוב תקוים ההבטחה וזרקתי עליכם מים טהורים, מקוה ישראל ה׳, ובפרט כמבואר ברמב״ם סוף הלכות מקואות, גם ההבטחה, כי מלאה הארץ דעה את ה׳ כמים לים מכסים.

בברכה.

ד׳תקס

[כרך יג עמוד רצה]

ב״ה, כ״ד תמוז, תשט״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ כו׳ מו״ה שלמה שי׳

שלום וברכה!

לאחר הפסקה ארוכה, הגיע מכתבו מעש״ק, ובמכתב זה אינו כותב אודות ההשתתפות שלו בשיעורים הנלמדים ברבים, אודות השפעתו על אחרים להביאם לחסידות הדרכותי׳ ומנהגי׳, שצדקה רוחנית מגדילה את הברכות מהשי״ת, שמוחו ולבו נעשים זכים אלף פעמים ככה, וזיכוך הלב מביא תיכף להטבת המדות אפילו לפני שישנה אתהפכא, ובהמשך למכתבי מאז, הנני מצפה לשמוע ממנו בשורות טובות במיוחד בזה.

מה שכותב אודות המאורע עם הקטר והקרונות.

— על פי הפתגם הידוע של הבעש״ט שבכל ענין ישנה הוראה בעבודת השם יתברך, ואם הענין אינו כדבעי עליו לשמש כהוכחה לשינוי במעשה, שזהו גם תיקון הענין הבלתי רצוי, — וכך גם במקרה זה.

— הקטר בעבודה הוא הנפש האלקית שעלי׳ אומרים, נשמה

שנתת בי כו׳, כל זמן שהנשמה בקרבי מודה אני לפניך יחד עם הנפש הבהמית והגוף, ובכללות האדם זהו הראש והשכל. והכלל הוא — שצריך להיות מוח שליט על הלב, אבל העבודה לא צריכה להיות באופן של תוהו, להכות ולשבור, אלא כדברי הבעש״ט, עזוב תעזוב **עמו**, כמבואר בלוח היום יום על הפסוק כי תראה חמור (היום יום כ״ח שבט ה׳תש״ג), וע״י עבודה יום־יומית, אין להכות במנוע ולהשליך קרונות, כי כל יום מעט מעט אגרשנו ע״י קיום מה שכתוב בתורה ומצוות ובחסידות, ועל כך נאמר גם לא בשמים היא כי קרוב אליך הדבר מאוד כמבואר ע״י רבנו הזקן. והתורה היא נצחית אשר כן הוא אצל כל יהודי ובכל מקום וזמן שרק נמצאים.

והשם יתברך יצליחו לבשר בשורות טובות בכל האמור לעיל ולהשפיע גם על אחרים בענינים האמורים לעיל ויגדל את כל ילדיו שי׳ לתורה ולחופה ולמעשים טובים . .

בברכה.

ד׳תקסד
[כרך יג עמוד ש]

ב״ה, כ״ה תמוז, תשט״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ כו׳ מו״ה מרדכי שי׳

שלום וברכה!

. . במה שכותב שהשתתפותו בחיזוק והרחבת הישיבה אהלי יוסף יצחק מוגבלת ע״י העבודה האחרת שמזכיר במכתבו.

ידועה הוראת תורתנו הק׳ תורת חיים, שותלמוד תורה כנגד כולם, שהעבודה של חיזוק התורה, תורת משה, היא כנגד כל הענינים המנויים לפני זה, ובפרט כשמדובר אודות מוסד, שלצערנו בדורנו דור יתום לא כולם תופסים את הנחיצות של חינוך כזה כפי שהמוסד נותן, ולכן האחריות, ויחד עם זאת הזכות, של כל אלה שהשי״ת נתן להם לב נבון להבין זאת גדולה כמה פעמים ככה, וביחד עם זה גדולות כמה פעמים ככה גם הברכות מהשי״ת שמוצאים בשטח זה של העבודה, וזה מגדיל גם את הברכות מבורא עולם ומנהיגו בענינים הפרטים בכלל ובנחת יהודי מהילדים בפרט, והנני מקוה שלמותר להאריך בזה לדכוותי׳, ומודה לו מראש על כך שיודיע לי בשורות

טובות בהאמור לעיל.

כיוון שאינו מזכיר אודות בריאותו הוא, הנני מניח שהיא בסדר ובשלום.

בברכה לבשו״ט בכל האמור.

ד׳תקעה

[כרך יג עמוד שיא]

ב״ה, כ״ט תמוז, תשט״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ באמונה
מו״ה ברוך שי׳

שלום וברכה!

במענה למכתבו מה׳ חקת והקודם, בו כותב אודות ביקורו האחרון ב . . . בנוגע לבית הכנסת שבמחנו הט׳,

כפי שנראה מתיאורו נתנו לו מלמעלה זכות, ועל פי מאמר רז״ל אין אדם נוגע במוכן לחבירו, לכן לא מאפשרים לקחת זאת ממנו, למרות שמובן שצריך לעשות את כל האפשרי כדי להמשיך בזה ובנוגע לממון, אבל ההתענינות הלא ראוי׳, כפי שנדמה לו, אינה צריכה לקרר את עבודתו אלא אדרבה, כאמור לעיל.

על שאלתו איך יתכן שיהי׳ ביכולתו לבצע את הדבר.

— כידוע אחד מיסודות תורת הבעש״ט שמכל דבר יכולים וצריך ללמוד הוראה בעבודת ושליחות האדם בעולם הזה, ואחת מההוראות שאפשר ללמוד מהמושג הפופולרי ״עידן האטום״, הוא שחלק קטן בכמות יכול להרוס עיר שלימה ומאות אלפי אנשים ר״ל, כי בחלק קטן זה השי״ת הכניס עוצמה לא רגילה, ואם כן הוא במידת פורעניות וחורבן ר״ל, ואפילו בחומר פיזי, על אחת כמה וכמה וקל וחומר בן בנו של קל וחומר, שכוח כזה ישנו בנפש איש הישראלי ויכול לפעול במדה טובה בתיקון ובנין. ובטוחני ששורות מעטות אלו יוסיפו לו עידוד והארה בעבודתו.

בנוגע למומחים שישתתפו במשפט מצד הימין, לפי התגובות כאן, נחוצים כאלו המדברים אנגלית טובה, ואשר בודאי נמצאים

בקרב אגודת הרבנים ואיגוד הרבנים הסתדרות הרבנים וכו׳.

בציפי׳ לבשורות טובות **שיוצא** לצבא בישראל לנקום נקמת ה׳ ולא להחלש, ויהי רצון שיהא בהצלחה גדולה.

ד׳תר
[כרך יג עמוד שמא]

ב״ה, ה׳ מנ״א, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבך בו אתה כותב שלצערך לא יכולת לבוא להשתתף בהתוועדות של ימי הסגולה י״ב וי״ג תמוז.

כל דבר הוא בהשגחה פרטית, כידוע מתורת הבעל שם טוב ותורת החסידות בכלל, ושם גם מבואר באריכות, כיצד מכל דבר ניתן ללמוד ולנצל זאת לעבודת השם, וגם במקרה זה כן הוא. שבכלל, זה שמישהו יכול להפריע ליהודי ליטול חלק בהתוועדות כזו, גם כאשר הלה אומר שאין ברצונו להפריע, זה נובע על פי רוב מכך שהרצון להשתתף אינו חזק דיו, או אינו בטהרתו, היינו שברצון מעורבים גם דברים צדדיים, וזה נותן מקום לכך שלא זו בלבד שהשני ירצה להפריע להשתתפות, אלא גם יבצע זאת. זו הנקודה הראשונה.

וביחס לענין השני — הרי זה על דרך המבואר במקומות רבים בחסידות, שההסתר על רצון של קדושה צריך לעורר צמאון חזק יותר לרצות את הענין של קדושה, עד שהצמאון נעשה כל־כך חזק, שזה משפיע על האחרים שעד היום הפריעו לכך, שגם הם יכירו בחשיבות ובקדושת הדבר. כך גם בענין זה, אי היכולת להשתתף בהתוועדות, שתכליתה הוא להתעמק יותר באהבת התורה, אהבת השם ואהבת ישראל, צריך להגדיל את ההתמדה ושקידה בתורה ובהידור לקיום המצוות, ותכליתו של ההסתר היא לעורר תשוקה זו להתחיל מיד בכל הענינים כאמור, שאז סוף סוף יתחלף היחס של הצדדים המפריעים לרצון האמור, וההכנה לכך היא כפשוטו ללמוד יותר לקיים מצוות יותר בהידור והשם יתברך יצליחו.

לכתבך אודות האפשרות ללמוד בישיבת ליובאוויטש בניו יורק, הי׳ עליך לבקש מהנהלת תומכי תמימים במונטריאול שהם יתקשרו

עם הנהלת הישיבה כאן, לברר האם זו הצעה מתאימה.

בטח אתה מקפיד לומר בכל יום אחר התפילה את השיעור בתהלים — כפי שהתהלים נחלק לימי החודש.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ד׳תרא
[כרך יג עמוד שמב]

ב״ה, ה׳ מנ״א, תשט״ז
ברוקלין.

הו״ח אי״א נו״נ כו׳ מו״ה דוד שי׳

שלום וברכה!

שמחתי לקבל פ״ש ממנו ע״י האברכים הנוסעים לאה״ק ת״ו מר דלפין שי׳ ומר זנד שי׳, גם התקבל מכתבו מכ״ה תמוז, ויהי רצון שתמיד כל הימים יבשר טוב בטוב הנראה והנגלה, ובמיוחד על־פי מאמר רז״ל אין טוב אלא תורה, יבשר טוב אודות לימוד התורה בכלל ותורת החסידות ביחוד, ועד מתי אתם מחשים, וכמבואר באריכות בשער ההקדמות להרח״ו, שע״י מיעוט בלימוד פנימיות התורה מעכבים את הגאולה (דרך אגב כך כותב גם הגר״א בפירושו למשלי), ועל־ידי הפצת לימוד זה בחוצה הפרטי ובחוצה בפשטות — קאתי מר, ויהי רצון שיתחיל בזה מיד וישתדל שגם הסביבה תעשה כן, והשי״ת יצליחו.

מצו״ב קונטרס שזה עתה יצא לאור, ובטח יזכה גם את הרבים בזה. וזכות הרבים תלוי בו.

בברכה.

ד׳תרט

[כרך יג עמוד שנא]

ב״ה, ז׳ מנ״א, תשט״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ ראי״ש שי׳

שלום וברכה!

מאשר קבלת מכתבו מר״ח מנחם אב, ותודה לו בעד הספרים ששלח וגם על טרחתו בזה.

מזכיר במכתבו את הרב זקהיים, מעניין אותי לדעת האם הי׳ קרוב של הרב בנימין זקהיים שהי׳ רב ביקטרינוסלב (היכן שגם אאמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע הי׳ שם רב).

הנני מקווה שכבר נפגש עם האברכים השלוחים שליט״א מכאן, וגם תהי׳ להם הזדמנות להיות בבית הכנסת ובית המדרש שלו, אף שהזמן שלהם מאוד מוגבל, ומקוה לשמוע ממנו בשורות טובות גם אודותם, ויהי רצון ששליחותם, שבעיקר כוונתה להרמת קרן אנ״ש והרמת קרן חב״ד, תהי׳ בהצלחה, ובימיהם ובימינו יהפכו ימים אלה לששון ולשמחה, ולפי מה שהגמרא מספרת (מגילה כט, א), יעברו כל בתי הכנסיות ובתי המדרשות הנקראים מקדש מעט, וינטעו בארץ הקדושה, ולזכות למקדש השלישי במהרה בימינו.

מצו״ב קונטרס שיצא לאור בימים אלו, ובטח יזכה בו את הרבים וזכות הרבים תלוי בו.

בברכה.

לע״ע נתקבלו הספרים: כתם פרחי׳ — ב״ח. פרדס פתחי׳. דעת רש״י.

ד׳תרכב
[כרך יג עמוד שסט]

ב״ה, י״ד מנ״א, תשט״ז
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה על מכתבה מב׳ מנ״א, בו כותבת אודות הקשיים של חיי׳.

בעת שהשי״ת עזר לה והיא גידלה ילדים ההולכים בדרך היהדות, גם אם הם שונים זה מזה, ויכולה להיות חזקה בתקותה שגם בעתיד ילכו בדרך חיים זו, הרי בהתבוננות בשנות העבר הלא רחוק, היא אחד המאושרים שפוגשים, ובפרט כאשר עורכים השוואה עם הקרובים שחלק מהם נשאר מהעבר שהשני וחלק מהם וכו׳ — כמובן מאליו שאין הכוונה שלא יכול להיות עוד יותר טוב, והשי״ת שהוא עצם הטוב, יתן, ואכן יתן, עם הזמן, כהנה וכהנה, אך בד בבד עם התקוה לשיפור המצב הנוכחי בעתיד הקרוב, אין לשכוח ח״ו אודות החסדים והטוב שהשי״ת נתן, שזה מוסיף גם חיזוק באמונה ובטחון, משפר את הבריאות ועושה את כל הבית בריא יותר יהודי יותר וחסידי יותר . .

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ד׳תערב
[כרך יג עמוד תיד]

ב״ה, אדר״ח אלול, תשט״ז
ברוקלין.

ברכה ושלום!

מאשרים את קבלת מכתבה מכ״ב מנ״א, ובטח אין צורך להסב את שימת לבה לכך שהענין אודותו כותבת יכול להביא לדרישות דומות מאחרים, היינו שזה יגדיל בהרבה את ההוצאות של המוסדות. עם זאת, אין כוונתי לומר החלטה בזה, וכתבתי על כך להרה״ג

הרה״ח כו׳ הרבא״ג שי׳ בפריז, והתקוה שכעת תכתוב לו, ותהי׳ לה ידיעה בזה.

מפליא אותי שאינה מזכירה אודות עבודת נשי ובנות חב״ד בעירה. ואם בכל הזמנים הי׳ זה חשוב ביותר, הרי עתה זה חשוב במידה הרבה יותר גדולה. ובפרט בין הספרדים, שאצלם חינוך הבנות והנשים הוא דבר חדש לגמרי, בזמן שידיעות כלליות ונגד יהדות, כן מגיע אליהן ע״י בתי הספר והעיתונים וכדו׳. יוצא שאת הידיעות השליליות המזיקות הן מקבלות עוד ועוד, וביהדות, למרבה הצער, עד עתה חלוש, ומעט מאוד נעשה בזה. והרי מיותר להדגיש שבחינוך היהודי הנכון של הבנות, תלוי מעמד הבית העתידי וחינוך ילדיהם.

מובן מאליו, שיכולה למסור את האמור לעיל, לכל נשי אנ״ש עמן נפגשת. וככל שיותר נשים תמשכנה לעבודה — כן ייטב. שכן — כל אחת יכולה להביא תועלת בהתאם לכשרונות ולאפשרויות שלה, אם רק יהי׳ הרצון האמיתי בזה. והשי״ת יצליחה לבשר טובות בזה.

בברכת כתיבה וחתימה טובה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
א. קווינט
מזכיר

ד׳תרעג

[כרך יג עמוד תטו]

ב״ה, א׳ אלול, תשט״ז
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה על מכתבה מכ״א מנחם אב, בו כותבת את הסיבה והטעם לאי השתתפותה בזמן האחרון בעבודה של ארגון נשי ובנות חב״ד והדומה, שזה קשור בדעתם של הרופאים בזה.

אף שמובן שיש לציית להוראות הרופא, כפי שחכמינו זכרונם לברכה אומרים, התורה נתנה רשות לרופא לרפאות, אבל מצד שני, עבודה כזו שמפגישה אנשים, ויודעים שהיא מביאה תועלת לחוג מסויים של אנשים, ברוחניות או בגשמיות או בשניהם, הרי לא זו בלבד שזה לא מחליש את האדם, אלא אדרבה, זה עוד מחזק, ולא

זו בלבד שזה נותן סיפוק רוחני, אלא זה מחזק בפשטות גם את הבריאות הפיזית, שגם רופאים מכירים בכך, ולכן הם מציעים להיות פעיל, כל אחד בהתאם למצבו.

וכשלוקחים בחשבון את האמור, הרי דעתי בשאלתה בזה.

שתיטול חלק פעיל ועירני בעבודה של נשי ובנות חב״ד, וגם בדברים שהם קשורים בטובת הישיבה אחי תמימים בתל אביב והדומה, ובטח יכולים לסדר שלא תצטרך להשתמש במדריגות, כיון שאין זה קל עבורה ככתבה. והנני מאמין שכאשר תתיעץ עם הרופא, שאבחן את מצבה יותר טוב מהראשון (ולכן מומלץ לנהוג על־פי ההוראות שלו) בטח יסכים להאמור לעיל במלוא המידה.

ובפרט שאנו יודעים, שכאשר עושים דברים טובים למען הזולת, מגדילים על ידי זה את הברכות של השם יתברך במה שנחוץ לעושה הטובה עם בני ביתו, ובטח מיותר לעוררה אודות הוראת תורת החסידות שהכל צריך להעשות בשמחה, ואז יש גם יותר הצלחה.

בברכה לבשורות טובות באמור לעיל, וכתיבה וחתימה טובה לה ולכל בני ביתה שיחיו.

ד׳תרדע
[כרך יג עמוד תיז]

ב״ה, א׳ אלול, תשט״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״מ באמונה
מו״ה יעקב שי׳ הכהן

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מערב חודש הרחמים.

שמחתי לקרוא בו, שבעת רצון רעווא דרעווין בעלות המנחה של שבת מברכין אלול, ביאר את הענינים של חודש אלול, בתוככי בני ישראל אשר אכל בי עשרה שכינתא שריא, ובפרט כשמדוברים דברי תורה ודברי חסידות, והשי״ת יעזור שההתעוררות תתגשם בפועל, וכל אלה שגרמו לכך יקחו חלק בראש.

שמחתי לקרוא במכתבו, שיהי׳ השליח־הציבור בימי ראש השנה

ויום הכפורים הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה.

ובטח יודע את ההוראה מכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שכל היורדים לפני התיבה בימים אלה, יעברו כמה ימים לפני כן על פירוש התפלות והפיוטים שנוהגים לומר, ואשר לא כל־כך רגילים בהם על כל פנים כפשוטו.

ויהי רצון, אשר השם יתברך שומע תפלות עמו ישראל ברחמים, יהי׳ מאזין ומקשיב לתפלת שלוחי עמו ישראל והוא בכלל זה, ויתן לכאו״א בתוך כלל ישראל שנה טובה ומתוקה בכל הענינים, ובפרט שהשנה מתחילה בכך שהולכים על המוכן, כוונתי, שהיום הראשון אחרי ראש השנה הרי הוא בשנה זו שבת קודש, שאז הרי כפתגם רז״ל, כל מלאכתך עשוי׳.

מכיון שחודש אלול הרי הוא כבר הכנה ובמקצת התחלה מעשרת ימי תשובה, שמתחילים כבר הימים לקבל פני המלך (ממה״מ הקב״ה), וכמ״ש בלקוטי תורה פרשת ראה לג, ב, שיתחילו הדברים הטובים תיכף, ומהיום הראשון שבו נוהגים לומר את המזמור לדוד ה׳ אורי.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור, ופ״ש ב״ב שיחיו וכל חברי ביהכ״נ שיחיו.

ד׳תרצב
[כרך יג עמוד תלד]

ב״ה, ה׳ אלול, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

שמחתי לקבל את מכתבו מעש״ק שופטים, עם הידיעה שחתם במזל את החוזה עם בית הכנסת, והשם יתברך יעזור שיהי׳ בשעה טובה ומוצלחת, וכידוע הפתגם של כ״ק אדמו״ר הצמח צדק ששמענו מכ״ק מו״ח אדמו״ר — זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שפעם אמר למשמש בקודש בבית הכנסת, קרא לשֶׁמש ויזרח אור, קרא לשַׁמש ויזרח אור, להאיר את בית הכנסת.

והשי״ת יעזור שגם הוא יעשה כן ושיהי׳ בהצלחה, ועל־ידי זה יתוסף בברכות מהשם יתברך במה שנחוץ לו ולב״ב שיחיו.

בברכת לכתיבה וחתימה טובה.

ד׳תרצז
[כרך יג עמוד תמ]

ב״ה, ז׳ אלול, תשט״ז
ברוקלין.

מרת מערי תחי׳

ברכה ושלום!

במענה על מכתבה מ 812, ובטח כבר קיבלה את המענה שלי על מכתבה הקודם, וחלקית יש שם גם מענה על השאלה שנוגעת בה במכתבה הנוכחי.

האופן כיצד להדפיס זאת, לדעתי מה שחשוב בעיקר הוא שזה יודפס ולא ישאר בכתב־יד, ולכן — אם יש תקוה שיוכלו להדפיס את כל הספר בהוצאה חדשה עם כל השינויים והערות השוליים, ודאי טוב, אבל אם בגין ההוצאות הכרוכות בזה או סיבות אחרות, בלתי אפשרי או שזה יקח זמן בלתי מוגדר, כדאי לחשוב לא אודות הדפסה חוזרת של הכל אלא רק את ההוספות החדשות, ולהתייחס — במקום המסויים — לדף זה וזה בהוצאה הקודמת של ספר הרקמה, שזה ידרוש הרבה פחות הוצאות והרבה יותר קל להביא זאת לפועל. שכן, בין כך ובין כך ספר הרקמה אינו ספר עבור כל אחד, והוא רק למומחים, ולכן יש רק חשש מועט שבגלל הטרחה הקלה של צורך להביט בספר אחר זה ירתיע מלהשתמש . .

בברכה שתוכל להביא לפועל את רצונה ללא קשיים ובאופן הטוב ביותר ולכתיבה וחתימה טובה.

ד׳תשי
[כרך יג עמוד תנז]

ב״ה, י״ג אלול, ה׳תשט״ז
ברוקלין, נ.י.

לאחינו בני ובנות ישראל
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

המצב הפיננסי של ישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש מכריח

לצאת בפומבי בקריאת־עזרה מיוחדת.

זה עשרות רבות של שנים משמשות ישיבות ליובאוויטש בתור מבצרים הכי גדולים של תורה תמימה ביראת שמים. ידוע היטב גם איזו התעוררות ורוח־חיים ישיבות ליובאוויטש באמריקה החדירו בחיים היהודים באמריקה מאז נטיעתם מחדש כאן בשנת ה׳תש״ש — ע״י כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע.

ובזמן שצריכות להנתן כל האפשרויות כדי שישיבות תומכי־תמימים תמשכנה בהתפחותן והתרחבותן — נאבקות הן עם הגרעון הגדל והולך בנוסף להשגת התקציב השוטף.

הנני פונה בקריאה לבבית לכל אלו שתורה יקרה להם ומכירים את הנחיצות החיונית של יהדות אמיתית באמריקה:

הענו ביד רחבה ושילחו מיד את נדבתכם הגדולה ביותר האפשרית לישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש. עזרתכם בשעה זו תהי׳ דבר בעתו!

וזכות הצדקה של תורה בימי רחמים ורצון תגרום שהקב״ה — נותן התורה — יתן לכם ובני ביתכם שיחיו כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

בברכת כתיבה וחתימה טובה,

מנחם שניאורסאהן

ד׳תשלט

[כרך יג עמוד תפט]

ב״ה, ימי הסליחות, ה׳תשט״ז
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל אשר בכל מקום ומקום
ה׳ עליהם יחיו

שלום רב וברכה!

בהתקרבנו לסוף השנה החולפת ובעמדנו על סף השנה החדשה עורך כל אדם שהוא בעל חשיבה רצינית מאזן רוחני של השנה החולפת ועל בסיס זה הוא מקבל החלטות לגבי השנה החדשה.

כדי שהמאזן וההחלטות יהיו נכונים על האדם להישמר

מלהגזים בהערכת מעלותיו ופעליו, אבל בד בבד אין להפריז גם בהערכת המגרעות והכשלונות,

שכן הלך־רוח של דכאון, וכל־שכן של יאוש, חס וחלילה, הוא אחד הדברים המחלישים את ההחלטיות ברצון להשתפר.

אך עלול להיות שגם אם אין מפריזים בהערכת המגרעות, ועורכים חשבון צדק — מתברר שהצד השמאלי, השלילי, של כפות המאזנים הוא גדול למדי ולעתים אף גדול ומכריע יותר מן הצד הימני, החיובי.

אבל גם במצב כזה אסור להרשות תחושה של יאוש,

שכן יחד עם החרטה העמוקה על העבר והחלטה איתנה להשתנות מכאן ולהבא — שצריך חשבון־הצדק לעורר —

חייבים לזכור תמיד כי הטוב והקדושה — כפי שתורתנו, תורת חיים, מסבירה מה טוב ומה קדוש — הם נצחיים ובלתי ניתנים לביטול,

משום שהם נובעים ונוצרים מן הנשמה, מן הניצוץ האלוקי שבאדם,

ואילו המעשים השליליים, הלא־טובים, קשורים ונובעים מן הנפש הבהמית (הבהמה שבאדם) והיצר הרע, והם מוגבלים מעצם מהותם, ולכן הם עשויים להתבטל ולהימחק.

המעשים הלא־טובים הם זמניים בלבד וניתנים — על־ידי תשובה אמיתית ונכונה — לתיקון ולהעברה.

הדברים האמורים חייבים לעורר אצל כל אחד, יהיו אשר יהיו תוצאות חשבון־הצדק שלו על השנה החולפת, תחושה של עידוד ותקוה איתנה לעתיד,

בידעו שמעשיו הטובים מן השנה החולפת הם נצחיים, והכניסו אור בחייו, במשפחתו ובכלל ישראל,

שהרי "כל ישראל ערבים זה בזה", קשורים זה לזה ומהווים יחידה אחת.

מכך מובן שגם אם אפילו מתגלות לעתים תופעות המראות על ירידה, לא הכל נהיים חכמים יותר ויראי־שמים יותר,

— הרי באמת ובפנימיות — בכל שנה, בכל יום ובכל רגע נעשה

הטוב בעולם חזק יותר וגדול יותר,

שכן בכל רגע מתווספות פעולות טובות.

ואפילו כאשר נראה שהלא־טוב מקבל משקל יתר הרי זה רק באופן זמני. סוף סוף חייב הטוב להכריע והלא־טוב חייב להתבטל לגמרי,

שכן בורא העולם ומנהיגו קבע שהכל ישובו בתשובה, והקב״ה, המרבה לסלוח אפילו על עבירות שחזרו ונשנו פעמים רבות, יקבל את התשובה, ״כי לא ידח ממנו נידח״.

ובידו של כל אחד לעשות את השנה הבאה לשנה של סיכום טוב מאוד מפעולותיו, על ידי שיפור ושינוי עצמי, והקב״ה הרוצה בתשובה, מסייע גם בזה.

וההחלטה האיתנה לעשות כן מבטיחה ביתר ודאות שתהיה לכל אחד שנה טובה ומתוקה.

בברכת כתיבה וחתימה טובה,

מנחם שניאורסאהן

ד׳תשמז

[כרך יד עמוד ב]

ב״ה, ד׳ תשרי, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ איש רב פעלים בעל מרץ ובעל מדות וכו׳ מו״ה משה זלמן שליט״א

שלום וברכה!

זה עתה קבלתי מכתבו מיום ב׳, ושמחתי לקרוא בו שמצא את כל משפחתו שיחיו בריאים ושלימים, וגם שהיתה אסיפה והחליטו להתחיל מיד את בית הספר בית רבקה, בהתאם למדובר כאן, והדיבור הי׳ בהתוועדות חסידית, שאזי ישנה המשכה וברכה מיוחדת, ולכן הנני מקוה שגם בזה יראו הצלחה מופלגה, ומכיון שהתורה הק׳ אומרת לנו שהקב״ה אינו נשאר בעל־חוב, בטח יביא זה תוספת ברכה והצלחה לאלו העושים בזה, ובפרט לאלו העומדים בראש.

כיון שגם אני נכנסתי בשותפות, למרות שבטוחני שלא יחסר

כסף באוסטרליי עצמה, היכן שבית רבקה יכניס את מירב האור, אעפ״כ רצוני שיהיי לי חלק גם בחלק הפיננסי, והנני מצ״ב את המחאת ההשתתפות שלי עבור יסוד וחיזוק בית ספר בית רבקה ליובאוויטש אשר באוסטרליי, ויהי רצון שאזכה שכסף זה יוסיף עוד בהצלחה האמורה לעיל.

בברכת חתימה וגמר חתימה טובה לו ולכל המשפחה שיחיו ובפרט לבנו מר דוד וזוגתו שיחיו, שבטח נוטלים גם הם חלק **עיקרי** ביסוד והחזקת הבית רבקה, כפי שדובר בהיותו כאן בברוקלין.

ובברכה לבריאות ואריכות ימים ושנים ונחת אמיתי, שהוא נחת יהודי, מהילדים, ילדיהם והילדים שלהם שיחיו, והשם יתברך יעזור לו שעוד רבות בשנים יקבלו מהם בשורות טובות בנוגע לענינים הפרטים שלהם וגם בנוגע לענינים הכללים.

המצפה לבשו״ט בקרוב.

ד׳תשפג
[כרך יד עמוד לד]

ב״ה, כ״ו תשרי, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

שמחתי לקבל את מכתבו בו מתבטא, אשר ״בטח עם העזר וסיוע כוי התקבלו התפילות שליי. וכידוע הסיפור בשם הרה״צ והרה״ג והרה״ח מגדולי תלמידי המגיד הגדול ר׳ לוי יצחק מברדיטשוב, זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שהכריז בסיום אחת התפילות בימים נוראים.

ידוע שספק ברכות להקל, וכיון שבתורתו הקדושה של השם יתברך ישנו פסק דין ברור, שיעשו ברכה בשם ומלכות, מלך מוחל וסולח לעונותינו ולעונות עמו בית ישראל, הרי זה דבר ודאי, שלא יכול להיות בזה כלל שום ספק וספק ספיקא.

וכמו בענינים רבים, שתורת החסידות מוסיפה ביאור ברוחב ובעומק, כך גם בענין זה — הדבר מובן יותר ע״י התוכן של פרק י״א באגרת התשובה לרבנו הזקן.

ומשם גם מובן שהאמור לעיל אינו רק ביום הכפור, כפי נראה מפשטות הלשון של הסיפור הנ״ל, אלא גם בכל יום כיון שאז

אומרים, חנון המרבה לסלוח, המרבה דוקא.

אף שכמובן, יום כפור הוא מחילה וסליחה כללית על כל השנה, ובאופן שעצומו של יום מכפר, ובתפילה של כל יום הרי עיקר הקשר הוא רק עם אותו יום, כמובן נוסף על המבואר באגרת התשובה שם אלא שיום כפורים מכפר כו׳, עיין שם.

והשם יתברך יעזור לו שעוד רבות בשנים יקיים את הציווי כבד את ה׳ מגרונך, כבד את ה׳ מהונך, וזה יהי׳ לאריכות ימים ושנים טובות יחד עם זוגתו שיחיו.

בברכה.

ד׳תשצא
[כרך יד עמוד מב]

ב״ה, כ״ח תשרי, תשי״ז
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה למכתבה בו מתארת אודות היחס וכו׳.

למרבה הצער אינה יוצאת מהכלל בענין זה, ומצב דומה ישנו בעשרות רבות של בתים, וכפי שהנסיון מראה, הדרך הטובה ביותר לשפר זאת, היא לא לשים לב לזה, ומובן מאליו לא להחריף יותר ע״י ביטויים קשים וחריפים, וקל יותר להשפיע על עצמה, יותר מכפי שנדמה לה מראש, כי רואים בתוך זמן קצר מאוד שזה מביא תוצאות טובות, ובפרט שבמקרים רבים, הסיבה האמיתית הפנימית למצבים כאלה, הם הקשיים או הדוחק בפרנסה, שאז בהתאם לטבע האדם, נרגש הדבר יותר ביחס עם קרובים מאשר עם רחוקים או זרים לגמרי, ומעטים מאוד יוצאים מכלל זה, וכאשר מתבוננים היטב בטובה שהשם יתברך נתן בשנים האחרונות, טוב אמיתי, וטוב לשנים רבות מאוד, זה מחזק את הבטחון והוודאות, שבטח גם להבא השם יתברך יראה את חסדיו, ותוכל להווכח, עד כמה קטנים ולא חשובים היו המקרים הבודדים בהשוואה לחסד השם יתברך.

בברכה לשמוע ממנה בקרוב ממש בשורות טובות בהאמור לעיל,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ד׳תשצה
[כרך יד עמוד מד]

ב״ה, ב׳ מ״ח, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה דוד שי׳

שלום וברכה!

מאשרים קבלת מכתבו מכ״ח תשרי, והשי״ת יעזור שמכאן והלאה יבשר רק בשורות טובות בנוגע לכל הענינים שכותב, וזה ילך מטוב לטוב יותר.

מה שכותב אודות היותו במלון, ותוכן הלימודים שם — חבל ומצער שלא יישם את מחשבתו הטובה ללמוד לפניהם חסידות (דא״ח), ואדרבה, מה שראש המדברים אמר שהציבור אינו רגיל לזה, הרי זו הוראה באצבע, שהוא הראשון לגלות לפניהם חלק בתורה, וראש המדברים ניבא ולא ידע מה ניבא, וכפי שקורה למרבה הצער לאנשים לעיתים קרובות מאוד.

מה שלראש המדברים נראה כטענה, שלא רגילים לכאלה לימודים, השאלה הזו כבר קיבלה מענה וביאור באריכות לפי ערך בקונטרס לימוד החסידות.

מובן מאליו, שאין כוונתי לצער אותו בהאמור לעיל, אלא לעורר לחפש בעתיד אחר הזדמנויות כגון זו, ובימינו אלה, לא די להמתין להזדמנות מסוג זה, אלא יש לחפש זאת, וכידוע שיחת כ״ק מו״ח אדמו״ר, בדיוק הלשון עוסק בתורה עוסק במצוה, שזה צריך להיות כמו עסק בגשמיות, שלא ממתינים עד שמישהו יבוא ויציע עסק, אלא מחפשים את הקונה ומשכנעים אותו וכו׳, וק״ל.

הפ״נ שבמכתבו, יקרא בעת רצון על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע.

בברכה לבשו״ט.

ד׳תתז
[כרך יד עמוד נד]

ב״ה, ג׳ מ״ח, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ רב פעלים עוסק בצ״צ בעל מדות מו״ה משה זלמן שי׳

שלום וברכה!

שמחתי לקבל את מכתבו מכ״ח תשרי, וגם את המכתב של בנו אברהם שי׳, וכפי שכבר כתבתי לו, הנה כל דבר שמביא ריוח לישיבת אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש, מובן שהנני מסכים ומרוצה מכך, וריוח לעניני הישיבה הוא תמיד סוף כל סוף ריוח רוחני, כיון שכאשר נוסף כסף נוספים תלמידים, נוספות שעות לימוד וכדומה, והשם יתברך יעזור לבנו שי׳ שזה יביא לו, בתוך כלל ישראל, מילוי כל משאלות לבבו לטובה.

אינו מזכיר במכתבו אודות ההתפתחות וההתקדמות של בית רבקה בפרט ועניני חב״ד בכלל, אבל בטוחני שהוא וילדיו ונכדיו עושים את כל הנדרש, והרי יש לנו את ההבטחה מרבותינו הק׳ שזה יהי׳ בהצלחה.

ובפרט בבואנו עתה מימי סוכות הנקראים זמן **שמחתנו**, שחסידות מפרשת את הלשון רבים שבזה, שהשי״ת שמח בישראל וישראל שמחים בהשי״ת, ונצטוינו לקחת מימים אלה על כל השנה.

בפ״ש לכל בני המשפחה ובהצלחה בכל האמור ולבשורות טובות.

ד׳תתיד
[כרך יד עמוד סא]

ב״ה, ד מ״ח, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בו כותב אודות התקנה של אמירת תהלים לאחר התפילה, מדוע לא יאמרו לפני התפילה.

אלו הן שתי תקנות נפרדות ושתי סגולות וענינים שונים, — אמירת תהלים לפני התפילה היא הכנה לתפילה, ושייך לתקון חצות, ואמירת תהלים לאחר התפילה, היא חתימת התפילה והתחלה של סדר היום שבא לאחר התפילה, ותקנת אמירת תהלים לאחר התפילה, דוקא — זהו עוד מקדמונים, ובדורנו נתקן מחדש ע״י כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, וכמבואר בהרבה ממכתביו ובפרט בקובץ מכתבים חוברת תהלים. וכן נדפס גם בתהלים אהל יוסף יצחק, שמשם מובן גם גודל הענין, ולכן כאו״א שרק יכול לעשות בזה, הרי זו זכות וחוב קדוש שלו לפעול להנהיג את התקנה בכל מקום שרק יכול, וזכות הרבים תלוי בו.

הנני מקוה שהוא עצמו שומר את התקנה של אמירת תהלים לאחר התפילה, ואת שאר התקנות ללמוד בכל יום פרשה חומש עם פירוש רש״י מפרשת השבוע, יום ראשון מתחילת הפרשה עד פרשת שני, יום שני מפרשת שני עד שלישי וכו׳, וכן את התקנה ללמוד בכל יום את השיעור תניא, כפי שהתניא נחלק לימי השנה, כמבואר במכתבים הנזכרים לעיל, ועכ״פ ישמור אותם מכאן ולהבא, והשי״ת יצליחו.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ד׳תתטו
[כרך יד עמוד סב]

ב״ה, ו׳ מ״ח, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי את מכתבו, בו כותב אודות היחסים המשפחתיים.

בדרך כלל, רואים מהנסיון במקרים כאלה, שקורים בשנים הראשונות לאחר החתונה, שהדרך הטובה ביותר כדי להחליק ולייצב שלום לשנים רבות, לשביעות רצון שניהם — היא ע״י **העדר** שימת לב לאי ההסכמה, שבטח היא רק דבר זמני, וככל שממעטים להתייחס לזה, וכל אחד מצידו ממשיך עם הטוב, כך ממהרת לבוא היציבות ומשתווים.

מובן מאליו, שבאופן המתאים אנסה לעשות בזה מה שאפשר, אבל הנני מקוה שגם הוא מצידו יהי׳ כפי האמור לעיל, וידוע מה שכתוב, כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם, ובפרט שמדובר בין איש לאשתו, וחז״ל אמרו שהאשה דמעתה מצוי׳, יש להיות זהירים ביחס אלי׳, להיות מתון ובדרכי נועם, והשם יתברך יצליח שבקרוב ממש יבשר על שינוי לטובה לטובת שניהם, ושניהם יגדלו את בנם שי׳ לתורה ולחופה ולמעשים טובים.

בברכה — המחכה לבשו״ט.

ד׳תתלט
[כרך יד עמוד פד]

ב״ה, י״ז מ״ח, תשי״ז
ברוקלין.

מרת איטא דבורה תחי׳

ברכה ושלום!

. . בטח כבר קבלו פ״ש מהאורחים שי׳ מכפר חב״ד שהיו כאן, וגם את הפ״ש המיוחד לנשי ובנות חב״ד דכפר חב״ד, והנני מקוה לקבל בשורות טובות שעבודת נשי ובנות חב״ד גדלה ומתרחבת כפי דרישת השעה והרי הובטחנו מנשיאנו הק׳ שכאשר יעשו השם יתברך יתן הצלחה.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ד׳תתמ
[כרך יד עמוד פה]

ב״ה, י״ז מ״ח, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבך המחולק לשני חלקים. והחלק הראשון עונה על השאלה בחלק השני, שתוכנו הוא, שקשה לך לנצח את מלחמת

היצר.

התירוץ על זה בחלק הראשון של מכתבך, שעל כל הדברים שהיית צריך לעשות, מצאת הסברים מדוע כעת אינך יכול לעשות זאת, הסברים שונים ומשונים, והדברים שיכולת לעשות אינך מזכיר, כאילו שדברי המשנה, אני נבראתי לשמש את קוני, או לעבוד את השם יתברך אינם שייכים חס ושלום ב . . . אתה מתעסק במסחר וכיו״ב, השם יתברך יעזור לך שתזכור שאתה תמים, והענין הראשון של תמים הוא להיות נר להאיר, בנר מצוה תורה אור ומאור שבתורה זוהי תורת החסידות, **וכל** שאר הדברים תלויים בזה, ובאים **לאחרי** זה, וכאשר תתבונן בזה באמת, יהי׳ זה נוגע לך באמת, ואזי תראה מה עליך לעשות וכיצד לעשות, וחבל על כל יום שעובר ואינך מתעסק בענינים שלך, וכרמי שלי לא נטרתי.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א

ד׳תתמג
[כרך יד עמוד פח]

ב״ה, י״ז מ״ח, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה ברוך שי׳

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום ד׳ פ׳ וירא, ובטח קיבל בינתיים את המענה שלי על מכתבו הקודם.

מפליא אותי כתבו, שאף אחד אינו עומד עמו בקשר, בשעה שכתבתי לו במכתבי הקודם, כאן מתעסקים עם הסתדרות הרבנים, והרב הולנדר נמצא בקשר וישתתפו גם בממון, אף כי אינם אומרים כמה. גם בשיחתי עם הרב הולנדר הוא דיבר על נסיעה בתור מומחה וכו׳, ובטח כבי׳ יודע כל זה מהמקור הראשון.

כוונתי שדברו עם הרב הכט שי׳ שהוא יטלפן אליו, היתה בתור הוספה לאמור לעיל, כי בהיותו נואם יוצא מהכלל באנגלית ועושה רושם חזק על חוגים שונים, הרי כאן כמו במקומות אחרים, הרושם על השופט ועל הנוכחים ממלא תפקיד חשוב בנוגע לפסק הדין,

שיערתי שצריך לזכור זאת ולהיות מוכן, שכאשר יצטרכו להחליט בזה, אם להשתמש בזה.

בינתיים נתקבלה כאן ידיעה שיש חוגים שונים בין הקונסרבטיבים, המעונינים ׳למסמס׳ את העניין, אחרי מחשבה על התוצאות. אינני יודע עד כמה השמועה מבוססת ומה היסוד לזה, ומובן שכאשר השופט ישאר במצב רוח טוב אין להחמיץ את ההזדמנות לקבל החלטה שתשמש גם כתקדים למקומות אחרים.

מה שכותב אודות התנצלות על כתיבתו, מובן מאליו שאין על מה להתנצל, והתקוה שעוד רבות בשנים יכתוב והשי״ת יעזור שזה יהי׳ בתוכן משמח בנוגע לענינים הכללים וענינים הפרטים, ואשר בענינים הכללים תכלל לא רק עבודה בעד יהדות בכלל, אלא גם לפעול בהנהגת חסידות, וכפתגם רבנו הזקן מייסד חסידות חב״ד, שאמר, שחסידות אינה רק ענין לחב״ד בלבד או לחלק מישראל, אלא זהו ענין **לכל** ישראל, והרי ידוע הפתגם, שדבר טוב שאפשר לעשות היום אין דוחים למחר.

למרבה הצער עדיין ישנם אחדים הזקוקים למי שיסביר להם שהדבר הוא טוב, והנני מקוה שאותו אחד שימלא את המשימה בסביבת ט׳ קלמס, יהי׳ זה ר׳ ברוך ליטווין שי׳, ומכיון שכותב שגדולי ישראל בלאו הכי אינם מסכימים אתו, בטח לא יתפעל אם ימצאו כאלו שמחזיקים עצמם לגדולי ישראל ולא יסכימו עם התעמולה שלו למען החסידות, ולפום צערא אגרא.

בברכה לבשורות טובות.

ד׳תתמז
[כרך יד עמוד צב]

ב״ה, י״ז מ״ח, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבך מי״ד מ״ח.

לדעתי, ולאחר בחינת כל הטעמים שהנך כותב, שבשנה זו תתמסר לגמרי ללימודי קדש, וללומדם בהתמדה ושקידה, והנני מקוה שבהשתדלות תמצא חברותא מתאים, ומובן מאליו שאינני

מתכוין לטובתו של אי־מי, אלא זהו לטובתך, וכאשר תלמד שנה זו בשקידה הנכונה, אזי בסוף השנה יהי׳ אפשר להתדבר בשאלות שהנך נוגע בהן בסיום מכתבך, ומובן מאליו שאין כל יסוד לדאוג אודות החושים שלך ושהלימוד הוא זר וכו׳ וכו׳, כי זו רק שאלה של רצון, וכאשר לומדים ללא בלבולים, מבלי לחשוב אודות דברים אחרים (והכל עשה יפה בעתו), ובזמן המתאים הנני בטוח שתסתדר, ובניצול הכשרונות שלך באופן שתהי׳ מרוצה בגשמיות וגם ברוחניות.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א

ד׳תתסד

[כרך יד עמוד קי]

ב״ה, כ״ד מ״ח, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה יהודא ליב שי׳

שלום וברכה!

שמחתי לקבל את הידיעה בין הדיווחים מהישיבה אחי תמימים ליובאוויטש אשר בפיטסבורג, שמכינים ערב התרמה שההכנסה שלו היא לטובת הישיבה ואשר ניתן לכבודו.

ידועה הוראת תורתנו תורת חיים, שמצוה לפרסם עושי מצוה, ובפרט שעושי המצוה פעולתם היא בתחום החינוך על טהרת הקדש, חינוך תורני, שזהו אחד העמודים שבית ישראל עומד עליהם, ובפרט בזמננו חשך כפול ומכופל של הגלות, זהו צורך חיוני, שהחינוך של ילדי ישראל יהי׳ ברוח של תורה תמימה ביראת שמים טהורה בחום חסידותי ואור.

ואשרי חלקם של כל אלו העושים בזה, לקבל תוספת ברכות מנותן התורה במה שנחוץ להם ולבני ביתם.

והנני מקוה שאחינו בני ישראל בפיטסבורג, המכירים אותו שנים רבות, יעריכו את החשיבות של האמור לעיל וישתתפו בערב ההתרמה, וגם ישפיעו על ידידיהם להשתתף בזה, וכאמור יהי׳ לו חלק גם בחלק שלהם.

לא כותבים לי פרטים אודות עניניו הפרטיים, ותקותי שזהו

סימן שהכל בסדר ובשלום, והשם יתברך יזכה אותו לבשר בשורות טובות גם בזה.

בברכה להצלחה בכל האמור.

ד׳תתצג
[כרך יד עמוד קלז]

ב״ה, ג׳ כסלו, תשי״ז
ברוקלין.

אגודת נשי ובנות חב״ד סניף . .
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

לאחר הפסק, שמחתי לקבל את מכתבן מ . . . אודות האסיפות הראשונות שהתקיימו.

והשם יתברך יעזור שתתחדש העבודה במרץ הכי גדול בכל המחלקות, ושיגדל מספר החברות בהיקף הגדול ביותר האפשרי.

וכאשר יעשו בזה במרץ המתאים ובקירוב הלבבות, כולן יחד, יהי׳ בורא עולם ומנהיגו לעזר שזה יהי׳ בהצלחה.

ובפרט שנכנסנו עתה בחודש כסלו, חודש הגאולה והנסים.

בטח יעשה כדבעי, בהכנות המתאימות, לחגוג את ימי המועדים י״ט כסלו וחנוכה הבע״ל, ושגם בזה הקב״ה יתן הצלחה רבה.

בברכה לבשורות טובות — בכל הנכתב לעיל, וגם בענינים הפרטיים של כל חברה עם בני הבית — שיחיו.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ד׳תתצח
[כרך יד עמוד קמא]

ב״ה, ד׳ כסלו, תשי״ז
ברוקלין.

ברכה ושלום!

נגרם לי צער מהידיעה שאינה מרגישה כל כך טוב בבריאות, והנני מקוה שלעת קבלת מכתבי זה כבר חל שיפור בזה, והשם יתברך יתן שזה ילך וישתפר עד שתגיע לבריאות הנכונה, ויחד עם בעלה הרב שי׳ תגדלו את כל ילדיכם שיחיו לתורה ולחופה ולמעשים טובים, מתוך בריאות ומתוך שמחה.

ובפרט שנכנסנו עתה לחודש כסלו, שהוא החודש של נסים וגאולה בכלל, ובפרט ביחס לאלו שזכו ליטול חלק במוסדות חסידות חב״ד אשר רבותינו נשיאנו הק׳ נשיאי חב״ד, החל מאדמו״ר הזקן בעל התניא, מעוררים רחמים על כל אלה במה שנחוץ להם בעניניהם הפרטיים, וגם בעבודה של הענינים הכלליים, שכאשר הענינים הפרטיים הם בסדר ובהצלחה, מתוסף במרץ ומתחזקת העבודה של הענינים הכלליים, וכידוע הסיפור של אדמו״ר האמצעי, שבשל מסירות הנפש של רבנו הזקן עבור תורת החסידות, פסקו בבית דין של מעלה, שבכל ענין של תורה יראת שמים ומדות טובות, תהי׳ יד המקושרים וההולכים בעקבותיו על העליונה.

בציפי׳ לבשורות טובות ממנה ביחס להאמור לעיל.

ד׳תתקח
[כרך יד עמוד קנא]

ב״ה, ז׳ כסלו, תשי״ז
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה על מכתבה מד׳ פ׳ ויצא, בו כותבת אודות מצב הבריאות ודעת הרופא.

מובן הוא, שמכיון שהוא — הרופא — אומר שאם ישמרו את הדיאטה, אפשר להסתדר ללא ניתוח שנה שנתיים או יותר, אין מקום

לחשוב על ניתוח, ובפרט שמזמן לזמן נוספות דרכים חדשות בטיפול במצב כזה, ולכן יתכן מאוד מאוד שכלל לא יהי׳ צורך בניתוח, וזה תלוי בשליטה העצמית שלה, לא להתרגז ולשמור פחות או יותר את הדיאטה ובאופן כללי את הוראות הרופא המומחה, ואם תתבונן ולו לזמן קצר באלו מקומות היו לפני שנים אחדות, ומאות אלפי יהודים נמצאים שם גם היום, מצבם שם ושלה כאן, אזי ימים שלימים לא יספיקו להודות להשם יתברך על חסדו, ואז רואים איזה מקום קטן תופסים הקשיים שישנם כעת לעומת חסדי השם יתברך האמורים לעיל, ובטוחני שבהחלט מיותר להרחיב הביאור בזה.

בברכה, כיון שעומדים עתה בחודש כסלו, שהוא חודש של נסים וטובות, תבשר בשורות טובות בכל האמור לעיל, וגם אודות בעלה והילדים שיחיו.

בברכה לרפואה ולבשורות טובות,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ד׳תתקיא

[כרך יד עמוד קנג]

ב״ה, ז׳ כסלו, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה שמואל בצלאל שי׳

שלום וברכה!

לאחר הפסקה ארוכה נתקבל סוכ״ס מכתב ממנו מכ״ט חשון, ועל פי מנהגו עד עתה, הנה גם במכתב זה אינו כותב כיצד עברו ימי חודש תשרי, ובפרט בנוגע לחיזוק והתרחבות מוסדות חב״ד במלבורן, הצלחת ה׳ עליהם.

מה שכותב בנוגע לבית רבקה והחשש שזה לא יפול לנטל על הישיבה, — ניכר מזה, שהוא, ולמרבה הצער חלק גדול מאנ״ש שי׳, לא התבוננו עדיין בדברי כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שנאמרו פעמים רבות, ואשר חלקם שוכפלו וגם נדפסו, בנוגע לצורך החיוני של חינוך הבנות, חינוך יהודי בכלל וחינוך חסידי ביחוד, אשר כשם שחסידים ואנ״ש מסרו נפשם על חינוך הבנים, שלא רק שיהי׳ זה חינוך יהודי בכלל, אלא דוקא חינוך חסידי, ואת ההבדל בזה

— בין סתם חינוך לחינוך חסידי — לו ולכל אלו הבאים ממדינתנו לפנים, אין צורך לבאר, שכן אתם כולכם בעצמכם ראיתם, עד כמה זה נוגע אפילו לעיקרי הדת, כך הוא גם ההבדל בנוגע לחינוך הבנות, ואולי אפילו קצת יותר כשלוקחים בחשבון, שכאשר הילדה תגדל היא תהי׳ עקרת הבית ועם הזמן אמא לילדים, שהחינוך שלהם יהי׳ תלוי בחלקו הגדול בה.

כאשר מביטים על כל השאלה מנקודת מבט זו, אזי השאלה מוצגת אחרת, ולא נשאר מקום לספק, האם צריך להיות בית רבקה או לא, ח״ו, כשם שלא יכול להיות שום ספק האם צריך להיות מוסד חסידי לבנים או לא ח״ו, הספק הוא רק בשאלה כיצד קובעים את ההכנסה שיהי׳ זה חי הנושא את עצמו, ואכן בזה המצב טוב יותר מאשר באהלי יוסף יצחק, אשר בעת יסודם הרי היו הרבה בתי ספר יהודים לנערים, ובנוגע לבית רבקה, הנה על־פי ידיעות ששמעתי כאן ממשפחת פייגלין, התחרות בזה מאוד חלשה, והגרעון הזמני, אודותו כותב, מיוסד מן הסתם, לא על חולשת הרעיון של בית רבקה, אלא על השוני של יחס אנ״ש לשאלה ביחס לשאלת אהלי יוסף יצחק, במילא חסר בהתבוננות ובהעמקה בענין, ובמאמץ לחזק ולהרחיב וכו׳.

מובן מאליו **שאין כל** יסוד לקפידא ח״ו שאודותה מזכיר בסיום מכתבו, ואדרבה ככל שכותבים יותר בפרטיות אודות המצב שם וממה שיותר אנשים בעלי השקפות שונות, הולכת ומתבהרת כאן תמונת המצב וההגעה למסקנה, אבל בעצם הדבר, קיומו של בית רבקה הוא דבר הכרחי, וחשוב רק להתקין את הענינים באופן הכי טוב האפשרי.

דרך אגב, ברצוני לעורר עוד ענין, שדוקא ע״י הבית־רבקה יש לאנ״ש הזדמנות **למשוך** לזה נשים מחוגים שונים בסביבת אנ״ש, אפילו כאלה שלכאורה הן מאוד מאוד רחוקות מזה, ואשר ע״י אהלי יוסף יצחק לא מתאפשר להשיג זאת, אבל זה תלוי במציאות האופנים המתאימים כיצד למשוך אותן. ועוד ברצוני להעיר, שעל פי הנסיון כאן, כשלוקחים בחשבון שעבור חינוך הבנות העלות קטנה יותר, הרי בית רבקה יכול להיות, חי נושא את עצמו, לפני אהלי יוסף יצחק.

בטח עושים את ההכנות המתאימות כיצד לנצל את ימי חודש כסלו, ובפרט י״ט כסלו וחנוכה הבע״ל בנוגע לעניני חב״ד ומוסדות חב״ד, ויהי רצון שיהי׳ בהצלחה מופלגה.

בברכה לבשו״ט בענינים הכללים ובעניניו הפרטים.

ד׳תתקיד
[כרך יד עמוד קנח]

ב״ה, ח׳ כסלו, ה׳תשי״ז
ברוקלין, נ.י.

אל אחינו בני ישראל חובבי ומוקירי תורה ומצוה
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

בקשר עם החגיגה השנתית של מרכז הישיבות ״תומכי־תמימים״ ליובאוויטש, יום ראשון י״ב טבת הבע״ל.

הנני שולח את איחולי וברכתי לכל עסקני הישיבה, המסייעים והמשתתפים בעבודת ההכנה לחגיגה.

חגיגה שנתית זו מציבה, כידוע, אתגר של תמיכה פיננסית חשובה לישיבות ליובאוויטש. עלי׳ להשיג עזרה משמעותית מיידית, לרכוש ידידים ועסקנים חדשים בעד ישיבות ליובאוויטש, ובכלל ליצור את האוירה הדרושה להתפתחותן והתרחבותן.

לכן לגמרי מובן, שכמה כוחות ומאמצים שמשקיעים בהכנות לחגיגה השנתית, זה לא יכול להיות יותר מדי, וככל שגדולים יותר הכוחות, גדולה יותר הזכות.

במיוחד גדולה הזכות, כמו גם האחריות, של ראשי העסקנים, אלו שצריכים לתת את הטון ולהורות את הדרך לאחרים, אשר בכגון דא אמרו חז״ל מצוה לפרסם, כדי שגם אחרים יושפעו ברוח זו.

הנני מקוה שכל אחד יכיר בזכות הגדולה ובחוב הקדוש להבטיח את הקיום ואת ההתפתחות של מרכז הישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש וימלא זאת באופן הטוב ביותר. בזכות זה יזכה כל אחד, עם בני־ביתו, לברכות האלוקיות שכ״ק רבותינו הקדושים פועלים וממשיכים לתומכי הישיבות שהם יסדו וניהלו במסירות נפש ממש.

בברכת הצלחה בכל הנ״ל ובכל המצטרך בגשמיות וברוחניות,

מנחם שניאורסאהן

ד׳תתקטו
[כרך יד עמוד קנט]

ב״ה, ח׳ כסלו, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ כו׳ מו״ה חיים אבא שי׳

שלום וברכה!

בעתו הגיעה אלי הידיעה שלו שהסתדר בתור שוחט עופות וגם ללמוד עם ילדים ולהיות מנהיג רוחני בבית הכנסת, והשם יתברך יעזור שיצליח בכל האמור לעיל בהרמת קרן ישראל סבא ע״י החזקת היהדות והפצתה, והתקוה שניצל בכיוון זה את חודש תשרי ובפרט את זמני החגים.

מה שכותב שהם איכרים פשוטים, הרי ידוע פתגם הבעל שם טוב ששמענו מכ״ק מו״ח אדמו״ר, אשר פשיטות של איש פשוט מגעת לפשיטות העצמות, ובלשון הגמרא כל דפשיט מעלי טפי.

הנני מקוה שגם לראש השנה לחסידות הוא יום הבהיר חג הגאולה י״ט כסלו הבע״ל, יתכונן באופן המתאים כדי לנצלו להפצת המעיינות חוצה עניני חסידות הדרכותי׳ ומנהגי׳, והשי״ת יצליחו גם בזה בהצלחה מופלגה, וכסיפור הידוע של אדמו״ר האמצעי, שבגלל המסירות נפש הלזו (של אדמו״ר הזקן) על תורת החסידות, פסקו בבית דין של מעלה, אשר בכל ענין של תורה יראת שמים ומדות טובות תהי׳ יד מקושריו והולכי בעקבותיו על העליונה.

בברכת הצלחה.

ד׳תתקיט
[כרך יד עמוד קסב]

ב״ה, יו״ד כסלו, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . אודות שאלתך האם ללכת לחתונה של פב״פ, בכלל אין כל ענין לנהל ברוגז, וביחוד שכל יהודי מאמין בהשגחה פרטית, צריך להיות משוכנע, שאלקים חשבה לטובה, ובפרט על פי המבואר

בחסידות בתורת הבעש״ט ובתורת החסידות (עיין אגרת הקדש לרבנו הזקן סי׳ כה) ולכן יש להשתדל להשתתף בשמחתו של יהודי ובפרט קרוב, ובהנוגע לפועל כמה להשתהות שם, האם רק בחופה או גם אח״כ, וכיו״ב, יש להתדבר עם בזה עם אנ״ש שנמצאים במקום.

ד׳תתקלג
[כרך יד עמוד קעו]

ב״ה, י״ד כסלו, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ רב פעלים ובעל מדות הרב זאב שי׳

שלום וברכה!

בהוספה על הפ״ש שהנני מקבל ממנו וגם מחברים נוספים בשובה ישראל ע״י מכתביהם לאנ״ש שיחיו כאן, שמחתי במיוחד מכתבו את הבשורה הטובה של חיזוק שיעורי התורה של לימוד תורה הקטנים עם הגדולים, והשם יתברך יעזור שיוכל למלא, ללא קשיים, את רצון הבורא יתברך, להפיץ יהדות תורה ומצוות בחוגים גדולים יותר ורבים יותר, ובפרט שאנו מתקרבים לימי חנוכה שהם ימי ניסים ונפלאות, שיקויים כנוסח שאנו אומרים (כמו שהי׳) בימים ההם (שיהי׳ גם) בזמן הזה.

ובפרט כל אלו השייכים לבעל שם טוב, תלמידו הרב המגיד הגדול ותלמידו וממלא מקומו רבנו הזקן בעל התניא והשולחן ערוך, אשר את שחרורו ממאסרו עומדים אנו לחגוג בסוף השבוע, י״ט כסלו, ישנו סיוע מיוחד מלמעלה בענינים של תורה ומצוות, כידוע פסק הדין של בית דין של מעלה, כפי שסיפר זאת בנו של רבנו הזקן, כ״ק אדמו״ר האמצעי, שבגלל המסירות נפש הלזו (של רבנו הזקן) על תורת החסידות, פסקו בבית דין של מעלה, אשר בכל ענין של תורה יראת שמים ומדות טובות תהי׳ יד מקושריו והולכי בעקבותיו על העליונה.

בבקשה למסור את ברכתי, ברכת חג הגאולה לכאו״א מחברי שובה ישראל, ואשר גם הם יוכלו לבשר בקרוב על נצחונות של הפצת תורה, יהדות וחסידות, עד שיגיעו גם חוצה.

מצו״ב חוברת י״ט כסלו, והתקוה שיזכה בתוכנה את הרבים, וזכות הרבים תלוי בו.

בברכת חג הגאולה ופ״ש לכל החברים שיחיו.

ד׳תתקלט

[כרך יד עמוד קפב]

ב״ה, ט״ו כסלו, ה׳תשי״ז
ברוקלין, נ.י.

הועדה המארגנת מסיבת צהרים של אגודת נשות
בנסהורסט, מרת הנרי נסהורן, מרת אלה ר. קרמר,
מרת ש. סורצ׳ין
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

במענה על הודעתן אודות מסיבת הצהרים לרגל עשרים שנות פעילות, ולכבוד הנשיאה החשובה שלכן, הרבנית פריידא תחי׳ קזרנובסקי.

הנני שולח את איחולי וברכתי לנשיאה החשובה, לועדה המארגנת את ארוחת הצהרים ולכל החברות באגודה, וכן לכל הידידות והמשתתפות באירוע.

כיון שהמסיבה שלכן מתקיימת בכ״ג כסלו, בין הימים המאירים של י״ט כסלו וחנוכה, הנני מקוה שהמסיבה תצטיין בהישגים גדולים, ותגדל מעבר למטרות שהציבה לעצמה.

ידוע מאמר רז״ל אודות חנוכה, שהחג קשור עם נשים יהודיות גיבורות בישראל והנהגתן במסירות־נפש באותה תקופה, מבלי הבט על כל הקשיים והגזירות שהי׳ עליהן לעבור. ולכן אומרים חז״ל אף הן היו באותו הנס — גם לנשים יש חלק בנס, ויתירה מזו — שעל־ידן הי׳ הנס.

ידוע גם, שבכל שנה חוזרת על עצמה אותה תקופה, במובן זה שזו עת רצון מיוחדת להישגים בכל עניני תורה ומצוות, כנוסח הברכה — שעשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה.

ועל פי פתגם חמי, כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, מייסד

הישיבה שלמענה יש לכן הזכות להתמסר: יש להאזין למה שהנרות — נרות חנוכה — מספרים, יהי רצון שהשם יתברך יצליחן להאזין ולהפנים, ולהביא זאת במעשה בפועל.

בברכה להצלחה בעבודתן בקדש וכן בענייניהן הפרטיים.

ד׳תתקמט
[כרך יד עמוד קצא]

ב״ה, י״ז כסלו, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה חיים שי׳

שלום וברכה!

לאחר הפסקה ארוכה שמחתי לקבל את מכתבו מיו״ד כסלו, יום הגאולה של כ״ק אדמו״ר האמצעי, בו כותב אודות התקדמות ענייני חב״ד בהנוגע לפועל, בהשתתפות בני משפחת פייגלין שיחיו עם עוד עסקנים, ויהי רצון שיהי׳ יותר חזק ויותר מוגדל, וכפי שכבר כתבתי פעמים רבות בזה, שכאשר יעשו בזה ביתר עידוד ובמילא בתוספת מרץ, ומובן מאליו, בדרכי נועם, ימשכו ממילא גם אלו שעומדים בינתיים מרחוק, ועל אחת כמה וכמה אלו שהם קרובים, והעיקר לא להבהל אם בפעם הראשונה לא נפעל כפי שרוצים, אלא לנסות עוד פעם ועוד פעם, וסוף כל סוף מצליחים, ותקותי שינצלו במיוחד את ימי חודש כסלו, חודש הנסים והגאולה, שאזי מתחזק עוד יותר ומתחדש פסק דין בית דין של מעלה, אשר בגלל המס״נ הלזו (של רבנו הזקן) על תורת החסידות, הנה בכל ענין של תורה יראת שמים ומדות טובות, תהי׳ יד מקושריו והולכי בעקבותיו על העליונה, והנני מצפה לבשורות טובות ומפורטות בהאמור לעיל, וגם אודות ענייניו הפרטיים.

בברכת חג הגאולה ולבשורות טובות.

ד׳תתקנ
[כרך יד עמוד קצב]

ב״ה, י״ז כסלו, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ רב פעלים מו״ה משה זלמן שי׳

שלום וברכה!

מזמן לזמן הנני מקבל פרישות־שלום ממנו ומבני משפחתו שיחיו, וגם אודות ענייני חב״ד בכלל, אבל לאחרונה אנ״ש כותבים פחות מבעבר, ועל אחת כמה וכמה ביחס למה שרוצים לדעת, וכידוע הפתגם ששמענו פעמים רבות מכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, אשר חסידות פעלה שכל חסיד היכן שלא ימצא וילך, אינו בודד, כי הוא נשאר תמיד קשור עם חסידים, ואם כן הוא אפילו לפני שנפגשים אישית, הרי זה במידה חזקה הרבה יותר לאחר פגישה אישית.

וכיון שהרי אנו עומדים לחגוג בסוף השבוע את יום הבהיר י״ט כסלו, שעל כך אמר רבנו הזקן, פדה **בשלום** נפשי גו׳ כי **ברבים** היו עמדי, בטוחני, שאצל חסידים ואנ״ש בכל מקום שהם, יתחזק הרגש והקשר של אחד עם השני, לא רק בהבנה בלבד אלא זה יביא גם למעשים בפועל, עד שכביטוי רבותינו נשיאנו להשתתף בשמחת רעהו וכו׳, והנני מקוה לקבל ממנו בשורות טובות מענייניו הפרטיים, וגם מהענינים הכללים, ובמיוחד ממוסדות החינוך ישיבת אהלי יוסף יצחק ובית רבקה, שזה נכלל בענין הפצת המעיינות חוצה, ויהי רצון שהידיעות והמכתבים יכתבו מתוך בריאות הנכונה בבריאות ובשמחה.

בפ״ש לכל בני ביתו כל אחד ואחת שיחיו, ובברכת חג הגאולה גאולתנו ופדות נפשנו הוא יום הבהיר י״ט כסלו.

ד׳תתקנא
[כרך יד עמוד קצג]

ב״ה, י״ז כסלו, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מו״ה חיים שי׳

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום ב׳, בו שואל, כיון שבסביבתו אין עניים, ומצד שני רצונו לקיים את מצות הצדקה.

א) בכלל במקרה כזה, נותנים צדקה ומניחים אותה במקום נפרד, ואחר־כך שולחים זאת לגבאי צדקה נאמן כדי שיחלק במקומו (אם בינתיים לא פוגשים עניים במקום).

ב) כיון שעתה לא יכולים לקיים את המצוה לעלות לרגל, שואל במה ניתן להמיר זאת.

ישנם ספרים אחדים בהם מבואר ענינה של כל מצוה ברוחניות, ועל הרוחניות הרי לא היתה גלות, והמצוות השייכות לבית המקדש, כהקרבת הקרבנות, שבגשמיות אי אפשר לקיים זאת עכשיו, הרי אומרים שזהו ענין עבודה זו תפילה, שכנגד קרבנות תקנום, כך גם המצוה לעלות לרגל, היא הרי היתה כדי לעלות לראות ולהשתחוות, להיות חדורים בקדושה, השתחואה וביטול לאלקות, את החלק הרוחני שבזה, אפשר לקיים גם עתה ע״י התבוננות בגדלות הבורא ית׳ עד אשר מגיעים לידי ביטול עצמו, כפי שזה מבואר בלקוטי תורה פרשת ברכה, צח, ב. בכלל, את שרשי המצוות וההסברה הרוחנית שלהם, ניתן למצוא בספר המצוות להצמח צדק על פי חסידות, ובספר החינוך בדרך המוסר . .

בברכה.

נ.ב.

מצו״ב אחת מההדפסות הקשורה בי״ט כסלו שאנו עומדים לחגוג בסוף השבוע, שודאי יקרא זאת בגישה הראוי׳, ויקח מזה מוסר השכל ויכיר בזה גם את ידידיו וחבריו הטובים שי׳.

בשאלתו אודות ביקור, כאשר יהי׳ בברוקלין, תמיד עדיף לכתוב למזכירות, כדי להתדבר אודות היום והשעה.

ד׳תתקנו
[כרך יד עמוד קצח]

ב״ה, י״ט כסלו, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבך מיום ב׳, בו אתה כותב שלמרות שהמצב השתפר, עם־כל־זה מזמן לזמן יש מחשבות המבלבלות, ומהו התירוץ הכללי על כך.

על פי המבואר בחסידות ובתניא בפרט, המענה הכללי והאמיתי על זה הוא, שאין זמן להתפלפל בזה, כי יהודי עסוק וצריך להתעסק בתורה ומצוות, ובדרך ממילא זה מחליש את הצד שכנגד, ובפרט כשלוקחים בחשבון שמלבד הצורך לעשות עם עצמו צריך לעשות גם למען השני, וכמה שכתוב ואהבת לרעך כמוך, ובפרט החברים בישיבה, והשם יתברך יצליח אותך שתלך מחיל אל חיל ולהיות ירא שמים חסיד ולמדן.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ה׳י
[כרך יד עמוד רנ]

ב״ה, ז׳ טבת, ה׳תשי״ז
ברוקלין, נ.י.

לכל המשתתפים בחגיגה השנתית בארצות־הברית —
של מרכז הישיבות ״תומכי תמימים״ ליובאוויטש

ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

לחגיגה השנתית, יום א׳ שמות, ה׳תשי״ז, הנני שולח את איחולי וברכתי לכל המשתתפים בחגיגת־התורה השנתית של מרכז הישיבות ״תומכי־תמימים״ ליובאוויטש באמריקה.

בהסתמך על הפתגם הידוע של אדמו״ר הזקן בעל התניא והשולחן־ערוך, מייסד תורת חסידות חב״ד, אשר ״יהודי צריך לחיות עם הזמן״ — עם הזמן ועם רוח פרשת השבוע — רצוני להתעכב בקצרה על הפרשה הראשונה: **ואלה שמות בני ישראל**, שזהו הזמן התורני בו נערכת החגיגה.

בפרשת גלות ראשונה זו מסופר, כיצד קומץ יהודים, שבעים נפש, בארץ זרה, בתוככי עם גדול וכביר וזר במצרים, כלל לא התבלבלו, כלל לא התפעלו; היהודים הראשונים בגלות הראשונה, הבינו שסוד קיומם הוא בשונות שלהם, בזהותם והבדלותם, שעל כך הם שמרו בתוקף וללא פשרות, וכפי שחכמינו זכרונם לברכה מבארים, שבזכות שלא שינו את שמם ואת המנהגים שלהם, נגאלו מהגלות. לא זו בלבד שההכרה היהודית הזו שמרה עליהם מפרעה והמצריים, אלא ה׳ **כן ירבה וכן יפרוץ**, מספרם גדל והם התחזקו ברוחם, עד שזכו לגאולה ולקבלת התורה, שהאירה את כל העולם והגשימה את תכלית בריאת־העולם.

בפרשה הזו של תורתנו הקדושה, תורת חיים, נמצאת הוראה יסודית עבור כל בני ישראל בכל הזמנים ובכל דורות הגלות, בפרט עבור הדור שלנו, כאשר הגלות לבשה את הצורות הקשות ביותר של סבל והשמדה ח״ו, גשמית ורוחנית. בכל מקום היהודים הם מיעוט קטן מוקף בעולם זר ושונא, עולם שבו יש חתירה נגד הזכויות והמוסר האנושי הבסיסיים, שבו אור מעורב בחושך וחושך באור, עולם החי בפחד מהשמדה עצמית אטומית ר״ל.

ובשעה הזו של גלות חשוכה חייבים אנו היהודים לזכור את ההוראות של התורה האלוקית, תורת חיים, שרק ע״י ייחודנו ועצמאותנו הרוחניים הנסמכים על תורה ומצוות, רק ע״י חינוך תורני נאמן ללא פשרות, יכולים אנו להבטיח את קיום עמנו, הן בגשמי והן ברוחני.

לכן הקיום של ישיבות ליובאוויטש הוא יסוד כל כך חיוני של החיים היהודיים כאן, כי במוסדות האלו, החדורים ברוחו של המייסד, כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, הרוח של יהדות־תורה ללא פשרות, של מסירות־נפש, של אהבת ישראל אהבת התורה ואהבת השם, מתחנכים אלפי ילדים, כן ירבו. כאן מתחנכים ״תמימים״ — יהודים **שלמים**, יהודים עם רגש אחריות לזולת ולסביבה. לכן כל אחד חייב להכיר כחובתו, לעצמו ולמשפחתו וכלל

ישראל, לתמוך בישיבות תומכי־תמימים ביד רחבה ולסייע להמשך התפתחותן.

ובזכות זה יקויים, אצל כל אחד בפרט ואצל כל היהודים בכלל, **כן ירבה וכן יפרוץ**, ונזכה לגאולה השלימה על יד איש בן פרצי בחסד וברחמים במהרה בימינו.

בכבוד ובברכת כל טוב

מנחם שניאורסאהן

ה׳יז
[כרך יד עמוד רנז]

ב״ה, ט׳ טבת, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבך מיום הרביעי.

מובן מאליו שאין מה לדאוג אודות פרנסה, כמבואר בספרים, שהדאגה אודות פרנסה, לא זו בלבד שאינה מועילה לפרנסה אלא אדרבה מפריעה ומקשה, ובפרט שכבר ישנו גם כלי, וכפי כתיבתך שבחנוכה מלאו לך 19 שנה, ולדעתי עליך לקבל החלטה תקיפה ללמוד לכל הפחות עוד שנה בהתמדה ושקידה, ופשוט ללמוד שעות ארוכות ללא שום מחשבה אודות ענינים אחרים מלבד לימוד, ומובן מאליו שלימוד התורה הרי הוא לימוד תורת הנגלה ולימוד תורת החסידות, המוסיפה תוקף במדת הבטחון, ענין האמונה וחיות בעניני תורה ומצוות, **ולאחר** ראש השנה וחודש תשרי הבע״ל להתייעץ אודות הסדרים להבא והשם יתברך יצליחו.

בטח אתה שומר את שלושת השיעורים בחומש תהלים ותניא הידועים ובכל אופן תשמור אותם מכאן ולהבא.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א

ה׳יח
[כרך יד עמוד רנח]

ב״ה, ט׳ טבת, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ כו׳ מו״ה אלחנן שי׳ הכהן

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מכ״ב כסלו, והנני מקוה שחג החנוכה עבר אצלו בסדר ובשלום.

ועל פי פתגם הבעל שם טוב ששמענו מכ״ק מו״ח פעמים רבות, שמכל דבר אפשר ללמוד משהו כיצד לעבוד את השם יתברך, הרי כאו״א מאתנו בתוך כלל ישראל, יכול לקחת הוראה מימי החנוכה, שבכל יום יש להוסיף עוד נר שאת הנר יש להדליק גם כאשר בחוץ מחשיך והולך, ואם לפני שמדליקים אומרים אלקינו מלך העולם, שהשם יתברך הוא הא־ל שלנו והוא המלך והמנהיג של כל העולם, מצליחים לעשות עוד ועוד אור ואורה, ויהי רצון שיעשה זאת בבריאות טובה ולב שמח ולאריכות ימים ושנים טובות.

בפ״ש לגב׳ כהן ולבנכם כאשר אתם כותבים אליו.

בברכה.

ה׳כט
[כרך יד עמוד רסז]

ב״ה, י״ב טבת, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בו כותב את ההמשך בענינים שדברנו אודותם בחנוכה בערב ראש חודש, ושואל עצה מה לעשות.

הוא מעלה כל כך הרבה ספיקות וכל כך הרבה סברות לשלילה. ובינתיים יצאו מחודש כסלו וחנוכה ונכנסו לחודש טבת, עד שקשה לי לומר דבר־מה בזה, וכידוע שיש לחטוף זמנים מסוגלים וכך אמרתי גם בהמשך לשיחתנו בטלפון, ויהי רצון שבעתו ובזמנו בשעה

טובה ובאופן טוב, יתבצע מה שנחוץ בטוב הנראה והנגלה ובהרחבה גם כפשוטה.

בברכה להצלחה מופלגה ושיוכל לתת צדקה ביד רחבה ובלב שמח.

ה'נח
[כרך יד עמוד רצג]

ב"ה, כ"א טבת, ה'תשי"ז
ברוקלין, נ.י.

אגודת נשי ובנות חב"ד סניף:
ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בקשר ליום ההילולא — יום השנה להסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, יו"ד שבט, הבע"ל.

הנני לעורר את הסניפים של אגודת נשי ובנות חב"ד בכלל וכל אחת מהחברות בפרט, אודות הכנה מתאימה ליום ההילולא,

אשר תבוא לידי ביטוי בהתאם לרצונו של בעל ההילולא, בעבודה מחוזקת ומורחבת בשורות נשי ובנות חב"ד בפרט ונשי ישראל בכלל, עבודה בעניני מצוות ויראת שמים,

שזוהי הקורת רוח והעונג הכי גדולים שיכולים לגרום לנשמה של בעל ההילולא,

וכפי שהוא עצמו כתב בזמנו — (לאחר ההסתלקות של אביו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב — זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע), שרועי ישראל לא יפרדו מעל צאן מרעיתם (מנהיגים יהודיים ורועים רוחניים, לא נפרדים אף פעם — אפילו לאחר הסתלקותם — מאלו שהם הנהיגו וצאן מרעיתם).

ובקשר עם זה שבשנה זו חל יום ההילולא בשבת שירה פרשת בשלח — מצו"ב שיחה, סיפור מבעל ההילולא, בזה,

והנני מקוה שימצאו את הביאורים והמילים המתאימים, לבאר לפני כל הנאספות את כוונת השיחה,

שגם זה בטח יסייע לחיזוק והרחבת העבודה בכל המובנים,

והשי״ת יעזור שזה יהי׳ בהצלחה.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור לעיל, וגם בעניניכן הפרטיים הן ובני ביתן שיחיו.

ה׳עד
[כרך יד עמוד שז]

ב״ה, כ״ו טבת, תשי״ז
ברוקלין.

האברך שמואל שי׳

שלום וברכה!

לאחר הפסקה ארוכה וגדולה התקבל מכתבך מי״ט טבת, ושמחתי לקרוא בו שבקעמפ הכל בסדר, והנני מקוה שיוודאו בעתו שגם לאחר שיעזבו את הקעמפ יעמדו בקשר עמהם, באופן המתאים, שע״ז יחדירו בהם חיות ביהדות תורה ומצוותי׳, והנני מקוה שלכל הפחות חלק מהם ישארו ללמוד במוסדות חב״ד במחנם הט׳ ע״י ההשפעה של השהות שלהם בקעמפ.

המחכה לבשו״ט בכל האמור.

ה׳עט
[כרך יד עמוד שיא]

ב״ה, כ״ז טבת, תשי״ז
ברוקלין.

ארגון נשי ובנות חב״ד אשר בכפר חב״ד
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בעתו קבלתי את מכתבן הכללי עם חתימותיהן, בו כותבות אודות חיזוק ועיבוי האיגוד שלהן, והעיקר אודות הטבה בעניני מצוה ובמיוחד בעניינים השייכים לנשים, שהרי על כל אחת מהן אומרים שהן בנות שרה רבקה רחל ולאה, שהכוונה היא, שהשם יתברך נותן להן כוחות מיוחדים מהנשמות של האמהות הקדושות.

שידיעה זו, ממריצה לא להתפעל ממניעות ועיכובים, ורואים במוחש, שאם הגישה לענין היא בגאון ובתוקף, זה עצמו מקטין את המניעות, וגם כהוספה, שהשגת המטרה המיוחלת אחר־כך, היא בתוספת הצלחה.

והשם יתברך יעזור שתבשרנה בשורות טובות בכל האמור לעיל, שבטח זה יביא הוספה בברכות השם יתברך במה שנחוץ להן לעצמן וגם לכל המשפחה יחיו.

מצו״ב מכתב בקשר ליום ההילולא של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע שהוא המייסד של כפר חב״ד ומנהלו גם עתה, ובטח הוא עומד במרום ומעורר רחמים רבים על כל אחד מתושבי הכפר ועל כולם יחד, שהכפר ישא בצדק את השם הקדוש **חב״ד**, ושיהי׳ בו שפע ברכה והצלחה הן בגשמיות והן ברוחניות.

בתקוה לקבל מכן בשורות טובות בכל האמור לעיל בקרוב.

ה׳פג
[כרך יד עמוד שיד]

ב״ה, כ״ח טבת, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ הרא״ש שי׳

שלום וברכה!

לאחר הפסקה ארוכה, שמחתי לקבל את מכתבו מי״ט טבת, עם המצורף, ות״ח על הכתיבה מהתוועדות י״ט כסלו יום גאולתנו ופדות נפשנו ובטח יעשו כדבעי ליישם את ההחלטות, ובכלל שתיראה **פעולה** מההתעוררות של ראש השנה לחסידות במשך השנה כולה, כידוע לשון כ״ק רבנו נשיאנו על י״ט כסלו, לשנה טובה בלימוד החסידות ודרכי החסידות תכתבו ותחתמו. ואם בכלל כן הוא, על אחת כמה וכמה בנוגע להחלטות והתעוררות המתקבלות בהתוועדות של כמה פעמים עשרה שנקראים עדה קדושה ובמקום קדוש שנמצא בארץ הקדושה, ומובן ופשוט שכל אלה המשתדלים בעשי׳ שאחר כך בקיום ההחלטות נוטלים חלק בראש במה שנחוץ להם בכלל שבזה נכלל גם עסקנותם לטובת הרבים שמזה נובע המוסיף והולך ומוסיף וילכו מחיל אל חיל.

האמור לעיל מחזק גם את בטחוני שודאי עושה הוא את ההכנות הנחוצות ליום ההילולא של כ״ק מו״ח אדמו״ר יו״ד שבט הבע״ל, ובפרט שהשנה חל הוא בשבת קדש, השבת דקריעת ים סוף שהובילה לשירה לד׳ כי גאה גאה והמכילה גם את הענין דהקיצו ורננו שוכני עפר והוא בתוכם כדרשת רז״ל על הפסוק אז ישיר משה, המובאת בפירוש רש״י על אתר, והרי ידוע שמנהיג בני ישראל אמיתי ורעיא מהימנא שלהם נקרא בשם משה, כי אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא.

בברכה לבשו״ט בכל האמור ובפ״ש כל המתוועדים בהנ״ל וכל אלו שיתועדו ביום ההילולא יו״ד שבט הבע״ל ועל כל ישראל לטובה.

ה׳צג
[כרך יד עמוד שכב]

ב״ה, ר״ח שבט, ה׳תשי״ז
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר חיים שי׳ המכונה ד״ר ששקס

שלום וברכה!

את שני ספריו, ״אומבאקאנטע לענדער״ [=״ארצות לא מוכרות״] ו״יור ווארלד ענד מיין״ [=״עולמך ועולמי״], קבלתי בתודה. הנני מקוה, שעם הזמן ישלח גם את ספריו האחרים, והנני מודה לו על שימת לבו.

בהזדמנות זו ברצוני להביע את שביעות רצוני על שהיתה לי האפשרות להכירו אישית ולשוחח עמו. על פי הפתגם הידוע, שכאשר שני יהודים נפגשים, צריכה לצאת מזה טובה לא רק לשני אלו, אלא גם ליהודי שלישי. הנני מקוה שגם בנידון שלנו זה יהי׳. וכיון שהוא עורך מסעות בעולם, יש לקוות שהטובה תעבור לרבים מאחינו בני ישראל בחלקים שונים של העולם.

אגב כך, ברצוני להסתמך על מאמר חז״ל ידוע, צדקה עשה הקב״ה עם ישראל שפזרן, שבזה מתבטאת הדעה שתכליתם של יהודים, הן הפרט והן הכלל, היא לא להגביל את עצמו בעשי׳ לעצמו בלבד, אלא שתהי׳ עינו טובה בשל אחרים, עד שתתממש המטרה והתכלית, שהיא בתוקף, — לתקן עולם במלכות ש־ד־י, כאשר — אהפוך אל עמים שפה ברורה לעבדו כולם שכם אחד. וזוהי בעצם

הכוונה הפנימית של הגלות, שאינה רק ענין של כיפור עוונות (ומפני חטאינו), אלא, כבכל הענינים האלוקיים, המכילים טוב פנימי, מביאה ההתפשטות טובה לעצמו ולסביבה, שכאשר נמצאים במקום, יכול יהודי לפעול יותר מאשר ממרחק, ואין לשער מה שאפילו יהודי אחד יכול לפעול עבור כל הסביבה, כל העיר ואפילו כל המדינה. לאו דוקא שמוכרחים להיות במקום זמן רב דוקא כדי לפעול את השליחות האלוקית במקום, אלא לעתים קרובות אפשר לעשות זאת "בתפנית אחת" (בשעתא חדא וברגעא חדא), העיקר שעושים זאת בחמימות ובחיות יהודית, שזו אחת ההדרכות היסודיות של חסידות.

הנני מאחל לו, על כן, שהנסיעות שלו, תהי' אשר תהי' הסיבה החיצונית שלהן, יביאו לידי ישום את הרעיון האמור שיהודי היכן שהוא ולהיכן שהוא מגיע, צריך הוא להאיר את הסביבה, ולסייע לנצחון הרוחניות על הגשמיות (הגברת הצורה על החומר), כפי שתורתנו הקדושה מגדירה זאת. וכאשר רוצים באמת, ההשגחה העליונה כבר מציבה את האפשרויות ואת ההזדמנויות על מנת לבצע זאת בחיים, בכל מקום שעומדים והולכים.

בכבוד ובברכה.

ה'צז
[כרך יד עמוד שכז]

ב"ה, ד' שבט, תשי"ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

הנני שמח לקבל מזמן לזמן ידיעות מהנעשה אתו לשלום והשם יתברך יעזור שפרישות־השלום ממנו תהיינה טובות לא רק ברוחניות אלא גם בגשמיות, כי אצל בני ישראל הולכים שני הדברים יחד, כידוע פסק הרמב"ם, היות הגוף בריא ושלם מדרכי השם הוא, וכן תורת הבעש"ט על הפסוק, כי תראה חמור וגו' עזוב תעזוב **עמו**, שיש לעבוד את השם יתברך לא ע"י תעניות וסיגופים אלא יחד עם הגוף, בכל דרכיך דעהו, שאם בכל הזמנים צריך להיות כן, הרי עאכו"כ בזמננו, כאשר ישנם, לפי ערך, מעט מאוד פעילים בעניני תורה ומצוות, ולכן כל פעיל בזה מאוד יקר, מעל ומעבר, וכל מעשה יקר יותר, והרי רואים במוחש כאשר הגוף נחלש מעט, חסרות גם בפעולות הנשמה

שבאות הרי ע״י הגוף, כמבואר בתניא פרק ל״ז, עיין שם.

בעצם סבור הייתי שאין צורך להאריך בזה לשכמותו, אבל הגיעו אלי שמועות, שאינו שומר על בריאות הגוף כנדרש על פי האמור לעיל, ומקרא מלא דבר הכתוב, ונשמרתם מאוד לנפשתיכם, הנני בטוח שהעדר ההשגחה הוא מן הסתם בכוונה טובה, אבל כנ״ל כל אחד מאתנו בזמן הזה הוא חייל שמוכרח לציית לפקודות ולהוראות, ומכיון שהורו לנו שבעקבתא דמשיחא עיקר העבודה הוא בצדקה ובעשי׳ (עיין אגרת הקדש לרבנו הזקן סוף סי׳ ט) מוכרח לעשות כל התלוי בו, שיתאפשר לעשות בזה כמה שיותר, ולכן ידועה ההוראה לכמה וכמה ששמענו מכ״ק מו״ח אדמו״ר רבנו נשיאנו לטעום בבוקר לפני התפילה, ולרבים לא רק לטעום סתם אלא מיני מזונות, כדי להרגיש חזקים יותר, ועוד זאת שאז אפשר להתפלל בתוספת כוונה, ופשיטא שיודע מהמכתב המפורסם של הבעש״ט לתלמידו בעל התולדות יעקב יוסף, השולל את ענין הוספת התעניות, עיין שם (נדפס בהתמים חוברת א׳ ספר גנזי נסתרות חלק א׳ סי׳ ס״ח, ובכ״מ).

ת״ח מראש על כך שיכתוב לי שעל כל פנים מכאן ולהבא תהי׳ הנהגתו בהתאם להוראה של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע האמורה לשמור את בריאות הגוף, ובמילא יתוסף בבריאות הנשמה ועבודתה, ולהמיר את ענין התענית לצדקה ותענית דבור וכיו״ב (עיין תולדות מוהר״ש עמוד ע״ב) וגם להמשיך לפעול עבור המוסדות הק׳ וכולל חב״ד ביחוד, באופן שלא לאמץ יותר מדי את הגוף, שזוהי גם תועלת בעבודה עצמה, שכן אז יש יותר כוח לפעול, ותקותי חזקה שבהנהגה כזו יראה בתוך זמן קצר תוספת הצלחה ושיוכל לבשר עוד רבות בשנים מהצלחתו בקדש.

מצו״ב, ההוצאות האחרונות ובטח יזכה בהן גם את הרבים.

בברכה.

ה'צט
[כרך יד עמוד של]

ב"ה, ד' שבט, תשי"ז
ברוקלין.

מנהלי גמילות חסד אשר
על יד בית הכנסת קרלין וקוברין
ה' עליהם יחיו.

שלום וברכה!

שמחתי להוודע ע"י הרה"ג וו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ בעל מדות מו"ה שלמה זלמן שי' העכט, שקבלתם בסבר פנים יפות את הצעתו, לסייע לקרן גמילות חסדים על יד הכולל חב"ד אשר בעיה"ק ירושלים תבנה ותכונן על ידי משיח צדקנו, והוא שלח לי את ההמחאה שלכם עבור קרן גמ"ח האמורה, ומצו"ב הקבלה.

בעת רצון אזכיר את כל המתעסקים בזה, כפי שכותב הרב העכט שליט"א על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, והשם יתברך יעזור שעוד רבות בשנים תוכלו להתמסר לפעול בענינים של תורה ומצוה ובפרט צדקה ששקולה כנגד כל המצוות, כמבואר בארוכה בספר תניא קדישא פרק ל"ז, ובמצות הצדקה גופא, הרי גמילות חסדים היא מהמעלות הכי גבוהות בצדקה (כהפס"ד בשו"ע יו"ד סי' רמ"ט סעיף ו').

ועל פי הודעת השי"ת, מלוה ה' חונן דל וגמולו ישלם לו (משלי יט, יז) ודאי ישולם לכאו"א מהאמורים לעיל במה שנחוץ להם, הם ובני ביתם שיחיו, הן בגשמיות והן ברוחניות.

בברכה לבשורות טובות.

ה׳ק
[כרך יד עמוד שלא]

ב״ה, ה׳ שבט, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ
מו״ה שמואל בצלאל שי׳

שלום וברכה!

מאשר הנני את קבלת מכתבו מי״ד טבת, ובפשיטות שאין כל מקום לבקש סליחה על הכתיבה בעניני בית רבקה, ואדרבה, הרי מוכרחים לדעת את המצב כמו שהוא, ותמיד עדיף לקבל את הידיעות כמו שהן ומידידים. בפרט שסוכ״ס הרי הידיעות אודות החסרונות מגיעות מן הצד, ומכאלה שלעת עתה אינם ידידים וקרובים, שזה מתבטא גם בכתיבתם בהגזמה על כך.

ובעצם השאלה — זו שעה שבה יש לחטוף מה שניתן ובפרט בעניני חינוך, ומה שלפעמים זה כרוך בהוצאות שלא רואים כרגע כיצד יכסו אותן, הנה בנוגע לכסף סוכ״ס מוצאים עצה, גם אם העצה באה אחרי חודשים, זה רק ״לא נעים״ להיות בעל חוב במשך החודשים. מה שאין כן כאשר נוטשים לרגע את החינוך של התלמידים־ות, הם הרי לא ממתינים והולכים לכיוון שלא תמיד משמח, והנני מקוה שאנ״ש יוסיפו בשימת לב בכל העניינים שההשגחה העליונה נתנה להם לפעול במלבורן בפרט ובאוסטרלי׳ בכלל, ובעיקר כנ״ל בעניני חינוך, וכאשר יפעלו בזה בשמחה, שזה בדרך ממילא ממעט את המרה שחורה וגם מלמעלה נותנים ענינים להיות בשמחה, כידוע לשון הזהר הק׳ בזה, וכפי הידוע פתגם כ״ק מו״ח אדמו״ר, שהליכת החייל בתהלוכה במארש של נצחון זה עצמו מגדיל וממהר את הנצחון.

ע״פ הנ״ל מובן גם, שבכלל בהנוגע לילדים, כל זמן שהם מוכנים ללמוד יש לנצל את הזמן שלהם בזה במידה המקסימלית שרק אפשרי, שכן אם מאיזו סיבה שתהי׳ הם מתנתקים מכך, הרי אחר כך קשה מאוד לפעול את החזרה ללימודים, שלא לדבר על כך שזה עוד יהי׳ בהתמדה וק״ל.

מה שכותב בנוגע לשד״ר מתו״ת דלוד באוסטרלי׳, כמדומה לי שכבר כתבתי פעם דעתי בזה, באותו ענין, שבזה צריכים להתדבר כל השלשה, אנ״ש דאוסטרלי׳ תו״ת דלוד ומרכז תו״ת אשר בארצוה״ב

בכדי לא לבלבל זה לזה אלא לסייע. וזכות בעל ההילולא מנהל תו״ת ומוסדות חב״ד בכל קצוי תבל יעמוד לבשר טוב בכל האמור.

בברכה להרחבת הפרנסה ולבשר טוב תכה״י ובשמחה כמנהג ניקולייב ואנשי׳ מאז.

ה׳קז
[כרך יד עמוד שלז]

ב״ה, ז׳ שבט, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

זה עתה נתקבל מכתבו מה׳ שבט עם המצורף.

ידועים הרי דברי הגמרא בנוגע לחלומות, שאדם רואה מהרהורי לבו שמהרהרים ביום, וכשמדובר אודות רועה ישראל, ובמקרה זה הוא כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שענינו הוא לעשות טובות לישראל הן בגשמיות והן ברוחניות הרי בודאי חלמא טבא חזי, שהחלום הוא סימן לעוד יותר טוב בענינים המצטרכים ובעיקר העיקרים לגדל, הוא יחד עם זוגתו, את בנם ובתם שיחיו בדרך היהדות ובדרך החסידות ולרוות מהם רוב נחת אמיתי, שזהו נחת יהודי נחת חסידותי, לאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ומתוך שמחה, וככל שמשקיעים יותר בילדים בנוגע ליהדות וחמימות וחיות, שזאת מוסיפה חסידות, כך גדול יותר הנחת שמקבלים מהם, והעיקר שזה מביא אושר אמיתי בחייהם,

וזכות כ״ק מו״ח אדמו״ר שההילולא שלו היא בשבת הבאה, שבת שירה, תעמוד, ואכן תעמוד בפרט לכל אלה שזכו לקבל את ברכותיו הק׳ בכל המצטרך.

מצו״ב אחת ההוצאות האחרונות (הדפסה חוזרת) במיוחד לשבת שירה, שבטח זה יעניין את זוגתו תחי׳.

בברכה לבשו״ט.

ה׳קיט
[כרך יד עמוד שמז]

ב״ה, י״ב שבט, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ בעל מרץ
מו״ה יוסף ברוך שי׳

שלום וברכה!

כהוספה לשביעות הרצון הכללית להפגש יחד ולשוחח בענינים של חיזוק היהדות בכלל ובפרט בחינוך על טהרת הקדש וענין המקוה וטהרת ישראל, רצוני להביע כאן פעם נוספת את הבטחון הגדול שהשם יתברך יתן הצלחה בעבודה האמורה במחנם הט׳ וכן את הוודאות שהוא מצידו ואנ״ש שי׳ שם מצידם, יעשו לא רק את מה שלקחו על עצמם עד עתה, אלא כל אחד וכולם יחד עוד יוסיפו בזה כהנה וכהנה כפי ההוראות של תורתנו הקדושה, מעלין בקדש, ותלמידי חכמים אין להם מנוחה כו׳ ילכו מחיל אל חיל. והרי ידוע הפתגם של כ״ק מו״ח אדמו״ר נשיא ישראל, שכאשר יהודי כאן למטה מתחייב סכום בענינים של צדקה, שבשעת מעשה זה נראה יותר מכפי יכולתו, בו־זמנית פותחים למעלה מקורות וצנורות חדשים לספק לאותו יהודי את היכולת, שיוכל למלא את הבטחתו במלואה, וכפי שראינו במוחש כיצד זה מתקיים במקרים הידועים לנו, ובטח כן יהי׳ גם בענינו, ובפרט ששני הענינים הנ״ל הם עמודים אשר כל בית ישראל נשען עליהם.

ידוע דבר משנה מצוה גוררת מצוה, שלא זו בלבד שמצוה אחת אינה מפריעה לשני׳, אלא אדרבה זה מסייע לשני׳, ולכן הנני מקוה שיקח על עצמו גם את שמירת שלושת השיעורים השוים לכל נפש שכ״ק מו״ח אדמו״ר פירסם שהם שוים לכל נפש וסגולה לענינים רבים, שהם א) כל יום בבוקר לאחר התפילה לומר את שיעור התהלים החודשי — כפי שהתהלים מחולק לימי החודש — ב) ללמוד כל יום פרשה בחומש עם פירוש רש״י מפרשת השבוע — ביום ראשון מתחילת הפרשה עד שני, ביום שני משני עד שלישי וכן הלאה — ג) ללמוד כל יום שיעור בתניא — כפי שהתניא נחלק לימי השנה —

בעת רצון אקרא את הפתקה־פ״נ שלו על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר, והשם יתברך יעזור שיוכל לבשר בשורות טובות אודות

תוכן הפ״נ וכן אודות כל האמור לעיל.

בברכה.

ה׳קלח
[כרך יד עמוד שסה]

ב״ה, י״ט שבט, ה׳תשי״ז
ברוקלין, נ.י.

אגודת נשות ברונזוויל־איסט־ניו־יורק
למען ישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש,

ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

במענה על הודעתן שהמסיבה השנתית שלהן נקבעה ליום רביעי פ׳ משפטים, כ״א שבט, ה׳תשט״ו.

השם יתברך יעזור, שמפעלן יהי׳ בהצלחה הן בגשמיות והן ברוחניות, שאצל יהודים שני הדברים קשורים בקשר הדוק, ובפרט כשמדובר בהשגת סיוע גשמי לישיבה, שהופך לרוחניות — לתורה ביראת שמים וקיום המצוות בהידור.

אחד הדברים היסודיים שפרשת משפטים (בה ניתנו הדינים הפרטיים הראשונים אחרי מתן־תורה) מלמדת אותנו הוא, לקיים את התורה ומצוות מתוך **קבלת־עול**, כפי שכל ישראל קראו ליד הר סיני: **נעשה ונשמע** — קודם **נעשה** — אנחנו נקיים, ורק אחר־כך **ונשמע** — אנחנו נבין. לכן מתחילה פרשת משפטים בדיני **עבד עברי** ואמה, כמבוא להורות שכל יהודי, איש או אשה, צריך להיות **עובד ה׳** — לעבוד את הקב״ה בהתמסרות הגדולה ביותר ובמסירות־נפש.

ידוע גם מאמר חכמינו זכרונם לברכה, שלפני נתינת התורה הורה הקב״ה למשה רבנו לדבר קודם עם הנשים ורק אחר כך עם האנשים, כי רק עם מלוא הסיוע מצד האשה היהודי׳, ניתן להבטיח את נצחיות לימוד התורה ואת קיום מוסדות התורה וחינוך הכשר.

השם יתברך יעזור לכל אחת מהן להגדיל את עבודתה לטובת הישיבה במסירות גדולה יותר ומסירות נפש, וכמו־כן לחזק את יסודות התורה ומצוות כל אחת בביתה ובהשפעה על הסביבה, שבכך

הן ממשיכות הן את הברכות האלוקיות, להצליח בעניניהן הפרטיים בגשמיות וברוחניות.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור.

ה׳קלט
[כרך יד עמוד שסו]

ב״ה, י״ט שבט, תשי״ז
ברוקלין.

בנות חב״ד סניף קרון הייטס
ה׳ עליהן תחיינה.

ברכה ושלום!

מאשר הנני את קבלת מכתבן אודות האסיפה הקודמת עם סדר הלימוד אז, ובמיוחד שמחתי לקרוא בו אודות ההתבוננות בשימת הלב בנוגע להתוועדות כמה ימים לפני כן, לוודא שזה יהי׳ בסדר מסודר שאז התועלת רבה מאוד, לא רק לאלו שמתכננות ומנהלות את הסדר אלא גם לכל אחת מהנוכחות, וזכות הרבים תלוי בהן,

וזהו גם כלל בכללות עבודת האדם, שכאשר היא נעשית באופן מסודר, נראית בזה יותר הצלחה, וההתקדמות היא הרבה יותר מהירה וגדולה.

וכאשר מתמסרים לזה, וישנה ההתמדה לעמוד לרשות העבודה הציבורית באופן מסודר, על פי תכנית ערוכה מראש, מצליחים לפעול ולהשפיע בקלות רבה יותר מכפי שמשערים לפני כן, וגם רואים את הפירות מוקדם יותר מכפי שחשבו,

והשם יתברך יעזור שזכות נשיאנו הק׳ בכלל וכ״ק מו״ח אדמו״ר נשיא דורנו בפרט, תעמוד להן בעבודתן דחינוך בנות חב״ד ובהצלחה, למשוך מספר כמה שיותר גדול של בנות, וגם להרחיב ולהעמיק את הלימוד והענינים להם מתמסרים.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ה׳קס
[כרך יד עמוד שפו]

ב״ה, כ״ה שבט, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳
המכונה ד״ר י. פוסברג שי׳

שלום וברכה!

מאשר הנני את קבלת מכתבו בו כותב אודות מצב הבריאות של מר . . . שי׳ ושמחתי לקרוא במכתבו ולהסיק מכתיבתו שעושה בזה בחמימות ובלבביות. הגם שהדבר נדרש מכל רופא, אך בנוסף לכך שלמרבה הצער ישנם כאלה שאין להם אלא גישה רגילה, גם בין בעלי הגישה החמימה והלבבית קיימות דרגות רבות ושונות, וכאשר רואים תוספת בזה, מחזקת היא את התקוה שלאחר מכן יתוסף עוד ועוד, ועי״ז יתוסף גם בהשפעה על החולה.

בענין זה עצמו בטח ידוע לו שבינתיים היו שינויים במצב החולה שהודיעו לי אודותו, ובטח גם מסרו לו את תוכן המענה שלי שמתאים גם להצעתו, שיציית להוראות הרופאים. הנני מחכה לידיעות נוספות, והשם יתברך הרופא כל בשר ומפליא לעשות יעזור, שיהיו בשורות טובות.

בטח מיותר לעורר, שרוחניות וגשמיות קשורות אחת עם השני׳, וגם חכמת הרפואה מכירה בכך שבריאות הגוף קשורה בבריאות הנשמה, ולא רק עם הנשמה במובן הפשוט, אלא גם עם הנפש האלקית, ולכן הנני מקוה שתוך כדי ריפוי החולים שם הוא לב למצבם בנושא האחרון, ומשתדל לרפא גם את נשמתם, הנפש האלקית, ולא רק את הגוף ונפש הבהמית, ואף אם חולים אחדים לא מרגישים את נחיצות הדבר, ואפילו מתנגדים, הרי זה עצמו ההוכחה האמיתית שהם זקוקים במידה גדולה עוד יותר לרפואה בזה, ויהי רצון שגם בזה יצליח.

בכבוד וברכה.

נ.ב.

בטח יודע שגרתי כמה שנים בצרפת והנני קורא צרפתית, ולכן יכול לכתוב לי באיזה שפה שנוח לו יותר.

ה׳קצח
[כרך יד עמוד תכא]

ב״ה, י״א אד״ר, תשי״ז
ברוקלין.

מרת מרים תחי׳

ברכה ושלום!

במענה על מכתבה מכ״ז [שבט], בו כותבת שלמרבה הצער באות רק חלק מהחברות ללימוד בקבוצה שהיא מנהלת.

אחת העצות לתקן זאת היא ע״י הכנסת החברות בעבודה, היינו שלא זו בלבד שיבואו לשמוע, אלא גם שהן יטלו חלק בעבודה, הן בעצמן ע״י זה שיהיו דיונים, שאלות ותשובות, ומזמן לזמן כל אחת מהחברות תתן ביאור והערכה בענינים הנלמדים ע״י הכנה לזה לפני כן, למשוך אותן יותר לעבודה יכול גם להיות ע״י הוצאת עלון שכל אחת תיטול בו חלק מתאים.

בטח יש לה גם לימודים לעצמה, בהוספה למה שלומדת בפני הקבוצה, ומן הראוי שגם זה יהי׳ בחברותא של כמה נשים.

בברכת הצלחה ולבשו״ט בכל האמור.

ה׳רא
[כרך יד עמוד תכד]

ב״ה, י״ב אד״ר, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מו״ה יצחק נח שי׳

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום ב׳, בו כותב אודות חתימת החוזה ואודות היתר עיסקא.

את הנוסח של היתר עיסקא אפשר למצוא בכמה ספרים ומהם בקיצור שולחן ערוך בהוצאת הרב פלדמן, ובנדון שלו, של חוזה, זהו יותר קל מאשר סתם הלואה, ואם לא ימצא את הנוסח ניתן להוסיף את המילים ״ע״פ היתר עיסקא״ שזה יספיק עד אשר רב ינסח נוסח

מדויק, ובאם המילים ״ע״פ היתר עיסקא״ יכולות להכתב בחוזה הרי בודאי טוב, ואם מאיזו סיבה שתהי׳ זה לא יכול להיות כתוב בחוזה, אפשר לכתוב על נייר נפרד, ״שהחוזה בין פלוני ופלוני שנערך ביום פלוני, הוא על פי היתר עיסקא, ועל זה באנו על החתום יום לחודש שנת פה עיר, נאום ונאום — ואחרי כן יהי׳ כתוב — בפנינו עדים חתומים מטה נעשה ענין הנ״ל ובפנינו חתם פלוני בן פלוני ופלוני בן פלוני, בחתימם ידם ממש נאום פב״פ עד, ונאום פב״פ עד״.

בעיקר שמחתי לקרוא במכתבו שאביו שי׳ מרגיש יותר טוב, והשי״ת יעזור שזה ילך מטוב לעוד יותר טוב, ויבשר בשורות טובות גם אודות שאר הענינים שמזכיר במכתבו.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ה׳רט
[כרך יד עמוד תל]

ב״ה, י״ד אד״ר, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

שמחתי לקבל את הידיעה ע״י הרה״ח אי״א נו״נ רב פעלים מו״ה . . . שבעזרת השי״ת קבעו את יום החתונה של בתם . . . והשם יתברך יעזור שזה יהי׳ בשעה טובה ומוצלחת ויבנו בית שיהי׳ מאושר באמת.

בטח מיותר לעוררו, שאושרו של כל אדם, תלוי בברכות מהשם יתברך בורא עולם ומנהיגו, ומשגיח בפרטיות על כל אחד מאתנו בתוך כלל ישראל, מזה גם מובנת הנחיצות להתנהג על פי הוראת בורא העולם כפי שהוא כתב זאת בתורתו הקדושה, שאז ישנה תקוה חזקה מוצדקת לקבל הברכות מאת השם יתברך, ואם כן הוא תמיד, הרי זה במידה רבה יותר נחוץ בהכנות לחתונה, שאז מתחילה תקופה חדשה בחיי האדם.

מזה מובן, שהוא וזוגתו שיחיו, בטח ינצלו את מלוא השפעתם על בתם תחי׳ שתקח על עצמה החלטה תקיפה, והעיקר שתבצע זאת

בפועל, לשמור את כל הדברים התלויים בה, שביתה יתנהל בדרך היהדות, שזה מכניס אושר בבית, ובפרט להזהר בענינים של טהרת המשפחה (שזה צריך להתחיל עוד לפני החופה כהכנה לכך), לשמור את כשרות האכילה, שמירת שבת וכו׳, והשם יתברך יעזור להם לבשר בשורות טובות בכל האמור לעיל.

בברכת מזל טוב מזל טוב,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ה׳רי
[כרך יד עמוד תלא]

ב״ה, ט״ז אד״ר, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . הגיעתני ידיעה מופלאה (שיתכן שמסבירה חלקית את הקשיים המופלאים בהם אתה נתקל בעניני השידוכים, והיא, שבחלק מזמן היותך ב . . . מבלי הבט על כך שנסעת מכאן בכוונה ידועה, בחרת ללמוד בישיבה הלוחמת נגד לימוד החסידות ועוד . . . בכל אופן יהי רצון שנצא ידי חובה על כל הנ״ל בעגמת־נפש שהיתה עד עתה, ומכאן ולהבא ינחהו השי״ת בעגלא דידן, בטוב הנראה והנגלה.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ה׳ריא
[כרך יד עמוד תלב]

ב״ה, ט״ז אד״ר, תשי״ז
ברוקלין.

מרת מערי תחי׳

ברכה ושלום!

במענה על מכתבה מ־1127 ו־12113. והנני ממהר לשלוח את

המענה שלי, בראותי ממכתבה היא מרוגזת שביארו לה את הצילום של ספר הרקמה.

עד כמה שידועה לי עבודת הצילום, שבה הי׳ לנו נסיון רב. תמיד קיימת האפשרות לעשות תחילה צילום מהספר כפי שהוא, וההדבקה והמריחה של השוליים, נעשית לא על המקור, אלא על הצילום, ורק שבמקרה כזה הרי מוכרחים לצלם ולשלם פעמיים. בנוסף, זה יכול להעשות ע״י ספריות שונות, שבספריות הגדולות ישנם שרותי צילום, ובמיוחד כשמדובר אודות עבודה מדעית, ומרשים הם לצלם את הספרים שיש להם ברשותם, וכשיהי׳ קרוב יותר למעשה, ניתן יהי׳ לברר את המחיר והיכן הספר נמצא.

שספרי׳ תתן הספר על מנת לפרק אותו ואחר כך להדביקו, ככל הידוע לי זהו נגד החוק, מובן מאליו, שיתכן שאדם פרטי המחזיק ברשותו את הספר יתן אותו למטרה זו, ומסתמא יודעת מכאלה להם נתן בעלה את הספר בתור מתנה, כאשר הספר יצא לאור בשעתו, ואז ניתן לפנות אליו בבקשה האמורה.

מובן גם, שמעותק שבספרי׳ נחוץ לצלם רק את העמודים עליהם יש הערות שוליים, כי העמודים שאין עליהם הערות שוליים, אפשר לצלם הרי מהעותק שלה, וזאת רק פעם אחת, שבכך תקטנה הוצאות ההדפסה.

בכל אופן, לדעתי, עוד חזון למועד, תחילה יסתיים עיבוד הערות השוליים, ואז ימצאו דרך כיצד לא להכתים את המקור.

בברכה לבשורות טובות בהאמור.

ה׳רלח
[כרך יד עמוד תנז]

ב״ה, ב׳ אד״ש, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מוה׳ ברוך שי׳

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מערב ש״ק, ולהפתעתי הגדולה אינו מזכיר דבר אודות הענין הידוע של בית הכנסת, ושום הסבר לאי ההזכרה לא מצאתי במכתבו, ומה שכותב שיש הרבה לכתוב, אין זה

מתאים, כי לפי זה, לכל הפחות חצי מהמכתבים שכותבים לא היו צריכים לכתוב, ואולי יותר מחצי.

מצו״ב העתק ממכתב כללי בקשר לספר שמות דמיני׳ אזלינן כעת, שבטח יעניין אותו. ובשולי הגליון גם קצת ביאור בשאלה שכותב, אף כי יש הרבה לכתוב, וכמו בכל ענין של תורה, שארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים, אעפ״כ אין זה פוטר מלכתוב לכל הפחות כמה שאפשר,

הנני מקוה שבימי החנוכה הדליק נרות **בכל הסביבה שלו** ללא התחשבות בכך שהזמן לזה הוא כאשר חושך ואפילה ברחוב, ולהדליק באופן דמוסיף והולך ודוקא על פתח ביתו מבחוץ והנמשל מובן. — ולהתכונן גם לפורים, לפעול, כלשון המגלה ״עמי הארץ — מתיהדים״.

בברכה לבשו״ט.

ובשאלתו בתניא (עו, א): ובין מדרגה למדרגה טרם שיגיע למדרגה עליונה ממנה הוא בבחי׳ נפילה ממדרגה הראשונה — מדוע מוכרחה להיות נפילה טרם שיגיע למדרגה העליונה?

הביאור בזה: אוחזים ונמצאים במדריגה מסויימת — ע״י כך שעושים, חושבים ומתיגעים בענינים המביאים למדריגה זו. כדי להגיע למדריגה (אחרת) נעלית יותר יש להשקיע את עצמו ולהתעמק בענינים אחרים נעלים יותר, ולאחר יגיעה מסויימת בהבנתם והרגשתם הוא מגיע למדריגה עליונה יותר. — אלא שאי אפשר להיות עסוק ושקוע בשני סוגי ענינים בבת אחת, ומוכרחים אפוא לחדול לעסוק ולפעול בענינים הקודמים, להפסיק מהם — במילא חסרה גם התוצאה של העיסוק — מדרגתו הראשונה. אבל נשאר רושם.

למשל: נואם מעולה ע״י נאום נלהב יביא את שומעיו עד כדי דמעות בפועל ואם אחריו יבוא נואם שני יותר טוב ממנו ואודות ענין שנוגע לשומעים יותר עמוק — הוא יביא אותם לידי בכי בקול, או ל״יציאה מהכלים״ מרוב שמחה.

לאחר שהראשון סיים **ולפני** שהשני ״תפס״ את הציבור — לציבור אין גם דמעות בעינים, אף כי רושם מהרגשות בעת הנאום כן נשאר. כמובן, הנואם (בנמשל) הוא השכל. הנאום — אודות גדולת הבורא, שפלות האדם וכיו״ב. וק״ל.

ה׳רמה
[כרך יד עמוד תסה]

ב״ה, ג׳ אד״ש, תשי״ז
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה על מכתבה עם הבשורה הטובה משיפור הבריאות של בתה שתליט״א, והנני מקוה שלעת קבלת מכתבי מרגישה בתה עוד יותר טוב ושיילך וייטב, ושיהי׳ לה ממנה ומכל אשר לה, רוב נחת אמיתי שהוא נחת יהודי.

מה שכותבת אודות עצה, — עדיף בנדון שמתארת לא להתערב בין הבת ובעלה שיחיו, שאז סוף כל סוף ישתוו, ואפילו אם לא ניתן למנוע את ההתערבות של אחרים, עדיין עדיף לא לעשות זאת בעצמה, שאז גם האחרים יפסיקו לעשות זאת, בראותם שהצד השני אינו עושה זאת, יתכן שלא תמיד קל לפעול זאת בעצמה, אבל כשמבינים שזוהי טובת הבת, מן הסתם יהי׳ אפשר לקיים זאת.

ומכיון שאנו מתקרבים לימי הפורים יעזור לה השם יתברך לבשר בשורות טובות בקרוב ממש.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א

ה׳רמח
[כרך יד עמוד תסח]

ב״ה, ד׳ אד״ש, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבך מאדר״ח אדר שני, בו אתה כותב בקשות שונות.

בטח מיותר להדגיש שיהודים בכלל ובני ישיבה בפרט, כל ענייניהם תלויים בהנהגתם בענינים של תורה ומצוות, וכמה שכתוב אם בחוקותי תלכו, ופירש רש״י והוא מספרא, שתהיו עמלים בתורה ואת מצוותי תשמרו וגו׳ ונתתי גשמיכם בעתם וגו׳ ורז״ל מדייקים

בלשון, עמלים בתורה, פירוש, שאיזה כשרונות שרק יהיו, ניתן להגיע למילוי הציווי ע״י עמל, וכמאמר רז״ל יגעת ולא מצאת אל תאמין, וגם מצד שני, גם בעל הכשרונות הטובים ביותר, שלימוד התורה וקיום המצוות בא לו בנקל מצד טבעו הטוב, מוכרח גם הוא להוסיף בהתמדה ושקידה עד שגם אצלו תהי׳ ההנהגה דעמלים,

ובפרט כאשר ישנה בקשה מיוחדת אודות עצמו ובנוגע לבני בית, הרי ההוספה בכל האמור הכרחית מכל שכן וקל וחומר.

הנני מקוה שבהוספה לשיעורים שיש לך, אתה שומר גם את שלושת השיעורים בחומש תהלים ותניא הידועים, וגם על־פי מאמר רז״ל יהיב פרוטה לעני והדר מצלי, אתה נותן בכל יום חול לפני התפילה בבוקר כמה סנט לצדקה והשי״ת יזכה אותך לבשר בשורות טובות בכל מה שאתה כותב במכתבך.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ה׳רנב
[כרך יד עמוד תעב]

ב״ה, ה׳ אד״ש, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום החמישי, בו כותב אודות עצמו, הלימוד והמצב ביראת שמים, ומסיים בבקשת ברכה.

והנה ידוע הפתגם מכ״ק מו״ח אדמו״ר, בדיוק הלשון גשמי ברכה, שברכה היא כמו גשם, שלאחר שהיתה חרישה וזריעה, עוזר הגשם להצמיח פירות, כך גם ברוחניות, כאשר ישנה תחילה החרישה, זוהי הקבלת עול, והזריעה, שזהו הלימוד בהתמדה ושקידה והנהגה טובה בקיום המצוות, עוזרת הברכה להצמיח פימת בתוספת מרובה — בתורה וביראת שמים.

והנני בטוח שכאשר יעשה בהתאם להאמור לעיל, יקויים בו מאמר רז״ל יגעת ומצאת.

והיות שלכל דבר מוכרחים שתהי׳ סייעתא דשמיא, דבר נכון שבכל יום חול לפני התפילה בבוקר יתן כמה סנט לצדקה, ויהי׳ זהיר בקיום המצוות בהידור ככל האפשרי, ולהשפיע על חבריו, שגם הם יתנהגו כן, בטח מיותר להדגיש את פסק המשנה (אבות פרק ג׳) שכאשר רוצים שתהי׳ חכמתו מתקיימת, שהרי המשנה מדברת אודות חכמת התורה, צריכה להיות יראתו קודמת לחכמתו, הענין דיראת שמים*, וכשם שלימוד התורה מחוייבים בכל יום מחדש, שכן בכל יום בבוקר מברכים הרי ברכת התורה מחדש, כך גם בכל יום צריכה להיות יראתו קודמת, ובימינו אלה בפרט — הרבה יותר קלה ועמוקה הקליטה דיראת שמים ואהבת השם, ע״י לימוד תורת החסידות [הכוללת גם את הענינים דתורת המוסר, (ראה בארוכה בקונטרס תורת החסידות לכ״ק מו״ח אדמו״ר)] ומרומז גם כן בהלכות יסודי התורה פרק ב׳ הלכה ב׳: והיאך היא הדרך לאהבתו ויראתו, בשעה שיתבונן כו׳ ויראה מהן חכמתו כו׳ ומתאוה תאוה גדולה לידע השם הגדול וכו׳ ויפחד וכו׳

והשם יתברך יעזור שכל האמור לעיל יהי׳ אצלו בהצלחה ויבשר בשורות טובות בזה.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ה׳רס
[כרך יד עמוד תעט]

ב״ה, ט״ית אד״ש, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתב[י]ו מט״ז וכ״ח אד״ר, בהם כותב אודות הדיונים עם יושבי־ראש ונשיאי בתי הכנסת.

ובשאלתו בענין המיקרופון, —

ברור הדבר שזהו איסור גמור להשתמש במיקרופון בבית הכנסת, לא רק בשבת, אלא גם ביום טוב אסור להשתמש במיקרופון,

*) ראה אבות דר״נ רפכ״ב.

ובהוספה על כך שהדבר נעשה בפרהסיא וגם בפלטרין של מלך זה בית הכנסת, מזה מובן, שהשימוש במיקרופון בכלל לא בא בחשבון,

כיצד לדבר עם נציגי בתי הכנסת, — הדבר תלוי בדרך שבאמצעותה ניתן להשפיע יותר מהר שהם יוותרו על כך, שבזה ישנם מקרים שזה נעשה ע״י דרישות תקיפות, ובמקרים מסויימים דוקא בדרך הפוכה, לבאר בדרכי נועם אודות ההד שיכול להיות לשימוש במיקרופון, הן בחוץ לארץ והן בארצנו הק׳ ת״ו, שבית הכנסת והמתפללים ייחשבו כרפורמים נגד תורה ומצוות, וגם אם רוצים להשתמש בדרך הראשונה, עדיף לדבר עם הנוכחים תחילה מאחורי הפרגוד, שהם יתמכו בנקודת מבט זו באסיפות שלהם.

בודאי ינצלו — ומכינים עצמם באופן הדרוש לזה, — את ימי הפורים הבע״ל להפצת המעינות חוצה נוסף על ענין יום זה, ובפרט ע״פ המבואר בכ״מ מיוסד על מאמר תקוני זהר, פורים כפורים, ויה״ר שיהי׳ זה בהצלחה מופלגה ויבטלו כל המונעים ומעכבים ובפרט אשר ימי חדש זה עליהם אומרת תוה״ק החדש — זאת אומרת כל החדש כן הוא — אשר נהפוך להם לשמחה וליו״ט,

וענין נהפוך הוא אשר אפילו ענינים שאינם טוב הנראה והנגלה מסוגלים ימי חדש זה להפוך אותם לשמחה ולילה טוב נראים לעיני בשר.

בברכת הצלחה.

ה׳רסב
[כרך יד עמוד תפא]

ב״ה, י׳ אד״ש, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה ברוך שי׳

שלום וברכה!

במענה על מכתבו ממוצש״ק ויקרא, היינו שנכתב בחודש אדר שני, שכל החודש מרבין בשמחה וכעת כמה ימים לפני פורים שאז השמחה היא הרי עד דלא ידע, הנה מבלי הבט על כל זה, הרי למרבה הצער התוכן ועיקר המצב־רוח במכתבו, לא פורימי, ואפילו לא שמח, ואחרי כל הסברות והטעמים שכותב במכתבו, עדיין נותר

ציווי השי״ת, שאינו רק בורא העולם אלא גם מנהיג העולם, עבדו ה׳ בשמחה, שבטח יודע השי״ת את כל הפרטים, ואעפ״כ הוא מצוה להיות בשמחה.

שמכך מסיקים אנו שלשה דברים: א) כיון שהקב״ה דורש זאת, הרי זה ודאי בכוחו ובאפשרותו של האדם, שהרי אין הקב״ה בא בטרוניא עם בריותיו, וכשהוא מבקש אין מבקש אלא לפי כחן, ב) אפילו במצב כזה, יש ממה להיות בשמחה, צריך רק לא לרצות לעצום את העיניים ולא לראות זאת. ג) על־פי המבואר במקומות רבים ומהם בתניא פרק כ״ו, הרי אדרבה, כאשר רוצים להצליח ולנצח במלחמה, ובודאי אם זו מלחמה קשה, מוכרחים להיות דוקא בשמחה ופתיחת הלב וטהרתו מכל נדנוד דאגה ועצב בעולם, כמבואר בתניא שם בארוכה,

וידוע גם הפתגם של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שחייל בהלכו לחזית שר מארש של נצחון ושמחה, אף שזהו לפני הכניסה למלחמה בפועל, והגישה בבטחון חזק בנצחון ושמחה, הרי זה עצמו מחזק וממהר את נצחון המלחמה.

ויהי רצון שגם הקשיים אודותם כותב במכתבו יהפכו גם הם כדי לסייע בהצלחת הענין וכמה שכתוב על כל החדש, והחדש — היינו כל ימי החדש ובפרט פורים — אשר נהפך וגו׳ לשמחה וגו׳ ליום טוב.

בברכת פורים שמח ולבשורות טובות.

ה׳ערב
[כרך יד עמוד תצ]

ב״ה, י״ב אד״ש, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . כאשר יש קשיים בפרנסה, אומרים לנו חכמנו ז״ל שטוב להרבות בצדקה, וגם אם לא יכולים להגדיל את הסכום, יחלקו זאת לתת לעתים קרובות יותר, ובפרט מסוגל לעשות זאת בימות החול בבוקר לפני התפילה ולפני תפילת מנחה, לתת כמה סנט לצדקה.

בשאלת החלפת הסביבה זהו דבר נכון, כיון שהיהודים עקרו

משם, וזה נוגע עוד יותר כשמדובר אודות ילדים, והשי״ת יעזור להם להשיג את הדבר בקלות יותר מכפי שמתאר לעצמו.

מצו״ב המחאה מאחת הקופות של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, ויכניס זאת באחד מעניני הפרנסה שלו ושזה יביא לו תוספת הצלחה בפרנסה בכלל.

בברכה לבשו״ט ולפורים שמח.

ה׳רפב
[כרך יד עמוד תצח]

ב״ה, ט״ז אד״ש, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ רב פעלים
מו״ה שלמה שי׳

שלום וברכה!

מאשר קבלת מכתבו בעתו, וכן עתה קבלת הידיעה אודות הצלחת תערוכת הפורים, ואת ההשתתפות הנלהבת שלקח בזה, והשם יתברך יעזור שיוכל לקיים את הציווי, מעלין בקדש, מתוך בריאות שלו ושל בני ביתו שי׳ הרחבת הדעת ופרנסה בהרחבה, ושכולנו כאחד נזכה לחזק ולהרחיב את המוסדות הק׳ דחב״ד ליובאוויטש בכל המקומות שהם נמצאים לפי דרישת השעה והמקום ההולכת וגדלה יותר ויותר, ואשר את היכולת לעשות בזה נותן השם יתברך מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה, והדבר תלוי רק ברצון האדם, שלא להתפעל ממניעות ועיכובים, ובפרט שבחלקם הגדול אינם אלא דמיוניים ולא מציאותיים, ולעשות פעולות בלבב שלם ושמח, שאזי ההצלחה הרבה יותר.

ובבואנו עתה מימי הפורים, מורים ימים אלה גם את ההוראה, שבסופו של דבר מניעות ועיכובים העלמות והסתרים לא רק שאינם מפריעים, אלא הם גם הופכים למסייעים, כפי שהתורה הק׳ אומרת על חדש הפורים, והחדש — היינו כל ימי החודש — אשר נהפך להם וגו׳ לשמחה וגו׳ ליום טוב.

והמשמעות של ונהפך, היא שאפילו הענינים שאינם בטוב הנראה והנגלה, חודש זה מסוגל להפכם, לשמחה וליום טוב גלוי גם

לעיני בשר.

בברכה לבשו״ט.

נ.ב.

ת״ר נכון נתקבל ות״ח.

ה׳רפט

[כרך יד עמוד תקה]

ב״ה, י״ט אד״ש, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחר הפסקה ארוכה שמחתי לקבל את מכתבו מי״ב אדר שני.

ומה שכותב בנוגע לדברי הרופאים.

ידוע הכלל וההנהגה של כל יהודי, שיש להתנהג על פי הוראות תורתנו הק׳, וכיון שרבותנו הק׳ אומרים לנו, שהתורה נתנה רשות לרופא לרפאות, הרי זה סימן ברור שהרופא הוא שליח, ואף אם לא תמיד יודע השליח את הכוונה הפנימית, אבל מה שהשליח אומר בנוגע לפועל, הרי זה מהמשלח, ובכזה אופן זהו דבר תורה, ומזה מובן שגם אם לא מבינים לגמרי או שיש קושיות על השליח, כפי שכותב במכתבו, לא צריכה להיות לכך השפעה על הציות, לעשות מה שהרופא מורה, ולכן הנני בטוח שכשיקבל את מכתבי יתחיל לציית, לעשות את מה שהרופא מורה, והשם יתברך יתן, שהציות והעשי׳ ע״פ הוראותיהם יהי׳ בהצלחה מופלגה בכל הענינים.

וגם מובן מעצמו, שההנהגה לא לאכול בזמן, לאכול רק פעם אחת ביום וכיוצא בזה, היא בהחלט לא דרך הבעל שם טוב אודותה שמענו פעמים רבות מרבותינו נשיאנו הק׳, שצריך להיות עזב תעזב עמו, עם הגוף, אבל לא ע״י תעניות וסיגופים.

הנני מקוה לקבל ממנו מענה מהיר שמתחיל לעשות כאמור לעיל, ויהי רצון שיהי׳ בהצלחה.

בברכה.

ה׳רצג
[כרך יד עמוד תקט]

ב״ה, כ״א אד״ש, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . בטח מיותר לעורר שדוקא לאחר החתונה יש להוסיף בעניינים של תורה ומצוות, שכן מיום החופה נותנים מלמעלה תוספת הצלחה בזה, וכשנותנים זאת מלמעלה, הרי זה ודאי כדי שינצלו את הדבר כראוי במלוא המידה, וכיון שבעניני מצוות הרי ואהבת לרעך כמוך הוא כלל גדול בתורה ובפרט לקרובים ביותר, יתן לו השי״ת הצלחה בדבריו עם אחיו, וכבר די לסגור את העיניים ולא לרצות לראות חסדי השם יתברך עמו עד עתה וגם עתה, שע״י עקשנות שלא לרצות לראות זאת, הנה לא זו בלבד שבזה מקשים יותר על עצמו ועל הסביבה ובני הבית, אלא זה עושה עוד לבוש על חסדי השי״ת, שכן אתערותא דלעילא היא הרי כעין אתערותא דלתתא, וכשמתעקשים למטה, ש״לא זה הפשט ולא כך הוא התוכן״, וכו׳ רוח אייתי רוח כו׳.

— מובן מאליו שבראיית החסדים לבד לא די אלא יש לעשות כלים טהורים וכלים רחבים לקלוט את חסדי השם יתברך, — למרבה הצער לפעמים ברצונו להשלות את עצמו, שעולם כמנהגו נוהג וזהו טבע [כפירוש תיבת טבע, טבוע], במילא זה יכול לגרום ח״ו לתוצאות דלעיל, ואע״פ שהרי לא ידח ממנו נדח, אבל הנזק שלעת עתה מציקים לעצמו ולבני הבית, בה בשעה שהי׳ יכול להיות עובד ה׳ בשמחה ושתהי׳ גם גשמיות בשמחה, ממה להיות שמח אפילו בטוב הנראה והנגלה בעיני בשר. ויהי רצון שגם בזה יבשר טוב ושיהי׳ נכלל בזה שאחיו חש עצמו יותר קרוב . . . נוטל חלק בשיעורים הנלמדים ברבים ובכלל בפעולות חב״ד ועוד ועוד.

ה׳שו
[כרך יד עמוד תקכ]

ב״ה, כ״ד אד״ש, תשי״ז
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה על מכתבה מיום ב׳ בו כותבת אודות מצב רוחה ובריאותה, ומזכירה גם אודות מעבר לדירה חדשה, ומביטה על כך כעל דבר קשה.

מפליא אותי מאוד, בזכרי מה שכתבה פעם אודות דירתם הנוכחית, זה הי׳ צריך לשמש לה כהוכחה שהמעבר טוב עבורה ועבור בעלה שי׳, ולכן יש להיות שמחים מכך והקשיים שרואה בנוגע לריהוט הלא מודרני או ריהוט לא טוב, אין לזה כל יחס לעומת הטובה שבמעבר מהשכונה הנוכחית, וודאי שבמשך הזמן תשיג שם מכרות ובהמשך גם ידידות.

בכלל אצל יהודים, איש או אשה כשנמצאים בחודש אדר ומתקרבים לפסח, ששני חודשים אלו הם ברי־מזל במידה הגדולה ביותר לכל יהודי היכן שלא יהי׳, יש להודות כל יום להשם יתברך על החסד שעשה עד עתה, ולהיות בטוח שגם להבא, הוא ברוך הוא, יראה את חסדו, שאז זוכים לראות זאת גם בעיני בשר ובאופנים רבים.

מה שכותבת אודות בדידות, הנני מקוה שנוטלת חלק בעבודת ארגון נשים וכדי׳, הקשורה בעבודה טובה למען יהדות ומוסדות יהודיים, ובטח הרב העכט שי׳ יכול לייעץ לה בזה.

הנני מקוה שהשורות הנ״ל יספיקו להוכיח לה, ובקלות, את החסדים הגדולים של השם יתברך שהיתה לה הזכות לחנך ילדים טובים ולקבל נחת מהם ומנכדים, שתהי׳ אפשרות לעשות עבור יהדות כאשר רק רוצים, שמזה מובן שלא זו בלבד שאין כל יסוד להיות במצב רוח לא טוב, אלא אדרבה, עלי׳ להיות בשמחה מהעבר וגם מההוה ועוד יותר מהעתיד.

מצו״ב המחאה ע״ס 180$ הלואה לתקופה ארוכה, ותשתמש בכסף להוצאות המעבר וגם להוצאות הקשורות בפסח, ואיננה צריכה להזדרז עם הפרעון, זה יכול להיות אחרי חצי שנה, שלושת־רבעי שנה

ושנה ויותר.

בברכה לפסח כשר ולבשורות טובות בכל האמור לעיל.

נ.ב.

כמובן מאליו, כאשר תבקר אצל רופא, עלי׳ לקיים את כל הוראותיו, והשי״ת יתן שזה יהי׳ בהצלחה ותבשר טובות גם בזה.

ה׳שיא

[כרך יד עמוד תקכד]

ב״ה, כ״ה אד״ש, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבך.

א) בהמובא ברש״י (בראשית כה, יג) שהשי״ת קיפל את כל א״י תחת יעקב, אתה שואל אם כן היכן אז יצחק.

הנני מתפלא על שאלתך, כתוב בפסוק לפני כן ויחלום, שכל זה הי׳ בחלום. וכפי שהחזקוני מדגיש זאת שם.

[ב)] בעת רצון יזכירו את כל אלה שאודותם אתה כותב להמצטרך להם אבל צריך לכתוב לכאן את השם של כל אחד ושם אמו.

וכיון שאתה מבקש ברכה עבורם מהשי״ת, עליך לוודא שתתנהג בעצמך כפי שהשי״ת הורה בתורתו הקדושה, ותשפיע גם על חבריך שגם הם יעשו כן. וכאשר תרצה באמת תצליח בזה, ועי״ז, גם הבקשות שלך עבור אלה שאתה כותב עבורם יתקבלו למעלה.

בברכה.

ה׳שכ
[כרך יד עמוד תקלב]

ב״ה, כ״ט אד״ש, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . נבהלתי והצטערתי מאוד בקראי בחלקו השני של מכתבך, שלאוצר המים יש פקק של גומי, שמסתמא ראית את המכתב של כ״ק אדמו״ר (מוהרש״ב) אביו של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שלא להשתמש בגומי לדברים כאלו, ולכן גם אם צריך לקחת זמן כדי למלא אחר ההצעות האחרות של הרב טלושקין שליט״א, אעפ״כ יש להחליף בהקדם את פקק הגומי לשל מלט, ומובן מאליו שזה דורש שיהיו אחר־כך באוצר, מים כשרים חדשים, וכל המקדים בזה הרי זה משובח. ולכן הנני שולח את המכתב מהיר.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור.

ה׳שכב
[כרך יד עמוד תקלד]

ב״ה, כ״ט אדר ב׳, תשי״ז
ברוקלין.

ברכה ושלום!

מאשר הנני קבלת מכתבה — ללא תאריך הכתיבה — עם הכתבה המצורפת, ושמחתי לקרוא במכתבה שעומדת בקשר עם הידידות שלה ב . . . ובטח תחזק את הקשר להבא וגם יתחזקו עניני יהדות בכלל והשייך לנשים במיוחד, חבל שהמקוה החדש לא נבנה עד עתה, וכמו במקומות רבים באמריקה, לו רק דרבון אחד הי׳ הדבר מגיע ביתר מהירות והי׳ מסתיים יותר מהר, ובכאלה ענינים אי אפשר הרי לשער עד כמה יכול להיות נחוץ יום אחד.

הנני משער שמן הסתם הרי באות נשים מ . . . לניו יורק מזמן לזמן, וכאשר עומדת אתן בקשר, יכולה להפגש אתן כאן, ולהלהיב אותן לענין האמור, ובהזדמנות מתאימה אפשר להביא אותן בקלות לאסיפה של נשי ובנות חב״ד, ובתקוה שזה יעשה עליהן את הרושם

הראוי.

מהאמור לעיל מובן גם, שמה שכותבת במכתבה אודות עצמה בנימה שאינה שמחה, זהו בסתירה לתחילת מכתבה, כי כאשר השם יתברך נותן את האפשרות לפעול בעד יהדות בחוג שלם, הרי זה מוכיח שישנם כוחות והשם יתברך מצליח בזה, יש רק לדאוג לנצל את הכוחות במידה המקסימלית, שזהו תפקיד חשוב בחיים ומעניק תוכן גם לשעות ולימים בהם לא עוסקים בזה, כשזוכרים שזמן מה לאחר מכן, תהי׳ היכולת לעסוק בהחזקת והפצת היהדות.

ובפרט שע״י התאחדות של נשי ובנות חב״ד, ישנן אפשרויות גדולות לפעול, לא רק בעניני חסידות, אלא שלצערנו עדיין חסר גם ביהדות בסיסית, בשל עם־הארצות וחוסר ידיעה, וכאשר באופן דיפלומטי מפיצים את דיני ומנהגי ישראל, זה הי׳ מביא מיידית לשינוי גדול לטובה. ובמה שלפי הכתוב במכתבה, שלמרבה הצער הנשים כאן עדיין לא נוהגות כדבעי בעבודה זו, ובמילא לא זו בלבד שאין זה מביא כל תועלת, אלא זה עלול עוד להביא נזק ומזה ניתן להבין שזהו טעם נוסף מדוע יש לעשות את העבודה בתוספת חמימות ולהט, כשיודעים שהעבודה מוכרחת להעשות כיון שזוהי הדרישה של נותן התורה והמצוות, וכאשר רואים שחסרה העבודה או שלא נעשית מספיק, זה מגדיל את העשי׳ גם באותו חלק של העבודה שהי׳ צריך להעשות ע״י אחרים, ויש לנו הבטחת התורה שהעבודה שיש לבצע אינה מעבר לכוחות שהשם יתברך נותן, ואין לקפוץ בבת אחת, אלא צעד אחר צעד, ואז סוף כל סוף רואים הצלחה גדולה.

מה שכותבת, שנדמה לה כאילו מטפסים על סולם, ואם עושים צעד לא נכון, לא לכל אחד ישנה האפשרות לעשות זאת טוב.

הדבר מפליא אותי, איך בכלל יכולה אשה שהתחנכה בבית חסידי, לחשוב כך ולכתוב זאת, לאחר שכל הרעיון החסידי הוא ש**לכל דבר** תשובה מועלת. ומה שעוד יותר חשוב לדעת הוא, שסוף כל סוף כל אחד עושה תשובה, רק שיש לעשות מה שיותר מוקדם, שאז מרויחים זמן. ותשובה אין הכוונה רק לאמירת אשמנו בגדנו וכו׳ אלא שהחסרון הזמני שהי׳ יתמלא, שלא ישאר רושם מזה.

הנני מקוה שקראה גם את מכתבי הכללי לראש השנה השנה, בו נתבאר הרעיון, אף כי בקיצור, כיצד משנה לשנה ומיום ליום, מתרבה הטוב בעולם, והלא טוב מתמעט, פחות ופחות.

נקודת כל האמור לעיל היא:

מאוד מאוד נחוץ וחשוב ליישם את הציווי עבדו את ה׳ בשמחה דוקא, וה״עבדו את ה״ אינו דוקא בעת התפילה או עשיית מצוה ישירות, אלא גם בעת האכילה ושתי׳ וכד׳, אפשר גם בזה לעבוד את השם יתברך, כמבואר במקומות רבים בתורת החסידות.

השם יתברך יעזור לה, לבעלה הרב שי׳ — שביתם יהי׳ בית שמח תמיד כל הימים, ויגדלו את כל ילדיהם שיחיו לתורה ולחופה ולמעשים טובים בדרך החסידות.

בברכת חג הפסח כשר ושמח.

ה׳שמט

[כרך טו עמוד כג]

ב״ה, ז׳ ניסן, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו:

תוכנו מפליא אותי, הוא עצמו הרי כותב שאני בקשתי ממנו לכתוב לי ולהודיעני כאשר המצב ישתפר, הוא לא עשה כן, אלא המתין עד שמשהו נתקע לאחר השיפור, ורק אז הוא מודיע.

ידוע המבואר בספרים הקדושים, שכאשר רואים חסדים מהשם יתברך, יש להעריך אותם במלוא המידה ולהודות לו באופן המתאים, היינו שהתודה באה לידי ביטוי בהוספה בעניינים של תורה ומצוות, שכאשר מעריכים את הטובה שהשם יתברך נותן, זה ממשיך את הברכות מהשם יתברך, והשם יתברך עוד מוסיף בזה, אך אם כשמגיעה הטובה, מקבלים זאת כדבר מובן מאליו ולפעמים אפילו כהמצאה אישית שהוא פעל בחכמתו וכדומה, הרי לא זו בלבד שאין זה מביא להוספה בתורה ומצוות אלא לפעמים אף להיפך, כי מרגישים בטחון בעצמם, אין זה פלא אם אחר כך נתקע.

מובן, שזה שבקשתי ממנו להודיעני על השיפור, הכוונה בכך היתה לעוררו להתבונן כיצד השם יתברך מתנהג עמו בחסד וברחמים, ועל ידי זה תתחזק עוד יותר הטובה.

והשם יתברך יעזור לו שלפחות מכאן ולהבא יעשה כאמור לעיל, ובפרט שאנו מתכוננים לחג הפסח, זמן חירותנו.

אינו מזכיר במכתבו אודות שידוך לבנו שי׳, והנני מניח שכפי שדברנו נעשה בזה באופן המתאים, והשם יתברך יעזור בהצלחה.

בברכה לחג הפסח כשר ושמח,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ה׳שנז

[כרך טו עמוד לג]

ב״ה, י״א ניסן, ה׳תשי״ז
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל, ועסקני החינוך בפרט,
בכל אתר ואתר
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

חג הפסח מתחיל ב״כי ישאלך בנך״, ״והגדת לבנך״. ישנם אופנים שונים בשאלות הבנים ובתשובות להם — בהתאם לארבעת הסוגים שלהם: חכם, רשע, תם ושאינו יודע לשאול.

בד בבד עם השוני שבין ארבעת הבנים והניגוד שבין אחד לרעהו — יש אבל ״צד השוה״ בין כולם ונקודה משותפת: אפילו הרשע נמצא ב״סדר״ של עבודת הי. הוא נפגש וחי עם עובדי עבודה זו ומתעניין בחיי תורה ומצוות.

והרי דבר זה נותן תקוה חזקה שלא רק התם ושאינו יודע לשאול, אלא גם הרשע, יהיו לחכמים, יהודים שומרי תורה ומצוות בעלי הכרה מלאה.

ברם, לצערנו יש, ובמיוחד בזמננו שהוא זמן של חושך כפול ומכופל, עוד סוג של בנים: הבן שאינו נמצא כלל ליד שולחן הסדר. הוא אינו מקשה קושיות, משום שאין לו כל מגע עם תורה ומצוות, עם דינים ומנהגים יהודיים אמיתיים. אין הוא יודע כלל על קיומה של ״העבודה הזאת״ — סדר של פסח, יציאת מצרים וקבלת התורה.

לילדים אלה חייבים להתמסר זמן רב ביותר לפני חג הפסח ולפני ליל הסדר, וגם אל אלה יש להתמסר במסירות נפש ואהבת ישראל,

שכן אסור לשכוח אף ילד יהודי יחיד, ויש להשקיע את כל הכוחות כדי לחלץ אותו ממצבו ולהשיבו אל שולחן־הסדר.

* * *

כמו כל התופעות המכאיבות, שכדי לתקן אותן יש לדעת תחלה את הסיבות והגורמים שהביאו לידי כך, כך במקרה שלנו.

לדאבון לב יש להכיר בעובדה שכמעט בכל המקרים אשמים במצבם של הילדים מן הסוג האמור, בראש ובראשונה — ההורים.

עם בואם אל ארץ חדשה ובהימצאם בסביבה שבה הם מהווים מיעוט קטן ועם היתקלם בקשיים, שבדרך כלל הם בלתי נמנעים בכל הגירה ממקום למקום, השלו עצמם חלק מן ההורים כאילו הדרך היחידה להתגבר על הקשיים היא להשתוות מהר לסביבה בכל הפרטים, על ידי התנערות מעול התורה ושמירת המצוות. אפילו כאשר לגבי עצמם לא הצליחו לעשות זאת בקלות ובמלוא המדה, החליטו, אבל, שמן הילדים יש למנוע את ההתמודדות הזאת.

הם השלו את עצמם וגם שיכנעו את ילדיהם — כאילו יהדות, תורה ומצוות, אינן מתאימות לחיים העכשוויים ובמיוחד במקום חדש. בחיים היהודיים האמיתיים הם חיפשו, וממילא "מצאו" בסופו של דבר, רק חסרונות בלבד, ואילו בסביבה — "מצאו" רק יתרונות.

באמצעות גישה זו ביקשו אותם הורים להבטיח את קיום ילדיהם בסביבה החדשה. ברם הם שכחו —

כי אדם אינו יכול להתקיים — כפי שאדם צריך להתקיים — אם הוא מוותר על חיי נשמתו, על כל הרוחניות שלו, בגלל הגוף והגשמיות.

הם גם לא הביאו בחשבון כי כל חיקוי סתמי הוא כוזב ומעורר שאט נפש אפילו אצל אלה שאחריהם רצים ושלהם מחניפים,

ואם חיי הסביבה והרוב אינם מושתתים על צדק ויושר — הרי בסופו של דבר הם ממילא ידכאו את החלשים ואת המיעוטים.

* * *

גישה כוזבת זהה, של פתרון מצבו של מיעוט בסביבה בלתי ידידותית באמצעות התפרקות, שהיא, בעצם מהותה, מעשה התאבדות, או, לפחות, מעשה של ניוון עצמי, אומצה ובוצעה, לדאבון לב, לא רק על־ידי יחידים כי אם גם על ידי קבוצות של יחידים, שהתאחדו בגלל מצבים זהים. מכך צמחו התנועות השונות אשר, בגלוי או תחת מסוה, ניהלו מלחמה נגד תורה ציוה לנו משה שקיבל אותה מה׳ אחד עבור עם ישראל שהוא אחד בארץ. תנועות אלה, על אף המלחמות בינן לבין עצמן, בנויות כולן על אותו רעיון: ״נהיה כגויים, כמשפחות הארצות, לשרת עץ ואבן״ (יחזקאל, כ, לב).

* * *

התוצאות של גישה זו, שהיא כוזבת בכל מהותה, היו שאלפי־אלפי נפשות נותקו ממקור חייהם האמיתי, מיהדות ומיהודים, ונרצחו רוחנית. גדלו ילדים, שהם עתה כבר אבות וסבים, אשר לא זו בלבד שאינם בסוג של חכם. תם ושאינו יודע לשאול. אלא אפילו לא בסוג של רשע.

הם איבדו את עצמם, והולכים ח״ו לאבוד לעם היהודי וליהדות האמיתית שחד הוא.

באים יציאת מצרים וחג הפסח ומלמדים אותנו, בין שאר ההוראות הרבות גם לחיי יום יום, כי לא בנסיונות לחקות את הסביבה טמונה התקוה לגאולה וחרות, כי אם דווקא להיפך.

בני ישראל במצרים היוו מיעוט קטן וחיו בתנאים הגרועים ביותר.

אך, כפי שחכמינו ז״ל מספרים, היו שונים וחלוקים מן הסביבה ושמרו בגאון על איכות החיים שלהם, על מסורתם ומקוריותם (״שהיו ישראל מצויינים שם בלבושם ומאכלם ולשונם״), ודווקא על־ידי כך הבטיחו את קיומם, ואף הגיעו אל הגאולה האמיתית, הגופנית והרוחנית.

* * *

אחת מן המשימות החיוניות וההכרחיות של זמננו היא להקדיש את הכוחות הגדולים ביותר כדי להחדיר בדור הצעיר — וכן אף באלה שהם מבוגרים בשנים אך צעירים וקטנים בידיעות היהדות — את ההערכה הנכונה של יהדות אמיתית, יהדות נאמנה לתורה, לא

יהדות מזוייפת או מיימית, ואת ההכרה כי בה תלוי עצם קיומם של היהודים, של כל יהודי, קיומם גם בעולם הזה, בכל מקום ובכל זמן.

עד שישובו אל מסורת אבותינו, אברהם יצחק ויעקב, ויקיימו וישמרו בגאון את אורח החיים היהודי, חיים לפי הוראות תורתנו — תורת חיים.

יהודי אסור לו לעולם להתייאש: אסור לוותר לעולם על אף יהודי. ובגישה הנכונה של אהבת ישראל, יכניסו גם את סוג הילדים הנזכר אל תוך ה״ארבעה בנים״, ובמשך הזמן אף להכליל אותם בסוג של ״בן חכם״.

* * *

יעזור ה׳ שכל הבנים והבנות יתכנסו יחד ליד שולחן אחד של ״העבודה הזאת״ ויקיימו את סדר הפסח כהלכתו, לבצע את ״העדות והחוקים והמשפטים אשר צוה ה׳ אלוקינו״,

והתחלה זו של ״קיבוץ הגלויות״, כינוסם גם של הילדים הנידחים לסדר של תורה, תזרז במהרה בימינו את ה״אתחלתא דגאולה״ ותביא את הגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו.

בברכת חג הפסח כשר ושמח

מנחם שניאורסאהן

ה׳שעב
[כרך טו עמוד נד]

ב״ה, י״ג ניסן, ה׳תשי״ז
ברוקלין, נ.י.

לכבוד המתפללים והגבאים דביהכ״נ
ות״ת אגודת חב״ד, בשיקגו,
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

מזמן לזמן הנני מקבל דיווחים אודות עניני בית הכנסת והתלמוד תורה, הנושאים את השם רב המשמעות ״אגודת חב״ד״, וכן אודות המסירות של אגודת הנשים.

גם שימח אותי לקבל את הידיעה, שלאחרונה ארגנתם דינר חגיגי

לכבוד המנהיג הרוחני החשוב שלכם, הרה״ג והרה״ח וו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ בעל מרץ ורב פעלים מוה״ר צבי שי׳ שוסטרמן, שזה נותן לי את התקוה, שלא זו בלבד שיודעים אתם כיצד להעריך את הרב החשוב והמנהיג הרוחני שלכם, אלא שזה מתבטא גם במעשים בפועל לחזק את החיים הרוחניים בבית הכנסת, בתלמוד־תורה, בבית ובכל הסביבה, על פי תורה תורת חיים ומצוותי׳, כפי שהם מוארים ומתעוררים ע״י האור והחמימות של תורת חסידות חב״ד.

בעמדנו ערב החג הגדול והמאיר, חג המצות זמן חירותנו, הנני מקוה שהחג יעודד כאו״א מכם, לחזק את עבודתכם לחזק ולהפיץ את המסורות הקדושות של הוריכם, שהיו חסידים ואנשי מעשה, וזכות זו בודאי תעמוד לכם ליהנות מהברכות האלקיות בכל המצטרך לכם, בגשמיות וברוחניות, וחירות אמיתית שהיא החירות מכל הענינים המפריעים לעבודת השם בשמחה.

בברכת חג הפסח כשר ושמח.

ה׳שצט

[כרך טו עמוד פ]

ב״ה, כ״ז ניסן, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר קבלת מכתבו מכ״ג ניסן, וכתבו אודות מר . . . נכון יותר לומר אודות ה״שידוך״, הוא תדהמה עבורי, ומובן הרושם שזה עשה . . . אבל כשיודעים את זכות הצדקה, ובפרט צדקה הקשורה עם חינוך הכשר, שזכה בשנים הקודמות לתת סכומים חשובים לזה, הנני חזק בבטחוני, שה״שידוך״ לא יחזיק זמן רב, והשי״ת יעזור שהביטול יהי׳ בחסד וברחמים, ובחסד וברחמים גם יכיר סוף סוף שהוא שייך לבני ישראל, ואינו יכול להמצא במקום אחר, ואחרי הכל מלבד צרות לא יקבל במקומות האחרים שום דבר, גם אם בתקופה הראשונה יחניפו לו ויטפחו לו על השכם, ובטח מיותר לעורר שכל מה שהוא יכול לעשות בכיוון זה, יעשה . .

ה׳תיט
[כרך טו עמוד ק]

ב״ה, ב׳ אייר, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ״ז ניסן עם המצורף, אשר הקבלה על כך מצו״ב.

בעת רצון יזכירו את כל אלה שכותב אודותם, על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, כל אחד להמצטרך לו.

מה שכותב שבענין התנועה לשמירת טהרת המשפחה, לא יכולים להשיג מי שירצה ליטול זאת על עצמו, חס ושלום לומר כך על יהודי, וכפי הנראה לא תפס נכון מה שכתבתי, בהבינו שזו טובה רק עבור מי שמדבר אליו, אבל בנידון שלו וביחס הילדים שלו כלפיו, הרי זו אחת מהסגולות, שע״י השפעת טהרת המשפחה על אחרים, יבוא שיפור ביחס של ילדיו אליו. ולכן יש לעשות בזה, כפי שעושים בענין שנוגע לו עצמו. והנני מקוה שלא נדרש ביאור נוסף בזה.

בברכה לבשורות טובות ומנוחת הנפש.

ה׳תכא
[כרך טו עמוד קב]

ב״ה, ב׳ אייר, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה מרדכי שי׳

שלום וברכה!

בשמחה קבלתי את מכתבו מ 25/4 ובפרט שכבר דאגתי בשל ההפסקה הארוכה, אף שהנני מקבל פ״ש ממנו בתוך כללות אנ״ש, אבל מובן מאליו שאינה דומה ידיעה ממקור ראשון לידיעה מכלי שני.

בשמחה קראתי את כתבו אודות ערב ההתרמה הקרוב לטובת הישיבה אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש במלבורן, ושהוא עושה כראוי את ההכנות לזה, וחשיבות הדבר בטח מיותר להאריך לדכוותי׳,

ובהתאם לחשיבות שבזה, כל השתדלות ויגיעה ומרץ שזה דורש הכל כדאי, כי זוהי תועלת הרבים, והשי״ת נותן ברכה והצלחה כי זכות הרבים מסייעתם.

מסרתי את בקשתו, אודות חומר עבור ערב ההתרמה, אם נמצא כאן, לשלוח לו, ובלי נדר גם אשלח במועד המתאים את ברכתי לכל אלה העושים בזה בהכנות, ולכל המשתתפים בערב ההתרמה והשי״ת יעזור שתמיד כל הימים יוכל לבשר בשורות טובות גם בעניניו הפרטים, בריאות פרנסה ונחת יהודי מיו״ח שי׳ יחד עם זוגתו תחי׳.

בברכה לבשו״ט ובנוסח כ״ק מו״ח אדמו״ר לקיץ בריא.

ה׳תכה

[כרך טו עמוד קז]

ב״ה, ד׳ אייר, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה ראי״ש שי׳

שלום וברכה!

לאחר הפסק, שמחתי לקבל את מכתבו מאחרי הפסח, ובפרט שמחתי לקרוא בו שהשתתף בכינוס בכפר חב״ד והי׳ לו ענג רוחני. והשי״ת יעזור שגם בכנוס זה תתקיים הכוונה של כל כינוס והתוועדות, ההשפעה ביותר חוגים ורחבים יותר, להביא אליהם את מעיינות תורת החסידות הדרכותי׳ ומנהגי׳, ובאופן שהשומעים והמשתתפים ייעשו טופח על מנת להטפיח על כל אלו שהם באים עמהם במגע, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

ובפרט בעמדנו בימי הספירה, שמיום ליום נוסף עוד אור, ואור כזה הקשור בקבלת התורה בשמחה ובפנימיות, שזהו הרי הביאור לכך שבנוסח הספירה אומרים שני ימים לעומר ולא יום שני, כי האור דאתמול לא נסתלק, הוא ישנו גם היום בתוספת אור הספירה דהיום, וכך ניתוסף מיום ליום עד שנרגשת הקריאה האלקית, אנכי ה׳ אלקיך מד׳ רוחות מלמעלה ולמטה, כמסופר במדרש.

בברכה לבשו״ט בכל האמור.

ה׳תכח
[כרך טו עמוד קיא]

ב״ה, ו׳ אייר, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מר״ח אייר עם המצורף בו.

על פי בקשתו יזכירו על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע את מרת . . . שתליט״א לרפואה קרובה ולזחו״ק.

ובטח ימצא את המילים המתאימות להסביר לה, וגם לבעלה שי׳, את הנחיצות המוחלטת, מצד הדבר עצמו, לשמור את חוקי ודיני טהרת המשפחה כהוראות תורתנו הק׳ וכל מצוות התורה, ובפרט במצב בו היא נמצאת, יש בזה סגולה נוספת, להמצטרך לה בשעה זו.

בוודאי מיותר לתת לו את המילים כיצד להסביר להם את זה, לאחר שנתבאר בזה רבות במקומות רבים. אך ברצוני להוסיף רק נקודה, אף שזהו פסוק מפורש, האדם יראה לעיניים, ולכן אם ישנו ספק אצלו גופא אודות השפעת הדברים, הרי זה מהדברים שרק הקב״ה בעצמו יודע בדיוק, שהרי הוא זה, הרואה ללבב, ובוודאי יודע את מאמר רז״ל שגם כאשר אני ישנה בגלותא, גלות חיצוני או גם גלות פנימי, הרי גם אז, לבי ער להקב״ה לתורתו ולמצוותיו, יש למצוא את המילים המתאימות ולומר להם בלבביות, ודברים היוצאין מן הלב כו׳. וכיון שזה נאמר על כל בני ישראל, הרי זה, רוב וחזקה וכו׳.

בברכה לבשו״ט.

ה׳תל
[כרך טו עמוד קיג]

ב״ה, ו׳ אייר, תשי״ז
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה על מכתבך מראש חודש אייר, בו את כותבת אודות

השינוי הפתאומי ביחס של המדובר כלפייך, לאחר שכבר מכירים ונפגשו פעמים רבות, ומתפלאת מה הסיבה לזה.

כמו בכל הפרטים אצל יהודי, הסיבה האמיתית היא תורתית ופנימית, כלומר שההנהגה לא היתה בהתאם להוראות של תורתנו הקדושה, וכיון שזה הרי נוגע לפועל, בהכרח לומר את הדבר כפי שהוא, כדי שידעו מה צריך לתקן, שזה הי׳ למרבה הצער היפך הוראות התורה ולצערנו לא תמיד בצניעות.

קשה לכתוב מילים כאלו, ובפרט שהרי צריך לדון כל אחד לכף זכות, אבל כאמור לעיל, בזה תלוי ענין כל כך חשוב, הרי אין זה לתועלת שלא לומר את הדבר כפי שהוא, וזה ברור עוד יותר על־פי תוצאות העניין, ריחוק בא ע״י קירוב אסור.

כאמור לעיל, כוונת הכתיבה איננה להכאיב ח״ו או לגרום צער למישהו, אלא כדי לעורר על תיקון הענין, והרי זהו כללות ענין התשובה, המועילה לכל דבר, אם היא רק באמת ובשלימות, ועל הקדוש ב״ה נאמר, ה׳ יראה ללבב, וכאשר הוא — ברוך הוא — רואה שישנה חרטה גמורה על העבר וקבלה טובה על להבא כדבעי, אזי נותן השם יתברך הצלחה בענינים.

ולאחר ההחלטה התקיפה בהאמור לעיל, יש לברר מן הצד (היינו לא ישירות) אולי היתה גם סיבה חיצונית שגרמה לשינוי האמור ביחס, ולראות מה ניתן לעשות בזה, ואולי בכלל לא יצטרכו להגיע לזה.

כיון שכפי שכתבת למדת בבית יעקב, הנני מניח שיש ברכות ותפילות שאת אומרת עם הקימה מהשינה, מהנכון שבימות החול תתני כמה סנט לצדקה לפני התפילות שתאמרי.

בברכה.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ה׳תלח
[כרך טו עמוד קכג]

ב״ה, ט׳ אייר, תשי״ז
ברוקלין.

ברכה ושלום!

. . עלי׳ להסביר לאמא תחי׳ של הנ״ל, שעם הקב״ה לא צריך להתנהג בסדר זה, להציב לו תנאים, שכאשר יקויים אותו ענין, אזי יתנו צדקה, יהודי מתנהג בסדר הפוך, תחילה נותנים צדקה ואחר כך מבקשים מהשי״ת לא בתור תשלום שכר, אלא בתור בקשה שהוא ברוך הוא שהוא עצם הטוב, ימלא את משאלות הלב לטובה, וכשיש בטחון חזק בזה, אזי רואים זאת גם בעיני בשר ובקרוב, והתקוה שתמצא את המילים המתאימות להסביר את האמור לעיל.

בברכה לבשורות טובות,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ה׳תעה
[כרך טו עמוד קס]

ב״ה, כ״ב אייר, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

שמחתי לקבל את מכתבך, בו אתה כותב אודות הנהגתך, ובפרט ההנהגה בנוגע לאוכל, ובענינים הקשורים עם בריאות הגוף, מזהירה תורתנו הקדושה תורת אלוקים חיים, שיש לציית לכל מה שהרופא אומר, שהתורה נתנה רשות לרופא, והוא לא יותר מאשר שליח. מובן שאפשר לומר לרופא את הטענות והסברות שישנם בזה, וגם את הסברא שאתה כותב אלי, אבל לאחר שהרופא מקשיב לסברות, יש לציית לכל הוראותיו, ללא הבדל אם הן מתאימות לסברות שלך או לא, שכאמור הרופא אינו אלא כשליח שעושה זאת בכוח וברשות שהתורה נתנה לו, ומאחר שזה נובע מהתורה הרי זו טובה לגוף ולנשמה בשוה. וגם אם לא מבינים את זה, או שנדמה אחרת, גם זה אינו פלא, שכן התורה היא הרי חכמתו ורצונו של הקדוש ברוך הוא,

אין זה פלא כלל שאדם לא מבין כל הכתוב בתורה, אבל האדם צריך לקיים את כל הכתוב בתורה אפילו ללא הבנה וסוף ההבנה לבוא.

הנני מקוה שתציית לכל האמור לעיל, ותעשה זאת בשמחה ובטוב לבב.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור.

ה׳תעו*

[כרך טו עמוד קסב]

ב״ה, מוצאי שבת קדש במדבר, ה׳תשי״ז ברוקלין, נ.י.

אל הועידה השנתית של
אגודת נשי ובנות חב״ד דאה״ב וקנדה
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בזה שולח הנני את איחולי וברכתי לכל המשתתפות והחברות של אגודת נשי ובנות חב״ד לרגל הכינוס השנתי. השם יתברך יעזור להגשים את כל התכניות החיוניות של הועידה, במעשים מתפתחים בהתמדה ובפעילות מסועפת ביותר, שכן, תכלית המחשבה והדיבור הרי היא **מעשה** בפועל.

בהתאם לפתגם הידוע של כ״ק אדמו״ר הזקן, מייסד חב״ד, שהן נושאות גם שם זה, ש״יש **לחיות** עם הזמן״, זאת אומרת, עם תוכן פרשת השבוע, יחדיר הכינוס שלהן חיים וחיות ממקור החיים, תורתנו תורת חיים, כפי שהיא מוארת ע״י החסידות, דברי אלקים חיים, בעבודתן בכלל, ובעבודה על־פי ההוראות ורמזים של פרשיות־השבוע בפרט.

אחד הענינים בפרשיות **במדבר ונשא**, שביניהן מתקיימת הועידה, הוא הענין המשותף — אודות המשכן במדבר ואודות החובות שהתחלקו בקשר להעברת המשכן ממקום למקום.

הדבר מדגיש, שאפילו כאשר יהודים נמצאים במדבר יש להם הכוח להקים מקום קדוש, משכן, לשכינה האלקית לשכון בישראל בכלל ובכל יהודי בפרט.

בדיוק כשם שיש מדבר במובן גשמי — שממה, בו שוררים תנאי

מזג אויר קיצוניים, ומזיקים מכל הסוגים, כך יש גם **מדבר רוחני**, בו שולטים הרעיונות הרוחניים המזיקים ביותר, וזה יכול להיות גם בארץ שבגשמיות היא גן פורח.

מלמדת אותנו התורה הקדושה, שכאשר נמצאים במדבר רוחני, יכולים, צריכים ומוכרחים להקים מקדש, לשאת אותו ולצעוד בראש בעקבות השכינה האלקית, עד שמגיעים לארץ הקדושה המבורכת ע״י הקב״ה, לגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו.

זו הוראה ל**כל** בני ישראל, אך במיוחד לנשות ישראל, שהרי ידוע שבהקמת המשכן הנשים נענו ראשונות, עוד קודם לאנשים.

במדבר הרוחני של חוגים מסויימים ששוררת בהם שממה וריקנות ביהדות בכלל, שלא לדבר על אורח חיים חסידי בפרט, יש להן את הזכות הגדולה והנצחית להיות בין הראשונות להקים כאן בכלל וגם אצלן משכן לו יתברך. והנני מקוה שימלאו את חובת חייהן במסירות ובחיות.

במיוחד רצוני לעורר תשומת לב לנחיצות להתמסר לא רק למבוגרים, אלא גם לילדים צעירים ביותר, שכן כפי שרואים במוחש, כאשר מתחילים לחנך ילד בקו מסויים החל מגיל רך ביותר — מובטחים בהרבה יותר הצלחה ובפירות גדולים וטובים יותר.

בברכה שתצלחנה בעבודתן, שזה יוסיף גם בברכות הקב״ה בענינים הפרטים,

ובנוסח הברכה של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע — שכל אחד מאתנו בתוך כלל ישראל יקבל את התורה בשמחה ובפנימיות.

מנחם שניאורסאהן

ה׳תעח
[כרך טו עמוד קסה]

ב״ה, כ״ה אייר, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחרי ההפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו מל״ג בעומר, וגם בו לא נמצא הסיבה לשתיקתו עד עתה, ואין צועקין על העבר ויה״ר

שיתוקן עכ״פ בהנוגע להבא.

נעם לי לקרות במכתבו אודות הפגישה עם מר . . . כדאית גם טרחה זו בשביל לעורר בו צור מחצבתו, וצריך הוא לנצל נקודה זו בכל תוקף, במיוחד אשר כיון שמוצאו ממשפחה שקדשו את כל חייהם לתורת החסידות ועניניו, בודאי אשר הנשמות תובעות מאת כל אחד מיו״ח לעשות בכיוון זה דוקא ככל הדרוש דוקא וחובתם בזה קודמת לכו״כ מעניניהם בהם משתדלים, כיון שזהו בגדר שאי אפשר לעשותה ע״י אחרים, זאת אומרת אשר נצר ממשפחה אשר כמה דורות שלה עסקו בחסידות יש לו כשרון מיוחד להבנת תורה זו ויכולת מיוחדה להבינה גם לאחרים, ופשוט שהשפעת תורה זו צריכה להיות ניכרת גם בחייו הפרטים של נצר המשפחה, כי אם על כל חלקי תוה״ק נאמר גדול תלמוד שמביא לידי מעשה והלומד ע״מ שלא לעשות וכו׳ עאכו״כ בהנוגע לתורת החסידות שהדגיש בה הבעש״ט עזב תעזב עמו עם הגוף ועניניו.

בשאלתו מה ללמוד עם הנ״ל — מובן שתלוי זה במדת ידיעתו בהנ״ל ותכונת נפשו, וגם על כגון דא נאמר שצ״ל הלימוד במקום שלבו חפץ, וכדאי הי׳ להראות לו את החוברת סאמע אספעקטס, שגם בה מודגש הכרח של המעשה אפילו בהנוגע להבנת העניינים השכלים.

בנוגע לבדיקת הרופא, בכלל כל ענין הבדיקה הוא רק ליתר שאת, ולכן יש להשתמט מבדיקה פנימית עד כמה שאפשר, וכמדומה ברור, שמלבד תוספת בידיעת הרופא, אין בכך כל תועלת אחרת, ולכן בעדינות, כדי **לא** לפגוע ברגשות של הרופא, יש להשתמט מזה, והתקוה שהד״ר לא יתעקש על כך, בראותו שלא מרוצים מזה, ובידעו בעצמו עד כמה זה לא הכרחי מבחינה מעשית.

בנוגע להנקת הילד בעצמה, זהו דבר נכון במאוד מאוד, ובפרט שבשנים האחרונות, גם רופאים אמריקאים התחילו לדבר ולהדפיס עד כמה זה טוב הן עבור האם והן עבור הילד. ומה שכותבת שהיא רגישה, בזה כלל אין מה לדאוג. זהו דבר נורמלי וכך זה צריך להיות, וכמה שכתוב עשה האלקים את האדם ישר והמה בקשו וגו׳, והשם יתברך יעזור שהלידה תהי׳ באופן קל ובשעה טובה ומוצלחת ולד שלם ובריא ולגדלו לתורה ולחופה ולמעשים טובים.

בברכה לבשו״ט

נ.ב.

בוודאי יודיע בפרטיות ע״ד כנוס של ל״ג בעומר, והשי״ת יצליחו לבשר טוב גם בזה.

ה׳תפא
[כרך טו עמוד קסח]

ב״ה, כ״ה אייר, תשי״ז
ברוקלין.

מר יוסף אלתר שי׳ המכונה ד״ר טומרקין

שלום וברכה!

קבלתי פ״ש אודותו ע״י הוו״ח אי״א נו״נ תלמיד תומכי תמימים חנוך הענדיל שי׳ ליברמן וגם ע״י הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ רב פעלים מו״ה אברהם דוב שי׳ קרמר, שגם סיפרו אודות מצב בריאותו.

ובעת רצון אזכירו על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע להטבת הבריאות, ובפרט שזכה ללמוד בישיבה תומכי תמימים, שכן שום דבר הרי לא הולך לאיבוד אפילו בענינים גשמים ועל אחת כמה וכמה ענינים רוחנים, וביחוד שרבותינו נשיאנו הקדושים זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע השקיעו כל כך הרבה כוחות בישיבה.

הרי בטוח שגם עתה הם מעוררים רחמים רבים על כל אחד מהתלמידים במה שנחוץ להם, ובפרט בבריאות בגשמיות ובבריאות ברוחניות, כידוע מאמר רבותינו זכרונם לברכה, שרמ״ח אברי האדם הם כנגד רמ״ח מצוות עשה, ושס״ה הגידים הם כנגד שס״ה מצוות לא תעשה, ובהיותו רופא בעצמו, בטח מיותר להדגיש, שגם אם אבר הוא לפעמים לא כראוי, אין להמנע מלרפא אותו, על אחת כמה וכמה שכן הוא ברוחניות, ובהוספה, כפי שרבנו הזקן כותב, שישנם דברים לא בריאים בגשמיות שרפואה לא מועלת להם, אבל ברוחניות אין דבר שרפואת הנפש לא תוכל לרפא אותו, עד שהתיקון יכול להיות באופן כזה, כאילו מעולם לא הי׳ מיחוש (חלישות), ואין לך דבר העומד בפני הרצון ואין לך דבר העומד בפני התשובה.

בטוחני שמיותר להאריך בהאמור לעיל, ורק להוסיף נקודה (רעיון) שבטח גם זה ידוע לו, וזוהי ההדגשה של תורת החסידות מהבעל שם טוב ורבותינו הקדושים דחב״ד שבכל עניני האדם צריך להיות עבדו את ה׳ בשמחה, וכשנמצאים בשמחה שהשם יתברך נותן את האפשרות לעבדו, רואים הצלחה בכל הענינים הן בגשמיות והן ברוחניות.

בציפי׳ לבשורות טובות בכל האמור לעיל, ובאיחולים לקראת חג השבועות, בתוך כלל ישראל, לקבל את התורה כנוסח וברכת חמי כ״ק מו״ח אדמו״ר לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

בברכה לרפואה.

ה׳תפב
[כרך טו עמוד קע]

ב״ה, כ״ה אייר, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מו״ה ישראל משה שי׳

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בו שואל האם יש צורך בהיתר עיסקא כאשר יתנו לו הלואה מהמוסדות באה״ק ת״ו.

הדבר תלוי באיזה אופן תהי׳ ההלואה, ובכלל תמיד עדיף לעשות היתר עיסקא, כדי לצאת מן הספק, ובפרט שלא תמיד יודעים את פרטי ההלואה.

בענין הדילוג בתפילה, אפילו מהתחלה.

ידועה ההוראה, שמבלי הבט על כל ההיתרים שבזה, אבל בפועל לא עושים כן, אפשר הרי לבוא לבית הכנסת מוקדם יותר כדי להחזיק עם המנין.

כפי הנראה, חושב אודות נסיעה לארצנו הקדושה תבנה ותכונן במהרה בימינו על ידי משיח צדקנו, בטח אין צורך להדגיש לו את הכתוב בתשב״ץ קטן, שמוכרחים לקחת על עצמו זהירות מיוחדה בענינים של תורה ומצוות, כי אינו דומה כשנמצאים בפלטרין של מלך או מחוץ, ואף שחיוב קיום תורה ומצוות הרי הוא בכל מקום ובכל זמן, הרי אינו דומה בפלטרין של מלך וכו׳ ובפרט שהנסיעה לאה״ק ת״ו נעשית בבחירה חפשית של יהודי שמשתדל להשיג את המסמכים והרשיונות הדרושים מבני אדם, עאכו״כ שיש להתכונן לבוא לכזה מקום כאה״ק ת״ו שעיני ה׳ אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה בזהירות הראוי׳ בעניני תורה ומצוות. ויהי רצון שיבשר בשורות טובות בכל האמור לעיל.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ה׳תפט
[כרך טו עמוד קעז]

ב״ה, כ״ט אייר, תשי״ז
ברוקלין.

ברכה ושלום!

בתמהון גדול נודעתי ממנהגה לצום מזמן לזמן שני וחמישי וגם ערב ראש חודש, וזאת לאחר שידועה הוראת הבעל שם טוב שנחוץ שיהי׳ הגוף בריא ולא יפריע לציווי לעבוד את השם יתברך בשמחה, ורואים במוחש בדורנו שע״י תעניות תדירות נחלשת הבריאות ואחר־כך זוהי הפרעה לענינים של מצוות.

מובן מאליו שהכוונה לתעניות שלוקחים על עצמם לבד (אבל לא התעניות שהם על פי השולחן ערוך). ואם רוצים בדוקא ענין כמו תעניות, הרי ידועה בזה ההוראה של כ״ק אדמו״ר מהר״ש נ״ע, שזה יכול להעשות ע״י המנעות מדיבור שלא צריך לדבר, גם כשיש חשק גדול לזה, ולא רק מלשון הרע אלא אפילו מדברים בטלים, ותעניות מאכילה יכולות להיות גם בזה שאוכלים דברים כאלו שהם טובים לבריאות, אבל לא מחפשים דוקא דברים כאלה שיש להם טעם ערב דוקא.

הנני מקוה ששורות ספורות אלו תספקנה שתקיים כראוי את האמור לעיל, ומכיון שכפי שהנני מבין נהגה בזה יותר משלש פעמים, יש לעשות להתיר את הנדר ואחר כך להחליף את התעניות מאכילה בתעניות האמורות לעיל. והשם יתברך יעזור לה בכל זה ויחד עם בעלה שי׳ תנחו את בנכם בדרך החסידותית מתוך בריאות ושמחה.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ה׳תקכא
[כרך טו עמוד רד]

ב״ה, י״ז סיון, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה ברוך שי׳

שלום וברכה!

לאחר שתיקה ארוכה הגיע מכתבו מיום א׳ עם המצורף, אשר — כפי בקשתו — נשלח בזה בחזרה.

וכיוון ששואל לדעתי והערותי, מבלי להכנס לפרטים, שבטח לפני שעורך הדין ישתמש בזה, הוא יעיין ויערוך את זה, שיהי׳ בהתאם למה שהוא רוצה להבהיר לשופט, אבל נחוצה הדגשה כללית, שאת כל פרק ב׳ יש להשמיט. דעתי בזה מובנת כיון שבפרק הראשון מביאים את הדעות של כל הגופים הרבניים האורתודוכסים, שהם כולם מאוחדים בדעתם לשאלה שבפרק ב׳, כפי שמצוין, מיותר להביא הוכחות לדעתם. ומה שחשוב יותר, שההוכחות עוד עלולות להזיק, ומובן מדוע;

על כל הוכחה יכול הצד השני להתווכח, וגם אם את ההוכחה עצמה הוא לא יצליח להפריך, אולם הוא יתאמץ למצוא הוכחה נגדית, והרי ידוע הפתגם, ששערי תירוצים לא ננעלו. מה שיותר חשוב הוא, שבזה גופא שמביאים הוכחה לסמכויות הגופים הרבניים, וכו׳, יש שתי תוצאות: א) שהוא עצמו זקוק לעוד משהו, מלבד פסק הדין של הרבנים, ב) שהוא סבור שהיושב בבית המשפט, הוא הפוסק המתאים לומר האם אגודות הרבנים וכו׳ צודקות (כאשר גם השופט עצמו אינו סבור שיש לו זכות לכך), והעיקר שהדבר הוא נגד השולחן ערוך, לשאול לא יהודי (או אפילו יהודי, להבדיל, שאינו מוסמך), האם הוא מסכים עם פסק דין של רב, הרי זו הגישה של הקונסרבטיזם והרפורם!

ובמקום פרק ב׳, עדיף להביא תאריכים מדויקים של פסק אגודות הרבנים וכו׳, אם אפשרי את המקור עם תרגום אנגלי, וגם את ההוכחה שאין עוד שום איגוד רבנים אורתודוקסי מלבד אלו שמונה בפרק, ולקשר זאת עם הנקודה היסודית, שעלי׳ עורך הדין מוכרח לעמוד — שבתור בית־כנסת אורתודקסי, אתם מחוייבים רק לפסק דין של רבנים אורתודוקסים ולא של רפורמים, כשם שבית

הכנסת אינו מחוייב לפסק דין של כמרים, אף שלאחרונים ישנה אמונה, בניגוד לרפורמים שהם הרי כופרים בתורת משה, ואין להם תורה אחרת להבדיל (כי המילה תורה עצמה, כפי שהיא מוכרת אפילו ע״י לא יהודים, קשורה בתורה מן השמים).

הנני שמח שמביא על עצמו את המשל, מקשה תעשה, שבכך נוטל על עצמו את האחריות, וכיון שמביא את הפסוקים אודות חצוצרות ומנורה, שענין החצוצרות הי׳ לקבץ את ישראל ע״י משה רבנו שקבל תורה מסיני, והמנורה היתה כדי להאיר באור של שמן קדש לא רק בבית המקדש, אלא כפי שחז״ל אומרים, גם בעולם, והנמשל מובן, וככל היוצא מפיו יעשה, לחדול מלטעון שאין זה ענין שלו, אלא לקחת על עצמו את ענין החצוצרות והמנורה, להריע ולהריע, עד שהדבר יתבצע. ויהי רצון מנותן התורה תורת אמת שהוא גם מנהיג העולם בכל המקומות ובכל הזמנים שזה יעלה בידו הרבה יותר קל מכפי שהוא משער ובהצלחה גדולה.

בברכה לבשו״ט.

ה׳תקכג

[כרך טו עמוד רז]

ב״ה, ח״י סיון, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ משאו ומתנו באמונה בעל מרץ וכו׳ מו״ה יעקב שי׳ הכהן

שלום וברכה!

הנני כותב לו בשייכות לבית הכנסת ליובאוויטש ובד בבד הנני כותב גם להוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ וכו׳ מהרי״א שי׳ לויטנסקי.

מצב בית הכנסת ליובאוויטש בשיקגו והתנאים בו הוא נמצא הביאו אותי למסקנה, שלא זו בלבד שניתן להחזיק ולקיים את בית הכנסת, אלא אפשר ומוכרחים גם לחזק ולרומם את בית הכנסת ולהרחיב את כל פעילותו ופעולותיו הטובות.

אלא שלשם כך נחוץ שאלו הקשורים בבית הכנסת וענינו של בית כנסת חב״די קרוב ויקר להם, יפעלו בזה. ובהחלט מובן מאליו, שהעסקנים מוכרחים להתדבר בדרכי נועם ושלום ובלב אחד אודות

העבודה ולחפש את הדרכים והאמצעים כיצד להעמיד את בית הכנסת החב״די על הגובה הראוי ולהבטיח את המשך פעילותו והתפתחותו.

שניכם, יחד עם הרה״ח הוו״ח אי״א נו״מ בעל מדות וכו׳ וכו׳ התמים הרב שלמה זלמן שליט״א העכט, שזכו לשמוע מכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע פעמים רבות אודות עניני ליובאוויטש בשיקגו בכלל ובפרט, מוכרחים אתם להיות מהראשונים בזה, וגם להשפיע על כל שאר חברי בית הכנסת, שהפעולה האמורה לעיל תיעשה במלוא המידה ובמלוא שיתוף הפעולה בכל הפרטים.

ובטוח הוא שכאשר יהיו מאוחדים יחד בהחלטה תקיפה לטובת הענין, השם יתברך ישלח את ברכתו להצלחה מופלגה.

בציפי׳ לבשורות טובות, ובברכה ופרישת שלום לאנ״ש שיחיו

ה׳תקכו
[כרך טו עמוד רי]

ב״ה, י״ח סיון, תשי״ז
ברוקלין.

שרה מינדל תחי׳

ברכה ושלום!

במענה על מכתבך מי״ד סיון, שנכתב בשם ועד בנות חב״ד הצעירות.

שמחתי להוודע שאתן ניגשות לעבודה החשובה לקרב בנות ישראל ליהדות, חדורה בחמימות חסידית, ובטח נשי חב״ד ואנ״ש בכלל ממונטריאול, יסייעו לכן בזה, כאשר תהיינה זקוקות לעזרתם, ורצוני לקוות שבמשך הזמן כולן תיעשנה יותר מומחיות בעבודה ויותר עצמאיות, שהעיקר הוא להגדיל את מספר החברות והמושפעות, וגם באיכות העבודה, והרי ידוע שאין לך דבר העומד בפני הרצון.

ובפרט יש למצוא דרכים מתאימות לנצל את זמן הקיץ שאז הרי פנויים מלימודי חול בבתי הספר וילדים יש להם יותר זמן פנוי.

בברכה לכל חברה להצלחה בעבודה וגם להצלחה בעניני הפרטיים, לגדול כך שיהיו ראויות לשאת את השם של בנות ישראל בנות שרה רבקה רחל ולאה, ובברכה לבשו״ט.

ה׳תקלב
[כרך טו עמוד רטו]

ב״ה, י״ט סיון, תשי״ז
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה על מכתבה מ־6/17.

עלי׳ **לשכוח לגמרי** את מה שאומרים לה אודות עניני כישוף וכדומה, כי על כאו״א השם יתברך משגיח בהשגחה פרטית, צריך רק להתנהג כרצון השם יתברך כפי שהורה לנו בתורתו, ואז רואים את הטוב מהשם יתברך במה שצריכים.

בטח שומרת את המנהג הטוב של בנות ישראל הכשרות לתת לצדקה בכל פעם לפני הדלקת נרות בערב שבת וערב יום טוב. ומהנכון גם לבדוק את המזוזות בדירתה, שיהיו כולן כשרות כדין. והשם יתברך יעזור שתוכל לבשר בקרוב בשורות טובות אודות כל הענינים שמזכירה במכתבה.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ה׳תקלח
[כרך טו עמוד רכא]

ב״ה, כ״ה סיון, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה מרדכי שי׳

שלום וברכה!

בשמחה קראתי את מכתבו מי״ט סיון שערב ההתרמה של ישיבת אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש במלבורן עבר בהצלחה הן בגשמיות — כלכלית — והן ברוחניות, ומקוה שזה יעזור מורלית לא רק להשיג עוד ידידים כפי שמתבטא, אלא גם למשוך תלמידים־ות מכמה שיותר חוגים רחבים וגדולים יותר שסוף סוף הרי זו התכלית וסימן ההצלחה של כל מוסד חינוך, שהמתחנכים הולכים וגדלים הן

בכמות והן באיכות . .

הנני מקוה שגם בפרנסה אצלו בסדר, ויהי רצון שתמיד כל הימים יוכל לבשר רק טוב בעניינים הכללים ובעניניו הפרטים.

בברכה.

ה׳תקמד
[כרך טו עמוד רכו]

ב״ה, כ״ו סיון, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום 18/6 בו כותב אודות מצב הבריאות, שלו ושל זוגתו תחי׳ וגם אודות פרנסה.

מפליא אותי סגנון מכתבו, שלאחר שראה במו עיניו את חסדיו הגלויים של השם יתברך ואת הניסים שלו כאשר ניצל מהמחנות וכו׳, כעת בהמצאו במקום שהסכנה, ר״ל, כלל אינה, נתקע בשאלה, מאין יבא עזרי ושוכח שמיד אחר כך הרי כתוב, עזרי מעם ה׳.

מובן מאליו שאין כוונתי בזה לומר מוסר, והרי ידוע גם מאמר רז״ל אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו והוי דן את כל האדם לכף זכות, רצוני להאיר את הדבר כפי שהוא, ואז יראה עד כמה עליו להיות חזק בבטחון בבורא עולם ומנהיגו, וככל שהבטחון יהי׳ חזק יותר, כך יראה מהר יותר הוספה בברכות מהשם יתברך.

וזה עוד יותר נוגע במצבו, שאפילו בחיפוש עבודה או ענין אחר של פרנסה, מרגיש השני עד כמה הוא עצמו בטוח שיקבל את העבודה ואת הריוח וזה משפיע על הזולת למלא את דרישתו, וכפי שרואים זאת במוחש.

מובן מאליו שיש לעשות גם בדרך הטבע, אבל האמור לעיל נכלל גם בטבע, מובן גם שיש להוסיף בעניני מצוות, שזהו הצינור והאמצעי להגדיל את הברכות מהשם יתברך במה שנחוץ.

דבר ראוי, שיבדקו את התפילין שלו, וגם את המזוזות בדירתם, שהן תהיינה כשרות כדין, וזוגתו תחי׳ תשמור את המנהג הטוב של בנות ישראל הכשרות לתת לצדקה לפני הדלקת הנרות כל ערב שבת

וערב יום טוב. מובן מאליו שזה צריך להיות בלי נדר.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ה׳תקמט

[כרך טו עמוד רכ]

ב״ה, כ״ז סיון, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ
מו״ה חיים שאול זאב שי׳

שלום וברכה!

את המענה שלי על מכתבו בטח קיבל מכבר, וכתיבתי כעת היא בקשר לנסיעה של הרה״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה יוסף הלוי שי׳ ווינבערג למדינתו, בשעה טובה, שלמרות שהנני בטוח שיעשה כל התלוי בו שהוא יצליח בשליחותו, אך בהתחשב במאמר רז״ל אין מזרזין אלא למזורזין, רצוני לכתוב גם את הבקשה שלי בזה, ועל־פי ביטוי רבנו הזקן, לא נצרכה אלא להעדפה, להשפיע ע״י זה להוספה גדולה עוד יותר.

מובן שבזה נכללת גם ההשפעה שלו על ידידים וידידים טובים, שגם הם יעשו את התלוי בהם להצלחת השליחות.

והשם יתברך נותן התורה ומצַוה המצוות, שתלמידי תומכי תמימים מתחנכים בדרך אהבתו ויראתו יתי׳, גם ע״י לימוד החסידות, הנותנת את ההוראות כיצד להגיע לזה.

הרי השי״ת הבטיח את השכר של כל אחד העושה בזה לחזק ולהפיץ חינוך זה, במה שנחוץ לו בבריאות פרנסה ונחת אמיתי שזהו נחת יהודי מהילדים והנכדים, שליט״א.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור ומתוך שמחה וטוב לבב.

ה׳תקנב
[כרך טו עמוד רלב]

ב״ה, כ״ז סיון, תשי״ז
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה על מכתבה מכ״ד סיון, בו כותבת אודות עבודתה בחודשים שעברו.

מובן מאליו שזה מצער להוודע, אשר לא זו בלבד שהעבודה לא גדלה ומתרחבת אלא אדרבה מספר המבקרות פחת וכו׳.

גם אם נקבל שהטעמים שכותבת הם מדויקים בכל מאה האחוזים, עדיין לא **נפעל** ע״ז שום דבר, ובפרט כשלוקחים בחשבון שכל אחד מאתנו נצטוה להרבות את הפעולות הטובות, הרי ודאי הדבר שקודם הציווי הכין השי״ת את האפשרויות שיוכלו לקיים את הציווי, שמזה מובן, שאם עד עתה לא הצליחו בזה, אין זה מפני אי היכולת, אלא מפני שמן הסתם לא נעשה מספיק, או נעשה לא באופן המתאים במקומות מסויימים ובחוגים מסויימים.

זה מובן, שאינני מתכוין לומר מוסר או להכביד על הלב, אלא כונתי בזה היא, להדגיש פעם נוספת את האפשרויות הגדולות שניתנו לה כדי לפעול ביהדות בכלל, חדורה באור חסידי ובחסידות בפרט, שזהו נזק גדול, שבועות וחודשים אלו שעוברים ללא ניצול האפשרויות שלה בזה.

והשם יתברך יעזור שבדרכי נועם ובדרכי שלום, כל החברות יתדיינו יחד כיצד הכי טוב לפעול בענין הכי נעלה כפי שייחלו רבותינו הק׳ — ומובן שגם בחודשי הקיץ מוכרחים לפעול בזה, גם אם בדרכים ואופנים אחרים מאשר בשאר חודשי השנה, ושתוכלנה לבשר בקרוב בשורות טובות בכל האמור.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ה׳תרו
[כרך טו עמוד רפח]

ב״ה, י״ג תמוז, תשי״ז
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה על מכתבה מ 7/4.

בעת רצון יזכירו את כל אלה שכותבת אודותם על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע.

והנני מקוה שתמצא את המילים המתאימות להסביר לבעלה שי׳ שאסור להיות בעצבות, וכפי שכותבת שהוא בוכה, שלמרות שבן־אדם אינו מבין את דרכי השם יתברך, אך הרי אין זה פלא, שכן איך יכול בן־אדם להבין, בשכלו המוגבל, את הדרכים וההנהגה של השם יתברך, אבל זהו דבר ודאי, שהוא ברוך הוא הוא עצם הטוב וככל שחזקים יותר בבטחון בהשי״ת כך מהר יותר רואים שכל הענינים שנדמו כלא טובים ח״ו סופם לטובה, והשי״ת יעזור שבקרוב תבשר בשורות טובות בענינים שמזכירה במכתבה.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ה׳תרח
[כרך טו עמוד רצ]

ב״ה, י״ג תמוז, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר את קבלת מכתבו והנני מתחיל אודות עיקר הענין בנוגע לאחותו תי׳ שהחתן שי׳ ביקש ממנו שידבר עם אחותו רצוני לקוות שתיכף ומיד התחיל לעסוק בזה, משום שדרוש הרי זמן כדי שהיא תתרגל לרעיון, חוץ מזה שהרי צריכים לדעת את פרטי הדינים, שבזה הרי לא שייך שהחתן יסייע ומכמה טעמים.

אפשר לקבל בזה שהנ״ל מתקבל אצלה בקושי מכל שכן וקל וחומר מכפי שזה אפילו אצל אלו שבאים ונמצאים בסביבה היותר דתית וחרדית, אבל מובן מאליו שלגופו של ענין אין זה נוגע, שכן הדבר מוכרח להשמר, והנני מקוה שעתה כאשר יעלו בפני׳ את השיחה שהיתה לנו בעת ביקורה אצלי, ידגיש שהיא צריכה להתחשב בדעתי בשמירת התורה בכלל ובדבר שמירת הטהרה ביחוד, ולהדגיש זאת במילים מתאימות עד שזה יבוא לקיום בפועל ממש.

ויהי רצון שיהיו אלו דברים היוצאים מן הלב בלבוש נועם אך בתוקף המתאים, שאז מצליחים, והלואי הי׳ מדבר (בדרכי נועם ו) ביתר תוקף עם החתן, שאז היתה לו יותר הצלחה מכפי שמשער, והראי׳ שהוא בא מכזו משפחה וסביבה, וזה לא השפיע עליו, ומה הוא כבר יכול לפעול? הרי יתרה מזו ידוע כפי שהגמרא מספרת אודות נחש הנחשת שהי׳ ענין של עבודה זרה, והרבה מלכים וצדיקים לא ביערו זאת עד שבא חזקי׳, ומקום הניחו לו להתגדר בו, וכן הוא בכל התקופות ובכל המקומות, וביחוד שעתה ההנהגה שלו בתורה ומצוות נוגעת לאחותו ולבנין ביתם בישראל, ובפרט שמכך שחתן ביום חופתו מוחלין לו כל עוונותיו, הרי זו הוכחה שזו המשכה מיוחדת מלמעלה, ונותנת הזדמנות להתייצב על הגובה היהודי־תורני הנכון. וכפי שכבר כתבתי לאנשים רבים בנושאים רבים, שמכיון שהתורה אומרת הוכח תוכיח עד כדי נזיפה והכאה, מובן הרי מזה גם עד כמה תוכחה יכולה לפעול, כיוון שגם כשהוא כבר נזוף וחסרה רק ההכאה, עדיין התורה אומרת להמשיך את ההוכח תוכיח, ובפרט שהנני מקוה שכאן זהו כלל לגמרי לא כך ח״ו.

מפליא אותי שאינו מזכיר מה סיפרה לו אחותו מהשיחה כאן והתקוה שישלים זאת בהזדמנות הקרובה.

הנני מקוה שימצא גם את המילים המתאימות להסביר לבעלי החנויות, שהמובא שיש ענין של אתערותא דלעילא רק שיש לנצל את זה עם כל האפשרויות (עיין ג״כ לקוטי תורה ריש פרשת ויקרא (ב, ב)), הרי זהו לא הפשט שבא מלאך בעל שתי כנפיים וצועק, עשו תשובה, אלא כמה שלוחים למקום שהקב״ה מורה באצבע, שצריך להשתנות ולהתחיל ללכת בדרך התורה והמצוה, וזוהי גם ההוראה באצבע בענין זה, שיצא חוק שיש לסגור בשבת, ומה שעדיין נותרו כמה שעות לא כלולות בחוק, זה לא יותר מנסיון, לתת הזדמנות שבבחירה חפשית יבחרו בחיים וטוב, לסגור את החנויות גם בשעות

ספורות אלו, וק״ל. מובן מאליו שברשותו להזכיר את הענין גם בשמי, אם הוא סבור שזה יגדיל את הסיכוי להשפיע כהנ״ל.

בעמדנו ביום י״ג תמוז, הנני מקוה שגם אצלו יום זה שונה מכל הימים, לא רק באי אמירת תחנון, שזהו מסובב, אלא בעיקר הענין שההעלמות וההסתרים על תורה ומצוות, הקיימים למרבה הצער, העלמות והסתרים בענינים הכללים ובענינים הפרטים, הרי מגלגלין זכות ליום זכאי, שההחלטות הטובות המתקבלות בזה, ביום זה, תהיינה בהצלחה וימשכו על כל השנה.

בברכה לבשו״ט בכל האמור ובברכת חג הגאולה.

ה׳תריג
[כרך טו עמוד רצו]

ב״ה, כ״ה תמוז, ה׳תשי״ז
ברוקלין, נ.י.

הנכבד והנעלה מר אליעזר שי׳ שליט

שלום וברכה!

מאשרים בזה קבלת מכתבו מיום ה׳ פ׳ פנחס, עם תרומתו, שנמסרה לקרן המיוחדת של יום הגאולה של כ״ק מו״ח אדמו״ר, המוקדשת עבור המוסדות הנושאים את השם של בעל השמחה — אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש ומתמסרים לחינוך הכשר.

מה שכותב דרך אגב, שאינו מגזע משפחה חסידית אבל הוא מעריץ של חב״ד, כל זמן ובפרט כעת אינו הזמן להתפלגות לפי משפחות, שהרי מוכרח להיות כל ישראל חברים באופן המביא את המקסימום בעניני תורה ומצוות. מזה מובן, שתנועה המקבלת את כל עניני היהדות על פי התורה והמסורה, ועוד מוסיפה בהם ענין של חיות פנימית ואור, ע״י פנימיות התורה שמופצת באמצעות חסידות חב״ד באופן המושג בשכל — נעשית צעד אחר צעד קניין כל המשפחות בישראל, כל היהודים. שכן כל אחד מוכרח להתקדם יותר ויותר ביהדות ואמונה ודעת את ה׳, עד שנזכה במהרה לקיום היעוד האלקי ע״י הנביא — כולם ידעו אותי גו׳ ומלאה הארץ דעה את הוי׳ גו׳.

בכבוד ובברכה.

ה׳תרלז
[כרך טו עמוד שיח]

ב״ה, ט״ו מנ״א, ה׳תשי״ז
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

קבלתי את מכתבו, בו כותב אודות הקשיים שיש לו בבית, בפרט עם ילדיו הקטנים שי׳ ומאחר ש — בסגנון מכתבו — זוהי שאלה של מוות וחיים של ילדיו, מתחיל לחשוב על מסירתם — ח״ו — למוסד של מיסיון נוצרי ברמלה.

בטוחני שהאמור לעיל נכתב על ידו ללא חשיבה מעמיקה. כי אפילו אם היתה זו כפי שכותב שאלה של מוות וחיים של ילדיו, הרי לתת ילדים למסיון אין זו שאלה, אלא מוות בטוח ר״ל, שמתכנן לעשות במו ידיו.

זהו כאב־לב נורא, שלאחר שהיטלר ימ״ש רצח ששה מליון יהודים הי״ד, נמצאים יהודים שיתבטאו (גם אם אינם חושבים בפועל) אודות מסירת ילדם הפרטי למוסד נוצרי ר״ל, וכידוע מה עשו הכמרים בגרמני׳ ובעוד מקומות לילדים יהודיים, לאבות ולאמהות.

אלא, כאמור, הנני בטוח, שזה נכתב ללא חשיבה מעמיקה, ואולי מישהו ייעץ לכתוב נוסח כזה, כדי לחזק את הרושם.

בנוגע לפועל, עליו לפנות לאנשים ולמוסדות העוסקים בנושאים כאלו, ובטח יכול למצוא בלוד את הכתובות שלהם, ובלי ספק סוף כל סוף משהו ייצא מזה.

בטח למותר להדגיש, שילדים הם ברכה מה׳ שנותנים להורים כדי לגדלם ולעשותם מאושרים, לא ר״ל להרוג בידיים לו גם ע״י מחשבה אודות מיסיון ר״ל וכיו״ב. ובפרט כאשר מוכרחים להזדקק לברכות מיוחדות מהקב״ה בנוגע לבריאות האשה תי׳, הבריאות האישית והפרנסה וכו׳.

השם יתברך יעזור שיוכל לבשר בשורות טובות בכל הנ״ל.

בברכה.

ה׳תרמה
[כרך טו עמוד שכה]

ב״ה, ט״ז מנ״א, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

. .בתור כחלק מהתיקון שהי׳ צריך להתחיל לעשות בזה ובהקדם האפשרי, הוא, לעשות במלוא המסירות בתחום החינוך על טהרת הקדש של ילדי ישראל, בנים ובנות עד למסירות נפש בזה, ובכל יום חול לפני התפילה בבוקר לתת לצדקה למוסד הקשור בסוג חינוך כזה, ובכל יום לאחר התפילה בבוקר, גם בשבת ויום טוב, לומר את שיעור התהלים החודשי — כפי שהתהלים נחלק לימי החודש — ולעשות כל התלוי בו, לקרב לבבות ילדי ישראל לאבינו שבשמים.

בברכה.

ה׳תרמו
[כרך טו עמוד שכה]

ב״ה, ט״ז מנ״א, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחר הפסקה ארוכה שמחתי לקבל את מכתבו מיום ד׳, והתקוה שיש בידו העתקים ממכתביו הקודמים, ובהשוואתם עם מכתב זה ותוכנו, הנני בטוח שגם הוא יסכים למה שכתבתי לו פעמים אחדות, שאפשר לפעול רבות, ואפילו אחד, ואפילו כאשר נראה שאף אחד אינו עוזר למרות שביכולתו לעזור. אינני רוצה להאריך בזה, כדי שלא יאמרו שאני מסוג זה שטוענים: אהא, אני אמרתי זאת אתמול, והנני מזכיר את זה רק כדי לעורר אצלו יותר חשק בנוגע להבא בעבודה לחזק יהדות אמיתית בכל מקום שרק אפשר, ולא להתבונן כמה אנשים מצטרפים (אם מההתבוננות יש חשש שזה יכול להחליש בנקל את המרץ בעשי׳), והשם יתברך יעזור שזה יהי׳ בהצלחה, ובאופן כפי שמתחיל מחמשה עשר באב, כל המוסיף מוסיפין לו.

מצו״ב רשימה קצרה מההתוועדות, שבטח תוכנה יעניין אותו,

ואולי יוכל גם לנצל זאת בעבודתו לטובת הרבים.

בברכה לבשו״ט בכל האמור.

ה׳תרנה
[כרך טו עמוד שלב]

ב״ה, י״ט מנ״א, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . מה שאתה כותב שהענינים נמשכים ונמשכים וכו׳ — אף שרמזתי בדיבור לאביך שי׳ הנני חוזר על כך כעת שוב, ידוע מאמר רז״ל שמדתו של הקב״ה היא מדה כנגד מדה, וכאשר מעכבים את מילוי ההבטחה לענינים שבצדקה, מבלי הבט גם על חסדי השי״ת שרואים במוחש **בכמה וכמה** ענינים **ללא שום טעם** כלל על העיכוב במילוי ההבטחה, הבטחות שבמחשבה ואפילו שבדבור, הרי מובן שע״י זה מעכבים **בעצמם** את ההמשכות שמלמעלה, וכמה גדול הוא החושך הגדול של הגלות, שרואים זאת אפילו בעיני בשר, ולא לומדים מוסר השכל מהדבר, ויהי רצון שעל כל פנים עתה ימלאו את כל ההבטחות **תיכף ובמילואן**, ומהנכון — **בתוספת** להוספה בברכה, ושזו תהי׳ **החלטה גמורה** להנהגה טובה כזו גם על להבא, **ועל מנת לקיימה בפועל**, אזי תהי׳ הכנגד מדה מהשי״ת שעד מהרה ירוץ דברו בטוב וחסד הנראה והנגלה.

בברכה לבשו״ט בכל האמור,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ה׳תרעה
[כרך טו עמוד שמט]

ב״ה, כ״ד מנ״א, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מו״ה חיים אבא שי׳

שלום וברכה!

מאשרים קבלת מכתבו מעש״ק והקודמו, ות״ל בעד הבשורה הטובה, שכבר הי׳ מנין גם למנחה וערבית כל השבוע, ובטח תוסיף ההצלחה בזה עידוד ומרץ לפעול להגדיל את בית הכנסת עוד יותר, הן ברוחניות והן בגשמיות, הן בכמות והן באיכות.

בנוגע לנוסח, אף ששנואה המחלוקת, אבל מפליאה השאלה והספק על פי מה שהוא עצמו כותב שהמתפללים אמרו לו שזהו בית כנסת ליובאוויטש, הרי אין כל ספק איזה נוסח יתפללו.

אפשר שכל הספק עלה מפני שאין מספיק סידורים נוסח ליובאוויטש בבית הכנסת, ואם כן הוא, הרי זו אשמה של הנהלת בית הכנסת ולא של המתפללים.

וזאת להעיר, שידוע פסק הדין של תשובות אחרונים שאיש פרטי יכול לשנות לעצמו מנוסח אשכנז לנוסח ספרד אבל לא להיפך, וידוע גם סיפור הצמח צדק, שסבו אדמו״ר רבנו הזקן, לפני שהדפיס את סידורו, בחר את הנוסח מששים סידורים שונים, שמזה מובן שהנוסח הוא סולת מנופה מכמה נוסחאות, וכידוע ענין שער התפילה הכולל את כל שערי תפילה, כמובא בהקדמה לשער הכולל בסידור.

בעצם הענין שייך לרב בית הכנסת, והנני כותב לו בזה, וכיון שנגע בשאלה זו במכתבו, הנני עונה גם לו, ובטח יתייעץ עם הרב שי׳ ויהי רצון שיקובלו כל התפלות בתוך תפלות כלל ישראל.

בברכה לבשו״ט.

ה׳תרפג
[כרך טו עמוד שנז]

ב״ה, כ״ו מנ״א, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״מ באמונה
מו״ה יעקב שי׳ הכהן

שלום וברכה!

. . בהנוגע לפגישה עם מנהיגי ביהכ״נ נוסח אשכנז אודות התאחדות ועד כמה אפשר להרחיק לכת בנוגע לנוסח, מובן מאליו, שזה צריך להשמר, כי תפילה היא עיקר התכלית של בית התפילה, וכמו בכל בית הכנסת חסידי, כאשר מישהו רוצה, הוא מתפלל בנוסח **שלו ביחידות**, הרי זה ענין פרטי, ואם **במקרה** מישהו מתפלל בנוסח אחר לפני העמוד, הרי אע״פ שישנם רבים שאינם מרוצים מזה מצד ה**דין**, בכ״ז מפני השלום, שותקים על כך, אבל בקביעות מוכרח להיות נוסח ליובאוויטש, ובפרט שעל פי דין יכולים להחליף מנוסח אשכנז לנוסח ספרד ולנוסח אר״י, אבל לא להיפך.

ויהי רצון שכיוון שאנו מתקרבים לימי הרחמים, שמתחילים לומר בכל יום, את פניך ה׳ אבקש, (שזה קשור עם בקשו פני), יחזקו ויעמיקו את ענין התפילה, שזהו הקשר של בני ישראל עם הקב״ה, וזהו הצנור וכלי למילוי צרכיו של אדם הן בגשמיות והן ברוחניות.

בברכת שבתא טבא ולהמשיך את הברכה על כל החודש ועל כל הימים לקראתנו לשלום בתכ״י.

ובברכה לבשו״ט.

ה׳תרפו
[כרך טו עמוד שנט]

ב״ה, כ״ח מנ״א, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

שמחתי לקבל פ״ש ממנו ומשפחתו שיחיו ע״י הרה״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה יוסף שי׳ הלוי וינברג, שכותב לי גם שלמרבה הצער

לאחרונה מצב הפרנסה אצלו אינו במיטבו.

ידועה עצת חכמנו ז״ל, שבמצב כזה צריך לתת יותר צדקה ובמידה רבה יותר וכל המרבה הרי זה משובח, והצדקה שמחליטים לתת, אפשר לתת זאת בפעמים רבות, אם קשה לתתה בפעם אחת, והזמן המתאים לתת זאת, אם באופן של כתיבת המחאה או להניח מזומן במקום מיוחד, הוא בכל יום חול לפני הנחת תפילין והתפילה, וכאשר עושים זאת מתוך הבטחון החזק בהשם יתברך שנתן לנו את המצוות והבטיחנו על זה, שוחי בהם, שזה מביא חיים ובאופן טוב רואים את הברכות מהשם יתברך במה שנחוץ, וע״י מצות הצדקה בפרט רואים זאת בענין הפרנסה, ואשמח לשמוע בשורות טובות שעושה כן, ורואה את הברכות מהשם יתברך בהמצטרך לו.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ה׳תרצ
[כרך טו עמוד שסה]

ב״ה, כ״ח מנ״א, תשי״ז
ברוקלין.

מר ישראל שי׳

שלום וברכה!

שמחתי לקבל את מכתבו מי״ט מנ״א, בו כותב אודות ביקור האברכים תלמידי הישיבה הרבנים שלום דוב שם טוב שי׳ ושמואל פסח שי׳ בוגומולסקי ואודות המסירות למילוי שליחותם.

ושמחתי כפולה, כי שמח הנני לא רק מהידיעה שהם עושים שליחותם באמונה, אלא גם מכך שמצאו יהודים שיודעים להעריך זאת, ונענים לקריאת השליחות, ובפרטי פרטית שזה הביא לעניינים של מעשה בפועל בחיי היום יום, והנני מקוה שעל פי מאמר המשנה, עינו טובה בשל אחרים, ישתדל לנצל את השפעתו במלוא המידה בכל הסביבה להפיץ שם תורת חיים ומצוות, שעליהם אומרת התורה, וחי בהם, שע״י זה יחדיר גם תוספת ברכה מהשם יתברך בסביבה במה שנחוץ בחיים כפשוטו בני חיי ומזוני, ועל ידי זה — להוסיף חיזוק לבני ישראל בכל מקום שיהיו, הן בחוץ לארץ והן בארץ ישראל תבנה

ותכונן על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו, כי כל ישראל ערבים זה בזה, והרי ידוע הפירוש והרמז של מאמר זה, שכל היהודים הם ערב אחד עבור השני, שכל בני ישראל מעורבים זה עם זה, ושכל בני ישראל הם ערבים ומתוקים זה לזה, שאת זה ניתן להשיג ע״י הפצת יהדות והחזקת יהדות בחוגים יותר ויותר גדולים ורחבים בעמנו ישראל.

הנני חותם בברכתי שיוכל לבשר בשורות טובות בכל האמור לעיל ומזמן לזמן להוסיף בבשורות טובות.

בברכה.

ה׳תרצו
[כרך טו עמוד שע]

ב״ה, אדר״ח אלול, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ הרא״ש שי׳

שלום וברכה!

מאשרים את קבלת מכתבו בו כותב ראשי פרקים אודות בית הכנסת חב״ד והקשיים בנוגע למנין וכו׳ ואשר צריכים רחמים רבים.

והנה ברור שענין הרחמים רבים ישנו וכפי שאנו אומרים בתפילה בכל יום, ברחמיך הרבים רחם עלינו, צריך רק לחזק את הצנור והכלים כדי לקלוט אותם בעניינים של פועל כאן למטה, ומה כלי טוב יותר מבית הכנסת בו לומדים תורה, המאחד תורה ותפילה, נמצא שהדבר תלוי רק בעסקנים של בית הכנסת ומדרש שהם מצידם יעשו מעט ואז הענין יהי׳ בסדר.

ועל דרך כפי שמסופר בתחילת מדרש שיר השירים וקהלת, בנוגע להעלאת אבן גדולה לבית המקדש, שלא היתה באפשרי שאדם אחד יביא אותה, ובכ״ז נדרש מהאדם שהוא יסייע באצבע אחת, והשאר כבר נעשה מלמעלה ע״י מלאכיו עושי דברו, ועל דרך זה הוא בכל מקום ובכל זמן, גם אם זה נעשה ע״י לבוש אחר, וכידוע שמלאך לא מוכרח להיות דוקא דבר שבא עם שתי כנפיים לבנות, אלא יכול להיות גם מלאך — כמשמעו, שליח, והרבה שלוחים למקום. ובפרט בענין טוב שזכות הרבים תלוי בו. ומכיון שזכה להיות מראשי

העסקנים בביהכ״נ והמדרש זה — הרי ודאי שלא רק שהוא עצמו יעשה בזה, אלא גם ישתדל שכל אלו שיכולים לעשות בזה, יעשו, והשם יתברך יצליחו.

המחכה לבשו״ט בכל האמור ובברכת כוח״ט.

ה׳תשא

[כרך טו עמוד שעה]

ב״ה, א׳ אלול, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחר הפסקה שמחתי לקבל את מכתבו מכ״ב מנ״א, ועוד יותר שמחתי לקרוא בו, שפרטים רבים הסתדרו והתארגנו ובטח זה עצמו יחזק עוד יותר את ההוכחה שגם שאר הפרטים אין בהם ממש, וככל שממעטים לחשוב עליהם וככל שנותנים להם פחות תשומת לב, כך הם עוברים מהר יותר, כי כלל אין להם מציאות, ובפרט שאנו נמצאים בימים שבהם אומרים פעמיים בכל יום, ה׳ אורי וישעי, ממי אירא, שע״י חיזוק הבטחון במלוא המידה, ללא כל ויכוחים פלפולים והסברים, אלא כפשוטו שהשם יתברך הוא בעל הבית של כל העולם וכל עניני העולם תלויים בו, שהוא אורי וישעי, והרי ממי אירא, שאין כלל מה לפחד ואודות מה לדאוג. והנני מקוה שגם על פי פסק המשנה ששלום הוא כלי המחזיק ברכתו של הקב״ה ושלום בית הוא אחד המעלות הגבוהות ביותר בשלום גופא, גם השלום בית אצלו הוא בסדר, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בברכה לבשו״ט תכה״י ולכוח״ט.

ה׳תשיב

[כרך טו עמוד שפה]

ב״ה, ו׳ אלול, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבך בו אתה מבקש הסברה בחשיבות אמירת תניא בכל יום, אף שאתה מבין את חשיבות השיעורים בחומש ותהלים.

המענה על זה, עד כמה שניתן למסור זאת בכתב, הוא:

בטח ידוע לך שיש נגלה דתורה ונסתר דתורה שנקרא גם פנימיות התורה, ובלשון הזהר הק׳ הם נקראים גופא דאורייתא ונשמתא דאורייתא, וכן בכל אדם ובפרט אצל יהודי, הנה גם בנשמתו עצמה, ישנו חלק הנגלה שלה וחלק הנסתר שלה, הנקרא גוף הנשמה ונשמה של הנשמה.

קצת יותר ברור רואים זאת מזה, שעל הדברים הנוגעים לו באופן עמוק, ועוד יותר עמוק, הוא מדבר בלהט מיוחד, לא כפי שהוא מדבר אודות דבר שהוא עושה רק כדי לצאת ידי חובה, אף שגם על זה הוא מדבר בחיות, אבל אין זה אלא לצאת ידי חובה.

והיות שהרי רוצים את הברכות מהשי״ת בעניני היום יום של האדם, וכדי לקבל את ברכותיו, אמרה הרי התורה הק׳, אם בחוקותי תלכו, ופירש רש״י שהכוונה היא ללימוד התורה, וברכות הרי רוצים שיחדרו מקצה לקצה מלאות ושלימות, לפיכך מוכרחים גם לפחות לימוד מינימלי של תורה הן בנגלה דתורה והן בנסתר דתורה פנימיות התורה. ומכיון שמדובר על מינימום, קבעו זאת בחלק מנגלה דתורה ובחלק מפנימיות התורה, שאפשר ללמוד אותו גם כמתחיל בלימוד, שבנגלה דתורה זהו חומש ובפנימיות התורה זהו תניא.

מובן מאליו, שכמו בחומש, אינו דומה כפי שלומד ילד מתחיל, או כפי שלומד גאון גדול שכן אפשר ללמוד חומש כפשוטו ממש, ויותר ויותר עמוק, כך גם בלימוד התניא.

הנני מקוה שתראה את מכתבי למשפיע שלך בחסידות, והוא יוכל להרחיב לך את ההסברה, אשר היתה מתארכת יותר מדי מלהיות במכתב.

העיקר הוא שבחור שלומד בישיבה צריך לדעת שעליו ללמוד בהתמדה ושקידה ולקיים מצוות בהידור ולא לחפש שום קושיות ואפילו דבר שלע״ע לא כל כך ברור לו בדיוק, עליו לעשותו בכל זאת ובמשך הזמן כשילמד כדבעי, יהי׳ הבלתי מובן לו, מובן והשי״ת יצליחו.

בברכת כוח״ט,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ה׳תשיט

[כרך טו עמוד שצב]

ב״ה, ט׳ אלול, תשי״ז
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה על מכתבה בו כותבת אודות הקשיים שקורים, בהם נתקלת לאחרונה בעבודה של בעלה שי׳.

כפי שכבר כתבתי לכמה מתושבי כפר חב״ד, שכפר חב״ד הוא טובה לכל אחד מהם ובני ביתו שיחיו, לא רק ברוחניות אלא גם בגשמיות, ובפרט מי שזכה לא רק לגור בכפר חב״ד אלא שתהי׳ לו גם האפשרות לחזק ולהרחיב את כפר חב״ד, הרי זכותו ושכרו הרבה יותר גדולים, ומובן שבעבודה זו עושים טובה לא רק ליחיד או ליחידים, אלא זוהי טובה כללית לכפר וטובה מיוחדת בפרט למי שפועל ועובד בזה, ומזה מובן שאם מתהוים קשיים בעבודה או שאחרים מחשיבים זאת לא כראוי, אין לזה כל שייכות למחשבה אודות הפסקת העבודה וע״י זה להזיק ח״ו לכלל וח״ו לא לעצמו.

בהחלט יש להשתדל שהיחסים הלא רצויים יתבטלו והמכשולים יוסרו, ובכלל ע״י דרכי שלום משיגים הרבה יותר מאשר ע״י דרכים אחרות, ובפרט על־פי פתגם רבנו הזקן שואהבת לרעך כמוך הוא כלי למצוות הגדולות ביותר.

והשם יתברך יעזור, שלקראת השנה החדשה ועוד קודם לזה, יהי׳ הרבה יותר שלום וקירוב בין כל אנשי כפר חב״ד, כאו״א עם השני וכולם יחד יביאו כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ה׳תשל

[כרך טו עמוד תד]

ב״ה, י״ג אלול, תשי״ז
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה על מכתבה מיום ג׳ עם הבשורה הטובה שמרגישה יותר טוב, למרות שאין זו רפואה שלימה, והשם יתברך יעזור שעם תחילת הבשורות הטובות תמשיך שבריאותה משתפרת ומשתפרת.

מה שכותבת אודות אוושה וכו׳ עלי׳ לשאול רופא האם מתאים עבורה Nicotinic Acid או תערובת של זה.

אבל העיקר הוא, שעליה להיות חזקה בבטחון בהשם יתברך רופא כל בשר ומפליא לעשות, וככל שהבטחון יהי׳ חזק יותר, כך רואים מהר יותר את הברכות מהשם יתברך במה שנחוץ.

בברכת כתיבה וחתימה טובה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ה׳תשמה

[כרך טו עמוד תכ]

ב״ה, י״ז אלול, ה׳תשי״ז
ברוקלין.

אגודת נשי ובנות חב״ד סניף:
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל לפחות סקירה קצרה אודות עבודתן בעבר, והנני מקוה שיותר ממה שנכתב נעשה, והעיקר שבעתיד ירחיבו את העבודה בכל האופנים האפשריים.

הנני מקוה גם, אף שאינן מזכירות על כך, שבין הענינים הנלמדים, ישנו גם לימוד חוקי ודיני טהרת המשפחה, עם הנשים הנשואות או כלות העומדות להתחתן, וגם הדינים הקשורים בכשרות

האכילה, שאת האחרונים ניתן ללמוד גם עם בנות. ועד כמה שאני זוכר, דינים אלו נמצאים כליקוט בסידור קרבן מנחה, בתקוה שלמי מהנשים יש סידור כזה, ובאם לאו ישלחו להן אותו.

וכיון שאנו נמצאים עתה בחודש אלול, שלפי המבואר מכ״ק מו״ח אדמו״ר באריכות, זהו החודש של חשבון הנפש של השנה החולפת, וגם הכנה טובה לשנה הבאה, שתהי׳ שנה טובה ומתוקה, הן בגשמיות והן ברוחניות.

החשבון וההכנה צריכים להכיל בתוכם גם את ההשתתפות של **כל** חברה בנשי ובנות חב״ד של כל סניף וגם את ההחלטה הטובה והתוקף לעשות עוד יותר בימים, שבועות וחודשים הבאים.

והשם יתברך יעזור שמתוך בריאות ומצב־רוח טוב יקיימו את כל ההחלטות הטובות במלוא המידה וגם עם הוספה.

בברכה לבשורות טובות בהאמור לעיל ולכתיבה וחתימה טובה לכל אחת מהחבירות עם בני ביתן שיחיו.

ה׳תשמז
[כרך טו עמוד תכב]

ב״ה, ט״ו אלול, ה׳תשי״ז
ברוקלין, נ.י.

לכבוד עסקני הציבור, חובבי תורה ונדיבי עם ה׳
ה׳ עליהם יחיו

שלום רב וברכה!

השנה, ביום השמונה־עשר (ח״י) באלול, ימלאו ששים שנה מאז נוסדה הישיבה ״תומכי תמימים״־ליובאוויטש ע״י כ״ק אדמו״ר הרש״ב, אביו של כ״ק מו״ח אדמו״ר — זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע —

הישיבה נוסדה ביום המאיר ח״י אלול, יום ההולדת של שני המאורות הגדולים, הבעל שם טוב ורבנו הזקן, בעל התניא והשולחן ערוך. בכך מצטיין גם הייחוד של הישיבות תומכי תמימים: להפיץ תורה תמימה, נגלה ופנימיות, חדורים ביראת השם ואהבת השם, מסירות־נפש ואהבת ישראל, עם רגש אחריות פנימי לכלל ולפרט.

גולה אחר גולה, גלות אחת אחרי השני׳, עברו ישיבות תומכי

תמימים, במקומות רבים ברוסיי עצמה, ארץ ישראל ת״ו, פולין, ליטא, עד שההשגחה העליונה נטעה את הישיבה המרכזית באמריקה לפני שבע־עשרה שנה.

אבל — שם ביתו. בכל מקום העמידו את הדי אמות של תורה ודי אמות של תפילה המיוחדות לתומכי־תמימים. בכל מקום שמרה הישיבה על ייחודה ומילאה את מטרתה ושליחותה במסירות־נפש.

השרשים העמוקים שהיא נטעה הביאו פירות ופירי־פירות והחזיקו את היהדות היכן שרק היו, ברוסיי הסובייטית כמו בחלקים אחרים בעולם. והתלמידים של ישיבות ליובאוויטש, ה״תמימים״ נמנים כיום על הכוחות היצירתיים הגדולים ביותר בתחום החזקת התורה וקיום המצוות בכלל, ובחינוך הכשר בפרט: באמריקה, ארץ ישראל, קנדה, אירופה, מרוקו, אוסטרליי וכן הלאה,

למרבה הצער ולגודל הכאב המשך ההתפתחות וההתפשטות של ישיבות ליובאוויטש ועבודתן החיונית נתונה בקשיים גדולים של חובות וגרעונות. ולכן הנהלת ״תומכי תמימים״ פונה בקריאת־עזרה לאחינו בני ישראל ומבקשת את תמיכתם הדחופה, ובטח ייענה הציבור היהודי האמריקאי בלבביות לקריאת העזרה, במיוחד בימי הרחמים האלו, ויעזור לא רק לכסות את הגרעונות הישנים, אלא גם ליצור בסיס פיננסי לעבודתה המתפתחת בעתיד.

וגדולה היא הזכות ליטול חלק ולהיות שותפים בהחזקת והרחבת ״תומכי תמימים״ כדי לקבל את הברכות מהקב״ה בכל המצטרך, בגשמיות וברוחניות.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה,

מ. שניאורסאהן

ה׳תשנ

[כרך טו עמוד תכה]

ב״ה, י״ט אלול, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בו כותב, אשר ספק אצלו אם ההוראה שלי

שייכת לשאלה שלו.

הנה לאחרי בקשת סליחתו, מוכרח אני להשתמש באותו סגנון של מכתבו: ספק האם יש לזה קשר לשאלתו.

לא מדובר אודות, אם אפשר לדעת את התורה שבכתב, בעל פה, שזה בא על ידי לימוד פעמים רבות בספר.

שאלתו היתה, מדוע לא ינהיגו ללמוד בעל פה תורה שבכתב (לאו דוקא מספר), ועל כך הורו לו שזהו **פסק דין**, **לא** לעשות כן. והראו לו גם את המקור הראשון, אבל זהו דין בשולחן ערוך (או״ח סמ״ט).

כל הדוגמאות שמביא, שתנאים ואמוראים ידעו פסוקים מהתנ״ך בעל פה, באמת חבל על הטרחה בזה, כי בכל בית הכנסת ימצא יהודים שיודעים אשרי בעל־פה, שלא לדבר על קריאת שמע, אף שכולם יודעים שזוהי תורה שבכתב. אלא שכאמור לדעת בעל פה זהו דבר אחד, אבל קביעות לימוד בעל פה היא בעיקר בתורה שבעל פה **ולא** בתורה שבכתב.

ביותר תמי׳ ופלא, לפי כתבו שעובר על התנ״ך כל חודשיים, כיצד זה בא לפרוך מענה לפני התבוננות בדבר.

בברכת כתיבה וחתימה טובה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ה׳תשנא

[כרך טו עמוד תכו]

ב״ה, י״ט אלול, תשי״ז
ברוקלין.

הרה״ח אי״א נו״נ וכו׳ מו״ה אברהם שי׳ הכהן

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מאור ליום ו׳, בו כותב אודות סדר הבקר באגודתם, לימוד לפני התפילה, ואח״כ הכנות ובכללן טבילה במקוה של רבים מהחברים וכו׳ שמובן שמפני זה מתחילים את התפילה מאוחר. ועתה עלתה סברא שיתחילו את התפילה בבוקר שעתיים

מוקדם יותר, וכתוצאה מכך כבר לא יהיו כל הענינים שהיו עד עתה, לפני התפילה. וטעם השינוי הוא, כדי שהתפילה תהי׳ בזמן קריאת שמע.

מובן, שאין לותר בשום אופן על מנהג זקנים חסידים וחסידים ואנשי מעשה, על ההכנות שקודם התפילה, ובפרט שגם אצלם נוהגים כן זמן רב, ורבים הם הנוהגים, מקבל הדבר קדושה וחומר של מנהג רבים.

אך באמת אין כלל צורך להגיע לזה, כשלוקחים בחשבון את ענין הכון לקראת אלקיך, כמבואר באריכות בספרי מוסר חסידות וקבלה, ופשוט.

ואודות השאלה של זמן קריאת שמע, הרי בטח אומר כל אחד ק״ש קטנה בזמנה, למרות שכל אחד אומר זאת ביחידות, אבל ח״ו לבטל את הענין של תלמוד תורה ועת רצון, הכנה לתפילה באור בקר, שאז אידלי יומא אידלי קצירא, קצירי ומריעי רבנן, שעל כל יהודי אומר שלמה המלך ובשם עצמו, חולת אהבה אני להקב״ה לתורתו ולמצוותיו, וכמאמר רז״ל הידוע שאפילו אני ישנה בגלותא, ולבי ער להקב״ה לתורתו ולמצוותיו.

והשי״ת יעזור שהתפילה תהי׳ עם ההכנה האפשרית ביותר, להביט על זה כפי שרז״ל אומרים, תפילה במקום תמיד, שהוא קרבן עולה, כולה לה׳, וכפי שידוע הבדיקה והזהירות שצריכה להיות בקרבן, ובפרט שרז״ל הרי אומרים שתמיד של שחר מכפר על עבירות הלילה ותמיד של בין הערבים על עבירות היום, ויה״ר שיקוים בזה כפי שהפסוק אומר, עולה אשה ריח ניחוח לה׳.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לו ולכל חבריו לכל אשר יראוך ולשומרי פקודיך.

ה׳תשנד
[כרך טו עמוד תכט]

ב״ה, י״ט אלול, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשרים קבלת מכתבו מט״ו אלול, בו כותב קטע של חשבון־נפש, ובסגנון שלו ׳רשימת מלאי׳, וכפי שדובר גם בהתוועדות ח״י אלול, מיוסד על דברי כ״ק מו״ח אדמו״ר, שמח״י אלול מתחילים ימי החשבון, יום לחודש, על חודשי השנה שעברו.

אולם ידוע היסוד של תורת החסידות שהוא גם דין בתורה, שעבודה צריכה להיות בשמחה ובטוב לבב, וחשבון נפש הרי גם הוא מדרכי עבודת השם, במילא צריך גם זה להיות בשמחה וטוב לבב, והעיקר כפי שכ״ק מו״ח אדמו״ר אומר בשם אביו כ״ק אדמו״ר שישנה בחינה לדעת מאיזה צד הענין בא, כנדפס בהיום יום כ״ג סיון.

בפרטיות אודות רעיונות אחדים במכתבו, מצו״ב הקובץ ליובאוויטש, וברבים מהמילי מעלייתא ימצא מענה על זה, ובעיקר ולכל לראש כנ״ל, שכל דבר ומחי׳ שמפריעים למעשה בפועל, אין זה מצד הטוב וכו׳.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי לו ולכל אשר לו, ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

ובברכה להרחבה אמיתית ולהצלחה בעניניו.

ה׳תשנז
[כרך טו עמוד תלב]

ב״ה, כ׳ אלול, תשי״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשרים את קבלת מכתבו מי״ט אלול ובעת רצון אזכירו על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע למנוחת הנפש ומוח שליט על הלב וכו׳, וכפי שרבנו הזקן כותב, שמוח שליט

על הלב זהו בטבעו ותולדתו, ובפרט כפי שאמרתי לו, כאשר נפגשנו, **שלגמרי אין** לו מה לדאוג, כי את העולם מנהיג הקב״ה, שהוא עצם הטוב, והוא משגיח על כל אחד בהשגחה פרטית לטוב לפניו, ולכן חבל על הזמן להתווכח בזה, האם כן הוא, כי זו אמת ברורה ומוחלטת, וגם מבואר בתורתנו תורת חיים בכלל, וביתר הדגשה בתורת החסידות של הבעש״ט רבנו הזקן ותלמידיהם ותלמידי תלמידיהם.

הי׳ עליו למצוא אפשרות ללמוד תורה ברבים, ובימים אלו חשוב גם ללמוד את דיני ימי תשרי הבע״ל וכיו״ב, ולהיות שש ושמח, כפי שאנו אומרים בתפילה כל יום, לפיכך אנחנו חייבים להודות וכו׳ אשרינו מה טוב חלקנו וכו׳ ובפרט שעוד זוכרים גם את עניני החסידות והאור שהרביים החדירו בזה, וכנ״ל אין כונתי שיתבונן בזה, שהרי זה דבר הפשוט בתכלית, אלא רק שעצם הזכרון על כך דיו שיפסיק לדאוג לחלוטין, ולהיות שמח ובטוח בבורא עולם ומנהיגו.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי לו ולכל אשר לו, ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

בברכה לבשו״ט.

ה׳תשסא

[כרך טו עמוד תלה]

ב״ה, כ״ד אלול, תשי״ז
ברוקלין.

במענה על מכתבו . . . בו כותב אודות ענין תפלין דר״ת.

כמבואר במקומות רבים, תפילין בכלל הם מוחין, ותפלין דר״ת באותיות הקבלה, מוחין דאבא, וכמובן ממקומות אחרים, מוחין דאבא שייכים לפנימיות התורה. מזה מובן שהתיקון בהנ״ל צריך להיות בשתיים.

א) לקבוע שיעור בהלכות תפלין שעל זה כתוב כל העוסק בתורת וכו׳.

ב) לקבוע שיעור נוסף בלימוד תורת החסידות. והשי״ת יעזור ששני הענינים יהיו בהצלחה . .

ה׳תשעא
[כרך טו עמוד תמו]

ב״ה, ימי הסליחות, תשי״ז
ברוקלין

אל בני ובנות ישראל אשר בכל מקום ומקום
ה׳ עליהם יחיו

שלום רב וברכה!

בעמדנו על סף השנה החדשה בימים של חשבון־נפש רציני לכל יחיד ויחיד בתור פרט והן בתור חלק מן הכלל, עשויה ההתעמקות **בעולם הקטן** זה אדם להאיר בהרבה את מטרת האדם ותכליתו **בעולם הגדול.**

יש בגוף האדם פעולות שונות בהם נוטלים חלק כל אברי הגוף ויש פעולות המיוחדות לכל אבר ואבר. ברם למען תפקידו המיוחד של כל אבר דרושה כמובן התאמצות מיוחדה ואילו הפעולות המשותפות נעשות בנקל בהרבה.

מה יארע כאשר יחדל אבר מסויים לפעול כיחיד אלא יפנה כל כחו ומרצו לעבודת הכלל בשיתוף עם יתר האברים?

בסקירה ראשונה ייתכן שידמה כי תוכל לצמוח מכאן תועלת הן לאותו האבר — חסכון עמל מיוחד — והן לגוף בכללו — ע״י מה שיוכל האבר להגביר חלקו בעבודה המשותפת מבלי להיות מיוחד בין כל האיברים.

אולם לאמיתו של דבר יהא בכך משום אסון לשניהם גם יחד: האבר שיחדל לפעול פעולתו המיוחדת יאבד את כל מהותו הכרוכה דווקא בתפקידו המיוחד. ולא זו אף זו: הפסקת הפעולה הרגילה תחליש את האבר הזה עד שלא יועיל עוד כלל לא רק לפעולותיו המיוחדות אלא אף להשתתפותו בעבודת הגוף בכלל. החסרון באבר מיוחד זה בהכרח שיתן אותותיו ויזיק לגוף כולו, והתוצאות תוכלנה להיות רציניות ביותר באם הוא אבר חיוני.

האמור לעיל על דבר איברי הגוף כוחו יפה גם בנוגע למצבו של כל יחיד ויחיד בחוגו. ושל כל חוג וחוג באומה ושכל אומה ואומה — בכלל המין האנושי. ודאי שכן הוא גם בנידון דידן בנוגע לבר ישראל, לקיבוץ יהודי ולכלל ישראל בין אומות העולם.

האומה הישראלית אשר נקראה מאז ומקדם ״המעט מכל העמים״ מיעוט קטן הוא בין העמים. היהודי הוא בתור יחיד הוא מיעוט בסביבתו, ואף בקרב אחיו הוא — יוכל להיות, לדאבוננו כי היהודי המנהל את אורח חייו כפי שחייב היהודי לחיות היינו על פי התורה והמצוות, אף הוא לדאבוננו ולצערנו אינו רוב מנין, כי הרוב עדיין לא הגיע לידי הכרת תפקידו האמתי.

מובן הדבר כי קל יותר לקבוע את תפקידו המיוחד של אבר בתוך הגוף כפי שאפשר לקבוע את תפקיד העם בין העמים. אולם באשר לכלל ישראל לא יקשה הדבר כלל בהביאנו בחשבון כי יחידים הם ישראל בעולם בקורותיהם המיוחדות ובדברי ימיהם בני אלפי השנים. בסקירה פשוטה אפשר בנקל למצוא את הצד השוה את הקו המיחד שנראה תמיד בכל התקופות והמאורעות השונים אשר בו קשורה עצם מהותו וקיומו של עם ישראל.

מבט בלתי משוחד ובלי משפט קדום על תולדות ישראל הארוכים מוכרח להביא לידי מסקנא אשר קיום עמנו ודאי שאינו תלוי בשפע חמרי או כוח גופני. אפילו בימים הטובים ביותר, בימי הממלכה המאוחדת של שלמה המלך ע״ה, הי׳ עם ישראל ומלכות ישראל קטנים בהשוואה אל המלוכות בעולם באותה תקופה, מצרים אשור ובבל. כן ברור כי לא המלוכה ולא הקרקע הגיאוגרפית הבטיחו את קיומנו, כי קצרה ביותר היא ההיסטוריה שלנו בתור עם עם מדינה משלו, בהשוואה עם דברי ימי גלותנו, ללא מלוכה וללא ארץ. כן אין לראות בשפה יסוד חיוני בקיומנו כי עוד בימי קדם שמשה הלשון הארמית כשפת הדיבור של העם: חלקים שונים מן התנ״ך, כמעט כל התלמוד הבבלי, הזוה״ק וכו׳ נכתבו בלשון הארמית. בימי ר׳ סעדי׳ גאון והרמב״ם היתה השפה הערבית לשונם של רוב המוני העם ולאחר מכן אידיש ושפות אחרות. כן אי אפשר לאמר כי מין תרבות או מדע כלליים הבטיחו את קיום אומתינו, כי דברים אלה נשתנו תכלית שינוי מתקופה לתקופה.

נשאר רק דבר אחד שהוא הצד השווה לכל הזמנים, כל הארצות וכל התנאים שבדברי ימינו: התורה והמצוות אותם שמרו ישראל בחייהם היום־יומיים במסירות נפש שאין למעלה הימנה.

אכן היו מזמן לזמן יחידים או קבוצות שסטו מדרך התורה והמצוה. בימי בית ראשון היו עובדי עבודה זרה של הבעל וכו׳; בימי בית שני — המתייוונים המתבוללים באלכסנדריא, הקראים וכיו״ב

— אולם כל אלה נעלמו כליל מתוך חיי עם ישראל (לאחר שהסבו יסורים וצרות לא לעצמם בלבד אלא אף לכלל ישראל). רק שרשרת הזהב של תורה ומצוות לא נותקה, וע"י תורה ומצוות עבר כלל ישראל את הדרך הארוכה מהר סיני ועד ימינו. כל בעל שכל ישר המודה על האמת מוכרח להגיע לידי מסקנא כי קיומו ועצם מהותו של עמנו קשורים בחיי תורה ומצוות. כי הם חיינו וארך ימינו.

שיטת "נהי' ככל הגויים" לא רק שאינה יכולה להבטיח את קיומנו, אלא מעמידה היא בסכנה ח"ו את קיומו של עם ישראל. ע"י חיקוי העולם הבלתי יהודי. לא את ידידותם ירכשו ולהפך, עוד יגדילו את שנאתם.

והוא הדין לאותם החוגים היהודיים המבקשים לישא חן בעיני החפשים ע"י פשרות וויתורים בעניני תורה ומצוות — לא רק שהם מחלישים בזה את עמדותיהם הם, אלא מגבירים בכך את כוחות החפשים ומעמידים בסכנה ח"ו את קיומו של כלל ישראל. ולא עוד אלא שאף "ההישגים" המקווים אינם אלא דמיונות והזיות. כי במקום כבוד וקירוב מעוררת שיטה זו רק בזיון ולעג — ובצדק, שכן פשרה קטנה היום מביאה לידי פשרה גדולה יותר מחר, ופשרה במצוות שבין אדם למקום היום גוררת פשרה במצוות שבין אדם לחברו מחר. עמידה איתנה בהגנה על "אנכי ה' אלקיך" ועל "זכור את יום השבת לקדשו" מחזקת גם את שמירת ה"לא תרצח" ו"לא תגנוב".

בימי חשבון הנפש האלה ודאי שאחינו בני ישראל בכל מקום שהם, ה' עליהם יחיו, הן יחידים, הן קיבוצים ותנועות (וככל שהקבוץ גדול יותר כן תגדלנה האפשרויות ועמהן — האחריות) — כלם יתעמקו בדבר וימסרו חשבון צדק לעצמם, תוך הודי' מלאה באמת לאמתה:

כי קיום עמנו תלוי אך ורק בקיום התורה והמצוות בחיי יום יום, הן של היחיד והן של הצבור.

סוד קיומנו כעם הוא "הן עם לבדד ישכון", כל יחיד ויחיד, איש ואשה ותינוק — כלם עובדים רק לה' אחד, עפ"י תורתנו שהיא תורה אחת, נצחית אשר לא תהא מוחלפת ח"ו. היותנו שונים מן הכל לא חולשה היא לנו אלא זהו כוחנו. רק בדרך התורה והמצוות נוכל למלא את תפקידנו העקרי והמהותי אשר הוא לפי ציוויו של יוצר העולם כלו — להיות "ממלכת כהנים וגוי קדוש" ועי"כ גם "סגולה

מכל העמים״.

בברכת כתיבה וחתימה טובה מקרב לב לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

מנחם שניאורסאהן

ה׳תשעח

[כרך טז עמוד ב]

ב״ה, ד׳ תשרי, תשי״ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו.

מפליא אותי שכותב שוב אודות השאלה, שהוא כבר כתב ואני כבר עניתי לו; באם יש חילוקי דעות בינו ובין זוגתו תחי׳ עד כמה יהי׳ ענין הכנסת אורחים אצלם, שהיא אומרת שזה קשה.

יש להביא את כל השאלות לרב מורה הוראה בישראל, ושניכם תעשו על פי הוראותיו . .

וגם כפי שכתוב במכניס האורחים הראשון, שלא זו בלבד שהכניס אורחים, אלא גם סיפר אחרי כן אודות גדולת ה׳, כך גם אתם עם אורחיכם, לא תסתפקו בזה בלבד, אלא גם תסבירו להם כי גדול ה׳ כפי שנתבאר בפנימיות התורה, שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות. ומובן מאליו שכדי להסביר זאת לזולת, צריך לדעת בעצמו במידה רבה יותר, טופח על מנת להטפיח, ומכיון שרבותינו הק׳ מסרו לנו אודות ענין הפצת המעיינות, הרי ודאי שניתנו הכוחות לזה, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בברכת חתימה וגמר חתימה טובה.

ה׳תשפה

[כרך טז עמוד ט]

ב״ה, ז׳ תשרי, תשי״ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

הריני מאשר קבלת גזיר העתון שנשלח, בצירוף מספר מילים שנכתבו על ידו.

והמענה על כך גם הוא בנוסח שלו: מה עושים בחוגים שלו, שיהי׳ נוער, שנולד במדינה זו, ש(לא רק יבינו אלא גם) ירצו להתפלל? ולא רק שיצאו ידי חובה ברצון, אלא אכן יתפללו שלש פעמים ביום? והאם חושב הוא שבהדפסת מספר שורות שכותב, בעיתון, פועל הדבר הרבה בכיוון?

ויהי רצון, שבמקום לשאול קושיות ולבוא בטענות לאחרים, יהי׳ בעצמו דוגמא חי׳, לקיים מצוות בחיי היום יום, ואל יבוש מפני המלעיגים, ולא להתבייש לעשות כל מה שתלוי רק בו, שכל מי שרק יש לו השפעה, יהי׳ קרוב ל**אורח החיים** היהודי המשגשג, שהכוונה היא פשוטה: הנחת תפילין, אכילת כשר, שמירת שבת וכו׳.

מובן מאליו, שמכיון שאין מכירים אותו, לא ידוע עד כמה האמור מתאים לו, אבל לצערנו, במדינה זו, רוב הכותבים והמקשנים על אחרים, משמש הדבר אצלם כצידוק לא לפעול על פי היהדות האמיתית, שהכוונה בפשטות, הנהגת חיי היום יום על פי שולחן ערוך כפשוטו. ואולי מהמיעוט הטוב הנהו.

בכבוד וברכת חתימה וגמח״ט.

המזכיר

עכ״פ שאלה אחת בתפלתו עצמה:

עיפים להורגים על קדה״ש וחבלי משיח.

למה בחר בניסוח זה (אינו מתאים לקצב התפלה — מספר תנועות יותר מדי בהשוות ליתר החרוזים. אינו מתאים בסגנון — **הורגים** על קדה״ש הוא כהריגת דוד את גלית, וכאן הכוונה **הפכית** — נהרגים על קדה״ש. אינו מתאים (כי מיותר הוא) בתוכן — תפלה לקץ התלאות ובוא הגאולה). ודוקא **כשמעצמו** מתבקש להכתב תמורת הנ״ל:

נפשי (ה)עיפה להורגים בחבלי משיח.

תתפלל . .

ומרויחים עוד זאת — המשך ״טבעי״: נפשי תשיח . . . תתפלל ולא כנדפס: נפשי אל על תשיח . . . (ואח״כ פונה היא אל ה)עייפים כו׳ נתפלל . .

ונוסף עוד ע״ז שנפשי עיפה להורגים הוא ל׳ הכתוב — שבשאר החרוזים משתדל הוא בזה.

ה׳תשצח
[כרך טז עמוד כא]

ב״ה, כ״ז תשרי, תשי״ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מ 10/17, בו כותב שלמרות שהוא כבר 50 שנה במדינה ובעיירה קטנה, החזיק יהדות ובכיוון זה חינך את ילדיו, שמוצאו מחסידי ליובאוויטש, ואחד מאחיו נקרא על שם הרבי מהר״ש זצ״ל מליובאוויטש.

סיכום מכל האמור לעיל נותן לי את התקוה, שמה שכותב אודות החזק יהדות, כוונתו, לא כפי שרבים טועים שמספיק לתמוך במוסדות יהודיים וללכת כמה פעמים בשנה לטמפל או סינגוג כדי ל׳החזיק׳ יהדות, וגם אם הם דורשים מעצמם יותר מזה, הרי שעבור הילדים, סבורים הם, זהו המירב, ולצערינו ראינו את החורבן שגישה זו כבר הביאה למאות משפחות. אבל יהודי המדגיש את העובדה שהוא ממוצא חסידי וכו׳, ודאי מכליל במלה זו, יהדות, את התוכן האמיתי, היינו חיי היום יום על פי הוראות תורתנו הק׳ שזו היא תורת משה, שהוא קבל אותה מהר סיני מהקדוש ברוך הוא, שהוא ברוך הוא הינו בעל הבית של כל חלקי העולם, ללא הבדל אם לפני אלפי שנים, או כעת, או בעוד שנים מהיום והלאה, הרי מזה גם מובן, שגם התורה שהוא ברוך הוא נתן, הוא לקח בחשבון כיצד אמריקה תראה בזמנינו, ועם זאת ציוה לעשות את כל המצות הכתובות בתורה, וכלשון הכתוב אפילו ״באחרית הימים״, ולאשרנו גם כאן רואים, שאלו הרוצים באמת, מצליחים לפעול לא רק בנוגע

לעצמם אלא גם אצל הילדים שיחיו יהדות אמיתית ולא מסולפת.

ומה שהנני מוצא לנחוץ להוסיף, על פי הפתגם הידוע של הרבי חמי כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שלעולם לא מאוחר, ואם מפני איזה סיבות שלא תהיינה, האתמול לא הי׳ כראוי, מועילה תשובה, ואורח חיים מתאים מכאן ולהבא, ואשמח לשמוע ממנו בשורות טובות בהאמור לעיל.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

נ.ב.

. . כותב גם רעיונות אודות גלגולים! — בראותי שהוא כבר 50 שנה בתחום היהלומים, בודאי למד שנים רבות את התחום, מענין אותי לדעת כמה שנים למד את נושא הגלגולים, שמביע בזה דעה בכזו תקיפות, בו בזמן שגדולי חכמי ישראל כהאריז״ל, ר׳ חיים וויטאל, רבנו הזקן וגם הגאון מווילנא מנמקים את הסברא אודותה דברתי, שבעיניו אינה נושאת חן.

ה׳תתט
[כרך טז עמוד לא]

ב״ה, כ״ט תשרי, תשי״ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

בשמחה קראתי את מכתבו מכ״ז תשרי בו כותב אודות החלטתו הטובה עם השותפים שלו שיחיו, בנוגע לענינים של צדקה, ומכיון שהשם יתברך אומר, ובחנוני נא בזאת, שהוא גם לשון של בקשה, שינסו אותו, כמו שכתוב לפני זה בפסוק, הביאו את כל המעשר וגו׳ והריקותי לכם ברכה עד בלי די, ואף שישנו הרי פסק הלכה, לא תנסון את ה׳, הרי צדקה היא יוצא מהכלל, שאכן מבקש שינסו, יכול אם כן להיות חזק בבטחון שהקב״ה ימלא את מה שנאמר על כך, ויוכל לבשר בשורות טובות בנוגע למכירה של הבתים וגם בקשר לכך שהוא והשותפים שלו ממלאים את החלטתם בשמחה ובטוב לבב.

המחכה לבשו״ט.

ה׳תתיג
[כרך טז עמוד לה]

ב״ה, אדר״ח מ״ח, תשי״ח
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ
מוה׳ אלי׳ שי׳

שלום וברכה!

שמחתי מאד לקבל את מכתבו ממוצאי יום טוב בו כותב כיצד עבר אצלו היום טוב ובפרט שמחת תורה,

והשם יתברך יעזור, מכיון שאנו באים כעת מחודש תשרי, חודש השביעי המושבע בכל טוב לשנת תי״ו שי״ן ח״י, יהי רצון שתמשך השמחה בכל ימות השנה ושתהי׳ שנה בריאה ושנת שלום בכל הפרטים. וכל הברכות שיהודים ברכו זה את זה בימי ההכנה לחודש זה בחודש אלול אני לדודי ודודי לי, ובימי חודש תשרי זה, שיקיים אותם השי״ת בעל הברכות במילואם בטוב הנראה והנגלה, ובכלל זה גם הברכות עבורו, כידוע הפסק דין דלמעלה, שמה שהתוועדות חסידית יכולה לפעול מלאך מיכאל אינו יכול לפעול.

בברכה לבשורות טובות בענינים הכלליים והפרטיים ולפי פתגם כ״ק מו״ח אדמו״ר, לחורף בריא.

ה׳תתכו
[כרך טז עמוד מח]

ב״ה, ו׳ מ״ח, תשי״ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום ג׳, בו כותב אודות מצב בריאותו ודעת הרופאים בהנוגע למשרתו, וכיצד זה השפיע על אנשי קהלתו, וטענותיהם בזה.

אבל הנני מקוה שכאשר מתבוננים, בודאי אפשר למצוא

אפשרות להקל את עבודתו, בתפקידו, כך שגם הרופא יהי׳ מרוצה, וכשלוקחים בחשבון, שגם רופאים מדגישים, שאדם זקוק לעיסוק (אף כי — לא מעבר לכוחותיו), אבל להיות הולך בטל, זה מאוד לא טוב גם לבריאות הגוף, הנני סבור שלא זו בלבד שהרופא יסכים שישאר במקומו הנוכחי ויחזיק במשרה באופן קל יותר, אלא גם ייעץ לו לעשות בדיוק כך, ובפרט שזכות הרבים מסייעתו. שבהיותו בקהלה ודאי עושה למען היהדות ובזה גם הפצת החסידות ועניני׳ — וזכות הרבים מסייעתו לרפואה קרובה ולהטבת הבריאות ולהצלחה בכל עניניו.

המחכה לבשו״ט בכל האמור.

ה׳תתל

[כרך טז עמוד נא]

ב״ה, ו׳ מ״ח, תשי״ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום ג׳, והנני מקוה שאף שאינו מזכיר אודות כך, שבטח בבואו חזרה לניו הייוען מסר את התוכן של ההתוועדות כאן, הנקודות המתאימות — לאלו שיש לו השפעה, ואשר באמת הכל מתאים עבורם, שכן הרי דובר על ענינים של תורה ומצוות, שניתנו ל**כל** היהודים עד סוף כל הדורות, וכידוע, שלכן לשון התורה במתן תורה הוא, אנכי ה׳ אלקיך בלשון יחיד, כי זה נאמר לכל אחד מהששים רבוא שהיו בשעת מעשה, וגם לכל הנשמות של כל הדורות שגם הן היו במעמד הר סיני, כמ״ש בפרקי דרבי אליעזר.

על פי בקשתו יזכירו את כל אלו שאודותם כותב, על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, וכאשר יכתוב את שם זוגתו תי׳ ושם אמה, שמותיהן בלשון הקודש, יזכירו גם אותה, כמנהג ישראל להזכיר בשמה ושם אמה, והשם יתברך יעזור שבקרוב יוכל לבשר בשורות טובות בכל הפרטים שכותב, וגם בענין פך השמן שמזכיר, שכפשוטו הרי אנו הולכים ומתקרבים לימי החנוכה, שהנס הי׳ בגלוי, וההכנה לזה היתה, מסירות הנפש של היהודים בימים שלפני כן, שבמסירת נפש הכוונה לאו דוקא שבא עכו״ם ונלחם, אלא גם מסירת נפש במלחמה עם הנפש הבהמית, שלמרבה הצער נאלצים

לעשות זאת לעתים קרובות יותר, וכיון שאנו נאלצים לזה, הרי זה ודאי שהשי״ת נותן כוחות כדי לנצח, ובשמחה ובטוב לבב.

בברכה לבשו״ט.

ה׳תתלג
[כרך טז עמוד נה]

ב״ה, ט׳ מ״ח, תשי״ח
ברוקלין.

השותפים דבית חרושת
אינדפנדנט טינוורה קא. שי׳

שלום וברכה!

בעתו קבלתי את הפתקה־פ״נ שלהם להצלחת העסק.

הצעתי היא, כפי שדברנו בעת שהתראנו, לקחת כשותף את הבורא ברוך הוא ע״י ההחלטה בלב שלם, לתת מהרווחים לצדקה בין עשרה לעשרים אחוז, ומכיון שכל שותף הרי עושה בעסק כל התלוי בו להצלחת העסק, ודאי יתן השי״ת ובתור שותף את ברכתו והצלחתו באמור לעיל.

מובן מאליו שצריך רק לשמור שהכלי יהי׳ כלי טהור על פי הוראות תורתנו הק׳, דהיינו לא רק בקשר לשבת ויום טוב, אלא גם לערב שבת וערב יום טוב, ומענינים של אפילו אבק השגת גבול וכו׳ וכו׳, ולמרות שזו הרי חזקה שבני אברהם יצחק ויעקב מקיימים מה שהשי״ת הורה, בא האמור לעיל לזריזות והעדפה ולהוספה מצידם, והשי״ת יעזור שהזריזות ההעדפה וההוספה מצידם תוסיף גם בברכות מהשי״ת שיבואו בזריזות, דהיינו בקרוב ממש ובהעדפה והוספה יותר מהמצופה באופן הרגיל.

המחכה לבשו״ט.

ה׳תתמ
[כרך טז עמוד סג]

ב״ה, י״ב מ״ח, תשי״ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מחוה״מ סוכות, בו שואל מדוע המנהג אצל רבים מבני ישראל לקחת למצות אתרוג, ממדינת קלברי׳.

מפליאה אותי שאלתו בזה, בזמן שרבות כבר נכתב על כך בשאלות ותשובות ופוסקים וכו׳. ראה בשו״ת חתם סופר חלק או״ח סי׳ ר״ז, שו״ת בכורי שלמה סי׳ כ״ח ועוד ועוד.

מה שמביא במכתבו, שישנם רבנים הלוקחים אתרוגים ממקומות אחרים,

הנני מתפלא גם על קושיא זו, שהרי ישנם ענינים רבים שקהלות הינן שונות זו מזו על פי פסק דין הגדולים שלהם, למרות שכולם מקבלים במלוא המידה את תורת משה ומצותי׳ (כמובן, מדובר כאן אודות גדולים אמיתיים ומנהיגי ישראל, ולא אודות כאלו שסמכותם היא בגלל כסף וסיבות דומות), אבל בפרטי דינים, כפי שהי׳ כבר בזמן המשנה והגמרא, פלוגתות של בית שמאי ובית הלל, כך יתכן גם בדורות המאוחרים יותר, אבל מובן ש**לא** בדינים שהתקבלו בשולחן ערוך של כלל ישראל.

הנני מוכרח להוסיף עוד, שיותר מכל מפליא אותי בקריאת מכתבו, שמקשר את שאלתו בזה — עם סיוע לארץ ישראל, אף שאין לזה **כל שייכות** וקשר, שכן אתרוג יש ליטול כי כך ציוה השם יתברך, וזה צריך להיות אתרוג כזה שהתורה אומרת עליו שזהו אתרוג, וגדולי ישראל אלו שקבלו שאתרוג המורכב פסול על פי תורה, הרי אין הבדל באיזו מדינה הוא גדל, ובכך שהוא גדל בארץ ישראל, אין זה מוסיף כלום שע״ז יקיימו מצות אתרוג לפי האומרים שאתרוג המורכב פסול, וזוהי ברכה לבטלה. ולא בכספים אלו אפשר לסייע לארץ, ובמיוחד ארץ הנקראת ארץ הקדושה, שפירושו כפשוטו, שזוהי ארץ שכל ענינ׳ צריכים להיות **קדושים**, וכביטוי התורה, ארץ אשר עיני ה׳ אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה, והאמת האמיתית היא אשר **רק** בהליכה בדרך התורה ומצוה, יכולים בני ישראל

להיוושע ולקרב את הגאולה, כשם שהגלות באה **רק** בגלל חטאינו, כפי שאנו אומרים זאת בתפלה ומפני חטאינו וכו׳, כך גם הגאולה תבוא ע״י **תשובה** על החטאים והעוונות, כ**פסק** הגמרא ופוסקים בכמה מקומות, שאז השי״ת ישלח לנו את משיח צדקנו והוא יקבץ את הגלות ויביא אותנו אל הגאולה האמיתית והשלימה, ולכן כל יהודי הרוצה **באמת** לעשות משהו כדי לקרב את הגאולה ולקצר את הגלות, לכל לראש צריכים לעשות כל מה שיכולים, שקיום התורה ומצוותי׳ בין בני ישראל ירבה ויגדל, וכל הדברים המנגדים לזה יש ללחום נגדם בכל האפשרויות, והשם יתברך יעזור שיעשה את חלקו בזה במלוא המידה.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ה׳תתמד
[כרך טז עמוד סז]

ב״ה, י״ד מ״ח, תשי״ח
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה למכתבה בו כותבת אודות בריאותה ובריאות הילדים שי׳, והנני מקוה שלעת קבלת מכתבי זה, כבר הוטב בהרבה.

מה שכותבת שסובלת מכאב ראש, אינה כותבת את אבחנת הרופאים, ועל פי רוב במקרה כזה נותנים כדורים הנקראים Nicotinic Acid ואולי כדאי לשאול את הרופא במיוחד על כך, ואולי הוא כבר נותן זאת.

בכל אופן, ככל שתהי׳ יותר חזקה בבטחון בהשם יתברך שהוא הרופא כל בשר ומפליא לעשות, כך מהר יותר וטוב יותר תהי׳ הבריאות, ובפרט אצל אלו שראו חסדי השם יתברך בגלוי פעמים רבות, בטח ימשיך השי״ת את חסדיו ויצליח גם בעתיד.

בברכה לבשו״ט.

ה׳תתעו
[כרך טז עמוד צז]

ב״ה, כ״ו חשון, תשי״ח
ברוקלין.

הנהלת בית הכנסת נוסח אר״י אנשי ליובאוויטש,
בדורצ׳סטר, ובראשם מר מנשה שי׳ ווינקור, נשיא.
וחבריו,
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה למכתבם, בו כותבים אודות המנהג שש״ץ מתפלל מנחה ומעריב בטלית.

א) כידוע מנהגי ליובאוויטש, הנוהגים מדורי דורות, אפילו בראש השנה למעריב או למנחה, ועל אחת כמה וכמה שבת ויום טוב למנחה ומעריב, תהי׳ תפילת הש״ץ, ללא טלית, כמבואר הטעמים בזה בספרים הק׳, ואחרים מתבטאים גם בביטויים חריפים בזה. — ידוע גם שישנם בתי כנסיות, הנוהגים אחרת, וכשם שישנם הבדלים שונים במנהגים בין חסידים ועולמות׳שע, ובין חסידים בכלל וחסידי חב״ד נוסח אר״י בנוסח תפלה ובמנהגי תפלה אחרים וכו׳.

ב) על פי שם בית הכנסת שלהם ״נוסח אר״י אנשי ליובאוויטש״, מוכח שנהגו כאן תמיד על פי מנהגי ליובאוויטש ואר״י — נוסף כאן עוד ענין של הוראת חז״ל אל תשנו מנהג אבותיכם.

ג) מובן מאליו, שמחלוקת ח״ו אסור שתהי׳ בכלל בין יהודים, ועאכו״כ לא במקום קדוש, גם כשמדובר אודות החזקת מנהג כאמור לעיל, אף שנוהגים כך כבר דורות רבים, אבל הנני מקווה שכאשר יבארו למתפללים את היסוד לאי תפילת הש״ץ בטלית למנחה ומעריב, שכך נמסר הדבר מהרביים מדור לדור, הנני מאמין שאיש לא ירצה ללכת נגד המסורה.

ד) האמור לעיל מתייחס רק למנחה ומעריב אבל **לא** לסליחות, שלסליחות נוהגים בכל מקום שהש״ץ אומר סליחות אצל העמוד עטוף בטלית.

והשם יתברך יעזור, על פי הוראת המשנה, לא מצא הקב״ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, שגם בבית הכנסת שלכם יהי׳

השלום במידה הולכת וגדלה, כפי שאנו אומרים בתפילה, תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, ובטח יעשה כאו״א את התלוי בו בכיוון זה, והשם יתברך יקבל את תפלות כולם, וימלא את הבקשות שמבקשים מהשם יתברך הן בגשמיות והן ברוחניות.

בברכה לבשורות טובות וגם בזה שבית הכנסת שלהם **משגשג** הן בנוגע לתפלה, הן בנוגע לשיעורי לימוד תורה ומעשה הצדקה.

ובברכת כל טוב.

ה׳תתצז*

[כרך טז עמוד קיט]

ב״ה, ד׳ כסלו, תשי״ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחר הפסק ארוך שמחתי לקבל את מכתבך מב׳ כסלו, בו הוא כותב אודות השיפור במצב הגשמי וגם אודות השיעורים שיש לו בתורה, שלצערו הם עדיין לא במלוא המידה לעת עתה כפי שהיו צריכים להיות, אבל תקותו להיטיב זאת.

אבל מבואר באריכות בספרים רבים, שענין תלמוד תורה לא שייך להשלים את החסר בעתיד, כי כל יום, כמה שילמדו בו, הרי זה מספיק רק ליום זה עצמו, במילא אין בזה אף רגע מיותר, שעמו ניתן לפצות על חסרון העבר, גם ידוע פירוש רז״ל שרש״י מביא על הפסוק אם בחקותי תלכו, שתהיו **עמלים** בתורה וכו׳ ונתתי גשמיכם בעתם וגו׳ וכל הברכות האמורות שם, שמזה מובן בפשטות, שאין מקום לומר שכאשר הפרנסה תשתפר יקבעו שיעור לתורה, שכן אדרבה, הטבת הפרנסה יכולה להגיע, בזריזות, דוקא ע״י שיעורים בתורה, ומה שהפרנסה לעת עתה אינה כראוי, הרי זו דוקא סיבה נוספת שיוסיפו בתורה ומצות, ואף שלימוד **זה** יכול לכלול בתוכו ענין של לא לשמה, הרי ידוע מרז״ל לעולם ילמוד אדם וכו׳ שמתוך שלא לשמה בא לשמה.

מה שכותב שיש לו חברותא רק פעם בשבוע, הנני מקוה שבמאמץ ניתן למצוא עצה גם לזה, ועד אז יש ללמוד לפחות ביחידות, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

ובקשר עם יום הבהיר חג הגאולה י״ט כסלו, מצו״ב חוברת מפרשת החג י״ט כסלו, ובטח יזכה בתוכנה את כל אלה שמגיע אליהם.

בברכה לבשו״ט,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ה׳תתצח
[כרך טז עמוד קכ]

ב״ה, ד׳ כסלו, תשי״ח
ברוקלין.

ברכה ושלום!

. . כותבת אודות נסיעתה לאמריקה, ושואלת אודות נסיעה באני׳ יהודית, המפליגה גם בשבת.

כפי המבואר בפרטיות באחדים ממכתביי אודות ענין זה על יסוד אופן הנהגת אניות בזמננו, אין כל ספק שהנסיעה באני׳ כזו, — אני׳ יהודית המפליגה גם בשבת — היא איסור ודאי של חילול שבת, ומאחר שנוסעים איתה אנשים רבים — הרי זה חילול שבת בפרהסיא. הדבר אמור גם כאשר האני׳ יוצאת לדרך בתחילת השבוע, גם אז הדין כן הוא.

בטח מיותר להדגיש את הגדלות של שמירת שבת, והחומרה האיומה של חילול שבת בכלל, ובפרט חילול שבת בפרהסיא, רצוני להוסיף עוד, שלצערנו נמצאים כאלה הרוצים להצדיק חילול שבת בפרהסי׳ ע״י הנסיעה באניות כאלו, כי ע״י כך יהיה ליהודים, בעלי האני׳, רווח, ובפרט שהבעלים הם הרי מארץ ישראל, הרי יתוסף ריוח בארץ ישראל.

וכבדרך אגב, בטענה זו ניתן לדרוש, ואמנם דורשים, שכל בתי החרושת בארץ ישראל יעבדו בשבת, והשדות צריך שיעבדו בשבת, כי ע״י שבת תגדל ההכנסה של ארץ ישראל, וההכנסה תסייע ליהודים שם. והרבה יותר מאשר ע״י חילול השבת של האניות — שהרי ההכנסה הרבה יותר גדולה.

בכל האמור לעיל שוכחים שהשי״ת ציוה בתורתו הק׳, שמעסקי

חילול שבת, לא זו בלבד שלא יכולה להתוסף תועלת לארץ ישראל, אלא על פי מאמר רז״ל (שבת קי״ט ע״ב) לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחיללו בה את השבת. ואלו הרוצים לסייע לארץ ישראל ע״י כסף שבא מחילול שבת, הרי זה כמו כיבוי אש ע״י דלק או נפט, ר״ל.

גדול הוא חושך הגלות ובלבול המוחות, שנמצאים כאלה המכנים את האחרונים בשם אוהבי ישראל, למרות שבורא העולם ומנהיגו אומר, שהם מחריבים את ארץ ישראל, ואלו הנאחזים בתורתנו תורת חיים, שרק היא תומכת, נותנת חיים וקדושה בארץ ישראל, מוקנטים מדוע אינם רוצים שיעבדו בשבת בבתי החרושת ושיעבדו את השדות בשבת, ומדוע אינם רוצים שהאניות בבעלות יהודית, יחללו שבת בפרהסיא לעיני כל העמים.

אם בכל התנאים חייב יהודי לקיים תורה ומצוות במלוא המידה, הרי זה נחוץ עוד יותר כאשר זקוקים לברכה מיוחדת מהשם יתברך. ולכן הנני בטוח, אשר, בנוגע לבריאותה שכותבת אודותה, הרי זה שנסיעתה תהי׳ באופן של שמירת שבת כהלכתה, לא ח״ו ע״י חילול שבת בפרהסיא, ר״ל, ששבת שקולה כנגד **כל** המצוות, תעמוד לה הזכות להטבת הבריאות במהרה, לרפואה קרובה ולרפואה שלימה.

בברכה לבשו״ט

ה׳תתקיג
[כרך טז עמוד קלז]

ב״ה, יו״ד כסלו, ה׳תשי״ח
ברוקלין, נ.י.

אל אחינו בני ישראל חובבי ומוקירי תורה ומצוה
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

החגיגה השנתית של מרכז ישיבת ״תומכי־תמימים״ ליובאוויטש שתתקיים אי״ה בכ׳ טבת ה׳תשי״ח, מציינת השנה את יובל הששים לייסוד הישיבה ״תומכי־תמימים״ בליובאוויטש.

דרך ארוכה עברו ישיבות ליובאוויטש, דרך מלאה בזעזועים וחוויות. במשך ששים השנים הסוערות של זעזועים וגלות, נשאו

מיסדי׳ ומנהיגי׳, כ״ק אדמו״ר (הרש״ב) וכ״ק מו״ח אדמו״ר — זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, ההנהלה, המשפיעים, ראשי הישיבות והתלמידים, את הנר מצוה ותורה אור ומאור שבתורה במסירות־נפש הגדולה ביותר והפיצו את אור התורה ומצוות בכל הדרכים, הערים והארצות שאליהם הובילה אותם ההשגחה העליונה.

בשנה זו חוגגת הישיבה המרכזית ״תומכי־תמימים״, בנוסף ליובל הששים של יסודה בליובאוויטש, גם את יובל החי״י שלה במדינה זו — שרשרת זהב של מסירות בלתי פוסקת לתורה ויראת שמים.

יובל אינו סתם לציין תאריך. זוהי דרישה לערוך סיכום של ההישגים בעבר — במטרה להגדיל את ההישגים בשנים הבאות.

אם בתקופת אירועים הרי־עולם, עם קשיים והפרעות חריגים, יכלו ישיבות ליובאוויטש, לא רק להתקיים, אלא גם להתרחב, להתפשט ולהסתעף, בכמות ובאיכות, ניתן לשער מה יתאפשר להשיג, בתנאים יותר טובים.

בכך, אכן, מתבטאים הדרישה וחשבון הנפש שכל אחד שתורה ויהדות יקרים לו, צריך למסור לעצמו בקשר לחגיגת שנה זו והיובל הכפול.

אמת, במשך שמונה עשרה השנים האחרונות הישיבה המרכזית ״תומכי־תמימים״ ליובאוויטש ב״ה התפתחה מאד והותירה את חותמה על החיים היהודיים באמריקה. אבל חובה שיהי׳ מעלין בקודש, **מוסיף והולך**. אסור להסתפק בהישגי השנים שעברו. מוכרחים להתעלות ולהוסיף ושוב להוסיף ולהרחיב. אלא שהדבר מותנה ודורש את ההשתתפות הרחבה של כל אחד, שמוכרח אף הוא להיות **מעלה בקודש ומוסיף והולך**. להגדיל את תמיכתו — בכסף, ובהשתתפות בעבודה עבור הישיבות תומכי־תמימים בכלל.

והקב״ה הרי מבטיח: כל המוסיף מוסיפין לו — במצטרך בגשמיות וברוחניות.

בברכת כל טוב בגו״ר.

מנחם שניאורסאהן

ה׳תתקטו
[כרך טז עמוד קלט]

[יו״ד כסלו תשי״ח]

במענה למכתבו מאור ליום א׳, ואחרי־כן הידיעה הטלפונית ע״י הרב חדקוב שי׳, שבקרוב העסק נסגר ונשארת רק ההצעה של שוחט עופות.

הנני מניח, שבענין אודותו כותב, אין בזה שום **ענין של השגת גבול**, ואם כן הוא, שיהי׳ זה בשעה טובה ומוצלחת, ומהנכון, שיכניס סכום מסויים בקופה של צדקה על חשבון הרווחים העתידיים, וזה יתחיל את העסק החדש מלכתחילה ע״פ ציווי השי״ת עשר תעשר וכמ״ש ובחנוני נא בזאת וגו׳.

בעת רצון יזכירו את כל אלה שכותב אודותם על הציון של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע כאו״א להנחץ לו, והשי״ת יעזור שגם בזה יבשר טוב.

בטח גם במחנם הט׳, עורכים הכנות ליום הבהיר י״ט כסלו יום הגאולה של רבנו הזקן תורת החסידות ענינ׳ והדרכותי׳, וזכות בעל השמחה רבנו הזקן יעמוד לכאו״א בתכ״י בהמצטרך לו בגשמיות וברוחניות.

בברכה לבשו״ט ולהתוועדות שמחה ופעילה.

ה׳תתקכז
[כרך טז עמוד קמח]

ב״ה, י״ז כסלו, תשי״ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

הריני מאשר קבלת מכתבו מב׳ כסלו, בו כותב אודות מצב השיעורים הנלמדים בבית המדרש שלהם, ואשר זהו בחסדי השם יתברך, ואולי גם אחר יכל לעשות כן וכו׳.

והנה בכלל, כל מה שאדם עושה הוא בחסדי השי״ת, אבל השי״ת אומר שהוא נותן הצלחה ברחמיו המרובים, כאשר עושים לבד, ולכן זה נחשב על חשבון האדם.

ומה שכותב שאולי אחר הי׳ פועל יותר.

המסקנה היחידה שצריכה להיות ממחשבה כזו, היא שמכיון שאחר יכול לפעול יותר, והרי גם הוא מבני אברהם יצחק ויעקב, צריך, אם כן, שגם הוא יהי׳ ביכלתו, במילא יש לעשות יותר, וסוף סוף תהי׳ גם בזה הצלחה.

ומה שכותב אודות השיעורים, שבנתיים לא הצליח להנהיגם.

הנני מקוה, שאיננו מתיאש ח״ו מזה, וגם להבא ישתדל עבור זה, והרי אי אפשר לדעת, מתי היא העת רצון למעלה והעת רצון למטה, והרי יתכן שזה יהי׳ מיד, והעדר השתדלות בודאי לא תביא דבר, ומהעדר השתדלות לא יתהווה אף שיעור.

ובפרט מסוגלים לכך ימי חודש כסלו, חודש הנסים והגאולה.

הנני בטוח שיודע את המשמעות של י״ט כסלו, אף על פי כן מצו״ב חוברת י״ט כסלו שנכתבה בשעתו ע״י כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, פרשת חג הגאולה, והמוסר השכל מזה, ובטח ינצל זאת באופן המתאים.

בברכה לבשו״ט בשמחה ובטוב לבב.

ה׳תתקל
[כרך טז עמוד קנא]

ב״ה, י״ז כסלו, תשי״ח
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה למכתבך מט״ו כסלו, בו את כותבת אודות הצעות שידוכים.

עד כמה שהנני מכיר את תלמידי התמימים, וכפי שאמרתי גם לאביך שליט״א, בין תלמידי התמימים ישנם **רבים**, שניתן לחשוב אודותם ולהתענין בזה. ולכן אינני מבין, לשם מה יש ללכת לחפש במקום אחר.

כמובן, כיון שכל האנשים אינם שלמים בתכלית, כי שלם בתכלית הוא רק אחד, זהו הקדוש ברוך הוא, כך גם בתלמידים, אנשים יכולים למצוא מה שחסר לשלימות. אבל כאמור — **כל**

האנשים הם כך, ובכל זאת מתחתנים ואחרי כן מאושרים באושר אמיתי. ואם בכל הדברים מביטים תחילה על העיקר ואחר כך על הטפל, אינני מאמין, שבענין של שידוך הנוגע לכל החיים שלך, יתעלמו מהעיקר, ויתחילו את הבדיקה מהטפל דטפל ואולי גם עוד פחות מזה.

בנוגע לרעיון לנסוע בשנה זו לארץ הקדושה ת״ו. — מבלי להכנס לעצם הרעיון, הרי דוקא בשנה זו כאשר החפשיים רוצים לעשות מנסיעה כזו ענין של כחי ועצם ידי עשה לי, על כן אם עד עתה לא נסעו, אינני מאמין שצריך להוסיף חיזוק בזה, ע״י נסיעה דוקא עכשיו.

וליום הולדתך בש״ק הבע״ל, השי״ת יעזור לך שתהי׳ לך שנת הצלחה בכל הענינים, ובשידוך טוב באמת בזמן המתאים.

הנני מקוה, שגם נשי ובנות חב״ד ב . . . ינצלו את יום הבהיר י״ט כסלו באופן המתאים, באותו יום עצמו או בימים הקרובים, והשי״ת יצליחן.

בברכה.

ה׳תתקנט
[כרך טז עמוד קפב]

ב״ה, א׳ טבת, תשי״ח
ברוקלין.

נשי ובנות חב״ד בעיר קליבלנד סניף קינזמן
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

נתקבלה נדבתן למגבית יום הבהיר י״ט כסלו, יום הגאולה של רבנו הזקן בעל התניא והשולחן ערוך, לטובת שכון חב״ד בארצנו הקדושה תבנה ותכונן על ידי משיח צדקנו, ומצו״ב הקבלה.

והשם יתברך יעזור שעוד שנים רבות תוכלנה לפעול בענינים של מצוות, ובאופן דמוסיף והולך, שזו הרי ההוראה מימי חנוכה, שבכל יום יש להוסיף עוד אור,

מבלי להתחשב עם הנעשה ברחוב, שגם זה לימוד מחנוכה,

שמדליקים את הנרות דוקא משתשקע החמה, ובחוץ, זאת אומרת כאשר השמש כבר שקעה וברחוב כבר חושך.

ויתירה מזו, כמו שבאותם ימים ראשונים של נס חנוכה בפעם הראשונה, ראו שבדרך הטבע, האור יכול להחזיק לא יותר מיום אחד, שהי׳ שמן רק בכמות זו, אבל ע״י הבטחון החזק של היהודים אז בהשם יתברך, נמשך האור של מעט השמן שמונה ימים שלמים, עד שהכינו שמן חדש, כדי להאיר הלאה,

כך גם בזמננו, ע״י התחזקות באמונה ובטחון חזק בהשם יתברך שהוא בורא העולם ומנהיג את העולם, יכולים יהודים לפעול שיהי׳ אור אצלם וסביבם, הן בגשמיות והן ברוחניות, עוד יותר, והרבה יותר, מכפי שמורה החשבון על פי דרך הטבע,

וכבימים ההם, לעשות זאת בבריאות ובשמחה.

בברכה לכל החברות בנשי ובנות חב״ד ומשפחותיהן שי׳ לחנוכה מואר ולהמשיך מהאור על כל השנה בתכ״י.

ה׳תתקסז

[כרך טז עמוד קצא]

[ג׳ טבת, תשי״ח]

בעונג רב קבלתי את מכתבו בו כותב אודות ההתוועדות של יום הבהיר י״ט כסלו יום גאולת רבנו הזקן, וכפי שנשיאינו רבותינו הק׳ קוראים ליום זה ראש השנה ללימוד החסידות ולדרכי החסידות, ובראש השנה הרי אומרים לשנה טובה תכתב ותחתם, כך גם י״ט כסלו בנוגע לענינים האמורים, שהרי גם עבודת השם יתברך בשמחה ובטוב לבב היא מדרכי החסידות, וכפתגם הנעלה של הבעל שם טוב ששמענו מכ״ק מו״ח אדמו״ר, לעבוד את השם יתברך ביחד עם הגוף, ולא לסגפו ע״י תעניות וסיגופים,

ויהי רצון שתמיד יבשר בשורות טובות מתוך בריאות הנכונה ועבודת ה׳ בשמחה ובטוב לבב.

ה׳תתקפ
[כרך טז עמוד רג]

ב״ה, י״א טבת, תשי״ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מו׳ טבת עם המצורף, בו כותב אודות גיסו המבוגר שי׳ מה שאירע לאחר קניית המכונית השני׳.

על פי כתיבתו אינני יודע את המנהגים בחוג שאליו הוא שייך, אבל דומני, מפי השמועה, ששם **מופרך** ביותר שהאשה תנהג במכונית, אף שבחוגים חרדיים אחרים ישנה השקפה אחרת בזה, אבל הרי ידוע גם כלל התורה, אשר במקומו של רב יש להתנהג כפי הפסק של רב, ובמקומו של שמואל כשמואל, ומזה מובן שהפרסום בענין, שזה שייך לאשה, וכפי שנראה השתדלו לפרסם זאת, מפני הטעם שכותב, הרי שהפרסום הגדיל את הענין, של אי ההתנהגות כפי מנהג החוג שאליו שייך בעבר ובהווה. ויתכן שזו הסיבה למאורע.

הרי אם כך, התיקון הוא לפרסם את ההיפך (והדבר קל, כיון שהעובדה היא הרי כך, שלא היא משתמשת במכונית), אבל בענין של תיקון, יש להוסיף על מה שהי׳ קודם, וכמבואר באגרת לרבנו הזקן אגרת התשובה פרק ט׳, מהנכון שלערך חומש ממה ששילם וישלם בעד המכונית יתן לצדקה הקשורה במיוחד ביראת שמים. והשי״ת יצליחו.

בברכה לבשו״ט.

נ.ב.

כיון שכל ענין הוא הרי בהשגחה פרטית, והנ״ל פנה אלי דרכו, הרי זה פשוט שבעניני מכוניות הנני מבין פחות מאשר בעניני תורה ויראת שמים, ובכל זאת הוא שואל אותי בזה, הנני עונה גם בנוגע לעניני תורה, שהי׳ עליו לקחת על עצמו לשמור — בלי נדר — את שיעורי החומש תהלים ותניא ששמענו פעמים רבות מכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שהם שוים לכל נפש, ובמילא לא נוגע לאיזה חוג יהי׳ שייך, וק״ל, ובטח ימצא את המילים המתאימות להסביר לו את זה, אף שלא נדרשת הסברה רבה.

ה׳תתקצה
[כרך טז עמוד ריח]

ב״ה, ח״י טבת, ה׳תשי״ח
ברוקלין, נ.י.

לכל המשתתפים בחגיגה השנתית בארצות־הברית
של מרכז הישיבות ״תומכי־תמימים״ ליובאוויטש
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

לרגל החגיגה בשנה זו, המציינת את יובל ששים השנים מאז ייסוד הישיבה ״תומכי־תמימים״ בליובאוויטש ואת היובל ח״י שנים של העברתה לאמריקה.

הנני מברך בברכה לבבית את העסקנים החשובים, אורחי הכבוד והנאספים, וכן גם את כל ידידי ישיבת תומכי־תמימים באשר הם שם, ומאחל להם הצלחה מרובה בעבודתם למען הישיבה המביאה הצלחה מרובה גם בעניניהם הפרטיים.

החגיגה בשנה זו נערכת בשבוע וערב ההסתלקות (כ״ד טבת) של רבנו הזקן בעל התניא והשלחן ערוך, מייסד שיטת חב״ד, המחיי׳ את ישיבות ליובאוויטש, הנהלתן, ראשי־הישיבות, המשפיעים והתלמידים — שיחיו.

הרי, איפוא, דבר בעתו הוא להזכיר את הפתגם המפורסם של רבנו הזקן: ״גשמיות של יהודים היא רוחניות; הקב״ה נותן לנו גשמיות כדי שאנו נעשה מזה רוחניות״.

— זהו הרי גם הענין של זבולון ויששכר, של לומדי־תורה ותומכי תורה, שאלו התומכים בלומדי־התורה יש להם חלק בלימוד התורה. — בעצם שני הענינים כלולים בשמה של ישיבת ליובאוויטש — **תומכי־תמימים**, שבזה נכללים ה**תלמידים תמימים** לומדי־תורה וגם ה**תומכי**־תמימים, אלו המחזיקים את הישיבה בגופם ובממונם. —

בשעה שהקב״ה נותן ליהודי גשמיות (פרנסה) והוא משתמש בזה לעניני מצוות בכלל ולימוד התורה בפרט, שתלמוד־תורה שקול כנגד כולם, הוא תורם, נותן צדקה למוסדות התורה, שצדקה גם היא שקולה כנגד כל המצוות, עושה הוא מגשמיות — רוחניות.

ומכיון שכל עניני קדושה צריכים ללכת מחיל אל חיל ומעלין בקדש, יש לעשות מה שיותר רוחניות מהגשמיות, במילא מקויימת הברכה **עשר בשביל שתתעשר**, נותן הקב״ה יותר גשמיות, ואז יכולים לעשות עוד יותר רוחניות, וכך מתקדמים בהתמדה מחיל אל חיל. לא רק בכמות אלא גם באיכות. על ידי כך נותנים גם לישיבה את האפשרות ללכת מהר יותר מחיל אל חיל, לקלוט עוד ועוד תלמידים ולשפר בהתמדה את המצב הגשמי והרוחני בכל הפרטים.

הנני מקוה, שכל ידידי הישיבה תומכי־תמימים ליובאוויטש יושפעו בהתאם לרעיון האמור; אלו שכבר תרמו תרומה, יוסיפו, ואלו שיתרמו בהשפעת החגיגה יעשו זאת בהקף הגדול ביותר, וכך ימשיכו על עצמם ועל בני ביתם שיחיו את ברכות השם יתברך גם באופן של מוסיף והולך מחיל אל חיל בגשמיות וברוחניות.

בכבוד ובברכה,

מנחם שניאורסאהן

ו׳ג

[כרך טז עמוד רכז]

ב״ה, כ״ב טבת, תשי״ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מי״ד טבת,

מובן מאליו שנבהלתי מאוד מתוכנו, והעיקר מסיום המכתב, אשר כפי הנראה רצונו לצום ארבעים יום,

שהנהגה כזו היא ההפך ממה שכותב רבנו הזקן [בעל התניא — פוסק בנסתר דתורה — והשולחן ערוך — פוסק בנגלה דתורה —] באגרת התשובה שלו, ולכן הנני מזדרז בכתיבת המענה אליו ושולח את המכתב מהיר, והשם יתברך יעזור, שיפעל את פעולתו, היינו שאפילו אם קבל על עצמו את האמור באופן שצריך התרה של שלשה, יעשה זאת, ויספר להם, שלא ידע את הכתוב באגרת התשובה [ראה שם פרק ג׳ (עמוד צ״ב ע״ב)] וכן — שזהו גם נגד התורה הידועה של הבעש״ט על הפסוק, כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו גו׳ עזוב תעזוב עמו (ראה היום יום, כ״ח שבט (עמוד כ״ג))

ואת התעניות של ארבעים יום ביכלתו להמיר ע״י שיעשה שני דברים.

א) לתת לצדקה, באופן שזה ישולם עד פורים או פסח הבע״ל סך 27 דולר לערך.

ב) להמיר לתענית שעות, זאת אומרת שבמשך כמה שנים, לחלק לתעניות עד חצי היום, אפשר לחלק זאת לתשע (9) שנים.

גם מובן, שכתבו אודות פרישות מאשתו תחי׳, זהו בהחלט נגד דעתי, ועליו להתנהג בשמירת דיני תורתנו הק׳ על פי חוקי ודיני טהרת המשפחה, אך לא בפרישות, ובפרט שזה הרי קשור בצער של עוד מישהו, וזה תופס מקום חשוב על פי שולחן ערוך.

על שאלתו בנוגע לפעולה לשם תיקון, עליו להיות בקי בעל פה בכמה פרקי משניות ולפחות פרק בתניא (זה יכול להיות גם מהפרקים הקצרים), ובכל יום חול לפני התפלה לתת לצדקה ולשמור את השיעורים של חומש תהלים ותניא כל יום, ומובן שכל זה צריך להיות בלי נדר.

בציפי׳ לבשורות טובות בכל האמור לעיל ובהקדם הכי אפשרי.

בברכה.

ו׳לו

[כרך טז עמוד רס]

ב״ה, ה׳ שבט, תשי״ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . בעת רצון יזכירוהו על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע מתאים לתוכן כתבו, ובטח מיותר לעורר, אשר ככל שכל המתעניינים בענין הזה מוסיפים בענינים של תורה ומצוות, השם יתברך מוסיף בברכותיו בהמצטרך.

אף שאין זה נעים לכתוב את הבא להלן, בכל זאת הנני מוצא זאת כחובתי לא להמנע מכך שפעמים רבות, מאורעות כאלו אצל ילדים, הם תוצאה מזה שההורים לא היו זהירים כדבעי בחוקי ודיני טהרת המשפחה בשעתו (היינו כשהאם הרתה ילד זה), ואם

בנידון זה ח״ו גם הי׳ כן, מובן מאליו שכאשר רוצים לסלק את האירוע, מוכרחים לכל לראש להיטיב את מה שגרם כזה מאורע, ואף שלכאורה הרי זה כבר ענין של עבר, אבל כידוע הוראת תורתנו הק׳ היא אין לך דבר העומד בפני התשובה נתנו עצה גם לזה, שהתשובה צריכה להיות יותר גדולה, היינו שהיא צריכה להיות כפולה שהם עצמם (ההורים) **ידייקו** לשמור להבא את חוקי ודיני טהרת המשפחה, ושהם ישפיעו גם על אחרים עד כמה שזה רק באפשרותם להפיץ את עניני טהרת המשפחה, ואז על דרך לשון המדרש הידוע, אתה הצלת נפש וכו׳ כשהשם יתברך יראה, שעל ידם ניצלו ילדים רבים מהדבר הזה (ע״י שמירת טהרת המשפחה של הוריהם) זה יביא תרופה עם כל התוצאות לילדם. והשי״ת יעזור שימצא את המלים המתאימות בדברים היוצאים מן הלב באופן שזה יביא לפועל.

בברכה לבשורות טובות.

נ.ב.

בהזדמנות זו אעוררו על שמירת שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים, שכמה פעמים שמענו מכ״ק מו״ח אדמו״ר, ששוים הם כל נפש וסגולה לכמה וכמה ענינים.

ו׳לז

[כרך טז עמוד רסב]

ב״ה, ו׳ שבט, תשי״ח
ברוקלין.

אל אגודת נשים של ברונזוויל־איסט־ניו־יורק
לטובת ישיבות
תומכי־תמימים ליובאוויטש,
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בעונג קבלתי את הודעתן אודות המסיבה השנתית, שצריכה להתקיים השבוע, יום ד׳ פ׳ בשלח —

זהו השבוע של שבת־שירה והיום של השירה, כי השירה נמצאת, אכן, ברביעי, השייך ליום רביעי בשבת.

הסיום של השירה — שהכל הולך הרי לפי הסיום — הוא שירת מרים הנביאה. ללא שירת מרים שירת משה רבנו לא היתה שלימה. שירת מרים **בשמחה וכל הנשים** משלימה את אז ישיר משה ובני ישראל.

בכך נותנת תורתנו הקדושה הוראה לנשות ישראל **בכל הדורות**, שלאשה היהודי יש אחריות וזכות גדולה ברגעים הקדושים ביותר והמאורעות החשובים ביותר בתולדות עמנו.

קריעת ים־סוף היתה הכנה לקבלת התורה ולהתגלות האלוקית בהר סיני. לנשות ישראל היי חלק חשוב בהכנה זו.

גם היום אנו עומדים בדרך להתגלות האלוקית, על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו. ההכנה לכך היא באמצעות תורה ומצוות ופנימיות התורה באור תורת החסידות. למטרה זו נוסדה ישיבת תומכי־תמימים ליובאוויטש וחזרה וניטעה באמריקה ע״י כ״ק מו״ח אדמו״ר, שיום ההילולא שלו חל גם הוא השבוע.

הנני מקוה שהאמור לעיל יתן לכל אחת מהן את העידוד הנחוץ להרחיב את עבודתן לטובת הישיבה במסירות־נפש ושמחה. ובו זמנית תחזקו את כל הענינים של תורה ומצוות, בחמימות ואור חסידיים, כל אחת בביתה ובסביבתה, שבכך אתן ממשיכות את הברכות האלוקיות, להצליח גם בענינכן הפרטיים בגשמיות וברוחניות.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור לעיל.

ו׳מד

[כרך טז עמוד רסח]

ב״ה, ח׳ שבט, ה׳תשח״י
ברוקלין.

. . ליום ההילולא, יום־השנה, של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע ביום שישי ערב שבת קודש פרשת שירה, רצוני לעודד ולעורר שוב כל אחת מנשי ובנות חב״ד תחיינה, בתוך כלל ישראל, לחזק את עבודתן עבור יהדות בכלל, וכפי התכנית והסדר של הסניף שלהן בפרט. לחזק וגם להגדיל — כפי הנסיבות העכשויות, השעות האחרונות של הגלות החשוכה והמרה, עקבתא דמשיחא, הדורשת הרחבה והעמקה של העבודה עבור יהדות, מוארת וחדורה באור וחמימות חסידיים.

וכמו בכל הרגעים החשובים בתולדותינו, כך גם כעת, נשי ישראל צריכות ליטול על פי אופני ודרכי תורתנו הקדושה חלק פעיל בכך.

גם מהשיעור של יום זה, מפרשת שירה, אנו לומדים זאת. סיום השירה — שהכל הולך הרי, לפי הסיום — הוא שירת מרים הנביאה. שירת מרים בשמחה וכל הנשים משלימה את ישיר משה ובני ישראל*.

בכך נותנת תורתנו הקדושה הוראה לנשי ישראל בכל הדורות, שלאשה היהודי׳ יש אחריות גדולה וזכות ברגעים הכי קדושים ובמאורעות הכי חשובים בתולדות עמנו.

קריעת ים־סוף היתה הכנה לקבלת התורה ולהתגלות האלוקית בהר סיני. לנשות ישראל הי׳ חלק חשוב בהכנה זו.

גם היום אנו עומדים בדרך להתגלות האלוקית, על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו. ההכנה לכך היא ע״י תורה ומצוות באור החסידות.

ההתבוננות הנכונה בזכות הגדולה ובאחריות הגדולה בטח תתן לכל אחת מהן את העידוד הנחוץ להגדיל את עבודתן בשמחה ובחמימות ואור חסידיים. כל אחת בתוך ביתה ובסביבה.

ובכך ממשיכות הן גם את הברכות האלוקיות להצליח בעניניהן הפרטיים . .

ו׳נה

[כרך טז עמוד רפא]

ב״ה, ט״ו שבט, תשי״ח
ברוקלין.

מרת סוני׳ תחי׳

ברכה ושלום!

לאחר הפסק ארוך שמחתי לקבל את מכתבה מי״ב שבט, בו כותבת אודות סדרי האסיפות של נשי ובנות חב״ד בלונדון, ואף

*) נתבאר גם בשיחה של אחרון של פסח, תרח״ץ (לקוט לח).

שאינה מזכירה אודות כך, בטח עושים כל האפשרי כדי להגדיל את מספר המשתתפות באסיפות ובלימוד, וגם שהמשתתפות הקודמות תתעניינה יותר, שאחת הדרכים בזה היא, לתת להן את האפשרות מזמן לזמן, שהן עצמן יקריאו (לאחר הכנה מתאימה) והדומה, והשם יתברך יעזור שזה יהי׳ בהצלחה גדולה, ועל פי המבואר בתורתנו הק׳ שאצל כל העושים והמשתדלים בזה נוסף בברכות מהשם יתברך במצטרך להם ולמשפחתם.

והשם יתברך יעזור שתבשר בשורות טובות באמור לעיל וגם בקרוב אודות הטבת בריאותה, וביחד עם בעלה שי׳ לאורך ימים ושנים טובות יהי׳ להם רוב נחת אמיתי שזהו נחת חסידי מכל ילדיהם שיחיו.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ו׳עח
[כרך טז עמוד שב]

ב״ה, כ״ו שבט, תשי״ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . בהזדמנות זו מוכרח הנני לנקוט עמדה בנוגע לסיום מכתבו, שהי׳ צריך להכתב אחרת, כוונתי לסיום שכותב, שהם לא פעלו שום דבר ממשי כו׳ וכו׳,

כיצד זה יכול יהודי להעריך לב יהודי, ולומר בוודאות, שכאשר מדברים אל הזולת דברי התעוררות, זה בודאי לא פעל שום דבר ממשי? ויתירה מזו, שמוסיף תיכף שאין זו רק דעתו הפרטית, אלא דעתם של רבים!

זה לא נכון אפילו כאשר לא רואים שום דבר ממשי למחרת או מחרתיים, ובפרט שביכולתי למסור לו, אשר **כבר** ראו, ומקוה שעוד יראו, והלואי היו מביטים על יהודים בעין ימנית, זה הי׳ מגדיל את הקירוב של יהודים איש לרעהו, וזה הי׳ מגדיל את הברכות מהשם יתברך במה שצריך כל אחד ואחד בתוך כלל ישראל, כדיוק הלשון

בשמונה עשרה, ברכנו אבינו (כיון ש)כולנו כאחד, וכמבואר במקומות רבים, עד כמה גדול ענין השלום.

ברצוני לקוות, שאין זה כפי שכותב שזה הרגש של רבים, אלא זו היא רק תגובה פרטית, ועל פי מאמר חז״ל כיון שבא לכלל כעס וכו׳.

בברכה

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ו׳פג
[כרך טז עמוד שו]

[אדר״ח אדר תשי״ח]

במענה למכתבך מכ״ב שבט, בו אתה כותב ש״הראש אומר, שהצעה טובה מזו לא יכולה להיות, אבל הלב אומר לשלילה״. אבל אינך כותב את הטעם, מדוע (הלב אומר) לא.

בנוגע לפועל, בכלל בעניני שידוכים הלב תופס מקום יותר מטפל. לכן צריך שתהי׳ לפחות התחלה של משיכה לענין, או לכל הפחות הערכה שזה יבוא. אבל אם זה חסר, והלב אומר לשלילה, יש להתחשב בזה.

מה שלא ברור לי במכתבך הוא מה שאתה כותב שאם הלב אינו טפל וכו׳ ״אצטרך עוד להמתין״. — האם הכוונה להמתין להצעה אחרת, או לשינוי בהצעה זו גופא, ובהתאם לכוונה בזה — יש להחליט מה לפעול להבא.

ויהי רצון שהשם יתברך, שהוא משגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית, ינחה אותך בדרך כפי שטוב באמת, ובטוב הנראה והנגלה.

ו׳פז*
[כרך טז עמוד שיד]

ב״ה, ג׳ אדר, תשי״ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

הריני מאשר קבלת מכתבו מכ״ז שבט עם המצורף שנמסר כפי הוראתו,

ובעת רצון אזכירו על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע בכלל ובפרט להטבת הבריאות לפי מה שכתב וכן את זוגתו שתליט״א

בנוגע למחשבות שכותב וכו׳,

כפי שדיברנו פעמים רבות, לזה יש עצה והיא שמחה, וללמוד משניות בעל־פה, ולימוד המשניות גם הוא בשמחה וכן גם שאר העניינים, ואם דורשים זאת מכל היהודים וביכלתם להביא את הדבר לפועל, על אחת כמה וכמה אצל חסידים ומאלו שזכו ליטול חלק בחיזוק והתפתחות של מוסדות הקדושים כישיבות וכולל חב״ד וכו׳.

ויהי רצון שבקרוב ממש יקיים סוף כל סוף את ציווי התורה, עבדו את ה׳ בשמחה, וההתחלה תמשיך כך כל השנה והלאה.

בברכה לבשו״ט ולחג פורים שש ושמח.

ו׳צב
[כרך טז עמוד שיט]

ב״ה, ה׳ אדר, תשי״ח
ברוקלין.

נשי ובנות חב״ד סניף בריג׳פורט,
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל את המכתב אודות התייסדות סניף נשי ובנות חב״ד שלהן, ובטח העבודה של שאר המחלקות תראה להן את הדרך כיצד להתקדם גם הן בעבודתן, והשם יתברך יעזור שזה יהי׳

בהצלחה רבה בכל המובנים, והעיקר להרחיב את העבודה בחוגים גדולים ורחבים יותר של נשי ובנות ישראל בבריג׳פורט. וכידוע פתגם רבנו הזקן, שחסידות (חב״ד) היא ענין לא רק עבור חוג מסויים של בנ״י, אלא היא נכס של כל היהודים.

וכיון שנכנסנו בחודש אדר, שבו נס פורים, שאסתר המלכה כבת ישראל במסירות נפש שלה תרמה להתרחשות נס פורים, כך גם בנות ישראל כיום, תכרנה במלוא המידה את האפשרויות והאחריות שלהן, שזה ודאי יביא גם לחיזוק והגדלת העבודה של נשי ובנות חב״ד בכל המובנים.

בברכת הצלחה

נ.ב.

מצו״ב העתק המכתב כללי האחרון לסניפי נשי ובנות חב״ד.

ו׳צה

[כרך טז עמוד שכב]

[ו׳ אדר, תשי״ח]

במענה למכתבך מד׳ אדר, בו אתה כותב שאינך יכול גם כעת לומר בודאות אבל וכו׳,

מכיון שישנה אפשרות שתפגשו שוב, יש לראות — איזו השפעה תהי׳ לזה. שאז תוכל להבהיר את רגשותיך, ואחר כך להחליט. וכפי שכתבתי במכתבי הקודם — השם יתברך ינחה אותך בדרך הטובה עבורך בגשמיות וברוחניות בטוב הנראה והנגלה.

ו׳צט
[כרך טז עמוד שכה]

ב״ה, ז׳ אדר, תשי״ח
ברוקלין.

אגודת נשים של מוסד חינוך אהלי תורה
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

שמחתי להוודע, אודות התחלת עבודתן בשעה טובה וגם אודות קיום האסיפה הראשונה בקשר עם פורים, שעברה בהצלחה.

והשם יתברך יעזור שזה ישמש כדוגמא לרבים, לסייע להרחיב את העבודה הכי חשובה של חיזוק חינוך על טהרת הקדש בכלל ובמסגרת אהלי תורה במיוחד,

והשכר של כל אלה הנוטלים חלק בעבודת הקודש הלזו, כבר מבואר היטב בספרים הקדושים, הן לעצמם והן למשפחותיהם שיחיו.

מכיון שאנו נמצאים בחודש אדר, שבו הי׳ נס פורים, אשר אסתר המלכה כבת ישראל תרמה במסירות הנפש שלה להתרחשותו, כך גם בנות ישראל בדורנו יכירו במלוא המידה באפשרויות שלהן ובו זמנית באחריות, שזה ודאי יביא גם לחיזוק והתרחבות העבודה של אגודת הנשים של מוסד חינוך אהלי תורה בכל המובנים.

בברכת הצלחה.

ו׳קיד
[כרך טז עמוד שלח]

ב״ה, י״ז אדר, תשי״ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבך מט״ו אדר שושן פורים בו אתה כותב אודות מצבך ברוחניות, ושואל עצות בזה וכו׳,

בטח יש אצלך את ספר התניא, שם תמצא מענה על כל שאלותיך, ובטח יש לך את התניא עם מפתח ענינים, שיקל את

החיפוש.

בשאלתך, מהמסופר בספרים וגם בעל פה, אודות כאלו שבצעירותם היו עילוים וגדולים בישראל,

בכלל מה התועלת בשאלת קושיות, מדוע אין דעותיהם שוות, ובפרט כמבואר בתניא ריש פרק ד׳ שהשגת התורה תלוי׳ ביכולת השגתו ושרש נפשו למעלה, וכמבואר גם בפרק ל׳ על המשנה והוי שפל רוח בפני כל האדם, שלכל אחד יש את מעלתו לגבי השני, כך גם נזכר באגרת הקדש סוף סי׳ ז שההצלחה של אנשים מסויימים במצוה מסויימת, הרי זה כך עלה ברצונו יתברך,

ומפליאה אותי כל העמדה שלך, שהרי תכלית אדם אינה להתעלות ולהיות גדול מזולתו, אלא כהודעת המשנה, אני נבראתי לשמש את קוני, ואם הקב״ה רוצה שמישהו יהי׳ גדול במצות הצדקה והשני בתורה, וכיו״ב, כל אחד צריך למלא את כוונת הבורא למה שהוא מתאים,

מובן מאליו שזה נאמר רק בנוגע (אגה״ק שם) לזריזות והעדפה, אבל כל היהודים מחויבים בכל תרי״ג המצוות ותלמוד תורה כנגד כולם.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

נ.ב.

בטח אתה יודע משלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים ועכ״פ תשמור אותם מכאן ולהבא, וגם לתת כמה סנט לצדקה בכל יום חול בבוקר לפני התפלה.

ו׳קיח
[כרך טז עמוד שמב]

ב״ה, י״ט אדר, תשי״ח
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה למכתבה מיום א׳.

בעת רצון יזכירו אותה ואת בעלה שי׳ על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע מתאים לתוכן מכתבה, ובפרט לבריאות טובה ובעיית הדירה.

בטח מיותר להעיר שאצל כל אדם ישנם ענינים חשובים הבאים ראשונה, וענינים לא כל כך חשובים הבאים במקום השני והשלישי, ומהדברים הכי חשובים, הוא הנחת מהילדים שי׳ ובריאות, וגם אם ענינים אחרים מהעמדה השני׳ או השלישית הם ב׳משהו׳ לא בסדר, אין להתעלם מהענינים החשובים ביותר.

ובנידון שלה הרי זה גם כך, שהשם יתברך הראה לה — בלי עין הרע — את חסדו הגדול, עם נחת יהודי מהילדים והנכדים, וגם בבריאות, ובפרט כאשר תשווה עם המצב שהי׳ קודם, הרי צריכים בכל יום לתת שבח והודי׳ להשם יתברך על חסדיו הגדולים, ומה שחשוב עוד יותר, להתחזק עוד יותר בבטחון בהשם יתברך, שגם בעתיד יראו את הברכות מהשי״ת והצלחתו במה שנחוץ, ולכן אין כל סיבה לקחת ללב בשל בעיית הדירה, שבטח זה יסתדר כפי שטוב באמת, שלא תמיד יכול האדם לשער כיצד.

ולכן בתור מענה על שאלתה בנוגע לדירה, לדעתי יש לעשות בדרך הרגילה ולא למהר בחיפוש דירה, אבל לא לקחת ללב, ובטח הרי זה מעשי רק אחרי פסח, ואם יזדמן דבר טוב לפני פסח, אולי כדאי, כי אז יחסכו לנקות לפסח את הדירה הישנה.

אבל העיקר הוא כאמור לעיל, להתחזק בבטחון בהשי״ת ואז רואים את הברכה והצלחה שלו.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

נ.ב.

במה שכותבת אודות פרעון החוב, בודאי אין מה לקחת ללב

מזה, וכאשר יתרווח בפרנסה תמשיך את התשלומים.

ו׳קיט
[כרך טז עמוד שמג]

ב״ה, י״ט אדר, תשי״ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו, בו כותב נקודות אחדות מדברי ימי חייו, ומסיים בבעי׳ של בנו הצעיר שי׳, שיש לו הצטיינויות רבות, אבל חסר לו הרצון והסבלנות ללימוד וכו׳.

במקרים כאלו, אפשר להבטיח זאת רק כאשר נמצאים בסביבה שבה לומדים בהתמדה ושקידה לימודי קדש במשך רוב היום, ולכן מהנכון, באם אפשר, שלכל הפחות לזמן מסויים יסע ללמוד באחת הישיבות באירופא, שבה לומדים לימודי קדש בלבד (ובטח אפשר להשפיע עליו את הדבר, כיון שמדובר רק על זמן מסויים), ורק אחר כך לראות את ההשפעה של סביבה כזו עליו, ולבוא לידי החלטה, האם באמת אין לו כל רצון וחשק כפי שכותב, או שהסביבה הטובה והישיבה יכולים לשנות זאת לטובה.

אם יתברר, שגם זה לא מביא את הלימוד בהתמדה ושקידה, הרי ידוע המבואר בתורתנו הק׳ במקומות רבים, שבין בני ישראל יש חלוקות שונות, בין שומרי תורה ומצוה עצמם, כאלה שהם בעיקר תלמידי חכמים, המתמסרים יותר ללימוד (אף שגם הם מקיימים את כל המצוות), וכאלו שמתמסרים בעיקר לקיום המצוות (אף שגם להם יש שיעורים ללימוד תורה כל יום), ואפשר להיות גדול בישראל, ולהביא תועלת לעצמו ולכלל, באחד משני הסוגים, והשי״ת יעזור להם לקבל ממנו נחת אמיתי, שזהו נחת יהודי בכל המובנים.

מהנכון לבדוק את התפילין של בנו, וגם את המזוזות בדירתם, שיהיו כולם כשרים כדין, ומרת . . . תחי׳ תשמור על המנהג הטוב של בנות ישראל הכשרות, לתת לצדקה בכל פעם לפני הדלקת הנרות בערב שבת ובערב יום טוב.

בברכה לבשורות טובות,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ו׳קכ
[כרך טז עמוד שדם]

ב״ה, כ׳ אדר, ה׳תשי״ח
ברוקלין, נ.י.

אל הנשיאות, עסקנים ומשתתפים במבצע השנתי ה־16 לטובת **ישיבת תומכי־תמימים ליובאוויטש** במונטריאול

ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

לקראת האירוע החגיגי השנתי של המבצע שלהם שעתיד להתקיים אי״ה ביום חמישי, כ״א אדר, הנני מברך את כל חברי הנשיאות, עסקני ואורחי וכן גם את כל ידידי הישיבה תומכי־תמימים ליובאוויטש — שליט״א.

אנו עומדים שבוע בלבד לאחר פורים, ואצל כל אחד צריך להיות עדיין טרי בזכרון מה שלמד מפורים, וזה צריך להשפיע על חיי היום יום של הפרט ושל הכלל.

אחד הסיפורים המופלאים על המסירת־נפש של היהודים בימי מרדכי ואסתר הוא, שמבלי הבט על המאורעות הקשים של הגזירה האיומה, מרדכי אסף באותה שעה עשרים ושניים אלף ילדים יהודיים ולמד איתם תורה. ובזכות זאת הקב״ה עזר שכל העם היהודי ניצל.

מגילת אסתר, כמו כל התורה, היא נצחית. מה שמסופר שם הוא בעל משמעות בכל המקומות ובכל הזמנים.

לכן צריכים ימים אלו, במיוחד, להזכיר לכל אחד ואחת מאתנו, עד כמה חייבים להתמסר בכל הכוחות כדי לתת לכל הילדים היהודיים את האפשרות שיוכלו ללמוד תורה על טהרת הקדש ולהתחנך לקיום המצוות במסירת נפש.

הנני מקוה שכל הנוכחים באירוע יוכיחו את ההכרה הגדולה שלהם בתפקידם הקדוש, וברוחב־לב גדול ביותר יתמכו בישיבה תומכי־תמימים ליובאוויטש במונטריאול, ובכך יחזקו ממילא את הקיום של הקיבוץ היהודי שיחיו במונטריאול בפרט ובעולם כולו בכלל.

וזכות זו תעמוד לכל אחד מכם עם בני ביתכם שיחיו, להתברך מהשם יתברך בכל המצטרך בגשמיות וברוחניות.

בברכת כל טוב.

ו׳קכג
[כרך טז עמוד שמח]

ב״ה, כ׳ אדר, ה׳תשח״י
ברוקלין, נ.י.

לכבוד המתפללים בבית הכנסת **עדת ישראל** במנצ׳סטר,

ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

שימח אותי לקבל את הידיעה, שבית־הכנסת שלהם הסתדר במקומו החדש בשעה טובה ומוצלחת, וכיון שאנו כעת בין פורים ופסח, בחודשים של שמחה וגאולה, הנני מאחל להם, שתהי׳ אצלם עבודת ה׳ בשמחה, עבודה זו תפלה, שענין התפלה הוא גם יציאת מצרים וגאולה, כמבואר בתורת החסידות, והתקוה שבית הכנסת שלהם יהי׳ גם בית המדרש ללימוד תורה וחסידות, לא רק בשבת וביום־טוב אלא גם לכל הפחות כמה פעמים בשבוע, כדי להחדיר מהקדושה גם בימי החול ובכל הענינים של חיי היום יום.

רצוני לאחל לכם במיוחד, את מה שדובר בפורים אודות ״ורבים מעמי הארץ מתיהדים״, שמלבד הענין כפשוטו, יש בזה משמעות עמוקה יותר עבור כל יהודי. כי מאחר שהחיים הם נשמה בגוף, ישנם ענינים מצד הגוף שבהם מתבטא הענין ד״עמי הארץ״, אלו הם עניני אכילה ושתי׳, מסחר ובכלל צרכי הגוף. דורשת התורה שיהודי יבדל לא רק כאשר הוא לומד תורה, מתפלל ומקיים מצוות, אלא גם בעת מסחר, אכילה ושתי׳ וכו׳: שהמסחר יהי׳ על פי תורה, בכשרות, ללא השגת גבול, ללא לשון הרע על מתחרה וכדומה, והאכילה ושתי׳ תהיינה גם הן על פי תורה, במידה הנכונה ובכוונה הנכונה, נוסף על כשרות כמובן, וזהו בכלל הענין של ״בכל דרכיך דעהו״, כמבואר ברמב״ם ובטור שו״ע או״ח סי׳ רל״א.

תחלת היום של יהודי היא בתפלה — בברכות השחר בבית ותפלה בציבור בבית־הכנסת, ואחרי התפלה שיעור בתורה ואחר כך

מתחילים העניינים של בכל דרכיך (טור שו״ע או״ח סימן קנ״ה, קנ״ו). מכך מובן שבית הכנסת צריך להיות מאורגן כך שההשפעה תחדור ותאיר את ההנהגה כל היום.

ויהי רצון שבקרוב תזכו בתוך כלל ישראל — ללכת מבית הכנסת החדש שהוא מקדש מעט, למקדש השלישי שיבנה — בגאולה האמיתית והשלמה על ידי משיח צדקנו.

בברכת כל טוב,

מ. שניאורסאהן

ו׳קלב

[כרך טז עמוד שנז]

ב״ה, כ״ד אדר, תשי״ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום ב׳,

בעת רצון יזכירו את בנו . . . שליט״א על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע למה שנחוץ לו, ובפרט להטבת הבריאות בענין שכותב, ובטח ישאלו רופא מומחה אודות הטיפולים החדשים שמצאו בתחום זה האם אפשר להשתמש בהם בנידון זה.

לאחרי בקשת סליחתו, מוכרח הנני לומר את האמת, שברוב המקרים, דבר כזה כמו שכותב אודותו, בא כתוצאה מכך שבשעתו כאשר האם הרתה את הילד, לא נשמרו חוקי ודיני טהרת המשפחה כראוי, ואם ח״ו בנידון שלו הי׳ כך, אפשר במידה מסויימת לסייע בזה ולהטיב, ע״י שמירה עכשיו בהקפדה הכי גדולה את חוקי ודיני טהרת המשפחה, וגם להשתדל להשפיע על אחרים להתנהג כך, והשי״ת הרואה ללבב, שמחליטים לעשות כן, הן בעצמו ולהשפיע על הסביבה, ישלח הצלחה בטיפול הרפואי לתקן את האמור במידה רבה ביותר, וכשיעשה כן במלוא המידה — גם רפואה במילואה, והתקוה שימצא את האותיות המתאימות לבאר זאת גם לזוגתו תחי׳, ויהי רצון שיוכל לבשר בשורות טובות בזה.

מהנכון לבדוק את התפילין וגם את המזוזה שיהיו כולם כשרים

כדין, ובכל יום חול בבוקר לפני התפלה לתת לצדקה, וזוגתו תי׳ תשמור את המנהג הטוב של בנות ישראל הכשרות לתת לצדקה בכל פעם לפני הדלקת הנרות בערב שבת ובערב יום טוב.

בברכה לבשו״ט,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ו׳קלד
[כרך טז עמוד שס]

ב״ה, כ״ה אדר, תשי״ח
ברוקלין, נ.י.

נשי ובנות חב״ד סניף קליבלנד

ה׳ עליהם תחיינה

ברכה ושלום!

נתקבלה נדבתן עבור המגבית של יום הבהיר י״ט כסלו, יום הגאולה של רבנו הזקן בעל התניא והשולחן ערוך, לטובת השכון חב״ד בארצנו הקדושה תבנה ותכונן על ידי משיח צדקנו, ומצו״ב הקבלה.

והשם יתברך יעזור שעוד רבות בשנים כל אחת מכן, והסניף בתור שכזה, יתעסקו בעניני מצוות, ובאופן של גדילה, וכפי ההוראה שלומדים גם מימי הפורים, אשר הנס אירע ע״י אשה, אסתר המלכה.

וכמו בימים ההם, שע״י הבטחון החזק והאמונה של היהודים בהשם יתברך, ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר,

כך גם בזמננו, ע״י התחזקות באמונה ובטחון בהשם יתברך, שהוא בורא העולם ומנהיג העולם, תפעלנה אצלן ובסביבתן ביהדות תורה ומצוות והשי״ת יתן ליהודים אורה ושמחה וששון ויקר.

בברכה לכל החברות בסניף עם משפחותיהן שי׳ ולקחת משמחת פורים על כל השנה כולה.

ו׳קלט
[כרך טז עמוד שסד]

ב״ה, כ״ה אדר, תשי״ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ״ב אדר.

כשתכתוב את השמות היהודיים עם שם אמם של כל אלו שאתה מזכיר במכתבך, יזכירו אותם על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, כל אחד למצטרך לו, ובפרט הסבתא־רבה שלך להטבת הבריאות.

אבל אין להתנות תנאים עם השם יתברך, שתחילה הוא יברך ויצליח בענין זה או אחר ורק אחר כך יהיו יותר דתיים, כי להיות יראי שמיים זהו לשמור תורה ומצוות, שבכך עושים טובה, לא להשי״ת, אלא דוקא לעצמו ולמשפחתו הן בגשמיות והן ברוחניות, במילא הרי אין כל מקום לומר, שאינני רוצה את הטובה אלא אם כן יעשו לי עוד טובה, והתקוה שתוכל להסביר זאת לאלו שאודותם אתה כותב, ובפרט אתה עצמך, כיון שאתה לומד בישיבה, עליך ללמוד ביתר התמדה ושקידה ולקיים מצוות בהידור, שע״י זה השי״ת מקבל את הבקשה שמבקשים ממנו וממלא אותן במידה רבה יותר.

בטח יודע אתה מהתקנה לומר את שיעור התהלים החודשי — כפי שהתהלים נחלק לימי החודש — בכל יום בבוקר לאחר התפלה, ובכל אופן תעשה כן מכאן ולהבא.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ו׳קמב
[כרך טז עמוד שסח]

ב״ה, כ״ט אדר, תשי״ח
ברוקלין.

אגודת נשי ובנות חב״ד אשר במונטריאול,

ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בנועם קבלתי את מכתבן מז״ך אדר עם המצורף תרומתן למעות חטים בעד כפר חב״ד באה״ק ת״ו.

והשם יתברך יעזור שעבודתן תלך ותגדל הן בכמות והן באיכות, שבטח ע״י זה יתוסף גם בברכות מהשם יתברך לכל אחת מהחברות עם בני ביתן במה שמצטרך להן הן בגשמיות והן ברוחניות,

ובפרט שאנו נמצאים בין פורים ופסח, שנס פורים הושלם ע״י בת ישראל, אסתר המלכה, וכן פסח כפי שאומרים לנו חז״ל, שהגאולה ממצרים היתה בזכות נשים צדקניות, וכתוב שגם הגאולה האחרונה תהי׳ באותו אופן כמו גאולת מצרים, כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות,

הרי בעמדנו כעת בדור האחרון שלפני הגאולה האחרונה, יכולות וצריכות הנשים היהודיות, ע״י הנהגתן היהודית הטובה, הן בעצמן והן ע״י השפעה על אחרות, לזכות להיות מאלה שיקרבו את הגאולה האמיתית והשלימה בקרוב ע״י משיח צדקנו.

בברכה לפסח כשר ושמח לכל אחת מהחברות עם בני ביתן שיחיו.

ו׳קנז
[כרך יז עמוד יא]

ב״ה, ד׳ ניסן, תשי״ח
ברוקלין

ברכה ושלום!

לאחר שתיקה ארוכה התקבל מכתבה מב׳ ניסן, שגם ממנו לא ברורה הסיבה לכך שבמשך כל הזמן לא הודיעה מהסתדרותה ב . .

מה שכותבת אודות הסביבה במקומה הנוכחי, עד כמה איננה כמו הסביבה במונטריאול, — בטח מיותר לבאר באריכות, שזה עצמו צריך לעורר את אלו היודעים את יוקר התורה ומצוות, ובהמצאם בסביבה כזו שחסר, כפי שכותבת, כל כך הרבה ברוחניות, להשקיע עצמם בחיות ובמרץ המירביים כדי לעשות מה שניתן, לשנות מצב כזה ובמשך הזמן להביא גם לקצה השני, ומי יודע, אולי זו בכלל עיקר הכוונה שהיא ובעלה פרנסתם היא ב . . . לעת עתה, בשביל הפרנסה הרוחנית שעלי׳ לקבל שם, ע״י מעשי׳ לשפר את המצב הרוחני ב . .

וכידוע מכתב חמי כ״ק אדמו״ר בזה בשם זקנו כ״ק אדמו״ר מוהר״ש — זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שפרנסה גשמית השי״ת יכול לתת בכל מקום וכו׳, והרי לא אפשרי שבהיותה ב . . . לא יוכלו לפעול ובפרט אלו שזכו לתורת החסידות והדרכותי׳ והנהגותי׳ וגם לקבל את הברכה והסיוע של רבותינו נשיאינו, להצליח בעבודת הפצת היהדות ועניני׳.

ולכן לדעתי, מבלי להתייחס לשאלה היכן תתיישבו בעתיד, ובכל אופן אין זה נוגע לקיץ זה, בו ודאי תהיו ב . .

צריכים להתחיל לחפש ברצון הראוי, דרכים ואופנים כיצד להשפיע ביהדות, הן היא והן בעלה שי׳, ובטח גם בזה יקויים מאמר חז״ל יגעת ומצאת, והזכות שבזה הרי אין לשער, עד שמסתבר שגם אם היו במונטריאול, הי׳ כדאי לנסוע ל . . . כדי לפעול בזה, ובפרט שכבר נמצאים שם במקום, ומי יודע, הרי יכול להיות, שכאשר תמלא את השליחות בהפצת המעיינות ב...., תתברר ממילא הדרך, שכבר אפשר ליסוע משם, וכלשון הכתוב ברכוש גדול של ריבוי מעשים טובים עבור יהדות וחסידות — לנסוע למקום שני.

הנני שולח את המכתב הזה מחוץ לתור, בתקוה שהשורות הנ״ל תשפענה את השפעתן, ותוכל להתחיל להשפיע בסביבתה גם בנוגע לענינים של פסח, והשי״ת יצליחה.

בברכת חג פסח כשר ושמח.

ו׳קס

[כרך יז עמוד יד]

ב״ה, ה׳ ניסן, תשי״ח
ברוקלין.

מרת שולע שפרה תחי׳

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל את מכתבה בו כותבת אודות סעודת פורים של כל סניפי נשי חב״ד והשי״ת יעזור שהתכנסות כל הסניפים יחד כהוספה על הכינוס של כל סניף בנפרד, יקרב את כל החברות יותר ויותר וכלשון הידוע ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם, וגודל השכר של כל אלו המשתדלים בזה, כבר מבואר הרי בתורתנו הק׳ תורת חיים.

בברכת הצלחה בעבודת הקודש לחזק ולהפיץ יותר ויותר יהדות חדורה באור וחמימות חסידיים, ובברכה לחג הפסח כשר ושמח לכל החברות ובני ביתן שיחיו.

ובברכת החג.

ו׳קעט

[כרך יז עמוד לא]

ב״ה, י״א ניסן, ה׳תשי״ח
ברוקלין, נ.י.

אל אחינו בני ישראל בכל אתר ואתר
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

כל יום־טוב ותכנו המיוחד שלו, ומכאן גם לימודיו והוראותיו

המיוחדות הנוגעים לכל אלה שהחג ניתן להם, היינו לכל אחד מישראל — הן בתור יחיד והן בתור חלק מכלל ישראל — וכן לכלל ישראל בתור כלל.

דמותו המיוחדת של כל חג משתקפת ומתבטאת בשמו של אותו חג ובמצוות, דינים ומנהגים הקשורים בו.

אחד הענינים העיקריים שבחג הפסח נרמז גם בשם שקבעו אנשי כנסת־הגדולה ליום טוב זה — "זמן חרותינו".

והתורה נקראת "תורת־חיים" — מורת דרך בחיים — דורשת מכל יהודי ויהודי לזכור היינו לחיות מחדש את החירות יציאת מצרים כל יום ויום מימי חיינו כמאמר חז"ל: בכל דור ודור ובכל יום ויום חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים.

הציווי והדרישה הם לכל **דור ודור** הן בימים שמלכות בית־דוד היתה קימת מדורות ובית המקדש היה קיים — והן בימי האפילה של דור השמד ר"ל.

ואל כל יהודי ויהודי **בכל** יום ויום אף כי אתמול עברה עליו "יציאת מצרים" חייב הוא לקיים "יציאת מצרים" היום מחדש ומחר שוב.

כי תוכן יציאת מצרים הוא ההשתחררות ממיצרים וגבולות העומדים לשטן בדרכו ואינם מניחים לו להיות מה שהוא צריך להיות ולעשות מה שהוא חייב לעשות.

לכן לא די ביציאת מצרים מאתמול למעמדו ומצבו היום ו"יציאת מצרים" היום לא די לה למחר.

* * *

הערה לביאור ובירור הנ"ל: בדרגות העולם אשר סביבותינו — **בצומח**, הרי כאשר סופקו לו כל צרכיו הדרושים לגידולו באדמה מים ואויר וכו' — "משוחרר" הצומח מכל "דאגה" והפרעה. ואף שאינו יכול לזוז ממקומו ונגזר עליו להשאר במקומו כל ימיו — אעפ"כ כל עוד אינו אלא צומח — הריהו בן חורין באמת.

כמאמר חז"ל: תניא פרק מז.

לקיים "יציאת מצרים": כימי (צאתך מארץ מצרים) ל' רבים . . מזמן יציאת מצרים עד גאולה העתידה לבא בב"א הם ימי צאתך מארץ מצרים (ד"ה כימי צאתך ה'תש"ח. וראה ג"כ לקו"ת ד"ה אלה מסעי — השני).

אולם החי אף שיש לו כל צרכיו באכילה, שתיה וכדו׳. אבל אם מוכרח הוא לעמוד במקום אחד — אין לו הגבלה גדולה מזו — מאסר ושבי חמור ביותר, כי חסר לו **עיקר** מהותו.

האדם שהוא שכלי אף אם ניתן לו חופש גמור בתנועתו אבל סוגרים בעדו את חיי השכל — הרי הוא נמצא במאסר ובשבי השולל ממנו את **עיקר מהותו**.

כך גם בעולם השכל עצמו: אדם המסוגל להגיע לדרגות העליונות ביותר בשכל ומגבילים אותו לחיים שכליים של ילד קטן — הרי זה בשבילו המאסר הכבד ביותר של **ה״אני״ האמיתי**, ואם הוא עצמו מכניס את עצמו למגבלה זו —

על ידי בזבוז שנותיו ושכלו ואפשרויותיו לצרכי אכילה ושתיה וכיוצא בהן ולחיפוש אמצעים להשגת מזון ומשקה ולא למעלה מזה —

הרי, מבחינות רבות, המאסר העצמי הזה מר יותר בהרבה ובעל תוצאות חמורות יותר.

* * *

ליהודים, לכל אחד מהם יש נפש אלוקית, חלק אלוקה ממעל ממש, אשר אפילו כאשר היא לבושה בנפש הבהמית ובגוף היא קשורה עם הקב״ה, עם ״אין סוף״ — ושאיפתה היא לחרות אמיתית, ליציאת מצרים, תמידית ו״אין־סופית״. היא אינה יכולה להישאר במקום אחד. בכל יום, שבו עליה נוספת בתורה ומצוות, המקרבת אותה לאין־סוף, היא חשה בעומק פנימיותה כי הדרגה של אתמול היא היום כבר בבחינת ״מצרים״, שיש לצאת ממנה ולהגיע למעלה יותר.

* * *

יעזור ה׳ שזמן חירותנו הבעל״ט יביא לכל אחד ואחת חרות מכל המכשולים וההפרעות, גשמיות, חומריות ורוחניות, ולעלות בשמחה

שיש לצאת: גודל ההכרח בזה — נראה גם מהעונש על העדרו. וכמרז״ל בנקדימון בן גוריון (כתובות סו, ב) ור׳ חנינא בן תרדיון (ע״ז יז, ב) על אשר כדבעי לי׳ למיעבד לא עבד.

ולהגיע למעלה יותר: ראה ברכות — בסופה. זהר ח״ב קלד, סע״ב. ד״ה אם בחוקותי ש״ת ס״ה.: מהלך (שזהו מעלת בנ״י על המלאכים וכו׳) הוא הילוך בבחי׳ בלי גבול כו׳. ע״י״ש.

ובטוב לבב, למעלה יותר ויותר, עד לזמן חירותנו במלוא המדה — הגאולה האמיתית והשלימה ע״י משיח צדקנו במהרה בימינו.

בברכת חג פסח כשר ושמח

מנחם שניאורסאהן

ו׳קפא

[כרך יז עמוד לד]

ב״ה, י״ב ניסן, תשי״ח
ברוקלין.

ברכה ושלום!

לאחר שתיקה ארוכה מאוד הגיעני מכתבה מיו״ד ניסן, ומובן מאליו שגרם לי צער לקרוא בו שבענינו של בנה . . . שליט״א, לעת עתה אין כל חדשות, ואינה כותבת אודות כך שום הבהרות, ומבנה שי׳ — אם אינני טועה, מלפני ראש השנה לא קבלתי שום מכתב מאתו, וגם אז לא כתב בענין זה,

מבלי לדעת בדיוק את הסיבה להאמור לעיל, אבל הנני משער, שזהו מבררנות ומעקשנות על פרטים כאלה, שאינם חשובים כלל, והנני מתפלא עליו, כיצד זה הגיע אליו, שהרי בודאי יודע שעמדה כזו אינה מתאימה עם דרישת תורתנו תורת חיים, ובפרט בנה שי׳ שלמד שנים רבות בישיבת תומכי תמימים, ומתנהג בכל שאר הדברים על פי הוראות תורת החסידות, וכשבא לענין כל כך חשוב ומצוה כל כך חשובה, לא רוצים לקיים את מה שהתורה מצווה בזה,

מובן מאליו, שאין בכוונתי שצריך לעשות שידוך בעיניים עצומות, מבלי לדעת מה ומתי, אבל לאחר זמן ארוך ביותר שדברתי עמו ואחר כך גם כתבתי, שמוכרחים לפעול במרץ אודות שידוך, כבר מזמן היתה האפשרות להתעכב על אחת מההצעות שהיו במשך הזמן, ובפרט בארצנו הק׳ ת״ו ששם סביבת ההצעות המתאימות גדול יותר מאשר במדינות אחרות, גם מובן, שכתיבתי על כך אלי׳, אין כוונתה לגרום לה צער ח״ו, אלא לעורר שאולי יש לה השפעה או אחרים שיכולים להשפיע על בנה שי׳ לשנות לחלוטין את גישתו לענין ובהתאם להוראות תורתנו הק׳ כאמור.

אין לי כל התנגדות, אם ברצונה להראות את הכתוב לבנה שי׳

ואני משאיר זאת לשיקול דעתה, ויהי רצון שכשם שאנו מתקרבים לימים השמחים של פסח, שראו את חסדי השי״ת גם בעיני בשר, וגם בדברים כאלו שהיו קשורים בקשיים גדולים ועוד יותר מענינו של בנה שי׳, שתהי׳ זו גם שעה טובה, שבקרוב תוכל לבשר בשורה טובה בזה.

במה שכותבת בסיום מכתבה שגם אצל אחרים הדבר לוקח זמן, במקרים הידועים לי, הרי זה על־פי רוב בשל סיבות שאין עליהן שליטה, אבל כאמור במקרה זה, הנני מניח שזה בגלל מחשבה שמפריעה, והעקשנות על פרטים שאינם חשובים בכלל.

בברכה לפסח כשר ושמח,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

נ״ב.

הייתי כותב ישירות לבנה שי׳ אבל אינני עושה זאת מפני אי ידיעת הסיבה מדוע אינו כותב אלי, ובטח תמסור לו את תוכן הכתוב או את כל המכתב, רצוני רק להוסיף בזה ברכה אליו לחג הפסח כשר ושמח ושידוך טוב בקרוב ממש.

ו׳קצז
[כרך יז עמוד מט]

ב״ה, כ״ח ניסן, תשי״ח
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה למכתבה מ־4/15, בו כותבת אודות בנה אשר הכיר לא יהודיה, וכפי שמתבטאת, היא הולכת לרב ונעשית יהודיה ושומרת כשרות, ובנה — כפי שמתבטאת — הופך עולמות בענין זה, ושואלת מה תעשה במקרה כזה.

לפני שתחליט מה יחסה לזה, עלי׳ לעשות שני דברים,

א) למצוא דרך שבנה שי׳ יפגש עם בנות יהודיות, שהרי יכול להיות שמי מהן תמצא חן, וזו תהי׳ הדרך הטובה ביותר לצאת מכל הענין, ואף שבמדינה זו לא נהוג שהורים יציעו באופן רשמי שידוכים

לילדים, אבל כפי שנעשה ב**אלפי** מקרים מארגנים כך ההורים, הזדמנויות כאלו, והילדים לא יידעו שהדבר בא מהם, היא כותבת שבנה הוא בקליפורניי ואינה כותבת באיזו עיר, אבל זו עיר שיש בה יהודים רבים, וישנם אפשרויות שונות לארגן זאת, ועל־פי עיסוקו של בנה, הרי זה בודאי קשור עם בתים יהודיים, שבאמצעותם זה יכול להעשות.

ב) יש לברר לאיזה רב היא הולכת שם, ומה פירוש שהיא נעשית יהודיי [ומן הסתם יכולה לברר את שם הרב על ידי בנה, אבל באופן כזה, שלא יחשוב, שאתם מסכימים לדבר, כי אז, הרי הולכת לאיבוד האפשרות לנסות את התכנית הראשונה].

מוסיפה במכתבה, שאינה יודעת מדוע זה מגיע לה וכוי — במקרים רבים מאורעות כאלו הם תוצאה מזה שהאמא בשעתה, כאשר הרתה ילד זה, לא שמרה כראוי טהרת המשפחה (מקוה, הפסק טהרה, וכוי) ואם במקרה שלה כך היי חייו, הרי כדי לתקן זאת במידה מסויימת, יש להשתדל להשפיע על נשים יהודיות אחרות, שהן תשמורנה את דיני טהרת המשפחה, וכאשר תשפיע על שתים שלש לפחות, זה יהיי במידה מסויימת כפרה על האמור.

מהנכון לבדוק את המזוזות בדירתה, שתהיינה כולן כשרות כדין, וגם תשמור את המנהג הטוב של בנות ישראל הכשרות, לתת לצדקה בכל פעם לפני הדלקת הנרות בערב שבת וערב יום טוב.

בברכה לבשורות טובות,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ו׳קצט

[כרך יז עמוד נב]

ב״ה, כ״ח ניסן, תשי״ח
ברוקלין.

ברכה ושלום!

בהפתעה גדולה קבלתי את מכתבה בו כותבת אודות הצעתי, אשר בנה . . . שיי יסע **בשליחותי** ל . . . ובמכתבה מתנגדת לזה בתוקף.

ההפתעה שלי היא מכך, ששיערתי שעלי׳ לרצות את הטוב ביותר להסתדרות שלו, והיא כותבת במכתבה הכל מה שלדעתה טוב עבורה!

עבורי היתה הפתעה גדולה עוד יותר, שהיו אצלי בנה הרב וזוגתו תחי׳ לדבר גם אודות זה; שכן שיערתי, שהוא חייל שלי והנני יכול לתת לו שליחות ב . . . אך התברר שלפני שהוא מחליט עליו לשמוע מה אומרת האמא והמשפחה שיחיו, ומובן מאליו שזו אינה עבודה של חייל לברר תנאים, כמה זמן, ואחר כך לשאול את המשפחה לדעתם בזה.

ולכן, הנני מושך חזרה לגמרי את הצעתי, במילא אין לה מה להרעיש ואין צורך לכתוב כיצד זה משפיע על הבריאות, שהרי מובן מאליו שאינני רוצה לפגוע בבריאות של מי שלא יהי׳.

והשם יתברך יעזור להם ולה הצלחה רבה בכל המצטרך, ויהי רצון שזו תהי׳ הצלחה אמיתית בטוב הנראה והנגלה.

בברכה.

ו׳רי

[כרך יז עמוד סג]

ב״ה, א׳ אייר, תשי״ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

בעתו קבלתי את מכתבו מ 23/3 עם המצורף, ועל פי בקשתי התקשר ידידי ד״ר זליגסון שי׳ לאחד הרופאים הגדולים, המומחים ביותר בזה, ומצו״ב המכתב של ד״ר זליגזון, בו הוא מוסר את חוו״ד של הד״ר המומחה, והשם יתברך יעזור שיהי׳ בהצלחה ויוכל לבשר בשורות טובות בזה ובקרוב ממש.

אך כשם שאנו אומרים בברכות השחר, השם יתברך הוא הרופא כל בשר ומפליא לעשות האמיתי, והרופאים אינם אלא שלוחים שלו, לכן נחוץ בהחלט להתנהג בחיי היום יום על פי ההוראות של הרופא כל בשר ומפליא לעשות, ובפרט כשמדובר אודות ילדים, שהדבר הראשון והעיקרי הוא לשמור את חוקי תורתנו הק׳ בנוגע לטהרת המשפחה (נדה, הפסק טהרה, מקוה וכדי) ועד כמה שהמצב בזה יהי׳ טוב, הרי תמיד יש מקום להוסיף בזה, והשי״ת נאמן להוסיף

בברכותיו בהמצטרך.

דבר נכון שיבדקו את התפילין וגם את המזוזות בדירתם, שיהיו כולם כשרים כדין. וגם שזוגתו תחי׳ תשמור את המנהג הטוב של בנות ישראל הכשרות, לתת לצדקה בכל פעם לפני הדלקת הנרות בערב שבת ובערב יום טוב.

בברכה לבשו״ט.

נ.ב.

בשל העדרו של המזכיר הכותב אנגלית, נכתב המכתב באידיש. אבל הוא יכול לכתוב גם בהמשך באנגלית.

ו׳ריד

[כרך יז עמוד סח]

ב״ה, ב׳ אייר, תשי״ח
ברוקלין.

הרבנית מרת חי׳ שרה תחי׳

ברכה ושלום!

מפליא אותי שכבר זמן רב אין ממנה כל מכתבים וידיעות אודות פעולותי׳ בכלל ובפרט בנוגע לנשי ובנות חב״ד דשיקגו, ה׳ עליהן תחיינה, אף שהנני מניח שהכל הולך בסדר, ובכגון זה סדר על פי תורה, הכוונה לא לעמוד על מקום אחד אלא לצמוח ולגדול תמיד, כהוראת תורתנו הק׳ מעלין בקדש.

מובן מאליו ששאלתי את בעלה הרב שליט״א אודות זה, אבל יודע רק ידיעות כלליות בזה, שמתקיימות אסיפות על פי הסדר הקבוע וכו׳, רצוני לקוות שבהזדמנות הבאה תכתוב לי יותר פרטים בזה, והשי״ת יעזור שנוכל לבשר רק בשורות טובות, וכאמור שאגודת נשי ובנות חב״ד בשיקגו עושה את עבודתה בהיקף הולך וגדל, ומובן מאליו גם בשורות טובות בענינים הפרטים שלכם.

ומכיון שבימי הקיץ, ישנם מן הסתם שינויים מסויימים אצל כל אחת בסדר הפרטי שלה, שיש לזה השפעה, גם לא ישירה, על סדרי העבודה של נשי ובנות חב״ד (אבל אין הכוונה שבימי הקיץ צריכה להיות הדממה של העבודה), אלא שצריך לסדר את העבודה

בהתאם לתנאי הקיץ, ולא להקטין את סך זמני האסיפות והלואי שעוד יתוסף, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

הנני מקוה שבעבודתה כמורה בחינוך, ניצלה גם את תקופת הפסח וימי הספירה עם רעיונות הסברה המתאימים לתלמידים ותעשה כן גם בנוגע לחג השבועות קבלת התורה, וכן בעתו לעבד תכנית מענינת לתלמידים בימי החופש, כי למרבה הצער, ברוב המקרים, החופש מביא לתלמידים ענינים של פריקת עול, שמכסים בלבוש של חופש.

בברכת הצלחה בעבודה קדושה לחיזוק היהדות ולהפצתה ולבשורות טובות בכל הענינים.

ו׳רכח

[כרך יז עמוד פא]

ב״ה, ח׳ אייר, תשי״ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ״ז ניסן.

בעת רצון יזכירו את כולכם על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע כאו״א למה שנחוץ לו.

ומהנכון לבדוק את התפילין שלו וגם את המזוזות בדירתם שיהיו כולם כשרים כדין.

מה שכותב אודות זוגתו תחי׳ שמאז לידת הילד הראשון שי׳, לא התברכו לעת עתה בילדים נוספים.

בכלל צריך להיות חזקים בבטחון בבורא העולם שהוא עצם הטוב, שימלא את משאלות לבבם בעוד זחו״ק.

אבל קרוב לומר, שיש להוסיף משהו בזהירות ודיוק חוקי ודיני טהרת המשפחה וצניעות, אף שהנני מקוה שהעיקרים נשמרים, אבל בענין עיקרי כזה, בעל חשיבות עליונה, יש לשמור זאת כראוי על פי ההוראות של תורתנו תורת חיים, ואז להיות חזק בבטחון בנותן התורה והמצוה, שימלא את משאלות לבבם לטובה בזמן קרוב.

מה שכותב את הקשיים בפרנסה, הרי ידועה הוראת תוה״ק, מלח ממון חסר, זאת אומרת להרבות בצדקה, ולחלק את הצדקה בפעמים רבות, ומהזמנים המסוגלים, זהו בכל יום חול לפני התפילה בבקר.

ובכללות הדבר, יש לקבל את שני הדברים כנסיון כלשון הכתוב, כי מנסה ה׳ אלקיכם אתכם לדעת הישכם אוהבים, וכשרואים מלמעלה, שחזקים בבטחון בהשם יתברך ומוסיפים בענינים של תורה ומצוות בכלל, ובהאמור לעיל בפרט, אזי מלמעלה מבטלים את הנסיון ומוסיפים בברכה ישועה והצלחה.

בברכה לבשו״ט בכהנ״ל.

נ.ב.

בטח שומר את שלשת השיעורים של חומש תהלים ותניא אשר כפי ששמענו פעמים רבות מכ״ק מו״ח אדמו״ר, הם שוים לכל נפש וסגולה לכמה ענינים.

ו׳רל

[כרך יז עמוד פג]

ב״ה, ח׳ אייר, תשי״ח
ברוקלין.

קבוצת נשים בניו יורק
לטובת בתי הספר בית רבקה
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

שמחתי לשמוע אודות עבודתן הטובה ואודות ההכנות לאסיפה השנתית, בימים הבאים אי״ה, אשר כפי שרצוני לקוות, תגדיל עוד יותר את עבודתן הטובה החשובה ביותר לטובת בתי הספר בית רבקה.

ובהמצאנו כעת בין החגים פסח ושבועות, אשר הנשים תרמו להם רבות, על פי מה שרבותינו ז״ל מספרים לנו, שבזכות נשים צדקניות של אותו דור, נגאלו אבותינו ממצרים, ובקבלת התורה, משה רבנו פנה תחילה אל הנשים, שהעמידו וחינכו דור של ילדים

יראי השם, שאחר כך קבלו את התורה ומצוות בהר סיני.

זה צריך לשמש כלימוד ומורה דרך עבור נשי ישראל גם בדורנו, לדעת את הזכות והאחריות שלהן, שגם היום הן יכולות להיות אלו שיכולות לפעול גאולה לכלל ישראל, ע״י תרומתן לחינוך ילדי ישראל יראי השם, הן של עצמן והן של אחרים, וע״י סיוע למוסדות העוסקים בחינוך על טהרת הקדש.

ומובן מאליו שהשם יתברך משלם על כך מידו המלאה, לכל אלו הנוטלים חלק בדבר, הם ומשפחתם, בברכה המשולשת בני חיי ומזוני רויחי.

בברכת הצלחה.

ו׳רלט
[כרך יז עמוד צא]

ב״ה, י״א אייר, תשי״ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחר הפסק ארוך הגיע מכתבו ממוצש״ק, בו כותב אודות המצב בעסק, ודואג כיצד ייראה הסך הכל של השנה.

בטח מיותר להאריך אודות הענין של מדת הבטחון, שהכוונה אינה להסתפק בלימוד בספרים, אלא הכוונה היא **בפועל ממש**, שכאשר מגיע רגע שאינו כפי שרוצים שיהי׳, להיות חזקים בבטחון שזהו רק דבר חולף, וכלשון הכתוב כי מנסה ה״א אתכם, וכאשר השי״ת רואה שעמדו בנסיון, אז רואים גם בעיני בשר שזה הי׳ לא יותר מאשר נסיון, היינו דבר מעלים שאין בו ממש, ומהעצות כדי לזרז שיראו שהפרנסה עתידה להשתפר, היא להוסיף בעניני צדקה, וגם צריך שזוגתו תחי׳ מכספה שהיא נותנת לצדקה, גם היא תוסיף בזה, בתור הוספה לכך שהיא בטח שומרת על המנהג הטוב של בנות ישראל הכשרות לתת לצדקה בכל פעם לפני הדלקת הנרות בערב שבת ובערב יום טוב.

* * *

מרת . . . תחי׳

ברכה ושלום!

בעלה שי׳ כותב לי, שתודה להשם יתברך היא כבר בסוף החודש השמיני להריונה, ברצוני לאחל, שהכל יהי׳ כשורה ובנקל ותלד בעתו ילד חי ובריא כשורה ובקל.

ובטח יודעת וגם עושה כן, על פי מנהג בנות ישראל הכשרות לתת לצדקה בכל פעם לפני הדלקת הנרות, ובקשר למצבה כעת, וגם בעסק, עצת חכמינו ז״ל היא להוסיף בענינים של צדקה בכלל ולפני הדלקת הנרות בפרט, והרי השם יתברך הבטיח שלא זו בלבד שעי״ז לא יחסר בקופה, אלא עוד יתוסף.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור לעיל.

נ.ב.

בנוגע למה שכותבת על דיבור עם בעל הבית שיחלק את הקומה השני׳ ויקטין את השכירות, אם זה יושג **בקלות**, תוכלו לעשות זאת, אבל אם יש צורך לנקוט השתדלות ויגיעה יתירה, לא כדאי כל הענין, והסך הכל של השנה יהי׳ טוב ומה שחשוב עוד יותר — שהפרנסה תנוצל לדברים בריאים ושמחים.

ו׳רמב

[כרך יז עמוד צד]

ב״ה, י״ב אייר, תשי״ח
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ בעל מדות
מו״ה שלמה שי׳

שלום וברכה!

הריני מאשר קבלת מכתבו מר״ח אייר בו כותב גם אודות זוגתו תחי׳ מרת פיילע, ובעת רצון יזכירו אותה שוב על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע להטבת הבריאות בקרוב מאוד, ושביחד איתה יהי׳ לו רוב נחת, נחת יהודי, מילדים ונכדים שיחיו לאורך ימים ושנים.

ובפרט על־פי כתבו אודות מוצאם, שפרטים רבים היו עבורי חדשות נעימות, יעמדו להם בכל האמור לעיל, וכפי שידועה גם הודעת חז״ל, זרוק חוטרא לאוירא אעיקרא קאי [=זרוק מקל לאויר,

למקורו יחזור], ובפרט בנוגע לחמימות וחיות חסידית שהוריהם קבלו מרבותינו נשיאנו מייסדי תורת חסידות חב״ד, הרי ידוע שדברי צדיקים ופעולותיהם קיימים לעד, ופועלים פעולתם כפשוטו ממש בחיי היום יום, ובטח פעולות אלו יוסיפו עוד יותר בברכות השי״ת בכל האמור לעיל.

המצפה לבשורות טובות וחותם בברכה בגו״ר.

נתקבל לא מכבר מכתבו מהטבת מצב בריאותה. ות״ח ת״ח. גם עבור התמונה של הנכדות תחיינה לאויוש״ט.

ו׳רנב
[כרך יז עמוד קד]

ב״ה, י״ז אייר, תשי״ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מ 5/6 בו כותב אודות אימוץ ילדה מבית ספר לא יהודי לבנות, ולהסתמך על קטן שמגיירין אותו על דעת בית דין.

חס ושלום לחשוב על דבר כזה, ואם אצלו ואצל זוגתו תחי׳ הוחלט לאמץ ילד, זה צריך להיות דוקא מבעל ואשה יהודיים, ואשר נולד בכשרות, ובמאמץ מתאים ניתן למצוא זאת, וגם אם יחפש זאת בצפון אפריקה אצל אחינו בנ״י הספרדים, ששם כולם יהודים יראים, ובלי עין הרע משפחות גדולות, ומצב הפרנסה שם מאד בדוחק.

אינו כותב אודות המצב בביתו בנוגע לתורה ומצוות, אבל על פי הוראת תורתינו הק׳ שתמיד יש להוסיף בטוב, הרי ככל שהמצב יהי׳ טוב, תמיד יש מקום להוספה, והשי״ת מבטיח להוסיף עוד יותר ברכה והצלחה במצטרך בתוך כלל ישראל.

בטח יודע אודות התקנה לומר את שיעור התהלים החודשי — כפי שהתהלים נחלק לימי החדש — בכל בוקר לאחר התפלה, וזוגתו יודעת גם אודות המנהג הטוב של בנות ישראל הכשרות, לתת לצדקה בכל פעם לפני הדלקת הנרות בערב שבת ובערב יום טוב. ובכל אופן יעשו כן מכאן ולהבא.

בברכה לבשו״ט.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ו׳רס
[כרך יז עמוד קיב]

ב״ה, כ״א אייר, ה׳תשי״ח
ברוקלין, נ.י.

לקבוצה היוזמת של ועדת הנשים לטובת
בית הספר המקצועי לנערות והסמינר למורות
בכפר חב״ד בארצנו הקדושה ת״ו ובראשה הרבנית
מרת שיינא תחי׳ ג׳ייקובסון
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בשמחה קראתי את מכתבן, בו מודיעות שהתארגנה קבוצת יוזמות כדי לעבוד לטובת המוסדות הנ״ל, וכבר ניגשו לעבודה בשעה טובה ומוצלחת.

הנני מקוה שיעלה בידן למשוך לעבודתן חוג רחב ביותר ולהגדיל הפעילות יותר ויותר,

כדי לאפשר — שלא זו בלבד שהמוסדות החשובים ביותר הנזכרים, יוכלו להמשיך בפעולותיהם, אלא שיוכלו גם להתרחב כמה שיותר ולקלוט כמה שיותר תלמידות.

התחלת העבודה הנ״ל היא בימי הספירה — ימי ההכנה לחג השבועות — החג של קבלת התורה,

שזה יביא הצלחה מיוחדת בעבודת הסיוע להכין בנות ישראל בכלל, ומורות ומחנכות בחינוך היהודי הכשר בפרט,

בנות ישראל שתמיד תהיינה מוכנות לציית לקריאה מהקב״ה ע״י משה רבינו: כה תאמר לבית יעקב וגו׳.

בברכה שהשי״ת יעזור להן ולמסייעות בידן תחיינה במצטרך להן בגשמיות וברוחניות, ובברכת הצלחה.

ו׳רפח

[כרך יז עמוד קמא]

ב״ה, ערב — ראש חדש סיון, חדש השלישי
ביום הזה באו מדבר סיני. ה׳תשי״ח
ברוקלין, נ.י.

אל כל המשתתפות בועידה השנתית השלישית של
אגודת נשי ובנות חב״ד
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

לרגל התכנסותן בועידה השנתית השלישית של אגודת נשי ובנות חב״ד הנני פונה אליהן כולן, בברכה היהודית העתיקה: ברוכות הבאות, ומאחל להן: יהי נועם ה׳ עליכן, ושתהי׳ הצלחה רבה במעשה ידיכן.

על פי פתגם כ״ק הבעל שם טוב, ששמענו פעמים רבות מחמי כ״ק אדמו״ר, שכל דבר הוא בהשגחה פרטית ומכל דבר אפשר וצריך ללמוד משהו בעבודת השם.

גם יום זה לו נועדה, ובעזר השם תתקיים הועידה, ראש חודש סיון — לימוד והוראה לועידה.

ביום זה באו בני ישראל למדבר סיני, ויחן שם ישראל נגד ההר — הר סיני. מספרים חכמינו זכרונם לברכה, שההגעה להר סיני היתה כאיש אחד בלב אחד, ושהשם יתברך קיבל זאת כהכנה מתאימה והוכחה שלהם יש לתת את התורה.

התורה היא בעלת תוקף נצחי לכל הדורות ולכל המקומות, מובן איפוא, שגם ההכנה והאופנים של מתן התורה, נצחיים אף הם.

יום ראש חודש סיון עצמו, צריך כבר לשמש כלימוד והוראה ליהודים בכלל ובמיוחד לאלו שמתכנסים אז יחד במטרה לחזק יהדות אמיתית, לפנות בקריאה — באהבת ישראל המאוחדת עם אהבת התורה ואהבת השם — לאחדות בין כל בני ישראל, **אחדות נגד ההר**, לקבל על עצמם את תורת משה מסיני — תורת חיים, תורה הנותנת חיים ומראה כיצד לחיות, בימי החול, שבת וחגים.

וכשם שבהר סיני הרי קבלת התורה היתה בסדר זה: כה תאמר לבית יעקב — לנשים, ואחר־כך ותגיד לבני ישראל — לאנשים.

כך גם עתה בהכנה לקבלת התורה בחיות ובהתלהבות מחודשים,

על נשי ישראל — בחיות חב״דית, חמימות ואור כמבואר ע״י רבותינו נשיאינו לקיים את האמור בהיקף המירבי.

וזה גם מהתפקידים העיקריים של אגודת נשי ובנות חב״ד — להיות מורות הדרך בעבודת קודש זו.

השי״ת יעזור להן, בבריאות טובה ובהצלחה רבה, למלא את תפקידן,

וזה ודאי יוסיף גם בברכותיו של הקב״ה במה שכל אחת מהן צריכה, עם כל בני הבית — שיחיו.

בברכת הצלחה וכל טוב.

מ. שניאורסאהן

ו׳רפט

[כרך יז עמוד קמג]

ב״ה, ערב — ראש חודש סיון חודש השלישי
ביום הזה באו מדבר סיני. ה׳תשי״ח
ברוקלין, נ.י.

ברכה ושלום!

מפליא אותי שלאחרונה לא התקבלו מהן כל ידיעות בנוגע לפעולותיהן בקדש על פי התכנית של נשי ובנות חב״ד.

ויהי רצון שיתברר, שלא חסר אלא בהודעה, אבל לא בעשי׳ עצמה, ואשר על פי ציווי תורתנו הק׳ תורת חיים, שצריך להיות מעלין קדש, מוסיפים גם בזה מזמן לזמן, מוסיף והולך מוסיף ואור.

וכאשר עושים באמת, הובטחנו שהשם יתברך נותן הצלחה, הצלחה גדולה.

מצו״ב העתקה של מכתבי לועידה השנתית השלישית של אגודת נשי ובנות חב״ד, שכמובן מופנה לכל חברות נשי ובנות חב״ד בכל מקום ומקום, והתוכן מתאים גם לכל השנה.

והשם יתברך יעזור, שתהי׳ שנה מוצלחת בעבודה האמורה לעיל.

וע״י זה גם יתוסף בברכות מהשם יתברך בענינים הפרטים של כל אחת ואחת מהחברות, בתוך כלל ישראל.

בברכה לבשורות טובות, ובלשון כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

ו׳רצט

[כרך יז עמוד קנג]

ב״ה, אסרו חג השבועות, ה׳תשי״ח
ברוקלין, נ.י.

לכל התומכים ולכל המשתתפים במסיבה השנתית
ה־83 של בית הכנסת ובית המדרש אנשי
ליובאוויטש בשיקגו
אור ליום כ״א סיון תשי״ח

שלום וברכה רבה!

בשמחה קבלתי את ההודעה אודות התארגנות של המסיבה האמורה לעיל, למטרת חיזוק והרחבת בית הכנסת ובית המדרש אנשי ליובאוויטש שיקגו — בכל המובנים.

בבואנו עתה מחג השבועות, זמן מתן תורתנו, שבני ישראל קבלו בקדושה באימה וביראה, תוך נתינת הערבות המתאימה תחילה: בנינו ערבים בעדנו.

ותוך זכירה תמיד שקבלת התורה — צריכה להיות והיא אכן — דבר יום יומי, וכנוסח הברכה — נותן התורה, לשון הווה.

יעורר זה ודאי חמימות וחיות בעבודת הקודש של בנין, חיזוק והרחבת המקום שבו כל זה יכול לבוא לביטוי באופן הטוב ביותר — בית הכנסת ובית המדרש עם מוסד חינוך לילדי ישראל — הילדים שהם עריבים בעדנו.

וזה בודאי גם יוסיף בברכות מהשם יתברך, כפי שהובטח פעם ולתמיד, גם בענינים הפרטיים.

השם יתברך יברך את כל אלו הנוטלים חלק בעבודה הקדושה, בהצלחה רבה בכל האמור לעיל.

בכבוד וברכה.

ו׳רצט*
[כרך יז עמוד קנד]

ב״ה, אסרו חג השבועות, ה׳תשי״ח
ברוקלין, נ.י.

אגודת נשים של בראנזוויל־איסט ניו יורק לטובת
ישיבות ליובאוויטש תומכי־תמימים
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

שימח אותי לקבל את הידיעה אודות ארוחת הצהרים השנתית שלהן ביום ראשון כ׳ סיון הבע״ל.

הנני מקוה שהחברות החשובות שלהן והאורחות יבואו לסעודה של מצוה תחת הרושם של חג קבלת התורה שחגגנו זה עתה ושצריך להשפיע על החיים כל השנה.

עבור האשה היהודי׳ יש לחג השבועות משמעות מיוחדת, המודגשת במגילת רות. לא על שם בועז, הנשיא של העם היהודי באותה שעה, הצאצא של יהודא בן יעקב, נקראת המגילה, אלא על שם רות. בכך מדגישה התורה — לכל הזמנים ובכל המקומות — את המקום החשוב שהאשה היהודי׳ תופסת כאשר היא מכירה באחריותה לביתה, לסביבתה ולעם היהודי, ומנצלת את אפשרויותי׳ בכיוון זה. או אז היא בונה את הבית היהודי האמיתי ״כבית רחל ולאה״ ומניחה את היסודות לגאולה שלימה.

מיותר להדגיש, שאחד התפקידים העיקריים של האשה היהודי׳, ובזמננו ובמקומנו בפרט, הוא לסייע לחנך את הדור הצעיר בחינוך הכשר על טהרת הקודש. חשיבות עבודתן מובנת מאלי׳, אך הנני מקוה שפעילותן תשגשג בהתמדה ותתרחב בכל המובנים, בכמות ובאיכות. הקב״ה אינו נשאר בעל חוב, וכל הוספה בכיוון זה ודאי תביא הוספה בברכותיו של הקב״ה לכל אחת מהן ובני ביתה — שיחיו — בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה.

ו׳שב

[כרך יז עמוד קנח]

ב״ה, ט׳ סיון, תשי״ח
ברוקלין.

ברכה ושלום!

. . היא מזכירה אודות ההשתתפות שלה בעבודה של נשי ובנות חב״ד, ובטח עוד תוסיף בזה.

ומה שכותבת שאין לה הכשרונות הנחוצים, בטח אין זה מתאים, כי כל יהודי הן איש והן אשה יכולים לעשות בהפצת יהדות, ובפרט אלו שהתחנכו בין חסידים, והעמידה במסירות נפש במקום שבו היו, שזה נותן זכות וברכה מיוחדת, שתעמוד לה ולבעלה שי׳ לבשר בשורות טובות בכל האמור לעיל.

בברכה לבשו״ט,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ו׳שטו

[כרך יז עמוד קע]

ב״ה, ט״ו סיון, ה׳תשח״י
ברוקלין, נ.י.

אל העסקנים וידידי בתי הספר בית רבקה —
בכלל, ולמשתתפים במסיבה השנתית
השש עשרה של בתי הספר בית רבקה — בפרט
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

הנני כותב מכתב זה ביום, שבו (לפני 31 שנה) הרבי חמי נאסר במאבקו ובגלל עבודתו, להחזקת יהדות תורה ומצוות והפצתם — מאבקו נגד הכוחות העצומים שרצו לכבות, ח״ו, כל ניצוץ של יהדות. אבל מסירות נפשו הבלתי רגילה ניצחה סוף־כל־סוף, והוא שוחרר ביי״ב־יי״ג תמוז.

הבאנקט של בתי הספר בית רבקה מתקיים בזמן שבינתיים,

כאשר ההכרעה היתה מונחת על כף המאזניים.

אף שבמדינות החפשיות יהודי אינו צריך לסכן את חייו כדי למלא את חובתו להפיץ יהדות בכלל ובמיוחד בתחום החינוך היהודי האמיתי של הנוער שלנו, אך מצב היהדות במובנים רבים לא פחות קריטי מאשר באותן שנים. בתחום חינוך הבנות — חינוך כשר של בנות ישראל — נדרש במיוחד המאמץ הגדול ביותר. וכידוע, הקדיש הרבי חמי זמן ומאמץ רב כדי להקים ולהרחיב את בתי הספר בית רבקה.

בידכם הזכות הגדולה להמשיך, להחזיק ולהרחיב את העבודה הגדולה והאחראית הזו. אך כעת הדרישה היא הרבה יותר קלה — לא מסירות נפש אלא — מסירות הרצון. עשה רצונו כרצונך — שתרצו לפעול בזה באותו רצון שרוצים דבר **אישי**. בתי הספר בית רבקה הם דבר **פרטי שלכם**.

הנני מקוה, שברצון תקיף ובשמחה פנימית תתנו את תמיכתכם הגשמית המלאה וגם סיוע רוחני לבתי הספר בית רבקה, ותשפיעו שגם אחרים יעשו כן.

והקב״ה ודאי יקיים את הבטחתו ויצליחם גם בעניניהם הפרטיים והמשפחתיים בגשמיות וברוחניות.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור לעיל,

מ. שניאורסאהן

ו׳שטז
[כרך יז עמוד קעא]

ב״ה, י״ז סיון, ה׳תשי״ח
ברוקלין, נ.י.

הוו״ח אי״א נו״נ כו׳ הרב דוד צבי שי׳

שלום וברכה!

שמחתי לקבל את הידיעה, שביום ראשון הבא תתקיים חנוכת הבית של בית הכנסת שלהם, קהילת אהבת תורה.

השם יתברך יעזור שבית הכנסת יצדיק את שמו, לא רק בעניינים הפנימיים כראוי לבית הכנסת כשר ובית אלקים, אלא, גם מה שלא

פחות חשוב, שהשפעת בית הכנסת תורגש בחברים ובמתפללים גם כאשר הם יוצאים מבית הכנסת. ובעצם הרי זו התכלית והכוונה האמיתיות של בית הכנסת, שהקירוב שהיהודי מרגיש אל הבורא בעת התפלה והלימוד, יחדור בחיי היום יום שלו גם בעת שהוא עסוק בענינים של פרנסה וכדו׳ — שבכל דבר ובכל מקום תורגש אהבת־תורה ויראת שמים.

וזו גם הכוונה הפנימית של דברי התורה הנקראים בשבת זו, ערב חנוכת הבית — על פי ה׳ יחנו ועל פי ה׳ יסעו, שהן בזמן של מנוחה והן בזמן של נדודים, כאשר הוא נודד החוצה מבית הכנסת ונמצא בדרך — שתמיד יהי׳ על פי ה׳.

הנני מקוה שודאי ישנם שיעורי לימוד בבית הכנסת, בפרט בתחום הענינים היום־יומיים שכל יהודי צריך להיות רגיל בהם.

בברכה לכל המתפללים והחברים הם ובני ביתם ה׳ עליהם יחיו.

ו׳שנא

[כרך יז עמוד ר]

ב״ה, אדר״ח תמוז, תשי״ח
ברוקלין.

הרבנית מרת רבקה תחי׳

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל מכתבה מכ״ז סיון, אודות הגדילה של קבוצתה, והשם יתברך יעזור שזה יגלה בה את הכוחות הפנימיים שלה שנותנים לה מלמעלה, להגדיל את הקבוצה כמה פעמים ככה הן בכמות והן באיכות, והרי כדאית כל היגיעה וההשתדלות שהדבר דורש, כשלוקחים בחשבון שכל אחת מהנשים הרי איננה רק פרט (יחיד) אלא זה משפיע על כל הבית והמשפחה.

במיוחד שמחתי לקרוא במכתבה שהתחילה גם לפעול בין הנשים שעומדות להנשא, שזהו מהענינים הכי חשובים, וכידוע פתגם רבותינו נשיאינו, אשר כפי שמעמיד עצמו כך זה הולך.

על שאלתה, לצאת בגלוי ולהצהיר את השם, שזהו סניף של נשי ובנות חב״ד.

לדעתי, כעת במשך הקיץ, כשהעבודה נחלשת ומספר המשתתפות קטן, אין זה הזמן המתאים, להביא ענין כזה, שיעורר ויכוחים לפחות אצל כמה חברות, ויותר מתאים, כשהעבודה תתרחב ותהי' בקצב מהיר, והחדשות תהיינה בתוך עוד ארועים נמרצים, אחד בין אחרים, דבר שיתן פחות זמן בידי אלו שירצו לחפש קושיות.

בעת רצון אזכיר אותה את בעלה והילדים שיחיו על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע שתוכל לבשר בשורות טובות בעניני' הפרטיים ובענינים הכלליים, שאחד תלוי בשני.

בברכה לבשו"ט,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ו'שעה

[כרך יז עמוד רכו]

ב"ה, ח' תמוז, תשי"ח
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה למכתבה בו כותבת אודות העיסוקים של ילדיהם שיחיו והקשיים בשידוכים.

זה ודאי שהקושי אינו קשור בעיסוק שלהם, ובפרט שחקלאות בכפר חב"ד, שנוסד וגם מתנהל ע"י חמי כ"ק אדמו"ר, זהו צנור וכלי לתוספת ברכה מהשם יתברך, אלא שיתכן שבהצעות שמציעים להם, נוקטים הם עמדה אודות הדברים הלא חשובים, כידוע, שבעולם בכלל אין שלימות, ולכן חובה לנקוט עמדה אודות העיקר, שזה חשוב על פי תורה, ואז השם יתברך עוזר שגם הענינים הטפלים מסתדרים, והשם יתברך יעזור לילדיהם הרחבת הפרנסה בדרך התורה ובחקלאות כאמור לעיל, שהיא דוקא מעלה לזיווגים טובים בשעה טובה ומוצלחת . .

בטח נוהגת במנהג הטוב של בנות ישראל הכשרות לתת לצדקה בכל פעם לפני הדלקת הנרות בערב שבת וערב יום טוב, ובכל אופן תעשה כן מכאן ולהבא.

בברכה לבשורות טובות,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ו׳שפט
[כרך יז עמוד רמ]

ב״ה, י״ג תמוז, תשי״ח
ברוקלין.

אל המשתתפות בהחזקת בתי הספר
למקצוע וסמינר לבנות בכפר חב״ד באה״ק ת״ו
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בעונג קבלתי ע״י הרבנית שיינא תחי׳ ג׳׳יקובסון את הרשימה הראשונה של המשתתפות בתמיכת חיזוק והרחבת בתי הספר הכי חשובים למקצוע וסמינר לבנות ישראל בכחב״ד בארצנו הק׳ ת״ו, שנוסדו ע״י כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע ומתנהלים ברוחו.

ובהיותי ביום הגאולה שלו, שהיא גם גאולתנו, י״ב תמוז, על הציון הק׳ שלו, הזכרתי את כל אלה שברשימת המשתתפות, כל אחת למה שנחוץ לה.

והשם יתברך יעזור שמיום סגולה ומזל טוב זה, יימשך לכל ימות כל השנה, לכל אחת מהן עם בני הבית, וגם לאלה שתשתתפנה בעבודה, הן בתמיכה כספית או בהשפעה טובה על אחרות, ברכה והצלחה רבה הן בגשמיות והן ברוחניות.

שע״י זה, ודאי כל אחת מהן וגם המצטרפות, תוספנה עוד יותר בעבודה הכי חשובה באופן דמוסיף והוליך, ורבותינו ז״ל הבטיחו לנו, שהוספה בעניני מצות ובפרט בצדקה, מביאה הוספה מהשי״ת בברכה והצלחה שלו.

בברכה להצלחה בהאמור ולבשו״ט,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ו׳תא
[כרך יז עמוד רנא]

ב״ה, ט״ז תמוז, תשי״ח
ברוקלין.

ברכה ושלום!

זה זמן רב שלא קבלתי אף מכתב ממנה, ואף שישנו לימוד זכות, מפני המאורע שאירע ל״ע ול״ע אבל ידוע הפתגם שלימוד זכות יכול להצדיק את האדם בנוגע לענינים של שכר ועונש, אבל מהלימוד לא נהי׳ שום דבר בהנוגע לפועל, במה שהאדם צריך לפעול בשביל עצמו, הקרובים והמשפחה שלו, קרובים מחוג רחב יותר, וע״י זה בעד כלל ישראל, וסוף סוף הרי זו התכלית של כל אדם ורצונו האמיתי, לא להסתפק ולהקל (אפילו באופן הטוב ביותר של קבלת שכר) אלא להשתדל לפעול בכל האופנים האפשריים כאמור לעיל.

אם זה נכון גם לגבי כל אחד וכל אחת, שלא ידוע האם הם בכלל יכולים לפעול משהו, על אחת כמה וכמה לגבי כאלו שכבר עשוראו שהם הצליחו, שממעשיהם יצאה טובה לחוג שלם של אנשים, בענינים רבים, הרי זה נכון עוד יותר במידה גדולה בהרבה, והרי כן הוא גם במקרה שלה, במה שראתה את התוצאות הטובות מעבודתה בשטח נשי חב״ד . .

הנני כותב את כל זה, כי הנני מניח, שהחסרון בקבלת הידיעות ממנה, הוא מפני שחסר בהתעסקות שלה, ברצוני להוסיף עוד נקודה, שהמאורע האמור בפטירת אחי׳ הרה״ח אי״א נו״נ בעל מדות וכו׳ ע״ה, צריך להוסיף בעשי׳ בעסקנות ופעולות, שכן כל בני ישראל מאמינים בהשארת הנפש.

והדבר מבוסס עד כדי כך, שאפילו אינם יהודים, מאמינים באמיתיות שבזה.

והרי זה פשוט, שהקשר אינו לבשר ולעצמות, אלא לנשמה [שרואים ע״י השפעתה בגוף], ולכן האמת היא שגם לאחר שנעשה שינוי בקשר של הנשמה עם הגוף, יכולים — באמצעות מע״ט — לגרום נחת רוח לנשמה, ואדרבה במידה רבה יותר ועמוקה יותר, שהרי (לאחר עזיבתה את הגוף) אין לנשמה את כל ההגבלות הגופניות, ולכן מגיעים אלי׳ גם אותם ענינים, שבהיותה בגוף לא יכלה להכיל,

מפני הגבלות הגוף, ומגיעים אלי׳ גם פעולות הנעשות בחדרי חדרים.

הנני מקוה שהאמור לעיל יספיק כדי להאיר את ההנהגה כפי שהיא צריכה להיות עכשיו, ואם עד עתה פעלה בענינים שהם טוב לשמים וטוב לבריות, נוספה עוד נחיצות לא רק להמשיך בעבודה, אלא גם להגדילה בכמות ובאיכות, בעשי׳ עצמה ובהשפעה על אחרים לפעול, וזה יגרום את הנחת רוח האמורה לעיל, לנשמת הנפטר.

ויהי רצון שבבואנו עתה מימי הגאולה י״ב וי״ג תמוז, שאז ראו כיצד התורה ניצחה וביטלה את חושך הגלות, שגם עתה תומשך גאולה מכל ענינים המבלבלים ומתוך בריאות הנכונה והרחבת הדעת יוסיפו בפעולות טובות להאיר את חשך הגלות, והנני מקוה שבדואר החוזר אקבל ממנה בשורות טובות בכל האמור לעיל.

בברכה.

ו׳תנג
[כרך יז עמוד רנד]

ב״ה, י״ח תמוז, תשי״ח
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מו״ה יצחק דוב שי׳

שלום וברכה!

באמצעות הרה״ג וו״ח אי״א נו״נ בעל מדות וכו׳ מו״ה יצחק דוב שי׳ אושפאל, הגיעני פ״נ בקשת ברכה עבורו ועבור זוגתו שתחי׳

ובעת רצון יזכירו את שניהם על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע למה שנחוץ לשניהם.

וזכות השתתפותו בלימוד התורה ברבים שהרי תלמוד תורה הוא מהענינים שאוכלים פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת, תעמוד להם בהמצטרך.

הרב אושפאל שי׳ כותב לי, שמקורו מדובראַ, ליד ניקולייב, מענין אותי לדעת, אם יש לו איזה זכרונות מאותה תקופה, שכידוע זוהי אחת המושבות היהודיות שנוסדו על ידי רבותינו נשיאינו, וחסידים וקרובים רבים חיו שם וגם הרב הי׳ קרוב שלי.

בברכה לבשורות טובות

ו'תו
[כרך יז עמוד רנו]

ב"ה, י"ט תמוז, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום ב' י"ב תמוז יום הגאולה של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע נשיא ישראל,

בו מאשר את קבלת מכתבי וכותב גם יותר פרטים בנוגע לבנו והמשפחה שי', ובעת רצון יזכירו אותו על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע בהתאם לתוכן כתבו.

מה שכתבתי שכדי לתקן את העבר, זה יכול להיות ע"י השפעה על הנכדים שי', מובן שזהו מהענינים העיקריים בזה, אבל אין להסתפק בזה, על פי הציווי דואהבת לרעך כמוך, יש לסייע לכל אלו העושים בזה במה שאפשר, ובכלל להשתדל שרעיון טהרת המשפחה יחדור יותר בחוגים רחבים יותר.

וידוע הכח דתיקון ותשובה, שלא זו בלבד שמבטל העונש ח"ו אלא עוד מוסיף הצלחה, כידוע מאמר רבותנו ז"ל, שבעלי תשובה נעלים מצדיקים גמורים.

הנני מקוה ששומר התקנה של אמירת שיעור תהלים חודשי — כפי שהתהלים מחולק לימי החודש — בכל יום לאחר התפלה בבוקר, וגם את הפרק תהלים מתאים למספר שנותיו (היינו שמיום בר המצוה מתחילים לומר בכל יום לאחר התפלה את פרק י"ד, ובכל שנה אח"כ את הפרק תהלים הבא).

בברכה לבשורות טובות בכל האמור, ומהשתתפותו בהתוועדות ד"ב תמוז שבטח נערכה בעירו. ויהי רצון שזו תהי' התחלה לבשורות טובות.

ו׳תלה
[כרך יז עמוד רפז]

ב״ה, ה׳ מנ״א, תשי״ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו בו כותב אודות בנו . . . שי׳.

כפי שהנני מניח, הסיבה האמיתית לכך שקשה לו להיות כל היום תחת השגחה, ולהיות קשור בסדר קבוע, היא שכפי הנראה לא הי׳ לו את זה בבית. מזה מובן שיש להשתדל בדרכי נועם ובדרכי שלום, שישהה שם עד שיתחיל זמן הלימודים, ובטח ככל שימשך הזמן יהי׳ לו יותר קל להתרגל, ויכולה להיות לכך השפעה מתמשכת על כל השנה, שיוכל לקבל משמעת ולהסתדר בסדר מסודר, לא רק בשעות בית הספר, אלא גם בבית, שלגבי ילד זהו החשוב ביותר.

מבחינה פסיכולוגית יש גם להניח שכאשר הוא ידע שהוחלט כי עליו להשאר שם, הוא גם יחליט להשאר, מאידך, נראה ממכתבו, שהוא מקוה באמצעות שיחות טלפון להשתחרר ממחנה הקיץ וממשמעת בכלל.

מה שכותב אודות הטיפול הרפואי — כיון שזה דבר חדש, התקוה שיעשו זאת בזהירות הכי גדולה, היינו שהבדיקה מדי כמה ימים תהי׳ המינימום של ״כמה״ ולא המקסימום.

ויהי רצון שבכל הנ״ל יבשר בשורות טובות וביחד עם זוגתו תי׳ מתוך בריאות והרחבה הדעת יקבלו נחת אמיתי שזהו נחת חסידי, מילדיהם שיחיו.

בברכה לבשו״ט בכהנ״ל.

ו׳תלו
[כרך יז עמוד רפח]

ב״ה, ה׳ מנ״א, תשי״ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

בתמהון קראתי במכתבו ל . . . שי׳ כאילו שיש ח״ו עליו קפידא וכו׳.

ומובן שאין לזה כל יסוד, וככתוב לאחדים שבכלל אין אני רואה תועלת מקפידא, יכול להיות שלפעמים יש צער מהנהגה בלתי רצוי׳, או מזה שאין מנצלים את הברכה והצלחה שהשי״ת נותן, וכואב הלב שהענינים יכולים להיות טובים יותר מאשר הינם ובשל דברים של מה בכך אין מנצלים את ברכות השי״ת.

מזה מובן שקפידא ענין הפכי לגמרי ועאכו״כ יותר מקפידא, אך יש מקום בענינו לצער זה האמור לעיל, אך אין לכך כל שייכות, להכניס במכתבי מה שלא כתוב, או שבשל כך מתעכב המענה (שלכל היותר הרי זה בשל טרדות רבות).

וכוונתי בזה, מה שנדמה לי שכבר כתבתי לו, ענין הפאה בביתו, וכפי, שכמדומני, כבר רמזתי לו, שהדבר אינו משתנה ובודאי אינו נהי׳ מתוקן, על ידי זה שמעלימים עין ממנו, והשי״ת לפניו נגלו כל תעלומות. והצער בקשר לזה מובן, על־פי הזהר הק׳ (מובא באחרונים שו״ע או״ח) חלק ג׳ קכ״ו ע״א, בעיא איתתא לאיתכסא בזיוותא דביתא [=צריכה האשה להתכסות בזוויות ביתה] (מזה מובן עד כמה עוד יותר מבחוץ לבית) ואי עבדת כן . . . בנהא יסתלקן בחשיבו כו׳ מתברך בכולא בברכאן דלעילא בברכאן דלתתא בעותרא בבנין בבני בנין [=ואם עושה כך . . . בני׳ יעלו בחשיבות כו׳ מתברך בכל, בברכות שלמעלה, בברכות שלמטה בעשר בבנים ובבני בנים], ע״י״ש היטב.

רצוני להדגיש שוב, שאין כאן מינה ומקצתה של ענין של קפידא, אלא צער וכאב, המתגברים כשמתבוננים באותה מסירות נפש. כביכול שהנהגה הרצוי׳ דורשת מול ההפסד, ועוד יותר כשלוקחים בחשבון את המקום בו נמצאים כעת, שהנהגה טובה כזו יכולה להשפיע על משפחות יהודיות רבות, שהם יתחילו לחקות, וילכו מחיל אל חיל.

ויהי רצון שסוכ״ס כל אחד מאיתנו יראה כיצד הקב״ה משפיע ברכה והצלחה בגשמיות וברוחניות ויעשה את הכלים הנחוצים לקבל ולנצל את הברכה במלוא היקפה.

ובבואנו מחודש הגאולה חודש תמוז גאולת רבנו נשיאנו וגופא בתר רישא אזיל, הנה יגאל כאו״א בתוכ״י, מכל ענינים המבלבלים ויוכלו לעבוד השי״ת בשמחה ובטוב לבב.

בברכה לבשו״ט בכהנ״ל.

ו׳תמו

[כרך יז עמוד חצר]

ב״ה, י״א מנ״א, תשי״ח
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מו״ה דובער שי׳ שו״ב וזוגתו מרת רחל תחי׳

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבם ובו גם ראשי פרקים מההתועדות בימי הסגולה והגאולה י״ב וי״ג תמוז, ומובן שמצער מ״ש אודות מיעוט ההתועדות עם אברכי הישיבה ומכמה טעמים כמובן, ולגודל הענין כדאי להתענין באיזה אופן ודרך יש לתקן ולשפר המצב, ואין לך דבר העומד בפני הרצון ובפרט שבפנימיות נפשם הרי גם האברכים חפצים בזה וכמבואר בדא״ח בכ״מ.

בנוגע להכנת הרצאות לאסיפות של נשי ובנות חב״ד, ניתן להשתמש בשמועסן והטאקס, המופיעים כבר מזה שנים רבות, יחד כמעט 300 גליונות, שמהן ניתן לקחת חומר עשיר, ובפרט אם מעבדים זאת ומוסיפים מעט עד כמה שאפשר לפי ערך השומעים וההבנה. כיון שהקריאה מבפנים, כפי שכותב, אין לה את ההשפעה, אך מכיון שהעבודה הרי היא חשובה ביותר, הרי ודאי שאפשר לבצע זאת, צריך רק לנסות באופנים שונים עד שמוצאים את הדרך המתאימה כיצד להביא זאת לפועל. ובפרט כשלוקחים בחשבון את השכר שהקב״ה נותן בזה, שאת הפירות מקבלים בעולם הזה ובנחת אמיתי (שזה הוא נחת חסידי) מהילדים. והשי״ת יעזור להם לבשר בשורות טובות בכל האמור לעיל.

בברכת הצלחה.

ו׳תסט
[כרך יז עמוד שיט]

ב״ה, א׳ אלול, תשי״ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחר הפסק ארוך הגיע מכתבך מז״ך מנחם עם הבשורה הטובה, שאתה מתחזק לשמור את שיעורי חת״ת וגם בנוגע לענינים האחרים שאתה כותב, והעיקר בנוגע ללימוד בהתמדה ושקידה, שעל זה נאמר גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, ע״י זה בא חיזוק בכל עניני מצות, בפרט במה שאתה כותב בנוגע לענין הזקן, הרי ידועה הוראת כ״ק אדמו״ר הצמח צדק מיוסד על דברי הזהר הק׳ בזה (וכפירוש הצ״צ בפירושו על התהלים על הפסוק והוא רחום), שע״י שמירת שערות הזקן ממשיכים מי״ג מדות הרחמים, שזהו רחמים רבים (עיין שם בהמילואים לפירוש יהל אור על התהלים).

במה שאתה כותב אודות התגברות על ענין הידוע, ידועה ההוראה בזה, שיש להתאמץ למעט ככל האפשרי במחשבה בזה, גם לא אודות תיקון הדבר, אלא שכיון שמחשבת האדם עסוקה תמיד, יש להשקיע את המחשבה בענינים שלומדים או עושים, גם את הצדקה שנותנים יש לחלק לפעמים רבות, ולתת זאת בזמנים מסוגלים (מהם בימות החול קודם התפלה בבקר ולפני מנחה), ובכלל להרבות באותיות התורה והתפלה ולעסוק בהשפעה בחינוך על טהרת הקדש, כפי הסדר, אבל שזה לא יפריע לסדרי הישיבה וגם לא לבריאות. והשם יתברך יעזור לך לבשר בשורות טובות בכל האמור לעיל ובקרוב.

בברכת כתיבה וחתימה טובה.

ו׳תעח
[כרך יז עמוד שכח]

ב״ה, י״ז אלול, תשי״ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו, בו מצטט את מכתבי הכללי לראש השנה של שנת תשי״ח, ושואל שדברים רבים שהם חלק מתוה״ק, לא נזכרים במכתב הכללי הנ״ל, כדבר חשוב לבני״י, ומביא הוכחות רבות מפסוקים ומאמרי חז״ל, אודות ענינים רבים, חשובים לבני״י, ושלא נזכרו במכתב הכללי, ואדרבה מהמכתב הכללי, ניתן לפרש, שהם אינם חשובים.

מפליא אותי, שרוצה לפרש במכתבי, שהדברים שכותב, הם ח״ו אינם חשובים, בזמן, ש**מובן מאליו**, ש**כל** תרי״ג מצוות ודרבנן ודקדוקי סופרים, חשובים הם לכל ישראל וניתנו ע״י הקב״ה למשה רבנו מסיני לכל ישראל, והחשיבות גדולה עד כדי כך, שבלשון הרמב״ם הלכות תשובה פרק ג׳ הלכה ח׳, שהאומר שאפילו רק פסוק אחד או מילה אחת מהתורה שבכתב וכן גם מתורה שבעל פה, משה רבנו אמרם מפי עצמו ולא מהקב״ה, נקרא כופר בתורה, וכפי שהוא מסיים שם, שאין לו חלק לעולם הבא.

במכתב הכללי הנ״ל, לא מדובר על חשיבות **בכלל**, רק הודגש הענין שבלעדיו חדלים להיות יהודים ר״ל. מה לנו יותר מענין הקרבנות, שכל ספר ויקרא וחלק גדול מספר במדבר, וסדר קדשים וכו׳ עוסקים רק בקרבנות, ומשחרב בית המקדש אין לנו (בלשון הפייט, במוסף ליום כפור) לא קטורת ולא קרבן, שלאף יהודי בכל העולם אין את הדבר, ויתירה מזו, שע״פ תורה, אסור להקריב כעת לא קרבן ולא קטרת, ואעפ״כ אתם נצבים היום כולכם, וגם היום כפשוטו **היום הזה**.

שאלתו, אודות מלחמה נגד פשרות, בה בשעה — כפי שמתבטא — שתורה שבכתב ותורה שבעל פה מלאות בפשרות, כמו פרוזבול, מכירת חמץ וכו׳.

מובן מאליו, שפשרה כוונתה, כמו ״קומפרומייז״ באנגלית, זאת אומרת לעשות פשרה עם התורה, אבל פרוזבול וכדומה הכתוב **ב**תורה

עצמה, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, שכאמור לעיל הרי **כל** זה ניתן למשה מסיני, והרי זה **חלק מהתורה** כמו עשרת הדברות וכו׳.

על פי מה שמצטט פסוקים ומאמרי חז״ל, רצוני לקוות שיש לו בכל יום קביעות עתים בלימוד התורה, כדין ומנהג ישראל, שחרית וערבית, ומזמן לזמן גם מוסיף בזה, שזהו סימן של חיות שצומח ומתוסף, והשי״ת יעזור שיוסיף בזה כמה וכמה.

בברכה לבשו״ט ולכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה.

ו׳תצג
[כרך יז עמוד שדמ]

ב״ה, כ״ב אלול, תשי״ח
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה למכתבה מיום הבהיר ח״י אלול.

בעת רצון יזכירו אותה ואת כל אלה שכותבת אודותם על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע כל אחד למה שנחוץ לו מתאים לתוכן כתבה.

וכיון שעל פי דברי חמי כ״ק אדמו״ר, ח״י אלול הוא כבר התחלה של ראש השנה, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה, כבר ישנו מקום לכך שמתחיל הענין של תכלה שנה וקללותי׳ ותחל שנה וברכותי׳, ומעתה ואילך תהיינה רק בשורות טובות בטוב הנראה והנגלה בכל הענינים שכותבת, ושזה יהי׳ בבריאות טובה וטוב לבב והרחבת הפרנסה.

בברכת כתיבה וחתימה טובה.

ו׳תצד

[כרך יז עמוד שדמ]

ב״ה, כ״ג אלול, ה׳תשח״י
ברוקלין, נ.י.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ בעל מרץ ורב פעלים כו׳
מו״ה שלמה שי׳

שלום וברכה!

בשמחה ובעונג קבלתי מכתבו, בו כותב, שכבר נתנו את המקדמה לבנין החדש בשעטומ״צ, בו יתרכזו כל העניינים של ליובאוויטש.

למותר להדגיש, שזהו חידוש גדול ביותר, והתקוה שיהיו לזה תוצאות ארוכות טווח טובות, עם פעולות נמרצות, גדולות, חשובות וממשיות, שיחדירו חיות בכל עניני ליובאוויטש בלונדון ובאנגלי׳ בכלל, וע״י הפצת המעינות יחדירו חיות וחיזוק במצב היהדות וחינוך על טהרת הקדש בפרט. השם יתברך יצליחו הוא וחבריו לדעה ושותפיו בעבודה, בהצלחה מרובה. חז״ל אומרים: אדם מקדש עצמו **(אפילו)** מעט מלמטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה, על אחת כמה וכמה כשיש הרבה מלמטה, ומעלין בקדש.

בנוגע לשם, הייתי מציע שיקראו לזה ״בית ליובאוויטש״ ואם מאיזו סיבה שהיא אין זה מתאים — ״בית חב״ד״.

ויהי רצון שיקויים תפארת אדם לשבת בית, וכביאור החסידות: דקאי על אדם העליון, הקב״ה, שיהי׳ לו בית ודירה לו ית׳, ע״ז שזה יהי׳ ממולא בתורה ומצוות מוארים בחסידות בהידור.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה לכל העוסקים בזה ולבני ביתם, ולו ולבני ביתו בפרט, להצליח בעניני הכלל ועניני הפרט.

בברכה לבשו״ט.

על יסוד הכתוב — חבר אני לכל אשר יראוך ולשומרי פקודיך — מצו״ב השתתפותי האישית בהוצאות ״בית ליובאוויטש״.

ו׳תצט
[כרך יז עמוד שנ]

ב״ה, כ״ה אלול, ה׳תשי״ח
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל אשר בכל מקום ומקום
ה׳ עליהם יחיו

שלום רב וברכה!

חדש אלול וביחוד ימי הסליחות ועשרת ימי תשובה הנם הזמן המתאים לערוך חשבון צדק, לא חשבון של רמיה, של השנה החולפת, ולהגיע מכאן לידי החלטה נכונה כיצד להעמיד את עצמו, את הבית וכל הענינים בשנה הבאה.

בה בשעה, הרי גם ימי סגולה הם הימים האלה, ימים הבאים בקריאה ותביעה,

— כפי נקודתו המרכזית של מזמור התהלים שאומרים בימים אלה פעמיים בכל יום:

״**בקשו פני את פניך ה׳ אבקש**״.

בקשו את הפנים, את הפנימיות בתוך עצמכם, את פנימיות הסביבה ואת פנימיות נשמתו של העולם. בקשו ותגלו את האלקות המחיה והממלאת את העולם.

שני הענינים — חשבון הצדק ו״בקשו פני״ — קשורים זה בזה ותלויים זה בזה.

כאשר באים לערוך חשבון צדק על העבר יקרה לעתים קרובות, קרובות מאד, שטועים ע״י שמביאים בחשבון רק את הנראה לעין, השטחי והחיצוני הנמצא בעצמו ובסביבתו.

הוא הדין בעריכת סדר החיים לשנה החדשה.

וזאת היא קריאתם ותביעתם של הימים האלה:

אל תמעיטו בהערכת כחותיכם ואפשרויותיכם אתם!

ככל שיש בידכם בבחינת ״מזומנים״, אפשרויות גלויות להתנהג

חדש אלול . . הנם הזמן: ראה טור אורח חיים ר״ס תקפ״א.
ימים הבאים בקריאה: ראה לקוטי תורה ראה (לב, ב).

בחיי יום יום כפי הוראות תורתנו תורת חיים, ככל שגדולה מדת האומץ שלא להתפעל מהסביבה העויינת וללכת בדרכי התורה והמצוה — גדול פי כמה וכמה הוא ״הון המלאי״ שבידכם: אפשרויות שאפשר להקימן תוך מאמץ מתאים, כחות פנימיים עצומים לעצמאות ולעמידה איתנה על מנת לקיים בחיים את כל הטוב והאמתי.

אולם לשם כך דרוש: ״**בקשו**״ — חפשו והוציאו אל הפועל את כחותיכם ואפשרויותיכם ואז יהא ״**ומצאת — כי תדרשנו**״.

* * *

כל הנ״ל כחו יפה ביחוד ובמדה רבה עוד יותר לגבי משפיעים ומנהיגים רוחניים: רבנים וכו׳ עד לאבי המשפחה ובעל ההשפעה הרוחנית בבית.

על כל צעד ושעל רואים כיצד הם עומדים בספקות ופחד: שמא תקיפים מדי הם הדיבורים, שמא הרבו לתבוע יתר על המדה, שמא גורמים ריחוק עי״כ וכו׳.

אליהם מופנית קריאת הימים האלה ודרישתם:

״**בקשו פני**״ — התבוננו, חפשו וגלו את הפנימיות שבנתונים להשפעתכם, העריכו אותם כפי עשרם הפנימי, לפי ממדי הנשמה שהיא חלק אלוקה ממעל ממש.

— שכן תוך גישה מתאימה ועבודה ללא ליאות אפשר להוציא אצל כל אחד ואחד את העושר והכחות הצפונים, למען יתחילו לפעול בהם בחייהם היום יומיים. —

תנו אימון ביהודים ותנו להם מה שהם, כבני ישראל, חפצים לקבל באמת: תורה תמימה עם כל מצוותיה, ועם הרעיון המרכזי: **התורה היא נצחית** — לכל הדורות ולכל המקומות.

* * *

ודוקא ע״י גישה זו מגיעים לידי חשבון צדק — להעריך את

חלק אלוקה: איוב לא, ב ובתניא רפ״ב — ממש.

להוציא אצל כל אחד ואחד: ראה רמב״ם הל׳ גירושין פ״ב בסופו: הוא רוצה להיות מישראל ורוצה הוא לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העבירות.

העושר . . הצפונים: תורת הבעש״ט: כי תהיו אתם ארץ חפץ . . איש אינו יכול להגיע עד חקר האוצרות הגדולים הטמונים בישראל . . שהם ארץ חפץ של הקב״ה (כתבי כ״ק מו״ח אדמו״ר. הועתק ב״היום יום״ ע׳ נד).

עצמו ואת כל אלה שרוצים להדריכם בדרך ישרה —

חשבון צדק על העבר וחשבון צדק על תכניות העתיד, למען תהא השנה הבאה שנה "מלאה" ממולאת בתוכן נכון בכל מה שתלוי באדם

וזה יגרום שתהא זו שנה שתהא מלאה ברכת ה' בכל הענינים הן בגשמיות והן ברוחניות.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה

מנחם שניאורסאהן

ו'תקה
[כרך יח עמוד א]

ב"ה, ערב ראש השנה, ה'תשי"ט
ברוקלין, נ.י.

סניפי נשי ובנות חב"ד
די בכל אתר ואתר
ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בעומדנו על סף השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה,

הנני מאחל להן, כולן בכלל וכל אחת בפרט, שנה טובה ומתוקה.

שבזה נכלל, כמובן — הצלחה בעבודה של סניפכן, הן בכמות (הגדלת מספר החברות) הן באיכות (העמקת העבודה).

ובענינים של תורה ומצוות, של טוב וקדושה, הרי — עד כמה שרק יהי' טוב, — תמיד יש מקום להוסיף עוד ועוד.

* * *

מכיון שיסוד העבודה הוא הרי הענין של אהבת ישראל, כמבואר בהרחבה במקומות רבים בתורת החסידות, ובפרט בשיחות קדש מרבותינו נשיאינו,

הנני מביא כאן, תמצית משיחה של כ"ק מו"ח אדמו"ר — סיפור, שסיפרו, בזמנו, אדמו"ר הצמח צדק,

שהיום — ערב ראש השנה, הוא יום הולדתו — של הצמח צדק — זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל.

* * *

הסבא הצמח צדק שמע מסבו — רבינו הגדול, אדמו״ר הזקן — מה שהוא שמע במעזריטש, סיפור אודות הבעל שם טוב:

הבעל שם טוב, לפני התגלותו וגם בשנים הראשונות לאחר התגלותו, נהג לסבב בעיירות יהודיות ובאמצע השוק קבץ סביבו את היהודים הפשוטים, אנשים נשים וטף, ולספר להם סיפורים. הסיפורים היו בעיקר מאגדות רז״ל. הוא נהג להאריך ולבאר להם את הסיפור, או שהוא קישר סיפור עם ענין המוזכר באגדות חז״ל, כדי שהענין יקבע ויקלט בשומעים.

פעם אחת, בהזדמנות שכזו, דיבר הבעל שם טוב אודות הענין של אהבת ישראל, עד כמה גדולה היא צריכה להיות אצל יהודים — כשיודעים את האהבה של הקב״ה ליהודים, והבהיר זאת בדוגמא:

באותה עיירה הי׳ יהודי בשם ר׳ יעקב, והוא הי׳ בקי בש״ס; גמרא, רש״י ותוספות בעל־פה, ונהג ללמוד בעל־פה

— בזמנים ההם לא הי׳ זה נדיר בעיירות היהודיות —

וכאשר לומדים בעל פה חייבת המחשבה להיות יותר מרוכזת בלימוד — מאשר כשלומדים מתוך ספר. פעם למד ר׳ יעקב — כאמור בעל־פה — תוספות גדול וקשה, ניגש אליו בנו הקטן ואמר לו איזו חכמה, ר׳ יעקב מאוד התפעל מחכמת הילד והפסיק מלימודו. זאת יכול לפעול ילד קטן.

כך גם, כביכול, השם יתברך — מבאר הבעל שם טוב — הוא עסוק — כפי שרז״ל אומרים, שלש שעות ראשונות יושב ועוסק בתורה כו׳, אך כאשר יהודי מתפלל, בא בבקשה לה׳ — הרי הוא מפסיק ומתעסק בתפילות ובבקשות של היהודים.

כאשר השם יתברך אמר למלאכים, שהוא רוצה לברוא אדם, שאלו המלאכים כיצד הוא יראה. בשמעם את המענה הם אמרו: מה אנוש כי תזכרנו, לשם מה נחוץ כזה אדם.

אך כאשר יהודי קם בבוקר, רץ להתפלל בציבור ותיקין, ולאחר מכן כל היום הוא טרוד ומוטרד, ועם כל זאת הוא זונח

את כל העסקים ורץ להתפלל מנחה בבית הכנסת, ובין מנחה למעריב, הוא שומע לימוד עין יעקב ומתפלל מעריב, והוא מביא הביתה ענין מעין יעקב וחוזר על כך לבני הבית,

הרי אז מקבץ השם יתברך את המלאכים, ומתפאר בפניהם באדם שברא ואומר להם:

אתם מלאכים, אין לכם ריחיים על צוארו (שום עול), לא אשה וילדים, שום טרדות, שום מסים וארנונות (הפרעות). לאדם יש ריחיים על צוארו, והריחיים האלו אני הוריתי לו לקחת על עצמו, על פי תורה עליו לפרנס את אשתו ובניו, והוא טרוד ומוטרד ויש עליו מסים וארנונות, עול הגלות, ועם כל זאת ראו כיצד הוא מתנהג.

כאשר נעמיק ונשער כיצד עם כל מעשה טוב שיהודי עושה — מתפאר הקב״ה, יפעל הדבר רבות.

* * *

כפי שכבר נתבאר פעמים אחדות, דיבורי הנשיאים והסיפורים ששומעים מהם, הם הוראה ולימוד לכל אחד מהשומעים. ובו זמנית גם נתינת כוח, חיזוק וברכה, שיוכלו לפעול זאת. והדבר תלוי רק בשומע, שימלא זאת לפי הכוונה.

והשם יתברך יעזור, שכאמור, יפעלו בזה ושיהי׳ בהצלחה בכל המובנים.

בברכת כתיבה וחתימה טובה, לכל אחת ובני הבית — שליט״א.

ו׳תקכד

[כרך יח עמוד כא]

ב״ה, י״ט תשרי, תשי״ט.
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחר הפסקה ארוכה, התקבל מכתבו מערב חג הסוכות, ובעת רצון יזכירו אותו ואת ילדיו שיחיו על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, כל אחד למה שנחוץ לו, מתאים לתוכן כתבו.

במה שכתב אודות אופן דיבורו, מובן וגם פשוט, שאין זה אלא ענין של עצבים, והעצה לזה היא התבוננות בענינים המחזקים את מדת הבטחון בהשם יתברך, והעיקר בענין השגחה פרטית, שהשם יתברך משגיח על כל אחד ואחד בכל פרט ופרט, ובכל רגע, וגם בפרט בענין קריאת התורה, הרי זה נעשה לכבוד השם יתברך, ולכבוד התורה, ואין כל משמעות למה שאנשים חושבים, שכל זה מקטין את השימת לב לאנשים, העומדים סביבו, ובמילא תקטן ותסתלק ההתרגזות.

אם קורה שמילה מסוימת קשה לבטא, אזי העצה הפשוטה היא, לחזור ולקרוא כמה מילים לפני זה (אם אין לפני זה שם), ואזי מילה זו מתבטאת בצורה חדה יותר יחד עם האחרות, ובטח הרופא המטפל בו יוכל למצוא ולייעץ לו יותר פרטים בזה.

וכאשר מצב הבריאות בכללות מתחזק, מורגשת הטבה גם בעצבים ותוצאותיהם.

בברכה לבשו״ט.

מפני קדושת המועד לא בא כ״ק אדמו״ר שליט״א על החתום, והנני חותם בשמו,

המזכיר

ו׳תקכז

[כרך יח עמוד כד]

ב״ה, כ״ה תשרי, תשי״ט
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳
מו״ה שמואל שי׳

שלום וברכה!

הנני מאשר קבלת מכתבו עם המצורף, שנמסר ללשכת חשאין.

והשם יתברך יעזור, שלאורך ימים ושנים טובות, יתמלאו משאלות לבבו לטובה, שיוכל לעבוד את השם יתברך בשמחה ובטוב לבב, שבעבודת השי״ת כפשוטה — זהו כדרשת רז״ל, כבד את ה׳ מהונך, אל תיקרי מהונך אלא מגרונך (רש״י משלי ג, ט) וכלשון משה רבינו רעיא מהימנא (זהר ח״ב צג, א) בחדוה דנגונא.

וזה יהי׳ כמדובר במאמרים, בריבוי השמחה, שעל זה מורה כפל הלשון, בשמחה ובטוב לבב,

עד שנזכה לריבוי האמיתי בכל הענינים, כההבטחה דופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה וגו׳ — ולנחלה בלי מצרים.

בברכה.

ו׳תקמ

[כרך יח עמוד לח]

ב״ה, ו׳ מ״ח, תשי״ט
ברוקלין.

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל את הידיעה, אודות האסיפה הראשונה בשנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה.

השם יתברך יעזור שההתחלה תהי׳ בשעה טובה, ולהמשיך בהצלחה בעבודה הכי חשובה במשך כל השנה,

ולפי דרישת תורתנו הקדושה תורת חיים, באופן של מעלין בקודש, לשגשג בעבודה בכל המובנים.

והרי זהו הסימן לחיות, צמיחה ושגשוג.

והשם יתברך יעזור שהעבודה תמשיך ללא קשיים, ותעשה בבריאות טובה ומצב־רוח טוב של כל אחת מהחברות וכל משפחתה — שיחיו.

על פי הוראת רבנו הזקן, שצריך לחיות עם הזמן, עם הפרשה בתורה שקוראים השבוע,

הנני חותם בענין מפרשת השבוע — הברכה שהשם יתברך נתן לאברהם אבינו ועל ידו לבניו ובני בניו, יהודים בכל מקום שהם:

ואברכה ואגדלה שמך והי׳ ברכה,

וכפי שרבותינו זכרונם לברכה מבארים את התוכן של והי׳ ברכה, לקרב את הרחוקים, לטהרם ולקרבם לאבינו שבשמים (בראשית רבה פרשה לט, יא).

ומובן מאליו גם על פי העיקר ופשט הפסוק, להיות מבורכים בכל המצטרך בגשמיות וברוחניות.

בברכה לבשורות טובות בכל הנזכר לעיל.

ו׳תקנג
[כרך יח עמוד נג]

ב״ה, י״ג מרחשון, ה׳תשי״ט
ברוקלין, נ.י.

למחלקות הנשים
לטובת בתי הספר ״בית רבקה״
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

שימח אותי לשמוע אודות העבודה הטובה של הנשים לטובת בתי הספר ״בית־רבקה״, ובפרט אודות הארוע המתוכנן — סעודת הצהרים השנתית, חנוכת הבית של מחלקת קראון הייטס, והמבצע של המחלקה בווסט־סייד.

הנני מקוה, שכל המבצעים יחזקו וירחיבו את הפעולות של מחלקות הנשים החשובות עבור בתי הספר בית־רבקה, בהתאם לציווי חכמינו, זכרונם לברכה, — מעלין בקודש — לשגשג בעבודת הקודש, בפרט עבודה קדושה כזו, כחינוך הכשר על טהרת הקדש של בתי הספר בית רבקה.

בפרשת השבוע ובפרשיות הבאות, מספרת לנו התורה הק׳ את אשר אירע עם האבות והאמהות שלנו. החכמים, זכרונם לברכה, אומרים ש״מה שהתרחש עם האבות זהו רמז לבנים״. בזה נכלל, מטבע הדברים, גם מה שאירע עם האמהות שלנו, שרה, רבקה, רחל ולאה. נסיונותיהן והתמסרותן להעמיד דורות של ילדים יהודיים נאמנים, בני ובנות אברהם, יצחק, יעקב, שרה, רבקה, רחל ולאה — הם סימן ולימוד לכל הנשים היהודיות, בפרט עבור נשות דורנו. ההוראה המעשית מכך היא, שכאשר נראה שישנם קשיים, או אפילו הפרעות, הרי זה דבר ודאי, שאלו הם רק **נסיונות**, שהקב״ה מעמיד בפני יהודי, כדי לעורר אצלו, או אצלה, כוחות יותר גדולים, ואפילו כחות נעלמים כדי להתגבר על הקשיים, שנועדו מלכתחילה כדי להתגבר עליהם. נדרש רק רצון חזק, כי הקב״ה כבר נתן לפני זה את

הכוחות הנחוצים לכך, שכל אחד ואחת ימלא את שליחותו/ה. מובן מאליו שמילוי השליחות הוא הזכות הגדולה ביותר והאושר האמיתי לכל אחד ואחד בפרט, הם ובני משפחתם, ולהתברך מהשם יתברך מידו המלאה, בגשמיות וברוחניות, בכל המצטרך.

בברכה והצלחה בעבודה.

ו'תקסא

[כרך יח עמוד ס]

ב"ה, כ' מ"ח, תשי"ט
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבך, בו אתה כותב אודות ההצעה להיות בודק ולאח"ז שוחט בהמילטון.

בכלל נהוג שלפני שאדם נעשה שוחט עצמאי, בעיר שאין בה עוד שוחטים אחרים, יש להיות קודם שוחט בפועל עם עוד שוחטים מומחים. אף שלמדו את ההלכה מפי ספרים ומפי שוחטים, וגם מעט ניסיון מעשי, עדיין אין זה מגיע לידי להיות שוחט בפועל (היינו לקבל משרת שו"ב בעצמו), שכן אין חכם כבעל נסיון. ואפילו במקום שבו שוחטים רק לגלאט, אי אפשר לחזות מראש אלו שאלות וספיקות עלולים לצוץ. ולכן צריך עדיין להיות עם השוחטים במונטריאול ולרכוש יותר נסיון מעשי, שיהי' דיו כדי להיות שוחט עצמאי בעיירה. ואם יש ספק, הרי ידוע, שב ואל תעשה עדיף. ובפרט בענין אחראי כהאמור, והשם יתברך ינחה אותך באופן הטוב לפניו בכל האמור.

בברכה לבשו"ט.

ו׳תקצג
[כרך יח עמוד צב]

ב״ה, ט׳ כסלו, תשי״ט
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מ 11\16.

בתמהון גדול קראתי בו, שאינך לומד עוד בישיבה, אף שגילך הוא רק 20 שנה, והרי מבואר בספרים הקדושים, עד כמה חשוב לימוד התורה כל משך חיי האדם, ועל אחת כמה וכמה בשנים שעדיין אין את עול הפרנסה של משפחה, וכביטוי המשנה הידוע, אם לא עכשיו אימתי, והשאלה אודות תכלית, הנה עדיין יש די זמן, כי סוף כל סוף, פרנסה תלוי׳ בהשם יתברך, שרק הוא הזן את העולם כולו בטובו בחן בחסד וברחמים, והוא ברוך הוא ציוה זאת, שילמדו תורה ויקיימו מצות, וגם כאשר מגיע כבר הזמן, ויש להתעסק, הרי די, עד החתונה, להתלמד את המקצוע כמה שעות, ובזמן הנותר אפשר גם ללמוד בישיבה.

מה שאתה כותב אודות לימוד אלקטרוניקה בבית, אין זה מובן, כי הלימוד כרוך במכונות ומכשירים שונים, שניתן להשתמש רק בבית־ספר, אלא שאולי הביטוי ״אלקטרוניקה״ אינו הנכון.

בעת רצון יזכירו אותו על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע וגם את אמו תחי׳ למה שנחוץ לה, ומובן שכל הוספה בעניני תורה ומצות, של כל אחד מבני המשפחה, ובפרט שלך, המביא את הבקשה, תוסיף בברכות מהשם יתברך בכל הנחוץ.

דבר נכון, שתשמור את התקנה לומר בכל יום לאחר התפלה בבוקר את השיעור תהלים חדשי — כפי שהתהלים מחולק לימי החודש — ובכל יום חול קודם התפלה, לתת כמה סנט לצדקה, ואמך תחי׳ תשמור את המנהג הטוב של בנות ישראל, לתת לצדקה כל פעם לפני הדלקת הנרות בערב שבת ובערב יום טוב.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ו׳תרח
[כרך יח עמוד קו]

ב״ה, י״ט כסלו, ה׳תשי״ט
ברוקלין, נ.י.

אל אחינו בני ישראל
חובבי ומוקירי תורה ומצוה
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

ביום הבהיר י״ט כסלו, יום הגאולה של רבנו הזקן, בעל התניא והשולחן ערוך, שהאיר את עיני כללות ישראל באור הכפול, שני־אור, אור דנגלה דתורה ואור דפנימיות התורה,

הנני פונה בקריאה לכל אלו שתורה ומצוות יקרים להם, בקשר לחגיגה השנתית של הישיבה המרכזית ״תומכי־תמימים״ ליובאוויטש, העתידה להתקיים בע״ה ביום א׳, ב׳ שבט הבע״ל.

ענינו של י״ט כסלו, שהביא את גאולתו של רבנו הזקן ואת הפריחה הגדולה של שיטתו, המיוסדת על הכלל הגדול, ש**אהבת ה׳ אהבת התורה ואהבת ישראל הן כולי חד** — מזכיר, דורש ומעודד כל אחד מאתנו בחובותינו לעצמנו ולכלל ישראל, חובות שמוכרחים לבוא לידי ביטוי במעשה בפועל ובמידה הולכת וגוברת.

בישיבות ליובאוויטש והמרכז שלהם — ישיבת ליובאוויטש המרכזית ״תומכי־תמימים״ בברוקלין, שכ״ק מו״ח אדמו״ר חזר ונטע כאן עם בואו לאמריקא לפני תשע־עשרה שנים, מתחנכים דורות החדורים באהבת ה׳ אהבת התורה ואהבת ישראל עד למסירות נפש.

חוב קדוש הוא על כל היהודים חובבי תורה ומצוה, לתמוך בישיבות ליובאוויטש ובמיוחד כעת, לאור החגיגה השנתית, ליטול חלק ולסייע להבטיח את הצלחת הארוע השנתי, שיש לו כזו משמעות רבה לחיזוק והמשך התפתחות הישיבה המרכזית ״תומכי־תמימים״ ליובאוויטש בברוקלין.

זכות בעל השמחה של יום זה וזכות רבותינו נשיאינו, ממשיכי דרכו הק׳ — זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, בטח תעמוד לכל אחד מהתומכים שיחיו במצטרך להם, שיהי׳ אצלם: פדה בשלום — להפדות מהנצרך בזכות הצדקה, המביאה שלום בעולם.

וכל פעולה טובה בזה באופן דמוסיף והולך, תמשיך גם את ברכות השי״ת במידה גדלה והולכת.

בברכת כל טוב בגו״ר

מנחם שניאורסאהן

ו׳תרי
[כרך יח עמוד קח]

ב״ה, כ״א כסלו, תשי״ט
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ
מו״ה אברהם דובער שי׳

שלום וברכה!

רצוני להודות לו על שהעביר אלי את הספר תולדות רמ״א קרמר, תיאור אודות אביו ע״ה, באידיש ובאנגלית.

ובטח נמצא הספר אצל כל בני המשפחה והעיקר אצל הצעירים, כמבואר במקומות רבים והוא גם מובן בשכל, שתיאור הביתיות בדורות הקודמים, ובכלל זכרונות מהעבר, אין כונתם רק לספר ספור נאה אודות אדם נאה, אלא הכונה היא, שזה יעורר אצל הקורא, ובפרט כשהקורא הוא אחד מבני המשפחה, רצון חזק, ללכת בדרך הסלולה של בעל הזכרונות, ובאופן כללי להתנהג בדרך זו, וכך לגרום נחת רוח לנשמתו, ודבר זה מצופה מכאו״א, הרי שיש לצפות לכך מבני המשפחה במידה הרבה יותר גדולה.

ובראותה כיצד ילדי׳ (הוא ואחיו שיחיו) נוטלים חלק בכל הענינים, שהיו כל כך יקרים אצל בעל הזכרונות, אביהם ע״ה, הרי זה גשר־ברזל, שעליו יכולים לעלות גם ילדיו וילדי אחיו, וכפי הפתגם המעשה הוא העיקר, שהנכדים של בעל הזכרונות ילכו בדרכו, לתמוך בכל הענינים והמוסדות שהיו כה יקרים לו, ובכללות, להיות דוגמא חי׳, שבה ישתקף דיוקנו של בעל הזכרונות, והרי ידוע מאמר חז״ל, שכאשר רוצים באמת, מצליחים.

בברכה לחנוכה שמח, לו ולאחיו עם בני משפחותיהם שיחיו.

ז״ע נתקבל המכתב.

ו׳תריא
[כרך יח עמוד קט]

ב״ה, כ״א כסלו, תשי״ט
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה למכתבה מח״י כסלו, בו כותבת אודות מצב הבריאות של הילדים שי׳, ומסיימת בשאלה כיצד לנהוג בנוגע למאכל לא מהודר, ומשערת שהמאכל יכול להוסיף לילדים תאבון.

בכלל הידור במאכלים (כמבואר במקומות רבים) נוגע לא רק לשמירת המצוה, אלא כיון שמכל מאכל נעשה אחר כך דם ובשר הגוף, המתקשר עם הנשמה, הרי שכשרות ועדינות המאכלים, משפיע על האופי והמדות טובות של זה המשתמש במאכל, ולכן כל תוספת בהידור, עדינות וטהרת המאכל, צריכה גם היא להחשב כהוספה בבניית והטבת ועידון האופי והמדות. ואם כן הוא אצל מבוגרים הרי עאכו״כ שכן הוא אצל ילדים, שהאופי שלהם הולך ונבנה. ולכן חשוב ביותר, באיזה כיוון מובילים אותם בזה.

על פי האמור לעיל, מובנת דעתי, אשר כיון שלא מדובר ח״ו בענין שכל הבריאות תלוי׳ בו, ואין זה אלא — כתוספת טעם וחיזוק, אין להפחית בהידור המאכלים. ובטח אפשר למצוא עצות ודרכים אחרות כיצד לחזק את התאבון, ולעשות את הילדים בריאים יותר, לא על חשבון כשרות והידור . .

בברכה לבשו״ט,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ו׳תריד
[כרך יח עמוד קיב]

ב״ה, כ״ו כסלו, תשי״ט
ברוקלין

הרה״ח אי״א נו״נ מלאכתו מלאכת שמים
מו״ה גרשון מענדל שי׳
וזוגתו הרבנית מרת בתי׳ תחי׳

שלום וברכה!

בנועם נתקבל מכתבם מכ״א כסלו, בו כותבים ראשי פרקים מפעולותיהם בפריז ובמשך הנסיעה.

ולפלא שאינם מזכירים מאופן הסתדרותם במילאן, לבד המלות האחדות ע״ד הנסיעה, ובטח ימלאו בהזדמנות הבאה.

והשם יתברך יעזור שזה יהי׳ בהצלחה גדולה בכל הפרטים לנצל במלוא המדה את הברכה וההצלחה שנותנים בזה מלמעלה, ולעשות זאת מתוך שמחה וטוב לבב, ומתאים להוראה מימי חנוכה, שהרי נצטוינו להוסיף בנרות ואור מיום ליום, ואחכה לבשורות טובות בכל הנזכר.

בברכה להצלחה מופלגה ובשורות טובות וכל המפרט הרי זה משובח . .

ובברכה לחנוכה שמח.

מוסג״פ — מעות חנוכה והוא כאילו זהו בכסף גם בגשמיות. ויה״ר שיהי׳ שקל שלם בשקל הקודש כמבואר בתו״א ובכ״מ בדרושי תשא את ראש.

ו׳תריז
[כרך יח עמוד קטו]

ב״ה, נר חמישי דחנוכה, ה׳תשי״ט
ברוקלין, נ.י.

הוו״ח אי״א נו״נ כו׳ מו״ה יוסף חיים שי׳
וזוג׳ מרת איטע רחל תחי׳

שלום וברכה!

שמחתי לקבל פ״ש ע״י הרה״ח וו״ח אי״א נו״מ עוסק בצ״צ בעל מרץ וכו׳ מוה״ר ארי׳ ליב שי׳ קרמר, שאפשרתם לכתוב ספר־תורה חדש והכנסתם אותו לישיבת ״תומכי־תמימים״ ליובאוויטש במונטריאול.

מיותר להדגיש את החשיבות והקדושה של מצות כתיבת ספר־תורה, בפרט הכנסתו למקום בו יודעים איך להעריך קדושה של ספר־תורה, שהוא הדבר הקדוש ביותר שיש לבני ישראל. זהו הרי התוכן של ישיבת תומכי־תמימים — להעמיד תלמידים שידעו כיצד להעריך את הקדושה של התורה ושל נותן התורה ושל העם הקדוש, ולאחד בתוכם את אהבת השם, אהבת התורה, ואהבת ישראל בחיי היום יום.

זכות המצוה הקדושה תעמוד להם, שמצוה גוררת מצוה, מצוה אחת תביא שני׳ ובאופן דמוסיף והולך, וזה יביא להם ולכל אשר להם את ברכות הקב״ה באופן דמוסיף והולך, כפי שהדבר מרומז בנרות חנוכה, שמדליקים באופן של **מוסיף והולך**, להחדיר יותר ויותר אור של תורה ומצוות בבית היהודי ובסביבתו.

בברכה.

ו׳תרלט
[כרך יח עמוד קלז]

ב״ה, י״א טבת, תשי״ט
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה למכתבה מ 13/12, בו מתארת את המצבים השונים שהיא ובעלה שי׳ עברו, ועושה סך הכל, שתמיד הי׳ לא טוב וגם כעת לא טוב וכו׳, ומזה מובנת השקפתה בנוגע לעתיד.

מפליאה אותי מסקנתה לסך־הכל שכזה, בשעה שהיא עצמה הרי כותבת שמכל המשפחה נותרו רק בודדים והיא ביניהם, גם כותבת אודות חסרונות ומחלות שונים שעברו, גם אודות בעלה שי׳ כותבת, שלא שיערו וכו׳ והוא עסק בענינים וכו׳, ושניהם נמצאים בדירה וכו׳.

בהתבוננות בכל מה שמתרחש, ולא רק בחיצוניות אלא גם במה שנעשה בתוך הבית, היתכן, שהסך־הכל הוא זה שכותבת?!

כמובן, צריך לבקש מהשם יתברך שיהי׳ יותר טוב ועוד יותר טוב, שהרי הוא עצם הטוב, ומטבע הטוב להיטיב, אבל גם אין להתעלם מהחסדים של השם יתברך שכבר ראו, ובפרט שכפי שכותבת ראו חסדים גלויים, ונסים גלויים.

רצוני להדגיש, שאין בכוונתי לומר בזה שאין לשים לב למה שנחוץ, וגם אין כוונתי לומר שלא חסר לה בענינים עיקריים הנ״ל, רצוני רק להדגיש את הטוב, וטוב במידה מרובה, שהיא ובעלה ראו גם בעיני בשר.

נקודה נוספת בזה (ואשר איננה פחות חשובה), המבוארת בתורתנו הק׳, אשר מדת הברכות מהקב״ה תלוי׳, במידה מסוימת, באופן שהאדם מקבל אותם, והנהגה בהתאם לזה והכרה בחסדים, מרחיבה את הצנור והכלים לקבל את חסדיו בעתיד הקרוב ובעתיד בכלל.

מהעצות היעוצות לזה, כאשר רוצים לקבל הוספה בברכות מהשם יתברך, היא לעשות טובה ליהודי נוסף בגשמיות או ברוחניות, וכשם שנתינת צדקה בגשמיות היא צורך של כל אחד, היינו שלכל אחד ישנה יכולת בזה, כך גם בעשיית טובה ברוחניות, וככל שמוסיפים בזה, הרי נוסף על כך שמקיימים ציווי של התורה, ואהבת

לרעך כמוך שרבי עקיבא אומר על זה שזהו כלל גדול בתורה, ואשר זה מוסיף בברכות מהשם יתברך, נוסף כאן גם הסיפוק הנפשי, שרואים פרי טוב בעמלו, ואשר זה משפיע ישירות ובעקיפין להטבת הבריאות ועל הערכת ההשקפה של כל המתרחש עמו ובסביבתו, ויהי רצון שתבשר בשורות טובות בכל הנ״ל.

מהנכון לבדוק את התפילין של בעלה וגם את המזוזות בדירתם, ושתשמור את המנהג הטוב של בנות ישראל, לתת לצדקה כל פעם לפני הדלקת הנרות בערב שבת ובערב יום טוב.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ו׳תרמו
[כרך יח עמוד קמה]

ב״ה, ט״ו טבת, תשי״ט
ברוקלין.

מרת זלטה תחי׳

ברכה ושלום!

לאחר הפסק ארוך נתקבל מכתבה מיו״ד טבת, יהפך לששון ולשמחה בקרוב, עם התמונה המצורפת של הסמינר ובית הספר מקצועי.

והשם יתברך יעזור שמתוך שמחה וטוב לבב לא זו בלבד שתמשיך את העבודה הכי חשובה אלא גם תוסיף בזה ותשפיע על הסביבה שגם הם יעשו כן והכל באופן דהולך ומוסיף, ובטח למותר להאריך אודות חשיבות הדבר, ובטח גם למותר להאריך אודות גודל הפליאה והצער, שיוצרות כאן הידיעות על היחס ה״פרוה״ של רבים מאנ״ש למוסד, מבלי הבט על ריבוי השיחות של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע ששמעו בעל פה ואשר ישנם גם בכתב, אודות החשיבות הכי גדולה של מוסדות כאלו.

ויהי רצון שלפחות מכאן ולהבא יוסיפו ויתבוננו בעומק יותר בשיחות האמורות ובאופן שיביא למעשים בפועל במידה הגדולה ביותר האפשרית, כי ישנה האפשריות המירבית ולמרבה הצער חסר

רק הרצון, כפתגם הידוע, אתה יכול אבל אינך רוצה (מאזשעס דא ניע חאטשעס).

בעת רצון יזכירו את כל אלה שכותבת אודותם על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, וזכות עבודתה עבור המוסדות האמורים לעיל תעמוד לה ולב״ב לבשר בשורות טובות בכל מה שכותבת.

בברכה.

ו׳תרנ

[כרך יח עמוד קמח]

ב״ה, י״ח טבת, תשי״ט
ברוקלין.

אגודת נשי ובנות חב״ד סניף בוסטון
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בעונג רב קראתי את הדו״ח שלהן ובמיוחד במחלקת טהרת המשפחה.

דבר ראוי שתתקשרנה עם מרכז אגודת נשי ובנות חב״ד ותמסורנה להן במיוחד אודות חלק זה של עבודתן, שודאי אפשרי לפעול באופן כזה או דומה גם בסניפים רבים של אגודת נשי ובנות חב״ד, ומהנסיון ומהידיעות שלהן אפשר ללמוד כיצד יגש כל סניף בעירו לעבודה, וכיצד להגדיל את ההצלחה בזה בעזרת ה׳.

השם יתברך יעזור שיצליחו בהאמור, וכן בשאר מחלקות עבודתן, ובאופן של מעלה מעלה, ובריאות מתוך שמחה וטוב לבב.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ו׳תרסו
[כרך יח עמוד קסג]

ב״ה, כ״ז טבת, תשי״ט
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״מ באמונה
מו״ה יעקב שי׳ הכהן

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ״ו טבת, עם המצורף.

בהוספה למה שידובר — בלי נדר — ע״י הטלפון, רצוני לעורר כאן על מה שכותב על פי פתגם הידוע של אדמו״ר הזקן, שצריך לחיות עם פרשת השבוע.

בה מדובר, אודות עבודה קשה ועבודת פרך.

מדובר בענין זה, בתורה אור בדרושי פ׳ שמות, וגם באור התורה להצמח צדק ובעוד מקומות [ומיוסד על הזוהר הקדוש], שהענינים המנויים בפרשה, ניתן לעבור אותם ע״י עבודה רוחנית, וזהו, כפי שאומר שם, עבודה קשה, דא קושיא, בחומר דא קל וחומר, ובכל עבודה בשדה דא ברייתא, ובלבנים דא לבון הלכתא.

ועבודה זו הרי הרבה יותר נעימה, וגם השכר גדול יותר, וק״ל.

וכמדומה, שגם בתוכן ענינים דפ׳ שמות, מדובר בזה, אף כי בקיצור.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור ושבת שמח ור״ח שמח ולקחת מהשמחה על כל השבוע והחודש כולם.

ו׳תרסט
[כרך יח עמוד קסז]

ב״ה, ערב ראש חודש שבט, ה׳תשי״ט
ברוקלין, נ.י.

אל המשתתפים בדינר השנתי ה־19 של
מרכז הישיבות ״תומכי־תמימים״ ליובאוויטש
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

הדינר של שנה זו — ב׳ שבט — מתקיים בסמיכות לשני ימים חשובים בחודש, בעלי משמעות מיוחדת לישיבות בכלל ולישיבות תומכי־תמימים בפרט.

* * *

ביום הראשון בחודש שבט, מספרת לנו התורה (דברים א, ג), התחיל משה רבינו לומר את ספר דברים — משנה תורה לישראל.

למשנה תורה היתה משמעות מיוחדת גם בתור הכנה לישראל — ערב כניסתם לארץ ישראל. בעת יציאתם ממקום שבמשך שנים ארוכות לא היתה להם כל דאגה גשמית, היכן שכל צרכי מזון, ביגוד וקורת גג סופקו להם באופן אלוקי (ע״י המן, באר, ענני כבוד וכו׳), ולפני הגיעם למקום יישוב וחיים מסודרים, שם עליהם לחרוש ולזרוע ולקצור ולהתעסק בכל שאר ענייני העולם — הי׳ עליהם לקבל כוחות רוחניים מיוחדים וסייגים, כדי שלא רק שלא יתגשמו בעולם הגשמי, אלא אדרבה, יחדירו קדושה, יאירו וירוממו את העולם הגשמי סביבם, שהם יעשו את הגשמיות — רוחניות, ע״י תורה ועבודה, צדקה וגמילות חסדים.

וזהו גם — במיוחד בדורות האחרונים — תפקידן של ישיבות.

לא כפי שסבורים אחרים, שעיקר תפקיד הישיבות הוא להכשיר רבנים, שוחטים ושאר כלי־קודש, אלא העיקר והתפקיד המרכזי, הוא — להכשיר ״סתם״ יהודים, שלפני שהם יוצאים לעולם ונעשים בעלי־בתים, בעלי־עסקים וכדו׳ — יספיגו עצמם תחילה ויהיו חדורים בתורה ויראת שמים, ולאחר מכן, בהיותם בעולם, ירוממו את כל סביבתם — ע״י שיבססו את כל היהודים סביבם באהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל בחיי היום יום.

* * *

היום העשירי בשבט הוא יום השנה של כ״ק מו״ח אדמו״ר, המנהל של ישיבת ליובאוויטש הראשונה אשר (נוסדה ע״י אביו כ״ק אדמו״ר (מהורש״ב) בליובאוויטש לפני 62 שנים, ו)הודות לו התפתחה גם באמריקה לפני 19 שנה.

וגם בישיבות ליובאוויטש באמריקה, העמיד כ״ק מו״ח אדמו״ר את האמור כמטרה:

בד בבד עם העמדת תלמידים גדולים בתורת הנגלה גדולים בתורת החסידות — עיקר השליחות תהי׳ — העמדת תלמידים בעלי מסירת נפש עבור אהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל — ודוקא באמצעות מעשים בפועל. והצליח גם בכך — כפי שרואים זאת בתמימים בארבע כנפות הארץ.

לאורו של יום ההילולא — י״ד שבט — של מייסד מרכז הישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש באמריקה, בטח יעורר כל אחד ואחת בעצמו כחות לתמוך במרכז הישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש במידה הגדולה ביותר.

וע״י כך יזכה לברכות הא־לקיות, אשר בעל ההילולא מעורר רחמים רבים להמשיך לכל אחד ואחת הנוטלים חלק בתמיכת והרחבת המוסדות הקדושים שיסד, הם ובניהם ובנותיהם וכל אשר להם שליט״א.

בכבוד ובברכה.

מ. שניאורסאהן

ו׳תרעו
[כרך יח עמוד קעד]

ב״ה, ט׳ שבט, תשי״ט
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום א׳ עם הפ״נ שיקרא בעת רצון על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע.

בו כותב ע״ד מצב בריאותו, ומחשבות וכו׳.

ומובן, שפלא גדול אצלי על כך, שכן הרי ידוע ומפורסם, ואצל חסידים בפרט, העצה טובה והוראה של רבותינו נשיאינו, חשוב טוב יהי׳ טוב, וכפי שידוע מהסיפורים הרבים, שהתקיים כן **בפועל**, ובפרט שההשגחה העליונה הביאה אותו לכפר חב״ד, מיסודו ובהנהלתו של כ״ק מו״ח אדמו״ר נשיא ישראל, שהתעוררות ר״ר שלו על כל תושבי הכפר חב״ד, הם וכל אשר להם, היא במיוחד שם, הרי האמור לעיל נכון כמה פעמים ככה, ואין להאריך בדבר הפשוט, והנני מצפה לשמוע ממנו בשורות טובות בזה, וכן שהוא משפיע על שאר תושבי כפר חב״ד, לחזק את מצב רוחם, כדי להוסיף צנורות וכלים, כדי לקבל את הברכה והצלחה גדולה אשר משפיעים מלמעלה למטה, ויהי רצון שתכה״י יבשר טוב בטוב הנראה והנגלה.

המחכה לבשורות טובות.

ו׳תרפ

[כרך יח עמוד קעז]

ב״ה, י״ב שבט, תשי״ט
ברוקלין.

שלום וברכה!

על יסוד המבואר במקומות רבים בתורתנו הק׳, שכל ענין, כאשר הוא קשור גם בדבר של פועל, זה מחזק יותר את הוודאות שהענין יתקיים במלוא המידה.

שבזה מוסברת גם החשיבות הכי גדולה של מצות מעשיות דוקא, כפי שדובר גם במאמר של יום ההילולא של כ״ק מו״ח אדמו״ר נשיא ישראל, יו״ד שבט, ובזה מבואר גם מה שמצינו אצל נביאים רבים שהשם יתברך הורה להם לעשות גם דבר של פועל, שירמז על ענין הנבואה, כי זה מבטיח יותר את קיום הנבואה. וזהו גם תוכן המשנה (אבות ג, טו) והכל לפי רוב המעשה (ראה שם בפירוש המשניות להרמב״ם),

על יסוד זה האמור לעיל, רצוני כהוספה על מה שדברנו, לרשום זאת גם בכתב:

השם יתברך יתן לו ולכל אחד מבני ביתו שי׳ ברכתו והצלחתו במלוא המידה בכל הנחוץ, הן בענינים רוחניים והן בענינים גשמיים,

ובענין הכי חשוב, לקבל נחת אמיתי, שזהו נחת יהודי חסידי מכל אחד מהילדים והנכדים שלו, ולקבל זאת בבריאות ובשמחה ובטוב לבב.

וזכות מה שלהבא יוסיף לעשות במידה גדולה בהרבה בעניני צדקה וגמ״ח ביחוד, ועניני תורה ומצוות בכלל, הן בד׳ אמות שלו והן בכל הסביבה, תהי׳ הצנור הטוב והרחב, לקבל את ברכות השי״ת בטוב הנראה והנגלה.

בברכה.

ו׳תרפד

[כרך יח עמוד קפ]

ב״ה, ט״ז שבט, תשי״ט
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה למכתבה.

בעת רצון יזכירו אותה ואת ילדי׳ שיחיו על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, לתוכן כתבה, והעיקר לגדל את ילדי׳ שיחיו לתורה ולחופה ולמעשים טובים.

ובשאלתה, בנוגע לבר מצוה של בנה שבתמוז ימלאו לו שלש עשרה שנה, לאורך ימים ושנים טובות והוא יתום מאביו וכו׳.

למנהגנו אין עושים שום שינוי, ומתחילים להניח תפילין שני חדשים לפני יום בר המצוה שלו, ואת בר המצוה עורכים ביום ההולדת שלו.

בטח שומרת את המנהג הטוב של בנות ישראל, לתת לצדקה בכל פעם לפני הדלקת הנרות בערב שבת ובערב יום טוב, ומהנכון לבדוק את המזוזות בדירתה, שתהיינה כולן כשרות כדין, וגם להשתדל להרגיל את הבן שי׳ שיאמר בכל יום לאחר התפלה בבקר את פרק התהלים, מתאים לגילו [החל מבר־מצוה מפרק יד, ובשנה שלאחרי׳ פרק ט״ו וכן הלאה].

בברכה לבשורות טובות,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ו׳תרצב
[כרך יח עמוד קפח]

ב״ה, ח״י שבט, תשי״ט
ברוקלין.

מרת חי׳ שינא מיכלא תחי׳

ברכה ושלום!

במענה למכתבה מי״ג שבט.

שמחתי לקרוא בו, שכבר מרגישה יותר טוב, והשם יתברך יעזור, שההטבה תגדל יותר ויותר, ובפרט שהרי הזכירו אותה על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, ובעת רצון יזכירו אותה פעם נוספת — לזה, ולמה שנחוץ לה בכלל.

והרי ידוע פסק דין רבותינו נשיאינו: תחשוב טוב יהי׳ טוב. וכפי שידועים סיפורים רבים בזה, כיצד ראו זאת גם בעיני בשר.

כיון שמחשבת האדם צריכה להיות עסוקה תמיד, מצו״ב העתק מה שדובר בהתועדות של יום ההילולא, בנוגע לנשי חב״ד, ועבודתן הכי חשובה, במשפחה הפרטית שלהן ובסביבה. וכמו בכל דבר טוב, הרי עד כמה שיהי׳ טוב, תמיד יש עוד מקום לתוספת. והנני מקוה שזה יביא גם אותה — לפעול בזה בטוב לבב ובשמחה, וגם זה יוסיף בברכות השי״ת להטבת הבריאות.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור,

מ. שניאורסאהן

ו׳תרחצ
[כרך יח עמוד קצד]

(כ״ד שבט תשי״ט]

במענה למכתבו מיום ה׳, בו כותב אודות הסברה לנסוע לחתונה של בנו שי׳ בשעה טובה ומוצלחת.

ולכאורה אינו מובן: לעשות נסיעה כזו שכרוכה בכאלו הוצאות כספיות (בהוספה גם על הזמן), שאפילו אם הכסף נמצא במזומן, הרי לפי מצב החתן והכלה, אפשר להשתמש בכסף להסתדרותם, שבטח גם סכומים גדולים יותר יביאו להם תועלת.

והשם יתברך יעזור, שיחליט כפי שטוב באמת. ולאריכות ימים ושנים טובות יהי׳ לו נחת יהודי אמיתי, ונחת חסידי מכל ילדיו שיחיו.

ו׳תרצט
[כרך יח עמוד קצה]

ב״ה, כ״ו שבט, תשי״ט
ברוקלין.

אגודת נשים של ברונזוויל־איסט ניו יורק
ה׳ עליהן תחיינה.

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל את מכתבן־דו״ח מהמסיבה השנתית, שהיתה למחרת יום הסגולה יום ההילולא־השנה של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע נשיא ישראל, עם הרשימה כיצד חולקו הכספים שנאספו.

והשי״ת יעזור שעוד רבות בשנים כאו״א מהן וההנהלה בראשן, יעשו בעד המוסדות של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, ובאופן דהולך ומוסיף ולעשות זאת בבריאות ובטוב לבב.

והרי ידוע שהקב״ה משלם לכאו״א שעושה בעניני תורה ומצות במצטרך לו הן בגשמיות והן ברוחניות.

בברכת הצלחה בעבודתן ולבשורות טובות.

ו׳תשמג
[כרך יח עמוד רמב]

ב״ה, ג׳ אד״ש, תשי״ט
ברוקלין.

ברכה ושלום!

ע״י הרה״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ רב פעלים וכו׳ מו״ה יהודה צבי שי׳ פוגלמן, הגיע אלי בקשת ברכה פ״נ עבורה ועבור בעלה שי׳

ובעת רצון יזכירו אותה על הציון הק׳ של חמי כ״ק אדמו״ר

זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע למה שנחוץ לה.

הרב פוגלמן שי׳ כותב לי גם אודות מה שאירע ל״ע ול״ע עם בנה . . . ע״ה,

והזכות שהיא ובעלה שי׳ עשו ויעשו בעניני יהדות, וכמובן גם יתנהגו בעצמם על פי הוראות תורתנו הק׳, בטח תעמוד לעילוי נשמתו, בגן עדן תהא מנוחתו,

ומובן מאליו, כל הוספה בהתחזקות באמונה בהשם יתברך, שאין להרהר אחר מעשיו, תוסיף בעילוי הנשמה,

ובטח למותר לבאר לה, שהנשמה איננה הולכת ח״ו לאיבוד, כי יהודי הוא נצחי, ההבדל הוא רק בגוף, במילים אחרות, שבעיני בשר אי אפשר לראות את הנשמה, כי לא רואים שום גוף, אבל השייכות והקשר של הורים לילדים, הרי איננה בגלל הבשריות אלא על ידי זה שקשורים בנשמה, והרי היא תמיד שלמה, ותמיד ניתן לעשות בעד הטובה והעילוי של הנשמה, כאמור לעיל, ע״י הנהגה של תורה, והתחזקות בבטחון בהשי״ת, וע״י שלוה יציבה ומצב רוח איתן, אשר השם יתברך הוא עצם הטוב.

דבר נכון לבדוק את התפילין של בעלה שי׳ וגם את המזוזות בדירתם, שיהיו כשרות כדין, וגם בתור הוספה לכך שבטח שומרת את מנהגן הטוב של בנות ישראל לתת לצדקה כל פעם לפני הדלקת נרות בערב שבת ובערב יום טוב, תעשה כן גם בימות החול, יום שני ויום חמישי, לתת כמה סנט לצדקה, והעיקר כאמור להפסיק לדאוג, וכאשר תחליט החלטה תקיפה בזה, השם יתברך יצליחה לקיימה בפועל בחיים.

בברכה לבשורות טובות,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ו׳תשנה
[כרך יח עמוד רנה]

ב״ה, ט׳ אדר ב׳, ה׳תשי״ט
ברוקלין, נ.י.

לנשיא החשוב ולגבאים החשובים
ולחברי קהלת אהבת ציון, נוארק, נ. ג׳.
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

שימח אותי לקבל את הבשורה אודות החגיגה לכבוד יובל עשר השנים מאז שבית הכנסת שלהם קיבל את הרב החשוב והנכבד, הרה״ח וו״ח אי״א נו״מ עוסק בצ״צ בעל מדות ובעל מרץ וכו׳ הרב שלום דוב שי׳ גורדון.

ההוקרה שאתם מביעים כלפי הרב שלהם נותנת לי תקוה איתנה, שגם להבא — ובמידה רבה יותר — תתמכו בו בעבודתו להפריח את בית הכנסת שלהם בתור מרכז של תורה תפלה וצדקה, כפי שנכתב בתזכיר שלכם, ולמען חיזוק של יהדות תורתית בכל העיר, שהרי זהו ה״כלל גדול״ של התורה — ואהבת לרעך כמוך.

והרי זהו גם המושג ״מרכז״ — המהות הפנימית של כל הסביבה; שכן ללא סביבה אין מרכז, וללא המרכז אין סביבה. במילא חשוב שהסביבה תהי׳ מתאימה למרכז, והמרכז יהי׳ מיוסד על שלשת הדברים שעליהם העולם עומד — תורה, עבודה (זו תפלה) וגמילות חסדים, צדקה, שעל שלשת היסודות הללו נסמך כל העולם, הן העולם הגדול, הן העולם הקטן (עולם קטן זה האדם), העולם של כל יחיד.

הנני מאחל להם ולרבם החשוב שי׳ שנים רבות מאוד של עבודה בשיתוף פעולה הדוק לחזק את שלש היסודות האמורים של קהילתם ועירם בכלל; השם יתברך יצליח את כולם בברכה והצלחה מחיל אל חיל בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה.

ו׳תשסד
[כרך יח עמוד רסח]

ב״ה, י״ג אד״ש תשי״ט
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה ברוך שי׳

שלום וברכה!

לאחר הפסק ארוך, הגיע כעת מכתבו ממוצש״ק, בו כותב את הסיבה לאי הכתיבה, אבל ידוע פתגם תורתנו תורת חיים, שאפילו אנוס, כמאן דעביד לא אמרינן, היינו שלאחר כל התירוצים — לכתיבה בפועל זה לא הביא.

בכל אופן, שמחתי בזה שהפעם כותב במצב רוח שמח, מה שנפעל ע״י עבודתו, ובטח ישנם גם מקרים, שעדיין אינו יודע אודותם, שבהם ניכרת התוצאה של היגיעה שלו.

מה שכותב, אודות מאמר ממני, בספר שמכין לדפוס.

בכלל, אין עניני כתיבת מאמרים. ובפרט מפני טרדות שונות, שלמרבה הצער רובן לא מהמשמחות. ולמרבה הצער — אינן מתמעטות, אף שזו עבודתי, אך זה לוקח יותר זמן מהמשוער, ולכן אינני יכול להתחייב למועד מסוים, ובמיוחד — על פי כתבו שיש לו חומר מספיק — התחלה מפרקי דרבי אליעזר וכו׳, ולכן אין צורך לעכב את ההדפסה. וזה יהי׳ ללא מאמר ממני.

הנני מקוה שלעת קבלת מכתבי, זוגתו תחי׳ מרגישה יותר טוב, וגם שאינו דואג אודות הבריאות, ועושה יותר בהחזקת היהדות, שע״ז השי״ת מבטיח ליהודי את המצטרך לו ולב״ב שי׳, ובענינים העיקרים נחת אמיתי, שזהו נחת יהודי, מילדים וב״ב שי׳.

בברכה לבשורות טובות משמחות בכל הנ״ל.

ו׳תשסו
[כרך יח עמוד ער]

ב״ה, י״ג אד״ש, תשי״ט
ברוקלין.

אגודת נשי ובנות חב״ד
סניף מונטריאול,
ה׳ עליהן תחיינה.

ברכה ושלום!

בשמחה קבלתי את מכתבן מיו״ד אדר שני עם המצורף, נדבה למעות חטים בעד מוסדות חב״ד בארצנו הקדושה תבנה ותכונן במהרה בימינו על ידי משיח צדקנו.

השם יתברך יעזור שעבודתן תלך ותגדל הן בכמות (הגדלת מספר החברות) והן באיכות (החזקת והפצת יהדות בתחומים רבים).

והרי זו אחת מההוראות דפורים שרבותינו ז״ל מספרים לנו, שמחצית השקל שבני״י נתנו ביטלו לגמרי את עשרת אלפי ככר הכסף של המן, וע״י זה בטלה הגזירה,

שבזמנינו, מחצית השקל, הוא ענין הצדקה.

בברכה לפורים שמח ולבשורות טובות.

ו׳תשעה
[כרך יח עמוד רעט]

ב״ה, י״ז אד״ש, תשי״ט
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ בעל מדות ורב פעלים
מו״ה שלמה שי׳

שלום וברכה!

הריני מאשר קבלת מכתבו מראש חודש אדר שני עם המצורף, ובטח בינתיים נתקבל מכתבי אליו שנכתב לפני קבלת האמור לעיל.

והשם יתברך יעזור, שחתימת החוזה לבית ליובאוויטש, בלונדון אנגלי׳, תהי׳ התחלה טובה, להרחבת כל עניני ליובאוויטש, ענינים

הרוחנים ועניינים הגשמים, ובכל הפרטים — באופן המתאים לרצון רבותינו נשיאינו זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, ושזה יעשה מתוך הרחבה אמיתית, הרחבה בעניינים הכללים ובעניינים הפרטים של כל הנוטלים חלק בזה,

והרחבה האמורה לעיל כוללת גם, למשוך כמה שיותר חברים טובים, ידידים וסתם יהודים לעניינים אלו, כידוע פתגם רבנו הזקן, שענין החסידות אינו ענין רק לכתה מסוימת, או רק לחלק מהיהודים, אלא זה שייך לכל היהודים, ללא יוצא מהכלל. שמזה הרי מובן, שסוף סוף זה יגיע ויבוא לכל היהודים. ובלשון אגרת הקדש של הבעש״ט, יפוצו מעיינותיך (עד שיגיעו גם) חוצה.

ולמרות שבפרט זה, למשוך ידידים, נראה שעדיין נעשה בזה מעט, הרי מובן שאין זו סיבה שלא לעשות בזה גם להבא, או לעשות רק בחלישות. ואדרבה, יש לעשות בזה ביתר מרץ. ויש מקום לומר, שאולי כעת זה יצליח בקלות יותר מאשר לפני זמן.

ויהי רצון, כמדובר בחודשים האחרונים וגם כבר ראו זאת בעניינים אחדים, שיהי׳ ניכר בכל עניני אנ״ש, הופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה ועד לנחלה בלי מצרים.

בברכת הצלחה ולבשו״ט מפורטות בכל הנ״ל וגם בעניניו הפרטים.

מ. שניאורסאהן

ו׳תשעט
[כרך יח עמוד רפה]

ב״ה, כ׳ אדר ב׳, ה׳תשי״ט
ברוקלין, נ.י.

אל הועד הנכבד של סיום הספר תורה
רביניקל קולג׳ בנוארק
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

שימח אותי לקבל את הידיעה אודות סיום ספר תורה שיתקיים ביום ראשון הבא אי״ה. יתן השי״ת שזה יהי׳ בשעה טובה ומוצלחת וזכות המצוה תעמוד לכל המשתתפים.

חכמינו, זכרונם לברכה, משווים את גדלות תורתנו הק׳ עם גדלותם של יהודים ומדגישים את ההתקשרות של שניהם, כך שאחד לא יכול להסתדר ללא השני, ולכן לעתים כה קרובות נאמר בתורה הק׳: דבר אל בני ישראל, צו את בני ישראל וכד׳.

כאשר סיום ספר תורה נערך ע״י ישיבה, מודגשת עוד יותר ההתקשרות של יהודים עם התורה, שכן מטרתה של ישיבה היא הרי לחנך יהודים שיבינו כיצד להעריך נכון את הקדושה, הגדולה והעמקות של התורה האלוקית לא רק בלב ובמוח, אלא גם — וזהו הרי העיקר — במעשים בפועל, לקיים תורה ומצות בחיי היום יום.

השם יתברך יצליח את הישיבה בעבודת הקודש שלה לחנך תלמידים שיזכרו תמיד שהתורה היא חיינו ואורך ימינו, אשר התורה נקראת **תורת חיים** — תורה לשון הוראה — הדרכה ולימוד — וחיים — כפשוטו — בחיי היום יום; במילא התורה ומצוות מביאים מעיין בלתי נדלה של ברכות מנותן התורה, הן ללומדי־התורה והן לתומכי־התורה, להם ולבני־ביתם בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה,

מ. שניאורסאהן

ו׳תשפג

[כרך יח עמוד רפח]

ב״ה, כ״ב אד״ש, תשי״ט
ברוקלין.

מר קלמן שי׳

שלום וברכה!

הריני מאשר קבלת מכתבו מיום ג׳ שהוכפל בו כי טוב, בו מתאר את מצב אלו שהתיישבו בכפר ארגנטינה, ושגם הוא היה אחד מהמייסדים.

בטח למותר להאריך, שעליו מוטל חוב קדוש, לעשות כל האפשרי ויותר, לחזק שם את היהדות בכל הפרטים, שאם כאו״א מחוייב בזה, הרי הרבה יותר מחוייב בזה מי שיש לו חלק בהתיסדות. וכמאמר לפום גמלא שיחנא, היינו שהשם יתברך נותן לכל אחד כחות כדי לעשות את מה שמוטל עליו להשלים, בטח גם לו ניתנו הכחות,

צריך רק לא להתעייף מלעשות פעם ופעמיים ופעמים רבות, וכאשר עושים בדרכי נועם ושלום ובלבביות, ישנה ההבטחה מרז״ל שדברים היוצאים מן הלב נכנסים אל לב השומע, ובפרט כשמתעסקים עם יהודים, שעל כאו״א מהם נאמר, שלמרות שאני ישנה, בגלותא, בגלל עניני הגלות שקיימים בכל מקום עד שיבוא משיח בקרוב ויפדה אותנו כולנו, עם כל זאת ולבי ער, כפי שהמדרש מפרש, חמימות וקירבה להקב״ה לתורתו ולמצותיו, צריך רק לבוא אליהם במילים המתאימות וחמימות הנחוצה ובלבביות של אהבת ישראל, ואז זה גורם מהפיכה לטובה, עוד יותר מכפי שמשערים, והשי״ת יעזור שיבשר בשורות טובות בכל האמור לעיל.

בברכה.

ו׳תשצח
[כרך יח עמוד שז]

ב״ה, ה׳ ניסן, תשי״ט
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מ 29/3, שהגיע באיחור, בו כותב שנמצא בין חברים שאינם דתיים וזה השפיע גם עליו כי קשה להאבק עם אנשים שנפגשים עמהם בעבודה וכו׳, ושואל מה ניתן לעשות במקרה כזה. כותב גם שיש לו השכלה אוניברסטאית, אבל אינו כותב באיזה תחום מקצועי.

בכלל, מיותר להדגיש, שאת ההנהגה של יחיד ניתן ללמוד במקרים רבים מהנהגת הכלל, הכוונה לעם היהודי ככלל, אם נקבל את השיטה שכותב, שכאשר נמצאים בסביבה מסויימת יש להתנהג כמו הסביבה, אזי ספק כבר מהתחלה אם בני ישראל היו נעשים לעם, וגם אם אכן זה הי׳ קורה בניגוד לשיטה זו — כפי כתבו — מיד עם צאתם מהמדבר וכניסתם לארץ כנען, לא הי׳ נשאר מהם שריד ופליט, בתור כלל, כי תמיד היו המעט מכל העמים, והם מחזיקים זאת — היותם שונים — במשך שלשת אלפי השנים שעברו מאז.

התוצאה של הנהגה כזו (כפי שכותב) אילו היו עושים כך, עם כניסתם לארץ כנען היו חולקים את גורלם של שבע האומות, שאחריהם היו נגררים, שכיום לא נשארה אף אחת מהן, וכך גם

ביחס לגלות בבל (לאחר חורבן בית שני), גלות רומי, שמהם — היינו בבל ורומי — נשארו רק חורבות, וכך הי׳ גם מאלה שהיו נגררים אחרי דרך חייהם.

אך ע״י שהחזיקו, בעזרת השם, בהנהגה הנכונה, שמוכרחים לשמר את ההבנה האמיתית והשקפת החיים היהודית (שזהו ה״אני״ הפנימי היסודי של יהודי) מבטיחים את הקיום ואת ההמשך, ומה שהסביבה נוהגת אחרת, והרצון לחקות, הרי אדרבה ע״י החיקוי מאבדים את הערך בעיניהם, כי סוף סוף היגררות לא יכולה לעורר כבוד והערכה, לא אצל אחרים ולא אצל עצמו.

ההנהגה של בני ישראל בתור כלל, ובתור פרט, שרדה את בבל ורומי ודומיהם, וכל העמים שהיו רבים במספר וכבשו בגזירות שונות עמים גדולים, הושמדו, אבל בני ישראל שרדו, אתם נצבים היום כולכם, ומאותם עמים הרי כאמור, מעבר לחורבות ומזכרות מוזיאוניות לא נותר דבר.

האמור לעיל נכון, גם כאשר נמצאים בסביבה של גזירות ושמדות ר״ל, כפי שאחינו נמצאים במדינות שנתונות להשפעה בולשביקית, וכדומה, אבל אלו שלא עמדו בנסיון כזה, ונמצאים במדינה שבה אפשר להתנהג כפי שרוצים, ורוצים רק לנהור אחרי הרוב ללא כל מניע שכלי בזה, רק מפני שכך הוא הרוב, אם כן אפוא, מובנת השלילה שבדבר.

כמובן, לא תמיד קל להיות שונה מהרוב, אבל גם לא תמיד קל להתנהג על פי צדק ויושר, ולא לעבור על לא תחמוד, לא תגנוב גם כאשר הוא נזהר מלא תגזול, בגלל פחד מהמשטרה, ובכל זאת איש לא יאמר שיש לבחור באותם דברים שבאים בקלות.

ודוגמה, אפשר להביא גם משנות הילדות, שכל ילד מעדיף לשחק מאשר ללמוד ולשנן שנים ברציפות, ורק עתה — בשנים המאוחרות יותר — רואים את ההבדל, מה הי׳ קורה אילו היו בוחרים בדרך הקלה, של לשחק וכו׳.

הטענה האמורה, שאחרי רבים להטות הוא כלל נכון תמיד, הביא גם את הגרמנים ההגונים תחת היטלר, לטענה: כיון שעשרות מליוני גרמנים שורפים יהודים באושוויץ, לשם מה הוא יהי׳ שונה, הרי אחרי רבים להטות.

אינני רוצה להאריך בענין האמור, כי סבורני שאדם צעיר איננו

זקוק להוכחות שלא זהו תפקיד החיים, לחפש דבר של מאמץ הפחות ביותר, ולהתערב בסביבה מה שיותר מהר.

ידוע גם המשל הנוסף: דומם (אבנים וברואים דומים) הם במספר גדול יותר מצומח וצמחים הם במספר גדול יותר מחי (נבראים חיים), וחי הוא במספר גדול יותר ממדבר (בני אדם), ובמדבר עצמו עמים אחרים הם במספר גדול יותר מיהודים, ובין יהודים עצמם וכו׳, ובכל זאת איש לא יאמר, כי התפקיד והמטרה של הצומח הוא להיות דומם, והמדבר ישאף להיות חי, וכו׳.

ויהי רצון שהשם יתברך יתן לו את הכח, לשמוע בקול השכל האמיתי, ולא להגרר אחר הרצון לחפש את היותר קל שהוא גם הזול ביותר.

בברכה לבשורות טובות ולחג פסח כשר ושמח,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ו׳תשצט
[כרך יח עמוד שי]

ב״ה, ו׳ ניסן, תשי״ט
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה למכתבה מ 4113.

בעת רצון יזכירו את כל אלה שכותבת אודותם על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע כל אחד למה שנחוץ לו, ככתבה.

מפליא אותי, שכפי שנראה ממכתבה, היא סבורה שלחנך ילדים יהודיים טובים, אפשר להסתפק במסירתם ללמוד בתלמוד־תורה ועריכת בר מצוה. מובן מאליו, זה **רחוק מאד** ממספיק, וחינוך יהודי צריך להיות גם לאחר בר מצוה, לא פחות חשוב מאשר לפני בר מצוה ועוד יותר, ולכן מוכרחים ללמוד בישיבה, וילדה צריכה ללמוד בבית ספר בית רבקה או בית יעקב, וע״י זה מסלקים קשיים רבים וצרות בשנים המאוחרות יותר, הן לילדים והן לעצמם. וכמה שרק יבטאו זאת במילים חזקות ותקיפות, אין זה מספיק בהשוואה לנחיצות

הרצינית הכי חשובה, של המשך חינוך יהודי כאמור לעיל.

וכיון שאינה מזכירה אודות הבן והבת שלה, איזה חינוך הם מקבלים, הנני מוצא כחובתי להדגיש את האמור לעיל, ולחזק ולהוסיף ברצינות את האמור לעיל. וכשרוצים באמת, משפיעים על עצמה, על הילדים ועל הבעל שי׳.

והשם יתברך יעזור, שהזכות של העשי׳ בזה כאמור לעיל, להשפיע על הילדים שי׳ להחזיק ולהמשיך חינוך יהודי, תעמוד לה ולבעלה שי׳ לקבל יחד נחת יהודי מכולם.

בברכה לבשורות טובות ולפסח כשר ושמח,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ו׳תתה
[כרך יח עמוד שיז]

ב״ה, י״א ניסן ה׳תשי״ט
ברוקלין, נ.י.

אל אחינו בני ישראל
בכל אתר ואתר
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

בפרוס זמן חרותנו חג המצות, הנני שולח את ברכתי לאחב״י בכל אתר ואתר שיביא החג בחייהם היום־יומיים של כל אחד ואחד, חרות אמיתית מכל דאגה ומפריע בחומר וברוח, ולהתרומם אל התוכן הפנימי של יציאת מצרים כהקדמה לקבלת התורה לקיים הבטחתו ית׳: בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה.

* * *

כה׳ נותן התורה כן גם עניני תורה ומצוותיה הם בלתי סופיים ונצחיים, וכן ההוראות אשר אפשר וצריך ללמוד מתורה ומצוות, כוחם יפה בכל התקופות ובכל הארצות, ובפרט מצוה וענין כללי בחג הפסח — יציאת מצרים אשר מצווה להזכירה בכל יום.

התוכן הפנימי: שמות רבה פ״ג, ד. שם פכ״ד, ב.
להזכירה בכל יום: ראה שו״ע לרבינו הזקן או״ח סי׳ סז.

אחת ההוראות של חג הפסח היא — כי בכל אחד מישראל יש כחות ואפשרות להפוך את מעמדו ומצבו מן הקצה אל הקצה בפועל תוך שעה קלה.

בתנ״ך ודברי חז״ל מתוארים בפרטות המרירות של גלות מצרים והירידה העמוקה של בני ישראל באותה התקופה.

משועבדים בארץ אשר אף עבד אחד לא יכל להמלט ממנה, תחת שלטונו המוחלט של פרעה הרוחץ בדמם של ילדי ישראל, בעוני אין כמוהו ורצוצים מגזירת עבודת פרך — עבודה המפרכת גוף ונפש — והנה נשבר שלטון פרעה ובאה חרות לכל העם כולו, והחרות היא ביד רמה וברכוש גדול.

— וכן הגאולה הרוחנית, גם היא היתה מן הקצה אל הקצה: שקועים היו ישראל במ״ט שערי טומאה עד למדריגת עבודה זרה, והנה נגלה אליהם הקב״ה בכבודו ובעצמו, ובתוך שבועות ספורים כבר עומדים כולם לפני הר סיני בדרגה עליונה של קדושה ונבואה, והקב״ה מדבר אל כל אחד ואחד מהם ביחוד בלי ממוצע — אף לא באמצעות משה רבנו — ואומר: אנכי ה׳ אלקיך

* * *

ההוראות מזה הן:

יהיה כאשר יהיה מצב היהודי — בתור כלל או בתור פרט, יהיה מצבו כאשר יהיה בעיני אדם — חייב היהודי להזכיר יציאת מצרים **בכל** יום, לשאוף ולפעול למען חרות וגאולה שלימה, גאולה — **וביד רמה וברכוש גדול** — מכל מיני שעבודים והפרעות בדרכו מצד בחינת ה״מצרים״ שלו עד אשר יהיה ממלכת כהנים וגוי קדוש, ויקבל

אף עבד אחד: מכילתא יתרו יח, יא.

הרוחץ: שמות רבה ספ״א, וראה ת״י שמות ב, כג.

בעוני אין כמוהו: ראה רמב״ן לדברים טז, ג.

ונפש: ראה תורה אור ר״פ שמות בפי׳ וימררו את חייהם. אור התורה שם.

וברכוש גדול: ראה בכורות ה, ב.

במ״ט . . עבודה זרה: זוהר חדש יתרו (לא, א. באריכות בצרור המור, הובא בשל״ה מס׳ פסחים פיסקא מה נשתנה). מכילתא שמות יד, כט.

בכבודו ובעצמו: מלכות דא״ס ועצמות דא״ס שלפני הצמצום (אדמו״ר — מהורש״ב — נ״ע).

בדרגה עליונה: להעיר מרמב״ם הל׳ יסוה״ת פ״ח. מאמר עדות לאדמו״ר הצמח צדק (נדפס בספר החקירה שלו).

התורה — הכל "כימי צאתך מארץ, מצרים".

אסור לעמוד או להסס בדרך. אסור להסתפק בהישגים הראשונים. צריך להמשיך ולעלות מעלה עד שישמעו וירגישו "אנכי ה' אלקיך".

* * *

הוראות אלה חשובות ומתאימות ביותר בימינו כאשר ניכרת תנועה לא רק מצד יחידים אלא אף מצד קבוצות ושכבות שלמות להשתחרר משעבוד רוחני ולילך בדרך החירות האמיתית — חרות גמורה מהפחד "**מה יאמר הגוי**".

הגוי — פשוטו כמשמעו, דבריו הגויים של יהודי תועה, והגוי אשר בקרבו עצמו הוא היצה"ר,

אליהם קורא הפסח: אל תעצרו בדרככם ועלו מעלה ביד רמה.

ואז בטוח כי תצאו לחרות "בנערינו ובזקנינו בבנינו ובבנותינו" וברכוש גדול.

בברכת חג פסח כשר ושמח, שבמהרה בימינו תתקיים ההבטחה כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות על ידי משיח צדקנו

מנחם שניאורסאהן

ו'תתז
[כרך יח עמוד שכא]

ב"ה, י"א ניסן, תשי"ט
ברוקלין.

אגודת נשי ובנות חב"ד, סניף קליבלנד
ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בעונג קראתי את הדו"ח ממסיבת הצהרים השנתית, אשר נערכה בי"ט אדר שני העבר.

רצוני להביע בזה את תודתי וברכתי, לכל המשתתפים ובמיוחד

"**כימי:** מיכה ז, טו. ראה ד"ה כימי צאתך ה'תש"ח (לכ"ק מו"ח אדמו"ר).
"**בנערינו:** שמות י, ט.

המסייעים בהצלחת האסיפה, כדי לחזק יהדות בכל התחומים, ובמיוחד בקרב נשי ישראל, שהן בעלות התואר עקרת הבית, היסוד העיקרי והמנהיגה של הבית היהודי, להביא אושר ושמחה לעצמה, לבעלה ולילדים שיחיו.

רצוני לקוות אשר האסיפה, בראותם את העבודה הטובה, תוסיף להם עוד יותר מרץ והשתדלות, להמשיך את עבודת הקודש, באופן דמוסיף והולך, ובמילא לקבל גם את הברכות מהשם יתברך במידה רבה.

ובהתקרב חג הפסח, זה צריך לשמש גם כהוראה, לנשי ישראל במיוחד, להבין את הזכות הגדולה ובד בבד האחריות להיות אלו אשר כמו בעבר גם עליהן יאמר, בזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים — וגם מגלות זו, על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו.

נתקבלה גם נדבתן לבתי ספר למלאכה בכפר חב״ד, 260 (כולל 100 מסניף קינזמן).

ובטח הבטחת הקב״ה תבוא בפועל, שזכות הצדקה, עומדת לכאו״א ובני ביתו, למה שנחוץ הן בגשמיות והן ברוחניות.

בברכה לחג הפסח כשר ושמח ולהביא את השמחה בכל הימים של כל השנה.

ו׳תתיא

[כרך יח עמוד שכה]

ב״ה, י״ב ניסן, תשי״ט
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה למכתבה, עם השאלה, שישנן נשים המעונינות להשתתף באסיפות של נשי ובנות חב״ד, ויש תקוה שע״י זה יתוספו להם הרבה ענינים ביראת שמים, מצד שני, יש מהחברות הקבועות שלא מתיחסות כראוי אליהן, ומהו פתרון הבעי׳.

לכל חברה בנשי ובנות חב״ד, ובפרט למשתתפות הפעילות והמייסדות במיוחד, צריכה להיות מוסברת החשיבות הגדולה של קירוב יהודי — איש או אשה — ליהדות, ועד כמה נשיאי חב״ד מסרו

נפשם על זה, עד למסירת נפש בפועל, ועוד יותר, הם נתנו מזמנם, שיכלו לנצל כדי להתעלות מעלה מעלה, כדי להביא יהודי, שלכאורה לא היתה לו כל שייכות, גם אם למצוה קלה ובפרט למצוה חמורה.

והרי ברור שמה שהנשיאים סיפרו זאת לנו, אינו לשם סיפור יפה, אלא כדי שכל אחד ילמד מזה, כיצד נדרש להתנהג בהזדמנויות כאלו, אף שכמובן אין להשוות את הקרבתם של הנשיאים לאחרים, והרי זה נעשה.

רצוני לקוות שלאחר הסברת האמור לעיל, החברות של נשי ובנות חב״ד ודאי תוותרנה על הרוגז שלהן, כדי שנשמה יהודית תתקרב להקב״ה תורתו ומצותיו, ולא זו בלבד שעליהן להסכים לזה אלא עליהן להכיר טובה להקב״ה על שהוא מאפשר להן הזדמנות כזו, לותר על טענה וכו׳ **למען קדושת שמו יתּ׳**.

בברכה לבשורות טובות בהאמור לעיל ומהרחבת העבודה של נשי ובנות חב״ד, ולחג פסח כשר ושמח,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ו׳תתטו
[כרך יח עמוד שכט]

ב״ה, ערב חג הפסח תשי״ט
ברוקלין, נ.י.

תלמידות בית רבקה כתה . .
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל את מכתבכן עם תרומתכן עבור מעות חטים, לסייע לעניים בצרכי הפסח שלהם. וזכות המצוה ודאי תעמוד לכולן לעלות מעלה מעלה בלימודיהן ובהנהגה טובה.

בטח כל אחת מכן שייכת לסוג של ״בן חכם״. מכיון שיש הרי שלשה סוגים נמוכים יותר, הנני מקוה שאתן תשמשנה דוגמא חי׳ לילדי ישראל בכלל, ובפרט לאלו שאתן נפגשות עמן, שגם הן תשמורנה את ה״עדות והחוקים והמשפטים אשר צוה ה׳ אלוקינו״.

בברכה לבריאות והצלחה בכל האמור לעיל ולפסח כשר ושמח,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
א. קווינט
מזכיר

ו׳תתלו
[כרך יח עמוד שמח]

ב״ה, ג׳ אייר, תשי״ט
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה שלמה שי׳

שלום וברכה!

הריני מאשר קבלת מכתבו מר״ח אייר, ומפליא אותי שאינו מזכיר אודות מכתבי לחג הפסח, ובטח ישלים זאת בהזדמנות הקרובה.

שמחתי לקרוא במכתבו אודות חיזוק ״בית ליובאוויטש״, ואודות התכניות להמשך העבודה.

ובטח למותר להדגיש — שה׳ עמנו (במילא) לא תיראום, את הקשיים השונים שמזכיר במכתבו וכידוע פסק בית דין של מעלה, שבגלל מסירת הנפש הלזו (של רבנו הזקן) על תורת החסידות, פסקו בבית דין של מעלה, אשר בכל ענין של תורה יראת שמים ומדות טובות, תהי׳ יד מקושריו והולכי בעקבותיו על העליונה (נדפס בספר קיצורים והערות לתניא, סוף עמוד קכב). ואם בכל הזמנים זה הי׳, הרי ודאי שבזמן עקבתא דמשיחא וסוף הגלות, שכל ענין של יהדות וחסידות נוגע מאד, ודאי שנותנים כחות למלא את השליחות.

ויהי רצון, כפי סיסמת השנה, ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה ועד לנחלה בלי מצרים, גם בענין זה יהי׳ הופרצת וגו׳.

ואשרי חלקם של כל העושה בזה, שזהו גם צנור להביא תוספת בברכות מהשם יתברך במה שנחוץ לו עצמו ולמשפחה.

בברכה להצלחה מופלגה, ובפרט לכל אלה שלקחו חלק עד עתה ובטח עוד יוסיפו, להתברך ברוב טוב מנפש ועד בשר.

המצפה לבשו״ט בכל האמור,

מ. שניאורסאהן

ו׳תתלט
[כרך יח עמוד שנ]

ב״ה, ד׳ אייר, תשי״ט
ברוקלין.

שלום וברכה!

הריני מאשר קבלת מכתבו מכ״ז ניסן, ויעזור השי״ת ויגדלו ההורים כל אחד מבניהם, נכדיו, שיחיו לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבה, והוא וזוגתו תחי׳ ירוו מהם רוב נחת אמיתי הוא נחת יהודי חסידותי מתוך שמחה וטוב לבב.

במ״ש ע״ד הקישוים בבית הכנסת חב״ד שמתפלל שמה, ולכן משך זמן לא התפלל במקום ואח״כ חזר וגם עתה הקישוים וכו׳.

בכל אופן, גם אם נניח שכל הטענות צודקות, גם אלו שאינו כותב, העצה אינה לעזוב את בית הכנסת חב״ד, בזה שיש פחות מתפללים לא נוסף בתקון של בית הכנסת, אלא אדרבה, אם סבורים שישנם ענינים שנחוץ לתקן, דרוש לא רק שלא יהיו פחות מתפללים, אלא למשוך עוד מתפללים שאז ההפרעות פוחתות עוד ועוד, וקל יותר להגביר את הרוחניות והקדושה במקום קדוש זה. ובודאי האריכות בזה אך למותר, ויהי רצון שגם בזה יבשר טוב.

וכאשר ראה חסדי השי״ת בעבר ובפרט בהשוות המצב בחורף וכן בבנו וב״ב שי׳ הנמצאים פה ובשאר הענינים, בטח יוסיף לברך בהודאה לבורא עולם ומנהיגו, שקרבנו תודה הוא להגדיל רוחניות וקדושה בכל מקום שיכול להגיע ועאכו״כ במקום שמתפלל זמן חשוב, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בצפי׳ לבשו״ט בכל האמור.

ו׳תתמב
[כרך יח עמוד שנב]

ב״ה, ה׳ אייר, ה׳תשי״ט
ברוקלין, נ.י.

אל כל המשתתפים בדינר השנתי של
ישיבת ליובאוויטש בנוארק
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

לרגל המסיבה השנתית של ישיבת ליובאוויטש בנוארק, יום א׳ פ׳ **בהר**.

הנני שולח את איחולי וברכתי לכל האורחים והמשתתפים החשובים, ומקוה שסעודת המצוה תביא לישיבה סיוע ותמיכה יותר מהמצופה, הן רוחני והן כספי, ע״י המאמץ הכי גדול של כל ידידי הישיבה.

אנו נמצאים כעת בימי ה**ספירה** המעוררים בנו את חוויותיהם של אבותינו בצאתם מגלות מצרים כדי לקבל את התורה בהר סיני, הם ספרו את הימים ואת השבועות ליום המאיר של מתן־תורה בגעגועים וחוסר סבלנות. יש להתבונן בזה. שכן בני ישראל, ביצאתם ממצרים, עדיין לא ידעו מהי תורה, ומה משמעותה לעם היהודי ולפרט היהודי. אבל כבר מאז אנחנו היהודים חשנו ונוכחנו לדעת כיצד התורה — תורת חיים — היא כל חיינו, כיצד תורה ומצות מאירים את חיי היום יום של כל יהודי, ומגינים עלינו בזמנים הקשים ביותר של הגלות. ודאי שכעת צריך כל יהודי לחוש ולהביע רגש גדול ועמוק יותר של אהבה והתמסרות לתורה הק׳.

בפרשת השבוע של המסיבה (פ׳ **בהר**), מדובר אודות הציווי להתמסר אל הקב״ה שנה שלימה, שנה אחת משבע, בתור שבת לה׳. יהודים היו צריכים להתנתק מהאינטרסים האישיים שלהם ועיסוקים ארציים, ולהתמסר **שנה שלימה** לתורה וקדושה. בד בבד, מבטיחה התורה הק׳, לא זו בלבד שע״י כך לא יחסר דבר מיהודים, אלא אדרבה, ה׳ ישלח את ברכתו באופן על־טבעי, ששנה אחת תביא פרנסה לשלש שנים.

באופן זה היא גם הברכה העל־טבעית שהקב״ה שולח בעד כל

פעולה והתמסרות בכל עניני קדושה, בפרט התמיכה בכזה מוסד תורה על טהרת הקדש, כישיבת ליובאוויטש בנוארק, גאוות יהדות נוארק וניו־ג׳רסי.

בברכת הצלחה.

ו׳תתמה
[כרך יח עמוד שנז]

ב״ה, ה׳ אייר, תשי״ט
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מב׳ אייר, תפארת שבתפארת, שמחתי לקרוא בו, שהכל הולך בסדר ת״ל. ויהי רצון שתמיד כל הימים יבשר רק בשורות טובות, הן בעניני בריאות בגשמיות כפשוטה, והן בעניני בריאות ברוחניות.

במה שכותב אודות ענין גידול זקן.

מובן מאליו, שצודק שצריך לעשות זאת באופן קבוע, ולא להתפעל, כמו שכתוב בטור ושו״ע אורח חיים ומובא בשו״ע של אדמו״ר הזקן ״ולא יתבייש מפני המלעיגים״.

ואם זה בהסכמת שניהם (היינו גם של זוגתו תחי׳) והוא משער, עד כמה שאדם יכול לשער, שיש לו את התקיפות הנחוצה, והרי אנו נמצאים בימי ספירת העומר, וכמ״ש וספרתם לכם, אשר כידוע פירוש רבנו הזקן מיוסד על ספרי קבלה, וספרתם, להאיר, לכם, אצל עצמו,

שתהיה ההחלטה בזה והיישום בפועל, בשעה טובה ומוצלחת, והקשיים יהיו הרבה יותר קלים ממה שמשער.

גם בנוגע לאנשים, שמזכיר במכתבו שיקבלו זאת בחריפות, תקותי שבקשר לבשורה הטובה בקרוב בחיי המשפחה שלהם, ושודאי הצלם אלוקים יוסיף בברכות מהשם יתברך, והצלחתו בכל מה שנחוץ, גם תגובתם תהי׳ חלשה הרבה יותר ממה שמשער. והשי״ת יצליחו לבשר בשורות טובות גם בזה.

ואכפול ברכתי, אשר השי״ת ימלא הריון זוגתו תחי׳ כשורה ובנקל ותלד זחו״ק בעתה ובזמנה כשורה ובקל.

בברכה לבשו״ט בכל האמור.

ו׳תתנה
[כרך יח עמוד ששה]

ב״ה, עש״ק פ׳ אמור, ה׳תשי״ט
ברוקלין.

לאחינו בני ישראל
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

אנו נמצאים בימי ספירת העומר, שבמשמעותם הפנימית הם ימי הכנה לקבלת־התורה. לפי חז״ל, מחזירים אותנו ימי ספירת העומר לתקופת יציאת־מצרים, כאשר בני ישראל ספרו בגעגועים פנימיים גדולים את הימים והשבועות, מיד לאחר שחרורם הגופני, עד למועד שחרורם הרוחני בהר סיני, הם לא ידעו עדיין בדיוק מה היא התורה ומה משמעותה לפרט ולכלל. די היה להם בידיעה שכל תכלית ומטרת יציאת מצרים היתה לשם קבלת־התורה, שכן בעומק לבם כבר החל לגמול הרעיון של אהבת ה׳, אהבת התורה ואהבת ישראל, שאבותינו, אברהם, יצחק ויעקב זרעו בכל לב יהודי. כמיהה פנימית גדולה זו, שבאה לידי ביטוי בחיי היום־יום, הביאה לידי כך שתוך זמן קצר ביותר הגיעו בני ישראל לדרגה של ממלכת כהנים וגוי קדוש.

במשך 3271 השנים שחלפו מאז יציאת מצרים ומעמד הר סיני, שבחלקן הגדול עברו על עם ישראל בגלות אחת אחרי השניה, השתכנעו בני ישראל עמוקות כי התורה היא **תורת־חיים** — במובנו הפשוט של המושג, החיים שלנו, הן כיחידים והן כעם, מובן מאליו עד כמה צריכה להיות גדולה הכמיהה לכך, אלא שמצבים שונים מאפילים לפעמים על ההתקשרות הפנימית של בני ישראל עם התורה ומצוותי׳. לפיכך נחוץ מזמן לזמן לעורר את הלב היהודי אשר לאמיתו של דבר הוא ער תמיד (לב ישראל ער הוא).

אומרת התורה (בפרשת השבוע): **אמור** אל הכהנים גו׳ **ואמרת**, אמור וחזור ואמור, — **להזהיר גדולים על הקטנים** — להורות לגדולים שישפיעו על הקטנים.

כל בני ישראל הם הרי בבחינת כהנים (ממלכת כהנים), ולמרות שכהנים זריזים הם, ואינם רדומים, יש תכופות לעורר גם אותם, ובעיקר שיזכרו לא רק את חובתם הם אלא שגם יניעו אחרים לקיים את חובותיהם הם.

ישנם כאלה שגדלותם היא בתחום הכשרון, העמל וההשפעה, וכאלה שגדלותם היא בתחום הממון. כל אחד צריך לפעול בתחום שההשגחה העליונה הציבה אותו. מובן שמי שהוא גדול בכל התחומים, הרי חובתו היא באופן יחסי לכך, והדרישה שימלא את חובתו — גדולה וחזקה יותר.

* * *

הריני פונה אליכם, אחינו בני ישראל, למען ישיבת ליובאוויטש המרכזית "תומכי־תמימים", הנמצאת כעת במצב כספי קריטי. לו היתה ישיבת ליובאוויטש נוסדת כעת ומבקשת את תמיכתכם, ודאי הי' עליכם להענות בהתלהבות הגדולה ביותר. בפרט כאשר הישיבה הצליחה, בעזרת ה', ובמסירת נפשם של תלמידי' וראשי־הישיבות שלה, לעשות יותר משישים שנה של גלות אחת אחרי השני' והראתה במוחש את ערכה הפנימי הייחודי, התמדה ומסירות לתורה ומצות על טהרת הקודש.

כל אחד ואחת הם בכלל הדרישה להזהיר גדולים על הקטנים; כל אחד ואחת צריכים להענות, בזריזות ואפילו מסירות נפש, לקריאת העזרה של ישיבת ליובאוויטש במצבה הכספי הקריטי הנוכחי.

בזכות זה הקטנים יהיו גדולים והגדולים — עוד יותר, בכל המובנים, כי — גדול הוי' ולגדולתו אין חקר, והקב"ה ודאי לא ישאר חייב, בבני חיי ומזוני רויחי, רויחי בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה,

מ. שניאורסאהן

ו'תתסב

[כרך יח עמוד שעד]

ב"ה, י"ד אייר, תשי"ט
ברוקלין.

ברכה ושלום!

. . הרב העכט שליט"א כותב לי גם, שדואגת בנוגע לטלית שהשתמשו בה עבור בעלה ע"ה. שספק אצלה האם היא היתה שלו.

אם יודעת שהיא היתה שייכת למישהו, אפשר להחזיר לו

את שווי הטלית, ואם אין זה אלא חשש (בלתי מבוסס), הרי ליתר שאת, יכולה לתרום שווי טלית, לבית כנסת בו מתפללים כל יום, או לתת במתנה טלית לבית כנסת כזה, שהחזן או מתפללי בית הכנסת ישתמשו בה.

ו׳תתעד

[כרך יח עמוד שפד]

ב״ה, ראשון לפ׳ במדבר, ה׳תשי״ט
ברוקלין.

אל כל חברות אגודת נשי ובנות חב״ד בכל מקום ואל נציגותיהן — משתתפות הועידה השנתית בפרט
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

לרגל הועידה השנתית של אגודת נשי ובנות חב״ד, ובאמצעות הועידה,

הריני שולח את ברכתי לכל אחת מהן בכל מקום, ומביע גם את איחולי הלבביים לועידה,

איחול וברכה להצלחה רבה בעבודת נשי ובנות חב״ד בכל מחלקותיה ופרטיה, ושהעבודה תתבצע בבריאות ובמצב רוח טובים, בחיות חסידית ובשמחה,

ובמיוחד שכך יהי׳, בעבודת הועידה, שצריכה לקבוע ולהשפיע על תכנית העבודה עד הועידה הבאה — לאחר סיכום כל הישגי העבר.

* * *

בקריאת התורה בבית הכנסת ובלימוד השבועי שלה, להתעמק בה ולהתאים־עצמנו־אליה, בבית ובכל מקום — מתחילים אנו כעת את הפרשה ואת ספר במדבר.

מיד בהתחלה מסופר לנו אודות הציווי למנות את בני ישראל (כן ירבו). גם בפרשיות הבאות של הספר מסופר אודות מנין בני ישראל אז. והתורה נותנת לכך חשיבות מיוחדת — עד כדי כך, שכל

קריאת התורה בבית הכנסת: מג״א (סרפ״ב סק״ו). שו״ע אדה״ז שם ס״ה.

ספר במדבר נקרא חומש הפיקודים — החומש של הספירות.

* * *

מה אנו יכולים ללמוד מכך בקשר לעבודתנו, להפיץ יהדות חדורה באור וחמימות חסידיים?

אחד הרעיונות המרכזיים בזה הוא:

בספירה — כל אחד מהמנויים, עד כמה שיהי׳ גדול וחשוב, הרי אינו יותר מאשר **אחד**. וגם לאידך גיסא, ככל שהנמנה הנוסף לא יהי׳ קטן ושפל, הרי אינו פחות מאשר **אחד**.

מההפרעות העיקריות לעשי׳ מסורה ונלהבת למען הזולת — היא המחשבה: מה זה נוגע לי; כשהזולת כושל — מה כבר ניתן לעשות כאן.

אבל כאשר מתבוננים באמור — שלעצמו האדם אינו יותר מאשר **אחד**, וכדי לקבל את הכח והחשיבות של רבים **מוכרחים** להתקשר עם עוד יהודים.

כאשר מתבוננים, כי מאחר שהזולת הוא **אחד** בשווה לו, הרי יתכן מאד מאד שבסיוע הראוי ישתווה אליו בכל המובנים —

רואים את חוסר האמת בהפרעות הנ״ל, רואים את ההישגים הגדולים, עבור עצמו ועבור הזולת שניתן להגיע אליו, ומתמסרים לעבודה — בחיות מחודשת ובמרץ.

* * *

הקב״ה יברך את עבודתן שתהי׳ בהצלחה רבה בכל המובנים.

יחד עם ברכתו והצלחתו לכל אחת ואחת מכן עם בני הבית — שיחיו, בענינים הפרטיים.

ובקרוב ממש, נזכה, יחד עם כל בני ישראל, לראות בקיום הנבואה האלוקית: עוד יהי׳ במקום הזה (ארץ ישראל) החרב עתה . . . עוד תעברנה הצאן (בני ישראל) על ידי מונה (משיח) — אמר ה׳.

בברכת הצלחה ולבשורות טובות,

מ. שניאורסאהן

נקרא: סוטה ז, ז.

נבואה: ירמי׳ לג, יג. במדב״ר ב, יא. תרגום שם (ולהעיר מתנחומא כי תשא. וחילוק הגירסא לעת״ל, או לעוה״ב וא״כ ל״פ על התרגום).

ו׳תתפה
[כרך יח עמוד ת]

ב״ה, אסרו חג השבועות, ה׳תשי״ט
ברוקלין.

אל העסקנים וידידי בתי הספר בית רבקה בכלל —
ואל משתתפי המסיבה השנתית השבע־עשרה
של בתי הספר בית רבקה — בפרט
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

המסיבה של בתי הספר בית רבקה נערכת השנה בחודש שעומד תחת השפעת חג מתן־תורה וקבלת־התורה. במילא עומדים גם כל העסקנים והידידים של בתי הספר בית רבקה תחת רושם החג הזה, שהתוכן הפנימי שלו הרי הוא **נעשה ונשמע**.

התורה מאחדת בתוכה שני הפכים, לכאורה: מצד אחד מכילה התורה את הענינים העמוקים ביותר, אודות אחדות הבורא וכדו׳, במיוחד כפי שזה מבואר בפנימיות התורה (חסידות); מצד שני התורה מקשרת את עצמה בכל הפרטים של חיי היום־יום של האדם, גם הקטנים וה״חולין״ ביותר.

הדבר מודגש גם ב**עשרת הדברות**, המתחילות עם **אנכי ה׳ אלקיך** — האמונה באחדות הבורא יתי׳, מבלי הבט על הריבוי בבריאה, דבר הדורש את ההתעמקות הגדולה ביותר; והן מסתיימות עם **לא תרצח** וכדו׳, ענינים הקשורים בדחפים הנמוכים ביותר של האדם.

משמעות הדבר היא, שבדיוק כשם שהתורה מאחדת שני ענינים אלו מן הקצה אל הקצה, כך גם מאחד אותם יהודי בחיי היום־יום שלו — לא ע״י התנתקות **מ**העולם, אלא ע״י החדרת קדושה **ב**עולם. לכן בני ישראל נקראים **גוי אחד בארץ** — כי הם מחדירים אחדות וקדושה בענינים הארציים.

האמור משתקף ובא לביטוי מעשי ב**חינוך** — בחינוך ילדים יהודיים החל מגיל צעיר ביותר. אף שבשנים המוקדמות ביותר, עדיין אין לילדים שייכות להעמקה בענינים העמוקים של התורה, עם זאת התורה מכילה הוראות מפורטות גם עבורם, כיצד יש לחנך ילדים בכל הפרטים, גם הפשוטים ביותר, וזה נוגע לקיום של כל התורה.

במיוחד בנוגע ל**חינוך הבנות**, שכל אחת מהן צריכה להיות בעתיד **עקרת הבית** והמחנכת בדרך התורה והמצוות הן של ילדים והן של ילדות — הרי הצורך החיוני של הדבר ברור. לכן הנני מקוה שכל אחד ואחת יתאמצו לתת את הסיוע הגשמי הרב ביותר לבתי הספר בית רבקה בהזדמנות המסיבה ובמשך כל השנה, וישפיעו גם על אחרים לסייע בהחזקה והרחבה של בתי הספר בית רבקה.

הקב״ה בודאי לא ישאר חייב, ויצליח את כל אחד ואחת גם בחייהם הפרטיים והמשפחתיים בגשמיות וברוחניות.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור,

מ. שניאורסאהן

ו׳תתפו
[כרך יח עמוד תב]

ב״ה, אסרו חג השבועות, ה׳תשי״ט
ברוקלין.

לאגודת נשים של ברונזוויל־איסט־ניו יורק
לטובת ישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בעונג קבלתי את הידיעה אודות מסיבת הצהרים השנתית, ביום שלישי י׳ סיון, וכיון שהיא נערכת בימים השייכים עדיין ליום־טוב של **קבלת התורה בשמחה ובפנימיות** — כנוסח הברכה של כ״ק מו״ח אדמו״ר — רצוני לקוות שהשמחה הפנימית של חג השבועות תבוא לידי ביטוי באופן המתאים במסיבה.

ביטוי של רבותינו נשיאינו, בפרט נוסח של ברכה, הרי הוא מדוייק — מחושב ומדוקדק:

קבלת התורה צריכה להיות הן **בשמחה** והן ב**פנימיות**, ושני הדברים קשורים זה בזה. השמחה שהקב״ה בחר בנו כעמו הקדוש, ואפשר לנו להתקרב ולהתקשר אליו באמצעות תורה ומצוות, צריכה לעורר בנו תשוקה ושאיפה פנימית, לקבל את התורה כך שהתורה תקיף ותחדור ותמסד את כל הענינים בחיי היום יום שלנו. במילא אין מה לדבר על התיחסות לתורה ומצוות בתור עול, חלילה, או

הרגל רגיל ללא חיות; כל ענין של תורה נעשה חוי׳ פנימית משמחת, וכל הנסיונות והקשיים נעלמים.

כך גם כל פעילות לחזק ולהפיץ תורה ומוסדות חינוך על טהרת הקדש, שצריכה להעשות בשמחה ובפנימיות. וכיון שמדובר אודות רגש פנימי, מצטיינת האשה היהודי׳ בזה במיוחד.

לכן הנני מקוה שכל אחת מהמשתתפות תמשיך את עבודתה הטובה בהתלהבות גדלה והולכת, לסייע לחנך את הדור הצעיר בחינוך על טהרת הקדש, במידה גדולה, כך שיוכלו להפיק תועלת מהברכה של קבלת התורה בשמחה ובפנימיות במלוא המידה.

השם יתברך יצליחן בעבודתן וכן גם בעניניהן הפרטיים, הן ובני ביתן שיחיו, ששמחה תשרור אצלן תמיד, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה לבשורות טובות ולהצלחה.

ו׳תתצ
[כרך יח עמוד תנ]

ב״ה, ט״ו סיון, תשי״ט
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה ברוך שי׳

שלום וברכה!

הריני מאשר קבלת מכתבו מיום ד׳ עם המצורף, פסק דין של בית המשפט העליון, והנצחון.

והשם יתברך יעזור, שילכו מנצחון לנצחון, ולשגשג מעלה מעלה בעניני תורה ומצוות ויהדות אמיתית, לא דלילה וקטועה, אלא כזו כפי שניתנה למשה מסיני, שדוקא בדרך זו, דרך נותן התורה ומצַוה המצות, עוזר השם יתברך שסוף סוף מנצחים בהחזקת והתפשטות היהדות.

ומובן מאליו, שככל שחזקים יותר בבטחון ופועלים ביתר לבביות וחמימות, חמימות חסידית ומסירת נפש, כך במידה גדולה יותר ובקרוב, רואים, כיצד אמת מארץ תצמח, וה׳ אתנו אל תיראום, שכן — ה׳ ילחם לכם.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות וכפתגם חמי כ״ק אדמו״ר, לקיץ בריא בגו״ר.

מ. שניאורסאהן

ו׳תתקכב
[כרך יח עמוד תמא]

ב״ה, ז׳ תמוז, ה׳תשי״ט
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה שלמה שי׳

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מכ״ז סיון. משמח אותי לראות את ההתענינות שלו בעבודת ליובאוויטש השואפת להפיץ את אור התורה ומצוות על טהרת הקדש. בקשר לכך בטח יענין אותו לקבל עותק ה׳מסר׳ המצו״ב, מפרשת בהעלותך, שתקותי שגם יבוא לשימוש וייושם במעשים בפועל.

כיון שאינו מזכיר אודות הבריאות, הנני מניח שהכל בסדר, וילך מטוב לעוד יותר טוב.

בשאלה אם כדאי לקנות בתים בתור מקור הכנסה עבור בית ליובאוויטש, הדבר תלוי במצב הנדל״ן באנגלי׳ בזמן זה, וכן גם בתנאי הקני׳, אם שני הדברים הם, לפי המידע שלו, חיוביים, יתן הקב״ה שזה יהי׳ בהצלחה גדולה.

בנוגע לשאלת המניות, נראה לי, שכיון שכבר החזיק אותן כל כך הרבה זמן, לא כדאי למכור כעת בחצי מחיר, ועדיף להחזיק בהן עד שיהי׳ אפשר למכור אותן בריווח.

בשאלה אודות העברת העסק למקום אחר, והאם משתלם לעבור לאזור יקר יותר עם הוצאה גדולה יותר, אבל בשל כך תהי׳ לעסק יכולת להתפתח — ידועה שיטתי שזה צריך להיות ב״ואתהלכה ברחבה״ — בהרחבה. בפרט, שהקב״ה זיכה אותו ברעיון הטוב להיות אחראי עבור ההוצאה של בית ליובאוויטש — יש להרחיב את הצנורות כדי לקבל כמה שיותר ברכה והצלחה מהקב״ה, כיון שחלק מההכנסה הולך למטרה הקדושה האמורה. והגם שההבטחה של ״עשר בשביל שתתעשר״ קיימת תמיד, אך עדיין צריך לעשות גם

בדרך הטבע להרחיב הצנורות וכלים. ויהי רצון, שיהי׳ משנה מקום משנה מזל לטובה ולברכה עבור העסק, ולנצל הרווחים לדברים טובים ושמחים, בשמחה ובטוב לבב.

בברכת הצלחה גדולה ולבשו״ט.

ו׳תתקכג
[כרך יח עמוד תמב]

ב״ה, י׳ תמוז, ה׳תשי״ט
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

שמחתי לקבל את הידיעה אודות בר המצוה של בנם . . . שי׳ בשבת זו, בשעה טובה ומוצלחת.

בטח בנם יודע, שחגיגת בר המצוה מציינת את ה**התחלה** של תקופה חדשה, כאשר הוא יהודי שלם בכל המובנים, עם מלוא האחריות וכן הזכות שזה מביא עמו.

השם יתברך יברך אותו ואת זוגתו תחי׳ בנחת אמיתי, היינו נחת יהודי, מהבחור בר המצוה, שיהי׳ חסיד, למדן וירא־שמים, זהיר בשמירת המצוות בהידור בחמימות ואור חסידיים, שזה מביא את האושר הגדול ביותר לא רק ברוחניות אלא גם בגשמיות.

בטח גם יזכור . . . שי׳ תמיד, ששבת בר המצוה שלו חלה בי״ב תמוז, היום הבהיר של גאולה, כאשר כ״ק מו״ח אדמו״ר שוחרר ממאסר ברוסי׳ הסובייטית, שם מסר נפשו בפועל ממש למען יהודים ויהדות, ובכך החדיר בכל בני ישראל כחות חדשים והצלחה, בפרט אלו הקרובים לעבודת הקודש שלו ומוסדותיו הקדושים.

הנני מאחל לכם מזל־טוב והצלחה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה.

ו׳תתקלה
[כרך יח עמוד תנג]

ב״ה, ט״ו תמוז, ה׳תשי״ט
ברוקלין, נ.י.

הנהלת מוסד ליובאוויטש באנגליה
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

שימח אותי לקבל את המכתב מז׳ תמוז, כתוב ע״י הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ בעל מרץ וכו׳ מו״ה שלמה שי׳ פערין, יחד עם המפתח של בנין בית ליובאוויטש, שהשליחים מסרו לי.

בעת רצון אזכירם על הציון של כ״ק מו״ח אדמו״ר, שהקב״ה ימלא בקשתם, ככותבם, להצלחה במעשה ידיכם להפצת מעינות החסידות.

והקב״ה יעזור, שבית ליובאוויטש יהפוך למרכז ממנו יפוצו ויתפשטו עניני יהדות, תורה ומצות בכלל, חדורים בחמימות, התלהבות, חיות ואור, שכל זה הוא מיסודות הנהגת יהודי בחיי היום יום. שכן, על כל פרט של חיים יהודיים נאמר — בכל דרכיך דעהו, כפי שנפסק גם להלכה בטור ושו״ע אורח חיים סימן רל״א. וכשמתבוננים בכל ענין של **דרכיך**, זה מביא לידי **דעהו** — להכיר ולהתקרב אל השם יתברך, שזה מוכרח לעורר אצל יהודי התלהבות עם אור אמיתי של פנימיות הנפש.

יתן הקב״ה גם ברכה והצלחה בעניינים הפרטיים של כל אחד ואחת הנוטלים חלק בהאמור, כך שמתוך מנוחה וטוב לבב והרחבת הדעת יוכלו לעשות את האמור באופן של מעלין בקדש, הלוך והוסיף הלוך ואור, עד שתקויים הבטחת הקב״ה — ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה.

בכבוד ובברכה להצלחה מופלגה במילוי מטרת בית ליובאוויטש בכל עניניו מתוך שמחה וטוב לבב והרחבת הדעת.

ו׳תתקמב
[כרך יח עמוד תסא]

ב״ה, י״ח תמוז, תשי״ט
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבך מיום א׳, בו אתה כותב שסיפרו לך דברים שונים אודות ליובאוויטש, ואתה רוצה לברר אם זו אמת, ומאד אכפת לך לדעת זאת.

האנשים שאתה מזכיר, ממה ששמעת מהם אתה מבין שהם אף פעם לא היו קרובים לליובאוויטש וכפי שנראה מאופי הדיבור איתך, הם עושים הפוך ממצות תורה, ולא רק ממצוה סתם, אלא מהכלל גדול בתורה, ואהבת לרעך כמוך (ירושלמי נדרים פ״ט ה״ד).

אך מכך גם מובן, שאין כל הגיון לומר שדוקא כאלו, יודעים במה מאמינים בליובאוויטש, שבליובאוויטש עצמה לא יודעים מכך, והדברים שאתה כותב, שהם סיפרו לך, אף פעם לא שמעתי בהיותי בליובאוויטש הרבה יותר מהם (אם הם **יודעים** בכלל אודות ליובאוויטש).

מה שכואב הרבה יותר הוא מה שאינם יודעים את מה שכתוב במקומות רבים בש״ס, ונפסק ברמב״ם ושולחן ערוך וכו׳, וכדאי שתמסור להם על כך, שמה שהם מדברים אודות כ״ק רבותינו הק׳ זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, ישנו פסק דין בגמרא (ברכות יט, א) בנוגע להנהגתם הטובה (בלשון סגי נהור) [והפסק דין בירושלמי (פאה פ״א הלכה א׳) לשון הרע כנגד כולם, וכן שם שאינו אומר לה״ר וכו׳], ש״ס סוטה מב, א. ערכין טו, ע״א ושם בארוכה. ובכ״מ.

ואם, כפי שנראה, אינם אוחזים מליובאוויטש, שיאחזו לכל הפחות מהספר חפץ חיים, ולא להחזיק אותו — את הספר — עבור הזולת או עבור ארון הספרים, אלא לבוא לידי הכרה, שהכונה אכן אליהם. והשם יתברך יחוס וירחם עליהם ויצילם ממצבם הנוכחי, ויהי רצון שיהי׳ זה בחסד וברחמים.

בברכה לבשו״ט בכל האמור,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ו׳תתקמד
[כרך יח עמוד תסד]

ב״ה, כ״א תמוז, תשי״ט
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו בו כותב אודות ההתועדות, והרעיון של שלש פעמים בשנה וכו׳.

מובן מאליו, שאינו צריך לבקש סליחה, אלא להשתדל שהענינים שכותב, שעלו ברעיון, יביא אותם להנהגה בפועל, וידועה הוראת רבותינו נשיאינו הק׳ זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שכל ענין שמביא להוספה ביראת שמים והוספה בקיום המצות כדבעי, הוא כדאי ונכון, וכמ״ש את האלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם, ובקיום המצות כדבעי, הרי נכלל הענין של דרכי נועם שזהו דין בתורה, כמ״ש דרכיו׳ דרכי נועם וכל נתיבותיו׳ שלום, לנצל זאת בהשפעה על הסביבה והזולת לקרבם לתורה ולמצוה ע״י אהבת ישראל וגם עם חמימות חסידית, ומכיון שדורשים זאת מאתנו, ובפרט מתושבי כפר חב״ד, הרי ודאי שניתנו הכוחות שיוכלו למלא זאת, הן בנוגע לסביבה והן בנוגע לעצמו, וק״ל.

בטח משתתף בשיעורים הנלמדים ברבים, בתור הוספה לשיעורי חומש תהלים ותניא הידועים, ומשתתף גם בעבודה דהפצת המעינות ככל הדרוש.

בברכה לבשו״ט בכל האמור.

ו׳תתקעד
[כרך יח עמוד תצט]

ב״ה, ט״ז מנ״א, תשי״ט
ברוקלין.

ועד ההנהלה של ״בית ליובאוויטש״
בלונדון
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

בקשר לפעולות השונות של בית ליובאוויטש, שודאי, בעזה״י, תורחבנה ותוגדלנה, ויתוספו עוד תחומי עבודה,

כדאי לדעתי, שיהי׳ אחד בתור מנהל — שיתמסר במיוחד לעניני בית ליובאוויטש, בהתמסרות שהצלחת העבודה דורשת.

ומכיון שבימים הקרובים נוסע ללונדון האברך הוו״ח אי״א נו״נ בעל מדות ורב פעלים נחמן שי׳ סודאק, שעסק בעבודה דומה בהיותו כאן, והשיג תוצאות טובות מאד, ועל פי מה שדברתי אתו, ראוי, בשל סיבות רבות, שינצל את כשרונותיו וידיעותיו, בעבודה של חיזוק והפצת יהדות בכלל והפצת המעינות בפרט, בלונדון והסביבה,

ועד ההנהלה של בית ליובאוויטש צריך, לדעתי, לחשוב אודות מועמדותו למשרה הנחוצה האמורה.

מחוסר ידיעה מדוייקת מה האמצעים הנחוצים, הנדרשים לפעילות בית ליובאוויטש, וכדי לא להכביד על תקציב בית ליובאוויטש, לפחות בתקופה הראשונה, מהנכון להעלות על סדר היום שיחד עם פעילותו האמורה בבית ליובאוויטש, יהי׳ לו גם שיעור כללי או בכתה מתאימה.

תקותי, שכאשר ההצעה תבוא באופן המתאים, תוכל גם בת־גילו מרת פראדל תחי׳ — לנהל עניני חינוך של בית ליובאוויטש, ובפרט שכבר עסקה בזה שם במשך זמן רב, ולפי הידיעות הי׳ זה בהצלחה.

בברכה, שבהמצאנו למחרת ט״ו באב, שבזמן הבית כפי לשון חז״ל לא היו ימים טובים לישראל כט״ו באב וכו׳, וכידוע, שהענינים הרוחניים של תורה ומצות, צריכים להיות גם כעת כפי שזה הי׳ בגלוי בזמן בית המקדש, שכך יהי׳ גם בפעולות של בית ליובאוויטש,

שמטרתן היא שמבית זה יפוצו נר מצוה ותורה אור, באופן של מועד לשמחה, ששמחה פורצת גדרים, הלוך ומוסיף ואור.

בכבוד ובברכת הצלחה בענינים הכללים ובעניניהם הפרטיים גם יחד, המחכה לבשו״ט בכהנ״ל,

מ. שניאורסאהן

ו׳תתקעה

[כרך יח עמוד תקא]

ב״ה, כ׳ מנ״א, תשי״ט
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ
מו״ה שמואל בצלאל שי׳

שלום וברכה!

הריני מאשר קבלת מכתבו מי״ג מנ״א, עם ההתחלה הטובה, אודות התועדות י״ב וי״ג תמוז, והעיקר שניכר שינוי לטובה, שהתאסף ציבור, וגם הוספה בפעולות בכלל.

ויהי רצון שהשינוי ילך ויגדל יותר ויותר, מתאים לנחיצות ודרישת השעה, ועוד והוא העיקר לפי ערך הברכה והצלחה שנותנים מלמעלה, ובפרט בזמן האחרון, ולא כטעות העולם (מלשון העלם והסתר, שבמילא אפשר לטעות גם במה שרואים בעיני בשר) שמה שמדובר ופרצת, אינו נוגע כל כך בפועל, כי הענין הוא — **בפועל**, והלואי היו עושים רק את הכלים לזה, לא עם כמה סנטים, אלא עם אלפי פונט [כידוע מה שכתוב במדרש, שישנן מראות קטנות ומראות גדולות, ולמרות שזה אותו אדם ואותו ענין המשתקף בהן לפרטיו, אבל יש בזה הרי הבדל, ומן הקצה אל הקצה, כידוע המשל, הפתגם מכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, ששניים מבקשים פנינים שחסרות להם, והשי״ת ממלא את בקשתם, אלא שזה ביקש על פנינים של דייסת־גריסים שתהי׳ יותר סמיכה, והשני ביקש על מחרוזת פנינים על הצואר שתהי׳ יסמיכה׳ יותר וק״ל].

ועוד נוסף על כל הענין, שכן הוא לא רק בענינים רוחניים, אלא גם בענינים גשמים, רק שהא בהא תליא.

ולבשורתו הטובה, בר המצוה של בנם חיים עמנואל שי׳ יהי

רצון אשר מבן י״ג למצות יגדל לבן ט״ו לגמרא וכו׳ כדבר משנה, והוא זוגתו תחי׳ ירוו ממנו ומשאר יו״ח שי׳ רוב נחת אמיתי הוא נחת יהודי חסידותי.

בברכה לבשו״ט.

ו׳תתקפג
[כרך יח עמוד תקי]

ב״ה, כ״ו מנ״א, תשי״ט
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה למכתב שנכתב ע״י חתנה הוו״ח אי״א נו״נ בעל מרץ מו״ה . . . שי׳, ובתור הוספה למכתבה הקודם.

א) המנהגים הטובים שהחזיקה עד עתה, סעודה שלישית, זמירות, מעריב מוצאי ש״ק, מלוה מלכה, תהלים, שיר המעלות ותפלה בכל יום, מובן מאליו, שחשוב ביותר להמשיך זאת לאריכות ימים ושנים טובות, ולעשות זאת מתוך מנוחה אמיתית.

ב) עד אחרי החגים של חודש תשרי, ודאי ראוי להיות בדטרויט, ובתקוה שילדי׳ שי׳ הגרים שם, יסתדרו להיות בחגים יחד, באופן מתאים.

ג) להדליק נר תמיד עד אחרי יום־השנה הראשון, בכלל זהו דבר נכון, ומה שחשוב עוד יותר הוא, שבכל יום ילמדו כמה משניות לזכות הנשמה, ובכל יום חול בבוקר לפני התפלה לתת ח״י סנט לצדקה, למטרה זו (ומובן ששני הדברים צריכים להיות בלי נדר).

ד) בשאלה מה עוד לעשות בענין האמור — ראוי להדפיס קונטרס מאמרי חסידות, שיהיה נלמד במקומות רבים, ובקונטרס יוזכר שם הנפטר ע״ה ושם אביו, שאז הלומדים בקונטרס, חשים הכרת תודה למי שאיפשר הדפסת הקונטרס, וזה פועל עלי׳ בנשמה, — באם אפשר, נכון להדפיס 2 קונטרסי מאמרי חסידות, אחד על חשבונה, ואחד על חשבון הילדים שיחיו.

בעת רצון יזכירו אותה ואת כל אלה שכותבת אודותם, על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע כל אחד למה שנחוץ לו, מתאים לתוכן כתבה, והשם יתברך יעזור שתבשר בשורות

טובות בכל הנ״ל.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר
נ.ב.
מצו״ב הקבלות ממוסדות ליובאוויטש, להם נמסרה הצדקה המצורפת במכתבה.

ו׳תתקפז
[כרך יח עמוד תקטו]

ב״ה, כ״ח מנ״א, תשי״ט
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״מ באמונה
מו״ה יעקב שי׳

שלום וברכה!

הריני מאשר קבלת מכתבו מכ״ו מנ״א עם המצורף.

מה שמזכיר אודות המאמר, שמשיח יהי׳ משה רבינו, זה נזכר במקומות רבים, כמצויין בשוה״ג כמה מהם*.

מובנת השאלה החזקה בזה, שהרי משיח בא מדוד, כרגיל בכל המקומות בחז״ל, משיח בן דוד או בן דוד סתם.

הביאור בזה הוא, שעיקר האדם, ובפרט יהודי, ובפרט צדיקים שעליהם כתוב באגרת הקדש סימן ז״ך, בביאור, שחיי הצדיק אינם חיים בשרים כ״א חיים רוחנים שהם אמונה ויראה ואהבה כו׳, עי״ש. ורבנו הזקן כותב על כך, **כנודע** — כענין שידוע היטב —

הרי במקום שנמצאת נשמת משה, זהו עיקר משה, זהו משה.

דוגמא לכך הוא גם, שהגוף הרי נקרא לבוש לנפש, ואצל האדם הרי לא משנה היכן נמצאים הלבושים שלו, כיון שהוא עצמו כאן, — מובן, שההשוואה אינה דומה לגמרי, שהרי הגוף מתאחד עם הנשמה וכדי לעשות מצוה הנשמה מוכרחת להזדקק לגוף, וזה הרי

*) זהר חדש בסופו בתיקונים (ד״ה וישלחהו. קי, ד). זהר בראשית, כה, ב. לקוטי תורה להאריז״ל פ׳ ויחי עה״פ עד כי יבוא שילה. ס׳ הליקוטים שם. ועוד.

מה שמקשר אותם, אבל הבנה בענין הנ״ל זה נותן.

וכיון שאנו מתקרבים לחודש אלול, חודש הרחמים, וכמבואר בלקוטי תורה לרבנו הזקן, שאז מאירים י״ג מדות הרחמים, שעל ידם הוא הענין של נושא עון ופשע וחטאה ונקה, שזה מבטל את (ומפני) חטאינו (גלינו מארצנו), שזה גם יקרב את ביאת גואל ראשון הוא גואל אחרון משה רבנו משיח צדקנו במהרה בימינו ממש.

בברכה לבשו״ט.

ז׳ט
[כרך יח עמוד תקלה]

ב״ה, י״ט אלול, תשי״ט
ברוקלין.

ברכה ושלום!

. . מה שמזכירה במכתבה אודות אמריקה — מפליא אותי מאד, ואינני מבין את ההנהגה של אנ״ש הנמצאים כאן, שכפי הנראה, מסתירים את הנעשה עמם כאן, עד כדי כך שזה יכול להביא אחרים לטעות ולהביא לתוצאות לא רצויות כלל.

בקיצור: מאנ״ש שבאו לכאן, חוץ מבודדים, **כולם מתייגעים**, לא רק בגשמיות, שעל כך כבר אין מה לדבר, אלא גם ברוחניות, היינו שלמרבה הצער אינם במצב כפי שהיו לפני שבאו לכאן. אף שישנם תירוצים רבים, שזו אמריקא, שכנגד כל התירוצים הם **עצמם** לחמו במסירת נפש, בהיותם במדינה הקודמת, ולפני בואם לאמריקא.

ולו היו שומעים רק בקולי, היו 99% אורזים מחר את החבילות ויוצאים מאמריקה, לצרפת או אנגליי וכדומה, שתקותי ששם זה ישתפר, לא רק ברוחניות, אלא גם בגשמיות. וכאמור לעיל, כן הוא לא רק אצל יחידים (לומר שהוא בטלן, או לא מספיק בעל מרץ), אלא כמעט **אצל כולם**, מלבד יחידים ממש. יתכן שלא נאה להם לכתוב את **המציאות** הנ״ל, אבל למרבה הצער אין זה משנה את המצב כפי שהוא. ומובן מאליו, שזו צריכה להיות אזהרה חזקה, לאלו שמחפשים מדינה היכן להסתדר.

והשם יתברך המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית, בטח ינהיג גם אותה באופן שתסתדר דוקא במקום טוב, ודוקא בשליחות

טובה הן בגשמיות והן ברוחניות.

בברכה לבשורות טובות ולכתיבה וחתימה טובה.

ז׳יא
[כרך יח עמוד תקלז]

ב״ה, כ״א אלול, ה׳תשי״ט
ברוקלין, נ.י.

לכבוד קהלת ״עדת ישראל״ הוונה, קובה
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

קבלתי את מכתבם מי״ב מנחם אב, בו אתם מבקשים לשלוח לכם מדריך, עדיף מוסמך להוראה, כדי שתהי׳ לו הסמכות הנחוצה להיות מנהיג, וכו׳.

המענה שלי התעכב, כי רציתי לברר את האפשרות למצוא מועמד מתאים. למרבה הצער עדיין לא נמצא אדם כזה עד עתה שיהי׳ פחות־או־יותר מתאים לתנאים ולדרישות של קהילתם, מפני סיבות שונות. לכן החלטתי לא לדחות יותר את המענה שלי, כי אולי יש לכם דרכים אחרות כיצד להשיג מועמד מתאים.

אבל מוכרחני להוסיף, שגם אם יעבור, בהכרח, משך זמן עד שישיגו מועמד מתאים, מוכרחים הם להשתדל שבינתיים לא יסבלו הצרכים החיוניים של הקהלה. כוונתי במיוחד לחינוך על טהרת הקדש. חכמינו, זכרונם לברכה, מבטיחים לנו, שהקב״ה דורש בהתאם לאפשרויות לבצע. כיון שחינוך על טהרת הקדש הוא מהחובות הבסיסיים והכי נחוצים, וכן גם לימוד התורה בכלל גם למבוגרים וזקנים, מוטל על הקהלה חוב קדוש למצוא בקהלה עצמה כמה אנשים שימלאו יחד את התפקידים האמורים, עד שימצא המועמד המתאים שיקח על עצמו את כל התפקיד. וכאמור, כיון שזוהי חובה ונחיצות חיונית, בטח ימצאו דרכים לבצעה, אם יעשו את המאמצים המתאימים לזה.

בימים אלה של חודש אלול, חודש הרחמים, וכשמתקרבים לראש השנה, יש לקוות שקהלתם בכלל וכל אחד בפרט יהיה חדור ברגש התעוררות וחיות רוחנית לחזק את יסודות החינוך הכשר, הרבצת

התורה וקיום המצוות בקהלתם. הנני מקוה שבקרוב יוכלו לבשר את הבשורה הטובה, אשר נגשו לעבודה והיא מתנהלת בהצלחה.

הנני מאחל לכולכם בכלל ולכל אחד בפרט כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה.

ז׳יד
[כרך יח עמוד תקמא]

ב״ה, כ״ה אלול, ה׳תשי״ט, שנת השבע
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל אשר בכל מקום ומקום
ה׳ עליהם יחיו

שלום רב וברכה!

ימים אלה, בסיומה של השנה החולפת ובעמדנו בראשית השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הם זמן לחשבון־נפש על השנה שחלפה ובהתאם לסיכומו של החשבון, לקבלת ההחלטות הנכונות לשנה החדשה.

החשבון יכול להיות מדוייק, רק כאשר ההערכה של הכחות העצמיים והאפשרויות היא נכונה. ככל שגדולות יותר האפשרויות שלא נוצלו, כך גדול יותר הצער על עוון אי ניצולן. וכך צריכה להיות גדולה יותר ההחלטיות שמעתה ינוצלו האפשרויות במלוא המדה.

התקופה שלפני ראש־השנה וראש־השנה עצמו, אינה רק הזדמנות הדורשת חשבון־נפש באופן כללי, כי אם גם מזכירה ודורשת הערכה פנימית עמוקה של הכוחות הנשגבים העצמיים שיש לאדם — כאדם בחיר הנבראים וכיהודי שהבורא יתברך העניק לו את תורת החיים האלוקית — שהרי ראש־השנה הוא היום שבו נברא האדם.

* * *

כאשר נברא האדם הורה לו מיד הקב״ה מה הם כוחותיו ומה תפקידו בעולם:

״מלאו את הארץ וכבשוה ורדו בדגת הים ובעוף השמים ובכל

עוון אי ניצולן: ראה גם כתובות סז, א.

חיה הרומשת על הארץ״.

לאדם ניתנו כוחות לכבוש את כל העולם ולשלוט בו, ביבשה, בים ובאויר, והוא נצטווה לבצע את הדבר, זו היא המשימה המוטלת עליו.

מה היא הדרך לשליטה בעולם, מה מטרתה ומה תוכנה? — מספרים לנו חז״ל ומורים לנו:

כאשר ברא הקב״ה את אדם הראשון — החדירה אותו הנשמה שלו, צלם אלוקים, והאירה בו, ובכך ועל־ידי כך שלט על כל הבריאה. כל הנבראים התכנסו על מנת להכתירו כבורא. אז הוכיח להם אדם הראשון את טעותם ואמר להם: ״בואו נשתחוה — לפני ה׳ עושנו״.

* * *

השליטה על העולם שניתנה לאדם כתפקיד ושליחות, נועדה לרומם את הסביבה, את העולם כולו, כולל החיות והבהמות, לשרות האנושות האמיתית, אנושות החדורה ומוארת בצלם אלוקים, בנשמה שהיא חלק אלוקה ממעל ממש — דבר המביא את כל הבריאה להכרה כי ״ה׳ עושנו״.

מובן מאליו שלפני שהאדם מתעסק בשליטה על העולם הוא חייב תחלה לשלוט על עצמו, על הארציות והחייתיות שבטבעו. דבר זה מושג על ידי ביצוע ההוראות של התורה, תורת־חיים המורה דרך בחיי יום־יום, כך שהגשמיות והחומריות חדורה ומוארת באור של — ה׳ אלוקינו ה׳ אחד.

הקב״ה ברא אדם אחד ולאדם אחד ויחיד זה מסר את התפקיד האמור והמשימה האמורה כאן טמונה המשמעות, העמוקה אך ברורה, שאדם אחד — כל אדם — מסוגל ״לשלוט על העולם״.

אם אדם אינו ממלא את תפקידו ואינו מנצל את כוחותיו האלוקיים הבלתי משוערים — אין זה רק הפסד אדיר וכשלון אישי, כי אם הדבר נוגע לגורל העולם כולו.

מספרים לנו חז״ל: ראה תיקוני זהר תיקון נו. פרקי דר׳ אליעזר פי״א.

ממעל ממש: ראה תניא פרק ב. הגהות ה״צמח צדק״ שם (בס׳ קיצורים והערות ע׳ עב).

ה׳ אחד: ראה סמ״ק הובא בבית יוסף (טור אורח חיים סי׳ סא).

מסוגל: ראה סנהדרין פ״ד משנה ה. קדושין מ, כ.

* * *

בימי חשבון הנפש, כאשר מתבוננים שלכל אחד מאתנו ישנה האפשרות — על ידי מילוי הוראות **בורא העולם** בתורתו — לכבוש עולמות, צריך כל אחד להעמיד לעצמו את השאלה עד כמה פעל בשנה החולפת בכיוון זה, שהוא השליחות האלוקית ומטרת חייו, ועד כמה עדיין נשאר חייב בקבלת ההחלטות המתאימות לשנה החדשה.

וה׳ הרואה ללבב, שיראה את התוקף של החלטות טובות אלה, יתן את ברכתו שיבצעו אותן במלוא המדה — בשמחה ובטוב לבב, בהרחבה בגשמיות וברוחניות.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה

מנחם שניאורסאהן

ז׳נט

[כרך יט עמוד כט]

ב״ה, ל׳ תשרי, א דר״ח מרחשון, ה׳תש״כ
ברוקלין, נ.י.

אל מחלקות הנשים לטובת בתי הספר ״בית רבקה״,
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

שימח אותי לשמוע אודות המסיבות השנתיות של המחלקות השונות — קראון־הייטס, איסט ניו יורק וברונזוויל, ווסט־סייד — המתקיימות היום ובימים הבאים בחודש זה. זה גורם נחת־רוח מיוחדת שמיד לאחר חודש תשרי החגיגי, בחודש ה״חול״ הראשון של השנה — מרחשון — קבוצות הנשים חידשו את פעילותן לטובת בתי הספר ״בית רבקה״, מבלי לאבד זמן. זה נותן לי גם את התקוה, שהעבודה החשובה והקדושה הזו תעשה תחת מלוא ההשפעה וההתעוררות של חודש תשרי, שבתור החודש הראשון של השנה הוא מניח חותם על כל השנה. בפרט, שלימים הקדושים של חודש תשרי יש הוראות מיוחדות לנשים ואמהות יהודיות.

הרי ידוע, שחכמינו זכרונם לברכה סדרו את קריאת התורה וההפטרות, כך שהקריאה שלנו בתורה ובנביאים תשקף את תוכן הימים הקדושים והוראותיהם בחיי היום יום.

בימים הראשונים של השנה — ימי ראש השנה — אנו קוראים בתורה אודות לידת הילד היהודי הראשון שנולד כיהודי, להורים יהודיים, ואודות מסירות הנפש של הורים יהודיים למען חינוך הילד. זה גם תוכן הפטרת היום הראשון של ראש השנה, אודות אם יהודי נוספת — חנה, ולידת ילד יהודי — שמואל, ומסירות הנפש שלה, כשהיא מוסרת את בנה האחד והיחיד לחינוך אלוקי. גם בהפטרת היום השני של ראש השנה, בה אנו מבקשים מהקב״ה להוציא את בני ישראל מהגלות, נאמר שהדבר שמעורר את הרחמנות האלוקית הוא ״רחל מבכה על בניי״ — רחל אמנו מבכה את גורלם של ילדי.

ההוראה מכך — שצריכה לשמש כיסוד לכל השנה — היא, לדעת שילד יהודי, החל מהלידה, שייך לקב״ה, שהורים יהודיים ובפרט אמהות, צריכים למסור את הנפש למען החינוך הכשר של ילדיהם, ושחינוך הכשר על טהרת הקדש הוא היסוד של הגאולה השלימה, בב״א.

וזו היא הרי גם העבודה של קבוצות־העזרה של הנשים לטובת בתי הספר בית רבקה, והזכות הגדולה ביותר כדי להביא אושר אמיתי לכל אחד בפרט, להן ולבני משפחתן, בגשמיות וברוחניות.

בברכה ולהצלחה בעבודה.

ז׳סד
[כרך יט עמוד לד]

ב״ה, ב׳ מ״ח, תש״כ
ברוקלין.

נשי חב״ד הצעירות, סניף מונטריאול,
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

במענה למכתבך מאדר״ח מ״ח, כתוב ע״י הרבנית מרת פייגלשטוק תחי׳, בו כותבות את התכניות לשבועות הבאים, והעיקר אודות ועידה.

כיון שכתוב, ותשועה ברוב יועץ, מהנכון שידונו ויחליטו בזה באסיפה רחבה יותר של נשי ובנות חב״ד, אלו המכירות את הפרטים העיקריים שיש לדעת בנוגע לועידה, ובטח תעובד תכנית כיצד להכין,

כך שהביקור(ת) יהיה כראוי.

והשם יתברך יעזור, שההחלטות יהיו בשעה טובה ומוצלחת ובאופן הטוב ביותר להרחיב את החשובה ביותר של נשי ובנות חב״ד, הן בהגדלת הכמות והן באיכות (בתוכן) וזכות הרבים מסייעתם.

וכאשר משתדלים בעבודה כזו בהכנה הראוי׳, רואים שישנם יותר כחות, וההפרעות הן הרבה פחות מכפי ששיערו, וכמבואר במכתבי הכללי לראש השנה של שנה זו.

בברכה לבשורות טובות באמור לעיל ולהתחלה טובה של השנה הבאה לעבוד מתוך מנוחה שמחה וטוב לבב.

בברכת הצלחה.

ז׳עט

[כרך יט עמוד מט]

ב״ה, ח״י מ״ח, תש״כ
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בו כותב אודות מצב הבריאות והמצב במשפחה שי׳, כאשר יכתוב את השמות היהודיים עם שם האם, יזכירו את כולכם על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, מתאים לתוכן כתבו.

במה ששואל, מה זה שנעשה כזה מהפך אצלו ביחס למה שהי׳ לפני שבא לארץ ישראל, — בכלל ארץ ישראל נקראת בתורתנו הק׳ בשם ארץ הקדושה, וכפי שהפסוק אומר, שעיני ה׳ אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, ולכן כשבאים לארץ הקדושה, נחוץ להוסיף בענינים של תורה ומצות, ובקל וחומר מכך שכאשר רוצים לבוא למדינה, זקוקים לויזה מאותה מדינה, וכשמגיעים למדינה, יש להתנהג לפי הנהגת אותה מדינה, אף שזו הנהגה שונה ממה שרגילים לפני כן, כן הוא גם, ובמידה גדולה בהרבה, כשנכנסים לארץ ישראל הנקראת פלטין של ממה״מ הקב״ה, והשם יתברך שהוא רחום וחנון ועצם הטוב, אינו דורש יותר מכפי הכחות, ונותן הזדמנויות שונות למלא את דרישתו. אם מפני סיבות מסוימות הדבר לא הי׳ אצלו כך עד היום, הרי כאשר מחליטים החלטה תקיפה לעשות זאת, השם

יתברך עוזר לבצע את ההחלטה, ולכן הנני מקוה, שאיך שלא הי׳ עד היום, יחליט החלטות טובות להוסיף בענינים של תורה ומצוות [שככל שיהיו טובים בזה, הרי תמיד יש מקום להוסיף עוד] והשם יתברך יקיים את מה שהוא כותב בתורתו אם בחוקותי תלכו וגו׳, ויתן ברכה והצלחה בכל המצטרך. לפי מה שכותבים לי בנו שי׳ לומד בבי״ס חרדי, הנני מקוה אפוא שגם להבא יעשה ברוח זו, שכל ילדיו יתחנכו כך וזו תהי׳ התחלה טובה בהאמור לעיל ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

מצו״ב המחאה מאחת הקופות של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שאת חילופו יערב עם הכסף שלו, וזה יביא לו הצלחה במצטרך לו.

בברכה לבשו״ט בכל הנ״ל.

ז׳פב
[כרך יט עמוד נב]

ב״ה, כ״א מ״ח, תש״כ
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מי״ד מ״ח, בו כותב ראשי פרקים מדברי ימי חייו ומסיים בתיאור הקשיים שיש לו בנוגע להסתדרות בפרנסה עתה, וגם בנוגע לעניני שידוך.

ומכיון שככתבו, יש לו הצעות שונות בנוגע למשרה בקודש שו״ב או משגיח, וכשלוקחים בחשבון שבכלל זה מבוקש כעת בארה״ב, ובמיוחד כאשר זה כרוך גם במוהל ובעל קריאה, יש להתענין במיוחד להסתדר בזה בארצוה״ב, וכמובן בלי לוותר בענינים של שולחן ערוך, אך לפי המידע בזה, אפשר לבצע את הדבר בהשתדלות הראוי׳, ובפרט לפי ההיכרות שלו, וגם כאשר חושבים אודות שידוך ממדינה אחרת, לאחרונה ידוע שבמדינות האחרות יש חשיבות כאשר מודיעים שיש פרנסה קבועה באמריקה.

ואנצל את ההזדמנות, כיון שהכל בהשגחה פרטית, גם פנייתו אלי, ואעורר אותו על הנחיצות לקבוע עתים ללימוד פנימיות התורה, שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות, וכמבואר בכמה מקומות ובפרט

בקונטרס עץ חיים לכ״ק אדמו״ר מוהרש״ב נ״ע, ובפרט בדור דעקבתא דמשיחא [כפי שרואים זאת על פי כל הסימנים המנויים במסכת סוטה] זהו הכרח, לכל אלו שלמדו בישיבה (אפילו מחוץ לתומכי־תמימים) וממש חובת גברא לכל אחד, להוסיף כמה שיותר אור, מכיון שרואים שמתקיים האין לך יום שקללתו מרובה וכו׳ והחושך הולך ומתגבר, עד שאומרים לחשך אור ולמר מתוק, יש להוסיף כמה שיותר באור ומאור שבתורה, זוהי פנימיות התורה, ואין לך דבר העומד בפני הרצון, ובפרט שיש לו הרבה מכרים וידידים גם בין תלמידי ישיבת תומכי תמימים, עמם נפגש בנדודיו וכו׳.

בברכה לבשו״ט בכל האמור.

נ.ב.

מזכיר במכתבו, שכמה מילדיו שי׳ נמצאים בשיקגו, שבין הרבנים שם ישנם גם מאנ״ש, ואולי מתאים שייצור קשר איתם, אם סבור שילדיו זקוקים למשהו בעניני יהדות, שיתכן וביכלתם לפעול בזה.

ז׳פו

[כרך יט עמוד נז]

ב״ה, כ״ב מ״ח, תש״כ
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מו״ה יחזקאל ישכר שי׳

שלום וברכה!

במענה למכתבו מעש״ק, אודות הרחבת הלול.

בכלל נכון הדבר להרחיב את המשק בכלל, ואין מה לפחד שבינתיים צריך ללוות כסף, אלא שאם זה יהיה בשטח הלול או בשטח אחר, יש להתייעץ עם אלו שיכולים לשער את התוצאות בנוגע לפרנסה, בשטח הלול או באפשרויות אחרות של משק.

מה ששואל, האם צריך בכלל לרצות יותר ריוח — על כך ישנו כבר מענה, שלצדקה נותנים מעשר ומצוה מן המובחר חומש, ועל פי אגרת התשובה והקודש של רבנו הזקן זה עוד יותר, הרי מובן שכאשר המוסדות זקוקים להוספה, והנחיצות גדלה והולכת, הרי הצדקה

צריכה להיות רבה וגדולה יותר, ובמילא — ההכנסה. וכהוספה בענין, גם זה שאנ״ש שי׳ צריכים להיות בהרחבה גם בגשמיות, וזה יוסיף גם בהרחבה ברוחניות, וק״ל.

וזכות עבודתו בכפר חב״ד, עבור כפר חב״ד, אשר שם צוה ה׳ את הברכה, וגם בצעירי אגודת חב״ד, תעמוד לו לבשר בשורות טובות בכל הנ״ל.

בברכה.

ז׳פז
[כרך יט עמוד נח]

ב״ה, כ״ג מ״ח, תש״כ
ברוקלין.

מר חנוך העניך שי׳

שלום וברכה!

הריני מאשר את קבלת מכתבו, מיום א׳, עם הדרישת שלום שבקשו ממנו למסור מארצנו הקדושה תבנה ותכונן במהרה בימינו על ידי משיח צדקנו.

הנני מודה לו מאד על כך, וגם על זה שציין ענין של השגחה פרטית ביום חול פשוט, וכפי שמתבטא, בארוע רגיל ביותר, שמכך אפשר להסיק עד כמה לעולם יש בעל הבית המשגיח על כל הדברים, גם אלו שנראים בשטחיות, רגילים לגמרי, שזה חייב גם להוביל לרעיון שמאחר ובעל הבית משגיח על כך, יכולים גם הארועים הרגילים, אם ינצלו אותם כראוי, יכולים להיות בעלי חשיבות רבה.

אינני יודע אם האיש שפגש מסר לו פרטים על עצמו, ממכתבו נראה שהוא מאלה שאנו מיודעים על פרטים רבים מחייהם, שגם הם מלאים על כל צעד ושעל בענינים של השגחה פרטית, הנראים גם בעיני בשר.

רצוני גם להעיר כאן, שהנ״ל החליט לנסוע לכפר קטן, כדי לנהל וללמד ילדים יהודיים יהדות וגם מקצוע, אף שזה קשור בויתור על נוחיות רבה ואפילו על דברים הכרחיים.

והשם יתברך יעזור, שהדוגמא תשפיע על יהודים בכל מקום

שהם, לעשות זאת, לתת לילדי ישראל אפשרות ללמוד יהדות לפי הוראת תורתנו הק׳ תורת חיים, והרי אי אפשר לדעת את דרכי השם יתברך, יתכן, שפגישה זו היא סימן מההשגחה אליו, שעליו להתחיל לעשות בזה בין ידידיו ומכיריו, וכשעושים בזה, הרי דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב, ורואים גם שהקשיים הם הרבה יותר קטנים מכפי ששיערו, והתוצאות הן הרבה יותר מכפי שחשבו.

רצוני לחזור ולהודות לו שוב על הדרישת שלום, ומחכה לשמוע ממנו בשורות טובות.

בברכה.

ז׳צ
[כרך יט עמוד סא]

ב״ה, כ״ה מ״ח, תש״כ
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחר הפסק ארוך נתקבל מכתבו מאדר״ח חשון — שהתעכב בדרך יותר מהרגיל.

ומובנת התמי׳ הגדולה והפליאה, שאינו מזכיר דבר אודות פעולותיו בקודש בכלל ומחודש תשרי בפרט, בהנוגע להפצת היהדות והפצת המעינות בפרט, שאם כל אנ״ש מחויבים בזה, על אחת כמה וכמה אלו שראו חסדי השם יתברך, גם כשהכל הולך חלק, ובפרט כאשר מבקשים תוספת ברכה מהשם, וגם זה שסבור שכבר שנים רבות הוא נוהג כך בדרך זו, הרי מובן שאדרבה, זה עצמו סיבה מספקת לתבוע מעצמו כהנה וכהנה, וכמבואר באגרת הקודש סוף פרק ט׳ הי׳ רגיל לקרות דף אחד יקרא שני דפים וכו׳, ובטח למותר להאריך בענינים מובנים כגון אלו.

ויהי רצון שאזכה לקבל בשורה טובה בכל האמור, ואשר זה מצליח באופן של מוסיף והולך מוסיף ואור ועד לופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה, וכשמתנהגים בזה כפי שהשם יתברך מצווה, הרי אז, כפי שהמשנה אומרת, בטל רצונך מפני רצונו כדי כו׳ וק״ל.

בשאלה אודות הסכומים ששולח לאמו תחי׳, מובן שעליו להתמיד ולהמשיך זאת, ולפלא השאלה והספק בזה.

ובשאלה האם יכול להשתמש לזה, הכל או חלק מקופת הצדקה שלו, ובפרט מהמעשר.

עליו לשאול רב הפוסק שאלות ולמסור לו הפרטים בזה, והוא יאמר לו דעת תורה בזה.

וכיון שאנו מתקרבים לחודש כסלו, חודש הניסים והגאולה, שכך יהי׳ גם בכל ענייניו הנ״ל.

בברכה לבשו״ט,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

במענה לשאלתו: א) לצדקה יפריש לערך 15% מההכנסה (לאחרי ניכוי הוצאות **העסק**).

ב) שכירת המקום המרווח בשביל העסק — נכון במאד (אלא שצריך לברר מקודם הטעם שהשכירות קטנה כל כך).

ג) קנית הצמר שכותבה — נכונה. ויהא כהנ״ל בהצלחה.

ז׳צה

[כרך יט עמוד סז]

ב״ה, ער״ח כסלו, ה׳תש״כ
ברוקלין, נ.י.

הוו״ח אי״א נו״נ מתפללי בית הכנסת נוסח האר״י . .

שלום וברכה!

בהמצאנו בערב ראש חודש כסלו, שהוא חודש הגאולה והניסים והנצחון, כידוע לכלל ישראל, וקודם הנסיעה לציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, כפי שנהוג בכל ערב ראש חודש בכלל, ובערב ראש חודש כסלו בפרט.

השתוממתי, השתוממות מעורבת בצער, מהשמועה — שתקותי, שאין זה שייך לפועל — שרוצים ח״ו וח״ו לשנות את המנהג הטוב, לומר וללמוד בביהכנ״ס מדברי רבותינו נשיאינו זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע בתורת חסידות חב״ד, כנהוג כבר הרבה שנים ודורות, ואשר התבטא גם בשם בית הכנסת, נוסח האר״י.

כאמור לעיל, רצוני להיות חזק בבטחון, שאין זו אלא שמועה, ואשר ימשיכו במנהג הטוב האמור כמו עד עתה, ועוד בהוספה, על פי הוראת תורתנו הק׳ להעלות בקודש, וכהוראת מצות נרות חנוכה שצריך להיות דוקא מוסיף והולך מוסיף ואור.

ובודאי שכל המתפללים של בית הכנסת נוסח האר״י יסייעו להתמיד במנהג האמור, שבעצם כבר אינו רק מנהג, אלא ע״י החזקה של השנים הרבות, נעשה כבר דין תורה.

ועוד בתור הוספה, שגם זה עיקר, שידועה דרישת כ״ק מו״ח אדמו״ר ואביו, וכן דור לדור עד רבנו הזקן, אודות הפצת המעינות של תורת החסידות בכל מקום, ובפירוש הדגיש, שזהו ענין לא רק לחסידי חב״ד, אלא — בהמשך הזמן — לכלל ישראל, ואם היתה דרישה כזו בזמנו של כ״ק מו״ח אדמו״ר ועוד לפני זה, הרי על אחת כמה וכמה בדורנו, דרא דעקבתא דמשיחא, שזקוקים לסיעתא דשמיא על כל צעד ושעל.

גדולה מזו היתה לי הפליאה, לשמוע שיתכן שמישהו מחסידי סטמר לא יהיו מרוצה או אפילו גם יפריע ללימוד האמור של תורת חב״ד, בו בזמן שבסוכות העבר קבלתי את הספר יואל משה [דהרבי מסטמר שליט״א], שבו מביא ומסתמך ומבסס את דבריו על דברי רבנו הזקן בעל התניא ושולחן ערוך, והאומנם כי יסופר שחסיד שלו, יעשה הפוך, ויתירה מזו, יפריע לאחרים מענין כזה, וברבים.

וכאמור לעיל, הנני מקוה שהלימוד דתורת חסידות חב״ד ימשך ללא כל הפרעות, והפעם אקצר ואומר שלום, שלום אמיתי, וכפסק דין רבותינו ז״ל (סנהדרין צט, ע״ב) כל העוסק בתורה לשמה, משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה, וכפי שהענין מבואר בארוכה בלקוטי תורה לרבנו הזקן ד״ה החלצו, וגם במאמר בהתחלה זו מכ״ק אדמו״ר (מוהרש״ב) נ״ע, המצורף בזה.

בברכה לחודש שמח וחודש חסידי, וע״י לימוד האמור, שהוא חלק מהפצת המעינות, של תורת הבעל שם טוב, חוצה, נזכה בקרוב ממש למילוי המענה של מלך המשיח, קאתי מר, לכשיפוצו מעינותיך חוצה.

בכבוד ובברכה לבשו״ט בכל הנ״ל.

ז׳צח
[כרך יט עמוד ע]

ב״ה, א׳ כסלו, ה׳תש״כ
ברוקלין, נ.י.

אל קהל עדת ישורון חובבי ומוקירי תורה ומצוה
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

השנה ימלאו 200 שנה להסתלקות־הילולא של הבעל שם טוב, מייסד תורת החסידות הכללית. ידוע, שהבעל שם טוב התחיל את עבודת הקודש שלו — בתור מחנך של ילדים קטנים. הוא הי׳ עוזר־למלמד, והי׳ נוהג לשאת את הילדים הקטנים על הידיים ולהביא אותם לחדר, ללמוד עמם אלף־בית, ברכות, קריאת־שמע וכד׳, באהבה ובמסירות שלא ידעה גבול.

נשיאי חב״ד, מרבנו הזקן בעל התניא — שייסד את שיטת חסידות חב״ד על היסודות ש״סבא״ שלו הבעל שם טוב הניח — עד מייסד הישיבה תומכי־תמימים בליובאוויטש, אדמו״ר מוהרש״ב, ובנו כ״ק מו״ח אדמו״ר, שהעביר ונטע את הישיבה באמריקה, שהפיצו, כידוע, במסירות נפש גדולה תורה ביראת שמים ופנימיות התורה, עד שכיום ישיבות תומכי־תמימים המסועפות, עם הישיבה המרכזית בברוקלין בראש, הן הכוחות היצירתיים הכי גדולים בתחום חינוך הכשר על טהרת הקודש, היכן שכל תלמיד נעשה חדור באהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל, ונעשה מעיין של השפעה מאירה וחי׳ בכל סביבתו.

ביום זה של ראש־חודש כסלו, א׳ כסלו, חודש הסגולה המאיר של יום גאולת רבנו הזקן ומצות נר חנוכה שהיא באופן של **מוסיף והולך**, הנני פונה לכל ידידי ישיבות ליובאוויטש, וחובבי תורה ומצוה בכלל, בקריאה לבבית לתמוך במסיבה השנתית של מרכז הישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש, שנועדה ליצור סיוע ממשי, סיוע של הצלה, להבטיח את קיומן.

זכות המצוה, הקשורה בזיכוי הרבים, וזכות ימי הסגולה הבאים, בטח יעמדו לכל אחד ואחת עם בני ביתם, שיחיו, ליהנות מברכותיו של הקב״ה באופן מוסיף והולך, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה,

מנחם שניאורסאהן

ז׳קא
[כרך יט עמוד עג]

[ב׳ כסלו, תש״כ]

. . כ״ק מו״ח אדמו״ר, בשם רבנו הזקן בעל התניא, הזכיר לנו לעתים קרובות, שצריך ללמוד מפרשת השבוע על כל המאורעות של השבוע.

אכן, פרשת ויצא מלמדת אותנו רבות אודות האחריות של האשה בתור **עקרת הבית**, לא רק של ביתה הפרטי, אלא גם של כל **בית ישראל**. שכן בפרשה זו אנו לומדים כיצד יעקב אבינו בא לארץ זרה ועבר זמנים קשים, ומבלי הבט על כל זה, הקים שם את בית ישראל, בו **כל** ילדיו נשארו נאמנים למסורת האבות, אברהם, יצחק ויעקב. וזה התאפשר הודות לכך שהאמהות היהודיות, רחל לאה בלהה וזלפה, עשו כל מה שהי׳ תלוי בהם להבטיח את שלימות ביתם ועתיד עמם . .

ז׳קב
[כרך יט עמוד עד]

ב״ה, ב׳ כסלו, תש״כ
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחר הפסק ארוך, הגיעני מכתבו מיום שלישי שהוכפל בו כי טוב אדר״ח כסלו, חודש הנסים והגאולה.

ת״ח על הבשורה טובה בתחלת מכתבו, שמצד המצב וכו׳ יש להודות להשם יתברך, והשם יתברך יעזור, שככל שהמצב יהי׳ טוב הרי ביכלתו להוסיף עוד יותר, ובטח זה יביא גם תוספת מצדו ומצד המשפחה שי׳ בענינים של תורה ומצות בעצמם וגם להפיץ יהדות תורה ומצות בכל מקום שרק ניתן להגיע אליו, ולעשות זאת מתוך מנוחה שמחה וטוב לבב ולהוסיף בזה מזמן לזמן.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור.

לכתבו, אודות מחיצה שחלקה העליון הוא מזכוכית **שקופה** — הרי זה עשיית צחוק מעצמו, את מי מרמים בזה?

הפירוש הפשוט בכהוציאם אותם (בראשית יט, יז) הוא: כהוציא הם (המלאכים) אותם [וכמ״ש בפסוק טז: ויוציאֻהו — לשון רבים. גם בתרגום אונקלוס — יט, יז — הגרסא בכמה דפוסים אפיקו לא אפיק].

ז׳קה

[כרך יט עמוד עז]

ב״ה, ה׳ כסלו, תש״כ
ברוקלין.

ברכה ושלום!

הריני מאשר קבלת מכתבה מ 11/29, ובעת רצון יזכירו אותה ואת בנה שי׳ על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, מתאים לתוכן כתבה.

ובנוגע לבנה שי׳, לכל לראש יש להשתדל להשפיע עליו, שהמשחק יהי׳ **רק** בסכומים קטנים (סנטים), שזה יקטין את הרצון לזה, ויתן בהירות במוח, להתבונן בהעדר הברכה שבדבר, וע״י התבוננות בזה פעם ועוד פעם, זה יחליש את הרגילות עד שזה יתבטל לגמרי.

ובפרט שזכה להיות תלמיד בישיבה של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, הרי ידוע פסק דין תורתנו הק׳, שעניני תורה ומצות הם נצחיים, ואינם יכולים ללכת לאיבוד ומוכרחים להשאיר רושם שסוף סוף משפיע בחיי היום יום.

ויהי רצון, שמכיון שהיא הביאה את הבקשה בזה, וגם בשאר הענינים שלה, שגם תבשר אודותם בשורות טובות, ובנחת אמיתי שזהו נחת יהודי מהילדים והנכדים שלה שיחיו.

בברכה לבשורות טובות.

ז׳קו
[כרך יט עמוד עח]

ב״ה, ז׳ כסלו, ה׳תש״כ
ברוקלין, נ.י.

אל אגודת נשות ניו יורק לטובת בית הספר
המקצועי לנערות והסמינר למורות בכפר חב״ד
בארצנו הקדושה תבנה ותכונן
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

הדו״ח מעבודתן, והידיעה אודות טקס המינוי לפקידות החדשות במוצאי שבת קודש פ׳ ויצא, גרמו לי שמחה מובנת.

הנני שולח את איחולי וברכתי לפקידות החדשות, עם תקוה שיחד עם הפקידות הקודמות וכל החברות, הן יחזקו וירחיבו את עבודת אגודת הנשים, ותהי׳ להן שנת הצלחה, במיוחד בשים לב שבשנה זו ימלאו 200 שנה מההסתלקות הילולא של הבעל שם טוב.

לעתים קרובות שמענו מכ״ק מו״ח אדמו״ר, בשם רבינו הזקן בעל התניא, שאירועי השבוע משתקפים בפרשת השבוע, ויש ללמוד מפרשת השבוע כיצד להתנהג באותו שבוע.

בפרשת **ויצא** אנו לומדים כיצד יעקב אבינו הגיע לארץ זרה, עבר זמנים קשים ונסיונות, אך הוא לא נבהל מאף קושי ואכן הקים בנכר את בית ישראל, בו כל הילדים נשארו נאמנים למסורת האבות, אברהם יצחק ויעקב, וזה התאפשר הודות לכך שהאמהות היהודיות, רחל, לאה, בלהה וזלפה, עשו כל מה שהי׳ תלוי בהן להבטיח את שלימות ביתם, ואת עתיד עמם. זהו המובן הפנימי של המושג אשר האשה היהודי׳ היא **עקרת הבית**, לא רק של הבית הפרטי שלה אלא גם של כל **בית ישראל**.

כיון שאנו נמצאים בחודש של חנוכה, שהמצוה וההוראה מחנוכה היא, להפיץ את האור דנר מצוה ותורה אור באופן של **מוסיף והולך**, בכל יום יותר ויותר, יצליח הקב״ה את עבודתן שתשגשג ותגדל, וזה ודאי גם יביא את ברכות הקב״ה לכל אחת מהמשתתפות בעבודה, גם כן באופן של מוסיף והולך, שיהי׳ מואר ושמח בבתיהן בכל המובנים, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכת הצלחה.

ז׳קיג
[כרך יט עמוד פו]

ב״ה, י״ד כסלו, תש״כ
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו, שמתחיל אותו בהבהרה, תיכף בתחילת המכתב.

מובן מאליו, שזה כלל לא נחוץ, בפרט כשכותבים למישהו מכתב, ורוצים שהוא יענה ושתהי׳ תועלת מההתכתבות, הרי צריך לכתוב כפי שמרגישים.

אך אני מוכרח לענות על ההבהרה שלו, שבאמצעותה רוצה להצדיק את התבטאותו ״שאינו חסיד״, ומיד אחר כך, הוא אומר, שאביו הי׳ חסיד וכו׳, הרי זו סתירה מני׳ ובי׳ [=מעצמו]. שכן אם תכונות חיצוניות עוברות בירושה, מובן שתכונות הנפש שהיו חרוטות הרבה הרבה יותר עמוק ובמידה רבה יותר אצל ההורים, עוברות במידה הרבה יותר עמוקה והרבה יותר גדולה לילדים.

על פי מכתבו הנני משער, שידוע לו עד כמה רגש של חסיד הוא חדור לעומק, ובפרט בתקופת הוריו, כפי הביטוי כיום ״אין דער אלטער היים״ [=״בבית הישן״], עד כמה הי׳ הרגש כרוך עם חיי נשמתו, לכן הרי ודאי שזה עובר בירושה לילדים. אלא שכמו תכונות אחרות, חלקן כבר פעילות ומשפיעות וחלקן ממתינות להזדמנות מתאימה, וחלקן, אולי אפשר — שרוצים להסתיר או למנוע אותן מלהיות פעילות ומשפיעות, אך עם זאת הן ודאי נמצאות וקיימות, כמו כל דבר חי ונמצא בעולם, שאי אפשר להעלימו — (לכל היותר ניתן להחליף את צורת הדבר, אבל כאילו הנמצא מעולם לא הי׳, כלומר כמו לפני בריאת הדבר, אי אפשר) — גם כשרוצים ללחום נגד הדבר, ובמיוחד שהנני בטוח שאין זה המקרה אצלו, לכל היותר אולי כפי האפשרות השניה, שאין זה משפיע, ואולי גם תחושה שעדיף לא לאפשר את ההשפעה, ושלא ידרש מה שהחסידות תובעת, שהרי זה יביא להגבלה עצמית, ולהיות שונה מכל הסביבה, דבר שדורש מאמץ, שלא תמיד מעונינים בזה.

ההקדמה הארוכה, כמובן לא נכתבה, כפי הביטוי, לשם דרשה בעלמא, ולא ח״ו לשם מוסר, אלא כדי לבטא את השקפתי על אנשים

מחוגים שונים, בתקוה שיווכחו שבכל אחד מהם, בפנימיותו, ישנו אוצר בעל ערך לא ישוער, במילא הרי חבל על כל יום שלא חושפים אותו על מנת להשפיע ולפעול באמצעותו, עד לרמת חיי היום־יום, וודאי שהריוח יהי׳ גדול כל כך, ללא יחס למאמץ הנדרש כדי לחשוף אוצר נסתר זה החבוי בתוכו.

ובמעבר לפסקה השניה במכתבו, לא נדרשת שום אמונה במישהו, אלא רק האמונה בו עצמו **ביהודי** האישי שבו, שזהו, בלשון רבנו הזקן בספר התניא שלו, ונפש השנית בישראל היא חלק אלקה ממעל **ממש**.

הריני מרשה לעצמי לכתוב, אף כי בקיצור, בנוגע לסיום מכתבו, מה שמזכיר בנוגע לבתו תחי׳.

ההשפעה הטובה ביותר על ״תלמידים״, והילדים בכלל, אינה כל־כך ע״י דיבורים, גם כאשר זה נאמר פעמים רבות, כבדוגמא חי׳, וכשרוצים להגיע אצל הזולת למאה אחוז מוכרחים בעצמו להוסיף על מאת האחוזים, ובהתבוננות שזה צריך להשפיע על הילדים לשנים רבות, וכשהשם יתברך מברך בנכדים — יש לזה השפעה גם עליהם, הרי כל מאמץ בזה שווה ומוצדק, וכפי הפתגם, זה יכול להגיע עד סוף העולם (הדורות).

בכבוד ובברכה לבשורות טובות בכל האמור.

ז׳קיט
[כרך יט עמוד צב]

ב״ה, ט״ז כסלו ה׳תש״כ
ברוקלין, נ.י.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳
מו״ה אליעזר יחיאל שי׳

שלום וברכה!

שמחתי לקבל ד״ש ממנו ע״י הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ וכו׳ מו״ה זלמן שי׳ יפה. הפ״נ יקרא על הציון של כ״ק מו״ח אדמו״ר בעת רצון, לרפואה שלימה ולהמצטרך בגו״ר. ויהי רצון שיהיו לו חדשות טובות לכתוב.

בפרט שאנו נמצאים בימי הסגולה של חודש כסלו, עם יום

הגאולה של רבנו הזקן בעל התניא והשולחן ערוך, וימי החנוכה עם ועל הניסים כו׳.

בנוסף שנה זו בכללותה היא שנת סגולה, כשמתמלאים 200 שנה מאז ההסתלקות־הילולא של הבעל שם טוב, כפי שכתוב בספרים, שבעת ההסתלקות מתגלה אורו הגדול של בעל ההילולא ביתר שאת.

מובן מאליו, שענין הזכרון בבני ישראל הוא שיהי׳ **נזכרים ונעשים**, זאת אומרת שזה ייושם **במעשה** בפועל, כפי שצריך להתבצע תחת רושם והשפעת הענין.

ידוע, שהבעל שם טוב התחיל את עבודת הקודש שלו בתור עוזר־מלמד, כשהוא נושא על הידיים ילדים קטנים לחדר ולומד איתם ברכות, קריאת שמע, אמן, ישי״ר, וכדומה. יחד עם זאת גילה הבעל שם טוב ולימד את הענינים העמוקים והפנימיים ביותר בתורה ופנימיות התורה, כיצד הם צריכים לבוא לידי ביטוי בחיי היום־יום, על יסוד אהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל.

יתן השם יתברך, שכל אחד מאתנו ימשיך את הענינים האמורים בחיי היום־יום במלוא המידה, שבכך יוצרים גם את הצנורות והכלים להמשכת ברכות השי״ת במלוא המידה, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה

ז׳קלב

[כרך יט עמוד קז]

ב״ה, כ״ט כסלו, תש״כ
ברוקלין.

ברכה ושלום!

לאחר הפסק ארוך, הגיע מכתבה מי״ז כסלו, והנני מקוה שהמכתבים הבאים יהיו באופן המתאים להוראת ימי חנוכה, שצריך להוסיף בנרות ובאור, שהתוכן הפנימי בזה הוא על פי הפסוק, כי נר מצוה ותורה אור, ושכן יהי׳ גם בעניניה הפרטיים, וגם בעבודה של חיזוק והפצת יהדות וחסידות בפרט, גם באופן שמוסיף והולך מוסיף ואור.

ומבלי הבט על כל הקשיים, בטוח שגם בזה נאמר, אין לך

דבר העומד בפני הרצון. אמת, נדרש מאמץ, אך רואים זאת בשנים האחרונות, שמצליחים בזה יותר מכפי ששיערו (שבטח ראתה זאת בעבודתה, וגם בעלה הרב שי׳ בעבודתו, וכן הוא גם ב**כל** מקום).

וכפי ששמענו מחמי כ״ק אדמו״ר, שכשחייל הולך למלחמה, הוא הולך עם מרש־נצחון שמח, שזה מאפשר להגדיל את הניצחון וגם מקרב את הניצחון, כך גם באמור, כאשר היא וכל העושות את המלאכה, תלכנה בשמחה ובבטחון בנצחון העבודה, זה יגיע בקלות יותר, מוקדם יותר ובמידה גדולה יותר . .

והעיקר הוא להתחזק בבטחון, שחסידות תפעל בכל מקום וגם ב . . . ולכן אשרי חלקם שהן עוסקות בעבודה, ולעשות זאת בשמחה ובטוב לבב, כפי שרבותינו נשיאינו דורשים מכל אחד.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור.

ז׳קלג
[כרך יט עמוד קט]

ב״ה, נר החמישי דחנוכה, ה׳תש״כ,
ברוקלין, נ.י.

הרב ס.ד. ששון
15 סולרשוט מזרח
לצ׳ורד׳, הרץ.

שלום וברכה!

. . הריני מנצל הזדמנות זו להביע את שביעות רצוני משני הספרים שהדפסת לכבוד בר־המצוה של בניך יצחק ודוד, ׳מושב זקנים׳ ו׳פירוש התורה לרבינו אברהם בן הרמב״ם׳. יתן ה׳, מאחר וכניסתם בעול המצוות חוברה להפצת תורת ראשונים, ראשונים כמלאכים, יזכו בניך לצעוד בדרכם, תוך יישום והפצת התורה והמצוות בשמחה ובטוב לבב.

אינני יכול להתעלם מאירוע זה ללא הזכרת העובדה ששנה זו היא שנת ה־200 להסתלקות־הילולא של הבעל שם טוב, שהדגיש את הפצת תורה ופנימיות התורה בחוגים הכי רחבים, וכמובא באגרת הקודש מבעל התניא בקשר ל״יפוצו מעינותיך חוצה״. יתירה מזו, ההדגשה משולבת באהבת ישראל, במרץ ובחיות. וכמו בכל אירוע

של זכרון אצל יהודים, ההוראה היסודית היא ההתאמה המעשית וההשפעה התמידית של תורת בעל היובל.

באיחולים מרביים לחנוכה מעורר השראה, ובברכה.

נ.ב.

כמנהגי בכגון דא, לחביבותא דמילתא, ציינתי איזה הערות עכ״פ בחפזה כפי רשיון הזמן.

מושב זקנים.

בתחלתו. ע״א. שיטה המתחלת **עשה**. כנראה צ״ל **ועשה**. וכ״ה בב״ר ספי״א ועוד.

התירוץ וי״ל — הוא בפי׳ ריב״א כאן.

מענין לענין. בפי׳ הריב״א שהובא בע׳ נו צ״ל **יעקב** במקום **לאה**. ונמצא בפי׳ ריב״א הנדפס.

במפתח מצוין ריב״א בע׳ קנח, ולא מצאתיו שם.

צ״ע שלא נרשם במפתח רש״י. אף שנזכר **בכ״מ** [בשם ״רש״י״ (לדוגמא: רכב, שעא, תב) או ״ר״ש״ (ב, סב, קיב, קנח)], ואולי מפני כי רב הוא.

פי׳ הר״א בן הרמב״ם.

בתחלתו. **הערה א׳**. כ״ה גם בפרדר״א ספ״ט.

הערה ט׳. להעיר מבראשית רבה ספ״ז.

בפנים. חי׳ שיש לה נפש. להעיר מפרש״י פסוק כ, כד. וראה זהר חדש בראשית מדרש הנעלם פ״ד. רמב״ם הל׳ יסוה״ת פ״ד, ח־ט.

ז׳קמ
[כרך יט עמוד קכא]

ב״ה, ד׳ טבת, תש״כ
ברוקלין.

שלום וברכה!

הריני מאשר את קבלת המכתב מר״ח טבת ועוד יותר טוב מנר השביעי עם הפ״נ המצורף, שיקרא על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, ויתן השם יתברך, כשם שהביא את הבקשה, גם יבשר בשורות טובות בכל הענינים שכותב.

ולכתבו, שלא מזדמנים שום קונים לעסק.

אפשר שתהי׳ זו דרך נכונה לנסוע לכמה ימים למונטריאול לחפש ענין של פרנסה, ובד בבד יכול להזדמן קונה במונטריאול, ולאו דוקא היכן שמחפש כעת.

ומכיון, שזה הרי, אין אתנו יודע עד מה (מטעם הכמוס), יש לחפש דרכים שונות, והשם יתברך יורה הדרך שהיא יותר טובה.

ויהי רצון, כיון שהרי אנו באים מימי חנוכה, שזמן המצוה להדליק את הנרות, הוא הרי משתשקע החמה, — כשנעשה חשוך — אז יהודי מדליק ומאיר, לא רק אצל עצמו, אלא גם על פתח ביתו מבחוץ בדלת החיצונית, שגם לשם יגיע האור, ולא במידה שווה תמיד אלא דוקא באופן מוסיף והולך מוסיף ואור, להוסיף בנרות ובאור כפי שהרמב״ן (על התורה בהעלותך) אומר בנוגע לנס חנוכה, נרות חנוכה, הנרות שהם לעולם, וכל הברכות שאינן בטלים לעולם, שברכות הכוונה היא הרי, לברכות, של יברכך ד׳ וישמרך, וכדרשת רז״ל שיתברכו נכסיך.

כן יהי׳ בעגלא דידן בענינו, ואז יהי׳ טרוד לא ממה שכותב, שכן חז״ל אומרים גלגל החוזר וכו׳ וכאשר נמצאים ח״ו למטה ביותר, זהו סימן שכבר מתחילה עלי׳, אלא טרדתו תתבטא במה להצדיק לעצמו הקושיות וסגנונן, אף שבברכת המזון, ודוקא בברכה הראשונה שהיא מדאורייתא, אומרים בפירוש, הזן את העולם כולו בטובו בחן ובחסד וברחמים, אלא כפי שהעולם אומר, הלואי שכבר נחזיק מזה.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור.

ז׳קמד
[כרך יט עמוד קכו]

ב״ה, ז׳ טבת, ה׳תש״כ
ברוקלין, נ.י.

אל המסיבה השנתית של אגודת נשים של
ברונזוויל ואיסט ניו יורק לטובת ישיבות
ליובאוויטש ״תומכי תמימים״

ברכה ושלום!

בעונג קבלתי את ההודעה אודות המסיבה השנתית העתידה להתקיים אי״ה ביום שלישי, י״ב טבת הבע״ל.

בטח עושות ההנהלה וכל המשתתפות תי׳ כל התלוי בהן להבטיח את הצלחת הארוע. הכוונה בזה לא רק להכנות למסיבה, אלא גם ל״פריטת״ התוצאות — הפיננסיות והרוחניות — הטובות, כי תוצאות מסיבה **שנתית** צריכות להיות מורגשות שנה שלימה.

כפי שהדגשתי כבר פעמים רבות, שנה זו היא שנת־סגולה מיוחדת, כיון שימלאו 200 שנה מאז ההסתלקות־הילולא של הבעל־שם־טוב, מיסד החסידות הכללית, ו־200 שנה מאז שרבנו הזקן, מייסד חב״ד, החל עסקנות ציבורית בהיקף רחב.

ידוע, שעוד קודם התגלותו כבעל־שם־טוב — החל עבודתו בין יהודים ועם יהודים — בתור עוזר־מלמד בחדר, כדי להתמסר לחינוך ילדים קטנים, ואחר כך החל לגלות — לכולם ועד היום הזה — את דרך החסידות עם החמימות והאור שלה, שנתבארה והוארה מאז ביתר הרחבה, במסירות נפש הגדולה ביותר, ע״י רבנו הזקן.

זה גם תוכן פעילותכן, כנשים ואמהות יהודיות, לחנך ילדים יהודיים בדרך יהודית תורתית חיה, חמימה ומאירה, ולסייע לישיבות ״תומכי־תמימים״ לחנך את התלמידים שי׳ בדרך זו, דרך הבעל־שם־טוב ורבנו הזקן.

זכות עבודת הקודש הזו בטח תעמוד לכל אחת מהן ובני־ביתה — שיחיו — להצלחה בכל ענייניהן בגשמיות וברוחניות.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור,

מ. שניאורסאהן

ז׳קנג
[כרך יט עמוד קלו]

ב״ה, י״ג טבת, תש״כ
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה ארי׳ שי׳

שלום וברכה!

במענה למכתבו מאור ליום השני, בו שואל בשינוי הלשון של פירוש רש״י על התורה (ויגש מו, כח) מלשון המדרש (בראשית פרשה צ״ה) שרש״י מביא את הלשון, שמשם תצא הוראה, ובמדרש כתוב, שיהא מורה בו דברי תורה.

והנה ידוע, שמדרשים רבים שרש״י והראשונים בכלל ראו, לא הגיעו אלינו, גם במדרשים שכן נמצאים, יש בהם נוסחאות שונות, הלשון בתנחומא הוא: שיהא מורה שם הוראה.

מה שרש״י בחר בנוסח זה, כתנחומא ולא כנוסח מד״ר, אפשר לומר בפשטות, כי זה קרוב יותר לפשט הפסוק ״להורות״ ולא ״ללמד״, שזהו החילוק בין לימוד תורה, לאופן (שבא אחר כך, ל) פסיקת דין, ורש״י בפירושו על התורה, משתדל תמיד שהפירוש יהי׳ כמה שיותר קרוב לפשט הכתוב, לעומת זאת במדרש מעונינים לפעמים דוקא באופן הדרוש, וק״ל.

ואם תמצי לומר [=אפשר לומר], שרש״י כולל את פשט המדרש רבה, ההבדל בין שני הענינים הוא: שיהא מורה שם תורה, ייתכן לימוד התורה, ולא בקשר לפסק דין, אבל לפסק דין, מוכרח הרי להיות לימוד תורה, לכן מביא רש״י את הלשון הוראה, הקרובה יותר ללשון הכתוב, ובד בבד, הרי הוראה כוללת את לימוד התורה, שיש בכלל מאתים מנה.

ולהעיר ממה ששמענו, פתגם רבנו הזקן על פרשת ויחי יעקב, ועל פירוש רש״י זה שאודותו כותב (ראה היום יום י״ח טבת).

והשם יתברך יעזור, שכל אחד מאתנו יפעל במצרים שלו על דרך האמור בתורה זו של אדמו״ר הזקן, ושזה יהי׳ בחיות וחמימות ובהתלהבות חסידותית.

בברכה לבשו״ט.

ז׳קנו
[כרך יט עמוד קמ]

ב״ה, ט״ו טבת, תש״כ
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחר הפסק ארוך הגיע מכתבו מנר הרביעי, בו כותב אודות המצב בלימודים ובבחינות, והסברות השונות אודות העתיד.

כפי שכתבתי לאחרונה, וכמדומה שכך גם דובר כאשר הי׳ כאן, שלאחר שמשקיעים כל כך הרבה כוחות, זמן ואנרגי׳, וכסף בענין, במה שלא יהי׳, **מוכרחים** לעשות את **כל האפשרי**, להשתמש בזה באופן הטוב ביותר, ובפרט שמדובר בענין, כפי שהנני מבין ממכתבו, שהרוב כבר נעשה, הרי בהחלט מובן שיש להשתדל לסיים גם את החלק הנותר, והקודם לא ילך לאיבוד.

מובן, שקשה להורות על פרטים בזה, שכן זה תלוי מאוד בהרבה פרטים, בחינות ויכולות, מובן גם, שאם אי אפשר להצליח בכל מאת האחוזים, הרי 90% עדיפים מאשר 80% ו־80% עדיפים מ־70%, ולפי היכולות והערכת הכוחות והמצב סביב, לבחור את הכי **הרבה** שאפשר להשיג לאחר המאמץ רב השנים.

ובהמצאו שנים רבות במקום, ועומד בקשר עם הפרופסרים המכירים אותו, גם שנים רבות, ובפרט שגם זוגתו תחי׳ היא איתו, שכמאמר חז״ל, אשתו כגופו דמיא, בהתייעצות עמם יקויים, ותשועה ברוב יועץ, שיחליט ו**יעשה** בזה, כפי שהכי טוב בכל המובנים.

בעת רצון יזכירו אותו ואת בני ביתו שיחיו על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, ויהי רצון, שיבשר בשורות טובות בזה.

בהזדמנות זו, הנני לעוררו אודות התקנה, לומר את שיעור התהלים (כפי שהתהלים נחלק לימי החודש) כל יום לאחר התפלה בבוקר, ובימות החול, לפני התפלה בבוקר, לתת כמה פרוטות לצדקה, וזוגתו תחי׳ תשמור את המנהג הטוב של בנות ישראל, לתת לצדקה, בכל פעם לפני הדלקת הנרות בערבי שבתות וימים טובים, שכל זה הוא צנור וכלי לתוספת ברכה מהשם יתברך.

בברכה לבשו״ט בכל האמור.

ז׳קסד
[כרך יט עמוד קמט]

ב״ה, כ״א טבת, ה׳תש״כ
ברוקלין, נ.י.

אל המשתתפים בדינר השנתי של מרכז
הישיבות ״תומכי־תמימים״ ליובאוויטש
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

הדינר השנתי הנוכחי של מרכז הישיבות ״תומכי־תמימים״ ליובאוויטש, מתקיים ביום הסגולה כ״ד טבת, יום השנה של רבנו הזקן, בעל התניא והשולחן־ערוך, מייסד חסידות חב״ד.

* * *

יום השנה הוא התזכורת השנתית של היום האחרון של החיים בעולם, של נשמה יהודית ושל חזרתה לבוראה. היום הזה הוא סך הכל של כל החיים, כיצד הנשמה ביצעה את שליחותה בעולם.

כמו כל זכרון בחיים היהודיים שהתורה מפנה אליהם את שימת הלב, יום השנה אינו סתם תזכורת שנועדה להשאר בזכרון בלבד.

נזכרים ונדרשים מעשים בפועל ברוח שליחות נשמת בעל יום השנה, ובמעשים בפועל ברוח זו — מתאחדים ומתייחדים — עם יצירתו וחייו הנצחיים של בעל יום השנה.

על פי ביאור כ״ק מו״ח אדמו״ר ואביו כ״ק אדמו״ר (מהורש״ב) — זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע — הנקודה הפנימית של שליחות הנשמה, של חייו ופעולתו של רבנו הזקן —

כפי שמשתקף גם בתחילת שמו —

״**שניאור**״ — שני אורות (**שני אור**) מאוחדים (במילה אחת) — לאחד את שני האורות האלוקיים, האור הגלוי של התורה (**נגלה דתורה**) והאור הפנימי הנעלם של התורה (**נסתר שבתורה**), כן

סך הכל כו׳: ראה סידור שער הל״ג בעומר סד״ה אתה הצבת.
בתחילת שמו: ראה שו״ע אה״ע סקכ״ט סי״ח.
שניאור: אמר פעם הבעש״ט לתלמידיו (בנוגע לרבנו הזקן) כי נשמה גדולה ירדה לעולמנו, שמו שניאור — שני אור — שני אורות הוא יאיר בתורת הנגלה ובתורת הנסתר (י״ט כסלו, ע׳ ט).

שהפנימי יחדור, יאיר ויזרח מהחיצוני, שזו תהי׳ תורה אחת שלימה ומושלמת — **תורה תמימה**.

וכמבואר בזוהר, אז מתאחדים — פנימיות הנשמה וחיצוניות הנשמה — באותו אופן, החלק הגלוי של הנשמה היהודית עם נקודת היהדות שלו.

זו גם המטרה הפנימית של ישיבות ״תומכי־תמימים״ ליובאוויטש, שהתלמידים יהיו **תמימים**, ברוחה של **תורה תמימה**, כפי שמיוסד ונתבאר ע״י רבנו הזקן, בעל יום השנה.

* * *

כל אלו המשתתפים, כפי שראוי הוא, בדינר השנתי של ישיבות תומכי־תמימים, ביום סגולה זה כ״ד טבת, גם אלו שלא יכלו להיות נוכחים אישית, אבל נוטלים את החלק הראוי בהחזקת, חיזוק והרחבת ישיבות ליובאוויטש, מסייעים בכך ומתאחדים — עם יצירת ופעולות בעל יום השנה.

ויהי רצון שההשתתפות תשגשג, כסדרה תמידית של צמיחה חיות והתמסרות.

וזכות בעל יום השנה, רבנו הזקן, בטח תעמוד לכל אחד ואחת הנוטלים חלק בתמיכה ובהרחבה של ישיבות תומכי־תמימים המתנהלות ברוחו ובדרכו, ותביא להם את הברכות האלוקיות בכל המצטרך בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה,

מנחם שניאורסאהן

שלימה ומושלמת: ראה ערכין פ״ט מ״ג.
בזוהר: ח״ג עג, א.

ז׳קסה
[כרך יט עמוד קנא]

ב״ה, כ״א טבת, תש״כ
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה למכתבה, בו כותבת אודות העבודה הכי חשובה באגודת הנשים לטובת הישיבה תומכי תמימים, ומסיימת בזה, כיצד לנהוג להבא, כיון שהעבודה גורעת מבריאותה.

כפי ששמענו פעמים רבות מחמי כ״ק אדמו״ר וגם בשם אביו כ״ק אדמו״ר — זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שהם היו מייסדי ומנהלי הישיבה תומכי־תמימים אודות הזכות הגדולה, לסייע כל אחד כפי אפשרויותיו להגדיל ולהרחיב את הישיבות, וגם הבהירו שזוהי זכות, לא רק לאחר מאה ועשרים שנה, אלא שזהו גם צינור וכלי לקבל את הברכות מהשם יתברך, במה שנחוץ כאן בעולם הזה.

הרי מובן, שיש להחזיק בזה ולהמשיך לעשות זאת, ולראות איך הדבר באמת כשעוסקים בענין שרבותינו נשיאינו מסרו נפשם על זה.

מכך גם מובן, שהעבודה בזה, לא רק שאינה צריכה לגרוע בריאות, אלא זה צריך להוסיף בבריאות, כמו כל דבר טוב שאדם עושה או מקבל, שזה מוסיף לו בכל המובנים ובריאות בכלל.

מובן גם שיתכן — כמו ענינים רבים אחרים — שזה כרוך בקשיים, או כפי שכותבת, הנהגה לא מתאימה כלפי׳ מצד העובדות. יש לחפש דרכים כיצד לשפר זאת במידה המירבית האפשרית, ולפחות חלקית ודאי שתצליח להשיג זאת, אבל בכל אופן אין מקום לומר שמפני שמישהו אחר לא מתנהג כדבעי — תעשה לעצמה דבר לא טוב.

והשם יתברך יתן לה יחד עם בעלה הרב שליט״א, בריאות טובה לאריכות ימים ושנים טובות, ושניהם, כל אחד לפי אפשרויותיו, ימשיכו לעשות לטובת החזקת כל עניני חסידות, במצב רוח טוב באופן שיוסיפו יותר ויותר.

בברכה לבשו״ט בכל האמור,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ז׳ריט
[כרך יט עמוד ריג]

ב״ה, יו״ד אדר, תש״כ
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחר הפסק ארוך הגיעני מכתבו מיום ג׳ עם המצורף,

ובעת רצון יזכירו אותו עוד פעם על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע מתאים לתוכן כתבו.

במענה לשאלתו אודות יין לארבע כוסות, כשידבר עם הרופא שלו, יתיר לו לעשות מיץ מענבים מבושלים, וישאל אותו מה עדיף עם סוכר (כמובן מאליו, סוכר של פסח) או ללא סוכר כלל, מיץ תפוזים לא בא בחשבון כלל להשתמש בו לארבע כוסות.

אודות התרופות שבהם עליו להשתמש, יבקש מהרופא, שיכתוב לו את המרשם, ולשלוח זאת לד״ר זעליגסאן לכתובת הרשומה מטה, בתקוה שיוכל לסדר דרך שזה יהי׳ כשר לפסח, וככל שיקדים לעשות זאת, ילך הדבר יותר בקלות.

בברכה לפורים שמח ולבריאות.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ז׳רכא
[כרך יט עמוד רטו]

ב״ה, י׳ אדר, תש״כ
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחר הפסק ארוך נתקבל מכתבו מכ״ג שבט בו כותב אודות מצב רוחו עתה וגם ראשי פרקים מענייניו מהעבר.

לפי המבואר בתורתנו הקדושה וביתר ביאור בספרי מוסר וחסידות, הרי מבלי הבט על כל הדברים, מוכרחים להיות בשמחה ובטוב לבב, כמבואר באריכות הסיבות לכך גם על פי שכל, כפי שכתוב גם ברמב״ם בספר יד החזקה סוף הלכות לולב, כיצד צריך

להיות קיום מצוה. והרי כתוב **בכל דרכיך** דעהו, שצריך להיות בטוב לבב, וגם כמו שכתוב בטור אורח חיים ושו״ע סי׳ רל״א. ואם כך נאמר לכל אחד, הרי זה נחוץ עוד יותר כאשר רואים שהמחשבה על ההנהגה בעבר מביאה לחלישות בבריאות, או למצב רוח ירוד באיכות. והנני מקוה שלשכמותו אין צורך להאריך בזה יותר מדי.

והשי״ת יעזור שמעתה ואילך יהי׳ חזק בבטחון בהשי״ת המשגיח בהשגחה פרטית על כל אחד ואחד, ואשר הוא עצם הטוב, וציוה כיצד יהודי צריך להתנהג, להיות רגוע ושמח ולעבוד אותו באופן זה וגם בשמחה. ובמיוחד נחוץ להתנהג כך כאשר השי״ת גורם אושר באמצעות חיי משפחה שמצב הרוח של הבעל נוגע לאשה וב״ב שי׳.

ויהי רצון שיבשר בשורות טובות בזה, ובפרט שאנו נמצאים בימים שלפני פורים שהם ימי שמחה וגו׳ שכן יהי׳ אצלו וימשיך ויחזיק בהנהגה זו גם על כל השנה.

בברכה לבשורות טובות.

ז׳רלז
[כרך יט עמוד רלב]

ב״ה, כ״ה אדר, תש״כ
ברוקלין.

שלום וברכה!

הגיעני מכתבו מ 3123.

ובהיותי היום על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, הזכרתי אותו ואת בני ביתו שי׳, מתאים לתוכן כתבו.

והשם יתברך יעזור שיבשר בשורות טובות בזה, ובפרט שאנו נמצאים בחותם וסיום חודש אדר, שהוא חודש של הצלחה לבני ישראל ועניניהם, ומתקרבים לניסן ופסח, חג הגאולה מכל עניינים המפריעים לעבודת השם יתברך בשמחה ובטוב לבב.

בברכה לבשו״ט ולהרחבת הפרנסה.

לכתבו אודות מניות — בכלל אינני מחזיק כלל ממסחר בספקולצי׳ עם מניות. בפרט — יש להתייעץ עם מומחה.

ז׳רמג
[כרך יט עמוד רמ]

ב״ה, ר״ח ניסן, ה׳תש״כ
ברוקלין, נ.י.

להמוסד חינוך על טהרת הקדש
״אהלי תורה״ ברוקלין, נ.י.
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה להודעתם, אודות ארגון דינר לטובת המוסד, ו׳ ניסן הבע״ל.

יהי רצון, שההכנות וממילא התוצאות, יהיו בהצלחה רבה, לאפשר את הקיום וההתרחבות של המוסד החינוכי, בכמות (יותר מחונכים) ובאיכות (אפשרויות להעמקה בלימוד).

כבר דובר אודות סגולת שנה זו, שנת ה־200 להסתלקות־הילולא של מורנו הבעל שם טוב ז״ל, מייסד תורת החסידות הכללית, שעבודתו הראשונה — לפני התגלותו בתור הבעל שם־טוב — היתה חינוך ילדי ישראל, וקטנים ביותר, ללמדם לומר אמן יהא שמי׳ רבא, ברכו, קדושה, ברכות וכו׳, כפי ששמענו זאת פעמים רבות מכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע.

כך גם היום, חובה להשקיע יגיעה והשתדלות הכי גדולים בנושא זה של חינוך על טהרת הקודש, גם לילדים קטנים מאוד, שבמשך הזמן יהיו, בעזה״י, יהודים יראי השם גדולים שומרי תורה ומצוה ולומדי תורה.

והזכות של כל אחד ואחת מהנוטלים חלק בסיוע למוסד חינוך על טהרת הקדש, ״אהלי תורה״, ואשר בטח יוסיפו עוד בזה, תעמוד להם להתברך בכל מילי דמיטב בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכת הצלחה.

מ. שניאורסאהן

ז׳רנז
[כרך יט עמוד רנה]

ב״ה, י״א ניסן, ה׳תש״כ
ברוקלין, נ.י.

לאחינו בני ישראל בכל אתר ואתר
ה׳ עליהם יחיו

שלום רב וברכה!

לקראת חג המצות הבא שולח הנני את איחולי וברכתי לאחינו בני ישראל בכל מקום שהם, ברכת ״חג הפסח, זמן חירותינו, כשר ושמח״.

חירות — אמיתית ושלימה היא חירותו של האדם כדבר בפני עצמו (״עולם קטן״), וכחלק מן העולם שמסביבו. פירוש הדבר שחרור כפול: **פנימי,** ההשתחררות מהפרעות פנימיות הנובעות מתכונות מלידה או נרכשות שנוספו על־ידי חינוך, הרגל וכיוצא בכך, **וחיצוני** — השתחררות ממכשולים שהעולם כופה על האדם.

* * *

חכמינו זכרונם לברכה, המבטאים שיטה שלימה בביטוי קצר, ביטאו את האמור במלים ספורות, ובכך גם הצביעו על הדרך והאמצעים לשחרור: ״חרות על הלוחות . . חירות משעבוד מלכיות, מעניותא וטפשותא וצערא ודוחקא״ [=הכתוב ״חרות על הלוחות״ מלמדנו שזה מביא לחירות משעבוד מלכיות, מעניות, מטפשות, מצער ומדוחק].

עשרת הדברות שעל הלוחות, בהם רמוזות כל המצוות, פותחים בציווי: ״אנכי ה׳ אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים״

הדבר הראשוני והיסודי החרות בחיים היהודים ונאמר מפי הקב״ה אל כל אחד ואחת: אני אלוקיך, הא־ל שלך, כאן בחייך והתנהגותך האישיים.

(״עולם קטן״): תנחומא פקודי ג. וראה לקו״ת במדבר ה, א.
חרות על הלוחות: תיקוני זהר תי׳ נו. ראה ג״כ תיקונים בסוף זהר חדש (צז, ב). מפרשים לאבות פ״ו מ״ג. ויקרא רבה פי״ח, ג.
כל המצוות: ראה אזהרות לר׳ סעדיה גאון. וראה ירושלמי שקלים פ״ו ה״א. זח״ב צ, ב. ובכ״מ.
הא־ל שלך: ראה רמב״ן שמות כ, ב.

השם "אלוקיך" מציין במיוחד שהקב"ה הוא "בעל היכולת ובעל הכוחות כולם", ומכך נובעת ההשתחררות הכפולה: "מארץ מצרים" — מן המגבלות והתכונות הבלתי־רצויות ("מעשה ארץ מצרים") שבאו כתוצאה מהשפעת החיים במצרים, ו"מבית עבדים" — מן השעבוד לפרעה ולמצרים, לעולם מסביב.

מן האמור בא הציווי הכפול — על החיים הפנימיים והחיצוניים — ולכל אחד ואחת: "לא יהיה לך אלקים אחרים", "זכור את יום השבת לקדשו" — לא להיכנע להנהגות ודרישות העולם החיצוני.

* * *

גם לתורה יש שני המרכיבים: פנימיות התורה, התוך והנשמה שבתורה, ו"נגלה דתורה" — החלק הקשור בפועל המעשי, לימוד התורה וקיום המצוות, והפנימיות, הנשמה, מחיה את החיצוני.

פנימיות התורה הוסברה בהרחבה והופצה בדורות האחרונים על־ידי תורת החסידות, שנוסדה על־ידי הבעל־שם־טוב ז"ל, שהשנה נמלאות מאתים שנה להסתלקות־הילולא שלו.

אחת ההוראות של תורת החסידות שהבעש"ט הדגיש פעמים רבות היא "**שיויתי ה' לנגדי תמיד**", מלשון השתוות. יהודי צריך לקלוט ולחוש כי הוא עומד לפני הקב"ה, עד שכל אשר בעולם מסביב וכל אשר בו עצמו — יהיה בבחינות "שיויתי", וזה צריך להיות תמיד, לא רק בשעה שהוא מתפלל תפלת "שמונה עשרה", הדרגה העליונה שבתפלה, לא רק בזמנים מיוחדים ביום, כמו בראשית היום, שדבר זה לא יוצר עדיין את ה"שיויתי" המלא, החירות המלאה מלהיות מושפע מן העולם (באופן פנימי או חיצוני), שכן בזמנים האחרים של היום עלול האדם ליפול שוב לעבדות, השתעבדות לטבע הפנימי או לעולם מסביב. "ה' לנגדי" חייב להיות במלוא המשמעות של "תמיד", שהדבר יחדור בכל פעולה ותנועה של האדם, כולל אכילה, שתיה, שיחה עם אנשים, וכיוצא בכך, שאז אין האדם מתפעל מהפרעות פנימיות או חיצוניות, והוא משיג את החירות האמיתית והמלאה, הן

מציין: שולחן ערוך אורח חיים ס"ה.
ההשתחררות הכפולה: ראה זהר חדש ריש פ' יתרו.
גם לתורה יש: ראה בראשית רבה בתחלתו.
והנשמה שבתורה: זהר ח"ג קנב, א.
"**שיויתי ה'**: צוואת הריב"ש.
"**שמונה עשרה**" . . **בראשית היום:** סנהדרין כב, א. שו"ע או"ח בתחלתו ברמ"א. שו"ע לרבנו הזקן מהד"ת ס"א ס"ה. — להעיר מתו"א ס"פ ויצא.

מ״ארץ מצרים״ והן מ״בית עבדים״.

ו״ה׳ לנגדי תמיד״ מביא גם לידי כך שעבודתו של יהודי, אשר מקיפה כאמור את שני התחומים של החיים האנושיים הן הפנימיים והן החיצוניים, תבוצע בשמחה וטוב לבב. כפי שאדמו״ר הזקן, בעל התניא והשולחן־ערוך, מסביר באריכות: כאשר יהודי מתבונן בכך שהקב״ה הוא עם כל יהודי, נותן לו תורתו ומצוותיו, ורוצה להימצא כביכול תמיד בכל יהודי, ״ושכנתי בתוכם — בתוך כל אחד ואחד״, הרי מוכרח הלב להתמלא בשמחה והתרוממות רוח במדה הגדולה ביותר.

* * *

ויהי רצון, יתן ה׳ שכל אחד ואחד יגיע לחירות אמיתית ומלאה, שחרור רוחני וגופני, ומהשתחררות זו נגיע במהרה בימינו ממש — לגאולה המלאה והאמיתית על־ידי משיח צדקנו.

בברכת חג הפסח כשר ושמח

מנחם שניאורסאהן

ז׳רסו
[כרך יט עמוד רסה]

ב״ה, כ׳ ניסן, תש״כ
ברוקלין.

ברכה ושלום!

את המענה שלי על מכתבה הקודם, בטח קבלה בעתו, ומענין לענין באותו ענין ובהקדמה, שהרי דרישת והוראות רבותינו נשיאינו ידועים, שיהודי צריך לעשות את עניניו בשמחה ובטוב לבב, ולא רק שהוא צריך אלא שהוא יכול לעשות כן, ולא רק שיכולים לעשות זאת בקבלת עול, אלא שכאשר ישנה ההתבוננות המתאימה, אפשר לבאר זאת אפילו לנפש הבהמית, עד שגם השכל של נפש הבהמית מבין

מסביר באריכות: תניא פל״ג. וראה רמב״ם סוף הל׳ לולב.

ושכנתי . . בתוך כל אחד: של״ה ר״פ תרומה. וראה ד״ה באתי לגני [היושבת בגנים] תש״ח (לכ״ק מו״ח אדמו״ר זוצקללה״ה נבג״מ זי״ע. קונטרס נה).

ומסכים לזה.

הנה לפליאתי הגדולה, בכל מכתב שלה, מבלי הבט על השינויים הגדולים, לטובה, מאחד לשני, הצד השוה בכל מכתביה הוא אי שביעות־רצון הכי גדולה משהותם ב . . . הן בגשמיות והן ברוחניות, ועד כמה שלא יהי׳ כתוב בהם אודות ההצלחה בעניני יהדות, ניתוסף מיד שאין זה כראוי, ויכול להיות, ומוכרח להיות אחרת.

מובן, שהכוונה בענין השליחות היא לא רק להביא יהדות ל . . . ולא רק שמתכוונים לעשות טובה ליהודים ב . . . אלא, בתור עיקר, זה מביא תועלת וטובה למי שעושה זאת, בעניינים הפרטים שלו עצמם . .

כבכל עניני מעשי בני אדם, אפשר שגם בענין זה, החלטתה יכלה להיות שונה או באופן אחר, לכן רצוני להדגיש שוב, מה שצריך להיות מובן מאליו, שענין הנסיעה והשליחות אין הכונה לכפות בעל כרחו, ועוד יותר מובן שלאחר נסיון של שנה ויותר, אסור שיהי׳ הענין של בעל כרחו, והרי זה נוגע גם בהצלחת הענין.

כוונת האמור לעיל היא שבנוגע להחלטה להבא, עלי׳ להרגיש חפשי׳ לגמרי, בנוגע למגורים (יחד עם בעלה הרב שי׳) ב . . . בדיוק כאילו היתה כעת בברוקלין, וצריכה רק לנסוע לשם, ולאחר התבוננות מתאימה בזה, להודיע לי את החלטתה, כמובן במילים ברורות, וישתדלו לקבוע את הדבר מתאים להחלטתה.

ויהי רצון מהשם יתברך המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית שינהיג אותה עם בעלה הרב שי׳ בטוב בכל הפרטים בטוב הנראה והנגלה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה לבשו״ט.

מפני קדושת המועד לא בא כ״ק אדמו״ר שליט״א על החתום, והנני חותם בשמו.

המזכיר

ז׳רפו
[כרך יט עמוד רפה]

ב״ה, ה׳ אייר, תש״כ
ברוקלין.

ברכה ושלום!

לאחר הפסק ארוך הגיעני מכתבה מכ״ט ניסן.

ובעת רצון יזכירוה על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע מתאים לתוכן כתיבתה.

במה שכותבת בענין חלב ישראל, — כיון שאפשר להרתיח וכו׳ בדרך זו הרבה יותר טוב ויותר בריא מאשר תהליך הפיסטור וכו׳ ובפרט שידוע הסיפור ששמענו מכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע אודות גודל החשיבות שיהי׳ דוקא **חלב ישראל**.

בברכה לבשורות טובות בכל הענינים אודותם כותב.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ז׳רצד
[כרך יט עמוד רצב]

ב״ה, יום ראשון לסדר אמור ואמרת
להזהיר גדולים על הקטנים, ה׳תש״כ.
ברוקלין, נ.י.

אל המשתתפים בדינר ההוקרה השנתי של ישיבת
ליובאוויטש בנוארק
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

הנני שולח איחול וברכה לכל האורחים והמשתתפים החשובים שליט״א בדינר השנתי של ישיבת ליובאוויטש בנוארק, ומקוה שהארוע הזה יהי׳ מעל כל הציפיות בהשגת העזרה הנחוצה, הן ברוחניות והן כספית, ע״י המאמץ המיוחד של כל ידידי הישיבה.

שנה זו היא שנת־סגולה מיוחדת עבור מוסדות חינוך על טהרת

הקודש, נגלה וחסידות יחד.

בהיותה שנת ה־200 מהסתלקות־הילולא של הבעל־שם־טוב הקדוש (ביום הראשון של שבועות, זמן מתן תורתנו), מייסד תורת החסידות הכללית, ה״סבא״ הרוחני של רבנו הזקן בעל התניא והשולחן ערוך, מייסד תורת חסידות חב״ד — זכותם יגן עלינו.

פעילותו הראשונה של הבעל־שם־טוב, עוד לפני שנתגלה, היתה בתור עוזר למלמד, ללמוד עם ילדים קטנים את האותיות הקדושות של האלף־בית, ברכות ותפלות, אמן יש״ר, ברכו וקדושה, בה בשעה שהוא גם העמיד תלמידים גדולים וגאונים בתורה וחסידות, להאיר את הגלות החשוכה בדורות אלו של עקבתא דמשיחא.

ישיבת ליובאוויטש בנוארק, כמו שאר מוסדות התורה על טהרת הקדש הרבים של ליובאוויטש, כן ירבו, היא חלק משלשלת הזהב הנמשכת מאז הבעל שם טוב. כאן מתאחדות שתי הנקודות היסודיות של שיטת הבעל שם טוב: חינוך על טהרת הקודש מקטנות — של הקטנים, באופן שאחר כך יהיו הגדולים האמיתיים, אלו שממלאים את ההוראות של גדול ה׳ ומהולל מאד, ע״י הפצת אור תורה ומצוות על יסודות אהבת ה׳, אהבת התורה ואהבת ישראל.

אלא שכדי להביא זאת בפועל, נחוץ שיהיה קודם ״להזהיר גדולים על הקטנים״ — שהמבוגרים, הורים, עסקנים וידידי הישיבה, יתנו לישיבה ולתלמידים האפשרות לגדול ולהתעלות ולהיות מה שהם צריכים להיות — נרות להאיר, נרות זורחים המאירים את כל הסביבה.

בברכת הצלחה בגשמיות וברוחניות ובכבוד

מ. שניאורסאהן

ז׳שא
[כרך יט עמוד רצט]

ב״ה, ל״ג בעומר, ה׳תש״כ

ברוקלין, נ.י.

אגודת נשים של ברונזוויל ואיסט ניו יורק
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

המסיבה השנתית שלכם, הנערכת ביום שלישי הבא, יומיים אחרי ל״ג בעומר, בטח תעמוד תחת הרושם של היום המאיר הזה, ל״ג בעומר.

ל״ג בעומר מזכיר לנו שני רגעים חשובים, הקשורים ביום זה והאחד בשני.

ל״ג בעומר מדגיש את הנחיצות החיונית ללמוד ולהפיץ תורה באהבת ישראל ומסירות נפש, כבזמן התנא הגדול רבי עקיבא ותלמידיו.

ל״ג בעומר הוא גם היום שבו אחד התלמידים הגדולים ביותר של רבי עקיבא, התנא הקדוש רבי שמעון בן יוחאי, סיים את שליחותו בעולם, להתחיל לגלות את האור הפנימי וסודות התורה, ועל ידי ספר **הזוהר** הקדוש. באמצעות רבי שמעון בר יוחאי פתח הקב״ה מעיין חדש של הבנה אלוקית עמוקה, של אמונה ובטחון, לרענן ולחזק את העם היהודי בזמן קשה של גלות.

בעוד ימים ספורים, ביום הראשון של שבועות, זמן מתן תורתנו, ימלאו מאתיים שנה מאז הבעל־שם־טוב הקדוש סיים את שליחות נשמתו — להפיץ ולהנגיש ל**כל** היהודים את האור הפנימי של תורה ומצוות ע״י תורת החסידות. המעיינות האלוקיים שרבי שמעון בר יוחאי פתח ליחידי סגולה, פיתח והרחיב הבעל־שם־טוב לכולם. בכך הראה הקב״ה עוד חסד גדול לעמו הנבחר בזמן־גלות קריטי ביותר.

מיותר להדגיש, ששעה זו היא עת־סגולה מיוחדת לכל פעילות של הפצת תורה ומצוות ביראת שמים, אהבת ישראל ומסירות נפש — והרי זהו תפקיד מוסדות ליובאוויטש וכל אלו הקשורים בהם.

עליהן, כל האמהות והנשים היהודיות, בפרט בהיותן קשורות עם מוסדות ליובאוויטש, מוטלת חובה מיוחדת, שבאותה מידה היא זכות גדולה, לסייע למלא את הכונה והשליחות האלוקית הזו. יצליח הקב״ה את עבודתן באופן של מוסיף והולך, בבריאות טובה, חירות מדאגות, בשמחה וחיות, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה להצלחה.

ז׳שיא
[כרך יט עמוד שיז]

ב״ה, ערב שבת קדש מברכים החודש סיון, תש״כ,
ברוקלין, נ.י.

אל העסקנים והידידים של בתי הספר בית רבקה — בכלל, ואל המשתתפים במסיבה השנתית השמונה עשר של בתי הספר בית רבקה — בפרט,
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

המסיבה השנתית של בית רבקה נערכת השנה למחרת שבת מברכים חודש סיון, החודש של קבלת התורה, וימים ספורים לפני יום השנה ה־200 להסתלקות־הילולא של הבעל שם טוב ז״ל, ביום הראשון של שבועות, זמן מתן תורתנו.

שני ארועים אלו — מתן תורה והסתלקות הבעל שם טוב — הם בעלי משמעות מיוחדת למוסדות בית רבקה והעסקנים, העסקניות וידידיהם, כשלוקחים בחשבון שבתורה בכלל ובתורת החסידות בפרט, האשה היהודי׳ תופסת מקום חשוב ביותר.

בשעת מתן תורה, ציווה הקב״ה למשה רבינו לפנות ראשית לנשים ואחר כך לגברים (**כה תאמר לבית יעקב** — אלו הנשים — **ותגד לבני ישראל** — הגברים). האשה והאם היהודיה, בתור **עקרת הבית**, יש לה האחריות הגדולה והזכות הגדולה לחזק ולהבטיח את יסודות התורה ומצוות של הבית היהודי.

גם בהתגלות ובהתפתחות של תורת החסידות ותנועת החסידות, תפסה האשה והאם היהודי׳ מקום חשוב ביותר, כידוע לכל המכיר את חייהם ופועלם של מייסדי החסידות וחסידות חב״ד. כדוגמא

חי׳ די להזכיר את סיפורה של רחל, סבתו של רבנו הזקן, מייסד חב״ד, בעל התניא והשולחן ערוך, כמסופר בחלק השני שזה עתה יצא לאור (לרגל יום השנה ה־200) של **זכרונות** כ״ק מו״ח אדמו״ר, מייסד מוסדות בית רבקה.

שיטת חב״ד והבטחת עתידו של כלל ישראל דורשים שבנות ישראל תקבלנה חינוך יהודי־חסידי יסודי, ובתי ספר בית רבקה הינם המוסדות המיישמים כוונה זו.

כל המסייעים תומכים ומרחיבים את מוסדות בית רבקה נוטלים בשל כך חלק גדול ב**הפצת המעיינות** — מעיינות תורה ומצוות מוארים באור הפנימי ובחיות של חסידות — שזו גם ההכנה לגאולה שלימה ואמתית על ידי משיח צדקנו. כל מאמץ חדש בכיוון זה פותח מעיינות חדשים של ברכות הקב״ה בכל מה שנחוץ, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה לבשורות טובות ולקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

מ. שניאורסאהן

ז׳שיב

[כרך יט עמוד שיב]

ב״ה, כ״ה אייר, ה׳תש״כ
ברוקלין, נ.י.

אל כל החברות באגודת נשי ובנות חב״ד בכל מקום,
ואל המשתתפות בועידה השנתית החמישית בפרט,
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

לרגל ובאמצעות הועידה השנתית של אגודת נשי ובנות חב״ד, הנני שולח את ברכתי לכל אחת מהן, עם תפילה פנימית להצלחת עבודתן בכל תחומי תכניתן, ובמיוחד להישגים נמשכים של הועידה המתוכננת.

אתמול ברכנו את חודש סיון. הנקודה המרכזית של חודש זה היא חג השבועות, **זמן מתן תורתנו**.

הקב״ה נתן לנו **תורה תמימה,** תורה **שלימה**. כפי שחכמינו,

זכרונם לברכה, מתבטאים (כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש — נאמר למשה בסיני), שכל המתחדש בתורה בכל הדורות כבר ניתן למשה רבינו בהר סיני.

מובן מאליו, שזה כולל את כל חלקי התורה הק׳ שנתגלו מדור לדור, בפרט **פנימיות התורה**, האור הפנימי של התורה, שהתגלה ליחידים ע״י רבי שמעון בר יוחאי, שיום השנה־ההילולא שלו היא בל״ג בעומר, ושאחר־כך התפשטה בהיקף רחב בין כל בני ישראל החל מהבעל שם טוב, זכרונו לברכה, שיום השנה־ההילולא שלו הוא ביום הראשון של שבועות, זמן מתן תורתנו.

השנה ימלאו מאתיים שנה להסתלקות־הילולא של הבעל שם טוב, וגם חל באותו יום בשבוע — יום רביעי, היום הבהיר של מעשה־בראשית, כאשר המאורות החלו להאיר מהשמים. כפי שרבנו הזקן מייסד חב״ד אומר על יום זה — **נטלו המאורות ונתלו המאורות**. זאת אומרת, שביום זה הבעל שם טוב סיים את שליחות נשמתו, ונשמתו הקדושה שבה לבורא, אך בו בזמן החל אורו להתפשט באופן חזק ורחב יותר, ע״י תלמידיו ותלמידי תלמידיו, ובכל שנה ביום זה נפתחים מעיינות חדשים של אורו, הנובעים משורשי נשמתו האלוקית העמוקים ביותר.

ההתגלות של תורה בכלל, ושל תורת החסידות וחסידות חב״ד בפרט, היא בעלת משמעות מיוחדת לאשה היהודי׳. כפי שכ״ק מו״ח אדמו״ר הדגיש פעמים רבות, בעל פה ובכתב, את המקום החשוב במיוחד שנשי ישראל בכלל, ונשי ובנות חב״ד בפרט, תופסות בחיים היהודיים. ״כל הקדוש ויקר לעם היהודי האלוקי, יסוד הבית היהודי, חינוך הילדים, כשרות וקדושת הבית, קדושת השבת, את הכל נתן הקב״ה והפקיד בידי האשה היהודי׳. האשה הממלאת את חובתה ושליחות־חיי׳ בחיי משפחה, בהנהגת הבית, חינוך הילדים על פי תורה — עלי׳ נאמר בתורה: **חכמות נשים בנתה ביתה** — כל אחת מהנשים החכמות בונה את ביתה״.

לנשי ובנות חב״ד יש חובה מיוחדת לעמוד בשורה הראשונה של כל פעילות להפצת יהדות בכלל והנהגת הבית בפרט.

ע״י כך שכל אחת מכן תבנה את ביתה הפרטי, ותסייע לבנות את הבתים של השכנים היהודיים סביב, על היסודות הנצחיים של תורה ומצות, חדורים באור ובחמימות של חסידות, נבנה כל **בית ישראל**, והקרקע מוכשרת למשיח צדקנו, כמכתבו הידוע של הבעל

שם טוב, שכאשר יתקיים **יפוצו מעיינותיך חוצה** — כאשר מעיינות הבעל שם טוב, ההוראות, הלימודים וההנהגות שלו יתפשטו אפילו ב״חוצה״, תבוא הגאולה השלימה, על ידי משיח צדקנו.

* * *

הקב״ה יברך את עבודתן, שתבצעו אותה בהצלחה רבה בכל המובנים, ויגרום אושר לכל אחת מהן, עם בני הבית, שיחיו, גם בענינים הפרטים, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה להצלחה מופלגה ולבשורות טובות.

ז׳שיט

[כרך יט עמוד שכא]

ב״ה, כ״ט אייר, תש״כ
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה ארי׳ שי׳

שלום וברכה!

לאחר הפסק ארוך הגיע מכתבו מעש״ק אמור ושלאחריו.

ובהזדמנות זו אדגיש עוד פעם את הנחת רוח שקבלתי מהודעתו ע״י האברך הנעלה בגמילסקי שי׳, שבסדר של פסח היו אצלו אנשים רבים, ומלפני זה, סידור השטר מכירת חמץ, ובנוסח כפי שענו לו על שאלתו כיצד לעשות זאת, ואשרי חלקו שפעל זאת, הן בקו של סור מרע והן בקו של ועשה טוב.

ומכיון שבימים ההם, בפסח הראשון, היתה זו התחלת ההתנערות ממעשי ארץ מצרים, כמודגש במכתבי הכללי לחג הפסח משנה זו, וכיון שבכל הימים טובים, הרי בכל שנה בזמנו מתחדשת נתינת הכח מלמעלה עוד פעם ושוב פעם.

שיהי׳ גם אצלו כן, שיבשר בשורות טובות, שמוסיפים ומעלים בזה, עד לקיום התורה ומצות, כפי שהשם יתברך ציוה במתן תורה.

שבזה נכלל גם שזה יהי׳ מתוך מנוחה שמחה וטוב לבב.

בברכה לבשו״ט ולחה״ש שמוט״ל.

נעם לי לקרות מש״כ ע״ד ראב״ע. ויש להוכיח דבמסיבת בני

ברק בודאי כבר הי׳ ראב״ע נשיא, דאי לאו הכי — איך זה הושיבוהו באמצע והוא צעיר ביותר, דהרי כשנתמנה לנשיא הי׳ בן יח שנים ולהירושלמי — בן טז שנה!

ז׳שכז

[כרך יט עמוד שכח]

ב״ה, ימי ההגבלה, ה׳תש״כ —
שנת ה־200 להסתלקות־הילולא
של הבעל שם טוב ז״ל
ברוקלין, נ.י.

לבית יעקב (אלו הנשים)
ולבני ישראל (אלו האנשים)
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

ימי ההגבלה — ההכנה למתן תורה — דורשים ותובעים באופן מיוחד התבוננות עמוקה ופנימית — תורה מהי.

התורה הקדושה איננה אוסף של חוקים בענינים מסוימים, כי אם מקיפה את **האדם כולו**, מהרגע הראשון שלו ועד האחרון וכל הפרטים בחייו היום־יומיים.

זה הוא המובן הפנימי של תורה כתורת־חיים.

יתירה־מזו, כפי שמסבירים חז״ל, מקיפה תורה כל **הבריאה** כולה לפרטי׳ וכמשל בונה בנין אשר לפני שניגש לבני׳, מתכנן הוא תכנית הכוללת כל הפרטים של הבנין, כמו כן צייר הבורא ב״ה בתורה את כל הבריאה כולה עד הדרגה האחרונה של הדומם.

וזה מוביל לאחד היסודות העקריים של תורת החסידות הכללית של הבעל שם טוב, לפי ביאורו את הכתוב: לעולם הוי׳ דברך נצב בשמים (בתמידות, בלי הפסק המאמר האלקי — יהי רקיע — ניצב בתוקף בשמים) כפי שמבאר באריכות כ״ק אדמו״ר הזקן בתורת

לבית יעקב כו׳: מכילתא (שמות יט, ג).

האדם כולו: אבות פ״ו מ״ז. וראה מאמר כ״ק מו״ח אדמו״ר עה״פ ודברת בם (היום יום יג מנ״א).

שמסבירים חז״ל: בראשית רבה בתחלתו. זח״א ה, א. ובכ״מ.

חסידות חב״ד, במיוחד בשער היחוד והאמונה.

אשר הכל — בשמים ממעל ועד הארץ מתחת, כל פרטי החלקים שלהם — חיים וקיימים רק בדבר ה׳ שברא ומהווה אותם ומחיי׳ אותם בלי כל הפסק כהרף עין.

מזה נובעת עוד נקודה יסודית —

כי ההשגחה הפרטית — הידיעה האלקית הישירה, וההשגחה המקיפה את כל הפרטים מתיחסת לכל היצירה מן האדם, בחיר הבריאה, עד החלק הכי זעיר של הדומם.

מזה באים למסקנא שהיא בעצם דין מפורש בשולחן ערוך ונקודת יסוד בתורת החסידות המודגשת במיוחד על ידי הבעל שם טוב:

עבודת השי״ת צריכה להיות **בכל דרכיך** — בכל הענינים ולפרטיהם ועם כל הענינים ולפרטיהם, מתחיל בלימוד התורה וקיום התרי״ג מצוות, ועד המעשים הכי פשוטים והמאורעות בחיי יום יום.

כל דבר וענין לימוד הוא והוראה **באהבת השם ויראת השם**, המקורות מהם שואב איש הישראלי את הרוח האמיתית לקיים את התורה והמצות, מצות עשה ומצות לא תעשה, חדור חיות פנימית ואמיתית, ולקיימן בהידור.

ההתבוננות בכל הנזכר למעלה וההתעמקות בזה בהתלהבות, בחיות ואורה.

ובימי סגולה אלה, ערב יום מתן תורה, שהוא גם יום הסתלקות־הילולא של הבעל שם טוב,

החדרת כל זה בכל פרטי החיים היום־יומיים, בין בחיים הפרטיים בין בכל הענינים הסובבים ובכל המתהווה בעולם לפי ההגדרה:

בשער היחוד והאמונה: בתחלתו. וראה מדרש תהלים קיט, לו. לקו״ת ר״פ אחרי.
ההשגחה הפרטית: ראה חולין סג, א ופי׳ רבנו הזקן (ברשימות הצ״צ לתהלים לו, ז). היום יום כח חשון.
בשולחן ערוך: אורח חיים סרל״א. וראה ח׳ פרקים להרמב״ם פ״ה.
והוראה: פתגם הבעש״ט (היום יום ט׳ אייר).
המקורות מהם: תניא פ״ד.
חיות . . בהידור: קונטרס העבודה פ״ב.

יפוצו מעינותיך חוצה שמעינות החסידות שהם פנימיות התורה יפוצו ויגיעו **חוצה** — עד הנקודה הכי רחוקה של כל הבריאה כולה.

— ימהר זה את הגאולה האמיתית והשלמה על ידי משיח צדקנו, עת שכל היצירה תראה ותרגיש אשר — אנכי ה׳ אלקיך.

בברכה — לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות וחג שמח

מנחם שניאורסאהן

ז׳שמג
[כרך יט עמוד שמה]

ב״ה, ערב שבת קדש לסדר וזכרתם את כל מצות ה׳ ועשיתם אותם, ה׳תש״כ
ברוקלין, נ.י.

תלמידי ישיבת תומכי־תמימים ליובאוויטש
לחג הסיום,
מונטריאול
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

שימח אותי לקבל הידיעה אודות חג הסיום, על אף, שכמובן מאליו, סיום בתורה קשור בהתחלה ומעבר ממדריגה אחת למדריגה גבוהה יותר. הנני מקווה שכן יהי׳ אצל כל התלמידים המסיימים. בטח מיותר להאריך אודות ענין זה לתלמידים של ישיבת ליובאוויטש.

בטח יעמוד חג הסיום תחת רושם יום השנה ה־200 להסתלקות הילולא של מורנו הבעל שם טוב זכרונו לברכה, שהי׳ ביום הראשון של שבועות, זמן מתן תורתנו.

הבעל שם טוב ז״ל דרש — ובעניני תורה הרי דרישה היא גם נתינת־כח, כח מיוחד למלא את הדרישה — לקיים תורה ומצוות בשמחה דוקא, ולקשר אהבת השם עם אהבת ישראל ע״י אהבת התורה. מכך מובן עד כמה צריכה להיות אהבת התורה שהיא נקודת־האמצע וכוח־המחבר של השתיים האחרות, כך שע״י זה מושגת

שכל היצירה: כתפלת ר״ה: וידע כל פעול כו׳. וראה מדרש תהלים עג. שער היחוד והאמונה רפ״ג.

הדרגה הגבוהה ביותר בעבודת ה׳ בשמחה ובטוב לבב.

השם יתברך יצליח את כולכם ואת כל אחד בפרט להתעלות בלימוד התורה וקיום המצוות, כאמור, חדורים באור וחמימות וחיות של תורת החסידות.

בברכה להצלחה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

ז׳שנד
[כרך יט עמוד שנו]

ב״ה, ה׳ פרשת עלי באר ענו לה, ה׳תש״כ,
שנת ה־200 להסתלקות הילולא
של הבעש״ט ז״ל
ברוקלין, נ.י.

אגודת נשי ובנות חב״ד סניף . .
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

עם התקרב הזמן בו מסתיימים לימודי הילדים בבתי הספר, ובקשר לזה חל גם שינוי בסדרי והנהגת הבית.

תקותי, שבה בעת נערכת תכנית העבודה של אגודת נשי ובנות חב״ד, בהתאם לשינויים האמורים, הן לאלה הנכללות ופעילות בעבודה, הן לנשי ובנות ישראל שלעת עתה לא יודעות על כך, או לא יודעות במידה המתאימה.

והרי רואים במוחש שיש יותר הצלחה בעבודה לפי תכנית מוכנה מראש, הן בהיקף והן בעומק העבודה.

בבואנו מראש חודש תמוז נמצאים ימים ספורים לפני חג הגאולה של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע נשיא דורנו, י״ב־י״ג תמוז הבע״ל, זה ודאי יוסיף בחמימות ובהתמסרות לעבודה, וזה יוסיף עוד יותר בהצלחה וגם בברכותיו של הקב״ה בענינים הפרטיים של החברות עם משפחותיהן — שליט״א.

והשם יתברך יעזור שיהי׳, כהוראת תורת מורנו הבעל שם טוב ז״ל הידועה, על הפסוק: כי תראה חמור, — היינו להתבונן בתכונות החמור, חומר — הגוף — ולבוא לידי החלטה, אשר — עזוב תעזוב

עמו — לעבוד את השם יתברך יחד עם הגוף ועניניו.

וכמבואר בפרטיות במקומות רבים בתורת חסידות חב״ד, מכ״ק רבנו הזקן עד כ״ק מו״ח אדמו״ר נשיא דורנו, זה צריך להעשות בשמחה ובטוב לבב.

באיחולי הצלחה בכל האמור לעיל, ובציפי׳ לבשורות טובות בזה, ובברכת חג הגאולה

מ. שניאורסאהן

ז׳שפ

[כרך יט עמוד שפא]

ב״ה, ב׳ מנ״א, תש״כ
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מ 10ו7.

בכלל נכון הדבר לקחת איש מכירות יראי־שמים כדי שהוא יוכל לנצל את הכשרונות בזה באופן טוב, טוב לעסק וגם טוב לו, ובפרט שמה שמועיל לעסק, זהו ענין טוב על פי תורה, שכן ההכנסה צריכה להיות מנוצלת באופן טוב על פי ההוראה של מורנו הבעל שם טוב ז״ל בתורה שלו על הפסוק כי תראה חמור וגו׳ עזוב תעזוב עמו, לעבוד את השי״ת עם הגוף ועניניו, ולא רק באותו חלק שנותנים לצדקה ישירות, שזהו כלשון רבנו הזקן (בתניא פרק ל״ד) מעלה עמו כל הארבע ידות, אלא גם ישירות בארבע הידות כפסק דין התורה, בכל דרכיך דעהו כמבואר בארוכה בטור שו״ע אורח חיים סי׳ רל״א, (עיין ג״כ בתניא שם: ומלבד זה הרי בשעת התורה והתפלה עולה לה׳ כל מה וכו׳).

בברכה לבשו״ט בכל האמור.

ז׳שצה
[כרך יט עמוד שצו]

ב״ה, י״ב מנ״א תש״כ
ברוקלין

ברכה ושלום!

במענה למכתבה מי״ט לחודש תמוז בו כותבת בנוגע לנסיעה של בעלה הרב שי׳.

בכלל קשה לשמוע טענות רק מצד אחד, והרי ישנם רבים מרבני אנ״ש שעמהם יכולה לשוחח ולהתייעץ על זה.

אמנם מובן שנסיעה כזו כפי שכותבת, גם כאשר נוסע רק אחד מבני המשפחה, הרי גם היותו של אחד על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע ובקשתו על מה שצריך, הרי זה בעד כל המשפחה, ובפרט בעד האשה והילדים, במילים אחרות, שזוהי טובתם, גם הטובה שלהם, בגשמיות וברוחניות.

הנני מקוה שאודות הענין שכתבה פעם, הכל בסדר, והשם יתברך יעזור שזה ילך מטוב ליותר טוב ותבשר בשורות טובות.

ז׳תמא
[כרך יט עמוד תמז]

ב״ה, ימי הסליחות, ה׳תש״כ,
שנת המאתים להסתלקות הבעל שם טוב ז״ל.
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל אשר בכל מקום ומקום
ה׳ עליהם יחיו

שלום רב וברכה!

ימי הסליחות בסיום השנה, ועשרת ימי תשובה בראשית השנה, מציינים את גודל הענין של **תשובה**, שבה מסתימת שנה ובה מתחילה שנה.

תשובה, כפי שידוע, כוללת שני חלקים עיקריים: חרטה פנימית

שני חלקים עיקריים: רמב״ם הל׳ תשובה פ״ב ה״ב. אגרת התשובה לרבנו הזקן

על העבר וקבלה החלטית ועמוקה על להבא.

ברם, תכלית התשובה היא — **תשובה,** במובן של שיבה אל המצב הקודם, "שיהיה לרצון לפני ה' ומרוצה וחביב לפניו יתברך כמו קודם החטא".

משמעות הדבר, בראש ובראשונה, שתשובה צריכה להיות באופן שלא ישאר שום רושם על **העתיד**, לא רק במעשה והתנהגות כי אם גם בדיבור ובמחשבה.

שנית — וכאן טמון החידוש שבתשובה — שהתשובה מסירה את כל הכתמים גם מן **העבר**. למרות שהעבר כבר יצא מרשותו של האדם, הרי הקב"ה —

— שאינו כלל בגדר וקטגוריה של זמן ולפיכך לגביו היה, הווה ויהיה ברגע אחד, העבר וההווה והעתיד באים כאחד —

העניק כוח מיוחד ותכונה מיוחדת בתשובה, שעל ידי תשובה יהיה אדם "בעל בית" גם על העבר, שיוכל לשנות גם את **העבר**, ולא רק לנטרל אותו, אלא גם לתקנו ולהפכו לטוב, כפי שחז"ל אומרים: "זדונות נעשו לו כזכיות".

* * *

כוח זה של תשובה, שבאמצעותו ניתנה לאדם שליטה על העבר, אפשרי משום שמצד אחד, כאמור לעיל, כוחה של תשובה נובע מ"מקור" שהוא למעלה מן הזמן.

ומאידך גיסא, צריך יהודי לנצל כוח זה באופן שמקיף את כל מציאותו, שחודר ומגיע עד לאותו חלק של נשמתו הנעלה מן הזמן ומכל שינוייו — **פנימיות הנפש** ו**עצם הנפש**, הנפש האלוקית שהיא **תמיד** "באמנה אתו", משום שהיא חלק אלוקה ממעל ממש.

— שעל יסוד קשר זה בין בני ישראל לבין הבורא, התבטא,

פ"א. אלא שחרטה על העבר צ"ל לא רק במחשבה, כ"א גם בדיבור — וידוי דברים (ועיין מצוות וידוי ותשובה בספר המצות להצ"צ. מנחת חנוך מצוה שס"ד). ובנוגע מכאן ולהבא — מצות התשובה היא עזיבת החטא בלבד (וע"כ צריך לפרש כן בל' הרמב"ם שם רפ"א. בשע"ת לר' יונה אות יט. ועוד). וכדמוכח בחו"מ סו"ס לד ובכ"מ. וראה ג"כ קדושין (מט, ב). וצ"ע.

"שיהיה לרצון: אגרת התשובה פ"ב. ועיין רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד.

היה הווה ויהיה: זהר ח"ג רנז, ב. שו"ע או"ח ס"ה. שער היחוד והאמונה פ"ז.

"באמנה אתו": תניא ספכ"ד. וראה ג"כ רמב"ם הל' גירושין ספ"ב.

אדמו״ר הזקן, בעל התניא והשולחן־ערוך, שיהודי אינו רוצה ואינו יכול לנתק עצמו מאלקות.

— וכך אומר הקב״ה: ״אהבתי אתכם אמר ה׳״, ושום דבר אינו יכול לשנות זאת.

* * *

ובדיוק כפי שהתשובה מקיפה וחודרת את האדם כולו — מעצם הנפש שלו עד להתנהגותו בחיי החולין היום־יומיים — כך, מדה כנגד מדה, היא מביאה ליהודי את הנעלה ביותר ואת העמוק ביותר: ״הוא מודבק בשכינה, אהוב ונחמד, קרוב וידיד״, עד לכתיבה וחתימה טובה לשנת טובה ומתוקה, בבני, חיי ומזוני ורויחי, בכל הצרכים של חיי יום יום.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד,

מנחם שניאורסאהן

ז׳תנו

[כרך כ עמוד י]

ב״ה, כ״ו תשרי, תשכ״א
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מו״ה שמואל שי׳

שלום וברכה!

הריני מאשר קבלת מכתבו עם המצורף.

וידוע הפירוש החסידי והדיוק, במאמר רז״ל, חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה (ברכות ו׳ ע״א), שבמקרה כזה, הרי זו אף מעלה,

שכן כאשר עושים מצוה יכולה להתערב בזה לפעמים פניי׳ וכדומה, אבל כאשר מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה, הרי הנעשה של

״**אהבתי . . ושום דבר**״: מלאכי א, ב. וכפירוש רז״ל (ויקרא רבא רפ״ז).

מדה כנגד מדה: להעיר מתורת הבעש״ט ז״ל עה״פ הויי צלך (שיחות כ״ק מו״ח אדמו״ר — הועתק בתוכן ענינים פי׳ האזינו).

״**הוא מודבק . . וידיד**״: רמב״ם הל׳ תשובה פ״ז הל׳ ו־ז. וראה ברכות לד, ב.

הכתוב הוא בשלימות בתכלית, וק״ל.

וזכות הצדקה תעמוד לו ולזוגתו תחי׳ למילוי משאלות לבבם בכל הענינים שכותב.

בברכה לבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

ז׳תע
[כרך כ עמוד כא]

ב״ה, י״ט חשון, תשכ״א
ברוקלין.

מרת קעניא תחי׳

ברכה ושלום!

הריני מאשר קבלת מכתבה מאור ליום ג׳ ראשי פרקים מעבודת נשי חב״ד בעבר והשיקולים אודות העבודה בעתיד.

השם יתברך יעזור שזה יהי׳ בהצלחה ובאופן של מוסיף והולך, כפשוטו ממש, למשוך ולהביא מה שיותר נשים חברות, וכשלוקחים בחשבון שכל חברה, הרי זה עוד בית ומשפחה, הרי מובן שכל השתדלות ומאמץ באופן של יגיעה, גם הם כדאיים, ויש לקחת בחשבון גם שאפשר לקוות שהמאמץ יהי׳ הרבה יותר קל מכפי שמשערים.

ומכיון שעל פי תורתו הידועה של הבעש״ט ז״ל שהכל הוא בהשגחה פרטית, ומכתבה הגיע וגם נענה בערב כ׳ חשון, שכ׳ חשון הוא יום ההולדת של כ״ק אדמו״ר מוהרש״ב אביו של כ״ק מו״ח אדמו״ר — זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שבשנה זו ימלאו מאה שנים, וכפי שהענין מתבאר בתורת החסידות [על תחילת פרשת השבוע, ויהיו חיי שרה מאה שנה וגו׳] שיאירו הוראות בעל יום ההולדת ויוסיפו חמימות ואור גם בעבודתה האמורה.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור ובעניני׳ הפרטיים.

ז׳תעב

[כרך כ עמוד כג]

ב״ה, כ׳ חשון, ה׳תשכ״א
מאת שנה להולדת כ״ק אדמו״ר מהורש״ב נ״ע
ברוקלין, נ.י.

אל קהל עדת ישורון חובבי ומוקירי תורה ומצוה
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

היום, כשכמכתב זה נכתב, נשלמות מאה שנה להולדת כ״ק אדמו״ר מהורש״ב נ״ע, מייסד ישיבת תומכי־תמימים ליובאוויטש, לפני 64 שנים.

לפני 60 שנה, בתחילת השנה הרביעית של הישיבה בליובאוויטש, בסעודה של שמחת תורה, אמר כ״ק אדמו״ר מהורש״ב נ״ע:

אני מובטח — יש בטוח ומובטח, אני משער שכולם יודעים את ההבדל בין בטוח למובטח — אני מובטח, שתלמידי תומכי־תמימים היכן שיהיו — והם יהיו בארבע פינות העולם — יבצעו במסירת נפש את הכוונה העליונה של נתאוה הקב״ה להיות לו דירה בתחתונים.

לעשות לקב״ה ״דירה״ בעולם הזה משמעותו להפיץ את האור האלוקי של תורה ומצוות ולהחדיר קדושה בחיי היום יום בעצמו ובכל הסביבה.

לא יכול להיות לאף אחד ספק, שדבריו הקדושים של מייסד ישיבות ליובאוויטש התקיימו במלואם. התלמידים התמימים בצעו ומבצעים את שליחותם במסירת נפש הגדולה ביותר, מבלי הבט על החוויות הקשות, הגזירות והנסיונות שיהודים בכלל והתלמידים התמימים בפרט עברו במשך כל השנים המזעזעות. בכל חלקי העולם הם הביאו תחי׳ גדולה, יהדות וחינוך על טהרת הקדש, ובכל מקום עשו ״דירה״ לקב״ה.

ודוקא היום, כאשר המצב הלא בטוח שנוצר בעולם מטיל פחד גדול מאמצעי ההשמדה הנוראים שהקרע והפיצול בין העמים עלול להביא חלילה — דוקא היום יותר מאשר קודם זו שאלת חיים ליצור ״דירה״ לקב״ה, מלך שהשלום שלו, השליט האמיתי של העולם, בעל־הבית של השלום, ע״י הפצת תורה ומצוות המביאים שלום, ע״י

תלמידים תמימים, שתלמידי חכמים מרבים שלום בעולם.

כל הנוטלים חלק בתמיכת והרחבת מרכז הישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש, כל השנה, ובפרט בהזדמנות זו לרגל המסיבה השנתית, יש להם זכות נצחית והם יוצרים את הצנורות והכלים לברכות הקב״ה, בפרט הברכה של שלום אמיתי, שהוא כלי לכל הברכות, בגשמיות וברוחניות, לעצמם ולבני ביתם שיחיו.

בכבוד ובברכה.

מנחם שניאורסאהן

ז׳תעג

[כרך כ עמוד כה]

ב״ה, כ׳ חשון, ה׳תשכ״א
מאת שנה להולדת כ״ק אדמו״ר (מהורש״ב)
ברוקלין, נ.י.

אל כל הנאספים בחגיגה השנתית של
״בית רבקה״ במונטריאול
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה לידיעה אודות חגיגת הדינר, ביום שלישי ג׳ כסלו, הבע״ל, הנני שולח את איחולי וברכתי לכל המשתתפים וידידי ״בית רבקה״ במונטריאול שי׳. השם יתברך יתן, שהארוע יהי׳ בהצלחה רבה בכל המובנים, לחזק ולהרחיב את הפעילות של בית־הספר ״בית רבקה״ במידה המיוחלת.

היום, כאשר מכתב זה נכתב, נשלמות מאה שנה להולדת כ״ק אדמו״ר מהורש״ב, אביו של כ״ק מו״ח אדמו״ר — זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע. כ״ק אדמו״ר מהורש״ב הניח את היסוד למוסדות החינוך המיוחדים שלאחר מכן הורחבו ביותר תחת נשיאות כ״ק מו״ח אדמו״ר, ואשר הביאו תחי׳ גדולה של חינוך על טהרת הקדש בחלקים שונים של העולם, עד היום הזה.

מיותר להדגיש, שבתי הספר ״בית רבקה״ בחלקים שונים של העולם, ובכלל זה בית הספר ״בית רבקה״ במונטריאול, הם מהעמודים המרכזיים של החינוך על טהרת הקדש. כ״ק אדמו״ר,

חמי נ״ע, מייסד בתי הספר בית רבקה, הדגיש תמיד את הנחיצות הכי חשובה של חינוך הבנות, לחנך את בנות ישראל, הבונות העתידיות ל הבית היהודי. ידוע הפתגם שלו:

״כל הקדוש בעם אלוקי אברהם, ויסוד בית ישראל, בהעמדת דור ישרים וחנוכם, בכשרות המזון, ואצילות טוהר קדושת השבת, מסר ונתן השם הנכבד והנורא על ידי נשי ישראל — לשמרם ולעבדם״. (היום יום, כ״ו אד״ש, ה׳תש״ג).

לחנך בנות ישראל ברוח זו, זהו התפקיד של ״בית רבקה״, ומובן מאליו, שכל אחד וכל אחת הנוטלים חלק בהחזקת והרחבת ״בית רבקה״ במונטריאול, נעשים שותפים בזה.

וזה בודאי יביא את הברכה האלוקית בבתיהם לנחת מהילדים, בריאות ופרנסה וכל טוב.

בכבוד ובברכה.

מ. שניאורסאהן

ז׳תעז
[כרך כ עמוד לא]

ב״ה, כ״ף-חשון, ה׳תשכ״א
ברוקלין, נ.י.

הרה״ח וו״ח אי״א נו״מ עוסק בצרכי צבור בעל מרץ וכו׳
מוה״ר יעקב יהודה שי׳

שלום וברכה!

לרגל ההזדמנות המשמחת של חגיגת ״שלש עשרה שנה״ למשרת רבנותו בקהלת קדש בית הכנסת ובית המדרש ״ר׳ מאיר שמחה הכהן״ — במוצאי שבת קדש הבע״ל,

הנני שולח לך, יושב הראש החשוב, לגבאים ולכל החברים שי׳, את איחולי וברכתי.

למאורעות השבוע יש, כידוע, שייכות לפרשת השבוע. כיון שהחגיגה נערכת בתחילת השבוע של פרשת תולדות, ניתן למצוא

כידוע: ראה של״ה ריש פרשת וישב. קונטרס ביקור שיקאגא ע׳ ז.

הוראה מיד בפסוק הראשון של הפרשה — **יצחק בן אברהם, אברהם הוליד את יצחק.**

הכפילות, "יצחק בן אברהם, אברהם הוליד את יצחק" בתורה הק' — שתורה היא הרי מלשון הוראה, הדרכה ולימוד עד לחיי היום יום — מדגישה את הקשר השלם של דורות יהודיים, הורים וילדים.

לעתים קרובות ביותר שומעים אנו, שילדים מתפארים באביהם ובסבם הנאים; אבל זהו רק הענין של "יצחק בן אברהם". צריך גם שיהיה "אברהם הוליד את יצחק", שהאבא והסבא יוכלו לקבל מילדיהם ומנכדיהם גאון ונחת יהודי אמיתי. לא רק שלילדים תהי' "זכות אבות", אלא שגם להורים תהי' "זכות בנים".

זוהי בעצם המטרה הפנימית של בית הכנסת ובית המדרש: לשמש לא רק כמקום קדוש לתפילה ולימוד, אלא שהקדושה תועבר ותקשר את בית הכנסת עם בתי החברים, מהצעירים ביותר ועד הזקנים ביותר. וזהו גם תפקיד הרב והמנהיג הרוחני של קהילה, שכל הקהילה — מנער ועד זקן טף ונשים, הן בבית הכנסת והן בבית — תהי' חדורה ומאוחדת ע"י האור של תורה ומצות ותגדל כקהילה **שלימה,** במלוא התוכן של "יצחק בן אברהם, אברהם הוליד את יצחק". וזה מתקיים ע"י שיתוף פעולה מלא של הרב מנהיגי וחברי הקהילה.

השם יתברך יברך את כולכם, שהצלחת השנים שעברו תגדל ותשגשג לאורך ימים ושנים טובות, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה.

ז'תפב
[כרך כ עמוד לו]

ב"ה, כ"ח מ"ח, תשכ"א
ברוקלין.

מרת בתי' תחי'
מרת לאה תחי'

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל מכתבן מכ"ג חשון בו כותבות אודות כוונתן

מדגישה: ראה בראשית רבה על הפסוק.

ורצונן ליסד ארגון נשי חב״ד במחנם הט׳.

אף שהנסיון הראשון לא הצליח (לגמרי), הנני בטוח שלא יבהלו, ויתדברו שוב לפעול בזה, והשם יתברך יעזור שיעשו בלבביות ובחמימות יהי׳ לזה הד ויצליחו.

מובן שהגישה ותוכן הדברים לא שוים בכל מקום, כי הדבר תלוי באנשים הנמצאים במקום, ולכן טוב להתדבר היטב קודם לכן ביניהן וגם עם בעליהן, הרבנים שיחיו, המכירים את המצב ויכולים לתת עצה כיצד לגשת באופן שיעניין את הנשים וימשוך אותן, שיהי׳ לזה קיום, ואדרבה, שזה יצמח ויגדל מזמן לזמן.

מכיון שעבודה זו חשובה ביותר בכל מקום ונחוצה במידה גדולה עוד יותר במקומות שבהם מגיעים עולים חדשים, ונחוץ לוודא שיקבעו את אופי חייהם בדרך היהדות ובפרט בארצנו הקדושה ת״ו עלי׳ נאמר, עיני ה׳ אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה,

יעזור השם יתברך שיהי׳ זה כפתגם רז״ל יגעת ומצאת, והרי אנו נכנסים לחודש כסלו, חודש הניסים והגאולה.

בברכה להצלחה בהנ״ל ולבשו״ט.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ז׳תקיז
[כרך כ עמוד עה]

ב״ה, נר ראשון דחנוכה, ה׳תשכ״א
ברוקלין, נ.י.

אל המשתתפים באסיפת חנוכה
של ידידי ותומכי ישיבת אחי תמימים
בנוארק, ניו ג׳רזי
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

בשמחה קבלתי הידיעה אודות אסיפת חנוכה המתוכננת, המתארגנת בקשר להתיסדות ופתיחת המחלקה החדשה של ישיבת אחי תמימים בנוארק ניו ג׳רזי.

האסיפה מתקימת בימי החנוכה, שאנו חוגגים ומזכירים שכאשר

מלכות יון שמה לה למטרה להשכיח תורה ומצות מ**בני ישראל** — הביאו המסירות נפש של **בני ישראל** בימים ההם, לימוד התורה ושמירת המצות שלהם, את הנצחון מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים.

זהו גם לימוד והוראה, גם בימינו אלה, במדינה זו ובשאלת חינוך הילדים — במקום שבו אין שום גזירות, חס ושלום, נגד לימוד תורה וקיום מצות,

אך עם זאת, בנתיים, לצערנו, המצב הוא שתלמידי הישיבות שבהם לומדים את תורתו של הקב״ה ומחנכים לקיום מצוותיו — אינם רוב כלל ילדי ישראל, ולא מהמשפחות עתירות ההשפעה בחיים הגשמיים.

מזכיר לנו חנוכה ותובע מאתנו, שכבימים ההם בזמן הזה, באמצעות מסירות נפש למען יהדות אמיתית של תורה ומצות — ימשכו אליהם המעטים בכמות, בסופו של דבר, את הרבים, עד שהמעטים ינצחו נצחון מלא ויעמידו דור מחונך ברוח החינוך על טהרת הקדש — וע״י זה להביא פורקן (גאולה) של כל העם היהודי.

ישיבת אחי תמימים וכל מחלקותיה מוקדשות למטרה ולחינוך האמורים — ולכן הנני חזק בתקותי, שתביעת חנוכה תעורר אצל כל המשתתפים פעילות מוגברת, להחזקת והרחבת הישיבה.

וזה יביא להם את ברכות הקב״ה בגשמיות וברוחניות.

בכבוד ובאיחולי הצלחה — וחנוכה שמח.

מ. שניאורסאהן

ז׳תקכא

[כרך כ עמוד פו]

ב״ה, כ״ז כסלו, תשכ״א
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום השני, בו כותב אודות היכרות עם תורת חסידות חב״ד, ומה שלא פחות חשוב, הדרכותיה והנהגותיה עד לחיי היום יום, וכפסק המשנה המעשה הוא העיקר.

כדאי שיכיר תחילה את תוכן הלקוטי דיבורים — אוסף שיחות מהזדמנויות שונות — מכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, מהן אפשר לקבל אודות חסידות וחיי חסידים על פי תורת והדרכת החסידות.

ומכיון שאינה דומה, קריאה בספרים לדיבור בעל פה (כפי שרבנו הזקן מתבטא בהקדמתו לספר התניא), מהנכון שיכיר קרוב יותר את אברכי ליובאוויטש בבוסטון, וישוחח איתם, שכן ודאי מכיר כמה מהם, ובאמצעותם יכול להכיר גם אחרים.

ויהי רצון שיקיים את החלטתו הטובה אודותה כותב במכתבו, ויעשה זאת, כמו כל עניני יהדות תורה ומצות, מתוך שמחה וטוב לבב, המשמשות גם בתור צינור וכלי לברכות מהשם יתברך במה שנחוץ, לעצמו ולמשפחה.

בברכה לבשו״ט גם במה שנדברנו בשיחתנו ולחנוכה שמח.

ז׳תקלב

[כרך כ עמוד צח]

[ה׳ טבת תשכ״א]

הריני מאשר קבלת מכתבה עם המצורף.

ובעת רצון יזכירוה על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, מתאים לתוכן כתבה.

והנני מקוה, שבטח למותר להבהיר שכל יהודי, איש או אשה, צעיר או זקן, צריך להיות חזק בבטחון בהשם יתברך, המשגיח על כל אחד בהשגחה פרטית, על כל פרטי חייו, ובמיוחד בעניני בריאות, וזה צריך להוסיף חיזוק ועידוד, להיות בטוח שבסופו של דבר הכל יהי׳ לטובה.

ומכיון שהשם יתברך, רוצה, שיעשו הכל, מה שתלוי באדם עצמו, בדרך הטבע, לכן יש להוודע דעתו של רופא מומחה, ובמקרה שלה, רופא עצבים ומומחה במצב רוח, ולמלא הוראותיו, והשי״ת נותן את ברכתו שזה יהי׳ בהצלחה, ובהצלחה מיוחדת, וככל שחזקים יותר בבטחון, רואים יותר את הברכה.

ראוי שיבדקו את המזוזות בדירתם, שתהיינה כשרות כדין, וגם את התפילין של בעלה שי׳, ושבכל יום מימות החול לפני הנחת

התפילין בבוקר יתן כמה פרוטות (סכום קטן) לצדקה, והיא תעשה כן כל פעם לפני הדלקת הנרות בערב שבת ובערב יום טוב, כמנהג הטוב של בנות ישראל.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור.

ז'תקמו
[כרך כ עמוד קטו]

ב"ה, ח"י טבת, תשכ"א
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום ועש"ק, בו כותב, אודות הכסף שנאסף לצדקה במחנם הט' בקשר למצב המוסד הק' במחנם הט', בהצעה שיורו מכאן כיצד לחלק את הכסף.

מובן, שלכל לראש מוכרחים לבדוק את הענין על פי שולחן ערוך, וזה הרי דין ברור ומפורש, שאין משנים מצדקה לצדקה, ובפרט שמדובר אודות צדקה שלקחו מאחרים, שנתנו זאת לצדקה מיוחדת והשינוי שיעשה שלא ע"י הנותן, הרי זה לא רק שאין משנים מצדקה לצדקה, אלא זהו פשוט, ענין של גזל ר"ל.

מצד שני, כיון שהמוסד הק' הוא חשוב מאד לעיר ולסביבה, והרי משתדלים ועושים בזה במסירות, חום ואור והתלהבות, הרי ברור בהחלט שיש בזה הצלחה מלמעלה, שלא רק שהמוסד הק' ישמר את מצבו הנוכחי, אלא גם יתפתח יותר ויותר, כציווי תורתנו הק' מעלין בקדש.

ויהי רצון, שהדוגמא והעבודה של העסקנים באמור לעיל, תוסיף בברכות מהשם יתברך, במה שנחוץ להם עם משפחותיהם שליט"א, וגם זה עיקר שזה ישפיע על רבים מאחינו בני ישראל בסביבתם שגם הם יעשו כן, לסייע למוסד הק' לחזקו ולהרחיבו, וכאמור באופן של מוסיף והולך מוסיף ואור.

בברכת הצלחה בעבודתם בקודש.

האמור אודות אין משנין מצדקה לצדקה הוא, כמבואר בפוסקים, בנוגע **לעבר** — אבל אפשר להתדבר, **ראשי** העוסקים בזה משני הצדדים — שהנאסף מכאן **ולהבא** יחולק לחלקים ידועים,

תמורת הסיוע הניתן וכן הלאה.

ז׳תקמח

[כרך כ עמוד קיז]

[כ׳ טבת תשכ״א]

במענה למכתבו מי״ג טבת, בו שואל דעתי, האם לחלק את הכסף לצדקה, או לעשות קרן קבועה.

בכלל נכון וטוב יותר לחלק, שאז משתמשים בכל הכסף בפועל, כפי הוראות חז״ל, שכאשר הקב״ה נותן אפשרות לקיים מצוה, לא צריכים לדחות זאת למועד מאוחר יותר (בנידון שלו, שזו תהי׳ רק קרן וישתמשו רק עם הפירות של זה).

בהתאם להוראת מאמר רז״ל האמור, גם מובן שיחלק כעת בעצמו חלק גדול מהכסף, ומה שיותר גדול, ושודאי יחולק כרצונו, וגם מצוה שאפשר לעשות בעצמו, אין לעשותה ע״י שליח, ובהוספה לאמור, החלוקה בעצמו היא סגולה לאריכות ימים ושנים טובות.

גם חובתי (וזכותי) להדגיש, שדבר ראוי, ויותר מאשר טוב, שחלק מהכסף ינתן להדפסת הספרים של רבותינו נשיאינו זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שזו זכות נצחית, שבכל פעם שילמדו בספרים, אלו שאפשרו את הדפסת הספרים, יש להם הרי זכות וחלק בלימוד, ואם רק מזכירים את השמות היהודיים בתוספת שמות ההורים בדף בסוף הספר (יש ואנשים מסוימים לא מעונינים למסור את שמות **המשפחה,** שלא להביא עין הרע ח״ו וכדומה, אבל אין לכך קשר להזכרת השמות בלשון הקדש, שזה הרי לא אומר מי הוא) הרי הלומד בספר מזכיר את השמות.

והשם יתברך המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית ינחהו בכל האמור כפי שטוב באמת, טוב אמיתי, ולאורך ימים ושנים טובות, כל אחד מכם יעשה למען עניני יהדות תורה ומצוה מתוך מנוחה שמחה וטוב לבב.

ז׳תקנב

[כרך כ עמוד קכא]

ב״ה, כ״ד טבת, ה׳תשכ״א
הילולא של רבנו הזקן
בעל התניא והשולחן ערוך זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע
ברוקלין, נ.י.

אל המשתתפים בדינר השנתי של
מרכז הישיבות ״תומכי־תמימים ליובאוויטש״
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

לסיפור התורה דלהלן, (סיפור המשמש הוראה) מרבנו הזקן (שיום ההילולא שלו הוא היום, כאשר מכתב זה נכתב), ששמענו מכ״ק מו״ח אדמו״ר, יש משמעות מיוחדת בקשר לדינר השנתי של מרכז הישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש.

כאשר הצמח צדק הי׳ ילד ולמד את הפסוק **ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה,** פירש לו המלמד שלו את הפסוק, שיעקב אבינו חי את שבע עשרה שנות חייו הטובות ביותר במצרים. בבואו הביתה, שאל הצמח צדק את סבו, רבנו הזקן: איך יתכן שיעקב אבינו, בחיר האבות, שנותיו הטובות ביותר נחשבות השנים שבהן חי בגלות במצרים, ערוות הארץ?

ענה לו רבנו הזקן: כתוב ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גשנה, מבאר המדרש (ורש״י מביאו) שיעקב אבינו לפני נסיעתו למצרים שלח לשם את יהודה לייסד עבורו שם ישיבה שבה השבטים ילמדו תורה. כשלומדים תורה מתקרבים יותר לקדוש ברוך הוא, וגם במצרים הי׳ **ויחי** — בחיות.

* * *

ההוראה מכך היא: כאשר יהודים מתכוננים להתיישב במקום, מתי שיהי׳ והיכן שיהי׳, הדבר הראשון צריך להיות — לייסד שם

סיפור־תורה: ראה ״היום יום״ יח טבת.
פירש: לפי בעל הטורים. ראה גם זהר חלק א׳ רטז, ב.
כשלומדים תורה כו׳: ראה מדרש, הובא ברד״ק יהושע יא, טז. פרקי דר׳ אליעזר פרק לט.
מתקרבים: ראה זוהר חלק א׳ ריא, א.

מקום ללימוד תורה, ולא רק עבור הדור הקודם (יעקב, האב), אלא, כאמור לעיל, שהשבטים, הילדים והדור הצעיר, ילמדו תורה. ובשעה שמכירים בכך שזוהי תחילת ויסוד חיים יהודיים וישוב יהודי, מחזקים ומרחיבים את המוסד התורני ונוצר מרכז לתורה. זה מבטיח ששנים **אלו** תהיינה השנים הטובות ביותר, אף שבחיצוניות נמצאים בגלות.

גם, כאמור — ע״י זה גם מתקרבים אל הקב״ה, בעל הבית של העולם. ומקבלים במידה רבה יותר את ברכותיו של הקב״ה בכל הצרכים, לא רק הלומדים עצמם, אלא גם התומכים והעסקנים המאפשרים את הלימוד והפצת תורה ומצות.

* * *

המבואר לעיל הי׳ תמיד ייעוד ישיבות תומכי תמימים בהיסטוריה הארוכה של נדודים ממקום למקום וממדינה למדינה. הרבי חמי יסד את ישיבת תומכי תמימים המרכזית מיד עם בואו לאמריקה, והניח את היסוד למערכת ישיבות רחבה ומסועפת. מרכז הישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש הביא תחי׳ של תורה וחיי־תורה במדינה. הדבר חייב להמשך ולשגשג, מתאים לדרישה המתגברת של תקופתנו הלא רגועה, כאשר נוכחים שוב ושוב שרק אור תורתנו, **תורת־חיים,** יכול להורות את הדרך בחיים, וכל אחד שנוטל חלק בשליחות קדושה זו קונה לעצמו את הברכות האלוקיות לעשות זמן **זה** ושנים **אלו** הטובות והמאושרות ביותר בחיים, בגשמיות וברוחניות.

הנני שולח את איחולי וברכתי לכל המשתתפים בדינר, לעסקנים ולאורחי הכבוד.

יחד עם בקשתי ותקותי, שהדינר השנתי יצור את האמצעים הנחוצים לחזק ולהרחיב את עבודת מרכז הישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש במידה המרובה ביותר האפשרית.

בכבוד ובברכת הצלחה

מנחם שניאורסאהן

מיד עם בואו: ראה שיחת ט׳ אד״ש ה׳ש״ת (ספר השיחות קיץ ה׳ש״ת ע׳ 5).

ז׳תקס
[כרך כ עמוד קלב]

ב״ה, ט׳ שבט, תשכ״א
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום השני.

בעת רצון יזכירו אותך ואת חברך שי׳ על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע מתאים לתוכן כתיבתך.

תקותי איתנה שיש לך קביעות לימוד בתורת החסידות כל יום ובהוספה ביום השבת. מובן שהכוונה בתור הוספה ללימוד הנגלה.

ויהי רצון שכל זה יהי׳ בהתאם להוראת חז״ל, תלמוד המביא לידי מעשה.

השומר אתה גם את שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים?

בברכה לבשו״ט בכל האמור.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א.
מזכיר

נ.ב.

ראוי שיבדקו את התפילין שלך וגם בכל יום חול לפני התפלה בבוקר לתת כמה סנט לצדקה.

א) במענה להשאלה, שלפעמים מתעוררים ליהדות בלי הכנה לזה, מאין בא זה, ואם אין בזה חשש. — כמבואר מהבעש״ט ז״ל בא זה מהבת קול שיוצא בכל יום וכו׳ וכמבואר במקום אחר, ובכדי שיהי׳ זה דבר של קיימא, צריכים תיכף לקשר עם פעולה מצד האדם, וכמבואר גם זה במ״א.

ב) איך להבחין על דבר הנהגות. — הבחינה בזה כמבואר בהיום יום כ״ג סיון.

ג) בהנוגע להנהגה בתפלה. — ידועה ההוראה אם נוגע להכוונה — שכוונה ענין עיקרי בתפלה — אז מתחילים עם הצבור, ולאח״ז

יכולים גם להאריך בכדי שתהי׳ תפלה בכוונה.

ד) לשאלתו בענין הזהירות בדבור. — צריך להיות בזה, בכלל, הנהגת האדם כמבואר ברמב״ם הלכות דיעות פרק א׳.

ז׳תקסב

[כרך כ עמוד קלה]

ב״ה, מוצאי שבת קדש פ׳ בשלח, תשכ״א
ברוקלין.

למסיבה השנתית של אגודת נשות ברונזוויל ואיסט ניו יורק למען ישיבות ליובאוויטש ״תומכי תמימים״

ברכה ושלום!

שימח אותי לקבל את ההודעה אודות המסיבה השנתית ביום שלישי הקרוב י״ד שבט הבע״ל.

הנני מקוה שההנהגה והחברות תי׳ כמו גם כל המשתתפים שי׳ יעשו כל מאמץ כדי להבטיח את ההצלחה הכלכלית והרוחנית של הארוע.

בטח כולנו נמצאים תחת הרושם של יום השנה־הילולא של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, המיסד והמנהל של ישיבות ליובאוויטש עבורן מסר נפשו בפועל ממש. והרי זהו תוכן זיכרון ושמירת יום השנה, שכל אחד ואחת מאלו שיש להם הזכות הגדולה להיות קשור עם הרבי ועבודתו הקדושה, יתחזק להמשיך ולהרחיב את כל תחומי עבודת בעל־ההילולא, בכוחות מחודשים, החלטיות ומסירות נפש.

הפרשה שקראנו בשבת זו, שבת שירה, מדגישה במיוחד את חשיבות נשי ישראל, כפי שזה התבטא בקריעת ים־סוף ע״י מרים הנביאה וכל הנשים, שהמשיכו, בשמחה מיוחדת ובהתלהבות, את מה שמשה רבינו התחיל. לכן גם הפטרת השבת היא שירת דבורה הנביאה (ולא שירת דוד המלך, הנקראת בשביעי של פסח, כאשר פרשה זו בתורה נקראת, כמבואר באריכות בשיחה של בעל ההילולא). שירת מרים הנביאה ודבורה הנביאה אינן רק שיר־הלל של נשי ישראל לקב״ה, אלא גם מהקב״ה לנשי ישראל.

כיון שדברי וברכות צדיקים נשארים ומשפיעים תמיד, יעמדו

ברכות בעל ההילולא לכל אחד ואחת מכם עם בני ביתכם שיחיו — להצלחה בכל ענייניהם בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה לבשורות טובות.

ז׳תקסח

[כרך כ עמוד קמא]

ב״ה, ט״ו בשבט, ראש השנה לאילנות תשכ״א
ברוקלין, נ.י.

אגודת נשי ובנות חב״ד סניף
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בעמדנו ימים ספורים לאחר יום ההילולא — עשירי בשבט — של כ״ק מו״ח אדמו״ר נשיא ישראל, וכהוספה לשיחה הראשונה בהתועדות בקשר ליום ההילולא, מוצאי שבת קדש פרשת שירה, שהעתקתה מצו״ב.

ברצוני להדגיש גם במכתב זה את הזכות המיוחדת (ובד בבד גם את האחריות) של נשי ישראל בכלל ושל נשי ובנות חב״ד בפרט, בביצוע ממשי של האמור בשיחה, אודות התמסרות לחינוך הקודש של ילדי ישראל.

כפי שרואים בפועל, שחינוך ובמיוחד בשנים הראשונות, תלוי בעיקר או לגמרי באשה.

ובכלל הרי אצל נשי ישראל, שלש המדות שבהן העם היהודי מצטיין: רחמנים ביישנים גומלי חסדים, מתבטאות במידה חזקה ביותר.

והמידות רחמים וגמילות חסדים, הרי הן חשובות ביותר בחינוך ילדים.

והשי״ת יעזור, שתעשינה באמור בבריאות טובה ובמצב רוח טוב — חדורים בחמימות ואור חסידותיים והוא יתן להן הצלחה בזה.

ובטח יביא הדבר גם תוספת בברכות מהשם יתברך גם בעניינים הפרטים של כל אחת עם משפחתה — שליט״א.

בברכה לבשורות טובות בכל הנכתב לעיל.

ז׳תקצח

[כרך כ עמוד קעו]

ב״ה, י״ב אדר, תשכ״א
ברוקלין.

הרה״ג אי״א נו״נ בעל מדות עסקן רב פעלים

איש המעלה בנש״ק וכו׳ מוה״ר יצחק מאיר שי׳ הכהן

שלום וברכה!

מועתק להלן נוסח שני המברקים שהואיל כ״ק אדמו״ר שליט״א לשלוח לכת״ר א) במוצש״ק. ב) היום.

א) פורים שמח. הצעתי למוסדות שבחינוך שישתדלו שהנערים ונערות המחוייבים במצות וטוב אשר גם קטנים מהם יקיימו בעצמם משלוח מנות ומתנות לאביונים. בכבוד. מנחם שניאורסאהן

ב) תודה ובמענה למברקו — בהוספה לקיום המצות ונוסף לערך החינוכי הגדול, הכוונה — הפגנה כלפי מטה והדגשה כביכול כלפי מעלה, דאחדות עמנו המופרד, ושהאחדות בת קיימא רק בקיום דתנו השונות מכל עם. וגם — להמשיך הנוער, ובאמצעותם — אבותם, שילכו בדרכי מרדכי היהודי הכופר בכל העבודות זרות. בכבוד ובברכה. מנחם שניאורסאהן

בכבוד ובברכת פורים שמח

מזכיר

[אגרת המזכירות בקשר להצעה הנזכרת]

ב״ה, ז׳ אדר, תשכ״א
ברוקלין, נ.י.

אל כבוד הרבנים ראשי ישיבות מחנכים מורים והורים
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

לקראת ימי הפורים הבע״ל, נצטוינו מכ״ק אדמו״ר שליט״א להסב את שימת הלב הכללית לחוסר ההבנה השוררת, למרבה הצער, בין ילדי ישראל והנוער בנוגע למצות **משלוח מנות ומתנות לאביונים**. רבים מהם סומכים על הדיעה שאפשר לצאת ידי חובת מצוה זו ע״י כך שהוריהם מקיימים אותה,

אך למרבה הצער קורה שגם הורים רבים לא מקיימים זאת כראוי.

לכן, בכבוד הראוי, מתבקשים הרבנים, המחנכים וההורים להזכיר לילדים הנמצאים תחת חינוכם והשפעתם את הבא להלן:

א) יחד עם המצוה לשמוע את המגילה בליל פורים ולמחרת בבקר, מוטל חוב על כל ילד מגיל שלש עשרה ומעלה, ועל כל ילדה מגיל שתים עשרה ומעלה, לקיים **בעצמם**, את מצות **משלוח מנות** ו**מתנות לאביונים**, ביום הפורים.

הערה: מנקודת מבט חינוכית, ראוי שגם ילדים צעירים יותר יתרגלו לקיים מצות אלו.

ב) מצות אלו קל לקיימן. **למשלוח מנות** ודרושים רק שני מיני מאכל (למשל, תפוח וסוכרי', או פרוסת עוגה וסודה או מיץ); **מתנות לאביונים** ניתן לצאת בשני סנט, סנט אחד לכל אחד משני עניים.

בתקוה איתנה שהענין ימצא את ההד הראוי לזכות את הרבים וכן

עם איחול לבבי לפורים שמח ורוחני.

בכבוד ובברכה

מזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א

ז'תרב

[כרך כ עמוד קפ]

ב"ה, ח"י אדר, תשכ"א
ברוקלין.

הוו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מו"ה מתתי' שי'

שלום וברכה!

שמחתי לקבל הידיעה אודות השתדלותו להחזיק את המנין בבית הכנסת, שלש פעמים ביום, ולחזק את עניני בית הכנסת בפרטים רבים בכלל.

ושמחה מיוחדת גרמה לי הידיעה, שעומדים לקבוע בימה באמצע בית הכנסת, כפי שבתי הכנסת היו בבית הישן מדורי דורות.

וכמבואר במקומות רבים בספרים הק' החשיבות הגדולה מאוד של תיקון הבימה באמצע בית הכנסת.

שאם בכל מקום וכל דבר, יהודי צריך לעשות הכל שזה יהי׳ בהתאמה מלאה ובהידור הגדול ביותר האפשרי לרצון השם יתברך בורא העולם, ודאי שכך צריך להיות במידה המירבית, בבית הכנסת שהשם יתברך קורא לזה ״מקום אשר אזכיר את שמי״, ושיהודים באים לשם לבקש מהשם יתברך את כל המצטרך בעד עצמם ובעד כל אחד מהקרובים וידידים, ורוצים שהשם יתברך יאזין לתפילה וימלא את הבקשה.

הרי מובן, שזה צריך להעשות בדרך ואופן כאלו, שיתאים לרצונו של מי שממנו באים לבקש את הבקשה, שזה יהי׳ כמה שיותר מהודר כדי למצוא חן כמה שיותר אצל זה שיכול למלא את הבקשה.

והשם יתברך יעזור שהכל יתבצע בהצלחה רבה בשמחה ובטוב לבב.

ובפרט שהרי אנו נמצאים בימי חדש אדר, שחכמינו ז״ל ציוו, מרבין בשמחה, וציווי של תורה הרי הוא בו זמנית גם נתינת כח ויכולת לקיים את הציווי.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור ובפ״ש לכל אלה המשתדלים ושיוסיפו בהשתדלות בעניני בית הכנסת, שיהי׳ זכאי בשלימות לתואר ״מקדש מעט״ ובכבוד.

ז׳תרט

[כרך כ עמוד קפח]

ב״ה, כ״ה אדר, ה׳תשכ״א
ברוקלין, נ.י.

אל כל המשתתפים בכינוס צעירי אגודת חב״ד
במערב־התיכון ערב ראש חודש ניסן — ב׳ ניסן
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

שנים מיסודות תורת הבעל שם טוב, המבוארים בהרחבה בחסידות חב״ד, הם, שכל פרט ומאורע בחיי האדם הוא בהשגחה פרטית, ושמכל דבר צריך ללמוד הוראה בעבודת השם.

בפרט מאורע כה חשוב ככינוס של צעירי אגודת חב״ד במערב־

שניים מיסודות: ראה היום יום כ״ח חשון תש״ד. ט׳ אייר תש״ג.

התיכון, והעובדה שהוא נערך ביום ההילולא של כ״ק אדמו״ר מוהרש״ב, אביו של כ״ק מו״ח אדמו״ר — זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, ובער״ח ור״ח ניסן.

רצוני להזכיר לכל המשתתפים בכינוס את מילותיו הקדושות של בעל ההילולא — שכל דבריהם של נשיאי ישראל, בפרט אלו שנאמרו ברבים ונדפסו, יש להם ערך, משמעות ופעולה נצחיים:

״זאת צריכים כל העמים שעל פני האדמה לדעת, שרק גופינו נמסרו לגלות ושעבוד מלכיות, אך נשמותינו לא גורשו לגלות, ולשעבוד מלכיות לא נמסרו. עלינו לומר גלוי לעין כל, שבמה שנוגע לדתנו, תורה ומצות ומנהגי ישראל, אף אחד אינו בעל דעה עלינו היהודים״.

בעל־ההילולא יישם השקפת־חיים זו וביצע אותה גם בחיי יום יום, גם תחת שלטון הצאר שנודע בגזירותיו ורדיפותיו את היהודים, וגם בשנות שלטון הקומוניזם עם שיטתו האנטי־דתית בכלל ונגד הדת היהודית בפרט.

זה גם הרעיון־היסודי של חודש ניסן, חודש הגאולה. בזכות זה שבני ישראל בגלות מצרים — הגלות הראשונה והאב־טיפוס של **כל** הגלויות המאוחרות, לא קיבלו את עניני מצרים, הם היו מצויינים שם, שמרו על התבדלותם, שונותם וייחודיותם — באה גאולת מצרים ויציאת מצרים.

על אחת כמה וכמה כשנמצאים בארץ של מנוחה וחופש דת, חובתנו וגם זכותנו לחזק ולהרחיב יהדות אמיתית, תורה ומצות ומנהגי ישראל, מוארים ומלאי חיות, על פי הוראות תורת חסידות חב״ד, והדבר תלוי רק ברצוננו.

מאזשעס (אתה יכול) רק צריך להיות **חאטשעש** (שתרצה).

ויהי רצון, שהכינוס ימלא את מטרותיו בפועל ממש, ובמידה המלאה ביותר, על פי הכוונה הפנימית וההבטחה המפורשת של

זאת צריכים כל העמים כו׳: ראה קונטרס מאמרים, קונטרס יד, תרצ״א, ריגא.
חודש הגאולה: מדרש רבה בא פט״ו, יא.
והאב־טיפוס של כל הגלויות המאוחרות: בראשית רבה פט״ז, ד.
מצויינים . . ההתבדלות כו׳: הגדה (ראה פי׳ זבח פסח). מכילתא בא יב, ו. לקח טוב שמות ו, ו. וראה ג״כ צפני׳ א, ח. ילקוט בלק רמז תשסח. רמב״ם הלכות עבודה זרה פרק יא ה״א. סמ״ג לאוין נ׳. שו״ת צמח צדק יו״ד סצ״א. ובשער המילואים בהשמטות. וש״נ.
מאזשעס . . חאטשעש: כידוע הסיפור בהבעש״ט ותלמידיו בזה.

רבותינו נשיאינו הק׳, שזכותם וזכות הרבים בטח תעמוד לכל אחד להצלחה מופלגה בעבודת הכלל ובמילא גם בענינים הפרטיים, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות.

ז׳תרכא
[כרך כ עמוד רב]

ב״ה, יו״ד ניסן, תשכ״א
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבך בו אתה כותב סברות שונות בנוגע לאופן המשך לימודיך בקשר לקשיים שבסדר הנוכחי בזה.

נכונה מאוד היא הסברא שאתה כותב במכתבך, שתלמד בכתה זו לימודי קדש כל היום, וגם אחר כך להמשיך בלימודי קדש, כפי שאתה כותב שעה או שעה וחצי עם מישהו בתור רב. אבל גם נחוץ מאד שגם אחר כך יהי׳ לך חבר, או גם מבוגר יותר, שעמו תחזור את הנלמד מכבר ולדעת טוב, ולא ללמוד דברים חדשים.

והשם יתברך יצליח אותך להיות מהראשונים, להראות במלבורן ובאוסטרלי׳ בכלל, לאנ״ש וגם לכל אחינו בני ישראל, שבחור, שכל ילד יהודי נקרא בן אברהם יצחק ויעקב, צריך ללמוד לכל הפחות כמה שנים רק לימודי קדש, מלבד זאת שזה מעמידו במקום נכון ומכין אותו להיות מאושר בחיים, לא רק ברוחניות אלא גם בגשמיות, ולרוות ממנו נחת, נחת אמיתי, הן ההורים, הידידים והנהלת הישיבה בכלל.

מה שאתה כותב אודות נסיעה ללמוד בישיבה באה״ק ת״ו או כאן.

לאחר שתחזיק בסדר האמור בהיותך במלבורן שנה או שתים, שע״י זה תתחזק ההנהגה האמורה שבחור יהודי צריך לנהוג כן, אזי תבוא בחשבון גם ההצעה שלך כאמור לעיל.

ויהי רצון שתעשה זאת בשמחה ובטוב לבב, והוריך שי׳ יקבלו ממך רוב נחת אמיתי, שזהו נחת יהודי חסידי.

בברכה לבשורות טובות ולחג פסח כשר ושמח.

ז׳תרכג
[כרך כ עמוד רד]

ב״ה, י״א ניסן ה׳תשכ״א
ברוקלין, נ.י.

לאחינו בני ישראל בכל אתר ואתר
ה׳ עליהם יחיו

שלום רב וברכה!

יציאת מצרים, שהיא הנקודה המרכזית של חג הפסח, תופסת מקום מרכזי ביותר בחיי העם היהודי, הן הכלל והן הפרט. היציאה ממצרים מלמדת כל יהודי ומשמשת לו מורה דרך, ולא רק בתוכנו הכללי כי אם גם בפרטים שבו.

אחד מקווי האופי העיקריים של יציאת מצרים הוא הבטחון הבלתי רגיל בה׳ ובהשגחתו האלוקית כפי שהדבר בא אז לביטוי: עם שלם, מיליוני בני אדם, גברים ונשים וטף, עוזבים בבת אחת ארץ נושבת, ארץ שהיתה מבורכת בכל הצרכים הגשמיים, ויוצאים לדרך רחוקה, בלי מזון ובלי ציוד — אך ורק מתוך הסתמכות מוחלטת על דבריו של משה רבנו בשמו של הקב״ה.

יתר על כן: ביציאתם ממצרים לא הלכו בדרך המוכרת והקצרה, דרך ארץ פלשתים, שאמנם דרך זו היתה כרוכה בסכנת מלחמה, אך גם במלחמה קיים תמיד הסיכוי אולי ינצחו, ואפילו אם לאו — קיימת האפשרות שלפחות חלק יינצל וישאר בחיים, אך במקום זה הלכו למדבר שומם, שבו לא היתה כל אפשרות טבעית לחיות.

ושוב והבסיס היחיד לפעול כך הוא העובדה שכך הורה משה בשם הקב״ה.

מקום מרכזי ביותר: הוא יסוד גדול ועמוד חזק בתורתנו ובאמונתנו (ס׳ החינוך מצוה כא. ע״י״ש).

הבטחון הבלתי רגיל: ירמי׳ כ, ב. ובמפרשים שם. מכילתא שמות יב. לט. להעיר ג״כ מזח״ג קסח, ב.

מיליוני בני אדם: ראה תרגום יונתן בן עוזיאל לשמות יב לז־לח. ובמכילתא שם.

למדבר שומם: הגדול והנורא נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים (דברים ח, טי). שמ״ר פכ״ד, ד. וראה דח״ב קנז, א.

הפלא גדול יותר כשמתבוננים שהדבר היה לאחר שבני ישראל חיו והתערו משך 210 שנים במקום אחד בלי כל נידודים, ונוסף לכך היתה זו גושן מצרים, ארץ שיש בה הקרקע המובחרת והשמנה ביותר לזריעה ולצמיחה, שאינה תלויה בגשמים כי אם בטוחה תמיד במים להשקאה ולשתיה מנהר הנילוס — ארץ שהיא חיה ופועלת תמיד לפי חוקי ונסיבות ״הטבע״.

* * *

״מימי צאתך מארץ מצרים״, מאז יצאו בני ישראל ממצרים **חייב** האמור,

— הבטחון המוחלט בהשגחת ה׳ וההתנהגות בכל, עד לחיי יום יום, לפי הוראותיו בלי כל תלות במה שאומרים חישובים שונים וחוקי הטבע — להיות המלווה ומורה־הדרך הצמוד של יחידים, של הפרט ושל הכלל, בכל הזמנים.

זה נותן את המענה לשאלה שמציב העולם הלא־יהודי, והנגררים אחרי הלא־יהודים שבין היהודים עצמם, שואלים את היהודים שומרי התורה והמצוות:

אנו חיים בעולם של התחרות ומאבק על הקיום, כל אחד חי בארץ מסויימת ותנאים מסויימים — כיצד איפוא אפשר שלא להשתחוות ושלא לעבוד את אלילי הארץ (אם זה הדולר, או הפחד להיות שונים מן השכנים וכיוצא בכך)? איך ניתן להיות קשורים ל־613 מצוות, ״המכבידות״ ומגבילות את פעילות האדם ועבודתו על כל צעד ושעל?

התשובה היא: יציאת מצרים, וכפי שהוסבר לעיל.

כמו ביציאת מצרים, שהציות להוראות הקב״ה, מבלי להתחשב בחישובים שונים ובנסיבות וכיוצא באלה, תוך הינתקות מן העבר בן 210 השנים במצרים — דווקא זו היתה הדרך לאושר האמיתי, לא רק לאושר רוחני (קבלת התורה והתהוות לעם הנבחר ע״י הקב״ה), אלא גם לאושר גופני (קבלת ארץ זבת חלב ודבש),

---

המובחרת והשמנה . . שאינה תלויה כו׳: ראה סוטה לד, ב. בראשית מז, ו. זח״א קח, ב ואילך.

״מימי צאתך: מזמן יצי״מ עד גאולה העתידה לבוא בב״א הם ימי צאתך מארמ״צ (רד״ה כימי צאתך, ה׳תש״ח).

והתהוות לעם הנבחר: ראה שו״ע רבנו הזקן חאו״ח סי׳ ס״ד. וצע״ק מתדא פמ״ו.

כך גם כיום ותמיד, ובלי כל קשר למה שהיה בעבר, הרי לכל יהודי ולכלל ישראל הדרך היחידה לאושר אמיתי היא קביעת חיי היום יום וסדרי החיים בכלל לפי התורה ומצוותיה שעליהן נאמר: "וחי בהם" (בתוכם ואתם).

* * *

בני ישראל נצטוו: "בכל דרכיך דעהו". בכל מעשיו משך כל היממה — יש ליהודי הוראות בתורה ועליו לקיים אותן. משום כך הוא עלול להיתקל בכל עת בקושיה המוזכרת לעיל. לפיכך נצטווה כל אחד: "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים — **כל ימי חייך**". זכירה המלמדת, מאירה ומעניקה כוח להתנהגות העושה את כל הימים לימים יהודיים חיים, וכפי שכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע מדגיש: חג הפסח מאיר ומגיע לא רק לכל יום, אלא — תמיד.

בברכת חג הפסח כשר ושמח

מנחם שניאורסאהן

ז'תרכה

[כרך כ עמוד רח]

ב"ה, י"ג ניסן, תשכ"א
ברוקלין.

כבוד המתפללים והגבאים של ביהמ"ד נוסח האריז"ל
במונטריאול
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בעתו קבלתי את מכתבם מכ"ט שבט, ושמחתי שדברי ההתעוררות שהרה"ח וו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר . . . הביא לכם, מצאו הד חם, בכך לא הי' לי ספק. שכן כפי שחז"ל אומרים, אני ישנה ולבי ער, אני ישנה בגלותא ולבי ער לתורה ולמצות. רצוני לקוות גם — והרי זה העיקר — שההתעוררות תבוא במעשים בפועל

"וחי בהם": ראה רמב"ן ויקרא יח, ה.
בכל דרכיך דעהו": ראה טושו"ע או"ח סרל"א.
נצטווה כל אחד: ראה שו"ע רבנו הזקן סי' סז.
שכ"ק מו"ח אדמו"ר . . מדגיש: שיחות חה"פ ה'תש"ג.

בכל שלשת הענינים שכ״ק מו״ח [אדמו״ר] זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע הדגיש לעתים כה קרובות: אהבת ה׳ אהבת התורה ואהבת ישראל.

כעת בעמדנו בסמיכות לימי הפסח, בטח ידוע לכם אשר חז״ל מספרים לנו שביציאה ממצרים היו צריכים להיות כל ששים רבוא בישראל, ולו הי׳ חסר רק אחד, זה הי׳ מפריע ח״ו לכל השאר. במילים אלו הוראה עבורנו היא, ובפרט בימי הפסח, שעל כולנו לזכור ולהשקיע את הכוחות הגדולים ביותר לקרב כל אחד מישראל לתורה ויהדות, איש ואשה, צעירים וזקנים, שזה נוגע לא רק לזה שמקרבים אותו, אלא גם לכולנו.

זהו גם אחד הרמזים בהתחלת פסח, לפני שאנו מתחילים לערוך את הסדרים אנו מכריזים ומודיעים כל דכפין ייתי וייכול כל דצריך ייתי ויפסח, שהכוונה גם כפשוטו — עזרה בגשמיות, וגם עזרה ברוחניות, ורק אחר כך אפשר לומר השתא הכא לשנה הבאה בארעא דישראל, השתא עבדיך לשנה הבאה בני חורין.

הנני מאחל לכולכם וב״ב שיחיו פסח כשר ושמח ומקוה לשמוע מכם בשורות טובות בכל הענינים, ובקרוב ממש נזכה שתקוים הבקשה שאנו אומרים ומבקשים לשנה הבאה בארעא דישראל בני חורין, ע״י משיח צדקנו בב״א.

בברכת חג כשר ושמח.

ז׳תרל

[כרך כ עמוד ריג]

ב״ה, אסרו חג הפסח, ה׳תשכ״א
ברוקלין, נ.י.

אל כל המשתתפים בדינר השנתי
של מוסד חינוך אהלי תורה
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

לקראת הארוע השנתי הנני שולח את איחולי וברכתי לעסקנים החשובים, התומכים והידידים של מוסד חינוך אהלי תורה, ומאחל לארוע הצלחה רבה בכל המובנים.

בבואנו זה עתה מחג הפסח, הנותן ביטוי ושם דגש חזק על חינוך ילדי ישראל ואשר, מיד בתחילת החג מצהירים כי כנגד ארבעה בנים דברה תורה — התורה מדברת ומתמסרת **לכל** ילד יהודי, מהבן החכם עד לזה שאינו יודע לשאול,

ובעמדנו בימי הספירה, הנותנים ביטוי לגעגועים ולתשוקה של כל יהודי לקבלת התורה והמצוות,

יתן השם יתברך, שההשפעה של הימים הנזכרים, תחדיר התעניינות מחוזקת והתעוררות חדשה בקרב כל המשתתפים, תומכים וידידים של מוסד החינוך אהלי תורה, על מנת ליישם בחיים את ההוראות האמורות, ובכחות מחוזקים ובפעילות נרחבת, לחזק ולהרחיב את מוסד החינוך על טהרת הקדש ולאפשר לו לחנך מה שיותר תלמידים באהבת השם, אהבת התורה וקיום המצוות בהידור.

והקב״ה בודאי ישלח את ברכתו, וגם במידה מוגברת, לכל אחד ואחת, בכל המצטרך להם ולבני ביתם שיחיו, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכת הצלחה.

מנחם שניאורסאהן

ושם דגש חזק: ראה שלחן ערוך לרבנו הזקן סימן תע״ב בתחלתו: והתורה אמרה כו׳. וברמב״ם הל׳ מצה פ״ז ה״ב: מצוה להודיע לבנים כו׳ שנאמר כו׳. ולפ״ז מובן לשון המכילתא (הובא בסהמ״צ להרמב״ם מ״ע קנ״ז) ״אין לי אלא בזמן שיש לו בן״ — דלכאורה יתור לשון הוא. וק״ל.

ילדי ישראל: מעוררין למעלה הענין דכי נער ישראל ואוהבהו, כתוב המדבר בזמן דיציאת מצרים (ראה שיחות חה״פ תש״ד. כן בסידור האריז״ל בענין וכאן הבן שואל).

של כל יהודי: ראה שו״ע לרבנו הזקן סימן תפ״ט בתחלתו.

ז׳תרמ
[כרך כ עמוד רכה]

ב״ה, ל״ג בעומר, ה׳תשכ״א
ברוקלין, נ.י.

אל כל חברות אגודת נשי ובנות חב״ד בכל מקום,
ולכל המשתתפות בכנס השנתי השישי בפרט
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

הכנס השנתי של נשי ובנות חב״ד שתליט״א נקבע השנה לימים שמיד לאחר ל״ג בעומר — ההילולא (יום השנה) של רבי שמעון בר יוחאי, ובודאי יעמוד תחת רושם זה. אחד התנאים הגדולים ביותר — ר׳ שמעון בר יוחאי התייחד בכך שאת **הסתים ופנימיות התורה** — הנסתר, האור והתוכן הפנימי של תורה — לימד וגילה ע״י הזוהר, תיקוני זוהר וכו׳.

פנימיות התורה קשורה עם **פנימיות ישראל** — עם הפנימיות של יהודי, של הנשמה היהודית — ויוצרת את הקשר הפנימי של יהודי עם אלוקות — כפי שר׳ שמעון בר יוחאי אומר בזוהר ומבואר בהרחבה בחסידות חב״ד,

פנימיותו של יהודי — נקודת היהדות — שלמה אצל כל יהודי, איך שלא יהי׳ מצבו החיצוני ואיך שלא יהיו התנאים החיצוניים. אך חובה לעורר את נקודת היהדות, הן בעצמו והן אצל כל הסובבים אותו, כך שהפנימיות תתגלה, תשפיע ותשלוט בשלימות על החיצוניות כולל כל פרטי חיי היום יום. זהו מהתפקידים העיקריים של חסידים בכלל ושל חסידי־חב״ד בפרט.

* * *

בביצוע התפקיד הזה, תופסות נשי ובנות חב״ד מקום חשוב ביותר. שכן ההשגחה האלוקית העניקה לנשי ישראל תכונות ואפשרויות מיוחדות שיכולות וצריכות להיות מנוצלות למטרה זו.

האשה היא **עקרת הבית,** והיא אחראית לאור הפנימי ולחמימות היהודית של הבית, כך שהבית היהודי יהי׳ מוגן מפני רוחות זרות ליהדות ושנואות ליהדות הנושבות בעולם החיצוני.

בנוסף האשה התברכה במידה רבה ובולטת יותר של רגש

ולבביות, ולכן היא מתאימה להעיר ולעורר את הרגשות הפנימיים המולדים של אהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל.

* * *

גילוי הפנימיות עד שהיא שולטת על החיצוניות ועד לחיי היום יום — מביאה את השכר מדה כנגד מדה, שהפנימיות והנסתר של ההשגחה האלוקית, שהרי היא עצם הטוב, תתגלה עד לכל הצרכים של חיי היום יום — בריאות, פרנסה ונחת מהילדים — שהטוב הנעלם יתגלה בטוב הנראה והנגלה.

בברכה שהכנס וכל החברות בכל מקום ימלאו את תפקידן בהצלחה רבה בשמחה ובטוב לבב.

מנחם שניאורסאהן

ז׳תרנז
[כרך כ עמוד רמא]

ב״ה, ג׳ סיון, תשכ״א
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה למכתבה מכ״ח אייר בו כותבת אודות הסברא לנסוע לכאן להפגש וכו׳ ושואלת דעתי בזה.

בכלל לא נראה לי הדבר, מכמה טעמים ביניהם קודם כל שתורתנו תורת חיים מגבילה ומעמידה תנאים מסוימים כאשר רוצים לצאת מאה״ק ת״ו לחוץ לארץ, שמזה לבד הרי מובן שגם אם ממלאים אחר התנאים, הרי גם אז אין זה כל כך חלק, מה־גם שלכך עוד נוסף, הגדלת החובות. במילים אחרות, כאשר דרושה גישה בלתי רגילה כדי להגשים את הרצון, הרי זה עושה את הדבר עוד יותר מסובך.

וכיון שבענינים רוחניים שטח של מקום אינו מניעה [אף שמובן שראי׳ בעיני בשר רצוי׳ יותר],

יברך אותה השי״ת שלאורך ימים ושנים טובות יהי׳ לה נחת אמיתי שזהו נחת יהודי חסידי מהילדים והנכדים שי׳ אלו שבאה״ק ת״ו ואלו שבחו״ל, בכל המובנים.

בעת רצון יזכירו אותה ואת כל אלה שכותבת אודותם על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע מתאים לתוכן כתבה.

בברכה לחג שמח ולבשו״ט.

ז׳תרסה

[כרך כ עמוד רמט]

ב״ה, י״א סיון, תשכ״א
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה יחזקאל ישכר שי׳

שלום וברכה!

הריני מאשר את קבלת מכתבו מח׳ סיון והקודם, והשם יתברך יעזור שיוכל לבשר בשורות טובות בענינים הכללים והפרטיים שהולכים יחדיו, וגם מברכת ה׳ בענינים הפרטיים בהוספה ע״י ההתעסקות בענינים הכללים, שהוא וחבריו שי׳ זכו לעשות למען ביסוס הכפר והתפתחותו מיסודו ובהנהלתו של כ״ק מו״ח אדמו״ר נשיא ישראל, שעל הציון הק׳ שלו הם נזכרים מזמן לזמן עם כל עסקני הכפר ודורשי טובתו, להצלחה רבה בעניני הכפר והצלחה רבה בענינים הפרטיים, ויהי רצון שכל זה יהי׳ בדרכי נועם ודרכי שלום, אף כי בתוקף המתאים.

ואנו הרי נמצאים בימי תשלומין דזמן מתן תורתנו שדרכי׳ דרכי נועם וכל נתיבותי׳ שלום ומביאה שלום בעולם, ובד בבד הרי היא תורת אמת, מורה את האמת בכל דבר ומאירה אותו (תורה — אור) ונותנת גם הוראות מדוייקות איך לקיימן במילואן, כיצד הן צריכות להיות (תורה מלשון הוראה), ועל שניהם תורת החסידות מבארת בארוכה שזוהי חכמתו ורצונו של הקב״ה.

בברכה לבשו״ט בכל האמור.

ז׳עתר
[כרך כ עמוד רנד]

ב״ה, ט״ו סיון, תשכ״א
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחר הפסק ארוך מאוד הגיע מכתבו מעש״ק, בו כותב אודות הגדלת העסק שלו.

בכלל זהו דבר ראוי, אבל יש לחפש דרכים שלעוד מאנ״ש תהי׳ פרנסה בזה, ובפרט לפי כתבו, שרואה נחיצות להעביר חלק מהעבודה לעוד מישהו, מובן שהפרטים ובאיזה אופן, יש להחליט במקום, לפי אופני המסחר, אבל בכללות — זו צריכה להיות השאיפה והמטרה, ובפרט כידוע עד כמה רבותינו נשיאינו השתדלו בפרט בפרנסה לאנ״ש ושנוגע לקיום דאהבת אחים.

לכתבו את הצעת השותפות עם עוד אחד שיש לו כבר עסק כזה — הדבר תלוי בתכונת הנפש ואופי של הלה, וכיון שכפי כתבו הוא כבר זמן רב בעסק, מן הסתם יודעים בזה בפרטיות.

בכללות יש לקחת בחשבון, שכאשר בא שותף מעסק מבוסס כבר, הוא מדגיש את תביעותיו וחש עצמו חזק יותר, והרי יש לזה מקום גם בשכל ויושר — לכן יש לקחת בחשבון מראש גם את זה, וגם את הצד הטוב הנוסף — שהרי התחרות נעשית יותר קטנה.

הנני מקוה שמבלי להמתין לשינוי בעסק, יוסיף בפעולות לטובת בית ליובאוויטש — כמצוה, וגם — בתור הוספה שזהו צנור וכלי לברכת השי״ת.

בטח שומר את שלשת השיעורים חומש תהלים ותניא הידועים.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א.
מזכיר

ז׳תרפ
[כרך כ עמוד רסד]

ב״ה, ערב שבת קדש פ׳ שלח, ה׳תשכ״א
ברוקלין, נ.י.

אגודת נשים של בראנזוויל ואיסט ניו יורק
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

הנקודה העיקרית של פרשת השבוע פרשת שלח, היא השליחות של שנים עשר נציגי העם היהודי אותם שלח משה רבינו לרגל ולחקור את הארץ שהקב״ה הבטיח לבני ישראל, ארץ ישראל.

בעצם, לא מובן: כיון שהשליחות נשלחה ממשה רבינו, הרי זה בודאי על פי התורה, ומדוע יצא מזה אסון ובכי׳ לדורות, אסון שנמשך גם לדורות המאוחרים יותר?

התשובה היא: השליחות אמנם היתה בהתאם להבטחת התורה, הדורשת שיהודי, הן היחיד והן הכלל, יעשה את התלוי בו בדרך הטבע, אבל יחד עם זאת עליו לדעת שהברכה והצלחה באה מהקב״ה, ואם נחוץ — אפילו למעלה מדרך הטבע. אבל המרגלים לא עשו ודברו במובן זה. הם עשו את החשבונות שלהם אודות תוצאת והצלחת כיבוש ארץ ישראל והחלו לשכנע את בנ״י שלא לקיים את ציווי הקב״ה.

כל מפעל, בחיים הפרטיים ובפרט בעניני הכלל — בדיוק כמו כל החיים היהודיים, הוא שליחות מהקב״ה.

אם לא מניחים שחשבונות אנושיים יסתירו את הבטחון בקב״ה, ההצלחה — מובטחת. כל אחד ואחת צריך לעשות את כל התלוי בו, והקב״ה יצליחו למעלה מדרך הטבע.

בפרט מפעל שיש לו מטרה ושליחות — לסייע למוסד חינוך על טהרת הקודש, מפעל שמקשר את המשתתפים ישירות עם התורה הקדושה והקב״ה, ודאי שזכות התורה וזכות הרבים מסייעת. וככל שהמאמץ למלא את השליחות במלוא המידה גדול יותר, כך גדולה הברכה האלוקית — ולא רק להצלחת העבודה, אלא גם במה שצריך בחיים הפרטיים והמשפחתיים, נחת מהילדים, בריאות ופרנסה בהרחבה.

בברכת הצלחה ולבשורות טובות בעבודה — ובכלל.

ז׳תרפא
[כרך כ עמוד רסו]

ב״ה, ערב שבת קדש פ׳ שלח, ה׳תשכ״א
ברוקלין, נ.י.

אל העסקנים וידידי בתי הספר בית רבקה — בכלל,
ואל המשתתפים במסיבה השנתית התשע עשרה של
בתי הספר בית רבקה — בפרט
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

המסיבה השנתית הנערכת השנה בשבוע שבין שבת פרשת שלח ושבת פרשת קרח, יש לה בודאי שייכות של השגחה־פרטית לתוכן שתי הפרשיות הללו.

שתי הפרשיות הללו מדברות אודות שתי חוויות סוערות וטרגיות שאבותינו חוו במדבר בדרכם ממצרים לארץ ישראל: מרד המרגלים (השלוחים שמשה רבינו שלח לרגל את ארץ־ישראל ולהביא דיווח) והמחלוקת של קורח ועדתו נגד משה רבינו.

כיצד התנהגו הנשים ברגעים קריטיים וגורליים אלו לעם היהודי?

חכמינו, זכרונם לברכה, מספרים שהנשים, בכלל, לא הצטרפו למהומה שגברים חסרי בטחון מסוימים יצרו באותה שעה. אדרבה, הן הוכיחו מדה רבה מאד של בטחון בה׳, נאמנות למשה רבינו ולתורה, ואהבה לארץ הקדושה.

לכן הן זכו להעמיד דור חדש של ילדים יהודיים, חדורים בבטחון ואהבה לה׳ ולתורה ומצוות, והם נכנסו וירשו את הארץ הקדושה.

ההוראה הבסיסית מכך ברורה. הדבר מוכיח עד כמה האשה והאם היהודי׳ יכולה לפעול בחינוך הילדים, גם ללא עזרת הבעל, ומובן מאליו שבעזרתו הרבה יותר, ועד כמה יכולה להיות לאשה השפעה טובה על הבעל ועל כל מצב הבית, עד שתוכתר בתואר ״בנאית הבית היהודי״ (חכמות נשים בנתה ביתה).

אם בכל הזמנים תפסה האשה היהודי׳ מקום חשוב ביותר בעיצוב הבית היהודי וחיים יהודיים בכלל, בזמננו ובמצבנו הרי זה

ודאי הרבה יותר. לכן הרבי, חמי, כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זיע״א, השקיע כל כך הרבה כחות לייסד, להחזיק ולהרחיב את בתי הספר בית רבקה, בהם מתחנכות ילדות יהודיות יקרות על טהרת הקדש, כדי להיות בנאיות אמיתיות של הבית היהודי ולהבטיח את עתיד העם היהודי. גדולה היא הזכות של כל אחד ואחת הנוטלים חלק בעבודה לתמוך ולהרחיב את בתי הספר בית רבקה, וגדול הוא השכר להתברך בכל מה שצריך בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות.

ז׳תרצ

[כרך כ עמוד רעו]

ב״ה, ח׳ תמוז, ה׳תשכ״א
ברוקלין, נ.י.

תלמידי ישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש לחג הסיום,
מונטריאול
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

לרגל חג הסיום, הריני שולח את ברכתי לכל הנוטלים חלק בשמחה של תורה, שכן ודאי מבינים כולם שסיום, בישיבה בכלל ובישיבת ליובאוויטש בפרט, הוא בעצם התחלה של דרגה גבוהה יותר בתורה ומצוות, והקב״ה יתן שאכן כך יהי׳ אצל התלמידים המסיימים במלוא המידה.

השנה, חג הסיום ודאי יעמוד תחת רושם חג הגאולה יב־יג תמוז.

ענין הזכרון אצל בני ישראל — הוא הלימוד מכך. ימי יב־יג תמוז מזכירים ומלמדים כל אחד מאתנו, שאסור להתחשב בשום קשיים, אפילו גדולים ביותר, כדי לאפשר את לימוד התורה, ולימוד — על מנת לעשות ולקיים, קיום המצות בפועל. ואם כן הוא בעזרה לאחרים, ודאי כן הוא ביחס לעצמו. ועוד נקודה עיקרית בזה היא, שאם רוצים באמת ובהחלטה תקיפה, ניתן להתגבר על כל הקשיים. הגם שמי יכול להדמות לנשיאי ישראל, אבל כל אחד לפי מעמדו ומצבו יש לו את הכחות הנחוצים לכך, בפרט שהקשיים שלו כלל אינם בהשוואה עם אלו ששררו בימים ההם במדינה ההיא.

השם יתברך יצליחם לשגשג בלימוד התורה ביראת שמים וקיום מצוותי׳ בהידור, בשמחה ובטוב לבב.

בברכה לבשו״ט בכהנ״ל

מ. שניאורסאהן

ז׳תשח

[כרך כ עמוד רצג]

ב״ה, כ״א תמוז, תשכ״א
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה שאול שי׳

שלום וברכה!

שמחתי לקבל מהועד המסדר את הידיעה אודות ההתוועדות שסידר בקשר לימי הסגולה ימי הגאולה י״ב וי״ג תמוז, ימי שחרורו של כ״ק מו״ח אדמו״ר נשיא ישראל, ובה דיברו דברי תורה, חזרת מאמר דא״ח וגם דברי התעוררות.

והשם יתברך יעזור שעוד רבות בשנים יטול חלק בארגון התועדויות כאלו, ואשר יקחו מהן — שזוהי מטרתה של כל התוועדות חסידית — התעוררות לכל השנה, לעסוק בעניני יהדות תורה ומצות מתוך שמחה וטוב לבב עם התלהבות חסידית.

והרי רואים שגם כאשר רק אחד רוצה באמת ועושה באמור, הוא מצליח בכל עיר ומדינה שרק יהי׳, ובפרט שישנם עוד עוזרים, שאזי הרי זה עוד יותר בהצלחה.

בפ״ש לכל אלה שהשתתפו בהתועדות ובברכה שבתוך כלל ישראל נזכה כולנו לקיום היעוד שהובטח ע״י זכרי׳ הנביא בשם ה׳, ושזה יהי׳ בקרוב, צום הרביעי וגו׳ יהי׳ לבית יהודא לששון ולשמחה ולמועדים טובים (זכרי׳ ח, יט).

בברכה לבשו״ט.

נ.ב.

מצו״ב ממה שהו״ל לאחרונה, שתוכנו נוגע לכל השנה כולה.

ז׳תשט
[כרך כ עמוד רצד]

ב״ה, כ״ב תמוז, תשכ״א
ברוקלין.

שלום וברכה!

זה זמן רב שלא שמעתי ממנו, עד שבימים אלה קבלתי פ״ש ע״י האברך הנעלה שמואל פסח שי׳ בוגמלסקי, שגם מסר לי שהוא מחכה למכתב ממנו.

ויהי רצון שתוכן מכתבו יהי׳ טוב, כמאמר חכמינו ז״ל, טוב לשמים וטוב לבריות וטוב העושה פירות, וכפי שדובר בהיותו כאן, לא רק טוב עבורו, שאין טוב אלא תורה, אלא גם להשפיע טוב זה גם על הבריות, הנמצאים יחד איתו,

ואנחנו הרי נמצאים בבין המצרים, שכפי שחז״ל מספרים לנו, גם הענין דשנאת חנם — היינו שנאה ללא סיבה — הוא מהסיבות לחורבן. התיקון לזה צריך להיות, לאהוב ולדאוג בעד טובתו, גם של כזה שלפי מראה עיני האדם — אין לו שום דבר שבגללו יש לאהוב אותו.

שזה יקרב את היעוד של זכרי׳ הנביא שימים אלו — של בין המצרים וכו׳ — יהפכו לששון ולשמחה ולמועדים טובים (זכרי׳ ח, יט).

בברכה לבשו״ט בכל האמור.

ז׳תשדמ
[כרך כ עמוד שכג]

ב״ה, ה׳ אלול, תשכ״א
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחר הפסק ארוך הגיע מכתבו מראש חודש אלול,

ובעת רצון יזכירו אותו על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע מתאים לתוכן כתבו.

ומובן גודל הפליאה לקרוא את תחילת מכתבו, אודות עצבות ומצב רוח לא טוב, שודאי ידוע לו המבואר בהרבה ספרים הק׳ ובפרט בתורת החסידות, שיש להרחיק עצבות **לגמרי,** ובעצם דעת לנבון **נקל,** שאם בתחלת היום אומרים ברכות השחר, ועוד לפני זה מודה אני לפניך, שכוונתו גם לפירוש המילולי הפשוט של המילה, הרי זה חייב לגרום שמחה גדולה, ולא ח״ו להיפך מהמודה אני, וודאי — עבורו מיותר להאריך בזה.

ובפרט אצלו, שבזמן האחרון זכה לחתן את הילדים שיחיו בשעה טובה ומוצלחת, ועוד ועוד, שתקותי שיהיה זה מספיק להאיר ולהבהיר את המצב **כפי שהוא,** ומעתה ואילך יהי׳ בשמחה ובטוב לבב, כפי שנצטוינו בתורתנו הק׳ תורת חיים.

ובפרט שאנו נמצאים עתה בימים הטובים דחודש אלול, חודש הרחמים והרצון.

בברכה לבשו״ט ולכתיבה וחתימה טובה.

ז׳תשנא
[כרך כ עמוד של]

ב״ה, ט״ו אלול, ה׳תשכ״א
ברוקלין, נ.י.

אגודת נשי ובנות חב״ד סניף:
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

אנו נמצאים כעת באמצע חודש אלול, כאשר כל יהודי, איש או אשה, צריך לעשות חשבון הנפש. חשבון — במה עברה, לטובה, השנה שחלפה, והכנה של תכנית מתאימה לשנה הבאה עלינו לטובה ולברכה — מלווה בהחלטה תקיפה לבצע זאת בפועל.

אצל יהודים הכל קשור בתורה. התורה שהיא ״תורת חיים״, תורה שמורה כיצד לחיות, שעושה את החיים לחיים מלאים באמת, ומלמדת איך להתנהג בכל הזדמנות וכל רגע של חיי היום יום.

* * *

כבר דובר פעם בפרוטרוט, שאחד התפקידים של נשי ובנות חב״ד הוא לעודד ולחזק את בעליהן, אחיהן ובניהן ללמוד תורה,

והרי זו חובה ומצוה על כולם, זקן או צעיר, עשיר או עני וכו׳,

ושלימוד זה יהי׳ — בכל יום במידה המרובה ביותר האפשרית, ושכבכל עניני יהדות — זה ייעשה בשמחה ובחיות.

* * *

הקשר המיוחד של נשים עם יישום לימוד התורה הוא, משום:

א) לעתים קרובות קורה שהסיבה לאי לימוד תורה במדה הראוי׳ היא התעסקותו הרבה של הבעל בעניני פרנסה, לספק את כל צרכי הבית והמשפחה —

פעמים רבות דברים שרק נדמה, אדם משכנע את עצמו, שהם נחוצים.

לכן נחוץ וחשוב במיוחד שהאשה, עקרת הבית (מנהיגת הבית) תעודד את הבעל **ותדרוש** ממנו ללמוד תורה בכל יום, וללמוד כמה שיותר, גם כשזה קשור בהגבלות גשמיות מסוימות באופן הנהגתה את ביתה ומשפחתה. — והלימוד הוא ודאי האמצעי הנכון להביא אושר לכל המשפחה.

ב) גם כאשר העידוד והדרישה להחזיק בלימוד התורה **כראוי** באים לביטוי במילים רק מזמן לזמן, אך הפגישה היום־יומית עם הבעל, היא עצמה כבר תזכורת קבועה לכך.

ג) ע״י עידוד ודרישה מבעליהן ללימוד תורה (וע״י מסירת בניהם לחדרים כשרים וישיבות), יש לנשים חלק בלימוד התורה שלהם, היינו **במצות** לימוד תורה,

בנוסף ללימוד בתור **אמצעי** לדעת כיצד להתנהג — כמבואר בהלכות תלמוד תורה, לרבנו הזקן (סוף הפרק הראשון).

וממילא הן נהנות גם מהשכר על המצוה,

שכמצוה עצמה — גם שכרה גדול יותר משכר שאר המצות.

* * *

בקשתי היא — שבימים אלו תתחיל אצלן תנועה ופעילות מורחבת לעודד את הבעלים, האחים והילדים, לחזק ולהגדיל את לימוד התורה היומיומי שלהם, הן נגלה והן חסידות — ללמוד בחיות ובשמחה.

והקב״ה, נותן התורה — יוסיף ויגדיל את ברכותיו לכל אחת במה שנחוץ לה, הן בגשמיות והן ברוחניות,

ויתן לכל אחת, בתוך כלל כלל ישראל, כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

בברכה לבשורות טובות, **מכל אחת** מהן, בהאמור לעיל, ובברכת כתיבה וחתימה טובה

מ. שניאורסאהן

נ.ב.

ראוי שאלו הפונות בבקשה להזכירן, הן ומשפחתן, על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, בימים של רחמים ורצון, תוספנה לבקשתן גם את שיעורי הלימוד המתקיימים ע״י בעליהן, שגם זה יוזכר יחד עם בקשת הברכה.

[אגרת המזכירות בקשר להוראה שבסוף האגרת]

ב״ה, ח״י אלול, התשכ״א
ברוקלין, נ.י.

לכל או״א מאנ״ש שליט״א
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

על פי מה ששמענו מכ״ק אדמו״ר שליט״א, באנו להעיר וגם לבקש,

אשר בהפ״נ הנשלחים, ובפרט — הנשלחים בימי הרחמים והרצון ולימי הרחמים והרצון.

— שענינים תפלה ובקשה מלמטה למעלה — לעורר כו׳ ממקור כו׳ מלמעלה למטה —

יורה כל אחד, השיעורים שלו בלימוד התורה, וע״פ הידוע, אשר התורה ולימודה, אשר בקו האמצעי הם, על ידם ההעלאה ממטה למעלה וההמשכה מלמעלה למטה,

מתאים לפשטות הדברים, אשר בתורה — ההוראה איך תהי׳ עבודת האדם את קונו, מלמטה למעלה,

וע״י עבודה זו אשר בחוקותי תלכו גו׳ — ונתתי גשמיכם בעתם גו׳, מלמעלה למטה

אתעדל״ע הבאה באתעדל״ת, ובלשון הנגלה — מדתו של הקב״ה מדה כנגד מדה, וגם האתעדל״ע הבאה אחר זה —

הנה אין זה מוכרח (מצד עצמו) ח״ו, אלא שודאי הדבר ומוכרח, כביכול שיהי׳ כן, מפני שכן כתוב בתורה.

— וראה לקו״ת לרבנו הזקן (דברים פד, ב): ודרך פרט בכל יום הוא ענין תלמוד תורה כו׳. ע״י״ש.

בכבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה

מזכירות

אלו שכבר שלחו הפ״נ — מובן וגם פשוט, שמהנכון וטוב להוסיף את הנ״ל בהקדם.

ז׳תשנו

[כרך כ עמוד שמב]

ב״ה, ערב שבת קדש פרשת אתם נצבים היום, ה׳תשכ״א.
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל אשר בכל מקום ומקום
ה׳ עליהם יחיו

שלום רב וברכה!

עומדים אנו בימי ההכנה לשנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה,

אם בכל ענין מהוה תורתנו — תורת חיים, המורה ומכוונת דרכו של בן ישראל,

ודאי שכן הדבר — ובחשיבות מיוחדת — כשהמדובר לגבי התכונות לשנה החדשה.

שנה שמתפללים ומקווים עלי׳ שתשמש התחלה לחיים טובים פי כמה, טובים בכל המובנים.

* * *

פרשת התורה של ימים אלה — אתם נצבים היום — שמתוכה "קוראים לעולם קודם ראש השנה ומרומז במלת "היום" — דקאי על ראש השנה" — נותנת בהתחלתה את ההוראה באמור **אתם נצבים היום לפני ה' אלקיכם** אתם נצבים — על בני ישראל להיות נצבים בעמידה איתנה ללא זיז כלשהו למרות היותם "המעט מכל העמים".

ודבר זה אפשרי רק בשעה שהם מאוגדים ומאוחדים, "כולכם", ברם, כיצד תתכן אחדות אמיתית ותמידית בין אנשים שונים, הנבדלים זה מזה בדעותיהם, מאווייהם ושאיפותיהם?

התשובה היא: לפני ה' אלקיכם, האחדות של כל בני ישראל אפשרית משום היותם מאוחדים בעצמותם באמצעות נשמתם, הנפש האלוקית, שהיא חלק אלק' ממעל ממש, השוכנת בקרב כל בן ישראל, ללא יוצא מן הכלל, (התבוננות מעמיקה בעובדת העמידה לפני ה' שהוא אלקיכם — כחכם וחייכם — מביאה לידי, פועל וממשת את ההתקשרות בין בן ישראל למשנהו, ובין היחיד לכלל כולו, במלוא המדה.

מה מטרת ותכלית האחדות? — ההסבר בא מיד:

לעברך בברית ה' אלקיך ובאלתו אשר ה' אלקיך כורת עמך היום ברית הנכרתת היום מחדש, ברית שתכליתה למען הקים אותך לו לעם — עם שהתנהגותו, אף בחיים היום יומיים, היא לפי תורת ה' ותוך קיום כל מצוותיו.

* * *

ויהי רצון שההכנה האמורה תקודש ע"י כל אחד ואחת, באורח רצוי ובמדה מושלמת.

והשנה החדשה הבעל"ט תהי' שנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה

"קוראים לעולם וכו': לקוטי תורה (לאדמו"ר הזקן) ריש פ' נצבים.
"היום" — דקאי על ראש השנה": ראה זהר. ח"ג רל"א א.
אפשרי רק וכו': מדרש תנחומא ר"פ נצבים.
אפשרית משום היותם וכו': ראה תניא פרק לב.
אלקיכם — כחכם וחייכם: ראה שלחן ערוך אורח חיים סימן ה'.
היום מחדש: ראה ראש השנה טז, א: בראש השנה . . שתמליכוני עליכם. אגרת הקודש (לאדמו"ר הזקן) סימן יד.

והנגלה

מנחם שניאורסאהן

ז׳תשסו

[כרך כא עמוד טז]

ב״ה, כ״ה תמוז תש״ב

כבוד ידידינו וו״ח אי״א, עסקנים חרוצים רבי מעשה חובבי תורה ורודפי צדקה וכו׳ אגודת חב״ד ואגודת נשים בעיר נוארק, ניו ג׳רסי
ה׳ עליהם יחיו,

שלום וברכה!

בתודה רבה הננו מאשרים את קבלת נדבתם החשובה בסך $10.00, שקבלנו ע״י ידידינו הרה״ג הרה״ח התמים המצוין, איש אשכולות ורב פעלים, מוהר״ר משה פנחס נ״י כץ.

משמח אותנו לראות את ההתענינות הטובה והחמה שלהם בעבודתנו החשובה, ואנו מקוים שגם להבא יביעו את התענינותם הטובה וסיועם בעבודה זו, לא רק בנדבתם החשובה אלא גם בהפצת ה״שיחות לנוער״ היוצאים לאור מדי חודש ע״י המרכז לעניני חינוך, כדי להכניס השפעה רוחנית גדולה בעירם, ותבוא עליכם ברכה. בהכירנו את פעילותם הכשרונית בשדה התורה והחינוך, חזקים אנו בתקותנו שבעהשי״ת תפעלו רבות באמצעות הפצת ה״שיחות לנוער״ בין הנוער בעירכם.

בברכת לאלתר לתשובה — לגאולה,

מרכז לעניני חינוך

מנחם שניאורסאהן

ז׳תשעב
[כרך כא עמוד כג]

ב״ה, כ״ז אלול, ה׳תש״ב

כבוד ידידינו וו״ח אי״א, עסקנים חרוצים רבי מעש,
חובבי תורה ורודפי צדקה וכו׳, אגודת חסידי חב״ד
ואגודת נשים בנוארק, ניו ג׳רסי
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

בתודה רבה הננו מאשרים את קבלת נדבתם החשובה בסך $15.00, שקבלנו ע״י ידידינו הרה״ג הרה״ח התמים המצויין, איש אשכולות ורב פעלים, מוהר״ר משה פנחס נ״י כ״ץ.

משמח אותנו לראות את ההתענינות הטובה החמה שלהם בעבודתנו החשובה, ואנו מקוים שגם להבא, יוכיחו את התענינותם הטובה וסיועם בעבודה זו, לא רק בנדבתם החשובה, אלא גם ע״י עבודה בעצמם ברוח התכנית של ״**מחנה ישראל**״.

מצו״ב דברי הרבי שליט״א אודות מחנה ישראל, ואנו מצרפים גם את פנייתנו אודות תהלים, לנשים וכדו׳.

בברכת שנה טובה ומתוקה והצלחה בעבודה.

לאלתר לתשובה, לאלתר לגאולה,

מ. שניאורסאהן
יו״ר ועד הפועל

ז׳תשעה
[כרך כא עמוד כו]

ב״ה, א׳ חשון, תש״ג
ברוקלין.

החשוב ונכבד ה׳ אבא רייכמן שי׳
ברוקלין

שלום וברכה!

מצורף שולחים אנו לו העתק ממכתבינו לד״ר גורדון.

בהתאם לשיחתנו, אנו מקוים שבהזדמנות הראשונה יעורר את

ד״ר גורדון להזדרז עם הביקורת, שכן כאמור, זה הרי ענין שהזמן גרמא.

ברצוננו להזכיר לו בזאת לפרסם שוב את המודעה אודות הלוח, כפי שהבטיח לנו.

בכבוד,

(בשם) הרב מנחם שניאורסאהן
מזכיר

ז׳תשעח
[כרך כא עמוד כט]

ב״ה, י״ט שבט, תשג״ה

כבוד הנכבד והנעלה אי״א וו״ח וכו׳
מוהר״ר ראובן שי׳ פייטלברג

שלום וברכה!

ידידנו הנכבד והנעלה הרה״ג והרה״ח ר׳ משה לייב שי׳ רוטשטיין כתב לנו שנפגש עמו, ודיווח לנו לשמחתנו, שהוא פעיל בתחום החינוך ושהוא מחפש בכל האפשרויות לחנך את תלמידיו שי׳ ביראת שמים. הוא מבקש מאתנו לשלוח לו הנחיות מסוימות בנושא החינוך.

בקשר לזה, הננו מבקשים ממנו להודיע לנו יותר פרטים אודות מוסד החינוך שלו, כמו מספר כתות, מספר תלמידים בכל כתה וגילם, מה ידיעותיהם, כמה זמן יכולים אתם להקדיש ללימוד עם כל כתה וכן הלאה.

על בסיס הידיעות האמורות יהי׳ קל יותר לעבד בע״ה תכנית לימודים עבור מוסד החינוך שלכם.

בברכת לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה.

בטח קיבל את הברכון שלנו לדוגמא, ובטח יבין תועלתו לתלמידים. המחיר הוא 15 סנט. במספר עותקים גדול יותר, 10 סנט.

ז׳תתיא
[כרך כא עמוד סד]

ב״ה, כ״ה תמוז, תש״ז

כבוד ידידינו הנכבד והנעלה אי״א וו״ח וכו׳ מו״ה משה שי׳

שלום וברכה!

בתודה, הננו מאשרים את קבלת נדבתו בעד צרכי הילדים באירופה, קבלה מצורפת בזה.

צרכיהם הרוחניים של הנוער הניצולים בעזרת ה׳ באירופה, גדולים בימים אלו יותר מהגשמיים, מתעסקים כיצד לקיים את חיי הנשמה למענם יש לחיים בכלל ערך.

יחד עם הסיוע הכספי לעבודתנו, גורמת לנו הכרתו את תחום פעילותנו שמחה מיוחדת, ואנו מקווים שלא יסתפק בנתינה בעצמו, אלא ישתדל גם ליצור אצל ידידיו ומכיריו סכומים משמעותיים למטרה קדושה זו, ועל פי מה שרז״ל אומרים (אבות פרק ה׳ משנה י״ג) שזהו עינו טובה בשלו ועינו טובה בשל אחרים.

בציפי׳ לשמוע ממנו ידיעות טובות בזה בקרוב.

הרב מנחם שניאורסאהן

ז׳תתמג
[כרך כא עמוד צו]

ב״ה, י״ג אייר, תש״ט

12 במאי, 1949

יפוי־כוח

בזה אנו מאשרים כי הרב יוסף שי׳ קרינסקי, מרחוב בינקל 31 בוסטון, מאס., מיופה־כוח בשמנו לקבל את הספרים שנשלחו עבור הרב שניאורסאהן והמרכז לעניני חינוך מהרב ברוומן על־ידי מר הלל שלכטרמן.

בכבוד

מ. שניאורסאהן
יושב ראש ועד הפועל

ז׳תתנד
[כרך כא עמוד קה]

[ג׳ תמוז]

מכתבו — בלי הוראת זמן כתיבתו — קבלתי, איני יודע אם צדקו טענותיו, אבל מצד קבלת עול אסור גם לרמות יהודים, ובפרט רבים.

ז׳תתנה
[כרך כא עמוד קה]

ב״ה, ד׳ תמוז, ה׳שי״ת

הוו״ח אי״א נו״מ מו״מ באמונה וכו׳ מהור״י הכהן שי׳

שלום וברכה!

מכתבו מר״ח תמוז עם הצ׳ק המצורף על־שם מרכז לעניני חינוך נתקבל. בהתאם לרשות שלו לחלק לדעתי, חילקתי: מעשר למעמד. חצי מהנותר — **להדפיס ולהפיץ** הקונטרס של י״ב־י״ג תמוז הבע״ל, כשמתמלאים לרבי שבעים שנה. ונכתב על הקונטרס שזה יפעל לחזק את ההתקשרות של הרוצה בעילום שמו אל הרבי — (על־ידי הדפסת והפצת תורתו **בכל קצווי תבל**).

עשיתי זאת במיוחד, כיון **שאני** לא יודע מה נעשה עם התקשרות (ורק אל יקפיד על אמירת הדבר).

הנני רואה כמה וכמה מופתים מהרבי כעת, ואם הוא אומר שאצלו ״אין חדשות״ — הרי מוכרחת להיות איזו סיבה לזה.

ייתכן מאד, שהרבי סבור שכעת אין צורך למכור את הבנין לכן אין קונים וכיוצא בזה.

ואולי זהו מצד החלישות, ח״ו, בהתקשרות. — (אבל אני מאמין שהיו לו גם מופתים (עם השותף וכיוצא בזה) אלא שאינו מבחין בכולם) — לכן השתמשתי בחלק מכספו להפצת תורתו של הרבי — אחת העצות הטובות ביותר להתקשרות לנשיא ישראל בעל התורה.

המחצית השני׳ הוכנסה ללשכת חשאים משם הי׳ הרבי עוזר בחשאי לאנשים נכבדים וכן ממשיכים לעשות.

הקונטרס יהי׳ מוכן בעוד כמה ימים. הכתר שם טוב מצורף. נא

להודיע כשיקבל.

המברכו בכל טוב ומחכה לבשורות טובות,

הרב מ.ש.

ז׳תתעו
[כרך כא עמוד קכב]

ב״ה, י״ב אד״ש, תשי״א
ברוקלין

ברכה ושלום!

לצערי, שמעתי כי, לפעמים, שלום הבית אצלם בבית אינו בשלימות. ברצוני לקוות שאין זה נכון, או לפחות כבר עבר, ותכתוב לי אודות זה (באיזו שפה שיותר נוח לה).

בכל אופן, רצוני להזכיר שהרבי, חמי זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, בירך את החתונה שלה עם בעלה שי׳ בברכת מזל טוב, לכן עלי׳ ועל בעלה להיות כלים טובים לקבל את הברכה ושיהי׳ להם בית חסידי חם ובזרעא חייא וקיימא.

בציפי׳ לבשורות טובות ממנה,

מ. שניאורסאהן

ז׳תתפב
[כרך כא עמוד קכו]

ב״ה, יום ראשון לסדר בהעלותך את הנרות, תיש״א
ברוקלין, נ.י.

אל כל המשתתפים היום בהתוועדות של
״ארגון בית רבקה״
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

בשורה טובה היתה עבורי הידיעה, ש״ארגון בית רבקה״ — תחת השגחת המרכז לעניני חינוך — השיג עוד בנין בחלק החדש של העיר, במטרה לפתוח שם עוד בית־ספר ״בית רבקה״, ועל־ידי כך

לאפשר למספר גדול יותר של בנות ישראל — כן ירבו — לקבל חינוך ברוח התורה והיהדות.

גדילה והתפתחות של מוסד חשוב משמחת בכלל, לו רק בשל כך שהדבר מוכיח על חיות המוסד. ראויה לברכה יתרה היא התיסדות מוסדות חינוך של תורה בעוד ועוד חלקים של העיר, שעל־ידי כך מובטח בעזרת השם יתברך הקיום הרוחני והפיזי של כלל ישראל.

לברכה מיוחדת ראויה פתיחת מחלקות חדשות בבתי הספר ״בית רבקה״ המוכיחה על הכרת העסקנים שלהם שאין להיות שבע רצון ממה שכבר הושג בתחום זה, כל עוד ישנה עוד ילדה יהודי׳ אחת שלא מקבלת את חינוכה בשל מחסור בבתי ספר יהודיים אמיתיים.

הנני שולח את ברכתי לכל המשתתפים בחגיגה, ולכל העסקנים של ״ארגון בית רבקה״, בראשות הרה״ח הוו״ח אי״א נו״מ עסקן נמרץ ורב פעלים וכו׳ מהור״י שי׳ גייקובסון, וקורא להם לעבוד ללא לאות יותר ויותר למען חינוך הבנות על טהרת הקדש, לפי רצון וציווי כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע.

הנני מקווה, שכל יהודי בעל הכרה, איש ואשה, ימלאו את חובתם לסייע בקיומם ובהתפתחותם של בתי הספר בית רבקה הקיימים כבר ולפתיחת בתי־ספר בית רבקה חדשים.

כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע אמר בעת ביקור של עסקני חינוך אצלו:

״הקב״ה אינו נשאר בעל חוב, וכל אלה שעושים ומסייעים בתחום החינוך הכשר — משלם להם הקב״ה במה שנחוץ להם, ובפרט בנחת יהודי מהילדים״.

דברי צדיקים חיים וקיימים לעד.

ובטח יברך השי״ת את כל המסייעים לתנועת בית רבקה, ומשתתפי ההתועדות בתוכם, בהמצטרך להם בגשמיות וברוחניות.

בברכת טוב גשמי ורוחני,

מ. שניאורסאהן

ז׳תתצג
[כרך כא עמוד קלו]

ב״ה, ג׳ כסלו, תשי״ב
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מוה״ר מיכאל יהודה שי׳

שלום וברכה!

בשמחה קבלתי מכתבו מכ״ג חשון, שמצב בריאתו הוטב, ושהרופא נותן תקוה טובה שישתפר יותר ויותר טוב.

בל״נ אמלא את בקשתו ואזכירו לרפואה קרובה כאשר אהי׳ על הציון של חמי כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, ומקוה שיוכל לבשר לי במכתבו הבא שהוא מרגיש עוד טוב יותר.

בכלל בדברים כאלו, יש לצייתי לרופא, להשמר מעלי׳ במדרגות וכו׳, אך בו זמנית להיות חזק בבטחון בהשם יתברך שהוא הרופא כל בשר ומפליא לעשות, שכך אכן יהי׳ בפועל ממש בענינו, וככל שהבטחון בזה יהי׳ יותר חזק, כך יהיו שיפור הבריאות והרפואה מהירים יותר.

הנני מקווה שמזמן לזמן מבקרים אותו ידידינו ובפרט מוה״ר שניאור זלמן שי׳ בוטמן.

בברכה.

ז׳תתקב
[כרך כא עמוד קמד]

ב״ה, ט״ו שבט תשי״ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

קבלתי את הפדיון נפש שלה, על ידי הרה״ח הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מוה״ר יעקב יהודא שי׳ הכט, בו הוא כותב לי גם את אשר סיפרה לו ממה שעבר עלי׳ . . . וגם לכתוב ספר תורה בשמה, ולשלוח את ספר התורה לארץ ישראל, ושואלת דעתי בזה.

בודאי מיותר להדגיש את קדושת וגדולת ספר התורה, אבל יש

מה שהוא יותר קדוש מספר תורה, ואלו הם היהודים שלומדים את התורה, ודוקא בארץ ישראל ברגע הזה, שהגיעו אלפי ילדים יהודיים הזקוקים לחינוך בדרך התורה ומצות, שידעו מהי יהדות, שמירת שבת, כשר וכו׳. למרבה הצער מספר הישיבות והחדרים הקיימים, קטן מדי מלקלוט את כל הילדים היהודיים שהגיעו. ויום יום מגיעים משם מכתבים קורעי לב אודות זה. שבסכום קטן, יחסית, ניתן להציל אלפי ילדים יהודיים שלא יתנתקו חס־ושלום מהעם היהודי, וישארו יהודים נאמנים לתורה לנצח.

וכך גם בצפון אפריקה, שחמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע פקד זמן קצר לפני הסתלקותו לסדר שם חדרים וישיבות ללמד את הילדים היהודיים ששם תורה ויראת שמים, ונחוצים אמצעים כספיים לכך.

על כן עצתי, כיוון שכעת לא חסרים ספרי תורה בארץ ישראל (הם הובאו ממדינות אירופאיות), לעומת זאת כסף להחזקת מלמדים, ולקניית סידורים, חומשים וספרים דומים, נחוץ מאד הן בארץ ישראל והן בצפון אפריקה, ולכן דעתי, כי מאחר שיש לה רצון טוב לכתוב ספר תורה, אבל עדיין **לא** החליטה ושואלת את דעתי, תתענין כמה יעלה לכתוב ספר תורה כזה, ואת הסכום בתוספת דולר אחד לתת לייסוד עוד חדר או תלמוד־תורה בארץ ישראל ובצפון אפריקה וגם לשלוח להם סידורים, ועל הסידורים יודפס, שאלו שישתמשו בסידורים יתפללו ויזכירו לטובה את המנדבים — היא ובעלה שיחיו.

גודל הזכות שתהי׳ להם על ידי כך, קשה להביע במילים, ובפרט במכתב, אבל הנני מקווה שתבין מדבריי את חשיבות הדבר, והשם יתברך יעזור לה שתתקן לגמרי את עברה, ומהיום והלאה יהיו להם חיים יהודיים טובים על פי התורה והמצוה.

בברכה.

ז׳תתקיד

[כרך כא עמוד קנט]

ב״ה,ג׳ סיון, תשי״ב
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מוה״ר שמחה מאיר שי׳

שלום וברכה!

שימח אותי לקבל מכתבו ממוצאי ש״ק בהר־בחוקותי, בו כותב שהכיר את חסידות חב״ד על־ידי הרה״ח הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מוה״ר מאיר שי׳ בליזינסקי, והתחיל ללמוד את תורת החסידות, ומבקש להחשיב אותו בקהל חסידי חב״ד:

כל האמור לעיל שימח אותי, ועל כך כתוב בספרים הקדושים, שכאשר יהודי רוצה באמת להתנהג בדרך טובה, עוזר לו הש״ת, ובפרט בענין שקשור בתורה שעל כך נאמר יגעתי ומצאתי תאמין, ובפרט תורת החסידות, שבזמננו הנוכחי של גלות כפול ומכופל נחוצים מאד ענינים המביאים לאהבת השם ויראת ה׳ ולעבדו את ה׳ בשמחה, שכל אלה הם היסודות של תורת החסידות.

הנני מקוה שעל־פי הוראת חז״ל שאמרו שמעלין בקדש כו׳ וכל המוסיף מוסיפין לו, יוסיף גם בשיעורי תורה בכלל ובתורת החסידות בפרט, וגם ישתדל להשתתף בהתכנסויות חסידיות, הן התכנסויות של לימוד והן בהתוועדות של חסידים שתחזק אהבת ישראל אהבת התורה ואהבת הש״ת, שכל זה יתן לו תוספת חיות בתורה עבודה וגמילות חסדים,

בטח יודע על שלשת השיעורים שכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע תיקן עבור כלל ישראל שהם השיעורים של חומש תהלים ותניא בכל יום, ושומר אותם.

בברכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

ז׳תתקיז
[כרך כא עמוד קסב]

ב״ה, ט״ז סיון תשי״ב
ברוקלין

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ וכו׳ מוהר״ר אברהם שי׳

שלום וברכה!

משמח אותי לשמוע מזמן לזמן דרישות שלום ממנו, ומעבודתו למען עניני תורה ומצות בכלל ולמען הישיבה תומכי תמימים במונטריאול בפרט, וידוע הפתגם של חמי כ״ק מו״ח אדמו״ר בשם אביו, ״שהקב״ה אינו נשאר בעל חוב״, ואלו המשתדלים ומחדירים בילדים יהודיים, שכל יהודי הוא בן יחיד של הקב״ה — חיות בגשמיות וברוחניות, בכך שנותנים להם אפשרות ללמוד את תורת השי״ת, נותן להם השי״ת תוספת חיות, בפשטות בבריאות טובה והצלחה בעניניהם הכלליים והפרטיים, ומתקיים בהם מה שרבנו הזקן אמר, כפי ששמענו פעמים רבות מכ״ק מו״ח אדמו״ר, שהשי״ת נותן ליהודים גשמיות והם עושים מגשמיות רוחניות.

השי״ת יעזור לו באריכות ימים ושנים טובות, טובות בכל האופנים, ושיוכל להמשיך עבודתו, ועוד בהוספה גדולה, לטובת ישיבת תומכי תמימים במונטריאול בפרט ולהרמת קרן ישראל בכלל.

בברכה.

ז׳תתקכח
[כרך כא עמוד קעא]

ב״ה, אדר״ח כסלו, תשי״ג
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מוה״ר שמואל זאנוויל שי׳

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מיום ב׳ חיי שרה בו מבקש ברכה לכך שקשה לו להרדם ומפחד, ושואל מה דעתי בזה:

לדעתי עליו להסיח דעתו מזה לגמרי, וישתדל בהקדם האפשרי לבדוק את התפילין, ציצית וגם את המזוזות בדירתו, האם הן כשרות

כדין, וגם יקבל על עצמו — בלי נדר — לשמור את התקנה של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, לומר בכל יום לאחר התפלה בבוקר שיעור תהלים — כפי שהתהלים מחולק לימי החודש — ובכל יום חול לפני התפלה בבוקר לתת פרנק לצדקה, וגם להשתדל שלא יעבור יום שלא ילמד בו לכל הפחות כמה פסוקים בחומש מפרשת השבוע, ואיזה לימוד בתורה שבעל פה שיותר נוח לו, והנני מקוה שיתייעץ עם אנ״ש דליובאוויטש — הם יתנו לו עצה טובה בזה.

מוכרחים לדעת בעל פה משהו מתורה ולכל הפחות כמה פרקי תהלים ומשניות, וכשנדמה לו איזה פחד או מחשבה לא שמחה, יחזור אז במחשבתו פרק תהלים או משניות שיודע בעל פה, ואז בטח ירגיש טוב ויבשר לי בשורות טובות בזה.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א,

מזכיר

ז׳תתקמ

[כרך כא עמוד קפג]

ב״ה, בשנים בשבט, ה׳תשי״ג
ברוקלין, נ.י.

אל כל הנאספים והמשתתפים בחגיגה השנתית השלוש־עשרה בארצות־הברית של מרכז הישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש,
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

הנני מקדם בברכה לבבית את כל הנאספים והמשתתפים בחגיגה השנתית הנוכחית של מרכז הישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש, והנני פונה לכל אחד בהבעת הברכה שקודשה באמצעות־מנהג־ישראל־תורה:

בשנים בשבט: בשנים בשבט יום טוב (מגלת תענית פרק יא).

באמצעות מנהג: ראה פסחים קיט, א ובחדא״ג שם. הראב״ע ומצו״ד לתהלים קיח, כו. מדרש תהלים שם.

ברוך הבא בשם ה׳!

על יהודי אמריקה לתת שבח והודי׳ לקב״ה על שזכו שמיד עם בוא הוד כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע לכאן לפני שלש עשרה שנה, נטע כרם אלוקי בעל אופי ייחודי, כרם ה׳ צבאות — ישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש גם על אדמת אמריקה.

כיום, בעורכנו סיכום סך־הכל של שלוש עשרה שנות עבודת ישיבות תומכי־תמימים במדינה זו במסירות־נפש ללא לאות, משתכנעים כל הרואים והמעריכים דברים לפי תוכנם וערכם האמיתי, בברכה האלוקית הגדולה שישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש, עם מאות תלמידיהן היראים ושלמים מסורים ונתונים לה׳ ולתורתו הק׳, החדירו בחיים היהודיים באמריקה. הדוגמה של מסירות־נפש של התלמידים והמחונכים, והשפעתם העשירה והעמוקה על החיים היהודיים הכלליים, וגם הפרטיים, היא עובדה מוכרת בכל מקום.

כולנו רואים במוחש, כיצד מיום ליום מתממש לעינינו יותר ויותר ייעודו הגדול והקדוש של הוד כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע שהציב לעצמו בהגיעו לאמריקה, והודיע על כך פעמים רבות בהזדמנויות שונות, והוא:

לעשות את אמריקה למקום תורה ביראת שמים!

ולישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש יש חלק גדול וחשוב בביצוע ובהתקרבות למטרה זו.

ולכן, בשעה שמרכז הישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש עובר משבר כספי רציני ביותר, המעמיד בסכנה את המוסדות הקיימים, ומובן מאליו שגם מקשה על ההתרחבות והגידול ההכרחי של מספר הישיבות,

מוכרחים יהודי אמריקה, ובפרט כל הנאספים, להיות חדורים בהכרה שזהו חוב קדוש שלהם לעשות את המאמצים הגדולים ביותר כדי לתת לישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש, את מלוא העזרה כדי לכסות את הגרעון הגדול שלהם ולאפשר להמשיך הלאה בעבודה של הרבצת תורה ביראת שמים, ולעשות את אמריקה למקום תורה ויראת שמים.

הנני מקווה שכל הנאספים, כל אחד ואחד מהם, יתאמץ

ברוך: ראשי תבות: ראש ומקור כל ברכות (ת״ז ת״ע קך, ב).

באסיפה הנוכחית לתרום בעצמו את הסכום המקסימלי, וגם לסייע שיושג מיד הסכום הנחוץ, לו הנהלת מרכז הישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש מצפה.

וזכות הצדקה בכלל, וצדקה הקשורה בחינוך הכשר, חיזוק היהדות, תורה ויראת שמים

תמשיך ותביא לכל המשתתפים, הם ביתם ובני ביתם שיחיו, ברכה והצלחה בכל הנחוץ להם — בבני, חיי ומזוני רויחי.

בכבוד ובברכה,

מנחם שניאורסאהן

ז׳תתקמג

[כרך כא עמוד קפז]

ב״ה, ו׳ שבט, תשי״ג
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ כו׳ מוה״ר . . . שי׳

שלום וברכה!

בנועם ובשמחה קבלתי את מכתבו שהחל לכתוב בי״ט טבת, ואשר מתאר בו כיצד עבר חודש תשרי ואחריו.

הנני שמח מאד לראות שהוא עצמו השתכנע בחידוש אודות הס״ח, ובטוחני שזה ישמש כמוסר השכל שכל יהודי הוא שליח הקב״ה, וגם כאשר נדמה שהוא חלש בכוחותיו בגשמיות או ברוחניות, הרי זה רק משום שהוא שוכח לשעה שהוא שליח של הקב״ה שכוחותיו הם אין סוף ובלי גבול, אך כאשר הוא זוכר שהוא שליח הקב״ה, זה מביא לו הצלחה ומביא לו גם בריאות כפשוטו בגשמיות.

והשי״ת יזכה אותו בעוד שליחויות טובות לאריכות ימים ושנים ויבצע זאת מתוך שמחה ובריאות משופרת, ויוכל לבשר בשורות טובות אודות מצבה של זוגתו תחי׳.

לאחר שבת — ביום שני יו״ד שבט הוא יום השנה של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, ועל פי בקשתו אזכיר אותו ואת זוגתו תחי׳, ומצו״ב קורות חייו בקצרה באידיש שהודפס בימים אלו,

ואשר תסייע לו גם בהשפעתו בסביבתו.

בברכה לרפואה קרובה לו ולזוגתו שיחיו ולבריאות הנכונה.

המחכה לבשו״ט.

ז׳תתקמז
[כרך כא עמוד קצ]

ב״ה, ט״ז שבט, תשי״ג
ברוקלין, נ.י.

הרבנית מרת חנה תחי׳

ברכה ושלום!

. . אודות מה שכותבת במכתבה שהיא מאוכזבת ולכן הפסיקה לפעול בענין טהרת המשפחה, בטח שאין זה טעם מספיק. אם השי״ת ממשיך להתעסק עם כל אחד מאתנו פעמים רבות, ואינו מתאכזב ח״ו, הרי זה צריך לשמש כמוסר השכל שלא להתעייף מלקרב יהודים, הן אנשים והן נשים, צעירים או זקנים, לתורה ומצות בכל הדרכים האפשריות, והובטחנו שאם רק עושים ברצינות וברצון אמיתי, במוקדם או במאוחר, סוף כל סוף, מצליחים.

בנוגע לכתיבתה אודות המקוה בעיר שלה, מפליא אותי שכל האברכים שהיו אצלי ובעלה בכלל, אף אחד מהם לא אמר לי אודות זה. אשתדל בהזדמנות הראשונה לברר את המצב בזה.

בברכה לנחת חסידותי מכל ילדיהם ביחד עם בעלה — שיחיו,

מ. שניאורסאהן

ז׳תתקסד
[כרך כא עמוד רז]

ב״ה, י״ב אייר, תשי״ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

שמחתי לקבל את מכתבו מערב שבת קודש, וכן קבלתי ממשפחתו צלום הרשיון שניתן לו לגדל זקן ופאות וכו׳.

והשם יתברך יצליחו תמיד כל הימים — שיוכל ללמוד תורה ולקיים מצות מתוך הרחבה.

וכפי שכתבתי לו — להשפיע גם על החברה שלו, הרי גם אם ככתבו שיש רק יהודי אחד בחברה שלו, הרי גם המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא, ובפרט שהנני סבור שישנם יהודים רבים אלא שהוא אינו יודע מהם. כדאי לחפש, ומסתמא זהו בהשגחה פרטית, שיוכל לקרבם ליהדות.

מצו״ב מה שיוצא לאור לשבועות הבע״ל, שודאי יוכל לשמש אותו באמור לעיל.

בברכה להצלחה בכל ענייניו בגשמיות וברוחניות.

המחכה לבשורות טובות.

ז׳תתקסה

[כרך כא עמוד רח]

ב״ה, י״ג אייר, תשי״ג
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מוה״ר שלמה שי׳

שלום וברכה!

הריני מאשר קבלת מכתבו מז׳ אייר. ושמחתי לקרוא בו שמצב בריאות זוגתו תחי׳ הוטב. והנני מקוה שגם להבא יוכל לבשר בשורות טובות בזה.

גם היה עליו לקבל את ההשגחה פרטית בענין שכעת נמצא בלונדון הרה״ג הרה״ח אי״א עוסק בצ״צ כו׳ מוה״ר אליעזר שי׳ קרסיק, בשליחות ישיבות ליובאוויטש באה״ק ת״ו, שבזה ניתנת לו הזדמנות להגדיל פעולותיו בעניינים הקשורים בהפצת תורת הנגלה ותורת החסידות, ועל ידי זה להגדיל השפעת ברכה והצלחה מהשם יתברך במה שנחוץ לזוגתו ולו.

והשם יתברך יעזור להם שהוא וזוגתו — שיחיו — יעשו בזה בלב שמח ובבריאות טובה.

המחכה לבשורות טובות,

מ. שניאורסאהן

ז׳תתקסח
[כרך כא עמוד ריב]

ב״ה, ט״ו סיון, תשי״ג
ברוקלין, נ.י.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מוה״ר שלמה שי׳

שלום וברכה!

קבלתי את המברק הראשון, שצריך להיות הניתוח אצל זוגתו תחי׳, ואחר־כך את המברק השני שזה הי׳ בהצלחה. והנני מצפה לעוד בשורות טובות בזה בפרטיות.

והנני מאחל לו שמהיום ולהבא יבשר תמיד אך טוב, אודות עצמו ואודות משפחתו, וגם אודות עסקנותו להרים קרן התורה והיהדות בכלל.

ולכן כתבו גרם לי שמחה רבה שמסייע להרה״ג הרה״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מוה״ר אליעזר שי׳ קרסיק בשליחותו, וידועה הבטחת רז״ל שכאשר עושים באמת השם יתברך מסייע.

המחכה לבשורות טובות,

מ. שניאורסאהן

ז׳תתקעב
[כרך כא עמוד רטו]

ב״ה, י״ט תמוז, ה׳תשי״ג
ברוקלין, נ.י.

לכל חובבי תורה ומצוה
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

בתי הספר לילדות בית רבקה, העומדים תחת השגחת ״**מרכז לעניני חינוך**״, חינכו ומחנכים במשך אחת־עשרה שנות קיומם, מאות רבות של בנות ישראל ברוח של תורה, יראת שמים ומדות טובות, והן מהוות נחת להוריהן וגאוה לכל עם ישראל.

בזכות מיסדם הקדוש, כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ

זי״ע, והודות לעבודתם המסורה והבלתי נלאית של מנהליהם, קנו מוסדות **בית רבקה** שם לתהלה ולתפארת בתחום החינוך הכשר, כשהם מחנכים דור בנות ואמהות יהודיות אחראיות ודתיות, שבהן, במידה רבה, תלוי עתיד בית ישראל ברוח התורה והמסורה.

למרבה הצער מוסדות **בית רבקה** נמצאים כעת במצב כספי קריטי. הגרעון הגדול של החובות שנצברו בשנים הקודמות וההוצאה הגדולה הנוכחית, מאימים על יסודות הקיום שלהם.

עזרה מיידית נחוצה בדחיפות.

לכן הנני פונה בקריאה לבבית לכל חובבי תורה ומצוה, ובפרט אלו שמוסדות כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע קדושים ויקרים להם, להענות בחום למבצע החירום של מוסדות בית רבקה, ולהתנדב ביד פתוחה ולב חם, בעצמו, וגם לאסוף בין ידידיהם ומכריהם, על מנת להציל את מוסדות בית רבקה, ולתת למוסדות החשובים הללו את האפשרות להמשיך הלאה בעבודת חינוך־הכשר שלהם.

ובזכות זה השי״ת יעזור לכל התומכים והמסייעים במה שנחוץ להם, בגשמיות וברוחניות.

הדו״ש ומברכם בגו״ר,

מ. שניאורסאהן

ז׳תתקעה

[כרך כא עמוד רכ]

ב״ה, כ״ג מנ״א, תשי״ג
ברוקלין.

מרת מרים מריישא תחי׳

ברכה ושלום!

בעתו קבלתי מכתבה בו שואלת לדעתי, מתי בעלה הרב שי׳ יכול לבוא לפריז.

את אותה שאלה קבלתי גם מבעלה הרב שי׳ ועניתי לו, שהדבר תלוי במצב על אתר, שהוא צריך להיות בטוח מראש בשני דברים: א) שנסיעתו לא תזיק לחדרים ולישיבות שם. ב) שהוא יוכל לקבל

את ויזת החזור למרוקו ללא קשיים. ומכיון שהשי״ת זיכה אותו, ובאמצעותו גם את כל המשפחה, בזכות להשתתף בהנהלת המוסדות של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, הרי ודאי שזו הדרך שעל ידה בעלה הרב וכל המשפחה יזכו להצלחה וברכה במה שנחוץ לכל אחד. לכן יש להאחז בזה בכל הכחות.

והשי״ת יעזור לכולכם שזה יגיע בקלות.

מובן מאליו, שבהתאם לאמור לעיל, תלוי׳ גם קביעת זמן החתונה של בתם בשעה טובה ומוצלחת.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א,

המזכיר: א. קווינט

ז׳תתקעז
[כרך כא עמוד רכג]

ב״ה, אדר״ח אלול, תשי״ג
ברוקלין

מרת חנה תחי׳

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל את מכתבה מט״ו מנ״א בו כותבת אודות עבודתה העתידית בעניני טהרת המשפחה וגם הדפיסה שוב את העלון של ד״ר סמיטליין.

בשאלה אודות מכתב מצורף לעלון, מובן מאליו שהמכתב המצורף צריך להיות באנגלית וזה בערך צריך להיות תוכנו:

כיון שאנו בטוחים שהעלון המצורף ודאי יענין אותך אנו מרשים לעצמנו לשלוח אותו אליך ואם נוכל לעמוד לשרותך בקשר לזה בנוגע לדינים וכתובות וכדו׳ אנו מוכנים לעשות זאת בשמחה.

שמחתי גם לקרוא במכתבה, שעגמת הנפש שהיתה לה בתור יו״ר חלפה, והשי״ת יתן לה הצלחה בעבודתה גם הלאה,

בברכת הצלחה וכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה

מ. שניאורסאהן

ז׳תתקפט
[כרך כא עמוד רלג]

ב״ה, כ״ג מ״ח, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי את מכתבו מט׳ חשון המבקש סליחה על כתבו ידיעות לא טובות ושמחות.

על פי רוב כן הוא, שכאשר **צריך** לכתוב ודוחים זאת מיום ליום, אזי באה סיבה המאלצת לכתוב, מאידך כאשר כותבים בזמן, כשיש בשורות טובות, להודיע גם אז, ולא ח״ו במקרה הפוך, מלמעלה חוסכים מלהפנות אמצעים אחרים המכריחים לכתוב ומקשרים את האחד עם השני.

הנני מקוה שלעת הגעת מכתב זה, הענין שאודותו כותב כבר הסתדר לטובה, והתקוה שלאט לאט גם הענינים האחרים יסתדרו כראוי, והנני מצפה לשמוע ממנו בשורות טובות שהכל שלום בגשמיות והכל שלום ברוחניות.

בברכה.

נ״ב. כשאהי׳ על הציון הק׳ של חמי כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, אזכיר את כל אלה שכותב אודותם לבריאות טובה ופרנסה טובה.

זה עתה נתקבל מכתבו מי״ט מ״ח.

ז׳תתקצט
[כרך כא עמוד רמג]

ב״ה, ד׳ שבט, תשי״ד
ברוקלין.

מרת . . . תחי׳

ברכה ושלום!

מכתבה מ . . . וגם הקודם התקבל, וכשאהי׳ על הציון הק׳ של חמי כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, אזכיר את כל אלה

שכותבת אודותם, כל אחד למה שנחוץ לו.

מה שכותבת אודות בתה . . . תחי׳, כבר כתבתי לה כמה פעמים, שכאשר בת מתעכבת בשידוכים, ההורים ובמיוחד האמא, צריכים לדבר אתה קודם כל כיצד בית יהודי צריך להתנהל, ובמיוחד בנוגע לטהרת המשפחה (מקוה), שכן רק כאשר יהודי מתנהג בדרך התורה יכול יהודי להיות מאושר.

ולכן אין שום מקום להתבייש ולא לדבר על כך, וגם לא להסתפק בדיבור פעם אחת. וכפי שנראה משתיקתה, עשו בזה מעט או לא עשו כלל.

משום כך אינני מבין מה הפלא אצלה שהדבר לא הולך חלק, כאשר לא עושים את מה שהשם יתברך מצוה לעשות.

והנני מקוה, שלכל הפחות כעת תתחיל לדבר עם בתה בזה. והשם יתברך יעזור שלבתה תחי׳ יהי׳ זיווג טוב ותהי׳ לה ומכל ילדיהם רוב נחת יהודי.

בברכה.

ז׳תתר
[כרך כא עמוד רמד]

ב״ה, ח׳ שבט, תשי״ד
ברוקלין.

אל אגודת הנשים של ברונזוויל ואיסט ניו יורק, ובראשן מרת דבורה תחי׳ גרינברג ומרת מנוחה רחל תחי׳ גרונר

ברכה ושלום!

בימים שלפני יום השנה — הילולא, של חמי כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, הנני שמח לקבל פ״ש מהן, ובמיוחד מעבודתן בענפים השונים של עניני חמי כ״ק אדמו״ר והמוסדות שייסד או המשיך, ובטח גם להבא יעשו כן.

וכשם שכל דבר חי צומח, גם עבודתן תצמח ותגדל מזמן לזמן, ואזי חמי כ״ק אדמו״ר גם יוסיף וימשיך ברכה והצלחה בעבודתן, וגם ברכה והצלחה לכל אחת למה שנחוץ לה עצמה ולבני ביתה,

ו[השם] יתברך יזכה אותן לבשר בשורות טובות בכל הנזכר לעיל.

בברכה לכל אחת מהן ולבני ביתן שיחיו.

ח׳ט

[כרך כא עמוד רנג]

ב״ה, ט״ז אדר ב׳, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

שמחתי לקבל את מכתבו, בו כותב אודות עבודתו בתלמודי־התורה ומסיבות שבת.

והשי״ת יתן הלאה הצלחה בזה, שהעבודה תגדל, וביחד עם זה תגדל ההצלחה וגם ההשתתפות של כל אלה הזוכים ליטול חלק בעבודת הקדש.

שבכל הזמנים הי׳ זה הכי חשוב, ועל אחת כמה וכמה בדורנו שאנחנו נשארנו שארית הפליטה, הרי שבכל פרט שמקרבים לבן של בני ובנות ישראל לאבינו שבשמים פועלים בזה דבר גדול ביותר.

והשי״ת הוא נאמן שיקיים הבטחותיו שמבטיח בתורתנו הק׳ עבור פעולות כאלו.

ובפרט — יעזור לו השי״ת, שיוכל לבשר בשורות טובות אודות בתם . . . תחי׳, ממילוי משאלות לבבה לטובה. בטח שומרת היא על טהרת המשפחה, שאז הקב״ה מברך בילדים בריאים לאריכות ימים ושנים טובות.

מצו״ב העתק מכתבי כללי לנשים, שודאי ימסור אותו לבתו תחי׳.

בברכת הצלחה,

מ. שניאורסאהן

ח׳לב

[כרך כא עמוד ערה]

ב״ה, כ׳ תשרי, תשט״ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מערב יום הכיפורים, העיקר חסר, והוא אודות קביעות עתים שלך בלימוד תורת החסידות, ועל פי פסק רז״ל לא המדרש עיקר אלא המעשה, לקיים את ההדרכות וההנהגות של תורת החסידות, וכמובן מאליו שמירת שלשת השיעורים השוים לכל נפש בחומש תהלים ותניא, וכל אחד לפי אפשרויותיו מוכרח להוסיף בזה ובפרט אלו שעדיין אין להם את דאגות הפרנסה ויכולים להמצא באהלה של תורה.

ואודות הענין שאתה כותב, יש להפסיק מלחשוב על כך לגמרי, ואם היצר הרע בא במחשבות כאלו אין להכנס עמו במלחמה, אלא להתחיל לחשוב או ללמוד בתורתנו הקדושה, ואפילו מעט אור דוחה הרבה חושך.

והשי״ת יעזור לך, שסוף כל סוף, תעשה חסיד ותתחיל לציית.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א

מזכיר

ח׳מג

[כרך כא עמוד רפו]

ב״ה, ו׳ שבט, תשט״ו
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ מו״ה שלמה שי׳

שלום וברכה!

במענה למכתבו מב׳ שבט:

תקותי שלעת קבלת מכתבי זה, הוטב מצב בריאותה של בתו מלכה שתליט״א ויבשרני על כך.

ויהי רצון, שתמיד כל הימים יבשר רק טוב הן בגשמיות והן ברוחניות.

תקותי שביו"ד שבט הבא, יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אנ"ש יתוועדו, וכמובן מאליו זה יוסיף להתעוררות לתורה ומצות בכלל, ולתורת החסידות הדרכותי' ומנהגי' בפרט.

והשי"ת יצליח כל אחד מאתנו בתוך כלל ישראל להגשים ההתעוררות בחיי היום יום, ומתוך הרחבת הדעת ובריאות הנכונה נעבוד את השם יתברך כמבואר בשולחן ערוך אורח חיים סי' רל"א, בכל דרכיך.

בחבילה נפרדת נשלח לו קובץ ליובאוויטש האחרון שיצא לאור, בתקוה שימצא שם ענינים שיוכל לנצל גם לזכות בהם את הרבים, וזכות הרבים תלוי בו.

בברכה לבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

ח'עב
[כרך כא עמוד שטז]

ב"ה, כ"א מ"ח, תשט"ז
ברוקלין.

הוו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ בעל מדות וכו'
מו"ה שלמה שי'

שלום וברכה!

לאחר הפסק ארוך, שמחתי לקבל מכתבו מט"ו חשון, ותקותי שניצל את ימי חודש תשרי לחיזוק היהדות בסביבתו, שכן ימי חודש תשרי הם ימי התעוררות, שאז קל יותר לגלות את נקודת היהדות מחביונה לגילוי — אף שגם כל השנה צריך לעשות גם בזה.

וזכות הדבר תמשיך תוספת ברכה והצלחה בעניניו הפרטים, גם בענינים הגשמיים.

מצו"ב הקובץ ליובאוויטש, שחלק מתוכנו יוכל לנצל גם למטרה הנזכרת לעיל.

תודה לא־ל על הבשורה הטובה אודות מצב זוגתו תחי׳. ויהי רצון שתמיד כל הימים יבשר רק טוב בנוגע לעצמו לבני ביתו וכל הסביבה.

בברכת הצלחה ולבשורות טובות בכל האמור.

מ. שניאורסאהן

ח׳עח
[כרך כא עמוד שכא]

ב״ה, כ״ג כסלו, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

שמחתי לקבל את מכתבך, בו אתה כותב אודות סדרי הלימוד הן בנגלה והן בחסידות. ובטח אתה מקיים את פסק תורתנו הק׳ שמעלין בקודש, וכשעושים בזה ומתייגעים על זה, מקויים הפסק, יגעת ומצאת.

ובטח חקוקה אצלך הנקודה, אשר הנסיעה למונטריאול היא כדי להיות דוגמא חי׳, כיצד תלמיד תומכי תמימים צריך להיות, והדוגמא צריכה להיות לא רק בזמן הלימוד והתפלה ושמירת סדרי הישיבה בדיוק, אלא גם לשמש בתור סמל ודוגמא חי׳ כיצד יש להתנהג בזמנים שבין סדרי הלימוד והתפלה, כמבואר בחסידות [...] עבד כפי שהוא משרת את אדונו, גם כאשר האדון אינו אלא בשר ודם, ועל אחת כמה וכמה פעמים ככה כאשר האדון זה מלך מלכי המלכים הקב״ה, שהעבדות צריכה להיות ניכרת כל היום [גם] באכילה ובשינה.

ועל כל זה נאמר פסק רז״ל, יגעת ומצאת, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בברכה להצלחה בתלמוד תורה ביראת שמים לקיום המצות בהידור ועבודת התפלה ביחוד.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א

ח'עט
[כרך כא עמוד שכב]

ב"ה, כ"ד כסלו, תשט"ז
ברוקלין.

הוו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ בעל מדות וכו'
מו"ה אברהם שי'

שלום וברכה!

במענה למכתביו מט"ז כסלו והקודמים לו.

נהנה אני ממה שהתחיל להיות נוכח בעת האסיפות, ובודאי גם להבא ינהג כזה ויכתוב אח"כ בפרטיות, וכל המפרט יותר ה"ז משובח.

במה שכותב אודות ההתפטרות, שזה מתפטר וזה מתפטר וכו' — הנה צריך הי' להסביר להמתפטרים, שאין מה להתפטר מהעבודה אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, שכן, סוף כל סוף אפשר לקבל את ההתפטרות, ואז ח"ו נשארים בחוץ.

גם הי' נחוץ להבהיר, אחת ולתמיד, שאלו המתפטרים כלפי פנים — מתפטרים ג"כ כלפי חוץ, ואין להם הרשות לדבר בשם המוסדות והענינים כאילו שהיו במצבם קודם שהתפטרו. ודי כבר לשחק ולהנהיג פוליטיקות עם חמי כ"ק אדמו"ר . .

והשם יתברך יזכהו ויצליחהו לומר להם זאת, ודוקא בדרכי נועם, ושיפעול הדבר על השומעים . .

ובהגיענו כעת לימי החנוכה, שהדין בהם שמוסיף והולך ומאירים אפילו על פתח ביתו מבחוץ, יהי' אור ומאור החסידות מוסיף והולך בכל מוסדות חב"ד — שבכל מקום . . . עד שנזכה לקיום היעוד דלילה כיום יאיר.

בברכת הצלחה בכל האמור. המחכה לבשורות טובות.

נתעכב השילוח וז"ע נתקבל מכתבו מיום כ"ה כסלו. ולפלא שמקצר כ"כ ע"ד ההתוועדויות דיט"כ במקומות השונים. והלואי שעכ"פ יזרז אחרים שהם יכתבו עד"ז ובפרטיות הדרושה.

ח׳פד
[כרך כא עמוד שכח]

ב״ה, י״ג טבת, תשט״ז
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה למכתבה מה׳ חנוכה, בו כותבת שיבארו לה בדיוק מהי אחדות.

תפקיד דורנו בכלל, מבלי הבט על כך שדורשים ללמוד ענינים עמוקים בתורה בכלל ובתורת החסידות בפרט, אך העבודה העיקרית היא לפעול בעצמו ולהשפיע על הסביבה בדברים הכי פשוטים ובחיי היום יום.

ובנוגע לאנשי . . . בכלל, כוונת האחדות היא ההיפך ממחלוקת, וההשתדלות באהבת הזולת גם כשזה צריך לעלות לו משהו. שלא לדבר אודות לא לגעת בשל חבירו, וכאמור, כוונתי כאן היא גם לענינים פשוטים מאוד, שבהם יש להתחיל, ואחר כך להתעלות למעלה מעלה.

בתור אחת שנמצאת ב . . . רואה היא סכסוכים המתנהלים בין אחד לשני, הן בנוגע . . . וכדומה, שאין רצוני להאריך בענין כואב (והביטוי הוא רק כדי לבטא את הרגשות בזה). מובן מאליו, ואיש לא יחשדני בזה, שאני רוצה לחפש חסרונות ביהודים בכלל ו . . . בפרט ואנשי . . . בפרטי פרטיות.

אבל כשמתבוננים במצב כולכם . . . ורואים את ההצלחה שנותנים מלמעלה, שמקבלים סיוע מכאלו שכלל לא ציפו, וסיוע כזה שכלל לא שיערו, ולאידך כשרואים איך המצב הוא בפועל, ומסתירים את הסיבה לזה, בכך הרי לא עושים טוב אלא אדרבה, כאשר חולה מעונין להרפא, הדרך איננה לרמות את עצמו ולשכנע את עצמו, ובודאי כאשר המחלה בולטת, לעשות עצמו כאילו אינו רואה, וכפי שידוע הכלל שגילוי המצב הוא כבר חלק גדול מהרפואה עבור החולה.

הנני כותב כל זה בביטויים כלליים, ללא הדגשת פרטי האירועים, כי אין זה עניני לכתוב לאחד אודות השני בענינים לא טובים, היכן שאינו נחוץ בהכרח לטובתו, ובמקרה זה, זה ודאי לא נחוץ, כי אלו הנמצאים במקום, יודעים בדיוק את המצב כפי שהוא

במקום, ולא חסר יותר מאשר הרצון והמרץ המתאימים כדי לתקן את הדבר, שאז, תוך זמן קצר, הי׳ מתחלף המצב של . . . והאנשים ב . . . והמוסדות הקיימים שם היו לשם ותפארת.

והשי״ת יעזור לה ולבעלה שיחיו בפרנסה בהרחבה ובהרחבת הדעת.

הנני מקוה שגם היא וגם האחרים שתראה להם את המכתב, יקבלו את מכתבי לא כמוסר וטענה, אלא כשהשתדלות שוב ושוב, למסור לאלו היכולים לתקן את המצב . . . את מבטי על המצב כפי שהוא באמת.

והשי״ת יצליחם לבשר טוב בכל האמור לעיל ומהפעולות הטובות בחיי היום יום . .

בברכה.

ח׳צ

[כרך כא עמוד שלה]

ב״ה, כ׳ שבט, תשט״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ בעל מדות וכו׳ מו״ה אלחנן שי׳ הכהן

שלום וברכה!

שמחתי לקבל את מכתבו מט״ו שבט ראש השנה לאילנות, וידוע המובא בהרבה ספרי דרוש אודות רוח ההתעוררות של יום זה, המיוסד על לשון הפסוק, כי האדם עץ השדה, וכשנוספת בריאות ברוחניות אצל האדם נוספת ממילא גם בריאות בגשמיות, שכן ישראל הם גוי אחד בארץ, ובכל מקום מיישמים הם את הרעיון של אחד, שבזה נכללת ההתאחדות הכללית של הגשמיות עם הרוחניות, הגוף והנשמה.

שזהו גם אחד הביאורים של שיטת הבעל שם טוב, לעבוד את השם יתברך בשמחה עם הגוף, לא ע״י עינוי הגוף, אלא דוקא ע״י הסיוע של הגוף.

ורואים זאת אפילו בעיני בשר, שכאשר הגוף בריא — מובן מאליו באופן היהדות ע״י מאכלים כשרים וכו׳ — אין הוא מפריע

ללמוד תורה ולקיים מצות אם רק רוצים לעשות זאת.

ולפי מאמר רז״ל הידוע, ע״י עשיית השלום בין הגוף והנשמה, ובנשמה עצמה בין נפש האלקית ונפש הבהמית, מעוררים וממשיכים גם את השלום סביבו, בסביבה הקרובה ובסביבה הרחוקה וע״י זה גם את השלום בעולם.

שזו גם הכנה לשלום הכללי, על הזמן שעליו אמר ישעי׳ הנביא, לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה (ישעי׳ ב׳ ד׳) . .

בברכה.

ח׳קב
[כרך כא עמוד שמו]

ב״ה, כ״ה סיון, תשט״ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבך מכ״ב סיון בו אתה כותב אודות מקום לימודך בזמן החדש, והעיקר שעד עתה לא הוכחת חשק מתאים ללמוד ואתה מבקש ברכה,

אבל זה מובן מעצמו שבבקשת ברכה בלבד לא יוצאים ידי חובה, אלא מוכרחים להתאמץ ללמוד כפי שצריך, ולא רק ביום קבלת מכתב זה ולמחרת, אלא גם זמן ארוך הרבה יותר, וכאשר עושים זאת במשך זמן מסוים אחר כך כבר לא צריך להגיע למאמץ ומקבלים יותר ויותר חשק ללימודים.

וראוי שתתייעץ עם הרב . . . שי׳ אודות זה ושאר שאלותיך, ולספר לו כל מה שכתבת לי, וכיון שהוא רואה אותך תמיד, הוא יוכל מן הסתם לסייע לך בענינים אלו. והשי״ת יצליחך.

הנני מקוה שאתה שומר את שיעור התהלים כפי שהתהלים נחלק לימי החודש וגם להבא תעשה כן.

בברכה.

ח׳קכ
[כרך כא עמוד שסב]

ב״ה, כ״א אייר, תשי״ז
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה שלמה שי׳

שלום וברכה!

במענה למכתבו מט״ז אייר והקודמו, הרה״ח אי״א עוסק בצ״צ הרחמ״א שי׳ חדקוב כבר מסר את דעתי, שאם הידיעה ע״י הרב ספקטור שי׳ היא ודאית, להתקדם בזה עד אלף לישי״ט, ונימוקי, מכיון שבינתיים יעברו שני חודשים, הרי בזמנינו קשה לדעת כיצד זה יראה לאחר זמן זה — אפילו לאלו המעודכנים היטב.

ובכלל כפי ששמעתי פעם אימרה טובה מסוחר, שלעסק כזה שבו הראש לא משחק תפקיד — לא כדאי לרדוף אחריו. שזהו בענינים הקשורים עם הבורסה בכלל, ובפרט בזמנינו, לא הכל מיוסד על חישובים אמיתיים וחשבונות יציבים.

לשאלה אודות גמילות חסד, — למרבה הצער הסוחרים כאן כל כך דחוקים, שאודות גמ״ח ובפרט במדינה אחרת, לא אוחזים בזה.

והשם יתברך יעזור לו בהרחבת הפרנסה באופן הולך וגדל, המביא אתו הרחבת הדעת, שאז יש את כל הנחוץ לעשות בעניני תורה ומצות כדרוש.

והשם יתברך יעזור שיבשר בשורות טובות בכל האמור לעיל מתוך בריאות הנכונה שלו ושל כל בני ביתו שיחיו.

בברכה.

מ. שניאורסאהן

ח׳קכז
[כרך כא עמוד שסט]

ב״ה, ה׳ אלול, תשי״ז
ברוקלין.

מר נתן נטע שי׳

שלום וברכה!

במענה למכתבו, בו כותב אודות ההשתדלות לחיזוק הישיבה הק׳ תו״ת בלוד, ולחיזוק כפר חב״ד.

השי״ת יעזור, שההשתדלות תהי׳ בהצלחה גדולה, שזהו העונג הכי גדול למשתדל שהוא רואה פירות טובים מהמאמץ שלו, וזה יוסיף בברכות מהשי״ת במה שנחוץ, ובכלל זה שלאריכות ימים ושנים טובות יוכל לעסוק בענינים האמורים באופן גדל והולך, ע״פ הוראת תורתינו הק׳ מעלין בקדש.

מובן מאליו, שדבר נכון הוא להודיע אודות האמור, כי כאשר גורמים נחת ליהודי, אפילו כזה הנמצא מעבר לים, הרי זה קיום המצוה דואהבת לרעך, ובפרט כשרואים במוחש שזה שיודעים שיכתבו לעוד מישהו על הפעולות הטובות, דבר זה עצמו מחזק את הפעולות ומוסיפים בהן, וכנראה במוחש.

בטח יודע מהתקנה לומר את שיעור תהלים החודשי כפי שהתהלים נחלק לימי החודש, כל יום אחרי התפילה בבוקר, ובכל אופן יעשה כן מכאן והלאה.

בברכת כתיבה וחתימה טובה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א

מזכיר

ח׳קלו
[כרך כא עמוד שעח]

ב״ה, י״ד מ״ח, תשי״ח
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה ברוך שי׳

שלום וברכה!

מכתבו נתקבל בזמנו, ואשרתי את קבלתו גם במכתב איחולים לשנה טובה, בשבועות של חודש תשרי והראשונים אחריו, אפשרי באופן כללי לענות רק על המכתבים הללו שנוגעים למעשה בפועל, ולכן נדחה המענה על טענותיו בנוגע למצב היהדות בארצות הברית, לקצת יותר מאוחר, כי למרבה הצער אין נוגע כל כך לפועל כעת.

מענה כללי הוא, שכל הטענות לא משחררות אף אחד שיכול לעשות, ויתירה מזו, שמה שפלוני אינו עושה את מה שעליו לעשות או שאינו עושה במלוא המדה, לא מצדיק לחקות אותו, ואפשר שאדרבה, כיון שהלה אינו עושה ואני רואה זאת, הרי זו הוכחה שעלי לעשות בזה גם את חלקו, כיון שאני יכול לעשות בזה. מובן אין הכונה רק אליו, אלא גם אלי ובתוך כלל ישראל, ומאידך, גם הוא בכלל זה.

מה שכותב בסיום מכתבו שהוא יגע, כבר כתבתי לאחד שלא כעת הוא הזמן לכך. זה טוב בזמנים רגועים: הולכים לטייל, קוראים עתונים, אז אפשר להרשות לעצמו להתייגע ולא לעשות, אבל במדינה כזו, כאמריקה, שם נמצא קיבוץ היהודים הגדול ביותר, אין זמן לכך, להיות יגע, ועל השאלה היכן לוקחים כחות, המענה, שכל הדברים שהשם יתברך ציוה לעשות, הוא נותן את הכחות לכך, ההבדל הוא רק בסדר הדברים: פעם הכחות באים קודם ואחר כך הפעולות, ולפעמים העבודה צריכה לבוא והכחות נראים אחר כך, והטרחה לחשוב מה יבוא קודם לא כדאית, ויש לנצל את הזמן, כדי **להשקיע** עצמו בעבודה או בהמשכת העבודה בכחות נוספים, ואז נמצאים בו יותר כחות מכפי ששיער מראש, כמבואר במכתבי הכללי לראש השנה.

שמחתי שארגנו אצלו סעודת מלכא משיחא, והשי״ת יעזור שבקרוב ממש יערכו איתו יחד מסיבות כאלה וכדומה.

בברכה לבשו״ט.

ח׳קנד
[כרך כא עמוד שצז]

ב״ה, ה׳ אייר תשי״ח
ברוקלין

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ
בעל מדות מו״ה שלמה שי׳

שלום וברכה!

הריני מאשר את קבלת מכתבו מר״ח אייר, בו כותב גם אודות זוגתו תחי׳ מרת פיילע, ובעת רצון יזכירו אותה עוד פעם על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, להטבת הבריאות בקרוב ממש, ושיהי׳ לו, יחד אתה, לאורך ימים ושנים רוב נחת, נחת יהודי, מהילדים והנכדים שיחיו.

ובפרט לפי כתבו אודות יחוסו, שפרטים רבים היו עבורי חדשות נעימות, שיעמוד לזכותו בכל האמור לעיל, וכפי שגם ידועה הודעת חז״ל, זרוק חוטרא לאוירא אעיקרא קאי [=זרוק מקל לאויר, למקורו יחזור], ובפרט בנוגע לחמימות וחיות חסידית, שהוריהם קבלו מרבותינו נשיאינו מייסדי תורת חסידות חב״ד — הרי ידוע שדברי צדיקים ופעולותיהם קיימים לעד ופועלים פעולתם כפשוטו ממש — בחיי היום יום, ובטח פעולות אלו יוסיפו עוד יותר בברכות מהשי״ת בכל האמור לעיל.

המצפה לבשורות טובות וחותם בברכה בגשמיות ורוחניות

מ. שניאורסאהן

התקבל לא מכבר מכתבו מהטבת מצב בריאותה. ות״ח ת״ח. גם — עבור התמונה של הנכדות תחיינה לאורך ימים ושנים טובות.

ח׳קעד

[כרך כא עמוד תטז]

ב״ה, ערב שבת קודש בא, ה׳תשי״ט
ברוקלין, נ.י.

למסיבה השנתית של אגודת הנשים
מברונזוויל ואיסט ניו יורק לטובת ישיבות ליובאוויטש,
תומכי־תמימים

ברכה ושלום!

במענה להודעתן, אשר ביום שלישי הבא, י״א שבט הבע״ל, תתקיים המסיבה השנתית שלהן לטובת הישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש.

הנני שולח את איחולי וברכתי להנהלה ולחברות, כמו גם לכל המשתתפים והאורחים — שליט״א — שהמסיבה תהי׳ בהצלחה במובן הגשמי כמו גם במובן הרוחני —

במובן הגשמי — ליצור את הסיוע המצופה עבור הישיבות ולחזק את עבודתן בזה.

במובן הרוחני — בהכירן את גודל הזכות להיות פעילות למען מטרה כה קדושה, ליצור אצל כל אחת מהן קשר חזק לרוחה של ליובאוויטש, ובחום ואור חסידותיים, להחדיר כמה שיותר מרוח זו, הרוח של אהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל בביתן ובסביבתן.

ומכיון שהמסיבה מתקיימת למחרת יום (השנה) ההילולא של כ״ק מו״ח אדמו״ר, מייסד הישיבות כאן באמריקה, שכל אחד וכל אחת הרי יודעים שדברי צדיקים וברכותיהם קיימים לעד —

תעמודנה ברכות בעל ההילולא לכל אחד ואחת עם המשפחה שליט״א — בכלל ובפרט.

בברכה להצלחה בכל המצטרך בגשמיות וברוחניות.

ח׳קצ
[כרך כא עמוד תלג]

ב״ה, ח״י אייר, תשי״ט
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ רב פעלים ובעל מדות מו״ה שלמה שי׳

שלום וברכה!

הריני מאשר את קבלת מכתבו מז׳ אייר עם הבשורות הטובות,

א) הגדלת מספר התלמידים שי׳ בבית ליובאוויטש וגם ההתארגנות של המנין.

ויהי רצון, שיקויים בזה, שכר מצוה מצוה, שיתוסף עוד ועוד, כלומר — הוספה בכמות, מספר גדול יותר של תלמידים־ות, וגם באיכות, רמת הלימודים, וההשפעה שהלימוד צריך להביא, במעשה בפועל, וכמאמר גדול תלמוד שמביא לידי מעשה.

ב) מהטבת מצב הבריאות של זוגתו שתליט״א, ויהי רצון, אשר מתאים לפתגם רבותינו נשיאינו, הדבר ילך מטוב ליותר טוב, והרי ידוע הפסק דין, היות הגוף בריא ושלם מדרכי השם הוא (רמב״ם הלכות דיעות ריש פרק ד׳).

ג) ואחרון אחרון חביב, שבתו שתליט״א נמצאת במצבים שונים, והשי״ת ימלא ימי הריונה כשורה, ובנקל, ותלד זחו״ק בעתה ובזמנה כשורה ובקל.

וכיוון שנמצאים אנו ביום המאיר דל״ג בעומר, שהחידוש של יום זה הוא, להביא ולהוריד את הסתים ופנימיות בגליא (העמוק ביותר — בגילוי), שכך גם הטוב שהקב״ה נותן לכאו״א בתוך כלל ישראל, ירד בגלוי למטה מעשרה טפחים.

וזכות ההתעסקות שלו בהפצת המעינות במדינתם, ובפרט בבית ליובאוויטש, תעמוד לו לתוספת ברכה והצלחה בכל האמור.

המצפה לבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

ח׳קצז

[כרך כא עמוד תמ]

ב״ה, א׳ אלול, תשי״ט
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ בעל מדות ורב פעלים עוסק בצ״צ מו״ה שלמה שי׳

שלום וברכה!

בשמחה קבלתי את מכתבו מערב ראש חודש אלול הוא חודש הרחמים, בו כותב את הבשורה הטובה, אשר בשבת הבאה פ׳ שופטים, יהי׳ בן שישים.

השם יתברך יעזור, שלאריכות ימים ושנים טובות יבשר בשורות טובות בנוגע לעצמו ובנוגע לכל אחד מבני משפחתו שי׳, בשורות טובות בענינים הגשמיים וגם בשורות טובות בענינים הרוחניים,

ידוע פתגם הבעל שם טוב, על הפסוק כי תראה חמור וגו׳ עזוב תעזוב עמו, שגם בענינים גשמיים אפשר וצריך לעבוד את השם יתברך. ועבודת השם צריכה להיות דוקא בשמחה, ובטוב לבב (ראה רמב״ם סוף הלכות לולב, ובספר התניא במקומות רבים, כמצויין בתוכן ענינים בסופו).

ובפרט שההשגחה העליונה הצליחה וזיכתה אותו בהשתדלות ועבודה לחזק ולהרחיב את ״בית ליובאוויטש״ אשר בק״ק לונדון, שודאי, כבכל הדברים הטובים, ילך מחיל אל חיל ומעלין בקודש, יוסיף זה עוד יותר בברכות מהשם יתברך והצלחתו, לו ולכל או״א מהמשפחה,

ובזה כמובן וגם פשוט הברכה שבפרק התהלים שיתחיל לומר: שנותיו כמו דור ודור וגו׳ כן אזמרה שמך לעד וגו׳.

בברכה לבשו״ט בכל הנ״ל ולכתיבה וחתימה טובה לו ולכל או״א מבני ביתו שיחיו בגו״ר,

מ. שניאורסאהן

ח׳קצט
[כרך כא עמוד תמב]

ב״ה, י״ז אלול, תשי״ט
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ רב פעלים מו״ה שלמה שי׳

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מי״ב אלול, עם הבשורות הטובות אודות הימים שעברו, התועדות שמחה, קבלת פנים בביתו ואח״כ החתונה.

ויהי רצון, שתמיד כל הימים יוכל לבשר בשורות טובות שמחות, מתוך מנוחה שמחה וטוב לבב, בענינים הכלליים וגם בענינים הפרטיים, שהא בהא תליא, ושבשני השטחים זה הולך מחיל אל חיל מוסיף והולך מוסיף ואור.

והחיזוק בזה יתחיל תיכף ומיד, שכן אנו נמצאים ביומין זכאין דחודש אלול, ובפרשת אתם נצבים היום כולכם, כפי שרבנו הזקן מדייק ומבאר בלקוטי תורה בתחילת הפרשה, להיות לאחדים כאחד וכו׳ ונעשים רשות היחיד ליחודו ית׳, שזה ממשיך אח״כ את הברכות מהשם יתברך בכל הענינים, כפי שאנו אומרים שלש פעמים בכל יום, ברכנו אבינו (כאשר) כולנו כאחד וכו׳. וכמבואר בספר התניא פרק ל״ב.

בברכת הצלחה בכל הנ״ל ולבשו״ט ולכתיבה וחתימה טובה,

מ. שניאורסאהן

ח'רד

[כרך כא עמוד תמו]

ב"ה, כ"ב מ"ח, תש"כ
ברוקלין.

מר אליעזר דניאל שי'

שלום וברכה!

הריני מאשר את קבלת מכתבו מי"ג חשון, שתוכנו נמסר ללשכתנו בפריז, שם מתרכזים כל הענינים הקשורים לפעילות באירופה, כולל גם יסוד והנהלת ישיבות וחינוך בכלל.

במה שכותב אודות המבחנים בהנהלת חשבונות שעליו לעבור,

בעת רצון יזכירו אותו על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע להצלחה בזה, ומובן מאליו שהחלטתו האיתנה להוסיף בעניני תורה ומצות בחיי היום יום, זו היא הדרך והכלי לקבל את הברכות מהשם יתברך, וככל שמוסיפים יותר כך ניתוסף יותר בברכות מהשם יתברך.

במה שכותב אודות ביקור בישיבה של ליובאוויטש בקיץ וגם אודות הבחור שלמרבה הצער, אינו מתנהג כראוי לאחרונה, ואולי גם הוא ירצה לבקר בחודשי הקיץ בישיבה,

עליו להתקשר לישיבה היכן שהוא הי', היינו הישיבה בלוד, שע"ז יהי' יותר קל לבחור שכותב אודותו, להתרגל שם.

בטח קיבל בעתו את המענה שלי על מכתבו הקודם.

בברכה לבשורות טובות,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

א. קווינט
מזכיר

ח׳רז
[כרך כא עמוד תנא]

ב״ה, כ׳ כסלו, תש״כ
ברוקלין.

האברך עזרא שי׳

שלום וברכה!

במענה למכתבך, בו אתה כותב אודות לימוד תניא עם בחורים.

ישנו הבדל בין ההנהגה של זה הלומד אתם וההשתדלות שלו בזה, ובין ההנהגה של הבחורים עצמם.

ומובן, שאת הבחורים שיהי׳ להם רצון ללמוד תניא, לא ידחו ח״ו.

והשם יתברך יעזור, כיון שהרי נמצאים בעקבתא דמשיחא ממש, וכפי שכותב הבעל שם טוב הקדוש באגרת הקודש שלו שנדפסה בספר פורת יוסף, לפני יותר ממאה שנה, שמתי קאתי מר, מלכא משיחא, לכשיפוצו מעינותיך (הבעל שם טוב) חוצה.

שזה ישמע ויקלט זה כדבעי, וזה יביא הוספה בהפצת המעינות ויקרב את הגאולה על ידי משיח צדקנו.

בברכה לבשורות טובות.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א,

א. קווינט
מזכיר

נ״ב. בטח שומר אתה על השיעורים של חת״ת (חומש תהלים תניא) הידועים.

ח׳רלד
[כרך כב עמוד יז]

ב״ה, ז׳ חשון, תשכ״ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה למכתבה מערב ראש חודש חשון בו כותבת אודות הצעת נישואין שהיתה לה מאחד, והוא בן יותר מארבעים.

כפי הנראה ממכתבה, פער השנים ממנה גדול מדי, וצריך גם לברר מהי הסיבה שהלה לא השתדך עד עתה, כי לפני שעושים משהו בזה יש לדעת את הסיבה בבירור, וגם להתבונן בפער השנים שמביע הרבה, ובעיר שבה הלה נמצא בטח יש לה ידידים שתקותי שיוכלו לסייע לה בזה.

לכתבה אודות פרנסה, שמנהלת עסק, אך אינה מרוצה ממנו לגמרי,

בכלל, לא רצוי בזמננו לעזוב ענין של פרנסה מסודר שכבר יש בו נסיון והוא כבר מנוהל, כל זמן שאין דבר יציב להחליף אליו, שלא קל למצוא בזמננו, כאשר תנאים רבים משתנים מיום ליום ומשבוע לשבוע.

גם דבר זה של החלפת עסק, אינו מעלה לשידוך שודאי עוקבים או מתעניינים, וזה עושה רושם טוב כאשר עסק ממשיך שנים רבות, מאשר שעוזבים עסק ישן ומתעסקים בדבר חדש.

והעיקר כפי תחילת מכתבה, חשוב ביותר שההנהגה היום־יומית תהי׳ מתאימה להוראות תורתנו תורת חיים ושמירת מצותי׳ עליהם נאמר, וחי בהם, שזה נחוץ בכל הזמנים ובכל מקום, ובפרט כשנמצאים במצב שבו זקוקים לברכה והצלחה מיוחדת מהשם יתברך לפתור שאלה כל כך חשובה, כשאלתה כעת.

דבר נכון שבכל בוקר מימות החול תתן כמה מטבעות לצדקה, — כמובן שיהא בלי נדר —

בברכה לבשורות בכל האמור.

ח׳רסד
[כרך כב עמוד מו]

ב״ה, ח״י כסלו, תשכ״ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה למכתבה מי״א כסלו, בו כותבת על הקשיים במקומם עתה, והסברא לעזוב וכו׳,

ואף שמפני טעמים מובנים לא רציתי להזכיר את הנכתב מטה, אבל כיון שהיא העלתה זאת במכתבה, אין לי ברירה, ומוכרח להביע דעה בזה, כלומר:

אפילו אם הי׳ זה דבר נכון לעזוב את מקומם עתה, ההתישבות בעיר אודותה כותבת אינה מתאימה בשל חיזוק שלום הבית בכל המובנים. יש לחיות עם הבעל והילד שי׳ לא באותה עיר ובקרבה להורים שיחיו, ורואים במוחש שהדבר לא רצוי במקרים רבים מאד, ומפני טעמים רבים שאינם תלויים בה, במקרה שלה זה במידה עוד יותר גדולה.

לעצם הבעי׳, שיש לה קשיים במקומה הנוכחי, כשלוקחים בחשבון שהמוסד הוא עדיין חדש לפי ערך, אין פלא שנתקלים בקשיים, ובמילא זה משפיע על הנוחות שאלו שבמוסד זקוקים לה, אבל אין ספק, שכאשר היא ובעלה שי׳ יביטו על המוסד ועבודתם בו לא כעל דבר מאולץ וכפוי, או דבר שעושים לטובת המוסד או שאר סיבות, אלא שזוהי גם טובתם הם, יוכלו מהר ובנקל יותר להדבר עם אלו השייכים למוסד, ויוכלו לחלק את הענינים ביתר קלות.

ועוד ועיקר, וזוהי הנקודה המרכזית, כאשר תביט על המוסד כנ״ל, אין ספק שזה יתן את האפשרות לגדול הן בגשמיות והן ברוחניות, שבמקום אחר בקושי תהי׳ אפשרות דומה, ואחת הסיבות היא כאמור לעיל, שהמוסד עדיין חדש בעיר, ולעיר יש אפשרויות **רבות** בתחומים שונים, ובמרץ המתאים ובשמחה ובטוב לבב, תהי׳ להם בזה הצלחה מופלגה הן בגשמיות והן ברוחניות הן לטובת הפרט להם לעצמם והן לטובת הכלל.

הנכתב לעיל מיוסד על מבחנים דומים שהיו בערים אחרות, והתוצאה היתה כאמור לעיל, ולכן יתכן שנראה להם, ואולי גם

לאחרים, מבלי לדעת על המבחנים האחרים או רק בידיעה שטחית בלבד, שהענין אינו ברור כל כך, אבל המציאות היא כאמור לעיל.

כל הנכתב הוא רק מנקודת מבט שכלית וחשבונות ע"פ טבע.

אך לא פחות חשוב, ואולי עוד יותר, להתבונן באמת, שזוהי עבודה במוסד של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל, שעל שמו הוא נקרא, וכאשר העבודה ונעשה במסירה ונתינה וטוב לבב, זה יוסיף בהתעוררות רחמים רבים של בעל הציון הק' שבו יוזכרו לתוספת ברכה והצלחה בכל ענייניהם הן הכלליים והן הפרטים.

בברכה לבשו"ט בכל האמור, ואנו הרי עומדים בערב י"ט כסלו, גם לבשו"ט אודות י"ט כסלו וחנוכה הבע"ל.

ח'רסה

[כרך כב עמוד מח]

ב"ה, ח"י כסלו, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

הריני מאשר את קבלת מכתבו מיום ד' בו כותב אודות קביעות עתים לתורה שיש לו לעצמו, וגם לימוד ברבים וכו' ומסיים אודות הקשיים בלימוד תניא.

ומובנת הפליאה והתמי', שעל אף שביכלתו ללמוד את השיעורים שמזכיר במכתבו נתקל בקשיים האמורים בלימוד תניא, יתכן שרק סדר הלימוד בקדימה ואיחור אינו באופן המתאים,

במקרה זה, האופן הנכון הוא ללמוד תחילה את חלק ג' של התניא, אגרת התשובה, אחר כך את החלק השני, שער היחוד והאמונה, ורק אחר כך את חלק א' של תניא,

גם טוב בהתחלת הלימוד, שתהי' קביעות ללמוד את קונטרס ומעין (לכ"ק אדמו"ר — מוהרש"ב — נ"ע) שבטח נמצא אצל אנ"ש במחנם הט',

והרי כעת היא עת סגולה לענינים אלו, בעמדנו ערב י"ט כסלו יום הבשורה וחג הגאולה.

בברכה לבשו"ט בכל האמור ובברכת חג הגאולה.

להעתיקו ביאור בפירש״י ר״פ תולדות: ואי״ת יצחק — ״יעקב ועשו האמורים בפרשה״ וקשה מאי קמ״ל. ומבארים דתולדות יצחק — מוכיחים אשר (כהמשך הפסוק) אברהם הוליד את יצחק, דהרי ממזר לא מוליד.

צע״ג בביאור זה — דלפיו דברי רש״י מיותרים לגמרי.

וע״פ פשט יש לפרשם — דכל פירש״י בר״פ הנ״ל הוא המשך אחד: א״ת יצחק (הרי הכוונה ל)יעקב ועשו האמורים בפרשה (וא״כ יוקשה המשך הכתוב) אברהם הוליד את יצחק (שאין לזה כל שייכות בסיפור ענין יעקב ועשו, והתירוץ) ע״י שכתב כו׳ וק״ל.

ח׳עדר

[כרך כב עמוד נו]

ב״ה, נר א׳ דחנוכה, ה׳תשכ״ב
ברוקלין, נ.י.

אל קהל עדת ישורון חובבי ומוקירי תורה ומצוה
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

בהכנסנו לימים המאירים של חנוכה, כעת זמן מתאים להתבונן היכן אוחזים בענין הפצת האור של **נר מצוה ותורה אור** בחיי היום יום, הן על **פתח ביתו** — הפרטי, הן **מבחוץ**. שזוהי בעצם המשמעות ה׳מעשית׳ של חנוכה **ונר חנוכה**.

ואפילו כאשר אפשר להיות מרוצים במובנים רבים מההישגים בימים ושנים שעברו, הרי זה ודאי לא מספיק, כי נר חנוכה מלמד אותנו שצריך להיות **מוסיף והולך מוסיף ואור**, שיש להפיץ ולחזק את כל ענייני תורה וקדושה **במידה הולכת וגדלה**, בדיוק כפי שאנו מדליקים את נרות החנוכה במספר הולך וגדל בכל לילה של החנוכה.

וגם אם ישנם קשיים, הרי חנוכה דורש מיהודי **מסירות־נפש**, אף שמסירות־הנפש הנדרשת כיום בכזו מדינה כאמריקה רחוקה למדי ממסירות־הנפש שנדרשה ממתתיהו ובניו, ורחוקה למדי גם ממסירות־הנפש שיהודים מפגינים כיום במדינות מסוימות שיהודים ויהדות נרדפים ונדכאים, רחמנא ליצלן. אך אין הכוונה שהסכנה של **להשכיחם תורתך** קטנה יותר ופחות מציאותית במדינות החפשיות

מאשר במדינות המשעבדות. הסכנה של "התבוללות חפשית" היא במובנים רבים רצינית יותר מהסכנה של "התבוללות כפויה".

האמצעי לעצור ולדחות את הסכנה הזו היא להגדיל ולהפיץ את **החינוך־הישיבתי**, החינוך **על טהרת הקדש** — "חנוך־ה'".

אין זו רק שאלה של הכנסת יותר ילדים לישיבות, אף כי כל ילד יהודי הוא **עולם מלא,** לעצמו. הכוונה היא גם שכל אחד מהם צריך להיות נר מאיר, להפיץ ולהאיר את כל הסביבה ביהדות תורתית. יש ב"ה נרות ופתילות; צריך רק להוסיף שלהבת.

וזה הי' תמיד התפקיד המרכזי של תלמידי ישיבות ליובאוויטש — **נרות להאיר**, נרות מאירים, נרות המאירים ומפיצים אור, ומדליקים תמיד נרות חדשים.

יחד עם זאת, חייבים גם בעלי־הבתים מצידם, **התומכי־תמימים**, תומכי וידידי ישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש, לתת וליצור את התמיכה הכספית הנחוצה במידה הולכת וגדלה.

הארוע השנתי של מרכז הישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש, נותן אפשרות ליישם את תוכן חנוכה באופן מעשי. אפשרות זו משמעותה חובה ואחריות שאסור להחמיצו.

ההשתתפות בעבודת מרכז הישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש כל ימות השנה, ובפרט לרגל הארוע השנתי, במידה מוגדלת ומשגשגת, בהתאם לתוכן חנוכה, בטח תביא לכל אחד ואחת מהמשתתפים את ברכותיו של הקב"ה גם במידה מוגדלת ומשגשגת, בגשמיות וברוחניות, לעצמם ובני ביתם שיחיו.

בכבוד ובברכה ובברכת חנוכה

מ. שניאורסאהן

ח׳רעז
[כרך כב עמוד סא]

ב״ה, כ״ו כסלו, תשכ״ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה למכתבה מא׳ חנוכה, ושואלת עצה בקשר לכך שבעלה שי׳ רוצה להחליף את הדירה הנוכחית והיא מתנגדת לזה מפני כמה טעמים, וכו׳

לדעתי, לאחר שכבר אמרה לבעלה שי׳ את הטעמים שלא להחליף, אין לה להתערב בזה יותר, והעיקר לא לקחת ללב, כיצד הענין יתקדם ויסתיים, שהרי ככלות הכל אין אדם יודע מה יותר טוב, ולאחר שעשתה מה שתלוי בה, יש לסמוך על השם יתברך שזה יהי׳ לטובה שהרי השי״ת משגיח על כל אחד במה שנחוץ.

וכשם שבעבר הרי בדברים רבים יצא לפועל יותר טוב ממה שחשבו, שכך יהי׳ גם בזה.

בברכה לחנוכה שמח ולבשורות טובות.

ח׳רצב
[כרך כב עמוד עח]

ב״ה, ג׳ טבת, תשכ״ב
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ כו׳ מו״ה חיים זוסיא שי׳

שלום וברכה!

הריני מאשר את קבלת מכתבו מכ״ה כסלו ושלאחריו.

אנו נמצאים הרי ביום זאת חנוכה, שכמבואר בתורת החסידות, יש בזה שני פירושים. ו — לבאר בעבודה כפשוטה:

א) להמשיך מהכח העמוק ביותר שבנפש (עתיק שבנפש) שזהו כח התענוג, עד שזה ישפיע על מעשה בפועל, בהנהגה היום־יומית.

ב) להמשיך מהכח המנהיג של הכחות הפנימים (אריך שבנפש, כח הרצון שבנפש), שזה יחלחל בכל האדם ובכל חוויותיו.

כדי לפעול עד למעשה בפועל, שזה הרי כרוך בקשיים, מוכרחים לגלות כח עמוק יותר של הנפש האלקית, לעומת זאת כדי להבטיח את האדם עצמו ורגשותיו, אין צורך בכח כזה, כמו זה שצריך לתקשר עם העולם החיצוני.

ועל פי הפתגם הידוע, כל הגבוה גבוה ביותר יורד למטה מטה ביותר.

כפי שדובר בהתועדות שבת חנוכה, שבקיצור של המאמר (ברוך שעשה ניסים, פ״ד) מובא רק הפירוש הראשון, שזה מדגיש את העיקר והתכלית.

והרי זו כוונת הקיצור, שמביא רק ענינים שהם עיקר, ולא ביאורים והסברים.

והשי״ת יצליח, שכל אחד יקיים את ההוראות של זאת חנוכה, מתאים לביאור הנזכר לעיל של תורת החסידות, על כל השנה הבאה עלינו לטובה, להאיר את עצמו, ועל פתח ביתו, וגם מבחוץ, (אצל בני ביתו והקרובים וגם בעולם החיצוני).

בברכה לבשו״ט בכל האמור

מ. שניאורסאהן

ח׳רצה

[כרך כב עמוד פב]

[ד׳ טבת תשכ״ב]

בעונג קבלתי את הידיעה מהרב וו״ח אי״א עוסק בצרכי ציבור וכו׳ מוה״ר . . . שקיבל על עצמו לנדב סכום של $1000 למטרה כה נחוצה כמשלוח חבילות מסויימות לאחינו במדינות מסויימות בהן חיים יהודיים קשים במיוחד, כפי שהרב . . . בטח ביאר לו.

מצות הצדקה גדולה תמיד, כפי שחכמינו זכרונם לברכה אומרים, שמצות הצדקה שקולה כמצוות אחרות יחד. אפשר להבין, כמה גדולה צדקה כזו שבשבילה התנדב, שהיא הצלת נפשות לא רק במובן גשמי אלא גם במובן רוחני.

כיון שזה עתה חגגנו את החג המאיר חנוכה, כאשר הדלקנו את נרות החנוכה כל לילה במספר גדול יותר, יעזור השי״ת, שזכות הצדקה הגדולה שהתנדב תעמוד לזכותו ותכניס אור ושמחה ונחת בביתו ובמשפחתו, במידה גדלה והולכת, שיוכל גם להבא לעשות

צדקה ומעשים טובים במידה גדלה והולכת, בלב שמח ובבריאות טובה.

אזכירו בתפילה, וכן את שאר בני המשפחה, מתאים לפרטים שהרב . . . מסר לי, ואקוה לשמוע ממנו בשורות טובות תמיד.

ח׳שח

[כרך כב עמוד צח]

ב״ה, מוצאי שבת מברכין חדש שבט, אור כ״ד טבת, ה׳תשכ״ב
יום ההילולא של רבנו הזקן, ברוקלין, נ.י.

אל האסיפה השנתית השניה של אגודת נשים לטובת ישיבת תומכי־תמימים,
במונטריאול,

ה׳ עליהן תחיינה.

ברכה ושלום!

במענה להודעה אודות קביעות האסיפה השנתית השני׳ של אגודת הנשים שלכן ליום ד׳ חדש שבט הבע״ל.

השם יתברך יעזור שזה יהי׳ בהצלחה רבה, הן בכמות — מספר גדול של משתתפות — והן באיכות — תרומות גדולות ורבות —

ובטח לא יסתפקו בזה, ויוסיפו בזה, כהנה וכהנה.

שאם בכל תקופה ובכל מקום, הוראת תורתנו הק׳ להעלות בקדש על אחת כמה וכמה, בתקופתנו, ובמדינות אלו, שהדרישה מאוד גדולה.

וזה פשוט ומובן, שכאשר הנחיצות גדלה, נוסף גם בכחות ובאפשרויות, ובסיוע מלמעלה, שהרי טוב וישר ה׳,

ואנו נמצאים הרי ימים ספורים לפני יום השנה הילולא של כ״ק מו״ח אדמו״ר נשיא ישראל, שמסר נפשו למען הפצת יהדות תורה ומצות בכלל ותורת החסידות ועניני׳ בפרט, ושמעורר רחמים רבים להמשיך ברכה והצלחה בעבודתן לטובת ישיבת תומכי תמימים.

והשי״ת יעזור שיפעלו בזה מתוך שמחה וטוב לבב אמיתיים ופנימים.

בברכה לכל המשתתפות באסיפה, הן ומשפחותיהן שיחיו.

ח׳שטז

[כרך כב עמוד קו]

ב״ה, כ״ח טבת, תשכ״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבך מכ״ד טבת בו אתה כותב אודות הקשיים בישיבת תומכי־תמימים ב . . . ומה שההנהלה הורתה לך ולא רצית לציית.

מובן שאין זה נכון לעשות כן, וכפי שמבואר פעמים רבות בתורתנו תורת חיים, שתלמיד ישיבה ובפרט ישיבה חסידית, צריך לציית לראש הישיבה ולהנהלה, אפילו אם נראה לו אחרת, והוא לגמרי לא מבין, את הציווי שלהם,

וזה אינו פלא, כי היצר הרע, לא יבוא ליהודי לומר לו מיד בהתחלה, עשה היפך השולחן ערוך, שהרי לא ישמע לו, אבל כאשר הוא אומר שהתלמיד מבין יותר מאשר ראש הישיבה, הוא יכול בדרך זו לרמות את התלמיד שישמע לו, למלך זקן וכסיל.

תקותי שמיותר להאריך בזה, וכאשר תקבל את המכתב, תשנה את עמדתך, ותקבל על עצמך לציית לכל הוראות ההנהלה, והעיקר ללמוד בהתמדה ושקידה על־פי סדרי הישיבה והכתה שיסדרו לך, וכאמור ע״י לימוד בהתמדה ושקידה תתעלה מכתה לכתה, כהבטחת חכמנו ז״ל, יגעת ומצאת.

ודאי אתה שומר את שלשת השיעורים של חומש תהלים ותניא הידועים.

בברכה לבשו״ט בכל האמור.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א

מזכיר

כמובן, אתה רשאי להראות את המכתב הזה להנהלת הישיבה, ואין צורך במכתב נפרד אליהם.

ח׳שיח
[כרך כב עמוד קח]

ב״ה, כ״ט טבת, תשכ״ב
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה ברוך שי׳

שלום וברכה!

הריני מאשר קבלת [מכתבו] מכ״ד טבת.

תקותי שיודע שזהו יום השנה, ההילולא, של אדמו״ר הזקן, בעל התניא והשולחן ערוך, שמסר נפשו על יהדות תורה ומצות, ולא רק בנוגע לעצמו, שלא בזה היא גדלותו, אלא להפיץ זאת לכל אחד ואחת, להיכן שרק ניתן להגיע, וגם הורה שכל אלו שקריאתו מגיעה אליהם צריכים לנהוג כן, ע״י לימוד בספריו ומאמריו או ע״י תלמידיו. שכן דברי צדיקים חיים וקימים לעד, ויתירה מזו, הם גם נותנים את הכחות, שיצליחו בקלות לקיים את קריאתם, בקשתם והוראתם.

ובטח מבין, שלא לדרשה סתם באה כתיבתי, אלא בלשון המדינה ״צום פאינט״ [=׳הנקודה׳], בנוגע למעשה בפועל, הן בעצמו והן בנוגע לאלו שבא אתם במגע, וק״ל.

להאריך בענין שכתבתי במכתבי הקודם, נראה לי שאין צורך, ומצו״ב העתק מכתבי הנכתב למשתתפים בהתועדות י״ט כסלו, שתקותי שזה ישלים את הכתוב במכתבי הקודם, וכאמור, גם ״צום פוינט״.

בברכה להטבת הבריאות שלו ושל זוגתו תחי׳ ולבשורות טובות בכל הכתוב מעלה.

ח׳של
[כרך כב עמוד קכג]

ב״ה, י״ג שבט, תשכ״ב
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ מו״ה ברוך שי׳

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום ד׳ עם המצורף, ועל פי בקשתו בא המענה מבלי לחכות על התור.

וכמנהג ישראל, לחפש ולמצוא בכל דבר קשר לפרשת השבוע, כך גם לתוכן מכתבו, עם המצורף, ש(אם התרגום יהי׳ מוכן) תקותי שהמענה יגיע אליו בתחילת שבוע הבא, פרשת יתרו, פרשת מתן תורה, שם ניתנת תשובה ברורה, רמז לשאלה, מיהו יהודי,

ובלשון הכתוב, ועתה אם שמוע תשמעו בקולי, ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים וגו׳ ממלכת כהנים וגוי קדוש.

ויהי רצון שכשם שבמתן תורה, הי׳, בלשון הכתוב. ויחן שם ישראל נגד ההר, וכפי שחכמינו ז״ל מדייקים, ויחן לשון יחיד, שכל בני ישראל התאחדו לעמוד אל מול ההר הידוע, שזה יכנס לנצח בלבו של יהודי, וגם בהכרתם של כל העמים, שזהו הר האלקים, שעליו נתנו את התורה, תורה נצחית לכל הזמנים ולכל המדינות.

שכן יהי׳ גם עתה שיחדור לא רק ללבבות, אלא גם בהכרה של כל בני ישראל בדור זה, ושמהראש (הכרה) ירד עד למעשה בפועל, לקיים מצות השם יתברך בפועל, מצות שעליהן התורה הק׳ אומרת, וחי בהם.

בברכת שבת טוב ובברכה לבשו״ט מבריאות טובה.

ח׳שלח
[כרך כב עמוד קלה]

ב״ה, ערב שבת־קודש פ׳ יתרו, ה׳תשכ״ב
ברוקלין, נ.י.

אל המשתתפים בדינר השנתי של מרכז הישיבות
״תומכי־תמימים״ ליובאוויטש
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

תקותי שכל הבאים להתאחד עם מרכז הישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש לרגל הארוע השנתי, הביאו עמם את רוח פרשת השבוע, פרשת **עשרת הדברות ומתן תורה**, שקראו בשבת, יום לפני הארוע.

* * *

עשרת הדברות מאחדים בתוכם, במבט ראשון, שני חוקי־יסוד שונים בתכלית: הציוויים הראשונים, **אנכי, לא יהי׳ לך** וכו׳, מבטאים ומגלים את הרעיונות העמוקים ביותר של אחדות השם; אך האחרים — מכילים ציוויים פשוטים כמו **לא תרצח** ו**לא תגנוב** שהם בעצם מובנים מאליהם גם בשכל האנושי הפשוט.

אך האמת היא, שאם ישאירו את החוקים המוסריים, אפילו ה״מובנים מאליהם״, לשכל האנושי, ללא היסוד והכח האלוקי שלהם, יכולה ההבנה האנושית לעקם אותם, בגלל אהבת־עצמה, עד כדי כך שעבירה תתפרש בכלל כ״מצוה״. באמצעות פירוש הציוויים ״לא תרצח״ ו״לא תגנוב״ מנקודת מבט של נוחות אישית, הכשירו עמים רבים ויחידים רבים בעולם את מטרותיהם המתועבות, שלא לדבר על הצדקת האמצעים, כיצד להגיע למטרה — כפי שלצערנו הוכח בצורה ברורה — ובמיוחד בשנים הכי אחרונות.

אם בניתוק, או רק הפרדת ה״אנכי״ וה״לא יהי׳ לך״ מ״לא תרצח״ ו״לא תגנוב״, לא התאפשרה שמירת האנושות מרציחה וגניבה באופן האכזרי ביותר, הרי ודאי שאי אפשר להשמר מ״לא תרצח״ ו״לא תגנוב״ באופן ״עדין יותר״, כשפיכת־דמים ע״י המלבין פני חברו, וגניבת דעת וכדומה.

עשרת הדברות מדגישים, והנסיון אישר זאת פעמים רבות, שגם חוקי המוסר הפשוטים ביותר זקוקים בהכרח ליסוד האלוקי של

אנכי ולא יהי׳ לך — ורק אז יש להם קיום.

האמור לעיל הוא גם המטרה העיקרית ותפקיד החינוך על טהרת הקודש: להחדיר בילדינו **דרך חיים** לפי **תורת חיים** — דרך חיים, בחיי היום יום, על היסודות המוצקים של תורה ומצוות, הנותנים לחיים את תכנם האמיתי והם יחד מעיין החיים של כל יהודי ושל כל היהודים.

* * *

מייסדי מרכז הישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש — רבותינו נשיאינו ובפרט כאן באמריקה — כ״ק מו״ח אדמו״ר — זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, ייסדו את ישיבות ליובאוויטש כך שתמיד, בכל מקום ובכל הזמנים, הן מגשימות בעצמן יסוד זה בהבנה עמוקה וברגש עמוק, כפי שהם מוארים ומבוארים בתורת החסידות. זה העניק אופי מיוחד והישגים מיוחדים לישיבות ליובאוויטש ולתלמידי ליובאוויטש.

לכן זו זכות מיוחדת שיהיה חלק אישי בישיבות ליובאוויטש — באמצעות סיוע להן, לא רק להחזיק את הדלתות פתוחות ולשמר את מצבן כפי שהן כעת, אלא גם לאפשר את התרחבותו והסתעפותן לפי הדרישה הרצינית והכרח השעה.

והשם יתברך יצליח את כל חברי ותומכי מרכז הישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש, הם ובני משפחותיהם, שליט״א — בכל מה שהם צריכים, בגשמיות וברוחניות.

בכבוד ובברכה

מנחם שניאורסאהן

ח׳שמו
[כרך כב עמוד קמד]

ב״ה, אדר״ח אד״ר, תשכ״ב
ברוקלין.

מתפללי בית הכנסת אנשי ליובאוויטש בעיר פאסייעק,
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

שמחתי לקבל מכם פ״ש ע״י הרה״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ

מו״ה אהרן משה שי׳ בברויסקי, וגם שלח את תרומתכם, שעל כך מצורפת קבלה.

ולפי פרשת השבוע, שתחילתה, ציווי השי״ת, וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וגו׳, מובא במדרש (תרומה פי׳ ל״ה) המאמר אמר רבי שמעון בן לקיש לא הי׳ העולם ראוי להשתמש בזהב ולמה נברא בשביל המשכן, ובשביל בית המקדש.

״העולם לא נהיה כדי להשתמש עמו בזהב, אלא הוא נברא בשביל להשתמש עם זה למשכן ובית המקדש״ —

הרמז — כוונתו היא, שכאשר נותנים זהב לעניני תורה ומצות מוריד הדבר זהב לעולם.

שכך יהי׳ לכל אלו שתורמים לעניני צדקה, שיתוסף בברכה מהשי״ת במה שנותנים ובכל עניניהם בכלל.

בברכה לבשו״ט.

ח׳שמז

[כרך כב עמוד קמה]

ב״ה, ג׳ אדר א׳, תשכ״ב
ברוקלין.

מר שמעון שי׳

שלום וברכה!

לאחר הפסקה ארוכה מאוד, שמחתי לקבל פ״ש ממנו על ידי הרב בעל מדות ובעל מרץ שמואל פסח שי׳ בוגומילסקי וגם את מכתבו.

במיוחד שמחתי לקרוא בסיום מכתבו, אודות קבלת פני משיח צדקנו בקרוב, שדבר זה מבסס את תקותי, שכבר מוכנים ופועלים באופן מתאים להקביל את משיח צדקנו,

שכן מובן, למשיח לא נוגע כל כך, כמה דולרים יהיו בכיס, וכמה בתים יותירו בגלות,

נוגע הלב היהודי והראש היהודי והידיים, במלים אחרות, שהשכל שבראש יהי׳ חדור בלימוד התורה, הלב היהודי רגש לתורה ויהדות, ולעשות בחיי היום־יום ברוח ולפי הוראות תורתנו תורת

חיים.

ורואים ברור במוחש, שכשמחליטים להתנהג כאמור לעיל בתוקף אמיתי, הרי זה הרבה יותר קל, מכפי שנדמה לפני כן.

ויתרה מכך, שיכולים לעשות זאת, בבריאות טובה, במצב רוח טוב ובשמחה.

בברכה לבשו״ט בכל הנכתב לעיל, ואיחולים מירביים לכל הידידים והחברים הטובים במחנו הט׳ שליט״א.

ח׳שמט

[כרך כב עמוד קמז]

ב״ה, ד׳ אד״ר, תשכ״ב
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״מ באמונה
מו״ה יעקב שי׳ הכהן

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום ב׳ אדר א׳ עם המצורף.

בעת רצון יזכירו את אמו תחי׳ על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע מתאים לתוכן כתבו.

וכפי שיחליטו, שיהי׳ זה לטוב בטוב הנראה והנגלה.

ובכלל בענינים הנוגעים לנסיעה ממקום למקום בגיל מבוגר כזה, הרי באם ישנו ספק, שב ואל תעשה, עדיף.

כיון שפרשת השבוע היא פרשת תרומה, מתחילים לקרוא בתורה אודות בנין המשכן (וכמאמר חז״ל מקדש גם כן איקרי משכן), שלכאורה, הרי נוגע להקב״ה, הנשמה ועבודתה, למה אם כן נחוצים כל 13 או 15 הדברים להקמת המשכן, הרי יכלו ללמוד תורה ולהתפלל בכוונה גדולה גם בבית מאוד רגיל, או בחצר. ועל דרך זה גם הקרבת הקרבנות, שיכלו הרי להיות בבמה, אתר באמצע השדה או בעיר, ללא בנינים סביבו.

אך רואים מהפרשה, שהקב״ה רוצה, שיתנו זהב וכסף ונחשת וגו׳ ומזה יעשו כלי לו יתי׳ ושם יתפללו, שתפלות במקום קרבנות, וכן גם לימוד התורה, שהוא קודש הקדשים [ששם הרי היו לא יותר

מאשר ארון ולוחות וספר תורה].

ומכך הוא לימוד לכל הזמנים, שהשם יתברך צריך לתת ונותן ליהודים זהב וכסף וכו׳ כדי שהם ימלאו את רצונו הפנימי, שדוקא בתחתונים תהי׳ דירה לו יתי׳.

בברכה לבשו״ט.

ח׳שס

[כרך כב עמוד קנח]

ב״ה, י״ב אד״ר, תשכ״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבך מ 2/15 בו אתה כותב אודות משפחתך, מוצאך ושאתה לומד בישיבה חסידית, וצלם אלקים ניכר על פניך [ולא כמו אלה המתביישים בזה, ונוקטים עצות שונות להוריד ולהסיר את הצלם אלקים], ושואל לדעתי בנוגע להמשך הלימוד וכו׳ ובפרט שלאחדים מהמשפחה יש טענות אליך על כך.

מובן שכל הטענות באות מהמלך זקן וכסיל היצר הרע, הלוחם נגד הקב״ה תורתו ומצותיו, ורוצה לגרום ליהודי שהנפש הבהמית תשלוט על הנפש האלקית, ומחזק כל כך את ה**נפש הבהמית** (כמו אלו שיש להם טענות) עד שרוצה לשכנע, שכך צריך להיות **אדם**. כך היתה ההנהגה שלו מיד לאחר מתן תורה, שהיצר הרע פיתה לעשות **עגל**, ושהם יקראו אלה אלקיך ישראל ר״ל, ותלמידיו נמצאים גם בדור הזה.

מהאמור לעיל מובן, כיצד צריכה להיות הנהגתך להבא, כפי שהתנהגת עד עתה, ולא כמו שהקרובים שאתה מזכיר, אלא להתנהג על פי הוראות תורתנו תורת חיים, ולקיים את מצוותיה עליהם נאמר וחי בהם, שזו הדרך האמיתית שבה יהודי יכול להיות מאושר, לא רק לכמה דקות ואושר מרומה, אלא אמיתי הן בגשמיות והן ברוחניות.

בברכה לבשו״ט בכל האמור

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א

מזכיר

נ.ב. בכדי להקל את האמור לעיל ובפרט בנוגע לצלם אלקים, כדאי שבכל יום לפני התפלה תתן כמה סנט לצדקה, ולאחר התפלה גם בשבת ויום טוב תשמור לומר את שיעור התהלים החודשי, כפי שנחלק לימי החודש.

ח'שסד

[כרך כב עמוד קסב]

ב״ה, ט״ז אדר א׳, ה׳תשכ״ב
ברוקלין, נ.י.

ישיבת אחי תמימים ליובאוויטש פיטסבורג, פנסילבניה.

שלום וברכה!

הנני שולח את איחולי הלבביים וברכתי לעסקנים החשובים וידידי ישיבת אחי תמימים ליובאוויטש בפיטסבורג, לרגל האירוע השנתי, ומביע את תקותי הפנימית, שהאירוע יותר מאשר יצדיק את כל הציפיות.

ידוע פתגם רבנו הזקן, בעל התניא והשולחן־ערוך, אשר ״יהודי צריך לחיות עם הזמן״ — זאת אומרת, עם הזמן וברוח פרשת השבוע. ״זמניות״ הארוע משתקפת בפרשות הנקראות בשבועות אלה בהן מדובר אודות ה**משכן**. הכוונה במשכן מתבטאת במילים **ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם** — לאפשר, שהקב״ה ישכין שכינתו בין כל בני ישראל ואצל כל יהודי בפרט.

הקב״ה בכל מקום (**מלא כל הארץ כבודו**) ואינו זקוק למשכן עבור עצמו; ואם הקב״ה רצה משכן הוא יכל להקים משכן ללא עזרה אנושית. אך הקב״ה רצה שלכל יהודי יהי׳ חלק במשכן ע״י תרומת זהב וכסף וכדו׳, ובני ישראל הבינו כיצד להעריך את הזכות הגדולה הכרוכה בכך, ונענו בלבביות הכי גדולה, עד שהי׳ צורך להכריז ״די!״.

חכמינו, זכרונם לברכה, אומרים שאחרי חורבן בית המקדש, בתי מדרשיות ובתי כנסיות, שם יהודים לומדים ומתפללים, הם ה״מקדש מעט״. במוסדות קדושים אלו הקב״ה משרה שכינתו; עסקני ותומכי הישיבות הם שותפים שווים עם התלמידים בהפצת השכינה הקדושה בקרב כל ישראל.

לכן יש לקוות, שכל אחד וכל אחת ייענו בחמימות ובהתמסרות

אישית לטובת ישיבת ליובאוויטש, כשם שהיהודים, אנשים ונשים, נענו לתרום לטובת המשכן. בכך יוצרים גם את ה״כלים״ לקבל את ברכותיו של הקב״ה בכל המצטרך, לעצמם ולכל המשפחה שיחיו, בגשמיות וברוחניות.

בכבוד ובברכה.

ח׳ששו
[כרך כב עמוד קסה]

ב״ה, ו׳ ערב שבת קדש פ׳ כי תשא, ה׳תשכ״ב
ברוקלין, נ.י.

לבנקט השנתי של אגודת הנשים מברונזוויל ואיסט־ניו יורק לטובת ישיבות ליובאוויטש ״תומכי־תמימים״

ברכה ושלום!

במענה להודעתן אודות הבנקט השנתי שייערך ביום ראשון אי״ה,

הנני שולח את איחולי וברכתי לכל המשתתפים שי׳ והתקוה הפנימית, שהארוע יזכה להצלחה הראוי׳, הן כספית והן רוחנית.

כיוון שאצל יהודים נהוג לקשר את כל הארועים החשובים עם פרשת השבוע, רצוני להתייחס לתחילת הפרשה הנקראת בשבת זו, שם מדובר על מצות מחצית־השקל. המדרש מספר, שמשה רבינו התפלא, כיצד יכול שיהיה למטבע כסף שיהודי תורם למשכן, כזה כוח עצום, שהדבר מתקבל כ״כופר נפש״ — כסף פדיון וכפרה (סליחה), בדיוק כשם שהיו נותנים את החיים עצמם לקב״ה. הראה הקב״ה למשה רבינו א פייערדיקע מטבע (**מטבע של אש**), ואמר לו: ״כזה דבר שהם יתנו״ (**כזה יתנו**).

הביאור בזה:

אף שכסף הוא דבר גשמי, כאשר יהודי נותן צדקה למטרה קדושה, כמו משכן או ישיבה, והוא נותן זאת כמו שצריך: במלוא המידה, מכל הלב בשמחה אמיתית ובהתלהבות — הוא מקשר זאת עם האש של נשמתו האלוקית, כך שאפילו דבר כזה פשוט וגשמי כמו כסף הופך לאש וקדושה, ומקבל את הכוח האלוקי של ״כופר נפש״.

עבודת אגודת הנשים לסייע להשיג את ה״מטבע של אש״ לטובת ״תומכי־תמימים״, צריכה לשאוב חיות מהשתתפות נשי ישראל בבניית המשכן, כאשר נשי ישראל הצטיינו במיוחד בהתמסרותן ובמסירות־נפשן, ושימשו דוגמא חי׳ לכולם.

השם יתברך יברך את עבודתן בהצלחה רבה, בכמות ובאיכות, וישלח ברכתו להן ולבני־ביתן שיחיו, כמו גם לכל המשתתפים ולבני־ביתם שיחיו, בכל מה שנחוץ, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה לבשורות טובות.

ח׳שע

[כרך כב עמוד קסט]

ב״ה, כ״ו אד״ר, תשכ״ב
ברוקלין.

הרבנית מרת פרומא איטא תחי׳

ברכה ושלום!

מסרו לי את מכתבה, והנני מקבל גם ידיעות תכופות על־ידי בנה הרה״ח אי״א נו״נ מו״ה שלום מענדל שי׳ אודות המצב.

ובהיותי על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע בימים אלה שוב הזכרתי׳ למילוי משאלות לבה לטובה בכל הענינים שכותבת.

והרי היא ובעלה הרב שליט״א זכו לקבל אישית פעמים רבות ברכות מכ״ק מו״ח אדמו״ר נשיא ישראל, וברכות צדיקים ובפרט נשיאי ישראל, הרי הן משפיעות ופועלות תמיד, ודאי הוא גם בנוגע לנזכר לעיל,

ויהי רצון שהדבר יבוא לפועל ממש ותוכל לבשר בשורות טובות במצב רוח טוב ובשמחה.

והרי אנו נמצאים בזמן זה, חדשי אדר שבו נצטווינו וגם ניתן הכוח לכל יהודי, איש ואשה, להרבות בשמחה — להוסיף בשמחה מזמן לזמן,

בזה גם מענה לשאלתה, מה תעשה באמור לעיל — שהוא, לקיים את מאמר רבותינו ז״ל, להרבות בשמחה, ותודה לא־ל יש לה הרבה

מאוד ממה להיות בשמחה גם עתה, וצריך לקוות שלהבא יהי׳ עוד יותר [ובו זמנית, כמובן, למלא את הוראות הרופאים המטפלים בה, שרופא בשר ודם הוא הרי שליח של הרופא כל בשר ומפליא לעשות].

בברכה לבשורות טובות שבת שמחה וחודש שמח.

ח׳שעב

[כרך כב עמוד קעא]

ב״ה, ערב שבת פ׳ ויקהל משה את כל עדת בני ישראל,
ה׳תשכ״ב. ברוקלין, נ.י.

אל המשתתפות בסעודת הצהרים השנתית של אגודת
נשי ובנות חב״ד בקליבלנד, אוהיו
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

ידוע פתגם רבינו הזקן, מיסד תורת חב״ד, שצריך לחיות עם הזמן, היינו עם פרשת השבוע, והענינים שהיא מספרת עליהם. אפשר וצריך ללמוד מהם — בנוגע להנהגה אישית ומה שצריך לעשות עבור עצמו ועבור הזולת.

בפרשיות של שבועות אלה מסופר ובפרטיות (עם כל הפרטים) כיצד ציוו לכל בני ישראל, אנשים כנשים, להקים משכן, שאז אומר הקב״ה, יהי׳ **ושכנתי בתוכם** — אשכון ואהי׳ ביניהם **ובהם**.

אחת ההוראות מכך לגבינו עתה היא:

כל בית יהודי צריך להיות השתקפות של המשכן, היכן שהשכינה שורה. — ושכנתי בתוכם — ועל כך נצטוו כל עדת בני ישראל — כל היהודים וכל יהודי בכל הדורות.

זהו הרי תפקיד ומטרת אגודת נשי ובנות חב״ד, להחדיר בכל בית יהודי, אור וחמימות יהודיים, מיוסדים על רגשות חסידיים וחיות, כך שבצדק יוכלו לומר שזהו בית שבו שורה השכינה.

הנני שולח את ברכתי ומביע את תפילתי (בקשתי) שהשם יתברך יצליח אותן בעבודה האמורה לעיל,

ותתברכנה עם משפחותיהן שליט״א בכל מה שנחוץ בגשם וברוח — בגשמיות וברוחניות.

בברכה לבשורות טובות.

ח׳שעד

[כרך כב עמוד קעג]

ב״ה, מוצאי שבת פרשת שקלים, ה׳תשכ״ב
ברוקלין, נ.י.

אל המשתתפות במסיבת הצהרים השנתית של הועד
הניו יורקי למען הסמינר למורות ובית ספר מקצועי
לבנות בכפר חב״ד בארצנו הקדושה ת״ו
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

ידוע הפתגם של רבינו הזקן, מיסד תורת חב״ד, שצריך לחיות עם הזמן, כלומר עם פרשת השבוע, הענינים שאודותם היא מספרת. יכולים וצריכים ללמוד מהם — ביחס להנהגה האישית ומה שיש לעשות בעד עצמו ובעד הזולת.

בפרשיות של השבועות הללו מסופר כיצד בני ישראל, אנשים כנשים, תרמו בהתלהבות רבה, במהירות ובמלוא המידה להקמת המשכן בו שרתה שכינתו של הקב״ה.

אחת ההוראות מכך היא:

כל מצוה וענין בתורה — שהם הרי ציווי של הקב״ה — צריכים ומוכרחים לעורר אצל כל אחד ואחת קריאה מיידית ונלהבת, ובמיוחד כשזה קשור בחינוך של בנות ישראל ברוח היהדות האמיתית — ולהכין אותן כך שבבוא העת לכך, יבנו את חיי המשפחה שלהן ויקימו בתים שבצדק יהי׳ ניתן לומר שזהו בית שהשכינה שורה בו.

הנני מקוה שכולן תעשינה בכיוון האמור לעיל וגם תשלבנה ידידות ומכרות, והשם יתברך יצליחן.

בברכה להצלחה ובשורות טובות.

ח׳ת
[כרך כב עמוד רג]

ב״ה, י״א ניסן, ה׳תשכ״ב
ברוקלין, נ.י.

לאחינו בני ישראל בכל אתר ואתר
ה׳ עליהם יחיו

שלום רב וברכה!

חג המצות, זמן חרותנו — שהוא חלק מן התורה, ומשמעות ״תורה״: הוראה והדרכה — מורה ומבהיר לנו את מובנו הנכון של המושג ״חרות״, מושג המתפשט באופנים שונים ומשונים.

חג הפסח משמש להזכרת והסברת משמעותה של חרות **אמתית** — חרות מלאה ושלמה בכל שלשת השטחים המהוים את האדם ואת חייו: א) בקשר **לנשמתו**. ב) בקשר **לגופו**. ג) בקשר **לעולם** אשר מסביבו, — בכל אחד משטחים אלו, ובכולם **יחד**.

פירוש הדבר, שבן ישראל צריך להיות בן חורין אמיתי בכל אחד מן השטחים המנויים, ובצורה כזו שלא תהא שום התנגשות ומלחמה ביניהם — כי אם, אדרבה, שישלימו אחד את משנהו, רק אז קיימת **חרות אמתית**.

מובן מאליו שבלתי אפשרי הדבר שהחרות המלאה וההרמונית האמורה תושג מתוך כך שהנשמה, חלק אלקה ממעל ממש, הניצוץ האלקי שבאדם, ישועבד לגוף, ושניהם — הנשמה והגוף — ישועבדו ל״עולם״ המסובבם אין אפשרות לנעלה לשרת את הנקלה ממנו ולהיות יחד עם זאת שרוי בשביעות רצון, בעלת הדרגה המרוממת ביותר בתוך האדם — הנשמה — לא תסכים לעולם להיכנע לגוף. ומתקבלת מאליה המסקנה הברורה שהחרות האמתית מושגת אך ורק כאשר החלקים הפחותים יותר בחיי האדם, גופו ו״העולם״ המקיפו, יתעלו ויתרוממו לשיא דרגתם האפשרית — של קירבה

״**תורה״ . . הוראה:** ראה זח״ג נג, ב.

חרות אמתית: להעיר משמות רבה פמ״א, ז: חירות מן גליות . . ממלאך המות . . מן היסורין. וראה ג״כ תקו״ז תנ״ו.

המהווים את האדם . . לעולם: ראה תניא פל״ז (מח, א); וכל פרט מהם הוא כולל ושייך כו׳. וראה קהלת ג, יא. זח״א קצה, ב. לקו״ת במדבר (ה, ב).

חלק . . ממש: תניא רפ״ב. וראה שם ספכ״ד: וגם בשעת החטא כו׳.

לנשמה ולשאיפותיה, והנשמה עצמה תשתחרר גם היא מכל המונעים את התעלותה.

* * *

ככל האמור, משתקף לנו בפרשת גלות מצרים ויציאת מצרים:

גלות מצרים היתה השתעבדות **מוחלטת** בכל שלשת השטחים האמורים שבחיי האדם: א) השתעבדות רוחנית בארץ לשלטון של טומאה ומוסריות ירודה ושפלה, שעל שמה נקראת מצרים — ערות הארץ. ב) עבדות גופנית איומה של עבודת פרך. ג) הפסד מוחלט של חלקם בעולם לו היו זכאים בני ישראל כזכות אנושית בכלל ובהיותם בני ישראל ביחוד.

יציאת מצרים, החרות היתה אף היא בכל שלשת השטחים ובמלוא המדה: א) לראשונה — חרות שלמה של הנשמה, — "משכו וקחו לכם צאן" ושחטו הפסח" — לא רק אי פולחן לאלהי מצרים, כי אם אף הפגנת ראוה של אפסותם. ב) השתחררות מלאה משעבוד גופני "ביציאת מצרים **ביד רמה**, בריש גלי, בשירה ובזמרה. ג) אשר לחלק בעולם — היציאה היא **ברכוש גדול**.

* * *

נמצאים כאלה הרוצים להסתפק בחרות הנשמה: לומדים, מתפללים, וכו', אך בשבתם לאכילה ושתיה הנם משתעבדים אל הבהמה שבאדם.

קיימת גם השקפה מתקדמת יותר — המכירה ברעיון שאף על הגוף וצרכיו להיות בני חורין, ולפיה יש אמנם צורך באכילה מתוך גישה יהודית ניכרת — אלא שכשהאדם עוזב את ביתו ועליו לצאת לתוך ה"עולם" לפעול בו ולהשפיע עליו, לצבור רכוש — יש לו להישאר בשעבודו לארץ מצרים, משום שאת התורה, "השלחן ערוך", את **יציאת** מצרים, יש להניח מאחורי דלתים ובריח.

כלפי כל אלו באה הקריאה והדרישה: תזכור את יום צאתך

השתעבדות רוחנית: ראה ז"ח ר"פ יתרו. שמ"ר פ"ג, ד.

הפסד מוחלט: אפילו תבן אין ניתן (שמות ה, טז) וראה ספרי לבהעלותך (יא, ה) הובא בפירש"י שם.

"משכו וקחו כו': ראה שמ"ר פט"ז, ב־ג. יחזקאל כ, ז.

בשירה ובזמרה: מכילתא בשלח יד. ח.

לצבור רכוש: ראה רמב"ם הל' דעות פ"ג ה"ב.

מארץ מצרים כל ימי חייך, על בן ישראל לזכור יציאת מצרים בכל יום מימי חייו:

— זכור כי **בן חורין** הנך, משוחרר בחרות הנשמה ובחרות הגוף. ונשמה וגוף בני חורין הפכו את הרכוש המצרי לרכוש גדול **יהודי**.

* * *

״איני מבקש אלא לפי כוחן״ — הקב״ה, בורא האדם, מעמיד את דרישותיו מבני ישראל רק בהתאם לאפשרויותיהם וכוחותיהם, ויש רק צורך ברצון איתן והחלטי למלא את בקשת ה׳. זוהי גם הדרך היחידה — המביאה לחרותנו האמתית, חרות מן הגלות הנפשית, וכתוצאה מזאת — גם מן הגלות כפשוטה — ע״י משיח צדקנו.

בברכה לחג פסח כשר ושמח

מנחם שניאורסאהן

ח׳תד
[כרך כב עמוד רח]

ב״ה, י״ח ניסן, תשכ״ב
ברוקלין.

מר דוד שי׳

שלום וברכה!

הריני מאשר את קבלת מכתבו מי״ב ניסן,

ות״ח על איחולי הברכה, וכפי שדובר פעמים רבות ישנה בתורה ההודעה החזקה, שזה המברך יהודי מברך אותו השי״ת, כמה שכתוב ואברכה מברכיך, וברכתו של הקב״ה היא בתוספת מרובה על העיקר.

לתוכן מכתבו, אודות מצוות עלי׳ לרגל.

ברצוני להיות חזק בתקוה, מאחר שכותב כך ביחס למצוה, שלגבי יהודים הנמצאים בחוץ לארץ בזמן שבית המקדש הי׳ קיים, שלא לדבר על משחרב בית המקדש, לגבי כל היהודים, בודאי שהמצוה איננה מדאורייתא, הרי מכל־שכן וקל־וחומר שמכאן ולהבא, יעשה **כל** התלוי בו, לקיים את מצות ואהבת לרעך כמוך, וכביאור חכמנו ז״ל שבזה נכלל גם, אשר כשם שרוצה לפעול על עצמו,

להתנהג בחיי היום יום על־פי ההוראות של תורתנו הק׳ תורת חיים ובקיום מצותי׳ עליהם נאמר וחי בהם, כך יש לפעול, בדרכי נועם, **שכולם** בסביבתו יקיימו את כל המצות שהן בודאי מדאורייתא, כל המצוות שהן מדרבנן, ולאחר מכן להביאם גם להידור מצוה וכו׳ וכו׳ והובטחנו, שדברים היוצאין מן הלב נכנסים אל הלב.

ועל־פי מה ששמעתי, שבפסאייעק יש הרבה מה לפעול בנוגע לחינוך על טהרת הקדש, שילדים רבים לעת־עתה אין להם חינוך כזה וכן גם בענינים אחרים על טהרת הקדש וכו׳ והנני מקווה שכאמור יעשה בזה במרץ רב והשי״ת יצליחו.

בברכה לבשו״ט בכל האמור.

מפני קדושת המועד לא בא כ״ק אדמו״ר שליט״א על החתום, והנני חותם בשמו,

המזכיר

נ.ב. מובן שינעם לי לשמוע מהצלחתו בכל האמור לעיל.

ח׳תו

[כרך כב עמוד ריא]

ב״ה, ל׳ ניסן, א׳ רח״א, ה׳תשכ״ב
ברוקלין, נ.י.

נשי חב״ד סניף קראון־הייטס וברונזוויל
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בעונג נתקבלה התרומה למעות חטים בעד אה״ק ת״ו עם רשימת החברות תחיינה.

השי״ת יעזור שהזכות תעמוד לכולן עם בני ביתן שיחיו בכל מה שנחוץ, ומכיון שמצוה גוררת מצוה תוסיף מצות מעות חטים כחות חדשים להמשיך בפעילות של נשי חב״ד במידה הולכת וגדלה בכל התחומים.

הודגש פעמים רבות, בכתב ובעל פה, ובמיוחד גם באחרון של פסח בעת סעודת משיח צדקנו, אודות האחריות והזכות הגדולה של נשי ישראל, לא רק לעצמן ולבני־הבית שיחיו, אלא גם לכלל ישראל.

לנשי חב״ד בפרט יש בנוסף לכך תפקיד וחובה מיוחדת להאיר את כל הסביבה באור ובחיות החסידות, דרכי החסידות ומדות חסידותיות.

הקב״ה יברך ויצליח את כולן, וכל אחת בפרט, במדתו של הקב״ה מדה כנגד מדה כמה פעמים ככה, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה.

ח׳תז

[כרך כב עמוד ריב]

ב״ה ל׳ ניסן, א׳ דר״ח אייר, ה׳תשכ״ב
ברוקלין, נ.י.

אל כל המשתתפים בדינר השנתי של ישיבת
״אחי־תמימים״ליובאוויטש בנוארק,
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי את הידיעה אודות המסיבה השנתית המתוכננת שלכם, בכ״ג אייר, הבא עלינו לטובה.

ביצאנו מחודש הסגולה ניסן, והכנסנו לחודש הסגולה אייר, הנני שולח את ברכתי שהשם יתברך יברך ויצליח את הארוע שלהם בשני המובנים, הגשמי והרוחני, שאצל בני ישראל הם כרוכים ומאוחדים יחד.

חודש אייר מצטיין בכך שכל יום מהחודש מבורך במצוה נפרדת, מצות **ספירת העומר**. בחודש זה התחילה גם בניית **בית המקדש** הראשון.

כידוע תופסים כיום הישיבה ובית הכנסת, שם לומדים יהודים תורה ומתפללים, את מקומו של בית־המקדש, ונקראים ״בית מקדש מעט״. תפקידם שווה לתפקידו של בית־המקדש: לקיים את הקשר בין בני ישראל לאביהם שבשמים, ע״י תורה ומצוות בחיי היום יום, דרך החיים היהודית הנצחית הבלתי ניתנת להריסה.

הם, כל אלו שיש להם חלק בזה, ע״י הסיוע שלהם לישיבה, משקיעים בדברים חיוביים בעלי ערך מיידי ונצחי.

הנני מקווה שיעשו זאת ביד רחבה, וזה יעמוד להם להתברך מהקב״ה מידו המלאה והרחבה, בכל מה שנחוץ להם, בגשמיות וברוחניות.

בכבוד ובברכה

מ. שניאורסאהן

ח׳תיז
[כרך כב עמוד רכג]

ב״ה, ל״ג בעומר, ה׳תשכ״ב
ברוקלין, נ.י.

אל חברות אגודת נשי ובנות חב״ד בכל מקום שהן,
ואל המשתתפות בועידה השנתית השביעית בפרט
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

הועידה השנתית מתקיימת השנה מיד לאחר **שבת־חזק**, סיום ספר **ויקרא**, הנקרא **תורת־כהנים** ו**ספר הקרבנות**. והנני מקווה שזה יתן את ה״טון״ הנכון לועידה.

הרעיון שבדבר הוא:

יהודים בכלל, וכל יהודי בפרט, צריכים להיות דומים ל״כהן״, כפי שהקב״ה ציוה: **ואתם תהיו לי ממלכת כהנים**. בדיוק כשם שכהן נבחר להתמסר לעבודה הקדושה, לא רק לעצמו אלא גם לאחיו, כל העם היהודי, כך נבחר כל יהודי לעבוד את הקב״ה ויש לו אחריות גם כלפי הסביבה.

עבודת ה׳ — אין הכוונה להיות מופשט ונבדל מן העולם; הכוונה היא לעבוד את ה׳ **בתוך** עולם **ועם** העולם — החל מהבית הפרטי, המתנהל כך שהשכינה תשרה שם — כפי שהפסוק אומר: ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם.

הדבר נפעל ע״י הנהגה הדומה **לקרבנות**.

ענין **הקרבנות** הי׳: לקחו דברים מהרכוש הפרטי — כבש, קמח, שמן, יין, מלח וכו׳ — ומהם עשו קרבן: קרבן־עולה, לגמרי להי׳, וגם קרבן־שלמים, שלאחר שהקריבו חלק על המזבח, הכהן והיהודי

שהביא את הקרבן אכלו, אכלו בטהרה.

בדרך זו צריך להתנהל בית יהודי בכל פרטיו, ואז שורה שם השכינה, וזהו בית מבורך בגשמיות וברוחניות.

יישום הדבר בחיים — תלוי בחלקו הגדול והוא עיקר תפקיד האשה היהודי, **עקרת־הבית:** להחדיר את השכינה בבית ובחיי המשפחה, ולחנך ילדים ברוח זו.

הקב״ה יעזור שתבצענה את שליחותן במלואה בחמימות חסידית ובחיות.

ובכך גם להתקרב לזמן שבית המקדש ישוב ויבנה והעבודה תחזור להתבצע, כאשר תבוא הגאולה האמתית והשלימה ע״י משיח צדקנו, במהרה בימינו.

באיחול וברכה שהועידה וכל החברות בכלל תבצענה את כל האמור בהצלחה בשמחה ובטוב לבב

מנחם שניאורסאהן

ח׳תכד
[כרך כב עמוד רלא]

ב״ה, ראש חודש סיון, ה׳תשכ״ב
ברוקלין, נ.י.

אל כל המשתתפים בדינר השנתי של מוסד חינוך
אהלי תורה
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

שימח אותי לקבל את הידיעה אודות הארוע השנתי שלכם. השם יתברך יעזור, שהארוע יהי׳ בהצלחה, בגשמיות וברוחניות.

כיון שהארוע מתקיים ימים ספורים לאחר שבועות, זמן מתן תורתנו, מקווה הנני שכל המשתתפים והעסקנים יביאו עמהם לדינר את הרושם והרוח של חג קבלת התורה, במיוחד את הנקודה המקשרת את היום־טוב עם חינוך על טהרת הקדש. הכוונה לכך שחכמינו, זכרונם לברכה, אמרו שהתורה הק׳ לא ניתנה עד שבני ישראל עשו את הילדים ערבים שהתורה תוחזק ותשמר — **בנינו**

ערבים בעדינו.

כיון שבני ישראל לקחו על עצמם ערבות זו, והקב״ה קיבל את הערבות, הרי ברור שהערבות היא ממשית ויכולה, ומוכרחת, להתבצע. במילים אחרות: לבני ישראל ישנה האפשרות **המלאה** ו**הוודאית** לבצע את ההתחייבות של בנינו ערבים בעדינו — באמצעות חינוך תורני על טהרת הקדש; צריך רק לרצות באמת.

לכן מקווה הנני, שכל העסקנים החשובים, תומכי וידידי מוסד החינוך **אהלי תורה** ינצלו — ברוח חג קבלת התורה — את ההזדמנות של הארוע השנתי להשיג את העזרה הנחוצה, לא רק לתמוך אלא גם להרחיב את מוסד החינוך אהלי תורה. בזכות זה השם יתברך גם ירחיב הסיוע שלו לכל אחד ואחת, עם בני־הבית שלהם שיחיו, בכל מה שנחוץ להם, הן בגשמיות הן ברוחניות, כפי שמובטח בתורה — עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיי מאושר.

בכבוד ובברכת הצלחה ובלשון הרב — הוא כ״ק מו״ח אדמו״ר — לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות

מנחם שניאורסאהן

ח׳תכה
[כרך כב עמוד רלב]

ב״ה, ראש חודש סיון, ה׳תשכ״ב
ברוקלין, נ.י.

אגודת נשים של ברונזוויל ואיסט ניו יורק,
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל את הידיעה אודות מסיבת הצהרים השנתית ו״אסיפת הסיום״ שתתקיים אי״ה למחרת אסרו־חג השבועות, זמן מתן תורתנו.

בנינו ערבים: שה״ש רבה עה״פ משכני אחריך נרוצה. מדרש תהלים עה״פ מפי עוללים ויונקים יסדת עוז (בשינוי לשון).

עץ חיים . . מאושר: ראה ג״כ זח״ג (נג, ב) ותורת רבנו הזקן ע״ז הובא ונתבאר בד״ה עץ חיים — שמח״ת תרצ״ט [סה״מ תרצ״ט ע׳ 68] — לכ״ק מו״ח אדמו״ר זוצקללה״ה נבג״מ זי״ע.

בעניני קדושה ותורה ומצות, מובן מאליו, שלא שייך סיום במובן הרגיל של המילה. אפשר רק שמדובר על הפסקה, אבל גם הפסקה זו אינה מטרה לעצמה, אלא אמצעי לחדש את כל העניינים של קדושה תורה ומצוות, שהיא המטרה של אגודת הנשים, ובכוחות יותר גדולים.

כוונה אמיתית זו של ההפסקה או ״מסיבת הסיום״ צריכה לתת את רישומה באופן שבו הסיום או ההפסקה מתבצעים.

וזהו בעצם גם ענין חג השבועות וקבלת התורה. שכן מובן מאליו שמתן־תורה וקבלת־התורה הם כל יום בשנה, אלא שבחג מתן־תורה כל העניינים הקשורים בתורה ומצוות מתרעננים ומתחדשים, ובזה נכללת התמיכה של לימוד התורה ומוסדות התורה על טהרת הקדש.

השם יתברך יעזור, שהארוע שלהן יהי׳ בהצלחה בגשמיות וברוחניות ויביא עידוד לכל החברות והידידות, ש״אסיפת הסיום״ תהי׳ הכנה אמיתית ל״אסיפת ההתחלה״ עם כוחות רעננים ומחודשים וכפולים, עם חמימות חסידית וחיות, מתוך בריאות בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכת הצלחה ובשורות טובות בכלל ובפרט, ולקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

מצו״ב קבלה מלשכת חשאין, והזכות תעמוד לכל החברות עם בני ביתן שיחיו.

ח׳תכו
[כרך כב עמוד רלג]

ב״ה, ראש חודש סיון, ה׳תשכ״ב
ברוקלין, נ.י.

אל התלמידות המסיימות של בית הספר היסודי בית רבקה מונטריאול,
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

במענה לבקשתן — בקשר עם הסיום הראשון של בית הספר היסודי בית־רבקה במונטריאול — הואיל כ״ק אדמו״ר שליט״א לשלוח את הקטע המצורף עבור ספר השנה שלהן.

בו זמנית, הרבי שליט״א הביע את תקותו הפנימית, שהתלמידות המסיימות תכירנה תמיד בחובתן ובאחריותן כתלמידות בית־רבקה, במיוחד בתור הבוגרות הראשונות, להיות המחשה חי׳ ומשפיעה, כיצד בנות יהודיות, בנות אמותינו שרה רבקה רחל ולאה, צריכות להתנהג בחיי היום יום; חיים במובן האמיתי והמלא של המילה, היינו חיים על פי תורה, תורת חיים, ומצותי׳ — וחי בהם.

יחד עם זאת, שולח הרבי שליט״א את ברכתו הק׳ להצליח במלוא המדה, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכת מועדים לשמחה ולקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

מזכיר

ח׳תכז
[כרך כב עמוד רלד]

ב״ה, ראש חודש סיון, ה׳תשכ״ב
ברוקלין, נ.י.

ברכה ושלום!

. . בעניני קדושה ותורה ומצות, מובן מאליו, שלא שייך סיום במובן הרגיל של המילה. אפשר לדבר רק על הפסקה. אבל גם ההפסקה איננה מטרה לעצמה, אלא אמצעי לחדש את כל עניני קדושה, תורה ומצוות.

כוונה אמיתית זו של ההפסקה צריכה להשפיע על אופן ביצוע הסיום או ההפסקה.

וזהו בעצם גם הענין של חג השבועות וקבלת התורה. שכן מובן מאליו שמתן־תורה וקבלת התורה הם כל יום בשנה, אלא שבחג מתן תורה כל העניינים הקשורים בתורה ומצוות מתרעננים ומתחדשים.

וכיון שהארוע מתקיים ימים ספורים לאחר שבועות, זמן מתן תורתנו, הנני מקווה שכל המשתתפים והעסקנים יביאו עמהם את הרושם והרוח של חג קבלת התורה, במיוחד הנקודה המקשרת את החג עם חינוך על טהרת הקדש. הכוונה בזה היא למה שחכמינו, זכרונם לברכה, אמרו שהתורה הק׳ לא ניתנה עד שבני ישראל עשו את הילדים ערבים שהתורה תוחזק ותשמר — **בנינו ערבים בעדינו**.

מכיון שבני ישראל לקחו על עצמם ערבות זו, והקב״ה קיבל את הערבות, הרי ברור שהיא ממשית, ויכולה, ומוכרחת, להתבצע. במלים אחרות: לבני ישראל יש את האפשרות ה**מלאה** ו**הודאית** לממש את חובתם של בנינו ערבים בעדינו — ע״י חינוך תורני על טהרת הקדש; צריך רק לרצות באמת . .

בברכת הצלחה ובשורות טובות בכלל ובפרט ולקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

ח׳תמב
[כרך כב עמוד רמט]

ב״ה, ערב שבת־קודש פ׳ בהעלותך את הנרות, תשכ״ב
ברוקלין, נ.י.

תלמידי ישיבת תומכי־תמימים ליובאוויטש לחג הסיום, מונטריאול,
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

לרגל חג הסיום, הנני שולח את איחולי וברכתי לתלמידים בעלי השמחה ולכל המשתתפים בשמחה של תורה.

כפי שכבר הדגשתי בהזדמנויות קודמות, תקותי שחג הסיום ישמש הכנה ו**התחלה** לדרגה גבוהה יותר בלימוד התורה וקיום המצוות, שזהו התוכן האמיתי של סיום בתורה בכלל, ובישיבה בפרט.

התורה מתחילה את פרשת השבוע — בהעלותך את הנרות — במצוות הדלקת — עד שתהא שלהבת עולה מאליו — המנורה במשכן ובית־המקדש, שמשה רבינו נצטווה למסור לאהרן הכהן.

התורה היא נצחית, וכל הוראותיה נצחיות ולא מוגבלות בזמן ומקום. לכן ברור, שבהבנה יותר עמוקה, יש לציווי של הדלקת הנרות קשר לכל יהודי בכל הזמנים ובכל המקומות. על יסוד מאמרו, בהעלותך את הנרות, של רבנו הזקן — בעל התניא והשלחן ערוך ומייסד חסידות חב״ד —, הדבר מובן לפי הפסוק **נר ה׳ נשמת אדם** — שנשמת יהודי, שהיא חלק אלוקי ממעל ממש, היא ה״נר״ האלוקי, ובהתאם לשם שהקב״ה נתן לעם ישראל — **ממלכת כהנים**, כל יהודי הוא ״כהן״. לכן זו חובתו וזכותו של כל יהודי להדליק

באור של נר מצוה ותורה אור, את **הנר שלו**, את נשמתו, כמו גם את הנרות, הנשמות של **כל** יהודי — שהוא יכול להגיע אליו, ושמפני סיבות שונות הוא עדיין בחושך, ונשמתו עדיין אינה זוהרת ואינה מאירה כפי שנשמות ישראל צריכות לזהור ולהאיר.

בתור תלמידי ליובאוויטש, מקווה הנני שתזכרו תמיד שעליכם להיות **נרות להאיר** — נרות מאירים ושצריכים גם להדליק ולהאיר נרות אחרים, להפיץ את האור של נר מצוה ותורה אור בהתלהבות ובחיות, כפי שדורשת מצות ואהבת לרעך כמוך.

השם יתברך יצליחכם בזה, וזה יביא גם ברכה והצלחה בכל עניניהם.

בברכה להצלחה בכל האמור.

ח'תנח
[כרך כב עמוד רסה]

ב"ה, ד' תמוז, תשכ"ב
ברוקלין.

אגודת הנשים של בית רבקה במונטריאול
ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל את המכתב מראש חודש תמוז עם הרשימה המצורפת, שמות כל המשתתפות שתליט"א, וראשי פרקים מהעבודה לטובת בית רבקה.

והשי"ת יעזור שעבודתן תביא את הפירות הראויים, ובתור התחלה ועיקר, שהתלמידות תי' תהיינה כמצופה מכל בת ישראל, שכל אחת מהן נקראת בת שרה רבקה רחל ולאה,

חדורות בחיות ובאור חסידיים בחייהן היום יומיים.

ואשרי חלקן של כל המסייעות בזה.

והשם יתברך יברך אותן ויתן את כל מה שנחוץ להן, הן בגשמיות והן ברוחניות,

ובפרט שאנו נמצאים בימי הסגולה, סמוך לחג הגאולה י"ב וי"ג תמוז, גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל.

בברכה.

ח׳תצא
[כרך כב עמוד רצז]

ב״ה, ח׳ מנ״א, תשכ״ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה למכתבה מיום ג׳ שהוכפל בו כי טוב.

בעת רצון יזכירוה על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע למילוי משאלות לבבה לטובה.

ובטח מיותר להדגיש, שהוספה בעניני תורה ומצות, מביאה הוספה בברכות מהשם יתברך, וכמה שיהיו טובים בזה, תמיד אפשר להוסיף עוד יותר.

לכתבה אודות אימוץ ילד (יהודי), במקרים נדירים ביותר יודעים בבירור שההורים היו זהירים בתורה ומצות, ברוב הפעמים לא בטוחים בזה, אז רצוי יותר כאשר האם אינה יהודי׳, שע״י גיור הילד סרים כל הספיקות והבעיות.

בברכה לבשורות טובות

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א

מזכיר

נ.ב. ודאי שומרת את מנהגן הטוב של בנות ישראל לתת לצדקה כל פעם לפני הדלקת הנרות בערב שבת ובערב יום טוב.

ח׳תצב
[כרך כב עמוד חצר]

ב״ה, בין המצרים, ה׳תשכ״ב
יהפכו לששון ולשמחה

מר משה שי׳

שלום וברכה!

קבלתי את מכתבו עם המצורף, בו שואל — בקשר להוו״ל החינוכית של ״מרכז לעניני חינוך״ — האם כדאי לחנך וללמד ילדים להאמין בנסים; הוא מבטא את עמדתו השלילית ושואל האם יש לו זכות לבקר את אלו שאינם בדעה אחת עמו בשאלה זו.

מוכרח הנני לומר קודם כל — והנני מקווה שיסלח לי על כך — שלא עולה בדעתי, שהוא איננו מאמין בנסים, כי אפילו אם היו זמנים, כאשר היתה אפשרות לא להאמין בנסים, הרי בזמנינו, כשיהודי יאמר שאיננו מאמין בלמעלה מהטבע, הרי זו אשלייה בלבד. לא רק יהודים שעברו את מחנות הריכוז ראו נסים בעליל, אלא גם כל אחד שמבין מה התרחש ומה מתרחש, אם רק פוקח את עיניו ואינו מניח לעצמו להיות מושפע מאמונות טפלות, אינו צריך כלל ״להאמין״ בנסים. הוא רואה אותם גם בעיני בשר.

מכך המענה על שאלותיו מובן מאליו.

אפילו גם ביחס למבוגרים, שיש להם גישה והבנה בקורתית, יש ללכת תמיד עם האמת בדיבור ובכתב, הרי שביחס לילדים שיש להם אמון מלא בהורים ובמיוחד במורים, צריך לשמור הרבה יותר על הכלל מדבר שקר תרחק, ומובן שלאיש אין זכות לבקר מורים ומחנכים על גישה זו, שהרי זה הי׳ הורס את האמון של הילד למחנך שלו.

הוא שואל: אם יספרו לילד אודות נס, והנס שהוא ציפה לא יתרחש, האין זה מזיק לילד?

ראשית, לפי האמור, אין זו הצדקה להסתיר את האמת מהילד. שנית, שאלתו כלל אינה מבוססת על קשר לדיון שלנו. שכן כאשר מספרים לילד או לתלמיד, אודות נס שהתרחש בעבר או כעת לפני רגע ולא מסתירים זאת ממנו, הרי אין זה כרוך בוודאות שהנס יתרחש גם מחר. לדוגמא, כשאומרים שכשמבקשים מהקב״ה, הקב״ה יכול

לעזור גם באופן על־טבעי, והראיי שהקב״ה עזר לאחד ולשני ולרבים, הרי איש אינו אומר בכך, שהקב״ה **מוכרח** לענות לתפילה בכל מקרה ובכל 100%; אלא אומרים שישנה אפשרות, וככל שהתפילה יותר לבבית וככל שירבו הזכויות של המבקש, כך גדולה יותר האפשרות.

מתחיל את מכתבו בכך שבעבר הי׳ מורה בבית ספר של תנועת הפועלים, כנראה כדי להצדיק, את עמדתו ביחס לאמונה בנסים. אבל אינני סבור שזו הצדקה, שכן מחנכים ומנהלים רבים של בתי ספר של תנועת הפועלים כן מאמינים בנסים, ובמידה המשפיעה על חייהם היום יומיים. ובוודאי מכיר יותר מקרים ממני.

לסיום הנני רואה כחובתי ולזכותי לגעת בנקודה נוספת בקשר לכתבו שהי׳ מורה, שזה מוכיח שיש לו כשרון בתחום החינוך וההשפעה. רצוני להדגיש בזה, שכל אדם שהתברך בכשרונות מסוימים, באה יחד עם זה גם חובה, הוא מחוייב לנצל את כשרונותיו, ולא רק לעצמו אלא גם לכל הסביבה, במידה המקסימלית. וכשלוקחים בחשבון שכל חלקי העולם כרוכים בקשר הדוק וקשורים זה בזה, הרי אי ניצול הכשרונות, או שלא במלוא המידה, אין זה ״עסקיו הפרטיים״ כפי שאומרים כאן, אלא זה מפריע למהלך כל העולם סביבו.

כדרכם של חכמינו ז״ל הם הכניסו גם את הנ״ל במשפט קצר, כפי שמנוסח ע״י המורה הגדול הרמב״ם (הלכות תשובה פ״ג, ה״ד): צריך כל אדם שיראה עצמו כל השנה כולה כאילו חציו זכאי וחציו חייב, וכן כל העולם חציו זכאי וחציו חייב, חטא חטא אחד הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף חובה וגרם לו השחתה, עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות וגרם לו תשועה והצלה.

בכבוד ובתקוה לבשו״ט.

ח׳תצח
[כרך כב עמוד שה]

ב״ה, כ״א מנ״א, תשכ״ב
ברוקלין.

נשי חב״ד אשר בכפר חב״ד,
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל את הפ״ש מהן ע״י הוו״ח אי״א נו״נ מו״ה מרדכי שי׳ הכהן ריבקין.

הוא מסר לי גם את הנר שעוה בקשר ליום השנה של אבי אאמו״ר הרה״ג הרה״ח נבג״מ זי״ע.

ויתן השם יתברך שיאיר אצל כל אחת מהן עם המשפחה שליט״א המזל, במה שנחוץ, חדור באור יהודי בכלל וחמימות חסידית בפרט.

ולשנים רבות לקבל את ברכות השם יתברך לפעול בעניני תורה ומצות, בבריאות טובה, מצב רוח טוב, ונחת אמיתי שזהו נחת יהודי חסידי מהילדים והנכדים שי׳.

בברכה.

ח׳תצט
[כרך כב עמוד שה]

ב״ה, כ״ב מנ״א, תשכ״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום א׳ פרשת ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה,

השם יתברך ימשיך את ברכותיו לו ולכל אחד מהמשפחה שי׳ ברכה בטוב הנראה והנגלה, כך שבשמחה וטוב לבב, ללא כל ענינים המבלבלים יעשו כהמשך הפסוק, תשמעו אל מצות ה׳ אלקיכם, הנהגה בחיי היום יום על־פי הוראות תורתנו תורת חיים ולקיים את

מצותי׳, שעליהם נאמר, וחי בהם.

ונכלל בזה, כמובן, ומהעיקריים, שהלימוד עם התלמידים בחינוך על טהרת הקודש יהיה בהתמסרות ומתוך שמחה.

שאם מעט אור דוחה הרבה חשך, הכוונה לכל דבר המעכב יהודי מלעבוד את השי״ת יחד עם בני ביתו, בשמחה ובטוב לבב, על אחת כמה וכמה שבמקום מעט אור, יש הרבה אור, תורה אור, ומאור שבתורה, פנימיות התורה תורת החסידות, הנהגה באורח חסידותי ללמוד חסידות בעצמו ועם אחרים.

ושיקויים, שמחנו כימות עניתנו, שמעתה ואילך, אך טוב וחסד ושמחה יהיה אצל כל אחד מכם ואצל כולם יחד.

ובפרט שאנו מתקרבים לחדש אלול, חדש הרחמים שכפי שרבנו הזקן אומר, שאז הקב״ה מקבל כל אחד ואחת בסבר פנים יפות (לקו״ת ד״ה אני לדודי) ובא למטה עד למטה מעשרה טפחים.

בברכה לבשו״ט בכל האמור.

נ.ב. לשאלתו ע״ד הנהגה מיוחדת — צריכים לשמור שיעורי חת״ת בכל יום ובכל יום חול לפני תפלת הבקר וכן לפני תפלת המנחה להפריש פרוטות אחדות לצדקה, ועוד ועיקר להיות חזק בבטחון בהשי״ת המשגיח כל אחד ואחת בהשגחה פרטית שהוא עצם הטוב ומטבע הטוב להיטיב עד לטוב הנראה הנגלה.

ח׳תקח

[כרך כב עמוד שיב]

ב״ה, ד׳ אלול, תשכ״ב
ברוקלין.

אגודת נשים של ישיבת תומכי־תמימים ליובאוויטש
במונטריאול,
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל מכתבן מג׳ אלול, אודות האסיפה המתוכננת למען פעילות מחודשת בשנה הבאה, לטובת הישיבה הק׳ תומכי־תמימים, המבנה החדש של הישיבה הק׳.

ובטח כל אחת מהן וכולן יחד תחדשנה את הפעילות באומץ מחודש ומסירות רצינית בהכרת חשיבות ונחיצות מוסד התורה תמימה המאחד תורה הנגלית והפנימית, ומבטא את נקודת היהדות הפנימית, — הניצוץ היהודי הפנימי — גם בחיצוניות, בהנהגה יומיומית, בכל המובנים על פי הוראות תורתנו הק׳ תורת חיים הנגלית והפנימית.

וכמאמר חכמינו ז״ל, שמדתו של הקב״ה היא מדה כנגד מדה, אלא שכמה פעמים ככה,

גם עבודתן לטובת הישיבה הק׳ תבטא את פנימיות רצון העליון — אמיתית פנימיות הרצון של השם יתברך — הרוצה לעשות לכל יהודי טוב בחיצוניות בטוב הנראה והנגלה.

הנני מאחל להן הצלחה רבה בעבודתן, ולקראת השנה החדשה, כתיבה וחתימה טובה לכל אחת מהן עם משפחותיהן תחיינה.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור לעיל,

ח׳תקיט

[כרך כב עמוד שכג]

ב״ה, כ״ה אלול, ה׳תשכ״ב.
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל אשר בכל מקום ומקום
ה׳ עליהם יחיו

שלום רב וברכה!

שנת ה׳תשכ״ב המגיעה בקרוב לקצה, היתה שנה של התרחשויות רציניות, בעולם בכלל ובעולם היהודי בפרט:

הפחד מפני עוצמת הנשק האטומי, המתיחויות והמהומות ביחסים הבינלאומיים, מירוץ החימוש העולמי בין העמים וכיוצא באלה.

במצב היהודי במיוחד — הרי ריכוזים יהודיים בחלקים מסויימים בעולם זועזעו במדה רצינית.

כ״ה אלול: נברא העולם (ויק״ר רפכ״ט. פדר״א פ״ח. ראה ר״ן ר״ה טז, א). ההמשכה על כל השנה שביום כ״ה באלול ומעלתו — נתבאר בד״ה יו״ט שר״ה תרל״ב.

כך גם באשר למצבו של היחיד, עד לחיי היום יום שלו, הרי אף שהורגשו התעוררות, צמאון ושיבה אל מעיינות הנצח שלנו של אמונה והתאחדות עם תורה ומצוות — הרי לדאבון לב (שלא לביטוי בימי הסליחות) שעת הכושר הכבירה לא נוצלה במדה הראויה.

* * *

לאור השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה, צריך כל יהודי להציב לעצמו את השאלה: מה אני מסוגל לעשות כדי לשפר ולהבטיח את המצב בשנה הבאה? מה אני מסוגל לעשות בשביל היחיד, בשבילי, בשביל כלל ישראל ובשביל העולם מסביב?

וראש־השנה מספק את המענה, אף מעניק את האפשרות:

ראש־השנה, יום הדין של הפרט, של הכלל ושל העולם כולו — מהווה את פתיחת השנה החדשה, את הראש של השנה הבאה.

התוכן התמציתי של ראש־השנה הוא הכתרת הקב״ה **למלך** — על ידי ״**מלכותו** ברצון קבלו עליהם״,

— בשמחה גדולה, התבטלות חזקה ויראה גדולה להכתיר ולקבל את הקב״ה כמלך ולהכניע את עצמנו לרצונו.

כל יהודי מקיים ביום ראש־השנה את הציווי ״שתמליכוני עליכם״, הציווי אל כל אחד ואחת מאתנו. מן ההכתרה של כל אחד כפרט, והרי כל אחד מהווה חלק מהותי ומרכיב בסיסי בכלל ישראל, מתהווית ההכתרה של הקב״ה כ**מלך ישראל** וגואלו. קבלת מלכותו על־ידי היחיד, בתוך כלל ישראל, משפיעה על כל הסביבה, על כל העולם, ומתמלאת הבקשה: ״מלוך על כל העולם כולו״.

״**קבלת מלכותו**״ מתבטאת בהעמדת ההתנהגות היום־יומית

התעוררות: להעיר ממאמר הבעש״ט ז״ל על הב״ק שמכרזת (לקו״ת שלח מו, סע״ב).
לא נוצלה: ראה לקו״ת ויקרא רד״ה אדם כי יקריב.
במדה הראויה: ראה כתובות סז. רע״א.
ובשביל העולם: כתוכן כמה בקשות דר״ה ועד לתפלה **וידע כל פעול** (שבעולם העשי׳ — סי׳ האריז״ל) כו׳.
יום הדין . . ושל העולם כולו: כל באי עולם (ר״ה פ״א מ״ב. ז״ח ר״פ נח).
את הראש: ראה עטרת ראש בתחלתו.
הוא הכתרת . . גדולה: ד״ה יו״ט שר״ה. תש״ג.
את הציווי: ר״ה טז, א.
משפיעה . . על כל העולם: ראה פדר״א פי״א: אמר להם כו׳ ונמליך עלינו כו׳.
קבלת מלכותו: ראה ג״כ קונטרס התפלה פט״ו.

בהתאמה מלאה עם רצון המלך ומצוותיו, כפי שניתנו לנו מן הקב״ה, שהוא מלך חפץ **בחיים** (חיים אמיתים), בתורה, **תורת חיים**, ובמצוות שעליהן נאמר: **וחי בהם**.

התנהגות כזו מבטיחה חיים שלווים ומאושרים לפרט, לכלל ולכל העולם כולו — מאושרים הן ברוחניות והן בגשמיות.

שכן לאמתו של דבר — הרוחניות והגשמיות אינם שני עולמות נפרדים,

— שמע ישראל (כשיהודי שומע ומבין כי) ה׳ (הוא) אלוקינו (הן של ישראל הפרט והן של כלל ישראל, כי) ה׳ (הוא) אחד (אחד ויחיד תמיד ובכל מקום — לעולם ועד) — היהודי מחדיר את האחדות הזאת ומגלה אותה בכל העולם כולו, והוא רואה שאלקות ורוחניות מנהיגה את הגשמיות, והטבת המצב הרוחני מביאה הטבה בחיים הגשמיים.

* * *

הטבה בחיים הרוחניים, במילוי מצוות המלך, חייבת לבוא בשני התחומים: מצוות שבין אדם למקום ומצוות שבין אדם לחברו. דבר זה מודגש בקריאה בקול שבראש־השנה: ״תשובה, תפלה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה״.

תשובה — ההחלטה האיתנה לשוב אל המלך, תוך חרטה גמורה על העבר וקבלה טובה על להבא, הן ב**תפלה**, בתחום שבין אדם למקום, והן ב**צדקה**, בתחום שבין אדם לחברו,

— כל זה מעביר את רוע הגזירה

ומביא לכל פרט, לכלל ולכל העולם כולו

כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכת כתיבה וחתימה טובה בטוב הנראה והנגלה

מנחם שניאורסאהן

בחיים . . (חיים אמיתיים): ראה מחצה״ש לשו״ע או״ח סתקפ״ב סק״ד.

שמע ישראל . . אחד: מלכות דברי ר׳ יוסי (ר״ה לב, ב. ונתבאר בהמשך וככה תרל״ז פ״פ).

אחד . . ובכל מקום: ראה שו״ע רבנו הזקן סס״א ס״ו.

האחדות הזאת . . בכל: ראה אגה״ק ס״ט.

תפילה . . למקום: עייג״כ אור תורה להה״מ בסופו ד״ה אל תעש . . לפני המקום.

ח׳תקלח
[כרך כב עמוד שמג]

ב״ה, ג׳ מ״ח, תשכ״ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מא׳ חשון, ומה שכותב בסיום המכתב אודות בנו שי׳.

בטח כאשר יכתוב את הכתובת שלו ינסו שוב על ידי רבני אנ״ש בשיקגו, אם הוא עדיין נמצא שם.

ואף שתפלה וברכה מסייעים, בכל זאת יהודי צריך לעשות גם את התלוי בו בדרך הטבע.

וכיון שמכתבו נכתב למחרת חודש תשרי, חודש המושבע בכל טוב, וכפי שכ״ק מו״ח אדמו״ר אמר שחודש זה הוא חודש כללי לכל השנה, הכוונה שיקויים המושבע בכל טוב גם בעניניו וגם על כל השנה כולה.

בברכה לבשו״ט בכל האמור.

נ.ב. לשאלתו, מה הכוונה בנכתב ״מחשבות בלתי רצויות הבאות ממרה שחורה״.

הענין כפשוטו, וזה קשור עם מה שכ״ק מו״ח אדמו״ר כתב לו בענין בעל כרחך אתה חי, והכוונה לעמדה הכללית, שאינה בשמחה וטוב לבב, מבלי הבט על כך שכל יהודי מתחיל את היום בברכות השחר שההתחלה היא מודה אני לפניך, ומיד אחר כך פעמים רבות ברוך אתה, דבר שמורה שצריכה להיות ברכה ויש על מה להודות, ובפרט בהתחזקות בבטחון לפעול עם בנו שי׳.

ח׳תקמב
[כרך כב עמוד שמח]

ב״ה, יו״ד מ״ח, תשכ״ג
ברוקלין.

אגודת נשים לטובת ״בית רבקה״ במונטריאול
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

הריני מאשר קבלת מכתבן אודות האסיפה הראשונה של השנה החדשה הבאה עלינו לטובה.

והשם יתברך יעזור שזו תהי׳ התחלה טובה ובהצלחה לטובת קיום המוסד והתפתחותו,

שאם תמיד חינוך הבנות על טהרת הקודש, הי׳ נחוץ וחשוב, הרי הוא פי כמה בתקופתנו, שמוסד זה הוא הדרך הוודאית להעניק לתלמידות את ההבנה והיציבות הנכונים בהנהגתן בחיי היום־יום כעת, ומה שכרוך ביותר אחריות בעתיד, ביסוס בתיהן על יסודות תורה ומצוה.

ומדתו של הקב״ה הרי היא מדה כנגד מדה בתוספת מרובה על העיקר, שכל המשתתפות והמסייעות בהחזקת המוסד, יבורכו בנחת אמיתי שהוא נחת יהודי וחסידי מילדיהם ונכדיהם שי׳.

בברכה לבשו״ט.

ח׳תקמז
[כרך כב עמוד שנד]

ב״ה, כ״ד מ״ח, תשכ״ג
ברוקלין, נ.י.

ברכה ושלום!

במענה למכתבה מי״ט חשון אודות מצב בריאותה ודעת הרופאים.

בכלל מבין שני האופנים, שכותבת נתוח או רדיום חשמל (כלומר הקרנות) צריך לנטות יותר לאופן הראשון. מובן שבהסכמת רב מורה

הוראה. כי בהקרנות, לא תמיד יכולים לומר מראש את התוצאות ולא תמיד בטוחים שווידאו את מה שרוצים לוודא.

וכפי שנוהגים במקרים כאלה, יש צורך שההחלטה בזה תהיה של שני רופאים מומחים בתחום זה, בנוסף להסכמה של הרב כאמור לעיל. והשם יתברך ינחה אותה כפי שטוב לה בכל המובנים.

בטח שומרת את המנהג הטוב של נשות ישראל לתת לצדקה כל פעם לפני הדלקת הנרות בערב שבת וערב יום טוב.

בברכה לבשו״ט בכל האמור.

ח׳תקנז

[כרך כב עמוד שסו]

ב״ה, יו״ד כסלו, יום הגאולה של אדמו״ר האמצעי, תשכ״ג
ברוקלין, נ.י.

אל קהל עדת ישורון חובבי ומוקירי תורה ומצוה
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

בקשר לארוע השנתי הקרוב של מרכז הישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש, כ״ד טבת הבע״ל, הנני מקוה שחובבי תורה בכלל ועסקני הישיבה בפרט ינצלו את השבועות הספורים שנותרו כדי להבטיח שהארוע יזכה להצלחה המיוחלת.

ידוע הסיפור ששמענו מכ״ק מו״ח אדמו״ר אודות אדמו״ר האמצעי, כיצד נהג להתעמק מאד בלימוד, וכיצד, כאברך צעיר, הי׳ פעם שקוע כל כך, עד שלא שמע כיצד ילדו נפל מהעריסה שעמדה בסמוך ופרץ בבכי. אביו, רבנו הזקן, שהי׳ בדירה עליונה, וגם הוא הי׳ שקוע בלימוד, שמע את הבכי של הילד. הוא ירד למטה, הרים את הילד, הרגיע אותו וחזר והרדים אותו בעריסה. אחר כך העיר רבנו הזקן לבנו, כי ככל ששקועים בענינים הנעלים ביותר, תמיד יש לשמוע את בכיו של ילד יהודי.

כיון שסיפרו לנו את הסיפור, הרי זו הוכחה שיש לכך הוראה מיוחדת לכל אחד מאתנו.

ההוראה היא: לצערנו נמצאים כעת ילדים יהודיים רבים, שנפלו

מ״עריסותיהם״ של תורה וחינוך תורני, ושנשמותיהם בוכות ודורשות שיתנו להן חינוך של תורה ומצות על טהרת הקדש. ועד כמה שכל אחד עסוק ושקוע בענייניו, וככל שענייניו נעלים, מוכרחים להאזין לבכי ולדרישת הילדים, ומוכרחים להתנתק ולעכב עניינים אחרים ולהתעסק איתם, כי אין דבר נעלה יותר וחשוב יותר מחינוך על טהרת הקדש.

ישיבות ומוסדות החינוך של ליובאוויטש שומעים ומפנימים קריאה זו של ילדי ישראל, אך למרבה הצער, בגלל מחסור בכסף, אי אפשר להרים את כולם ולהכניסם לעריסות של תורה ומצוות. חוב הכי חשוב מוטל על כל אחד ואחת לסייע בהשגת העזרה הגשמית הנחוצה להרחיב את יכולת הקליטה של ישיבות ומוסדות חינוך ליובאוויטש. הארוע השנתי הקרוב הוא הזדמנות לעשות זאת; והקב״ה יעזור שיעשו זאת מכל הלב וביד רחבה ובשמחה. והקב״ה יתן שכר מידה כנגד מידה, כמה פעמים ככה, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכת הצלחה

מ. שניאורסאהן

ח׳תקסט

[כרך כב עמוד שפא]

ב״ה, ג׳ טבת, ה׳תשכ״ג
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר בן ציון שי׳ גולדברג

שלום וברכה!

הנני מודה לו על מכתבו מה 8 בדצמבר, עם המצורף, שנמסר למזכירות לעשות בו בהתאמה למכתבו.

בהזדמנות זו ברצוני להביע לו יישר־כח לבבי בעד הד״ש החמה מכפר חב״ד והדפוס שם שמסר בשעתו בטור שלו, ושוב במכתב לכתב שלו, כפי שהנני רואה מההעתק.

בטח ישמח אותו לשמוע, שבינתיים המוסדות בכפר חב״ד המשיכו להתפתח וגדלו ויכולת הקליטה שלהם גדלה, אף שיכולת הקליטה עדיין מאוד לא מתאימה לדרישת ותנאי השעה. יחד עם זאת מטבע הדברים גדל הצורך בסיוע, יותר מאשר בעבר.

כיון שלא מכבר חגגנו את י״ט כסלו, גאולת רבנו הזקן בעל התניא והשו״ע, ובכ״ד טבת תמלאנה 150 שנה להסתלקותו, תקותי שתנועת חב״ד ותורת חב״ד, כמו גם מוסדות חב״ד וכפר חב״ד בפרט, יזכו להד רחב בעתונות ויגרמו התעוררות מתאימה ובתקוה שגם ארוכת טווח.

בכבוד ובברכה.

ח׳תקפא
[כרך כב עמוד שצד]

ב״ה, יום ד׳ פ׳ ומשה הי׳ רועה, ה׳תשכ״ג
ברוקלין, נ.י.

לכל המשתתפים בדינר השנתי של מרכז
הישיבות ״תומכי־תמימים״ ליובאוויטש
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

הארוע השנתי של מרכז הישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש מתקיים השנה ביום הסגולה כ״ד טבת, יום השנה־הילולא של רבנו הזקן, בעל התניא והשלחן ערוך, מייסד שיטת ודרך החיים, תנועת חב״ד־ליובאוויטש.

חשיבות מיוחדת היא גם שביום זה מתמלאות 150 שנה להסתלקותו, וזה ש**הקביעות** הן בנוגע ליום בשבוע, הן בנוגע לפרשת השבוע, היא זהה בדיוק כביום ההסתלקות.

לכן יש ביטחון בתקוה, שכל המשתתפים בכינוס יתאחדו ברוחו

פ׳ ומשה הי׳: חלק הפרשה השייך ליום זה — יום ד׳ — לפי תקנת רבנו הזקן שכל יום ילמדו פרשה חומש עם פירוש רש״י מפרשת השבוע (קוני׳ ביקור שיקאגא בתחילתו [סה״ש תש״ב ע׳ 27]).

ומשה הי׳ רועה: השייכות ל(יום ההילולא של) רבינו הזקן כי) בכל דור ודור יורדין ניצוצין מנשמת משרע״ה ומתלבשין בגוף ונפש של חכמי הדור עיני העדה ללמד דעת את העם ולידע גדולת ה׳ ולעבדו בלב ונפש (תניא פמ״ב).

יום השנה־הילולא: יום זכאי וסגולה כמובן מהדגשת רבנו הזקן ״צריך לאודועי שביום פטירת רבנו הגדול המגיד הילולא רבא בו ביום יצאתי לחפשי״ (בית רבי ח״א פי״ח [אג״ק אדה״ז ח״א אגרת לח])

הקביעות: מוצאי ש״ק דשמות כ״ג אור לכ״ד טבת.

פרשת השבוע: ואמר רבנו הזקן: צריך לחיות עם פרשת השבוע (קוני׳ ביקור שיקאגא ע׳ ז׳ [סה״ש תש״ב ע׳ 30]).

של בעל־ההילולא, וזה יתבטא גם בהיענות המתאימה — של כל אחד מהם — לקריאת הישיבה, ועל ידי זה להגיע להצלחה המירבית של הארוע, הן ברוחניות והן בגשמיות (כספית).

* * *

אחד הכתבים האחרונים שרבנו הזקן כתב קרוב להסתלקותו, ויתכן **שהאחרון** בהחלט (ידוע בשם — על שם תחלתו — נפש השפלה), — תוכנו הוא אודות תפקיד ועיקר עבודת יהודי בדורות אלה, ללמוד ולהפיץ תורה ולעסוק בגמילות־חסדים וצדקה בקירוב־הדעת, לקבל הכל באהבה ולשוב עד ה׳.

שלשה דברים אלו: לימוד והפצת תורה, גמילות חסדים ולשוב עד ה׳, צריכים הרי להיות מיוסדים וגם להשתקף בשלש האהבות: אהבת ה׳, אהבת התורה ואהבת ישראל, שאלו הם יסודות החינוך בישיבות ליובאוויטש:

ללמוד תורה יחד עם הפצת התורה: **ללמוד וללמד . . באהבה** — ללמוד בעצמו וללמוד גם עם אחרים, ושניהם **באהבה**.

גמילות־חסדים (צדקה) של תלמידי ומחונכי ישיבות ליובאוויטש המצטיינים במוכנותם ומסירות־נפשם לחזק ולהפיץ יהדות גם בפינות הכי נידחות של העולם.

ולשוב עד ה׳ — עבודת התפלה, להראות כיצד להתפלל ו״ללמוד״, לגלות ולחזק את הקשר של לב יהודי עם הקב״ה.

* * *

לעסקני, ידידי ותומכי ישיבות תומכי־תמימים — בנוסף למחויבותם האישית בכל שלשת התחומים — יש זכות גדולה, שהם רוכשים לזכותם חלק בפעולת הישיבות בזה, ע״י עשייתם לחיזוק והרחבת הישיבות — בכספם, זמנם ומרצם למשוך גם את ידידיהם ומכריהם לכל זה.

* * *

נפש השפלה: נדפס בלקוטי דיבורים (ח״ד ע׳ תקצז).

שלש האהבות: ורבנו הזקן גילה הדרך כיצד כל אחד יכול צריך ומוכרח להביא ג׳ אהבות אלו בפועל (לקו״ד ח״ג ע׳ תתרכח).

ולשוב עד ה׳ — עבודת התפילה: ראה לקו״ת במדבר (יג, ד).

רבנו הזקן, בעל־ההילולא, אמר: ״הקב״ה נותן לנו גשמיות, כדי שנעשה מזה רוחניות״.

יהי רצון שהקב״ה בידו הרחבה יתן לכל אחד בתוך כלל ישראל, כל מה שנחוץ לו, וכל אחד יעשה מהגשמיות שלו — רוחניות, ע״י יהדות אמיתית, תורה ומצות בכלל, ע״י עשי׳ בחינוך הכשר ובפרט — בזה, כאמור לעיל, לסייע לישיבות ליובאוויטש להשתחרר מנטל החובות, ולהרחיב את עבודתן לפי הנחיצות והדרישה לכך ההולכת וגדלה.

בכבוד ובברכת הצלחה בכל האמור

מנחם שניאורסאהן

ח׳תקפח

[כרך כב עמוד תד]

ב״ה, י״א שבט, ה׳תשכ״ג
ברוקלין, נ.י.

אל הבנקט השנתי של אגודת נשים של ברונזוויל ואיסט ניו יורק למען ישיבות ליובאוויטש ״תומכי־תמימים״

שלום וברכה!

שימח אותי לקבל את הידיעה אודות הבנקט השנתי, בכ״ג בשבט, והנני מאחל לכל המסייעות הפעילות והמשתתפות תי׳ הצלחה רבה בארוע בכל המובנים.

אנו באים זה עתה מיום השנה־הילולא ה־13 של כ״ק מו״ח אדמו״ר שהעביר ונטע את ישיבות ליובאוויטש במדינה זו לפני 23 שנים. ישיבות ליובאוויטש הצליחו ב״ה, ולאגודת הנשים יש בכך חלק מאד משמעותי.

שנה זו, כאשר מלאו 150 שנה מאז הסתלקות רבנו הזקן, בעל התניא והשולחן־ערוך ומייסד חב״ד, היא שנת־סגולה במיוחד בעבור כל התומכים והמשתתפים במוסדות הקדושים המתנהלים ברוחו ועל פי הוראותיו. הספר הראשון שרבנו הזקן הדפיס הי׳ **הלכות תלמוד**

אמר: הועתק ב״היום יום״ כ״ז טבת.

תורה, מדגיש בזה שחובתו הראשונה של יהודי היא ללמוד תורה, לתמוך בתורה ולנהל את חיי היום יום על פי תורה, שהתורה הק׳ נקראת **תורת־אמת** ו**תורת־חיים**, כי היא מעניקה את התוכן האמיתי לחיים היהודיים ואת האושר האמיתי, הן בגשמיות והן ברוחניות.

השם יתברך יתן, שכולכם תמשיכו את עבודתכם הטובה במידה הולכת וגדלה; כנדרש, שכל עניני קדושה וטוב יצמחו ויתפשטו, וזכות המצוה תביא להם ולבני ביתם, שיחיו, את ברכות הקב״ה במידה הולכת וגדלה, בכל מה שנחוץ, בגשמיות וברוחניות.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

ח׳תקפט

[כרך כב עמוד תה]

ב״ה, י״א שבט, ה׳תשכ״ג
ברוקלין, נ.י.

אל המשתתפים בדינר השנתי למען
הישיבה ״אחי תמימים״ בפיטסבורג,
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

בבואנו מיום־השנה הילולא של הרבי חמי, מייסד ישיבת ״אחי תמימים״ בפיטסבורג, הנני מקוה שהדינר שיתקיים בימים הקרובים של חודש זה יעמוד תחת רושם זכרונות חייו ופעלו של בעל ההילולא, וההתלהבות הפנימית שזה מוכרח לעורר אצל כל אחד ואחת הקשורים עם הרבי, חמי ומוסדותיו.

בהזדמנות זו רצוני למסור סיפור ששמעתי מחמי הרבי, ענין שיש לו משמעות נמשכת, תמידית, לגבי כולנו. בפרט בשנה שבה מלאו 150 שנה להסתלקות רבנו הזקן, בעל התניא והשלחן ערוך, מייסד חב״ד.

לאדמו״ר האמצעי, בנו של רבנו הזקן, הי׳ כידוע כוח העמקה בלתי רגיל. בשעה שהתרכז בענין, הוא לא שמע ולא ראה מה נעשה סביבו.

פעם אחת, בשעה שאדמו״ר האמצעי התעמק ברעיונותיו, ילדו נפל מעריסה סמוכה ופרץ בבכי. אך אדמו״ר האמצעי לא הבחין בשום דבר. באותו זמן ישב רבנו הזקן בחדרו בדירה עליונה, וגם הוא התעמק בלימוד. אבל הוא כן שמע את בכיו של הילד. רבנו הזקן הפסיק את הלימוד, ירד למטה, הרים את הילד, הרגיע והשכיב אותו בחזרה בעריסה. אדמו״ר האמצעי עדיין לא שמע ולא הבחין בשום דבר, עד כדי כך הי׳ שקוע. מאוחר יותר לו העיר לו אביו: ״עד כמה שיהי׳ הענין בו מתעמקים חשוב, תמיד חייבים לשמוע בכי של ילד!״.

* * *

כיוון שסיפרו לנו את המעשה, ברור שיש לו משמעות חשובה והוראה מעשית לכל אחד ואחת מאתנו. — הישיבה, היכן שהילד היהודי מקבל חינוך תורני, היא ה״עריסה״. חובה עלינו להשתדל שלא זו בלבד שהילדים שבישיבה לא יפלו חלילה מהעריסה, אלא אנו חייבים להתאמץ להכניס לישיבה כמה שיותר ילדים, כי רק באופן כזה יכולים אנו להבטיח חיים ללא דמעות, חיים מאושרים באמת, ברוחניות ובגשמיות.

לכן התקוה היא שכל אחד ואחת מהמשתתפים וידידי הישיבה ״אחי תמימים״ בפיטסבורג ייענה ברוחב לב ובחמימות לחזק ולהרחיב את ה״עריסה״ החיונית הזו של חינוך תורני שזכו לכך שתהי׳ בעירם.

זכות המייסד, וזכות מצות הצדקה והחזקת תורה, בטח תעמוד לכולם, ולבני ביתם, שיחיו, להתברך מהקב״ה בכל מה שנחוץ להם, בגשמיות וברוחניות, בשמחה רבה ונחת יהודי אמיתי.

בכבוד ובברכה.

ח׳תרד
[כרך כב עמוד תכ]

ב״ה, ד׳ אדר, ה׳תשכ״ג
ברוקלין, נ.י.

אל המשתתפים בדינר השנתי השנים עשר
של ישיבת ליובאוויטש בברונקס
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

הנני שולח את איחולי וברכתי לכל המשתתפים בארוע השנתי של ישיבת ליובאוויטש בברונקס, עם התקוה הפנימית שהארוע ימלא אחר כל הציפיות, כספית ורוחנית.

בפרשת השבוע, הראשונה בסדרת פרשיות שמדובר בהן אודות בניין המשכן, ניתנת מיד הוראה כללית: **מאת כל איש אשר ידבנו לבו** — לקחת נדבות מכל יהודי שלבו ידבנו. **כל** בני ישראל היו צריכים שיהיה להם חלק במשכן, אבל בכך הוגבלה קבלת התרומות רק מאלו שירצו לתת בלב שלם. במבט שטחי נראה שיש כאן סתירה. אבל באמת אין כאן סתירה, שכן כל בני ישראל נותנים צדקה למטרות קדושות בלב חם; צריך רק למצוא את הגישה הנכונה לכל יהודי. או אז כל יהודי נותן בהתאם לאפשרויות שלו: מי שיכול לתת **זהב,** נותן זהב; מי שיכול לתת **כסף,** נותן כסף; ומי שיכול לתת **נחושת,** נותן נחושת. וכאשר יהודי נותן בלב שלם, הרי ודאי שהוא רוצה לתת יותר מיכולתו, והקב״ה מחשיב גם את **נדבת לבו** כצדקה, ומעניק את ברכת **עשר בשביל שתתעשר**, כך שמי שיכול לתת לעת עתה רק נחושת, מתברך שיוכל לתת כסף, ומי שיכול לתת רק כסף, מתברך שיוכל לתת זהב, ומי שיכול לתת זהב, מתברך שיוכל לתת אבני שהם ואבני מלואים (אבני חן יקרות).

חכמינו, זכרונם לברכה, הדגישו לעתים קרובות, שענין המשכן בזמנינו עבר לישיבות, כמאמר חז״ל, שלאחר חורבן בית המקדש השכינה שורה בד׳ אמות של הלכה.

ידוע הפתגם של רבנו הזקן, בעל התניא והשולחן ערוך, מייסד חב״ד, שבכ״ד טבת השנה מלאו 150 שנה להסתלקותו: ״הקב״ה נותן ליהודים גשמיות, ובני ישראל הפכים את הגשמיות לרוחניות״. הצדקה שתומכי ישיבת ליובאוויטש בברונקס נותנים כדי להחזיק ולחזק את

הישיבה היא הצורה הכי נעלית של הפיכת גשמיות לרוחניות ובכך גם להתברך במידה הולכת וגדלה של גשמיות — מנחושת כסף ומכסף לזהב, וכו׳, ולנצל זאת לדברים טובים, בריאים ושמחים, בבריאות טובה ובנחת יהודי אמיתי מהילדים שיחיו.

בכבוד ובברכה להצלחה ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

ח׳תריד

[כרך כב עמוד תלב]

ב״ה, י״א ניסן ה׳תשכ״ג
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל אשר בכל מקום ומקום
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

חג הפסח שהוא היום **הראשון** והחג **הראשון** לבני ישראל,

ראשון בזמן וראשון בחשיבות — שכן תוכנו הוא הרי גאולת ישראל והחילו להיות עם עצמאי המנהל אורח חיים משלו לפי התורה, מצוות וחגים משלו וכד׳ —

יש בו, לכן, חשיבות מיוחדת לכלל ישראל ולכל יחיד מישראל בכל זמן ובכל מקום. משום כך כוללים גם הפרטים הקשורים בחג הפסח ובמאורע יציאת מצרים — משמעות מיוחדת כהוראת דרך בחיים הישראליים, הן ליחיד, הן לרבים והן לכלל כולו.

* * *

אחד הפרטים החשובים במאורע יציאת מצרים הוא בכך שהוא אירע ״**בעצם היום הזה**״, שפירושו, לפי הסברת חז״ל, כי בו ברגע ״שהגיע הקץ לא עיכבן המקום כהרף עין״. על כך באה ההוספה

היום הראשון: כמש״נ זכור את היום הזה (שמות יג, ג) וראה שמו״ר (פי״ט, ז): הזהר כו׳ יום השבת כו׳ היום הזה.

והחג הראשון: ר״ה בתחלתה.

והחילו: ראה יבמות מו, א.

חז״ל: במכילתא לשמות יב, מא־מב. הובא בפרש״י שם.

באה ההוספה: מפרשים בשם הזהר (זית רענן — הובא באוה״ת להצ״צ בא ע׳ שכז).

שאם היו בכי ישראל מאחרים את הרגע הזה — היו מפסידים, ח״ו, הם, אנו, בנינו ובני בנינו — את גאולת מצרים, לגמרי!

* * *

דבר זה בלתי מובן כלל: הרי כבר היו עשרת המכות, שהביאו לכך שהמצרים גירשו את בני ישראל ממצרים, — מה הי׳ הכרחי, איפוא, הפרט של ״כהרף עין״? וכיצד מסתברת בכלל העובדה שאיחור כהרף עין גורם לדחיית הגאולה לגמרי?

על כך מתוספת השאלה היסודית: מה ההוראה הטמונה בסיפור התורה (=הוראה) על ״בעצם היום הזה״?

* * *

הסברת הדבר:

״כיון שהגיע הקץ״ — מיד עם בוא הרגע המתאים לשים קץ לטומאת מצרים ולהשתחרר הימנה — אסור להחמיץ את ההזדמנות אפילו בכהרף עין.

סכנת החמצת ההזדמנות לא היתה מצד המצרים, מחשש שמא יתחרטו, כי אם — שמא יימצאו **מבני ישראל** כאלה שיתחרטו, מתוך אי רצון להניח את אורח החיים שאליו הורגלו במצרים וללכת המדברה לקבל את התורה.

ההוראה מכאן לכל אחד מישראל — איש או אשה, נער או זקן — היא:

משמעותה של ״יציאת מצרים״ בחיי יום יום היא — ההשתחררות משעבוד האדם לגופו ונפשו הבהמית, מהשתעבדות לדרישות והרגלים גופניים ומהסביבה החומרית. חרות זו באה ע״י הישמעות לקריאה הנצחית של ה׳, אלקי אברהם יצחק ויעקב: ״והוצאתי אתכם מתחת סבלות . . והייתי לכם לאלקים״ — המתבטאת (כבימי יציאת מצרים) בקבלת התורה וקיום מצוותי״.

* * *

הם, אנו וכו׳: כמבואר בהגדה.
סכנת: ראה תניא פל״א.
בחיי יום יום: תניא פמ״ז ובכ״מ.
אלקי אברהם כו׳ ״והוצאתי: שמות ג, טז. שם ו, ו.

הקריאה היא נצחית. יציאת מצרים חייבת להיות בכל יום ויום, וכל יום הוא בבחינת ״הגיע הקץ״ ומשמש שעת כושר להישמע לקריאה.

אלא שישנם כאלה ״המתעכבים״, ואת שעת הכושר שלהם הם דוחים לימים הנוראים (ר״ה ויוהכ״פ), או, לכל היותר, לשבתות וחגים. ואפילו מבין אלה המזכירים ומקיימים את יציאת מצרים בכל יום בשעת התפלה — נמצאים כאלה המצמצמים אותה לתפלה בלבד, ומחמיצים את שעת הכושר שבמשך היום.

כבחיי היחיד כן הדבר בחיי הרבים והכלל, אלא שכאן שעת הכושר היא, כמובן, חשובה פי כמה וכמה.

* * *

שעת הכושר הבלתי רגילה וההזדמנות המתדפקת לפתחנו עתה היא — העובדה כי בחוגים רחבים ביותר, וביחוד בחוגי הנוער, קיימת, זה שנים מספר, תנועת התעוררות חזקה **לשיבה אל מקורותינו האמיתיים**, ובמקומות רבים ובפרטים רבים ביותר — גם הגויים ״מגרשים״ את היהודים מן האידיאולוגיה של ״טומאת מצרים״ המודרנית.

חלק גדול של חוגים שהיו רחוקים מיהדות — מחפשים את הדרך חזרה לתורה ולמצוות, וחלק גדול של חוגי תורה ומצוות — מבקשים לחזק ולהעמיק את התקשרותם והזדהותם עם התורה והמצוות.

פרט לאלה שזה שנים חדלו מלחשוב בכלל — הרי המציאות עתה היא שכולם, וביחוד בני הנוער, לא רק שהנם מוכנים לשמוע את האמת המלאה, כי אם **דורשים** שישמיעו לפניהם אה האמת בשלמותה. אף אלה שלעת עתה אינם מוכנים לקבל על עצמם את כל המצוות בבת אחת ולשנות את אורח חייהם בתפנית אחת — הנם, אבל, בשלים במדה מספקת לשמוע את האמת הטהורה, ללא פשרות ולא ״גזורה לפי המדה״. הנסיון הוכיח, כי משהנוער בא במגע עם יהדות אמת של תורה ומצוות — הרי הוא נמשך אליה וחלק ניכר ביותר ממנו מתחיל להשתית את החיים היום־יומיים בהתאם לה, בתוספת ההחלטיות והחיוניות שבהן מחוננים בני הנעורים.

הקריאה היא נצחית: כהמאמר ״חג הפסח נמשך תמיד״ (שיחות חה״פ תש״ג — לכ״ק מו״ח אדמו״ר).

בצער חייבים אבל לומר, אשר למרות שכבר שנים מספר שהתעוררות זו קיימת — לא נוצלה, לעת עתה, שעת הכושר במדה הראויה, וגדול ביותר הצער עם ההיווכחות ששעת כושר זו לא נוצלה כמעט לגמרי ע״י אלה הצריכים להיות המנהיגים הרוחניים.

* * *

ויהי רצון מלפני השי״ת שכשם שלאבותינו במצרים לא התעכבה יציאתם אפילו כהרף עין, ודבר זה הביא לגאולה השלמה של הגוף ולגאולה שלמה של הנשמה (ע״י קבלת התורה, שהיא היתה המטרה וההשלמה של יציאת מצרים) — כך

ינצל כל אחד ואחת במדה מלאה את שעת הכושר הבלתי רגילה של רגע זה, לסייע לעצמו ולזולת, ולרבים ולכלל, להשתחרר מכל מיני שעבודים, ובעיקר, מן הקשה שביניהם מן הרעיון של ״נהיה ככל הגויים״ ולשוב לתורה ולמצוות **במדה מלאה ביותר**, ותקויים ההבטחה ופסק הדין: ״ישראל עושין תשובה — **ומיד** הן נגאלין״ בגאולה האמיתית והשלמה ע״י משיח צדקנו.

בברכת חג הפסח כשר ושמח.

מנחם שניאורסאהן

ח׳תריז
[כרך כב עמוד תלח]

ב״ה, כ״ח ניסן, תשכ״ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום א׳,

בעת רצון יזכירו אותו על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע מתאים לתוכן כתבו, ויהי רצון מהשי״ת שכשם שהוא כתב את הבקשה כן יכתוב בשורה טובה בזה

ואנו הרי באים מימי חג הפסח, זמן חירותינו, חירות מכל

המטרה וההשלמה: שמות ג, יב. יבמות שם. ז״ח ר״פ יתרו.
הקשה שביניהם: ראה קונטרס ומעין סוף מי״א.
ההבטחה ופסק הדין: רמב״ם הל׳ תשובה פ״ז ה״ה.

העניינים המבלבלים, וזכות הצדקה (לפי הקבלה המצו״ב) תעמוד לו בזה

לפי המצויין בזכרוני, כבר כתבתי לו, מכיוון שהי׳ תלמיד בישיבת תומכי תמימים בווילנא, מיסודם של רבותינו נשיאינו, והובטחנו שקדושה אינה זזה ממקומה, בנוסף כותב רבנו הזקן, ששנה זו היא המאה וחמישים להסתלקות הילולא שלו, שיחוד זה למעלה הוא נצחי (תניא פרק כ״ד), הנני מקווה שאינו מסתפק בקביעות עתים בלימוד תורת הנגלה, אלא יש לו גם קביעות בלימוד תורת החסידות, ועושה גם כל האפשרי להפיץ את תורת החסידות ועניניו בכל מקום שידו מגעת, מתאים להדגשת תורת החסידות בענין אהבת ישראל, וזכות הרבים מסייעתו.

ואשמח לשמוע ממנו בשורות טובות באמור לעיל.

בברכה לבשו״ט.

ח׳תרכה

[כרך כב עמוד תמד]

ב״ה, ל״ג בעומר, ה׳תשכ״ג
— שנת המאה וחמישים להסתלקות הילולא של רבנו הזקן — ברוקלין, נ.י.

אל כל החברות של אגודת נשי ובנות חב״ד בכל מקום,
ואל המשתתפות בועידה השנתית השמינית בפרט
ה׳ עליהן תחיינה

שלום וברכה!

ועידת נשי ובנות חב״ד בשנה זו, כמו כל ארועי חב״ד השנה, תעמוד ודאי תחת רושם שנת ה־150 ליום השנה־הילולא של רבנו הזקן, בעל התניא והשלחן־ערוך, מייסד שיטת, דרך חיים ותנועת חב״ד. במיוחד — כאשר לוקחים בחשבון את המקום החשוב שהאשה היהודי׳ בכלל, והאשה החב״דית בפרט, תופסת בחיים היהודיים.

בהקשר לכך, כמו גם לעובדה שהועידה נערכת בימי הספירה, רצוני למסור בקיצור את הסיפור הידוע אודות אחד מחסידיו הראשונים של רבנו הזקן, ר׳ גבריאל נושא־חן ואשתו מרת חנה רבקה.

* * *

ר׳ גבריאל, נמנה על בעלי הבתים החשובים בוויטבסק, אך עשרים וחמש שנים כבר עברו מאז החתונה ולא היו להם ילדים. אז, בעקבות רדיפות שונות שסבל, הוא איבד את רכושו. הי׳ לו צער רב בשל כך שכאשר הזדמן ענין של פדיון שבוים אצל רבנו הזקן, והוא, ר׳ גבריאל, לא יכל להשתתף בזה בסכום שהושת עליו. כאשר נודע כל זה לזוגתו, היא מכרה את הפנינים והתכשיטים שלה שעבורם קיבלה את הסכום הדרוש; היא קרצפה את המטבעות עד שהם הבריקו, ובתפילה שגם מזלם יאיר, ארזה את המטבעות ונתנה אותם לבעלה שיעבירם לאדמו״ר הזקן.

עם הכנסו לרבנו הזקן בליאזנא, הניח ר׳ גבריאל את הצרור על השולחן, ולפי הוראת הרבי התיר אותו. המטבעות האירו וברקו באופן יוצא מהכלל.

רבנו הזקן שקע בהרהורים, ואמר: מהזהב הכסף והנחשת שבני ישראל נתנו עבור המשכן לא הבריק דבר מלבד הכיור וכנו (שנעשה ממראות הנחושת שנשי ישראל העניקו עבור המשכן במסירות־נפש ובשמחה). ספר לי מנין לך מטבעות אלו. ר׳ גבריאל נאלץ לספר אודות מצבו, וכיצד זוגתו חנה רבקה בת ביילא השיגה את הכסף.

רבנו הזקן נשען על ידיו בדבקות זמן רב, אחר כך הגבי׳ את ראשו ובירך אותו (ואת זוגתו) בילדים, אריכות ימים, עושר ונשיאות חן בלתי רגילה; הוא הורה לר׳ גבריאל לסגור את העסק שלו בוויטבסק ולסחור באבני חן ויהלומים. ברכת הרבי התקיימה בשלימות. ר׳ גבריאל נושא־חן נעשה עשיר, נולדו להם בנים ובנות, והוא נפטר בגיל 110; זוגתו חיה שנתיים יותר ממנו.

בספרו את הסיפור ציטט כ״ק מו״ח אדמו״ר את תורת רבנו הזקן על כך שנאמר בספירת העומר (והרי זו ההכנה לשבועות — קבלת התורה) **וספרתם לכם**, שכוונתו גם ״**תאירו** (לשון ספיר, אבן חן) את הלכם״.

* * *

ההוראה מסיפור זה, בין שאר הענינים העמוקים שבו, היא: אף שמטבעות הצדקה שוות במספרן ובערכן, כשנותנים זאת במסירות נפש ובשמחה, מקבלות אותן מטבעות ערך ואור אחר לגמרי, וזה מאיר אפילו את החיים גם בעולם הזה, ובודאי בעולם המואר.

כך גם, כמובן, בצדקה ברוחניות. כל עבודה ופעילות להפיץ תורה ומצוות, כפי שהם מוארים באור ובחמימות של חסידות, שאז עושים זאת במסירות נפש ובשמחה, נוסף לכך שהפעילות עצמה היא ביתר הצלחה, יש לה השפעה מכופלת ויוצרת זכות מאד מיוחדת.

יתן הקב״ה, שכל אחת מהן, בתוך כלל ישראל, תחוש את ה**וספרתם לכם** כפי שרבנו הזקן ביאר זאת, שתארנה את עצמן ואצלן ובסביבתן באור של תורה ומצוות והנהגה חסידית עד לחיי היום יום, שאז יהי׳ אור בכל המובנים, הן בגשמיות והן ברוחניות.

בברכה להצלחה בכל האמור לעיל.

מנחם שניאורסאהן

ח׳תרלג
[כרך כב עמוד תנו]

ב״ה, ערב שבועות, זמן מתן תורתנו, ה׳תשכ״ג
— שנת המאה וחמישים להסתלקות רבנו הזקן —
ברוקלין, נ.י.

אל כל המשתתפים בחגיגת הכשרת־הקרקע עבור הבנין החדש של ישיבת ״תומכי־תמימים״ המרכזית בברוקלין, ואל אחינו בני ישראל שומרי תורה ומצוה, בכלל
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

לרגל השמחה של מצוה הגדולה — הצעד הראשון של המשימה מרחיקת הלכת לבנות בנין חדש לישיבה המרכזית ״תומכי־תמימים״ ליובאוויטש בברוקלין — הנני שולח את איחולי וברכתי הלבבית לכל המשתתפים בשמחה הגדולה ובמצוה הגדולה הזו.

רצוני לקוות, שכל אחד ואחת שתורה וחינוך על טהרת הקדש אהובים ויקרים להם, יפנו את כל האפשרויות כדי לוודא שלא רק ההתחלה תהי׳ בהצלחה במלוא המידה, אלא יסייעו גם להבא ליישם את הקמת הבנין החדש בהקדם האפשרי. הדבר דורש התמסרות משולשת מרצון בממון, גוף נשמה. (**מ**ממון, **ג**וף, **נ**שמה):

בממונו — הכוונה, פשוט בתרומות כספיות גדולות ביותר; לא

רק לפי המושגים האישיים, אלא כיד ה׳ הטובה עליו.

בגופו — להתמסר אישית, בזמן ובכוחות, להשיג ידידים ותומכים ומשתתפים חדשים בבנין החדש.

בנשמתו — במסירות ״הנפש״ ממש: גם כשנדמה לו שיכול להוסיף בלימוד התורה בעצמו וכד׳; כי חיזוק והפצת תורה ומצוות דרבים מצדיק הקרבה מחיי הנשמה האישיים.

אך באמת גם בצדקה ברוחניות, כבצדקה בגשמיות, יש את ההבטחה של **עשר תעשר** — הפרשת עשירית משלו — למען אחרים, היא המקור לעשירות, הן בגשמיות והן ברוחניות. ובנוסף למצות הצדקה שיש ל״זבולון״ בתמיכתו בלימוד של ״יששכר״, יש הרי לזבולון גם חלק בתורתו של יששכר.

בימים אלה הקשורים במתן־תורה, שבעצם כל יהודי צריך לזכור את מעמד הר סיני בכל יום, ודאי יזכור כל אחד, שבזכות ילדינו קבלנו את התורה, ויכיר בהתחיבות לתמוך במוסדות החינוך על טהרת הקודש, בפרט שהישיבה המרכזית ״תומכי־תמימים״ ליובאוויטש ידועה כבר עשרות שנים רבות כאחד ממבצרי התורה הגדולים ביותר בזמנינו.

זכות החזקת והפצת תורה דרבים בטח תעמוד לכל אחד ואחת, להתברך בכל מה שנחוץ בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה להצלחה מופלגה ולקבלת התורה בשמחה ובפנימיות

מנחם שניאורסאהן

ח׳תרלה

[כרך כב עמוד תנח]

[אסרו חגה״ש תשכ״ג]

. . שתי הנקודות היסודיות של מתן־תורה קשורות במיוחד עם האשה והאם היהודי׳ה:

ראשית, שכאשר הקב״ה נתן את התורה הוא הורה למשה רבנו לדבר אודות כך תחילה לנשים, ואחר כך לאנשים, כפי שחכמינו זכרונם לברכה מבארים את הפסוק: כה תאמר ל**בית יעקב** — הכוונה לנשים, (ואחר כך) ותגיד לבני ישראל — האנשים.

שנית, שהתורה ניתנה רק לאחר שבני ישראל לקחו על עצמם את האחריות שהילדים יהיו ערבים שהתורה והמצוות לא ישכחו חלילה.

מכך מובן, שקיום התורה ומצוות תלוי במידה רבה מאד באשה ובאם היהודי׳: האשה יכולה וצריכה לעודד את הבעל ללמוד תורה; היא יכולה וחייבת לנהל הבית על יסודות התורה ומצוות, בקדושה וטהרה; וכאמא שיש לה גם יותר זמן להתמסר לילדים, היא במידה רבה יותר אחראית לחינוך היהודי הטוב של הילדים.

בנוסף לכך, באמצעות פעילות מאורגנת לתמיכה במוסדות חינוך על טהרת הקדש, ובכלל לחזק יהדות בסביבה, הרי השפעתה ותרומתה בעלת משמעות רבה גם מחוץ לבית הפרטי . .

ח׳תרלו
[כרך כב עמוד תנט]

ב״ה, אסרו חג השבועות, תשכ״ג
שנת הק״נ להסתלקות רבינו הזקן
ברוקלין, נ.י.

אל המשתתפות במסיבת הצהרים השנתית של ועד נ״י
למען ה**סמינר למורות** ובית ספר מקצועי לבנות בכפר
חב״ד בארצנו הקדושה ת״ו
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בבואנו מחג השבועות, זמן מתן תורתנו, בטח תזכור כל אחת מהמשתתפות את הזכות הגדולה של נשות ישראל שהסכמתן נדרשה עוד לפני הסכמת האנשים, כדי לקבל את התורה בהר סיני.

זכות זו, כמובן מאליו, שמטילה אחריות מיוחדת על נשות ישראל לעשות את כל התלוי בהן לחזק ולהפיץ תורה ומצוות, לא רק בביתן הפרטי, אלא גם מחוץ לבית; ולכל לראש — לחזק את החינוך על טהרת הקדש, שזהו היסוד של קיום התורה והמצוות בחיי היום יום.

עבודת הוועד שלהן קשורה ישירות באחריות ובזכות הנזכרת לעיל. רצוני לקוות, שתתמסרנה לעבודה בהתקשרות הולכת וגדלה,

הן בעצמן, הן למשוך ידידות ותומכות חדשות, ושזה ייעשה בשמחה ובהתלהבות.

השם יתברך יצליחן בעבודת הקודש, שהיא גם צנור וכלי ליהנות מברכותיו של הקב״ה בכל מה שנחוץ, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות.

ח׳תרלח

[כרך כב עמוד תסב]

ב״ה, י״ב סיון, תשכ״ג
— שנת המאה וחמשים להסתלקות רבנו הזקן —
ברוקלין, נ.י.

אל כל המשתתפים בדינר השנתי של ישיבת
״אחי תמימים״ ליובאוויטש בנוארק,
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

בזה הנני שולח את ברכתי הלבבית לכל המשתתפים בדינר השנתי של הישיבה ״אחי תמימים״ ליובאוויטש בנוארק, עם איחולי הפנימי, שהארוע יהי׳ בהצלחה רבה.

בבואנו זה עתה מחג מתן־תורה, כל אחד ואחת ודאי יביא עמו מההתעוררות של קבלת התורה, ויבטא את ההתעוררות באופן מעשי — גם באמצעות תמיכה בישיבת ליובאוויטש בנוארק בהתאם למיטב ולמלוא האפשרויות.

כלומר — לא רק תרומה מרצון, אלא התחייבות אישית שכל היהודים הבוגרים לקחו על עצמם במעמד הר סיני, כאשר כולנו נתנו את הילדים שלנו כביטוח (**בנינו ערבים בעדינו**), שהתורה והמצוות לא יוזנחו, ח״ו. בזכות הילדים, גם המבוגרים — כל העם היהודי — קבלו את התורה.

בכל הזמנים, ובפרט בעת הזו, חובת כל אחד ואחת לתמוך במוסדות התורה על טהרת הקדש, וישיבת ליובאוויטש בנוארק — שקנתה לעצמה שם כמבצר־תורה חשוב, ודאי זכתה למלוא התמיכה.

השם יתברך יברך את כל המשתתפים בדינר השנתי וכל תומכי

וידידי ישיבת ״אחי תמימים״ ליובאוויטש בנוארק בכל מה שנחוץ, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

ח׳תרמ
[כרך כב עמוד תסד]

ב״ה, יום א׳ לפרשת קרח, תשכ״ג
שנת הק״נ להסתלקות־הילולא של רבינו הזקן,
ברוקלין, נ.י.

תלמידי ישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש לחג הסיום, מונטריאול,
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

לחג הסיום, ד׳ תמוז — חודש הגאולה של כ״ק מו״ח אדמו״ר — הבע״ל, הנני שולח את ברכתי לתלמידים המסיימים והוריהם, לראשי הישיבה וההנהלה, וכל המשתתפים בשמחה של תורה, שיחיו.

מיותר להדגיש, שהכוונה הפנימית של ״סיום״ בעניני תורה ומצוות היא שזה ישמש כהכנה להתחלה ומעבר לדרגה גבוהה יותר בלימוד התורה וקיום המצוות בחיי היום יום.

בתחילת פרשת השבוע מסופר אודות מחלוקת קורח נגד משה רבינו. במדרש, מספרים לנו חכמינו זכרונם לברכה פרטים שונים בדבר, שכל פרט בתורה גם הוא תורה, ״תורה״ לשון הוראה — לקח ולימוד. אחד הפרטים הוא, שקורח שאל את משה רבינו האם גם בית מלא ספרי־קודש שתהיה מזוזה על הפתח? קורח טען שלבית מלא ספרי־קודש יש הרי הרבה יותר משתי הפרשיות של המזוזה, ולכן המזוזה מיותרת. אבל משה רבינו ענה, שגם בית כזה חייב במזוזה על הפתח.

ההוראה מכך, שהיא חשובה במיוחד לתלמידים מסיימים, היא:

כאשר תלמיד מוסד חינוך על טהרת הקודש זוכה להגיע לשלב ״סיום״, יכול הוא לחשוב שהוא כבר כמו ״בית מלא ספרי־קודש״

והוא כבר פטור מ״מזוזה״ — אומרים לו, שגם כשמישהו נמצא בדרגה כזו, הוא זקוק דווקא אז לשמירה והשגחה של ״מזוזה״ על ה״פתחים״ של ראשו ולבו.

תוכן המזוזה הוא שתי הפרשיות **שמע** ו**והי׳ אם שמוע**, דבר המורה, שיהודי, הן בישבו בבית והן ביצאו לרחוב, צריך לזכור תמיד שהוא וכל מה שיש לו — שייכים לקב״ה, **ה׳ אלקינו ה׳ אחד**, שמכך באה המסקנה המידית — **והי׳ אם שמוע תשמעו** — לקיים את ציוויי הקב״ה ולהתנהג על פי רצונו של הקב״ה בכל הפרטים של חיי היום יום.

זאת צריך לזכור תלמיד ״מסיים״, שאף שתלמוד תורה כנגד כולם, והוא ב״ה הצליח בלימוד התורה, עדיין אין זה מספיק שהידיעות מונחות בראשו כספרים על מדף. העיקר הוא — שהתורה תחדור ותפעפע בלב ובמוח, בשכל וברגש, עד שהדבר יגיע וישתקף בכל פרטי חיי היום יום, בקיום המצוות בהידור ובשמחה.

יתן הקב״ה, שכל אחד מתלמידי הישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש יהי׳ בדרגת ״בית מלא קדושה״, ודווקא עם ״מזוזה״ כשרה על ה״פתחים״ של המוח ושל הלב, שהיכן שהוא נמצא והיכן שהוא הולך יהי׳ ניכר **ה׳ אלקינו ה׳ אחד**, חדור באהבת ה׳ אהבת התורה ואהבת ישראל שכולי חד. אז ודאי יקויים ונתתי מטר ארצכם בעתו וגו׳ — כל הברכות האלוקיות המנויות בפרשה, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה להצלחה מופלגה ובשורות טובות

מ. שניאורסאהן

ח׳תרנה
[כרך כב עמוד תפא]

ב״ה, ז׳ מנ״א, תשכ״ג
ברוקלין.

האברך רפאל שי׳

שלום וברכה!

במענה למכתבך מד׳ מנ״א, בו אתה כותב כיצד להשפיע על בחור כו׳.

ובכלל מובן, שזה תלוי בידיעותיו ובתכונות הנפש וכו׳, ולכן יש להתייעץ עם אלו המכירים אותו. וכבר נאמר ותשועה ברוב יועץ, ובטח מיותר להדגיש מה שחכמינו ז״ל אומרים, שדברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב, ולכן כאשר מדברים דיבורים לבביים, יש אפשרות גדולה להצליח, ואחד הענינים העיקריים, — להיות דוגמא חי׳ בהנהגה היום יומית — המשפיעה יותר מדיבורים, ויהי רצון שתצליח בכל האמור לעיל.

וכיוון שהכל הרי בהשגחה פרטית, חובתי (וזכותי) לעורר אודות הנחיצות לקבוע כל יום לימוד בפנימיות התורה שבדורנו נתגלה בתורת החסידות, ובהוספה ביום השבת שקדש הוא לה׳, וכפי שנתבארה חשיבות הדבר בספרים רבים, ובמיוחד בקונטרס עץ החיים לכ״ק אדמו״ר מוהרש״ב נ״ע ובקונטרס לימוד החסידות ותורת החסידות לכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע.

בברכה לבשו״ט בכל האמור

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א.

ח׳תרעט

[כרך כב עמוד תקי]

ב״ה, ימי הסליחות, ה׳תשכ״ג

— שנת המאה וחמישים להסתלקות־הילולא של רבינו הזקן — ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל אשר בכל מקום ומקום
ה׳ עליהם יחיו

שלום רב וברכה!

ימי ראש השנה — הימים **הנוראים** — בהם מתחילה השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, ממלאים כל לב יהודי ברגשות קדש.

היא עמוקה בהרבה מ״**יראת העונש**״ וכדומה. בימים הנוראים מתעוררת **יראת הרוממות**, הרגשת חרדה הבאה מתוך הכרה בהתרחשותה של **הכתרת** מלך מלכי המלכים, הקדוש ברוך הוא,

---

הימים הנוראים . . יראת הרוממות: בדרגא היותר נעלית כיון שנגלה כבוד הדר מלכותו בחי׳ מל׳ דא״ס (ראה לקו״ת דברים מח, ב. מת, ד. מט. ד).

שהיא תוכנו של ראש השנה, ובהשתתפות האדם בה.

הכתרת הבורא ל"מלך על כל הארץ", אותה מבקשים ומבצעים בני ישראל בראש השנה, מחדשת את הקשר **האישי** של **כל** יהודי עם הקב"ה, הקשר הפנימי והישיר של כל יחיד באשר הוא יחיד, ולא כחלק מן הכלל בלבד. ההכתרה מתקיימת ע"י הבקשה האישית של כל אחד ואחת מאתנו כי יקבל הקב"ה את ההכתרה, ותוך כך נוצרת ההתקשרות של "אנו עמך ואתה מלכנו".

תחושת ההכתרה באה לידי ביטוי מיוחד בתפלה: אלקינו ואלקי אבותינו, מלוך על כל העולם כולו בכבודך, והנשא . . וידע כל פעול כי אתה פעלתו . . ויאמר כל אשר נשמה באפו — ה' אלקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה", הבריאה כולה וכל העולמות כולם, וביחוד האדם אשר נשמה באפו, מכירה בשלטונו ומלכותו של הקב"ה ונכנעת לו. התפלה מסמלת את רגש יראת הרוממות, ויחד עם זה את תוצאתו הבלתי נמנעת: הנכונות והצמאון לקיום מצוות המלך.

ומשום כך, הרי למרות שימי ראש השנה הם התחלת ופתיחת עשרת ימי תשובה — אין נאמרים בהם תחנון ווידוי על חטאים. כי רגש ההתאחדות עם הקב"ה באמצעות ההכתרה כובש את האדם במדה כזו שככל שיהיה גודל הצער על מעשי העבר הוא מתבטל ברגש **יראת הרוממות** המשתלט עליו.

הכתרת . . תוכנו של ראש השנה: כדמוכח מהבקשה **בכל** תפלות ר"ה (משא"כ זכרונות ושופרות) מלוך על העולם, והחתימה (וכן בקידוש) מלך על כל הארץ. ובפירש"י (במחזור וויטרי) דאומרים המלך הקדוש (וגם בערבית) לפי שאמר הקב"ה תמליכוני עליכם בר"ה כדכתיב אני ה"א וסמיך לי' בחדש הז' ולכן גם תק"ש שהיא **מצות היום** "הענין הראשון" שבזה הוא ש"אנו ממליכין עלינו את הבורא" (רס"ג הובא באבודרהם).

יחיד באשר הוא יחיד: להעיר מפדר"א פי"א: הלך אדם לעצמו והמליך אותו ראשון ואחריו כו'. ובמשנה סנה' ספ"ד: לפיכך נברא אדם יחידי ללמדך כו'.

הבריאה כולה: וכל העולמות כולם: עשי' יצירה בריאה אצילות (סי' האריז"ל).

אין נאמרים בהם . . ווידוי: שו"ע רבנו הזקן סתקפ"ד ס"ב (מזוהר, כל בו, ב"י שם), וראה שע"ת שם.

הוא מתבטל: דאף דתק"ש רמז שלו תשובה (רמב"ם הל' תשובה ג, ד. נתבאר בארוכה במאמר דר"ה תש"י) וימי ר"ה ג"כ מעשי"ת הם — הרי בתפלות ובקשות **העיקריות** דר"ה לא נזכר זה **כלל**, ואין בר"ה וידוי דברים (שהוא **חיוב ומ"ע** בתשובה (רמב"ם ריש הל' תשובה) ופשיטא ד"שלא ליתן פ"פ למקטרג" — לא יבטל מ"ע) ואין בו קרבנות תשובה וכו'. — אלא שכל ענין התשובה בר"ה הוא כדי שתתקבל **ההכתרה** (המשך ר"ה תש"ג: רד"ה שהמ"מ, סד"ה טו"ט) ולכן אין ענינה בוידויים ולא לתקן החסר (המשך ר"ה תרצ"ה פ"י, כד) והתיקון בא "בעשי"ת הבאים לאחר ר"ה" (לקו"ת דברים מט, ד). ואדרבה "לכאורה מה ענין בכי' אל ר"ה, אך הבכי' . . בעינן למיהווי קדם מלכא" (לקו"ת שם נה, ד). וה"יתודה בלחש" הוא ג"כ ענין געגועים (לקו"ד עמ' 102). ואכ"מ.

לאמתו של דבר, הרי גם **התשובה** (במשמעותה העמוקה: שיבה אל המקור) קשורה בקשר הדוק עם תוכנו הפנימי של ראש השנה, המתבטא ברעיון **ההכתרה**.

רק **לאחר** ראש השנה באים שאר חלקי התשובה של חרטה על העבר וקבלה. לעתיד, בוידויים ו״סליחות״ וכו׳ — כהמשך טבעי והכרחי להכתרת ראש השנה. הרגשת ההתקשרות וההתאחדות — המחודשות ומחוזקות — עם המלך, חייבת לעורר רצון והחלטה להיות ראוי עליהן, דבר המטיל על האדם לסלק את כל המפריע להתקשרות: פשעים, עוונות, ואף חטאים (בשוגג).

* * *

בצער חייב להיאמר כי מסבות שונות היו שנים ומקומות בהם לא נוצלה במדה הראויה, ההתעלות הרוחנית של ראש השנה ועשרת ימי תשובה. הימים הנוראים עברו ובמספר קהלות ויחידים התנדפה התרוממות הרוח, ולא הורגשה ההשתנות לטובה המצופה מכל יהודי, איש או אשה, בחיים האישיים היום יומיים, וכתוצאה מכך חסרה גם ההטבה בחיים החברתיים.

אחת הסבות העיקריות לכך היא שהתעלות והתרוממות הרוח של הימים הנוראים אינן מנוצלות בצורה שתחייב את **האדם עצמו**, כי אם לענינים הנוגעים לאחרים. לעתים לא רחוקות מנוצלים ימים אלו לנושאים כלליים ובעיות עולמיות — ב״קריאות״ שאינן מחייבות איש בכלל, ובודאי לא בד׳ האמות העצמיות. דרך זו ״משביעת רצון״ כולם, וניתן למצוא לה גם ״צידוק״ מתאים שכן חג ראש השנה מקיף את הבריאה כולה, ואין בעולם מחסור בענינים כלליים ״גדולים״ הדורשים הטבה או שינוי.

והרי הדבור, ההתלהבות וקבלת החלטות תקיפות בבעיות עולם כה ״נעלות״ (שברוב המקרים אין למחליטים כל השפעה בנידון) — משמשים לאמתלא נוחה ו״נאה״ עבור אי נתינת מלוא תשומת הלב, ההכרחית וחיונית, לחשבון הנפש האישי ולחיים היום יומיים העצמיים (מקום בו יש מלוא ההשפעה להחלטות).

התשובה . . שיבה אל המקור): לקו״ת ר״פ האזינו.

רק לאחר ראש השנה: ראה תורת הבעש״ט עה״פ כי לולא התמהמהנו (קובץ מכ׳ תהלים) [אג״ק אדמו״ר מוהריי״צ — ח״ד אגרת תתקמג].

מלוא תשומת הלב — ולחיים היום יומיים: להעיר גם מקונטרס העבודה פ״ה ואילך.

שלילת דרך זו מתבטאת גם במצות **תקיעת שופר**, שהיא המצוה המיוחדת של **חובת היום** בראש השנה: אין כאן הרכב של מספר כלי זמר, כי אם דוקא כלי **בודד**, ואף הוא אינו מכשיר מוסיקלי משוכלל המבצע יצירות מוסיקליות יוצאות מן הכלל. השופר הוא דוקא קרן פשוטה של בהמה, וי"כל הקולות כשרים בשופר"י. השופר מלמד כי תשומת הלב חייבת להיות מוקדשת, עובר לכל, ליחיד ול"אני", וכי הדגש צריך להיות מושם על הבאת קדושה אפילו בענינים פשוטים ורגילים של חיי יום יום — ורק **אחר כך** בחיים החברתיים של היחיד בתור חלק מן הצבור וכן הלאה.

* * *

ויהי רצון, יתן ה', שכל יהודי איש או אשה, וביחוד המנהיגים הרוחניים ינצלו את השעות הקדושות והתעוררות הנשמה של הימים הנוראים לא עבור בעיות עולם ומדינה כלליות (שכל כמה שתהיינה חשובות — אינן מעניני ראש השנה ועשרת ימי תשובה, לא ליחיד ולא לצבור) כי אם עבור הקריאה הדחופה של ימי ראש השנה: **שתמליכוני עליכם**, לקבלת הקב"ה למלך, מלך על כל אחד ואחד, וההמשך שלה — הקריאה **לתשובה תפלה וצדקה**, דברים שביצועם חייב להתחיל, ע"י כל אחד, בו וממנו, ואחר כך — מסביב לו, בקהלתו והלאה. ושההתעוררות הרוחנית והתחיה של ימים אלו יאירו ויקיפו את כל ימי השנה, ויביאו לקשר מעמיק יותר של כל יהודי עם הקב"ה, קשר שיתבטא בחיי יום יום בהתאם לתורה האלקית ולמצוות האלקיות. השינוי לטובה בחיים הרוחניים יביא ודאי שינוי לטובה בחיים הגשמיים, שתבא שנה מבורכת בכל המובנים.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה

מנחם שניאורסאהן

דוקא כלי בודד: שו"ע או"ח סתקפ"ו (ראה שם שו"ע אדה"ז ס"י).

וי"כל הקולות כשרים: ר"ה כו, ב.

המנהיגים הרוחניים ינצלו: ראה שו"ע אדה"ז סתכ"ט סוס"ב.

של ימים אלו . . את כל ימי השנה: וכמו ראש (השנה) המחי' ומנהיג את כל האברים (ימי השנה) (עטרת ראש בתחלתו).

בחיים הגשמיים: כי הדין בר"ה לעניני עוה"ז (הרמב"ן הובא בהגמי"י פי"ג מהל' תשובה. לקו"ת דברים נט, ב). וגם זה תלוי בההכתרה וכו' כי ע"י"ז נמתקים כל הדינין, ובאור פני מלך חיים (לקו"ת במדבר עב, ב).

ח׳תרצא

[כרך כג עמוד יג]

ב״ה, יום ה׳ לפ׳ שכרך הרבה מאד, תשכ״ד
ברוקלין, נ.י.

אל קהל עדת ישורון חובבי ומוקירי תורה ומצוה
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

כבשנים קודמות, גם השנה — וממש הערב — התקיימה פגישה של עסקני הישיבה כהתחלה והקדמה לארוע השנתי המתוכנן לטובת מרכז הישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש, כ״ב כסלו הבע״ל. בהזדמנות זו התעכבתי על פרשת השבוע, בהתאם לפתגם רבנו הזקן בעל התניא והשלחן ערוך — שהשנה מלאו 150 שנה להסתלקותו — ש״יהודי צריך לחיות עם הזמן״, כלומר על פי ההוראות של פרשת השבוע. את אחת הנקודות שהודגשו, ברצוני להדגיש גם כאן, והיא:

כאשר הקב״ה אמר לאברהם אבינו **שכרך הרבה מאד** — אברהם אבינו ענה, כיצד הוא יכול לקבל את השכר אם הוא ערירי ויורשו הוא אליעזר? אגב זאת שיבח אברהם אבינו מאד את אליעזר בתור אחראי על ביתו, שניהל את מלחמותיו והפיץ את תורתו (של אברהם), כפי שחכמינו זכרונם לברכה מעירים על המילים ״בן משק ביתי גו׳״.

לכאורה לא מובן מדוע אברהם אבינו, תוך שביטא את אי שביעות רצונו מכך שעבדו אליעזר יהי׳ יורשו, עם זאת כל כך שיבח אותו. אך הדבר מובן מכך שאף שלאליעזר אכן היו מעלות גדולות מאוד, רצה אברהם אבינו שדוקא בנו יהי׳ יורשו; לולי כן עלול **ההמשך** — ההמשכיות וההנצחה של כל מה שאברהם מייצג — לא להיות מובטח.

בכך מודגש שהשכר האמיתי של אדם הוא כשכל הישגיו וחידושיו בחייו עוברים ונמשכים על ידי ילדיו ונכדיו; רק אז כל ההישגים נשלמים ויש להם ערך אמיתי ונמשך.

זו חובתו הקדושה של כל יהודי וכל אשה יהודי׳ לדאוג לכך שהירושה הרוחנית הגדולה מאברהם אבינו תעבור ותמשך באמצעות ילדי ישראל. כל יום, בבוקר בתחילת היום ובלילה בסיום היום,

אומרים אנו בקריאת שמע — **ושננתם לבניך**. זאת אומרת, שעם תחילת היום על כל יהודי לזכור את הציווי האלוקי לדאוג לחינוך על טהרת הקודש של **הבנים** ושל **התלמידים** (ספרי, ואתחנן), ולאחר סיום היום עליו לשוב ולמסור לעצמו דין־וחשבון כיצד ציווי זה בוצע.

שבועות ספורים בלבד נותרו עד לדינר השנתי של מרכז הישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש. זה שנים רבות מאוד ב״ה ישיבות ליובאוויטש ותלמידי ליובאוויטש מיישמים את ושננתם לבניך במסירות נפש רבה בכל חלקי העולם. יש לקוות, שגם עסקני הישיבה וחובבי תורה ומצוה בכלל יוכיחו מסירות נפש, שבמקרה זה הכוונה למסירות הרצון בלבד, הרצון הטוב לנצל שבועות ספורים אלו ולחזק את מאמציהם לקראת הארוע השנתי המתוכנן, שהוא אחד מיסודות התמיכה החשובים ביותר של ישיבת תומכי־תמימים ליובאוויטש המרכזית.

בזכות זה כל אחד ואחת מהעושים והתומכים יזכה שתקוים ההבטחה האלוקית **שכרך הרבה מאד**, ובנקודה העיקרית שבזה לרוות נחת יהודי אמיתי מהילדים והנכדים הפרטיים שיחיו, לאורך ימים ושנים טובות בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה להצלחה ולבשורות טובות

מנחם שניאורסאהן

ח׳תשז
[כרך כג עמוד לב]

ב״ה, יום ו׳ ערש״ק לסדר בית אלקים וזה שער השמים, תשכ״ד
ברוקלין, נ.י.

אל כל המשתתפים בחגיגת הנחת אבן היסוד וחנוכת
בית הכנסת החדש דק״ק בית הכנסת דחסידים
ביוהנסבורג,
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

שימח אותי לקבל את הידיעה אודות החגיגה המתוכננת, ביום א׳, ט״ו כסלו, הבע״ל. הקב״ה יעזור שזה יהי׳ בשעה טובה ומוצלחת, ושבית הכנסת החדש ישמש הן בתור **בית־הכנסת** והן בתור **בית־**

מדרש — היכן שקדושה והתרוממות רוח באים לביטויים המלא, הן בתפילה בחמימות וחיות חסידית, הן בלימוד תורה, נגלה וחסידות, ולכל לראש ההלכות והדינים הנוגעים לחיי היום יום, בהתאם לעיקרון היסוד של חכמינו ז״ל, שהעיקר הוא קיום המצוות בפועל.

לכולם ודאי ידוע, שרבנו הזקן בעל התניא והשלחן־ערוך ומייסד חב״ד — שהשנה מלאו 150 שנה להסתלקותו, ושהחגיגה של בית הכנסת שלהם מתקיימת סמוך ליום הגאולה שלו, י״ט כסלו — השקיע כוחות רבים לקבוע שבית הכנסת ובית־המדרש יחדיו יעמדו ברמה הראוי׳ בכל המובנים: בנוגע לקדושת בית הכנסת, נוסח התפלה, שיעורי־לימוד ברבים, וכו׳. בכל הדורות, ובמיוחד בזמננו, בית הכנסת על־טהרת־הקדש הוא יסוד היסודות למען קיום התורה והמצוות. לכלל ולפרט.

יתן השם יתברך, שיקויים, שבית הכנסת החדש יהי׳, כאמור לעיל, ״בית אלקים וזה שער השמים״ בכל המובנים.

הנני שולח את איחולי וברכתי לכל חברי ומתפללי בית הכנסת דחסידים, ואל הנאספים והמשתתפים בשמחה של מצוה הגדולה. השם יתברך יברך את כולם, הם ובני ביתם שיחיו, בכל מה שנחוץ בגשמיות וברוחניות גם יחד.

ולאור יום הגאולה י״ט כסלו הבע״ל — הקשור גם בגאולה ופדות רוחנית של כל אחד ואחת מאתנו (גאולתנו ופדות נפשנו) — ישלח השי״ת לכל אחד ואחת, בתוככי כלל ישראל, פדות מכל הקשיים והמניעות, שיתאפשר לעבוד את הקב״ה בשמחה ובטוב לבב, ושכולנו נזכה לגאולה השלימה והאמיתית על ידי משיח צדקנו בקרוב ממש.

בכבוד ובברכה.

ח׳תשיא

[כרך כג עמוד לח]

ב״ה, ט״ו כסלו, תשכ״ד
ברוקלין

שלום וברכה!

לאחר הפסק ארוך הגיעני מכתבו מ־11/28 עם המצורף וגם

הפ״נ.

ובעת רצון יזכירו אותו ואת זוגתו תחי׳, על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע בהתאם לתוכן כתבו, ויהי רצון שכשם שהביא את הבקשה, יוכל גם לבשר בשורות טובות בזה.

הנני מקווה שכל אחד מהם ושניהם יחד יתבוננו שכל ענין הוא בהשגחה פרטית, ומכתבו נכתב בחודש כסלו חודש הניסים והגאולה, ואנו נמצאים כעת ימים ספורים לפני י״ט כסלו, גאולת רבנו הזקן שהיא גם גאולתנו ופדות נפשנו, והפ״נ יקרא — בל״נ — בחודש כסלו חדש הניסים והשמחה וחדש מאיר, כפי שמודגש במצות וענין נרות חנוכה — שעמם נחתם חודש כסלו, המורה להאיר את חייו של יהודי בנר מצוה ותורה אור.

והתבוננות באמור פעם אחת וכמה פעמים, עד שזה יחרט בזכרון, תביא למסקנה בסגנון נעים זמירות ישראל בשם כל ישראל, ה׳ לי לא אירא, ה׳ רועי לא אחסר, מכיון שהשם יתברך משגיח על כל אחד הרי לא צריך להיות חסר בכל מה שנחוץ, ולהיות בשמחה ובטוב לבב על שזכו להיות כמו שכתוב, בנים אתם להי׳ אלקיכם,

ואנו נמצאים הרי בשנת המאה וחמישים להסתלקות הילולא של רבנו הזקן, וזכות הצדקה גם תעמוד לזכותם בכל האמור לעיל.

בברכה לבשו״ט ולי״ט כסלו וחנוכה שמח.

ח׳תשיח

[כרך כג עמוד מד]

ב״ה, ערב י״ט כסלו, גאולתנו ופדות נפשנו, תשכ״ד
ברוקלין, נ.י.

לכל המשתתפים בחגיגה השנתית של מרכז
הישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש,
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

החגיגה השנתית נערכת השנה מיד לאחר י״ט כסלו — יום גאולת רבנו הזקן, בעל התניא והשולחן ערוך, מיסד חב״ד, שהשנה מלאו 150 שנה להסתלקותו.

לפיכך יש לצפות, שכל המשתתפים יבואו לארוע השנתי בהתרוממות רוח, שתקבל ביטוי במעשה בפועל לספק את צרכיו הכספיים של מרכז הישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש במלוא המידה.

במכתב ידוע של רבנו הזקן מבאר רבנו הזקן שבשורת שחרורו הגיעה אליו ברגע שאחז בפסוק בתהלים (נה, י״ט): פדה בשלום נפשי גו׳.

השגחה פרטית זו צריכה בהחלט לשמש כהנחייה לכל אחד מאתנו. שכן כל אחד הרי זקוק לגאולה פרטית מכל הקשיים וההפרעות בחיי היום יום, המונעות מלהגיע ולהשיג את מה שיש להשיג בכל יום ויום, בגשמיות וברוחניות.

מבארים חכמינו, זכרונם לברכה, את הפסוק הנזכר בתהלים במילים הבאות עשירות התוכן: אמר הקב״ה, כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הציבור מעלה אני עליו כאילו פדאני לי ולבני מבין אומות העולם (ברכות ח, א).

בכך מדגישים חכמינו זכרונם לברכה, שהגאולה הפרטית של כל יהודי, ושל העם היהודי יחד עם הקב״ה (כביכול), קשורה ישירות בתורה, גמילות חסדים (מצוות שבין אדם לחברו) ותפילה (מצוות שבין אדם למקום).

הארוע השנתי לתמוך בישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש מעניק יכולת ליטול חלק בכל שלשת הדברים המתאחדים בישיבות ליובאוויטש: תורה, הן נגלה והן פנימיות התורה, המביאה לאהבת ה׳ ויראת ה׳ (כפי שהרמב״ם מדגיש בתחילת פרק ב׳ מהלכות יסודי התורה), ומלמדת את המובן העמוק של ״תפילה בציבור״ — לצבור את כל המחשבות וכוחות הנפש ולאחד אותם עם הקב״ה, ועם כל ישראל. ע״י צדקה וגמילות חסדים לטובת מרכז הישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש, במיוחד בהזדמנות זו של החגיגה השנתית, נעשה כל אחד ואחת שותף בכל שלשת הדברים המביאים גאולה ופדות, לפרט ולכלל. יעזור הקב״ה שכל אחד ואחת יזכו לכך במלוא המדה.

בכבוד ובברכה להצלחה רבה בכל האמור

מנחם שניאורסאהן

ח׳תשל
[כרך כג עמוד נח]

ב״ה, חנוכה, תשכ״ד
ברוקלין, נ.י.

לעסקני וידידי בתי הספר בית רבקה — בכלל, ואל המשתתפים במסיבה השנתית העשרים — בפרט
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

המסיבה השנתית של שנה זו, הנערכת ימים ספורים אחרי חנוכה, מהווה הזדמנות מצוינת להמיר את התרוממות הרוח של החג המאיר במעשים פרקטיים.

המוסר השכל מהדלקת נרות חנוכה מכיל שלש נקודות יסודיות, שיש להן קשר ישיר עם הבעיות של זמננו ונותנות הוראות מעשיות.

א) את נרות־החנוכה (המסמלים ״נר מצוה ותורה אור״) יש להדליק כאשר **חשוך**. זה מורה לנו, שאין להתפעל מה״חושך״ והעוני הרוחני, כי גם מעט אור של תורה ומצוות דוחה הרבה חושך.

ב) את נרות־החנוכה יש להדליק כך שאורם יאיר **בחוץ**. זה מלמד אותנו, שאסור להסתפק בכך שבבית יש אור וחום של נר מצוה ותורה אור; יש להשתדל להאיר גם את הרחוב ובכל הסביבה.

ג) את נרות־החנוכה מדליקים **מוסיף והולך** — עם נר נוסף מדי לילה של חנוכה. זה מורה לנו, שהעבודה לחזק ולהפיץ יהדות תורנית צריכה להיות במידה **גדלה והולכת**, ושעבודה זו כבר כוללת בעצמה את הוודאות להצלחה הולכת וגדולה.

חכמינו, זכרונם לברכה, מדגישים, שגם נשים — בדיוק כאנשים — חייבות במצות נר־חנוכה, כי גם לנשים הי׳ חלק בנס־חנוכה. בזה מודגשת במיוחד מסירות־נפשן של נשי ישראל אז, להגן על קדושת הבית היהודי ולשמור על זוך וטוהר כבודן של בנות ישראל.

כיום, עוד יותר מאי־פעם, צו השעה הוא לחנך את בנות ישראל ברוח תפקידן ההיסטורי — בתור אלו שבהן תלוי, במידה רבה מאד, המשך קיום אורח החיים היהודי, ועצם קיום עמנו. וזו היתה מטרת כ״ק אדמו״ר, חמי, ביסוד בתי הספר בית רבקה לפני עשרים שנה.

רצוני לקוות, שכל אחד ואחת יכירו כאחריות וזכות אישית לתמוך בבתי הספר בית רבקה, **מוסיף והולך,** במידה הולכת וגדלה. בפרט שעבודה ותמיכה זו הם צנור לקבל את ברכותיו של הקב״ה, במידה הולכת וגדלה, בכל מה שנחוץ, בגשמיות וברוחניות.

בברכה להצלחה מופלגה.

ח׳תשלה

[כרך כג עמוד סו]

ב״ה, זאת חנוכה, תשכ״ד
ברוקלין, נ.י.

אל נשי ובנות חב״ד
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בהפרדנו — עד לשנה הבאה אי״ה — מהחג המאיר חנוכה, הנני שולח פניי ותזכורת זו לנשי ובנות חב״ד, ובאמצעותן אל כל נשי ובנות ישראל, שתיי, שלמרות שחנוכה נחוג לא יותר משמונה ימים בשנה, אך תוכן חנוכה והלימוד מנר חנוכה — מתאים **לכל השנה**.

המוסר השכל של הדלקת נרות־החנוכה מכיל שלש נקודות יסודיות, שיש להן קשר ישיר עם הבעיות של זמננו, ונותנות הוראות מעשיות:

(א) את נרות־החנוכה (המסמלים **נר מצוה ותורה אור**) יש להדליק **משתשקע החמה**, לאחר שקיעת השמש, כאשר **חשוך**. זה מורה לנו, שאין להתפעל מ״חשיכה״ ועוני רוחני, כי אפילו מעט אור של תורה ומצוות דוחה הרבה חושך; על אחת כמה וכמה הרבה אור.

(ב) את נרות־החנוכה יש להדליק **על פתח ביתו מבחוץ** — כך שאורם יאיר **בחוץ**. זה מורה לנו, שאין להסתפק בכך שבבית יש אור וחום של **נר מצוה ותורה אור**; יש להשתדל להאיר גם את הרחוב ובכל הסביבה.

(ג) את נרות־החנוכה מדליקים **מוסיף והולך** — עם נר נוסף מדי לילה של חנוכה. זה מורה לנו, שהעבודה לחזק ולהפיץ יהדות תורנית צריכה להיות במדה **גדלה והולכת**, ושעבודה זו כבר כוללת את הוודאות **להצלחה גדלה והולכת**.

חכמינו, זכרונם לברכה, מדגישים, שגם נשים — בדיוק כמו אנשים — חייבות במצות נר־חנוכה, כי **אף הן היו באותו הנס** — גם לנשים הי׳ חלק בנס חנוכה. בכך מודגשת במיוחד המסירות־נפש של נשי ובנות ישראל באותו הזמן להגן על קדושת הבית היהודי ולשמור על זוך וטוהר כבודן של בנות ישראל.

כיום, יותר מאי־פעם, נשי ובנות ישראל צריכות לזכור את האחריות המיוחדת — והזכות הנצחית — שההשגחה האלוקית הטילה עליהן והעניקה להן: להמשיך ולהחזיק את אורח החיים היהודי על יסודות ומסורת תורה ומצוות בחיי היום יום.

בתור **עקרת־הבית**, האשה היהודי׳ היא **יסוד** הבית היהודי. בה, במידה רבה ביותר, תלויים הענינים היסודיים ביותר של הקיום היהודי: טהרת המשפחה, כשרות, קדושת שבת ויום־טוב, חינוך הבנים והבנות — כל מעמד הבית ושל כל בני המשפחה, שבכך קשור ההמשך הכללי של אורח החיים היהודי בכלל, ועצם הקיום של העם היהודי.

שיאירו נרות חנוכה, עם תוכן הנר מצוה ותורה אור שלהם, **תמיד** — **בכל יום ובכל עת ובכל שעה** — בהן עצמן באופן פרטי ובבני־ביתן שיחיו, ובתור דוגמא חי׳ ומאירה גם לאחרים.

שיחדרו אור התורה ומצוות, חדורים בחמימות וחיות חסידית, בכל פינות בתיהן, ויתפשטו גם ברחוב.

חזקו והרחיבו את פעילותכן המסורה, בהתאם לתכנית עשירת התוכן של נשי ובנות חב״ד, במלוא המידה.

והשם יתברך יעזור שכל האמור יבוצע **מוסיף והולך**, במידה הולכת וגדלה,

ושזה יביא לתוך בתיהן, בתוך כלל ישראל, גם את ברכותיו של הקב״ה במידה הולכת וגדלה, בכל מה שנחוץ, בבני חיי ומזונא רויחא: נחת יהודי אמיתי מהילדים שי׳, בריאות טובה ופרנסה בשפע, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה להצלחה מופלגה ולבשורות טובות בכל האמור,

מ. שניאורסאהן

ח׳תשלו

[כרך כג עמוד סח]

ב״ה, ט׳ טבת תשכ״ד
ברוקלין.

מרת זלטה תחי׳

ברכה ושלום!

הריני מאשר קבלת מכתבה מג׳ טבת וכן הקודם, שבטח כבר קיבלה את המענה עליו.

לכתבה אודות הבית וכו׳ ומה עוד ביכולתה לעשות — מובן שלכל לראש (ואפשר עוד יותר חשוב ממשלוח ספרים), שהבית יתנהל בהכנסת אורחים, ובפרט הכנסת אורחים כזו הקשורה בהכנסת כלה או הפצת המעינות וכו׳ וכיון שאשה יהודי׳, היא הרי עקרת הבית, מובן שהשם יתברך נותן כח לפעול זאת, באופן טוב (מבלי הבט על כך שהיא צודקת שאין זה כבעבר), שכן בהפצת טוב יש סיוע מיוחד מלמעלה, ובטח הרי מיותר להאריך, שזהו אחד האופנים, ומהכי נעלים, של נחת רוח לנשמה ושל עשי׳ לעילוי הנשמה.

והשם יתברך יעזור שתעשה בזה בתוספת מרץ ובבריאות טובה, וסוף סוף השם יתברך יברך אותה שזה יהי׳ בטוב לבב ועד וגם מתוך נחת ושמחה מיו״ח שי׳ . .

ח׳תשמה

[כרך כג עמוד עח]

ב״ה, י״ז טבת תשכ״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מ־12/30 עם המצורף, בו כותב אודות בנו שי׳ והרעיון שלו שסיפר לו.

ומובן שזהו האסון הגדול ביותר ר״ל שיכול להיות, שיהודי יחשוב, כפי שכותב, אודות גוי׳, ויש לעשות כל האפשרי כדי להשמר מהאסון, וקודמים לכל החוב מוטל על ההורים, ובמיוחד שזהו אסון נצחי, לא רק בעולם הזה אלא גם בעולם הבא, ואם הורים עושים

הכל כדי לשמור על הילדים מנזק, ולו בעולם הזה בלבד, עד כמה צריך להיות איפוא, המאמץ לשמור מאסון, הגדול ביותר, בשני העולמות.

אינני רוצה להאריך בכזה ענין שכואב כה עמוק, שכן בכאלה מעשים מסייעים להיטלר — ימ״ש — שמטרתו הרי היתה, שיהיו כמה שפחות יהודים, וזו הדרך המובילה לכך, ויש לקוות שע״י עשייה במאמץ המתאים, יחד עם תפילה מעומק הלב אל השם יתברך, מכל אחד המתענין בטוב האמיתי של בנו שי׳ והראשונים הם כמובן ההורים והקרובים ביותר, יפעלו להמנע ולהשמר מהאסון הגדול ביותר שהוא עצמו רוצה להביא על עצמו, ח״ו.

והשי״ת יעזור להם לבשר בשורה טובה כשם שהביאו את הידיעה אודות הצער העמוק.

נכון לבדוק את התפילין שלו וגם את של הבן שי׳ ואת המזוזות בדירתם שיהיו כולם כשרים כדין.

בברכה לבשו״ט בכל האמור,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א

מזכיר

ח׳תשסג
[כרך כג עמוד צו]

ב״ה, ט״ז שבט תשכ״ד
ברוקלין.

מרת בענדער תחי׳

ברכה ושלום!

במענה למכתבה מ 1/28 עם המצורף.

בעת רצון יזכירו אותה על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע מתאים לתוכן כתבה, והשם יתברך יעזור לה שתבשר בשורות טובות בזה,

ובמיוחד שאנו באים הרי מיום ט״ו בשבט, הנקרא ראש השנה לאילנות, וקיים דמיון רב בין אנשים ואילנות, לכן התבוננות בזה בתחילת השנה לאילנות צריכה להביא **לצמיחה** והתעלות ביהדות,

ולפעול שיהיו פירות טובים, וכפי שחכמנו ז״ל מסבירים שיהיו מעשים טובים לקיים מצוות, וגם בדימוי של לצמוח בזה ולהוסיף בזה.

וזכות הצדקה (לפי הקבלה המצורפת) תעמוד לה בזה.

בברכה לבשורות טובות.

ח׳תשסה

[כרך כג עמוד צח]

ב״ה, כ׳ שבט תשכ״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

בפליאה גדולה קראתי את מכתבו מיום ג׳, שנדמה לו, ש(בכוונה או שלא בכוונה) מסרו לו אינפורמציי׳ לא נכונה, ובכל אופן תוכן מכתבו נמסר להנהלת הישיבה לה שייך כל הענין.

מוכרח הנני להתבטא בתמהון גדול על יהודי שראה את החסדים מהשם יתברך ואת הנסים, שהצילם מידי הגויים, והעניק להם בן טוב בעל כשרון, וכפי הנראה הדבר היחיד שמטריד אותם, הוא כיצד אפשר לאלץ אותו ולסדר שהבן יטול חלק משנותיו הצעירות מלימוד תורתנו הקדושה תורת **חיים** ולבזבז אותם רק על וכו׳ וכל ה״חשבונות״ האלו שבאמצעותם הם רוצים להצדיק עמדה כזו, הרי הם אינם עבור מי שראו וחוו את אותו זמן — לא עתה — ולא הם הצריכים להרשות לעצמם להיות מרומים ע״י היצר הרע.

אינני רוצה להאריך בכל הענין, שכאמור הדבר שייך להנהלת הישיבה ולהורים, אבל כיון שנגע בבעי׳, ורוצה לקשור זאת עם עשרת הדברות, כבד את אביך ואת אמך, איני יכול להרשות לעצמי לעבור על כך בשתיקה, וביטאתי את התמהון שלי האמור לעיל.

והשם יתברך יעזור שסוף כל סוף יכירו כל יהודי איש ואשה את האמת האמיתית, זוהי תורתנו הק׳ תורת אמת ויקיים את מצותי׳ עליהם נאמר וחי בהם, ויפיץ אותם באפשרות המירבית מבחינת הזמן בכל הסביבה, ולכל לראש בנוגע לילדים כלפיהם חבים **אחריות נשמתית עמוקה**, וק״ל.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור לעיל.

ח׳תשסט
[כרך כג עמוד קה]

ב״ה, ערב שבת־קודש מברכים אדר,
פ׳ משפטים ופ׳ שקלים, תשכ״ד
ברוקלין, נ.י.

אל הבנקט השנתי של אגודת נשים של ברונזוויל ואיסט ניו־יורק לטובת ישיבות ליובאוויטש תומכי תמימים,

שלום וברכה!

לרגל הבנקט השנתי, י׳ אדר הבע״ל, הנני שולח איחולי וברכתי לכל המסייעות והמשתתפות תי׳. הקב״ה יעזור, שהארוע יהי׳ בהצלחה רבה בכל המובנים.

פרשת שבת זו — פ׳ משפטים — היא המשך למתן־תורה, כפי שחכמינו, זכרונם לברכה, אומרים על המילים **ואלה** המשפטים, שה״ואו״ היא הוספה והמשך.

גם פרשת **תשא** ממנה קוראים השבת את **פרשת שקלים**, מזכירה לנו את מתן־תורה, כשהקב״ה נתן לנו את הלוחות השניות.

במתן־תורה בני ישראל נעשו **חופשיים** באמת, בזה שקבלו על עצמם להיות **עבדי ה׳** — ולכן הענין הראשון שפרשת משפטים עוסקת בו מיד בהתחלה, הוא ענין — **עבד עברי**, יהודי, וכיצד יהודי לא ירצה להיות משועבד לאחר, ולא ירצה לומר: **אהבתי את אדוני** (עם כל הנוחות בעניני העולם) . . **לא אצא חפשי** — אלא דווקא ירצה להיות חפשי לעבוד את הקב״ה. ולכן אומרת התורה, שיהודי הרוצה להשאר עבד לעבד אחר, יש לרצוע את אזנו, האוזן היהודית ששמעה את הציווי האלוקי בהר סיני: **כי לי בני ישראל עבדים.**

דוגמא חי׳ של **עבד ה׳** הוא מרדכי היהודי, כפי שמגילת פורים מספרת לנו: **ומרדכי לא יכרע ולא ישתחווה** — להמן והעבודה זרה שלו.

לחנך ״עם מרדכי״ אפשר רק ע״י חינוך־תורני מסור, חינוך על טהרת הקדש, שזו מטרת ושליחות הישיבות ״תומכי־תמימים״ ליובאוויטש, המתנהלות ב״ה בהצלחה גדולה. וגדולה היא הזכות של כל אחד ואחת שיש להם חלק בזה.

השם יתברך יצליחו שתמשכנה את עבודתן הטובה במידה גדולה יותר, ובזכות זה גם תתברכנה במידה גדולה יותר, בכל מה שנחוץ להן ולבני ביתן שיחיו, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

ח׳תשעב

[כרך כג עמוד קט]

ב״ה, כ״ח שבט, תשכ״ד
ברוקלין

שלום וברכה!

במענה למכתבה מט״ז שבט, בקשר עם שאלת אימוץ ילד וכו׳.

כיון שהגישה של אימוץ ילד, בזמננו, היא שמתאמצים לעשות הכל כדי שלילד יהיה נח, גם בכך שירגיש שאלו הם הוריו האמיתיים, אינני רואה, גם לאחר שיוודאו את שאר הדברים, כיצד אפשר להתעלם מעניני יחוד, קירוב נשיקה וכו׳ [אפילו כשהילד ידע שאלו הם הורים מאמצים, על אחת כמה וכמה כפי שנהוג עתה כאמור שמסתירים זאת מהילד], וניתן לומר שזה בלתי אפשרי, והרי אלו איסורים מדרבנן וודאיים, וחלקם [לפי פוסקים אחרים] — גם איסורים מן התורה.

וכאמור לעיל, כל זה גם לאחר שיוודאו את שאר הדברים, כמו מוצאו של הילד וכשרותו וכו׳.

ולפי האמור לעיל אינני רואה כל אפשרות לעזור למישהו בענין כזה, ואדרבה, יש דווקא להניא מזה, ובטח האריכות בזה לא נחוצה.

אף שאינו מזכיר על כך, הנני משער שהתייעץ עם רופא מומחה בתחום זה בנוגע ללידת ילדים ובפרט שבשנים האחרונות נתגלו אמצעי טיפול חדשים בתחום זה, ויהי רצון שיוכל לבשר בשורות טובות בכל האמור.

בעת רצון יזכירו אותו על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע למילוי משאלות לבבו לטובה.

ומהנכון לבדוק את התפילין שלו וגם את המזוזות בדירתם שיהיו כולם כשרים כדין, וזוגתו תחי׳ תשמור את מנהגן הטוב של נשי ישראל לתת לצדקה בכל פעם לפני הדלקת הנרות בערב שבת ובערב יום טוב.

בברכה לבשו״ט בכל האמור

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א

מזכיר

ח׳תשפז*
[כרך כג עמוד קלג]

ב״ה, ח״י אדר, תשכ״ד
ברוקלין, נ.י.

התלמידים . . ישיבת ליובאוויטש, טורונטו

שלום וברכה!

שמחתי לקבל מכתבכם, בו כותבים אודות הסיומים השונים שעורכים.

בטח מיותר להדגיש לכם, שאצל בני ישראל סיום אינו אלא כדי לעבור לדרגה יותר גבוהה, כך שסיום הוא לאמיתו של דבר התחלה להגיע הלאה וגבוה יותר.

השם יתברך יצליחכם שתלמדו תורה בהתמדה ושקידה, לימוד המביא לידי מעשה — קיום המצות בהידור, ושתהיו מקור לנחת יהודי וחסידי אמיתי להוריכם ומוריכם, וזה נתון בעצם בידיכם, כמאמר חכמינו ז״ל **יגעת ומצאת**: צריכים רק לרצות.

הנני מקווה שהי׳ לכם פורים טוב ושמח וקיימתם את כל עניני פורים. בפרט שלילדי ישראל הי׳ חלק גדול מאד בנס פורים, כפי שחכמינו ז״ל מספרים, שכאשר מרדכי אסף אלפי ילדים מישראל ולמד עמם תורה עד כדי מסירות נפש — אז בטלה הגזירה, וליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר.

הקב״ה יעזור שיקויים בהם בתוך כלל ישראל ״כן תהי׳ לנו״.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א

ניסן מינדל
מזכיר

ח׳תשצ
[כרך כג עמוד קלז]

ב״ה, ערב שבת קדש ויקהל־פקודי, תשכ״ד
ברוקלין, נ.י.

אל הועידה של נשי ובנות חב״ד מונטריאול
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בהתאם לפתגמו התורני הידוע של רבנו הזקן, בעל התניא והשלחן ערוך, מייסד חב״ד, ש״יהודי צריך לחיות עם הזמן״ — עם פרשת השבוע, משום שהתורה משקפת את כל הארועים החולפים, ונותנת את ההוראות הנחוצות בחיי היום יום —

לפרשיות **ויקהל־פקודי** של שבת זו ופרשת **ויקרא** בשבת הבאה, יש הוראות מאד מתאימות וקולעות עבור הועידה. על אחדות מהן אתעכב כאן:

בויקהל־פקודי מספרת התורה כיצד המשכן וכל הכלים הקדושים נעשו **בפועל**, כשבכך היא חוזרת ומגלה את כל הפרטים שכבר נמסרו בפרטיות בתרומה ותצוה. כל האריכות, שבעצם התורה יכלה לחסוך, מדגישה את חשיבות **העשי׳**, כפי שחכמינו, זכרונם לברכה, מתבטאים **מעשה עיקר**. אם קודם דובר כיצד הקב״ה מסר למשה רבינו על הר סיני את כל תכנית המשכן, כעת מסופר כיצד הדבר **נעשה** בפועל ע״י ההשתתפות **האישית** של כל אדם וכל אשה (**כל איש ואשה**); אבל בכך מודגש שהנשים הראו דוגמא חי׳ לאנשים, (**ויבואו האנשים על הנשים**), עם התמסרותן הלבבית למלא את הרצון האלוקי.

הכוונה הפנימית של המשכן היתה **ושכנתי בתוכם** — **בתוך כל אחד ואחת**: שכל לב יהודי וכל בית יהודי יהי׳ דירה לשכינה האלוקית; בדיוק כפי שהכוונה הפנימית של הקרבנות היתה, שכל לב יהודי יתקרב אל הקב״ה (**מכם קרבן**), כפי שהתורה מדגישה מיד בתחילת **ויקרא**.

בכך מתבטאת **נצחיות התורה.** — שכן אף שהמשכן מזהב וכסף וכו׳ חרב זמנית, והקרבנות של בקר וצאן פסקו זמנית, אך המשכן

בתוכם ו**העבודה שבלב** לא נפגעו; אדרבה, עוד התחזקו.

מתוך התבוננות בפרשיות התורה האמורות בזמן זה, צריך כל אחד ואחת לעורר בעצמם כוחות חדשים לעשות כל האפשרי כדי לבטא את נצחיות התורה באמצעות מעשים חיים בחיי היום יום, כך שעל כל לב יהודי ועל כל בית יהודי יוכל הקב״ה לומר: זהו המשכן שלי והתפלות שלהם הם הקרבנות שלי!

לסייע ליישם את האמור, לא רק בעצמן אלא גם אצל אחרים, בכל הסביבה — זה תפקיד נשי ובנות חב״ד, ולכן הקב״ה העניק להן מידה רבה מאד של רגשות לבביים ועמוקים של **אהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל,** וזיכה אותן להיות **עקרת הבית** של כל בית יהודי.

השם יתברך יצליחן בארוע השנתי שלהן ובפעילותן כל השנה, למלא את תפקידן המגיע למרחוק במלוא המידה.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

ח׳תשצא

[כרך כג עמוד קמן]

ב״ה, כ״ז אדר, תשכ״ד
ברוקלין, נ.י.

אל המסיבה השנתית של ״נציבי הישיבה״ תומכי תמימים ליובאוויטש במונטריאול,
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

המסיבה השנתית נערכת השנה מיד לאחר יום השנה של כ״ק אדמו״ר מוהרש״ב נ״ע, מייסד ישיבת ״תומכי־תמימים״ הראשונה בליובאוויטש, יחד עם בנו, חמי כ״ק אדמו״ר נ״ע, מייסד־שותף ומנהל פועל של הישיבה בליובאוויטש, ומייסד ישיבת ליובאוויטש במונטריאול.

אחת מההוראות של בעל־ההילולא, שחשובה במיוחד לזמננו, היא:

בזמן הזה, אי אפשר, ואסור לערוך חשבונות מה ניתן לפעול בנקל ומה לא; אלא כל הדרוש שיפור — מוכרחים להתעסק בזה מיד בכוחות מאומצים, ואז הקב״ה עוזר.
(קונטרס ומעין, ע׳ 22)

הוראה זו נוגעת במיוחד בתחום החינוך. אם לפני שנים עדיין הי׳ אפשר לחשוב בחוגים אחראים מסויימים, מה ניתן ומה לא ניתן לתבוע מהדור החדש, וכיצד ״למשוך״ אותם וכדו׳, הרי שכעת ברור בהחלט שהגישה היחידה לחינוך היא להציב את החינוך על היסודות האיתנים של תורה ומצוות ללא פשרות וללא דילול, אלא בהחלטה תקיפה, שצריכים וחייבים לעשות בזה בכוחות מאומצים. אזי בטוחים שבעזרת ה׳ פועלים במלוא המידה.

בפרט שדורנו לא נרתע מפני דרישות, ותמיד מוכן יותר לקבל את האמת המלאה מאשר חצי־אמת או רבע־אמת.

וזו הגישה של ״תומכי־תמימים״, שהשם עצמו כבר מורה על **תורת ה׳ תמימה** — התורה האלוקית, הן נגלה דתורה והן פנימיות התורה, תורת החסידות — **היא אחת ושלימה**; והתלמידים **תמימים** — הם **שלמים**, שלמים בהשקפתם ושלמים בהנהגתם.

ההצלחה, בעזרת ה׳, של ישיבת תומכי־תמימים ליובאוויטש במונטריאול, מהווה אישור עד כמה הגישה הזאת נכונה. יש לקוות, שהבעלי־בתים החשובים, שאיפשרו את צמיחתה המתמדת, בכמות ובאיכות, של הישיבה במשך כל השנים הללו, יאמצו גם להבא את כל הכחות כדי להחזיק ולהרחיב עוד יותר את כל פעילויות הישיבה. זכות החזקת התורה והפצת התורה והמצוות בטח תעמוד לכולם, לכל אחד ולכל אחת שי׳, בכל מה שנחוץ להם, בגשמיות וברוחניות.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות.

ח׳תת
[כרך כג עמוד קנא]

ב״ה, י״א ניסן ה׳תשכ״ד
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל אשר בכל מקום ומקום
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

כל חג נושא את תוכנו העצמי והוראותיו המיוחדות, הצריכות לבוא לידי ביטוי לא רק בימים בהם הוא נחוג, כי אם גם בכל ימי השנה כולה.

הלימוד שמכל חג הוא בשנים: בקו (כיוון) של ״ועשה טוב״, את אשר יש לעשות, ובקו של ״סור מרע״, את אשר יש להמנע ממנו. פעמים רבות חשוב יותר החלק השני, שכן כאשר אין נשמרים מן הבלתי רצוי — עלול לקרות שגם הטוב והחיובי ינוצל בכיוון שלילי.

הדברים האמורים חשובים במיוחד ביחס לראשון שבחגים, פסח, חג יציאת מצרים — התופס מקום כה מרכזי בחיים היהודיים, עד שהתורה ציותה על כל יהודי לזכור ולהזכיר את יציאת מצרים **בכל יום**, ומדי יום גופו — גם ביום וגם בלילה.

* * *

גאולת מצרים, שהיא תוכנו של **חג הפסח**, קשורה עם **קרבן הפסח**.

גאולת מצרים לא היתה גאולה של ״יחידים״ רבים בלבד, של שש מאות אלף גברים ומשפחותיהם, כי אם היא החלה ב״ראה ראיתי את עני **עמי**״, ומשום כך נדרש פרעה ל״שלח את **עמי**״, ומשה מילא

בכל ימי: הארת כל המועדים מאירה בכל יום (שיחת חה״פ, ה׳תש״ג).

הטוב והחיובי ינוצל כו׳: להעיר ממחז״ל לא זכה נעשית (תורתו) לו סם כו׳ (יומא עב, ב). וראה הל׳ ת״ת לרבנו הזקן פ״ד ס״ג.

לראשון: ר״ה פ״א מ״א. וע״פ דיוק הלשון שהוא **ראש** לרגלים (ולא ״תחלה״) מובן שהוא ראשון גם בחשיבות.

שהתורה ציותה: ועד שזהו מ״ע מן התורה (רמב״ם הל׳ ק״ש פ״א ה״ג. שו״ע אדמוה״ז או״ח ר״ס סז).

חג הפסח: שכן נקרא בתושבע״פ. וע״פ פי׳ ת״י — גם בתושב״כ (שמות לד, כה).

את שליחותו ״והוצא את עמי בני ישראל ממצרים״.

לאור זאת היתה צריכה, לכאורה, להיות מודגשת גם בקרבן פסח ה״נקודה״, הבחינה של ״**עם** בני ישראל״ — הצבור כולו. ואילו למעשה הרי הגישה והציווי הפוכים מזה לגמרי. נכון, אמנם, שהציווי נאמר לכל עדת ישראל, לכל בני ישראל כ״עדה״ אחת, אבל תוכן הציווי היה: כל בית חייב להביא את קרבן הפסח שלו, כל אחד חייב היה להימנות לפני כן על קרבן הפסח, וכל אחד היה חייב להיות בכל משך זמן אכילת הקרבן — צמוד לביתו או לחבורתו המסוימים.

בכך מלמדת אותנו התורה, כי הדרך להבאת תועלת, אף כשהמדובר בתועלת הכלל, ואפילו כשהמדובר בגאולת הכלל, הרי אף כשהפניה צריכה להיות אל הכלל — חייב, אבל, התוכן להיות שכל אחד חייב ראשית לכל להתרכז בעצמו ובבני ביתו ובחוג הקרוב אליו ביותר. וגם כאן — התרכזות לא בדיונים כלליים והחלטות כלליות, כי אם להקדיש את עיקר תשומת לבו ומרצו לבצע בחיי יום יום את ההחלטות הפרטיות ה״קטנות״, ודוקא זה, בסופו של דבר, מביא את גאולת היחיד וגאולת הכלל.

במיוחד חשובה הוראה זו למנהיגי ומורי דרך קבוצות ותנועות, וביחוד לאלה הצריכים להיות מנהיגים רוחניים בקהלותיהם. תכוף מדי הם מתלהבים ב״בעיות עולם״, ב״ענינים נשגבים״, ורק מפעם לפעם, או לעתים רחוקות ביותר, נשמע על מנהיג שמטפל בבעיות ״רגילות״ ו״קטנות״ של חיי יום יום, הנוגעות ישירות לבני קהלתו.

ככל שמנהיג הוא נאצל יותר — כך הוא ״צריך״ לדבר אל האנושות כולה, ואם חונן בכוח דמיון מוצלח הרי הוא רואה את עצמו מדבר גם אל הדורות הבאים. אם ניחן בכשרון מליצה, מוצא הוא מחובתו לזעזע את ״מצפון העולם״ בדברים חוצבי להבות, הזוכים להדים בעתונות, כך שהוא הופך למנהיג למנהיגים ודברנים המתקנאים בפרסומת שלו, ומשתדלים לחקותו ולעלות עליו.

לא אחת נסחף גם ״המונהג״ השומע, ויחד עם המנהיג מחליטים את אשר על הממשלות השונות לעשותו, כיצד על האנושות בכללה להתנהג, ואיך לעשות למאושרים את כל הדורות העתידים. ״מובן מאליו״ כי לאחר ״החלטות חובקות תבל״ כאלו אין מקום ״לרדת״

ב״ראה . . ל״שלח . . ״והוצא . . לכל עדת: שמות ג, ז. ה, א. ג, י. יב, ג.
לביתו או לחבורתו: פסחים פו. א.

ולהקים זעקת אימים על האחוז הגדול של ילדים אשר "המונהגים" מחנכים אותם בצורה כזו שבשום פנים אי אפשר להכלילם בסוג הבן החכם שבהגדה, ואף לא על הילדים המקבלים "חינוך מתקדם" יותר והם בכלל הבן החמישי שאינו מופיע כלל ל"סדר".

והאם כה בטוחים המנהיגים שכל אחד מן "המונהגים", ההורים, מופיע ל"סדר"?

* * *

כשם שהדבר בחיי הכלל כך גם בחיי הפרט: כל אדם מורכב מ"מנהיג" (מוח ולב, שכל ורגש) ו"מונהגים" (האברים), ואף כאן מתרחשת תופעה זהה לאמור. הוא מקבל החלטות כלליות ביחס ל"עולם" (קטן — זה האדם) כולו: להיות טוב וישר לאלקים ולבריות, מיד עם קומו משנתו הוא מודה שהקב"ה נותן בו את הנשמה המחיה אותו, כבר עם הברכה הראשונה הוא יודע שהקב"ה הוא מלך העולם והשליט המלא עליו, בשחר לפני התפלה הוא מקבל על עצמו מצות עשה של "ואהבת לרעך כמוך".

— אך כשמגיע הדבר לפרטים ו"קטנוניות", כגון — לא "לבלוע" את תיבות התפלה בכלל וקריאת שמע בפרט, להתבונן בגדלות ה' — ולהבדיל — בשפלות ערך האדם (מבלי להוציא מן הכלל אותו עצמו) לפני כל תפלת "שמונה עשרה" מידי יום — חסרים לו זמן וסבלנות. להשמר מהשגת גבול ע"י משיכת לקוחות מן הזולת — הוא חושש פן **על ידי כך** ייגרע בפרנסה אשר . . ה' נותן לו. כשמגיע הזמן שלפני פסח והוא צריך לסייע לעני פשוט ב"מעות חטים" — הרי הוא מתאר לעצמו את הדר יציאת מצרים ומחליט כי — כאז חייבים להיות לו ולבני ביתו "כלי כסף וכלי זהב ושמלות". מה נותר איפוא, ל"מעות חיטים"?

* * *

כל אדם מורכב: זח"ב קנג, א. וראה שיחת שמח"ת תרס"ט (ס' השיחות תורת שלום ע' 120 ואילך).

מקבל החלטות כלליות: עד"ז ג"כ בענין ההתבוננות — ראה ש' היחוד פ"ד. קונטרס העבודה פ"ו.

ל"עולם" (קטן): האדם (תנחומא פקודי ג).

עם קומו: מיד שניעור (שו"ע אדמוה"ז רס"א. בסידורו).

לפני התפילה: פרי ע"ח ש"ה פ"א. וראה סדור רבנו הזקן (קודם מה טובו).

לפני כל: שו"ע או"ח ר"ס צח.

יהי רצון, יברך ה׳ ויתן הצלחה שכל אחד ואחת ילמד מן ההוראות החיוניות, האמורות וכל האחרות, שבחג זמן חירותנו, וכשם שביציאת מצרים באה גאולת הכלל כתוצאה מגאולת הפרט — יהי כן גם עתה אשר כל יחיד יהודי וכל משפחה יהודית, יתנהגו בחיי יום יום — עד לפרטים קטנים ביותר — בהתנהגות התורה, ללא כל פשרה והקלה, ודבר זה יביא את הגאולה האמתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, ויקוים ״כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות״.

בברכה לחג הפסח כשר ושמח,

מנחם שניאורסאהן

ח׳תתה

[כרך כג עמוד קנט]

ב״ה, כ״ז ניסן תשכ״ד
ברוקלין, נ.י.

אל המשתתפות במסיבת הצהרים השנתית האחת עשרה של אגודת נשי ובנות חב״ד בקליבלנד, אוהיו, ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בעונג קבלתי הידיעה אודות מסיבת הצהריים המתוכננת להתקיים ביום א׳ א׳ דר״ח אייר (ל׳ ניסן), הבע״ל.

השם יתברך יעזור, שהאירוע השנתי יוכתר בהצלחה רבה בכל המובנים.

כיון שהארוע מתקיים בסיום חודש ניסן, יש לקוות שבהזדמנות זו תודגש משמעות חודש הגאולה וחג הפסח לכל נשי ישראל ובפרט לנשי חב״ד, ובמיוחד בנוגע לחינוך על טהרת הקודש. כי כל יסוד (הסדר ו)ההגדה שבה **מתחיל** חג הפסח הוא במצות התורה **והגדת לבנך** — לספר ולבאר **לילדים** את המשמעות של יציאת מצרים, גם בתור הכנה לקבלת התורה, כדי להגיע עד **הם הכירוהו תחילה** (״הילדים היו הראשונים שהכירו את הקב״ה״) כפי שזה הי׳ בקריעת ים־סוף, שבה חג יציאת מצרים **מסתיים**.

מורים לנו הסדר וההגדה של פסח, כי אסור להתייאש אפילו מבן רשע, ומוכרחים להביא גם אותו לשולחן הסדר, ובו זמנית —

אין לסמוך על הבן החכם שהוא יגדל יהודי טוב ויראי־שמים מעצמו. יש להתעסק עם **כל** ילדי ישראל, ללא יוצא מהכלל.

זה בעצם מהתפקידים של נשי חב״ד בכל מקום, לתמוך במוסדות ובפעולות שמטרתן לרומם את כל ילדי ישראל למדריגת בן חכם. בנוסף לתפקיד העיקרי של נשי ובנות חב״ד להחדיר ככל היותר אור וקדושה של נר מצוה ותורה אור בבתיהן ובסביבה.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות.

ח׳תתיח
[כרך כג עמוד קעז]

ב״ה, ט״ו אייר, תשכ״ד
ברוקלין.

מר ירחמיאל שי׳

שלום וברכה!

הריני מאשר קבלת ספרו ״א קאץ אין געטא״ בנוסף לקודמים, שנתקבלו בעתם, ״אויף קידוש השם״ ועוד, באידיש, ות״ח.

והשם יתברך יצליחו על־פי הביטוי שמחנו כימות עניתנו, ומכאן והלאה תהי׳ כתיבתו, כפי שכתוב לפני זה, נרננה ונשמחה בכל ימינו, בהסתדרות טובה בכל הפרטים, ולנצל כשרונותיו שחונן בהם, לתועלת הרבים, בבריאות טובה ומתוך הרחבה,

ולפי ביאור רבנו הזקן בעל התניא והשו״ע שיהי׳ ענין הגטו באופן של קיום ההבטחה, הן עם לבדד ישכון, וענין קידוש השם, ע״י ההנהגה בחיי היום־יום של כל יהודי בתוך כלל ישראל, באופן שוראו כל עמי הארץ כי שם ה׳ נקרא עליך ויראו ממך.

בכבוד ובברכה

מ. שניאורסאהן

נ.ב. המצו״ב הוא לכיסוי הוצאות המשלוח.

ח׳תתכז
[כרך כג עמוד קצ]

ב״ה, כ״ה אייר, תשכ״ד
ברוקלין, נ.י.

ברכה ושלום!

בפליאה גדולה ובצער עוד יותר גדול קראתי מכתבה, המתחיל בשבח לה׳ על כך שמתכננת (ח״ו) לנסוע לארץ ישראל באניי שבעלי יהודים, ורב החובל והמלחים וכל הצוות ואנשי השירות כולם יהודים או ש99% מהם יהודים; וממשיכה במכתבה, שבזכות האבות הקדושים תצליח הנסיעה!

אני משער, שמיותר לבאר את הסיבה לצערי הגדול, אך תוכן מכתבה גורם לי לכתוב על כך לפחות שורות ספורות, אף שכמה שרק יכתבו על דבר זה יהי׳ זה מעט ביחס לחומרת הענין. בקצרה:

בנסיעה באניי מסוג זה — כל נוסע, שלא לדבר על הצוות המועסק על האניי, א) מחלל שבת, ב) בפרהסיא, ג) נוטל חלק בחילול השם בפרהסיא (גם בפני כל הגויים) שיודעים מהאמור, ד) זה נעשה בשם כל העם היהודי, שתרומותיו בהזדמנויות שונות סייעו להנהגת ולהפעלת האניי בשבת.

יש עוד להוסיף, שזו אפשרות נדירה לחלל שבת בפרהסיא **בכל רגע** של היממה של שבת־קודש, גם כאשר ישנים!, היות והאניה הרי נוסעת גם כשישנים. [לעומת זאת, כאשר נמצאים על היבשה, איזה אורח חיים שנוהגים, בעת השינה לפחות לא מחללים שבת בפרהסיא].

האמור לעיל הוא בכל תקפו לאן שהאניי נוסעת ומתי שהיא יוצאת לדרך, אם היא רק נוסעת במהלך השבת. במקרה זה נוסף גם שרוצים לנסוע לארץ שגם גויים קוראים לה ״ארץ **הקודש**״, לא מפני שהאו״ם סבור כך, אלא מפני שכך כתוב בתורתנו הקדושה, שכרכה את קיום ארץ ישראל במיוחד עם שמירת שבת, כפי שמפורש בפרשיות רבות, ביניהן — בהשגחה פרטית — גם הפרשה שקוראים **בשבת קודש זו**.

הנכתב לעיל הוא כבר אסון גדול ביותר ר״ל, אבל בנסיעה אודותיי כותבת נוסף עוד אסון על אסון, שבנוסף לשתי או שלש השבתות שכאמור לעיל כרוכות בחילול שבת בפומבי ח״ו, **נוסף**

במקרה **זה** חילול שני ימי חג השבועות בפומבי, החג בו ניתנו עשרת הדברות, ובקולות ולפידים כפי שמסופר במדרשים, ואחד מעשרת הדברות הוא **שמור את יום השבת לקדשו**. אלא רק מכיון שחיים בתקופה שמתרגלים בה לכל מיני ענינים שלא ייאמנו, יכול להתרחש גם מאורע כהנ״ל, באין פוצה פה ומצפצף.

מובן מאליו שהנני יודע, שישנם כאלה שלקחו על עצמם את האחריות — **ללא** ידיעה כיצד מונהגת אני׳, ובו זמנית מחזיקים עצמם למומחים גדולים בזה — והתירו את חילול השבת בפרהסיא המתנהל בשם כלל ישראל. ועל פי מה שמספרים אפשר להאמין שבשבת יעמוד על האני׳ יהודי בטלית ויתפלל אל הקב״ה **מקדש השבת**, בידעו שבשעת מעשה המכונות מודלקות ומתנהלות ע״י יהודים, מברקים נשלחים ומנוהלת תקשורת, מבשלים ומכבסים וכן הלאה, הכל ע״י יהודים, במיוחד **עבור יהודים**, וכל **אחד** מהנוסעים משתמש בזה, כמו גם עם חשמל, מים, **וכל** השירותים המתבצעים בחילול שבת.

אבל גם מובן מאליו, שתורתנו הקדושה לא משתנית על ידי זה, שכן תורתנו הקדושה היא תורה נצחית, שהקב״ה נתן לעם ישראל, ובני אדם לא יכולים לשנות אותה.

כיון שחכמינו זכרונם לברכה הורו, שליהודי אסור אף פעם להתייאש, גם כעת אינני רוצה לוותר על התקוה שהיא ויחד איתה עוד יהודים רבים לא יעשו את חילול השבת בפרהסיא והחילול יום־טוב בפרהסיא, ותבטל את נסיעתה הנזכרת. וגדולה היא זכות השבת להביא לה אריכות ימים ושנים טובות, וכמובן מאליו את הדבר העיקרי — לקבל נחת תורני יהודי אמיתי מילדי׳ ונכדי׳ שיחיו.

בברכה לבשורות טובות בהאמור לעיל.

אם בשל כך שמבטלת הנסיעה כל כך סמוך להפלגה הדבר כרוך בנזק כספי, מובן שכשלוקחים בחשבון את האיסור הגדול בפרהסיא, אחזיר לה ברצון את מלוא הסכום, בתודה לבבית על ההזדמנות להציל נשמה יהודית מכזה אסון ר״ל, בנוסף לכך שיתכן שכאשר ימצאו עוד אחדים, שלא יהי׳ להם את הצידוק שאם מרת . . . נוסעת בודאי הדבר מותר, וגם הם ימנעו מכך. והרי ידוע, שגם הצלת נפש אחת מישראל שקולה כהצלת כל העולם.

למכתבה צרפה המחאה לצדקה לרגל הנסיעה. זו הפעם הראשונה בחיים שלי — והנני מקוה שלא אצטרך לעשות זאת יותר

— שהנני נאלץ להחזיר המחאה כזו. אך הרי זה **מובן מאליו**, שאסור שתהי׳ לי כל שייכות לענין שכרוך בחילול שבת בפרהסיא, ובפרט שרוצים שהצדקה תסייע בחילול שבת ר״ל, לכן ההמחאה מוחזרת בזה. תקותי שתקבל את דברי, מתאים לפרשת השבוע — **את שבתותי תשמורו** גו׳ אני ה׳.

ח׳תתל
[כרך כג עמוד רב]

ב״ה, ראש חודש סיון, תשכ״ד
ברוקלין, נ.י.

אל כל המשתתפים בדינר השנתי של ישיבת
״אחי תמימים״ ליובאוויטש, בנוארק,
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

כשלוקחים בחשבון, שהדינר השנתי מתקיים בחודש של מתן־תורה, ימים ספורים לאחר חג קבלת התורה, בטח יתן כל אחד ואחת ביטוי להתרוממות הרוח של החג וההוראות המעשיות שיש לבצע, במיוחד בקשר לארוע השנתי הנזכר.

כדאי להעיר, שלחג השבועות אין ״תאריך״ משלו בתורה (לא חודש ולא יום) כבחגים אחרים, אלא הוא מצוין כ״יום החמישים״ של הספירה, שאנו מתחילים לספור ביום השני של פסח, למחרת ״יציאת מצרים״.

בכך מדגישה תורתנו הק׳, ששבועות הוא המטרה הסופית של חג הפסח; ש**זמן מתן תורתנו** הוא השלמת **זמן חרותנו** — שהחרות האמיתית והמושלמת, הן של היחיד והן של הכלל, הן בגשמיות והן ברוחניות, יכולה להיות מושגת רק ע״י **קבלת התורה**.

אנחנו חיים בתקופה ובמדינה, שלמרות ה׳חרות׳ החיצונית העולם בכלל, והדור הצעיר בפרט, עדיין מאוד משועבד, ואינו יודע איך להשתחרר מכבלי הבלבול הרוחני. התקוה היחידה שילדי ישראל לא ישטפו בזרם נמצאת בחינוך הישיבתי המסור לתורה, שם שלשלת הזהב של תורה־מסיני נמשכת; התורה הק׳, **תורת־אמת**, שהאמת חייבת להשאר תמיד שלימה, ללא פשרות ודילולים.

ישיבת ליובאוויטש "אחי תמימים" בנוארק היא מבצר־תורה חשוב, הזכאי למלוא התמיכה. חוב גדול הוא וזכות נדירה לכל אחד ואחת לתמוך בישיבה זו. הנני מקדם בברכה את כל המשתתפים בדינר השנתי ושולח לכל אחד ואחת מתומכי וידידי הישיבה ברכה לבבית, שהשם יתברך יצליחם בארוע של הישיבה, ובענייניהם הפרטיים, בכל מה שנחוץ, בגשמיות וברוחניות.

בברכה להצלחה ולקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

ח'תתלו

[כרך כג עמוד רח]

ב"ה, ערב שבת־קדש לסדר על פי ה' יחנו

ועל פי ה' יסעו גו', תשכ"ד.

ברוקלין, נ.י.

אל הועידה השנתית של נשי ובנות חב"ד
ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בין הנקודות המרכזיות של פרשת השבוע הנוכחי, פרשת בהעלותך, הוא תיאור התהליך כיצד בני ישראל נדדו במדבר. "על פי ה' יחנו, ועל פי ה' יסעו; את משמרת ה' שמרו, על פי ה' ביד משה" (בהעלותך ט, כג). בכל הנדודים ארון ברית ה' התקדם לפניהם לתור להם מקום מנוחה (י, לג).

התורה הק' — שהתורה היא נצחית והוראותי' נצחיות ותקפות בכל מקום ובכל הזמנים — מדגישה, שרק כשהולכים בעקבות ארון הקודש, התורה הק', יכלו בני ישראל ליהנות ממנוחה ולהיות מוגנים במדבר הנורא המלא מזיקים מסוכנים. וכך זה הי' גם במהלך סיפור הגלות הארוכה של עמנו ובכל הנדודים שאנו בני ישראל חווינו וחווים, עד שתבוא המנוחה האמיתית והגאולה השלימה על ידי משיח צדקנו.

וכמו בכל הרגעים החשובים של החיים היהודיים, כך גם, ובמיוחד בשעה של נדודים, תופסת האשה היהודי' מקום מרכזי. הדבר מודגש בסיום וחתימת אותה פרשה, שם התורה מספרת שהעם חיכה למרים ולא זז ממקומו בלעדי'. כאשר העם נמצא בדרך, לא די שמשה ואהרן יצטרפו; גם מרים צריכה להתלוות. ללא מרים לא

נוסעים! חכמינו זכרונם לברכה מסבירים, שמרים זכתה לכבוד זה שכל העם, עם ארון הקודש ועם ענני הכבוד וכו׳ יחכו לה, כי היא חיכתה והצילה את משה רבינו בשעה שהוא הי׳ בתיבה קטנה ביאור.

אנו נמצאים בשעה שללא עזרתה הפעילה והשתתפותה של האשה היהודי׳ לחזק ולהפיץ תורה ומצוות בחיי היום־יום, עמנו לא יכול להתקדם אל המנוחה ואל הנחלה שהקב״ה הבטיח לנו. בכל תחומי החיים היהודיים, במיוחד בתחום החינוך על טהרת הקדש, חייבות נשי ובנות ישראל למלא את התפקיד שהשגחה העליונה הטילה עליהן, זו חובת **כל** נשי ובנות ישראל, ובמיוחד **נשי ובנות חב״ד** שזכו לאור וחיות של תורת חב״ד ונשיאי חב״ד.

ואני תפילתי, שהועידה תמלא את כל הציפיות ותצליח לקיים בפועל ממש את מה שצריך להתבצע באמצעות הועידה בכלל ובאמצעות כל חברה בנשי ובנות חב״ד בפרט.

בברכה להצלחה מופלגה בעניני הפרט והכלל,

מ. שניאורסאהן

ח׳תתלט

[כרך כג עמוד ריב]

ב״ה, כ״ז סיון, תשכ״ד
ברוקלין, נ.י.

אל המשתתפות בסעודת הצהרים השנתית של ועד נ״י
למען הסמינר למורות ובתי ספר מקצועיים לנערות
בכפר חב״ד בארצנו הקדושה ת״ו
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

שימח אותי לקבל את הידיעה אודות מסיבת הצהרים המתוכננת לא׳ דראש חודש תמוז הבע״ל.

חודש תמוז הוא בעל משמעות מיוחדת לכל אחד ואחת מאתנו בתוך כלל ישראל. בחודש זה (י״ב־י״ג תמוז) שוחרר, כידוע, כ״ק מו״ח אדמו״ר, הנשיא של דורנו, ממאסר וגלות סובייטים.

עבודת המסירות־נפש־בפועל־ממש של כ״ק מו״ח אדמו״ר

להחזיק ולהפיץ תורה ומצוות, בפרט בתחום ה**חינוך על טהרת הקודש**, ידועה להן בודאי. זו אחת הירושות הרוחניות הנצחיות שכ״ק מו״ח אדמו״ר הותיר לכלל ישראל ובמיוחד לכל איש ואשה שיש להם שייכות לחב״ד. מירושה זו כולנו שואבים כחות חדשים להמשיך את עבודתו הקדושה. עבודה זו היא גם מעיין בלתי נדלה של ברכות אלוקיות שהרבי חמי בירך כל אחד ואחת הנוטלים חלק ותומכים במוסדותיו, בפרט מוסדות החינוך על טהרת הקדש. לעבודתן יש בנוסף לכך את המעלה שהמוסדות שתומכות בהם נמצאים בארצנו הקדושה בכפר חב״ד שכ״ק מו״ח יסד וכה ייקר.

השם יתברך יעזור, שעבודתן תמשך בהצלחה רבה, ותלך תגדל, ככל הדברים החיים שחיים ו**צומחים**. במקביל שגם תקויימנה במידה גדלה והולכת הברכות האלוקיות הכרוכות בעבודה זו, אצלן ואצל בני ביתן שיחיו, בכל מה שנחוץ, בגשמיות וברוחניות.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות.

ח׳תנב

[כרך כג עמוד רכז]

ב״ה, ח׳ תמוז, תשכ״ד
ברוקלין, נ.י.

אגודת נשים של ברונזוויל ואיסט־ניו־יורק
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

שימח אותי לקבל הידיעה, שמסיבת הצהרים שלהן ו״אסיפת הסיום״ תתקיים ביום הבהיר י״ב תמוז, יום הגאולה של כ״ק מו״ח אדמו״ר.

עבודתן קשורה במוסדות ופעולות שעבורן בעל הגאולה מסר נפשו, כפי שבטח ידוע לכולן סיפור המאסר והגאולה שלו.

ימי הגאולה י״ב־י״ג תמוז מלמדים אותנו, שכאשר עושים באמת למען תורה ויהדות ועבור מוסדות חינוך על טהרת הקדש, הקב״ה עוזר לא רק להתגבר על המניעות הקשות ביותר אלא גם להצליח במידה על־טבעית.

רצוני לקוות, שכל המשתתפות בארוע יתעודדו ויקבלו השראה

מהוראות ימי־הגאולה, וש״אסיפת הסיום״ תהי׳ הכנה טובה ל״אסיפת התחלה״ של העונה החדשה הבע״ל, בכחות רעננים ובתוספת חיות וחמימות מבעבר.

השם יתברך יצליח עבודתן בכל התחומים, הן בהיקף והן בתוכן, במידה הולכת וגדלה, וזה יביא להן ולבני ביתן שיחיו את ברכות הקב״ה בכל מה שנחוץ; בגשמיות וברוחניות.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות,

מ. שניאורסאהן

ח׳תתנד

[כרך כג עמוד רכט]

ב״ה, ערב ימי הגאולה י״ב־י״ג תמוז, תשכ״ד
ברוקלין, נ.י.

תלמידי ישיבת תומכי־תמימים ליובאוויטש לחג הסיום.
מונטריאול
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

חג הסיום — הנערך מיד למחרת ימי הגאולה של כ״ק מו״ח אדמו״ר, נשיא ישראל, מייסד ישיבת תומכי־תמימים ליובאוויטש במונטריאול — ודאי יעמוד תחת רושם הימים רבי־המשמעות הללו.

מסירות הנפש של כ״ק מו״ח אדמו״ר למען מוסדות התורה ולמען תלמידי הישיבות ולמען כל עניני תורה ומצוות, שהביאה למאסרו שסיכן־חיים, הביאה גם לשחרורו הנסי. וזה צריך תמיד לשמש לנו תזכורת — שצריכה לבוא במעשים בפועל — שמסירות נפש עבור תורה ומצוות, לא רק לעצמו אלא גם ליהודי שני, מוכרחת לנצח אפילו מול ההפרעות הקשות ביותר; קל־וחומר כאשר ההפרעות הן קטנות מאוד, או לא יותר מאשר מדומות.

ואף שאף אחד אינו יכול להדמות, בכחות ובמסירות נפש, לבעל הגאולה, אך אין גם לשכוח, שבתור רועה נאמן ונשיא דורנו הצית בעל הגאולה בכל אחד מאתנו ניצוץ בוער של מסירת נפש ותוספת כוחות לצעוד בעקבותיו בדרך שסלל עבורינו.

הנני מקווה שכל אחד מהתלמידים המסיימים — שה״סיום״ אינו יותר מאשר הכנה להתחלה של מדרגה גבוהה יותר — ימשיך את לימוד התורה, נגלה וחסידות, וקיום המצוות, במידה מוגדלת של מסירת נפש — מסירת הרצון — והתמדה ושקידה והידור גדלה והולכת, וגם ינצל את מלוא ההשפעה על אחרים באותו כיוון.

והשם יתברך יצליחם בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה להצלחה מופלגה ולבשורות טובות,

מ. שניאורסאהן

ח׳תתעז

[כרך כג עמוד רנה]

ב״ה, כ״ה מנ״א תשכ״ד
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה חיים יונה שי׳

שלום וברכה!

לאחר הפסקה ארוכה שמחתי לקבל את מכתבו מיום השני, עם הבשורה הטובה, אשר בקרוב יסיימו לימוד עין יעקב ברבים, המתקיים בביתו.

השם יתברך יעזור שיהי׳ בשעה טובה ומוצלחת בכל הפרטים, הסיום של עין יעקב וגם ההתחלה תיכף מחדש, כנהוג בישראל, שמנהג ישראל תורה הוא, שמתכיפין התחלה להשלמה.

ובפרט כמבואר במקומות רבים הקשר של סיום **זה** עם התחלה **זו**, באופנים שונים, ואחד מהם הוא:

לכאורה צריך להבין איך באמת יתכן למלא את הדרישה, של שלום אמיתי בין אנשים, ש**אין** דעותיהם שוות וכו׳,

דרישה בתוקף כזה, עד אשר תובעים, לא מצא הקב״ה כל מחזיק ברכה לישראל **אלא** השלום.

הביאור בזה הוא, שהדבר מתאפשר ע״י קריאת שמע, מיד בתחלת המעת לעת, כהתחלת המשנה, מאימתי קורין את שמע בערבית, שהתוכן של קריאת שמע הוא, להמליך את הקב״ה, עד שמכירים בכך שה׳ אחד, בכל שבעת הרקיעים ובארץ וגם בארבע

רוחות העולם.

שזה משפיע לוותר ולמסור על הרצון של כל אחד לרצון של ה׳ אחד, שאז מבטלים את כל מה שיכול לחלק ולהבדיל, ונעשה השלום האמיתי, והקב״ה נותן את ברכתו המלאה, כפי שאנו אומרים ב**סיום** שמונה עשרה, ברכנו אבינו (לפי) שכולנו כאחד (ראה תניא פרק ל״ב).

וכמבואר בפרטיות במקומות רבים בתורתנו הק׳ תורת חיים ובעומק יותר בפנימיות התורה, שבגמרא זוהי אגדה שבספר עין יעקב, שרוב סודות התורה גנוזים בה (עיין אגרת הקדש לרבנו הזקן סי׳ כ״ג).

בברכה להצלחה בכל האמור, ובפ״ש כל המשתתפים שליט״א בלימוד הכי נעלה האמור,

מ. שניאורסאהן

ח׳תתפו

[כרך כג עמוד רסז]

ב״ה, ימי הסליחות, ה׳תשכ״ד
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל אשר בכל מקום ומקום
ה׳ עליהם יחיו

שלום רב וברכה!

ראש השנה נקבע ע״י הבורא — לא ביום בו נברא כלל העולם, כי אם ביום בו נברא האדם — אדם הראשון.

הסבר הדבר:

בבריאת האדם לא רק שהסתיימה כל הבריאה של ששת ימי בראשית, כי אם אף באה לידי שלימות ומילוי.

בכך הושגה שלימות הבריאה — לא רק משום שהאדם הוא היצור הנעלה ביותר, כי אם גם, יחד עם זאת, משום שהאדם הוא היצור שהוא **מסוגל**, הוא **צריך**, והוא **עתיד**, בסופו של דבר, להביא

הסבר הדבר: בקצרה ובאופן אחר קצת — ראה מכתב לר״ה תשי״ד, תשט״ז.

אף באה לידי שלימות: בחדא״ג מהרש״א (ר״ה כז, א): כאילו לא נברא שום דבר קודם בריאת אדם. ועיין המשך זה היום דשנות תש״ד, תש״ט.

את **כל** שאר חלקי הבריאה לשלמותם הם.

דבר זה מושג כאשר האדם מנצל במדה **מלאה** את כל כחותיו הוא ואת כל כחות הטבע — הן בעולם "הדומם", הן בעולם ה"צומח" והן בעולם "החי" — לשם הטוב ולשם הקדושה.

שכן בכך מגיע כל נברא והבריאה בכללה לידי התאמה עם רצון הבורא.

* * *

בריאת האדם שונה, בין השאר, במיוחד בכך ש"נברא **יחידי**", בניגוד לנבראים אחרים שנוצרו בכמות גדולה.

דבר זה מורה ומדגיש כי לאדם **אחד ויחיד** האפשרות להביא את הבריאה כולה לתכליתה ושלמותה, כשם שאדם הראשון עשה זאת. אדם הראשון, מיד לאחר בריאתו, ביום ראש השנה הראשון — דרש ואף **השיג** שכל ברואי עולם יכירו בשלטון הבורא, תוך הכרזה:

בואו נשתחוה ונכרעה, נברכה לפני ה' עושנו —

על־ידי "נשתחוה", על־ידי התבטלות עצמית, ורק על־ידי כך — מסוגל נברא להתאחד ולהתייחד עם הבורא, ובכך להשיג את השלימות הרמה ביותר.

וחכמינו, זכרונם לברכה, מלמדים אותנו כי מאדם הראשון אנו לומדים ויודעים לגבי **כל** אדם: "לפיכך נברא האדם יחידי, ללמדך — נפש אחת כאילו עולם מלא".

כלומר: לכל יהודי, גם בזמננו, בכל מקום ומצב בו יימצא — האפשרות המוחלטת (ומתוך כך גם — החובה) להתרומם ולהגיע לדרגה העילאית ביותר של שלימות, ולהביא אותו דבר גם ב"עולם מלא" — בבריאה כולה.

* * *

ראש השנה — יום בריאת האדם הראשון והיחיד — מזכיר לכל יהודי את התפקיד האמור,

---

להביא את כל שאר: ראה ב"ר (פי"א, ו): כל מה שנברא כו' צריכין עשיי. בלקו"ת נשא כו, ב.

לידי התאמה עם רצון: ראה אבות ספי"ו. יומא לח, א.

ש"נברא יחידי": משנה סנהדרין ספי"ד.

אדם הראשון, מיד: זח"ג ס"פ אמור. וראה ג"כ פדר"א פי"א.

ראש השנה — מגלה את אי הנכונות שבתירוצים של אלה שאינם ממלאים את תפקידם, ש״בלתי אפשרי לשנות את העולם״, או ש״לא קיבלו מהוריהם את החינוך וההכשרה המתאימים לכך״, או ש״העולם כה גדול ואילו הוא בודד ומה ביכולתו להועיל?״

ראש השנה — מעניק כוחות למילוי התפקיד, משום שביום זה מתחדשת כל הבריאה, מתחילה שנה חדשה, עם כחות מחודשים כביום של ״ראש השנה״ הראשון.

וכפי תוכן וסדר **התפלה** שבראש השנה — והרי עצם הבקשה מוכיח כי **אפשרי** מילוי הבקשה וכי **תפלה** זו מסוגלת לעשות זאת — שכל **יחיד** מבקש בכל תפלה של ראש השנה:

״**מלוך על העולם כולו . . וידע כל פעול כי אתה פעלתו**״ — ששלטון הקב״ה יוכר על **העולם כולו**, עד **שכל** פעול ויצור **ידע** כי הקב״ה יוצרו.

* * *

היו זמנים בהם עורר הרעיון האמור — שלפיו מסוגל כל אדם ״לשנות״ את העולם — ספיקות והיו דרושות לכך הוכחות וביסוסים וכו׳.

אך בתקופתנו אנו, אין צורך, למרבה הצער, לחפש הוכחות רבות לשכנע כי לולא הקב״ה שהוא מלך העולם ו״ה׳ מלך — תכון תבל בל תמוט״ (=מלכותו מכוננת תבל שלא יתמוטט) — מסוגל אדם יחיד להרוס ר״ל את כל העולם.

אם הדבר הוא כך בצד שהוא היפוכו של טוב — ודאי, איפוא, שבצד הטוב מסוגל אדם יחיד לפעול במדה מרובה מאד מאד, שכן, לאמתו של דבר, טובה הבריאה בפנימיותה, ונוטה, לפיכך, יותר לטוב מלהיפוכו.

* * *

אי הנכונות: להעיר ג״כ מרמב״ם הל׳ תשובה פ״ה, וא״ו. קונטרס ומעין מ״ג ואילך.
וידע: ראה תניא ספ״ג.
כל פעול: עולם העשי׳ (סי׳ האריז״ל).
ה׳ מלך: אמרו אדם ביום שנברא כשהמליך אותו וכל הבריות אחריו (פדר״א פי״א).
מסוגל אדם יחיד: להעיר מקידושין מ, ב.
במדה מרובה מאד: ראה יומא לח, ב.
טובה הבריאה: בראשית א, לא. וראה מו״נ ח״ג פכ״ה (ופי״ג).

יעזור ה׳ **לכל אחד ואחת** לקבל ביום ראש השנה החלטות איתנות ברוח ראש השנה, כאמור, ולקיים בפועל החלטות אלו בכל יום מימי השנה הבאה,

— את ״נשתחוה״ לפי ה׳, המתבטא בכל הענינים של החיים היום יומיים ע״י קיום מצוות ה׳ — עד ״בכל דרכיך דעהו״,

— ויצירת דבר זה גם בעולם שמסביב

לפי תוכנו של ראש השנה, שאינו רק תחלת השנה, כי אם, בעיקר, ה״ראש״ של השנה, וכשם שהראש מנהיג כל אבר של כל הגוף, כך צריכות ה״חיות״ והחלטות ראש השנה למלא ולהנהיג את כל ימי השנה.

ואז הגוף (השנה) כולו — בריא בכל המובנים.

בברכה לכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

מנחם שניאורסאהן

ח׳תתקכא

[כרך כג עמוד שה]

ב״ה, זאת חנוכה, ה׳תשכ״ה
ברוקלין, נ.י.

אל קהל עדת ישורון חובבי ומוקירי תורה ומצוה
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

ההכנות לארוע השנתי המתוכנן של מרכז הישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש (כ״א שבט הבע״ל) הינן בהילוך גבוה. רצוני לקוות, שכל אחד ואחת, שענין תורה ומצוות קרוב ויקר אליהם, בטח יתגייס מיד לתרום את חלקו (וחלקה) להצלחת הארוע השנתי.

כל החגים היהודיים וימי הזכרון, תוך החדרת חיות רעננה בחיי היום יום בהווה, מקשרים את העתיד היהודי עם העבר היהודי. כן הוא גם בנוגע לימי החנוכה, כפי שמודגש במיוחד בנוסח ההודאה **בימים ההם בזמן הזה**.

בכל דרכיך דעהו: ראה טושו״ע או״ח סרל״א.
ה״ראש״: עטרת ראש בתחלתו.

חנוכה מזכיר לנו את ניסיון העולם החיצוני לחדור לעולם היהודי הפנימי — לא כל־כך על ידי השתדלות לשרש תורה ומצוות לגמרי, כמו על ידי שאיפה לרוקן אותן מפנימיותן הרוחנית של קדושה ואלוקות. זה מודגש בתפילת החנוכה: היוונים השתדלו **להשכיחם תורתך** — לגרום ליהודים לשכוח את תורת**ך** (האלוקית), **ולהעבירם מחוקי רצונך** — לדרדר אותם מהחוקים שהם רצונ**ך** (האלוקי). התורה בתור ״חכמה״ או ״אומנות ספרותית״, וכדומה, לא היתה בסכנה; גם המצוות המכונות ״מוסריות״ ו״שכליות״ לא היו בסכנה. מה שהועמד בסכנה, היתה האמונה היהודית העמוקה ב**תורת השם**, **תורה מן השמים**, ו**מצוות השם**. סכנה זו רצינית היום בדיוק כבעבר; ה״יוונים״ של היום ושותפיהם היהודים, וההולכים בעקבותיהם ה״מתיוונים״, מסוכנים עבור הקיום היהודי לא פחות מאלו שבעבר.

לכן כל כך חשוב כעת לחזק ולהרחיב מוסד כמו ישיבת ליובאוויטש, שבו לימוד התורה חדור בקדושה ויראת שמים והידור מצוה, ועל כולם — ברגש של אחריות ואהבת ישראל ומסירת נפש, בחשמונאים של פעם, לצאת לרחוב ולהפיץ ה**נר מצוה ותורה אור**, יותר ויותר, כהוראת **נר חנוכה**.

תקותי, שעסקני הישיבה וחובבי תורה ומצוה בכלל ינצלו השבועות הספורים עד הדינר השנתי להגביר את מאמציהם והשתתפותם, גם זאת במידה הולכת וגדלה, להבטיח את ההצלחה הכספית והרוחנית של הארוע השנתי. בזכות זה יזכו כל אחד ואחת מהעושים והתומכים ל**תשועה גדולה** בכל המצטרך, להם ולבני הבית שיחיו, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה להצלחה ולבשורות טובות,

מ. שניאורסאהן

ח'תתקכב
[כרך כג עמוד שו]

ב"ה, זאת חנוכה, ה'תשכ"ה
ברוקלין, נ.י.

אל מערכת "די אידישע היים"
ה' עליהם יחיו

ברכה ושלום!

לרגל יובל חמש שנות הופעת "די אידישע היים", הנני שולח איחולי וברכתי לחברי המערכת הנכבדים, וכן גם לקוראים הנכבדים, של כתב־העת רב ההישגים.

במשך כמה שנות הופעתו, הצדיק "די אידישע היים", הן בתוכנו והן במובנים אחרים, את שמו ככתב־עת מקורי נאמן לתורה עבור הבית היהודי; כתב־עת השואף להיות מתאים לרוח של בית יהודי, כפי שבית יהודי צריך להיות, וגם לחזק ולהעשיר רוח זו, רוח טהרה וקדושה, ולהאיר את הבית היהודי בנר מצוה ותורה אור.

ואל ישלו עצמם, לחשוב שקשה לנהל בית יהודי כראוי. אדרבה, — באמת קשה ליהודי, בשל כל מהותו כיהודי, להתנהג אחרת, שכן כל מה שהוא זר, נגד רוח התורה ומצוות נוגד לטבעו הפנימי ומהותו הפנימית. כפי שרבנו הזקן, בעל התניא והשולחן ערוך, התבטא: יהודי, אינו יכול ואינו רוצה, להנתק מאלוקות.

השקפת־יסוד זו מפורשת גם ברמב"ם (ספר נשים הלכה ב' סוף פרק ב), בקשר להלכה, שכשכופים יהודי לעשות מצוה, הוא עושה את המצווה **ברצונו האישי**. במבט שטחי נראה שיש כאן סתירה. אך הרמב"ם מבאר, ש**כל** אחד מישראל רוצה להיות יהודי, ורוצה לעשות את כל המצוות ולהתרחק מעבירות — אלא רק משום שמשלה את עצמו נדמה לו שאינו רוצה. הכפי' היא, אפוא, רק כדי להסיר את הכפי' של אשלייה מסולפת, שאז משתחרר רצונו האמיתי לעשות את המצוה מרצון חפשי ובחשק.

תפקידו של "די אידישע היים" הוא לסייע לקוראים להבין עמוק יותר וטוב יותר איך ומה בית יהודי אמיתי צריך להיות; לזכות ולהצדיק את השם הזה במלוא המידה, כך שהוא יהי' בית לשכינה האלוקית, כפי שהקב"ה הבטיח **ושכנתי בתוכם** — אשכון ביניהם,

אצל כל יהודי ובתוך כל בית יהודי.

והיכן שהשכינה שורה, שם שורה גם ברכה והצלחה, גשמית ורוחנית.

על פי הוראת חכמינו במשנה (אבות, סוף פרק ה), חמש שנים היא תקופה שמוכיחה את פירות ההצלחה בתחום ההשפעה והחינוך. יעזור הקב״ה, שההצלחה של ״די אידישע היים״ בחמש השנים הראשונות תהי׳ סימן ברכה והצלחה לעתיד, ובמידה הולכת וגדלה, כפי שאכן בימים אלה — במיוחד מודגש במצות נר חנוכה: כל לילה מחנוכה צריך להתוסף עוד נר, המזכיר לנו שתמיד צריך להפיץ נר מצוה ותורה אור במידה הולכת וגדלה,

וכפי שכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע אומר: ״יש להקשיב למה שהנרות מספרים״.

בברכה להצלחה — ובאופן של — מוסיף והולך ואור,

מ. שניאורסאהן

ח׳תתקלא

[כרך כג עמוד שיח]

ב״ה, ד׳ שבט, ה׳תשכ״ה
ברוקלין, נ.י.

אל כל המשתתפים בדינר השנתי למען
מוסד חינוך אהלי תורה
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

הדינר של שנה זו מתקיים באור לחמשה עשר בשבט, ראש השנה לאילנות. הדבר מדגיש את הקשר המיוחד בין הארוע והיום. שכן, כידוע, התורה אומרת, שהאדם דומה לאילן (האדם עץ השדה), שבכך התורה מורה לנו לימוד והוראה חשובים; במיוחד בתחום החינוך.

כאשר העץ צעיר, יתירה מזו — כאשר הוא עדיין בצורת גרעין, כל טיפול טוב אז, עד כמה שיראה קטן ופחות־ערך, הרי עם הזמן הוא מוכפל כמה פעמים, ומלוא התוצאות באות לביטוי בעץ הגדול

ובפירות שהוא מפיק.

דומה לכך היא ההשפעה הפרטית על ילד, אפילו בפעולה שיכולה כרגע להיראות כקטנה מאוד, עד שתוהים אם בכלל כדאי להשקיע בכך מרץ ויגיעה — אך גם פעולה "קטנה" זו יכולה להתהפך להשפעה גדולה ונמשכת בלתי רגילה בהנהגה בחיי היום יום על פי תורה ומצוות. וכפי שחכמינו ז"ל אומרים, שהפירות האמיתיים הם המצוות (מאי פירי — מצוות). לכן כל מאמץ בתחום החינוך מוצדק, כי מדובר כאן בכל עתידו של התלמיד ובטובתו לכל ימי חייו.

מוסד חינוך **אהלי תורה** הוא מוסד שאוחז בגישה האמורה ומיישם אותה לטובת התלמידים שי'. לכן, זכאי המוסד למאמץ מיוחד מצד הבעלי־בתים והידידים ליצור את התמיכה הראוי' להחזקת והרחבת המוסד, בכמות ובאיכות. תקותי, שכל חובבי תורה ומצוה ייענו בחום לקריאת העזרה של מוסד החינוך אהלי תורה ויתנו את תמיכתם ביד רחבה.

הנני שולח את איחולי וברכתי לאורחים החשובים ולכל המשתתפים שיחיו.

בכבוד ובברכת הצלחה.

ח'תתקלג

[כרך כג עמוד שכא]

ב"ה, ח' שבט, ה'תשכ"ה
ברוקלין, נ.י.

הוו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מו"ה שלמה שי'

שלום וברכה!

מיותר לומר שהנני מתענין אודותו לעתים די קרובות ומקבל ד"ש חי אודות מצב בריאותו ופעולותיו למען בית ליובאוויטש.

בהתקרבנו ליום סגולה יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע נזכרים מטבע הדברים אודות כל הידידים הממשיכים את עבודתו הקדושה בחזיתות שונות בעולם הרחב, לא רק להחזיק בעמדות שהושגו בעמל רב, אלא גם לחזק ולהרחיב אותן — למען החזקת התורה והמצוות והפצת המעינות. בכך כבר קיים הבטחון, שהרבי חמי עומד על המשמר ונושא רינה ותפלה עבור כל

ה״חיילים״ שלו, שיצליחו בשליחותו ויתברכו בכל המצטרך בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בהזדמנות זו יזכירו אותו ביחוד על הציון של כ״ק מו״ח אדמו״ר, והקב״ה יעזור, שזכות פעולותיו עבור המוסדות של בעל ההילולא יעמדו לו ולכל ב״ב שיחיו להתענג במלוא המידה מברכות ה׳ בכל המצטרך, בפרט הטבה במצב הבריאות ומאור עיניו בקרוב ממש.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות.

ח׳תתקמ
[כרך כג עמוד שכח]

ב״ה, ט״ו בשבט, ה׳תשכ״ה
ברוקלין, נ.י.

אל כל המשתתפים בחגיגה השנתית של מרכז
הישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

התורה הקדושה, שהיא נצחית, מכילה הוראות בקשר לכל הארועים, בכל הזמנים; במיוחד ארוע שקשור ישירות לתורה, כמו החגיגה השנתית של הישיבה המרכזית ״תומכי־תמימים״ ליובאוויטש.

החגיגה מתקיימת השנה ביום שמתחילים לקרוא פרשת **משפטים**, הפותחת בחוקים **בין אדם לחברו**. אך פרשת משפטים באה מיד לאחר פרשת **יתרו**, פרשת **מתן־תורה**, עם **עשרת הדברות**, הפותחים ב**אנכי ה׳ אלקיך;** והפרשה מסתיימת בענין המזבח, הקשור עם **בין אדם למקום** — במסגרת חובות האדם לה׳. וכפי שחכמינו זכרונם לברכה מעירים על כך: ״לכך נסמכה פרשת **דינים** מיד לאחר פרשת **מזבח**, כדי להורות שהסנהדרין צריכים להיות סמוכים למקדש (מזבח)״

באמור לעיל מודגש באופנים רבי-עומק שונים, רעיון היסוד —

שכאשר עומדים בפני שאלה של קביעת יחסים טובים וישרים בין אדם לאדם ובין עם ועם, כלל לא די להסתמך על תכונות מולדות של צדק ויושר, כפי שהנסיון המר הראה לעתים קרובות.

מוסר ויושרה יכולים להתקיים בחיים המשותפים היום יומיים של אנשים ועמים — רק כאשר חוקי המוסר נתמכים על יסודות על-אנושיים, היינו על יסוד הקדושה הקשורה עם בורא העולם, שהוא גם בורא האדם.

שכן, רק הבורא עצמו מכיר ביסודיות את הטבע האנושי, עם כל חולשותיו; לכן רק הבורא יכל ליצור את החוקים המוסריים האמיתיים והנצחיים, ליחיד כמו לכלל, וחוקים אלוקיים אלו חלים על כולם ללא יוצא מן הכלל, בכל המקומות ובכל הזמנים.

לאור האמור, ניתן להעריך טוב יותר את הנחיצות החיונית של ישיבות בכלל, וישיבות ליובאוויטש בפרט.

חלף הזמן, בו סברו, שלהתעמק בגמרא, מוסר וחסידות זו נחיצות לרב, שוחט, וכדומה, אך היהודי הרגיל, הבעל־הבית, לא זקוק לכך. בעת הזו, ובסביבה הזו, התברר למדי, שלהתעמק בתורה ולהספיג עצמו באוירת יראת שמים של הישיבה הוא חיוני עבור **כל** יהודי, אם רוצים להיות יהודי **שלם**, שלם **בין אדם למקום**, ו**בין אדם לחבירו**, ולהיות יכולים לבצע במלוא המידה את השליחות הנשמתית שההשגחה העליונה הטילה על כל אחד.

ובכך אכן מצטיינות ישיבות ליובאוויטש, שם התלמידים ״תמימים״ מתחנכים ל**שלימות** בשני הכיוונים האמורים, אצלם אהבת־השם ואהבת־התורה הולכת יחד עם אהבת־ישראל ובאות למלוא הביטוי בחיי היום יום.

הנני שולח ברכתי ואיחולי לכל האורחים והמשתתפים החשובים בחגיגה השנתית של מרכז הישיבות ״תומכי־תמימים״ ליובאוויטש, ותקותי שכל אחד ואחת יתרמו את מלוא חלקם להצלחת הארוע, הן במובן הגשמי והן הרוחני.

בכבוד ובברכה להצלחה רבה בכל האמור.

ח׳תתקמח

[כרך כג עמוד שלח]

ב״ה, ח׳ אדר א׳ תשכ״ה
ברוקלין.

הנהלת אגודת נשי ובנות חב״ד אשר בעיר ניו הייבן
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בשמחה קבלתי את הידיעה אודות עבודת קבוצתכן, והאסיפה שנערכה לאחרונה, וההיענות הנלהבת של הנאספות, כפי שנכתב במכתבה של מרת שרה תחי׳ דייטש.

השם יתברך יעזור, שההתחלה תהי׳ בשעה טובה ובאופן טוב,

והפעולות אודותן כותבות והמשתתפות בזה, תהיינה ככתוב בפרשת השבוע, להעלות נר תמיד.

להשתדל לעשות בכיוון, שהנר היהודי, שזוהי נשמת היהודי, ככתוב, נר ה׳ נשמת אדם, יאיר בכל יהודי, תמיד ויאיר את ביתו וסביבתו בגשמיות וברוחניות.

שאז ודאי ימשכו יותר ויותר מנשי ישראל ברוח האמורה, כפי דרישת ותקוות רבותינו נשיאינו זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע.

בברכה לבשורות טובות ובקרוב ממש.

ח׳תתקנה

[כרך כג עמוד שמט]

ב״ה, ראש חודש אדר שני, ה׳תשכ״ה
ברוקלין, נ.י.

אל המסיבה השנתית של אגודת הנשים של
ברונזוויל ואיסט ניו יורק למען ישיבות תומכי־
תמימים ליובאוויטש

שלום וברכה!

הארוע השנתי נערך השנה בתקופה נוחה ביותר — בתקופה שבין שני הפורים. זהו זמן מתאים במיוחד לנשי ישראל, כשלוקחים

בחשבון את המקום החשוב של אסתר המלכה בנס פורים, בימים ההם בזמן הזה.

אסתר המלכה יכלה לראות את עצמה די בטוחה במצבה האישי; והרי מרדכי בודאי צדק בכך, ש**רווח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר** — הסיוע של הקב״ה יכול לבוא באמצעות אחר. לשם מה אם כן עלי׳ לסכן את חיי׳ למען השני? אבל אסתר לא ערכה כל חשבונות אישיים; היא הלכה במסירות־נפש להציל יהודים. ולכן גם זכתה שהמגילה נקראת על שמה.

מכך הוראה לנשי ישראל, בכל הזמנים, למרות שאיזו אשה יכולה להדמות לאסתר המלכה, הרי ודאי, שכל אחת יכולה לפעול הרבה מאד בדרכה, ובסביבתה הפרטית, אם היא תמלא אחר הוראות התורה ותעשה זאת עם כל הלב, כפי שאסתר המלכה הראתה דוגמא חי׳ מה בכוחה של אשה יהודי׳ לפעול.

ובדיוק כשם שבזמן הפורים הראשון, כאשר גזירת המן בטלה בו ברגע שמרדכי כינס את ילדי ישראל ולמד עמהם תורה, בכזו התלהבות ואהבה ללא גבול לתורה ומצוות, עד שלא רצו להתנתק ממרדכי הצדיק — בחיים, או ח״ו להיפך —

כך גם בכל הזמנים, יסוד כל הקיום של עמנו — החינוך התורני של ילדי ישראל.

והרי זהו תפקיד ועבודת אגודת הנשים — לסייע לישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש לדאוג לחינוך תורני על טהרת הקודש לתלמידיהן הרבים, כן ירבו.

המסיבה השנתית היא נקודת השיא של עבודה זו, ורצוני לקוות, שכולם יעשו כל האפשרי לדאוג, שהבנקט יהי׳ בהצלחה רבה בכל המובנים.

היו ברוכים כולכם עם בני ביתכם שיחיו, בכל מה שצריך, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות ולפורים שמח.

ח׳תתקנט
[כרך כג עמוד שנג]

ב״ה, י״א אדר שני, ה׳תשכ״ה
ברוקלין, נ.י.

אל המסיבה השנתית של ״נציבי הישיבה״ תומכי־תמימים ליובאוויטש במונטריאול
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

הנני שולח את איחולי לכל המשתתפים במסיבה השנתית, יחד עם הברכה שהארוע יהי׳ בהצלחה רבה בכל המובנים.

בשנה זו נערכת המסיבה השנתית בשנה מעוברת ובחודש אדר שני. הלוח היהודי שלנו, המתאים את כל הזמנים והמועדים בשנה, קשור במהלך הלבנה וגם בתקופות (עונות) התלויות במהלך החמה. שנת הלבנה ״מפגרת״ ב־11 יום בערך לעומת שנת החמה. לכן מדי שנתיים־שלש מונהגת שנת עיבור (בתוספת חודש שלם), כדי **להשלים** את הזמן (כך שכל חג יחול בזמן המתאים: פסח — בחודש האביב; סוכות — בחודש הסתיו, וכו׳).

אחת ההוראות משנת העיבור היא שהתורה נתנה ליהודי כוח לשלוט על הזמן; ואף שבכלל אדם איננו בעל־הבית על הזמן **שעבר**, ליהודי ישנה האפשרות להשלים את אשר החסיר. יתרה מזו, ניתן אפילו ליצור ״מלאי״ למען העתיד, כפי שהדבר נרמז בשנת העיבור.

ובחודש זה — שנכפל בשנת העיבור — נחגג חג הפורים. כפי שחכמינו, זכרונם לברכה, מספרים, גזירת המן הרשע בטלה ברגע שמרדכי הצדיק כינס את ילדי ישראל ועורר בהם רוח מסירת נפש למען יהדות־תורתית. בכך הושלם מה שחסר קודם לכן בתחום החינוך על טהרת הקדש, וזה הביא את הנס של ונהפוך הוא ו — **ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר.**

כאשר פורים חל בשנת עיבור, כשנה זו, מתקבצות ומודגשות במיוחד, שתי הנקודות הנזכרות: הצורך החיוני של חינוך נאמן לתורה למען קיום עמנו, והאפשרות הניתנת לנו, לא רק למלא את אשר החסירו, אלא גם ליצור ״מלאי״ לעתיד.

תקוותי, שהמסיבה השנתית של שנה זו תתן ביטוי מלא להנ״ל,

וזכות הפצת התורה והמצוות תעמוד לכל אחד ואחת שיחיו, בתוך כלל ישראל, ליהנות במלוא המידה מליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר — עם כל הפירושים.

בכבוד ובברכה להצלחה ולבשורות טובות.

ח'תתקסג

[כרך כג עמוד שנז]

ב"ה, ד' ניסן תשכ"ה
ברוקלין.

מרת חסיא תחי'

ברכה ושלום!

לאחר הפסק ארוך הגיעני מכתבה מכ"ט אדר שני עם המצורף, בו כותבת שהשם יתברך עזר לה ומילא משאלות לבבה לטובה, לצרף את ביתה לטובת אגודת חב"ד, במטרה שיהי' שם בית תפלה ולימוד התורה.

ובטח זוהי התחלה טובה להביא הדבר לפועל שהיא עצמה בחיי' תהנה מהשמחה שבזה, ותשתתף היא עצמה עם בעלה שי' בתפלות בבנין.

וכידוע פתגם חמי כ"ק אדמו"ר נשיא ישראל, על הכתוב, עולמך תראה בחייך, לחלק את הענינים לצדקה תורה ומצוות מחיים, וזו גם סגולה לאריכות ימים ושנים טובות.

והובטחנו בענינים דומים, שכאשר מחליטים מתוך תוקף, השם יתברך עוזר לבצע זאת בקשיים פחותים בהרבה מכפי ששיערו, ועושים זאת בבריאות טובה ובמצב רוח טוב ובשמחה אמיתית.

ואנו הרי נמצאים בחודש ניסן, חדש הגאולה, גאולה מכל ההפרעות שישנן בדרך, לבצע את הרצון הטוב במלוא המידה.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור ולחג פסח כשר ושמח.

ח׳תתקסה

[כרך כג עמוד שס]

ב״ה, י״א ניסן ה׳תשכ״ה
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל בכל מקום שהם
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

הקב״ה קבע את יציאת מצרים בחודש האביב, והתורה מצוה לדאוג במיוחד שהפסח יחול תמיד בחודש האביב: **שמור את חודש האביב ועשית פסח לה׳ אלקיך, כי בחודש האביב הוציאך ה׳ אלקיך ממצרים לילה**.

כדי לכוון שחג הפסח יחול בחודש האביב — והרי לוח השנה שלנו קבוע לפי הירח, דבר היוצר הבדל בכאחד עשר יום משנת החמה, ואילו תקופות השנה נקבעות על פי החמה — יש לנו ״שנה מעוברת״ כל שנתיים־שלש (דוגמת השנה הנוכחית) בה נוסף חודש שלם (אדר). כך משתוה שנת הירח לשנת החמה וחג הפסח חל תמיד בחדש האביב. כתוצאה מכך מסתדרים גם חודשי השנה, וכל החגים, ונקבעים במועדם המדויק.

* * *

העובדה שיציאת מצרים אירעה בחודש האביב מוסברת ע״י חכמינו ז״ל כחסד מיוחד של הקב״ה, שהוציא את בני ישראל ממצרים בתקופה המוצלחת ביותר בשנה. ברם, ככל עניני התורה, יש גם בענין זה רמזים ונימוקים, הוראות רבות לכלל ולפרט. אחת ה״נקודות״ שברצוני לציין כאן תובהר לאחר התבוננות בתנאים בהם אירעה יציאת מצרים:

מאות בשנים היו בני ישראל משועבדים לאומה ששלטה אז על

קבע: ראה שמות רבה פט״ו, יא: החדש הזה כו׳ כשבחר ביעקב ובניו קבע כו׳. אור התורה (להצ״צ) ע״פ זה (ע׳ רסד).

מצוה . . שמור: דברים טז, א. ולרמב״ן (לשרש האי דסהמ״צ להרמב״ם) ולבעל ההלכות — זוהי מ״ע (לעבר השנים, או — מושמרת את החוקה). וראה סהמ״צ סוף מ״ע קנג: באו רמזים כו׳ שמור כו׳ הורה כו׳. וביד הל׳ קדה״ח בתחלתו ורפ״ד.

מוסברת: מכילתא לשמות יג, ד (הובא בפרש״י שם).

אחת: ראה רמב״ן בא (יב, ג). צרור המור שם (יב, א). ועיין זח״ג (רנא, א).

כל עמי הסביבה, לא רק בכוח האדיר של "רכבו ופרשיו", כי אם גם במשקל־היתר הגדול שלו בשטחי המדע, בכל המכונה עתה בשם "תרבות" ו"קידמה".

התרבות והקידמה של מצרים התבססו על כוחות ותופעות הטבע, ובמיוחד על היאור נילוס. ארץ מצרים היא שחונה ואין יורדים בה כמעט כל גשמים, אך כוח ההמצאה האנושי יצר השקאה מלאכותית שהפכה את מצרים לגן פורח מוקף מדבר.

תנאים אלה יצרו תרבות אלילית מסועפת, שהיו לה שני קוי יסוד: האלהת כוחות הטבע, והאלהת כוחות האדם שהשכיל לנצל את כוחות הטבע. מכאן צעד קטן בלבד אל האלהתו של פרעה, זה שגילם באישיותו את הדוגמא המצרית לאדם "מושלם".

השקפה כזו, שראתה את העולם כהרכב של "כוחות־טבע" מרובים, שבכללם גם "כוח" האדם, בתוספת הפילוסופיה של "כוחי ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה" — הביאו לירידה רוחנית ומוסרית תהומית ביותר, עד כדי "הצדקת" רדייה ואכזריות מתועבות ביותר כלפי האדם או העם החלש יותר מבחינה גופנית.

* * *

האליליות ואמונת ההבל של המצרים הגיעו לשיא ביטוים בתקופת ההתחדשות השנתית של כוחות הטבע, בחודש האביב, חודש של "מזל טלה", והשה הוא שהיה מסמלי היסוד של ה"עבודה זרה" של מצרים.

* * *

אך הנה בא משה רבינו ובפיו בשורת "פקוד פקדתי": הגיעה

ששלטה אז על כל: מכילתא לבשלח יד, ה: הי' פרעה שולט מסוף העולם ועד סופו. וראה זח"ב ו, א.

במשקל־היתר הגדול: ראה זח"א קכה, סע"א.

ובמיוחד . . נילוס: יחזקאל כט, ג.

ואין יורדים בה כמעט כל גשמים: ראה רש"י ויגש מז, י. דברים יא, י.

כוח ההמצאה האנושי: רש"י ר"פ מקץ.

של פרעה: שמו"ר פ"ח, ב. תנחומא שם.

"כוחי ועוצם ידי": דברים ח, יז. וראה סמ"ג מל"ת סד: וארא בחלום כוי שכחת את העיקר כוי והתבוננתי כוי והנה יסוד גדול הוא כוי.

תהומית ביותר: ויקרא יח, ג ובתו"כ (ובפרש"י) שם. ובקה"ר עה"פ והארץ לעולם עומדת דמצרים דוגמת ערוה באדם.

לשיא ביטוים: רמב"ן וצרור המור שם.

השעה בה עלה ברצון אלקי אברהם יצחק ויעקב לשחרר את בני ישראל מיד פרעה ומגלות מצרים.

כבר חלפו 210 שנה מאז נתונים בני ישראל למרות פרעה, חלק מבני ישראל אף נטמע ב״תרבות״ המצרית, עזרה מן עמי הסביבה אינה צפויה כלל, שום עבד לא הצליח (עד אז) להשתחרר ממצרים. לא היו, איפוא, כל סיכויים, מנקודת מבט טבעית, לשחרור עם ישראל ממצרים, ולמרות זאת מבטיח להם משה רבינו כי הגיעה שעת השחרור, אלא שקיים תנאי יחיד לדבר: ״**משכו וקחו לכם צאן למשפחותיכם ושחטו הפסח!**״

— משכו ידיכם מאלילי הארץ, וקחו לכם כבש (אותו ראו המצרים כאלוה), ושחטו אותו כקרבן פסח להי׳. לא די בכפירה ב״עבודה זרה״ המצרית בלב, או אף בבית, בצנעה ובלאט, כי אם דוקא בפומבי, ללא פחד, לפי כל הפרטים שהיו כרוכים בהקרבת הפסח במצרים.

ואז — מבטיח משה רבינו בשם הקב״ה — לא זו בלבד שישוחררו ממצרים, אלא שאף פרעה בעצמו יצוה עליהם לצאת ממצרים, והגאולה תהיה לא בתקופה בה כוחות הטבע רדומים ונסתרים, כי אם, דוקא, **בחודש האביב**, בו מגלה הטבע את מיטב כוחו.

בכך מודגשת העובדה שאין קיימים עולמות נפרדים: עולם של טבע וכוחות הטבע, ועולם של ״על־טבע״ הנאבקים ביניהם ופעמים מנצח האחד ופעמים השני. יש רק א־ל אחד ויחיד, השליט המוחלט של העולם כולו, והוא גם המאחד את כל העולם.

הכרה זו באה לביטויה הנעלה ביותר במתן תורה, זה נקודת היעד של יציאת מצרים, שהחל ב־״**אנכי ה׳ אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים, לא יהי׳ לך אלקים אחרים**״ גו׳.

חלק מבני ישראל: שמו״ר פי״ד ג. וראה תניא פל״א.

שום עבד: מכילתא יתרו יח, יא.

תנאי יחיד . . ״משכו: שמו״ר פט״ז, ב: כל זמן כו׳ משכו כו׳ שבכך כו׳.

וקחו לכם: למשפחותיכם (דוקא), וכהודעת משה בבנינו ובבנותינו — כל הארבעה בנים (ובנות), מן החכם ועד השאינו יודע לשאול.

בפומבי: ראה שו״ע רבנו הזקן ר״ס תל.

נקודת היעד: כמש״נ בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את ה׳ (שמות ג, יב). וראה ז״ח ר״פ יתרו: **בכל** יומא אפיק כו׳. וראה תניא פל״א שם.

* * *

כבמצרים בעבר, כך גם עתה מצויים כאלה המבססים חייהם על האלהת הנקראים בשם כוחות הטבע, בתוספת "כוחי ועוצם ידי" של האדם. אחרים מצאו "מוצא" שבביתם יש מקום גם לקב"ה אך בחברה הם "ככל האדם", "נהיה כגויים", ואדרבה: יותר "גוי" מהם.

בא חג הפסח ומזכיר פעם נוספת: "פקוד פקדתי" — אין לפניכם כל ברירה. הקב"ה זוכר אתכם, וחייב להיות: "**משכו**", משיכת ידים מן ה"עבודה זרה" של הארץ, בכל צורה בה היא באה לידי ביטוי, ועשיית הדבר בפומבי, ללא פחד, ובאומץ. "**וקחו לכם**" — קחו את עצמכם ואת כל השייך לכם, כל האפשרויות וכל הכוחות, לכם אתם, ל"אני" היהודי האמיתי והנצחי.

את כל זאת יש לעשות "בחודש האביב", לא להתבלבל ע"י המתעים שמאחר וקיים עולם פורח, שבמרכזו האדם וכוחו ועוצם ידו, הרי "אלה אלקיך", זה האליל שלך אליו אתה משועבד, ואין כל מקום ר"ל להקב"ה —

כי אם, אדרבה — "בחודש האביב הוציאך ה' אלקיך ממצרים", העולם הפורח על נפלאותיו מביאים לראי' ברורה יותר של האמת — בנוסח חכמינו ז"ל - אשר "ה' אלקינו (הוא) מלך העולם, שלא חיסר בעולמו כלום".

"**נהי' כגוים**": יחזקאל כ, לב.

אין לפניכם כל ברירה: יחזקאל שם. תנחומא נצבים ג. נתבאר בקונטרס ומעין מי"א, פי"ג.

לכם . . ל"אני" היהודי: ראה שמו"ר פט"ו, כג: לכם הה"ד יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך.

אדרבא — "**בחדש האביב:** להעיר מלקו"ת במדבר (ג, א). סד"ה החדש הזה — לכ"ק מו"ח אדמו"ר — בס' המאמרים ה'ש"ת.

הוציאך . . ממצרים": לילה. וכן גם עתה אין להתרשם מזה שלאחרים לילה ואין רואים את האמת, כי הנה החשך יכסה ארץ וערפל לאומים ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה (ישעי' ס, ב).

"**בחדש האביב . . בנוסח חכמינו ז"ל:** ברכות מג, ב. והנה לכמה אחרונים (או"ח סרכ"ו) ניסן לאו דוקא, אבל י"א דדוקא הוא (שד"ח אסיפת דינים מע' ברכות רס"ב. וש"נ). והנה אדמו"ר הזקן בלוח ברכות הנהנין (הראשון) כ' דאחר ל' יברך בלא שם ומלכות (מוכח דניסן לאו דוקא), אבל בסדר ברה"נ (שבסידורו פי"ג סי"ד) השמיט זה. ואף שי"ל בדוחק דטעמו מפני דס"ל דאין לברך כלל אלא פעם אחת (ועדיין יקשה למה לא ביאר דברי השו"ע "בימי ניסן" שהיינו לאו דוקא — כמו שהוסיף ביאור בכמה דינים ששברה"נ), י"ל — דהשמיט מפני דבמשנה האחרונה ס"ל ד"בימי ניסן" כפשוטו — בדוקא, וא"כ א"א "לאחר ל"'. ואכמ"ל.

* * *

יעזור ה׳ ויצליח שפסח — זמן חרותנו — יביא את כל אחד ואחד, בתוך כלל ישראל, לחרות אמיתית מכל הפרעות ומיגבלות לעבוד את ה׳ בלבב שלם,

וגאולת הפרט תביא את גאולת כלל ישראל, הגאולה האמיתית והשלמה על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו.

בברכה לחג הפסח כשר ושמח

מנחם שניאורסאהן

ח׳תתקסט

[כרך כג עמוד שסט]

[כ״ד ניסן תשכ״ה]

הגיע לידי ״במקרה״ מאמרו בגליון הפסח של ״ג׳ואיש אדווקט״ — ״על אתיאסטים יהודיים״. ״במקרה״, כי מאמרו מופיע מעברו השני של מכתבי בנושא ״דו־שיח״. אבל ודאי מיותר להבהיר, שאצלנו יהודים, לא קיים כלל נושא המקריות, כי הכל הוא בהשגחה פרטית.

כיוון שיהודי מחפש תמיד רמזים, הנני מוצא במפגש האמור של מאמרינו אפשרות לנצל את ההזדמנות ולכתוב לו כמה שורות, לאחר ההפסק הארוך מדי בהתכתבות שלנו, או — מספר מילים בהתוועדות.

אגב, מסרו לי שנכח כמה פעמים ב״התוועדויות״, אבל משום מה לא רצה להתקרב יותר.

מטבע הדברים, מאמרו עורר את התעניינותי וקראתי אותו בעניין.

כותב, שלכתחילה סבר כי ״התפרצותו של הראביי הנודע לשמצה (או הטראגי־קומי) נגד הקב״ה היוותה ביטוי של מחאה (נגד חוסר־הצדק של העולם)״. אני מניח שזה משחק מלים בלבד, כי ודאי ידוע לו שאחד שהתחנך בסמינר של תנועה, שכל הפילוסופי׳ שלה היא נגד מאבק והתמודדות, והמגמה היא רק לעשות את החיים יותר קלים ונוחים — לא שייך למדרגה כזו.

ברור שאני מסכים אתו שהטענה של ״השופט כל הארץ לא יעשה משפט!״ יכולה להיות אמיתית ובעלת תוקף ראוי — רק כאשר היא

פורצת מלב כואב של בעל אמונה עמוקה. משום כך אנו אכן מוצאים שהראשון שביטא טענה זו הי׳ אברהם אבינו, המאמין הגדול ואבי המאמינים בני מאמינים. חכמים ז״ל גם מספרים לנו, כי הראשון שהעלה את השאלה של ״צדיק ורע לו, רשע וטוב לו״, הי׳ לא אחר מאשר משה רבנו, מי שלימד את בני ישראל ואת כל העולם, את הרעיון של ״אנכי ה׳ אלקיך״ ו״לא יהי׳ לך אלקים אחרים״, כאשר ״אלקים אחרים״ כולל גם את השכל וההבנה האנושית כשהופכים אותם לאליל ופוסק אחרון.

לכן הפליא אותי, שלא המשיך את המהלך הרעיוני ולא הסיק את המסקנה המתבקשת. הרי, המענה לטענתו של משה רבינו — כאשר, לפי סיפור חכמינו ז״ל, הראו לו שסרקו את בשרו של רבי עקיבא במסרקות של ברזל וכו׳ ומשה רבינו זעק ״זו תורה וזו שכרה!״ — הי׳, כידוע: ״שתוק, כך עלה במחשבה!״.

הבה נזכור, שטענתו של משה רבנו הרי לא התבטאה במלים בלבד, כי אם בעיקר במחשבה. ולכן המענה ״שתוק״ לא הי׳ רק ציווי שלא לדבר על כך, אלא גם להמנע מלהרהר בכך.

והסבר היחיד הי׳ — ״כך עלה במחשבה (העליונה)״, דבר שבעצם אינו מהווה הסבר כלל. למרות זאת הדבר לא החליש את האמונה של משה רבנו ושל כל שאר השואלים והדורשים האמיתיים. אדרבה, רק חיזק את אמונתם, כפי שאנו מוצאים זאת במפורש אצל איוב; כך גם אצל אברהם אבינו, שלא זו בלבד שנשאר איתן באמונתו, אלא גם יכל לעמוד בכל הנסיונות; וכך גם שאר ה״מתקוממים״, נשארו באמונתם העמוקה עד יומם האחרון.

אני מאמין, שיסכים אתי, שלא היתה זו תופעה מקרית שכל השואלים האמיתיים נשארו באמונתם; כלל לא הי׳ יכול להיות אחרת. שכן, אם רק מתכוונים לקושיא באמת, והיא ביטוי ותוצאה של רגש של צדק ויושר אמיתי, הרי מובן, שרגש עמוק כזה יכול לבוא רק משכנוע עצמי מוחלט שהצדק האמיתי הוא צדק הנובע ממקור **על**־אנושי, דהיינו, שהוא נעלה הן מהשכל האנושי והן מהרגש האנושי. לכן הקושיא נוגעת לא רק לרגש ולשכל, אלא גם לפנימיות ועצם מציאותו.

אך לאחר ההתבטאות הסוערת הראשונית, הוא מגיע בהכרח למסקנה שכל הגישה של הצבת קושיא ורצון להבין בשכל את מה שלמעלה מהשכל, אין לה מקום. לכן הוא מוכרח — לאחר ההתפרצות

המזעזעת וחדורת הכאב — לבוא סוף סוף למסקנא — עם כל זה אני מאמין!״. ואדרבא — ביתר חוזק.

* * *

האמור לעיל מתייחס למאמרו. אך יש נקודה נוספת בדבר, נקודה שנוגעת לכל הבעי׳, ומפליאה ההתעלמות ממנה. כוונתי כדלקמן:

ככלות הכל, הרי כל הענין של ה״ניגוד״ הנזכר עם אמונה, אינו דבר חדש שצף ועלה בדורנו. עמנו כבר עבר שחיטות ושמדות ר״ל בדורות הקודמים. יתכן שמסעי הצלב, למשל, מבחינת ההיקף היחסי ובהתאמה, לא היו קלים יותר מאלו של היטלר, ולכך נוסף ההבדל שאז לא היתה אפילו קרן תקוה שהמצב ישתנה; השחיטות התנהלו בשם אותו האיש והשילשול, שבמשמעות היהודית זוהי עבודה־זרה אמיתית, שיהודים לא יכלו לקבל בשום אופן; לאחר שהטורקים נוצחו בידי הצלבנים לא היתה כל תקוה משום ״בעלות ברית״. בעוד שבתקופת היטלר י״ש — השחיטות התקיימו ״סתם״ מפראות וטבע חייתי של האדם, והי׳ אפשר לקוות, שאולי בכל זאת העולם יזדעזע, והעיקר, שבעלות הברית ינצחו סוף כל סוף, ויעשו להיטלר ימח שמו סוף.

במלים אחרות: היהודי המאמין עד 1940, שנולד במאה ה־20 וידע אודות ההיסטורי׳ היהודית וחוויות עמנו, עם כל הגזירות ושמדות ר״ל, של נושאי הצלב וקודם לכן, עד נבוכדנצר מלך בבל וכו׳, הי׳ יכול רק לשאול, מדוע הוא ומשפחתו מעורבים בתכניתו של היטלר; אך בעצם הענין התמידי של עומדים עלינו לכלותינו ובהצלחה מסוימת — לא הי׳ לגביו **שום חידוש**; ממילא לא יכל היטלר לפגוע באמונתו ברבונו של עולם. רק מי שהאמונה שלו היתה חלשה גם קודם והוא חיפש ״ביסוס״ להכחשתו את רבונו של עולם, מצא ביסוס שכזה, כביכול, בפרשת היטלר.

פרשת היטלר אכן הביאה חידוש, אבל באפיק אחר — בתחום ההתפתחות האנושית, התרבות והקידמה.

רבים האמינו, במיוחד בין אלו המכונים נאורים — כי במאה ה־20, לאחר שהשיגו קידמה כזו, עם מערכות פילוסופיות ״גבוהות״ שונות, עם השכלה גבוהה בהיקף רחב, עם מערכת בתי־ספר כזו וכל כך הרבה אוניברסיטאות. עם תרבות מפותחת כזאת וגינוני נימוס

נאים שכאלה, לא יכול להתרחש מה שהתרחש ב״ימים החשוכים של ימי הביניים״. דעה זו קבלה ביטוי בספרות, בעתונות, וגם בשיחות בעל פה של אישים והוגים מובילים. בכך רצו לסתור את הגישה ה״נושנה״ של התנ״ך, ש״חסד לאומים חטאת״, ואת דעתו של רשב״י ש״**הלכה** ידוע שעשו שונא ליעקב״. לפתע באה ההתמוטטות הגדולה, וכל התרבות והקידמה של המאה ה־20 התפוררה. התברר, שאין כל סתירה בכך שאדם שמצד אחד הוא פילוסוף, או משורר, עם גינוני נימוס נאים, ונערץ בחברה הגבוהה בסלון בברלין, ואותו אדם מגיע לטרבלינקה וכדי ומבצע את כל אותם הדברים שבוצעו שם. ולא מדובר כאן על מקרים יוצאים מן הכלל, מפלצות בצורת אדם וכדומה, אלא אודות 100 מיליון אנשים, עם שלם. ובתוך כך — בלשון כותרת ממאמריו — ״העולם שתק״. ולזה עוד ניתן להוסיף כותרת משנה, שחלק נכבד ביותר מהעולם הי׳ מרוצה מכך שה״דבר״ מתבצע (וגם (או למרות) שהוא מבוצע ע״י אחרים).

אם פרשת היטלר אמורה לזעזע אמונה כלשהי, היא צריכה, לא רק לזעזע, אלא גם להוכיח בבירור, שאין להסתמך על הרגש של צדק ויושר אנושי, גם כאשר האדם רכש השכלה גבוהה והסמכה אוניברסיטאית, והוא גם בנו של אקדמאי מוסמך.

לצערנו, ולבושתנו, מתייראים לצאת בגלוי עם מסקנה מוחשית זו, שלא לדבר על התוצאות ההגיוניות שהמסקנה צריכה להוביל אליהן בנוגע לחיי היום יום. ההמנעות הבלתי מוסברת הזו נמצאת לצערנו גם אצל דוברים דתיים, וגם אצל כאלה שראו במו עיניהם מה אנשים מסוגלים לעולל אם משאירים אותם ברשות עצמם. וזאת, כאמור בתחילת המכתב, כי מחפשים להקל את החיים ולעשותם נוחים יותר, ושהשינה תהי׳ עריבה יותר. כי קל יותר ללכת יחד עם העולם, למרות שזהו אותו עולם ששתק, ובחלק גדול גם הי׳ מרוצה בלבו.

* * *

וכעת הנני מרשה לעצמי הערה אישית, הקשורה בשיחתנו כאשר נפגשנו בחדרי. סדרת מאמריו ״והעולם שתק״ עוררה בי שוב את הרעיון, שברצוני להביע כאן, בהזדמנות זו:

לזכור ולא לשכוח, כפי שהתורה אומרת: זכור את אשר עשה לך עמלק — מובן מאליו, הוא דבר חיובי; בלשון חכמים ז״ל, זוהי מצות־עשה. במיוחד כאשר רואים את המגמה המתפתחת, והמאמצים

לשכוח ולהשכיח.

אבל לאחר כל זה, הזכירה — היא רק חלק אחד של התפקיד המוטל עלינו. החלק האחר, ואולי עוד יותר חשוב, הוא לעבוד ולהשפיע באופן **פעיל** נגד מה שמכונה ״הפתרון הסופי״ שהיטלר, בדיוק כמו המן, זממו.

התגובה צריכה להתבטא במעשים בכיוון של ״כן ירבה וכן יפרוץ״. כדי להשיג מטרה זו, לא תסייע ההתמרמרות הנובעת מזכירה מתמדת ואי־שכחה, עד כמה שתהי׳ חשובה. הכרחי להגדיל ולטפח את העידוד לבנות את העם היהודי, כעם יהודי, מן הבחינה הפשוטה של ויפרו וירבו ויעצמו במאד מאד — ההיפך הגמור של ״הפתרון הסופי״ שתוכנן.

כמו בכל הדברים, כך גם בזה, חשוב — בנוסף לעידוד המילולי — להראות דוגמא חי׳. במיוחד אחד שחווה בעצמו את כל הדברים הללו, צריך בודאי להראות, כי לא זו בלבד שהיטלר י״ש לא ניצח, אלא אדרבא בהתרסה נגדו ונגד עוזריו, דוקא להקים משפחה גדולה עם בנים ובנות ונכדים.

הנני מרשה לעצמי לומר בכל התוקף, כי מבלי הבט עד כמה חשוב לספר לדור הנוכחי מה קרה לנו, ועד כמה שלא יהי׳ זה קשה להשתחרר מאותם זכרונות וחוויות, המשימה הראשונה, לפי הבנתי, היא לקיים בעצמנו את ה״בעל כרחך אתה חי״, עם דגש על **אתה חי** היינו, שהחיות תהי׳ מורגשת. במילים אחרות: עליו לעשות כל מאמץ להתנתק ברגע זה מאותן החוויות ולהכנס לסדר חיים, חיי נישואין, להקים בית יהודי ומשפחה יהודית. זה **בודאי** יתרום למפלתו של היטלר, שלא הצליח לגרום שיהי׳ חסיד ויז׳ניץ אחד פחות; אדרבה, יגדל ילדים ונכדים, חסידי ויז׳ניץ עד סוף כל הדורות. ואינני מתכוין לכאן לסתם בדיחה, אף כי אינני מתעקש שיהי׳ חסיד ויז׳ניץ או חסיד ליובאוויטש, או סתם יהודי שומר תורה ומצוה. אך אם הדבר יכול להיות באופן זה, ודאי טוב. ומכיון שעבר בחייו דברים קשים, וכעת נמצא באמריקה, הרי אם ירצה באמת ישיג גם את זה. והשם יתברך יצליחו.

מכתב ארוך מדי? אם אך לאחר חג השבועות ינשא כדת משה וישראל במזל טוב — כדאית הכתיבה שלי וגם טרחת הקריאה שלו.

ח׳תתקעב
[כרך כג עמוד שעח]

ב״ה, תפארת שבתפארת, ה׳תשכ״ה
ברוקלין, נ.י.

כבוד כל המשתתפים בהתוועדות־חברים הכללית למלאות
עשר שנים להתייסדות צעירי אגודת חב״ד
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

ידועה שיחת כ״ק מו״ח אדמו״ר, אשר

זו טעות מה שחושבים שעשיית טובה לכלל ישראל שייכת רק לרביים, לגדולים. כל יהודי יכול לעשות טובה ע״י תפלה ובקשה.

השם יתברך יראה בענינו וישמע שועתינו ויקבל תפלתינו ויביא ישועה כללית לכלל ישראל ברוחניות ובגשמיות.

הרי עתה היא הנהגה למעלה מהטבע, את זאת הרי רואים — זה הזמן שהחלש יאמר גבור אני.

כעת הוא כמו שהולכים לעלות בהר, הר גבוה, עד שמגיעים קרוב אל הד׳ אמות של ראש ההר, אז יש להתגבר בכל הכחות להגיע לראש ההר, הרי נותרו לא יותר מד׳ אמות. ואז מייקרים כל פיסת עשב קטנה, כל ענף קטן, כל אבן קטנה שניתן להאחז בהם ביד, ברגל או בגופו, ואז מוכרח אור להאיר, וכאשר מאירים — האור יקר מאד שרואים במה להאחז.

תפארת שבתפארת: ראה ס׳ התולדות — אדמו״ר מהר״ש ע׳ 7־6. המשך מים רבים — תרל״ו פק״ד ואילך.

ידועה שיחת: י״ט כסלו תרצ״ט. הועתקה (מרשימת א׳ השומעים) בקיצור לשון, רק בהנוגע להנ״ל.

שיחת . . אשר זו: אי ברור עד כמה התיבות מדויקות, כיון שההנחה־רשימה לא הוגהה.

תפלה ובקשה: ראה תו״א בהוספות (קג, א). אוה״ת בראשית [כרך א] בהשמטות.

החלש יאמר: יואל ד, י. והזמן הוא: בעת ההיא אשר אשיב את שבות יהודה וירושלים (שם ד, א).

הד׳ אמות: להעיר שהן כרשותו של אדם (המאור לשבת צו, ב) ומקומו (עירובין מח, א). וראה תו״ח לשמות סד״ה ועשית שנים כרובים (תסג, א־ב) לאדמהאמ״צ.

המשל אודות עולה בהר — נאמר בחסידות משני בני אדם אחד עומד למעלה על ההר ואחד למטה שהעומד למטה צריך לעלייתו להיות בעל כח, ולידע הדרכים, והלבושים יהיו בטוב שלא יסתבך על ידם, אך כאשר זה אינו — אזי מוכרחים ללכת במסירת נפש. ואז כל דבר שניתן להאחז בו יקר והאור המאיר יקר.

זה הזמן שאנו ליד ראש ההר. באמת הרי רואים שמשיח כבר קרוב, הוא אחר כתלנו ומי שיש לו חוש שמיעה וחוש ראיה טובים שומע קולו ורואה, לא נותר אלא לעבור את הקטע שעדיין חסר, יש לייקר מאוד כל דבר טוב, ונחוץ אור להאיר, שאור להאיר הוא תורה והרבצת התורה, ללמוד בעצמו ולהרביץ תורה.

קודם אור היום מתגברת השינה — יש להתגבר לא לבזבז את הזמן בשינה, ואז יהיו גם כלי לקבל את אור היום. זאת חייב כל יהודי לדעת וגם כאשר הוא פוגש יהודי עליו לומר לו: שמע אחי, אל תרדם לפני אור היום.

* * *

ויהי רצון אשר במלאות עשר שנים להתייסדות צעירי אגו״ח, שלימות (המספר ו)הענין, יתעוררו בכאו״א ובכללות כולם כל עשר הכוחות פנימים לפעול פעולתם — לטובתם האמתית של עצמו ושל הזולת — פעולה בפנימיות ובשלימות (והרי השנה תמימה ושלימה),

ע״י העבודה בהכחות מקיפים — האמונה (ובפרט כשהיא בתוקף ההתגלות, וכמו שהי׳ ביצי״מ) קבעומ״ש וכו׳ —

בחסידות: ד״ה אריב״ל כו׳ ש״י עולמות, צ״ח. ובכ״מ.

בעל כח, ולידע הדרכים, והלבושים שיהיו: חזק בנשמתו (באהוי״ר — גדפין שבהם עולה) ובגופו (בירור וזיכוך הנה״ב), ולידע דרכי התומ״צ ודרכי העבודה, ולבושי מחדו״מ יהיו בטוב (נשא תרע״ג. וראה ג״כ וישב, תרע״ה).

אחר כתלנו: שה״ש ב, ט (ומסיים: משגיח גו׳ ענה גו׳. וי״ל שזהו המשך השיחה: שומע קולו ורואה). וראה זח״ג קיד, ב. ובאוה״ת שם: אחר כתלנו כו׳ אילו ניתן רשות לראות כו׳.

קודם אור היום: להעיר מברכות סב, ריש ע״ב.

שלימות (המספר ו)הענין: ראה פרדס שער ב.

עשר הכחות: תניא פ״ג. וראה לקו״ת ויקרא (ד, ב).

השנה תמימה: ראה ערכין לא, א. צ״צ לתהלים יט, ח סק״ד.

ושלימה: ראה רמב״ם הל׳ קדוה״ח פ״ח ה״ו.

ע״י העבודה . . קבעומ״ש: ד״ה אתם נצבים, תרע״ה.

שאז הכחות פנימים ופעולתם נצבים וקיימים ומאירים.

בברכת הצלחה בכל האמור ולבשו"ט בכל הנזכר לעיל,

מ. שניאורסאהן

ח'תתקעו
[כרך כג עמוד שפו]

ב"ה, יום ג' פ' אמור, ה'תשכ"ה
ברוקלין, נ.י.

אל הועידה השנתית העשירית
של נשי ובנות חב"ד
ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

הועידה השנתית הנוכחית, המציינת פרק־זמן של עשר שנות פעילות, יש בה יותר מהמשמעות הרגילה. עלי' לבטא נקודת־מפנה בפעילותן, לפי המשמעות המיוחדת וההוראה של המספר "עשר".

המספר "עשר" חותם את סדר הספרות **היחידות** ופותח את סדר **העשרות**. זהו מעבר לדרגה גבוהה יותר, לא רק **בכמות** אלא גם **באיכות**. מעשר ומעלה מתחיל סדר חדש, שאיננו גבוה יותר רק במספר, אלא נעלה בדרגה ללא השוואה.

זהו אחד הביאורים מדוע יש למספר עשר משמעות מיוחדת בתורה, ובמילא גם בחיים היהודיים. הדבר מתבטא בכך שדבר שבקדושה ותפלות מסוימת (כמו ברכו, קדיש וקדושה, וכד') יכולות להתקיים רק כאשר יש מנין (עשרה) יהודים, כפי שחכמינו ז"ל לומדים מהפסוק **ונקדשתי בתוך בני ישראל**, בפרשת השבוע (כב, לב). שכן, למרות שכל יהודי, בתור יחיד, הוא יקר וקדוש, אך כשעשרה יהודים מתקבצים יחד נוצר **ציבור**, שהוא כבר דרגה גבוהה מאוד של קדושה, ושבצבור גם היחיד מתעלה לדרגה די גבוהה.

אחת המשמעויות המיוחדות של "עשר" היא, שזהו מספרם של **כחות הנפש**. כפי שמתבאר בספרים קדושים, במיוחד בספר **התניא** לרבנו הזקן, מייסד שיטת חב"ד, יש לכל אדם עשר כחות פנימיים,

---

נצבים וקיימים ומאירים: ראה תנחומא פ' נצבים.

הקשורים בנפשו. אלו הם שלשת כחות **השכל** — חכמה, בינה דעת (חב״ד) ושבע ה**מדות** (נטיות ורגשות). בעצם זהו יסוד שיטת חב״ד כולה, לפתח את כחות השכל, שיעצבו מחדש את המדות, במיוחד המדות היסודיות של **אהבת השם** ו**יראת השם**, שיבואו לביטוי בכל הנטיות והרגשות, במיוחד **בהנהגה** בחיי היום יום, בכל המובנים.

כ״ק מו״ח אדמו״ר, ונשיאי חב״ד של כל הדורות, הדגישו פעמים רבות את המקום הנכבד שהאשה תופסת בהגשמת שיטת חב״ד בחיי היום יום. האשה, בתור **עקרת הבית**, הבנאית של הבית היהודי, מתאימה במידה רבה מאד את האוירה וההנהגה של המשפחה, וגם יש לה השפעה גדולה מאוד, באופן ישיר ועקיף, על הסביבה.

והתורה נותנת לה את ההוראה (ויחד עם זה את הכח) כיצד לבצע זאת — ע״י השימוש הנכון בעשר כחות הנפש שלה, ככתוב: חכמות בנתה ביתה חצבה עמודי׳ שבעה (משלי ט, א) — עם השכל (שכאמור נחלק לשלש) היא בונה את עמדת ביתה על שבעת עמודיו (לפי המדות השונות).

* * *

הקב״ה יעזור — שעם הכניסה עתה לעשור השני של פעילויות הקשורות בתורה ומצוות, שכל קבוצה של נשי ובנות חב״ד, וכל חברה בקבוצות, תתעלה לדרגה יותר גבוהה בכל המובנים האמורים, ותתברך בהצלחה במלוא המידה, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות,

מ. שניאורסאהן

ח׳תתקפא
[כרך כג עמוד שצג]

ב״ה, כ״ה אייר תשכ״ה
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ רב פעלים מו״ה משה שי׳

שלום וברכה!

בנועם ובשמחה הריני מאשר קבלת מכתבו השני, ומבלי הבט על רוב הטרדות והתור הארוך של מכתבים, הרי כתבתי את המכתב על

פי הוראותיו למתפללי בית הכנסת וגם למסייעים שיחיו.

ומובן שכל הנכתב במכתב המצורף מתייחס וכמה פעמים ככה, אליו ואל בני ביתו שי׳ כפי שידוע ביאור רבנו הזקן (ששמענו פעמים רבות מכ״ק מו״ח אדמו״ר) על המשנה שנים אוחזין בטלית, שהמביא את חברו לעשות מצוה, יש גם לו חלק בזה, והרי נוסף לעיקר — עבודתו והצלחתו בזה, גם הן חלק בפעולות ובהשתדלות של אלו שסייעו לו בענין הכי חשוב ונעלה, פתיחת בית הכנסת (ובית המדרש) חב״ד בנתניא.

והשם יתברך יעזור לו גם להבא, לעשות בכל עניני חב״ד בנתניא ובכל מקום שידו מגעת, לאן]רך ימים ושנים טובות מתוך שמחה וטוב לבב.

המצפה לבשו״ט בכל האמור שבת טוב וחודש טוב.

ח׳תתקפב
[כרך כג עמוד שצד]

ב״ה, ערב ש״ק מברכים חודש סיון, ה׳תשכ״ה
ברוקלין, נ.י.

אל כל המשתתפים בדינר השנתי של ישיבת
״אחי תמימים״ ליובאוויטש, בנוארק
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

הדינר השנתי מתקיים בשנה זו בשבוע של שבועות, **זמן מתן תורתנו** — המטרה־הסופית של **יציאת מצרים**.

החגים האמורים, פסח ושבועות, מציינים שני ארועים היסטוריים, הקשורים זה בזה בקשר הדוק, שיצרו את עמנו הנצחי. המשמעות הפנימית שלהם אשר בכל עת זמנה מתבטאת בכך שהם מחדירים את החוויות וההתעוררות הקשורים בארועים האמורים — בחיי היום יום האישיים של כל יהודי, בכל מקום ובכל זמן.

נקודת הענין היא, ש״יציאת מצרים״, החירות משעבוד — הן משעבוד **פנימי** לטבע האנושי האישי, הן חירות משעבוד **חיצוני** אל הסביבה — יכול להיות מושג רק ע״י תורה ומצוות, המאירים את דרך החיים היום יומיים של הפרט ושל הכלל.

השנה נוספת עוד נקודה, בזה שיש לנו **שנת־העיבור**. ענינה של שנת־העיבור הוא לוודא שהחגים יחולו בזמנם הנכון; לכל לראש חג הפסח, שבמילא גם חג השבועות (ה״יום ה־50 לספירה״) יהי׳ בזמן הנכון, וכך גם כל שאר החגים.

אך ככל עניני התורה, שיש להם אינספור ביאורים והוראות, כי התורה הק׳ היא אינסופית כפי שנותן התורה הוא אין־סוף ברוך־הוא, כך גם ענינה של שנת־העיבור. אחת ההוראות של שנת־העיבור היא, שיהודי צריך להיות אדון על זמנו ולכוון את זמנו בהתאם לתורה. גם עניני העולם כזריעה וקצירה (פסח הוא זמן קצירת שעורים; שבועות — קציר חטים) וכו׳, צריכים להיות קשורים עם ״יציאת מצרים״ — לא להיות משועבדים לעולם ולטבע, אלא אדרבה, להיות אדון עליהם — בכח התורה ומצוות שהקב״ה נתן לבני ישראל.

יתירה מזו: אם החסירו משהו בעבר, ניתן לא רק להשלים זאת, אלא גם להכין מלאי לעתיד, כפי שזה גם מודגש בענין שנת־העיבור (בחודש אדר הנוסף).

יתן הקב״ה, שהדינר השנתי של שנה זו יביא את הענינים האמורים לידי ביטוי אצל כל אחד ואחת מהמשתתפים ובני ביתם שיחיו; לחזק את יסודות התורה ומצוות בבית שלהם ובסביבה שמסביב, במיוחד ע״י חיזוק והרחבת הישיבה אחי־תמימים בעירם.

באיחולים לכל האורחים והמשתתפים החשובים שיחיו ובברכה להצלחה ולבשורות טובות.

ח׳תתקצ

[כרך כג עמוד תג]

ב״ה, אסרו חג השבועות, זמ״ת, ה׳תשכ״ה
ברוקלין, נ.י.

אל המשתתפות במסיבת הצהרים השנתית של ועד נ״י
למען הסמינר למורות ובתי ספר מקצועיים
לנערות בכפר חב״ד בארצנו הקדושה ת״ו
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בנועם קבלתי את הידיעה אודות מסיבת הצהרים שלהן

המתוכננת ליום א׳ פרשת בהעלותך את הנרות, הבע״ל.

השם יתברך יעזור, שהארוע יוכתר בהצלחה רבה בכל המובנים.

על פי הפתגם הידוע של רבנו הזקן, בעל התניא והשלחן ערוך, שפרשת השבוע מכילה הוראות לכל ארועי השבוע, כדאי להעיר ולהדגיש את משמעות המילים **בהעלותך את הנרות** — כפי שרש״י מבאר על אתר, היו צריכים להדליק את נרות המנורה בבית המקדש באופן כזה, **שתהא שלהבת עולה מאליו׳.**

וזהו גם תפקידו של חינוך טוב, שהתלמיד והתלמידה יוכלו לשגשג עצמאית באמצעות להבת ה**נר מצוה ותורה אור**, שמחנכיהם ומדריכיהם מדליקים בנשמותיהם.

יישום תפקיד זה נעשה קל עוד יותר על ידי זה שהנשמה עצמה, הנפש האלקית שבכל יהודי, איש ואשה, נוטה ושואפת לתורה ומצוות לפי טבעה הפנימי, לפי נטיות טבעה הפנימי. נחוץ רק להכין את ה״פתילות״, להסיר את המניעות והפיתויים של היצר הרע; ואז השלהבת עולה מאליו׳.

המוסדות בכפר חב״ד שהן תומכות בהם באמצעות עבודתן המסורה, מבצעים תפקיד זה, ולהן יש חלק גדול וזכות גדולה בשותפות. אך כבכל עניני טוב וקדושה, שם יש תמיד מקום להוסיף, כך יש לקוות שגם הן תוספנה בכל פעולותיהן לטובת המוסדות הק׳ שנוסדו ומתנהלים ברוחו ובדרכו של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע.

הקב״ה יעזור שתצלחנה בעבודתן במידה הולכת וגדלה, וגם יברך בטוב הנראה והנגלה אותן ובני ביתן שיחיו, בכל המצטרך, בגשמיות ברוחניות.

בברכת להצלחה ולבשורות טובות.

ח׳תתקצב
[כרך כג עמוד תנו]

ב״ה, י״ג סיון ה׳תשכ״ה
ברוקלין, נ.י.

אל המשתתפות במסיבת הצהרים השנתית ה־12 של
אגודת נשי ובנות חב״ד בקליבלנד, אוהיו
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

במענה לידיעה אודות מסיבת הצהרים המתוכננת שלהן ביום א׳ פרשת שלח לך, הבע״ל, יהי רצון שהארוע יהי׳ בהצלחה רבה בכל המובנים.

ידוע פתגמו של רבנו הזקן בעל התניא והשלחן ערוך שפרשת השבוע מכילה הוראות לחיי היום יום, במיוחד בקשר למאורעות לא רגילים.

בשנה זו הארוע מתקיים בשבוע של פרשת שלח, בה מסופר שמשה רבינו שלח שלוחים לרגל את ארץ ישראל ושהם הביאו דיווח לא נכון. מספרים חכמינו, זכרונם לברכה, שהנשים לא נבהלו מהדיווח הלא חיובי והן בחרו להתמיד בדרכן לארץ ישראל, ארץ הקודש, כרצונו של הקב״ה. הנשים היו חדורות ברגש שארץ ישראל היא ארץ של קדושה והשגחה אלוקית מיוחדת, כפי שהתורה אומרת: **ארץ אשר עיני ה׳ אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה.**

כפי שהודגש פעמים רבות, התורה היא נצחית, וכל הוראותיה הן נצחיות, כלומר בתוקף בכל המקומות ובכל הזמנים.

החיבור של האשה היהודי׳ ל״ארץ הקדש״ הוא ביטוי של התמסרותה לכל עניני קדושה, תורה ומצוות, הבא לידי ביטוי, בצורה יותר חזקה מאצל האנשים, מזמן לזמן.

מכך יש הוראה גם לדורנו, שהנשים יכולות לפעול רבות לחזק את כל עניני קדושה, תורה ומצוות, ראשית בביתן הפרטי ויחד עם זאת גם בסביבה באופן המתאים, וכך לעשות אצלן בבית ובסביבה ״ארץ הקדש״ לשכינה האלוקית.

הרי זה מתפקידי נשות חב״ד בכל מקום, שיש להן את הזכות המיוחדת שדרכן מוארת באור החסידות ומסורות חסידיות.

ובדיוק כשם שיחד עם ארץ ישראל ניתנו כל הברכות האלוקיות של ארץ זבת חלב ודבש גם במובן הגשמי, אם רק יתנהגו כרצונו של הקב״ה, כך מוכנות תמיד כל הברכות האלוקיות לכל מי שמסייעים לחזק ולהפיץ יהדות תורנית, במלוא אפשרויותיהם.

השם יתברך יצליח את עבודתן באופן הולך וגדל, ויברך אותן בטוב הנראה והנגלה בכל מה שנחוץ, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה לבשורות טובות.

ח׳תתקצג
[כרך כג עמוד תח]

ב״ה, י״ד סיון, ה׳תשכ״ה
ברוקלין, נ.י.

אגודת נשים של ברונזוויל ואיסט־ניו־יורק
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

במענה לידיעה אודות מסיבת הצהרים שלהן ו״אסיפה המסכמת״ ביום ב׳ פרשת שלח, כ״א סיון, הבע״ל, יהי רצון שהארוע יהי׳ בהצלחה רבה בכל המובנים.

אחת ההוראות של פרשת שלח היא, שכאשר השלוחים שמשה רבינו שלח לרגל את ארץ ישראל הביאו דיווח לא נכון — הנשים לא נבהלו ובחרו להמשיך הלאה את דרכן לארץ ישראל, **ארץ הקודש** — ארץ אשר עיני ה׳ אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה.

הקשר של האשה היהודי׳ ל״ארץ הקדש״ הוא ביטוי של התמסרות יתרה לכל עניני קדושה, תורה ומצוות, שלעיתים מתבטאת באופן חזק יותר מאשר אצל האנשים.

מכך הוראה גם לדורנו, שהנשים יכולות לפעול רבות לחזק את כל עניני קדושה, תורה ומצוות, לכל לראש בביתן הפרטי ויחד עם זאת גם בסביבה באופן המתאים, וכך לעשות אצלן בבית ובסביבה ״ארץ הקדש״, לשכינה האלוקית.

ובדיוק כשם שיחד עם ארץ ישראל ניתנו כל הברכות האלוקיות של ״ארץ זבת חלב ודבש״ גם במובן הגשמי אם רק יתנהגו לפי רצון

הקב״ה, כך מוכנות תמיד הברכות האלוקיות לכל מי שיסייעו לחזק ולהפיץ יהדות תורנית, במלוא אפשרויותיהם.

השם יתברך יצליח עבודתן באופן הולך וגדל ומתחזק ויברך בטוב הנראה והנגלה אותן ואת בני ביתן שיחיו בכל מה שנחוץ, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות.

מ. שניאורסאהן

ח׳תתקצד

[כרך כג עמוד תט]

ב״ה, ט״ו סיון, ה׳תשכ״ה
ברוקלין, נ.י.

תלמידי ישיבת תומכי־תמימים ליובאוויטש לחג הסיום,
מונטריאול
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה לבשורה אודות חגיגת הסיום המתוכננת ביום ד׳ פ׳ שלח, הבע״ל.

יהי רצון, שכל אחד מהמסיימים יכיר בפנימיות שה״סיום״ הוא באמת הכנה להתחלת דרגה יותר גבוהה בלימוד התורה, נגלה וחסידות, בהתמדה ושקידה הולכת וגדלה, ובקיום המצוות בהידור, יחד עם השפעה על הסביבה.

על יסוד ההוראה של רבנו הזקן, בעל התניא והשלחן ערוך, אשר בפרשת השבוע יש הוראות מעשיות לאירועי השבוע, בפרט כזה ארוע בלתי רגיל כחג הסיום.

דבר בעתו הוא להתבונן בפסוק **וטפכם . . והבאתי אותם וידעו את הארץ** (הקשור ליום ד׳ שלח). התורה הקדושה, שהיא נצחית והוראותיה נצחיות, מורה לנו הוראה שילדים יכולים, וצריכים, לשאוף להישגים גבוהים גם מאלה של הוריהם, עד כמה שמדריגת ההורים תהי׳ גבוהה; כי בכל עניני טוב וקדושה תמיד אפשר לשגשג עוד, וכשבנוסף לכך הילדים עוד זוכרים שבהישגיהם הם מזכים גם

את הוריהם, מתאמצים בצורה אחרת לגמרי.

הענין הנזכר — בסגנון חכמינו ז״ל: יפה כח הבן מכח האב — משתקף גם בנקודה הפנימית של החודש, חודש מתן־תורה. שכידוע התורה ניתנה רק לאחר שההורים הבטיחו כי **בנינו ערבים בעדינו**. בזכות הילדים גם ההורים קבלו את התורה הקדושה, תורת חיים, ומצותי׳ עליהן נאמר וחי בהם.

השם יתברך יצליח כל אחד מהמסיימים למלא תפקידו ושליחותו במלוא המידה, כפי שהוא הואר באור תורת החסידות, היא תורת מורנו הבעש״ט ורבותינו נשיאינו מדור לדור.

בברכה להצלחה מופלגה בגשמיות וברוחניות גם יחד ולבשורות טובות,

מ. שניאורסאהן

ט׳יד

[כרך כג עמוד תלב]

ב״ה, י״ד מנ״א, תשכ״ה
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מ 10/8 עם המצורף.

יתן השם יתברך שמכאן ואילך לא ידע שום צער ועגמת נפש ח״ו ויוכל לבשר אך טוב, בבריאות טובה.

לכתבו אודות ביקור הקרובים בארץ ישראל ולהתעכב שם עד אחרי החגים.

ודאי יודע שהנסיעה לשם באני׳ יהודית השייכת ליהודים, כשהמשרתים והמנהיגים יהודים, אסור בשום אופן ליסוע באני׳ כזו, וזהו מהעבירות הכי חמורות, וזו רחמנות גדולה על אלו שעושים זאת ואינם יודעים את הצרות הגדולות שהם מביאים בזה על עצמם ועל יהודים בכלל ר״ל.

אם מדובר אודות נסיעה באוירון, היוצא ומגיע בימות החול, או באני׳ לא יהודית, הרי אז הנסיעה דבר נכון.

והשם יתברך יצליחו בנסיעה וגם עד אז ולאחרי זה, ולרוות נחת אמיתי שזהו נחת יהודי מהילדים ומילדיהם שי׳.

וזכות הצדקה (כפי הקבלה המצורפת) תעמוד לו בזה.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור לעיל.

ט׳כא
[כרך כג עמוד תמה]

ב״ה, ח׳ אלול, תשכ״ה
ברוקלין.

שלום וברכה!

הריני מאשר את קבלת מכתבו מ 9/1 עם המצורף.

תודה רבה עבור הבשורה הטובה שנסיעתו תהי׳ באופן כזה כפי שהשם יתברך מתיר לנסוע, ולא באופן של חילול שבת בהיקף הכי גדול [כאשר נוסעים באני׳ השייכת ליהודים, שמופעלת ומונהגת על יד יהודים במשך כל 24 שעות השבת, תוך שנעשות מלאכות רבות האסורות בשבת, הבערה, כיבוי, כתיבה וכן הלאה]. שזה כאב הלב הכי גדול לראות דברים כאלה בכלל ועוד יותר גדולה העגמת נפש וכאב הלב, כשעורכים נסיעה לארץ **הקדושה** לנו ולכולם, שזה ייעשה עם כל כך הרבה חילול שבת של כל כך הרבה אנשים המועסקים באני׳, וכאמור קשה מאד אפילו לדבר על כך.

השם יתברך יעזור, שבזכות השינוי לטובה של תכנית נסיעתו, שהנסיעה תהי׳ בשעה טובה ומצלחת ויתברך בכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

בברכה לבשורות טובות.

ט׳כז
[כרך כג עמוד תנא]

ב״ה, ימי הסליחות, ה׳תשכ״ה
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל אשר בכל מקום ומקום
ה׳ עליהם יחיו
שלום רב וברכה!

אנו עומדים עתה על סף שנת **שמיטה** (השנה השביעית והמקודשת שבמחזור השנים) — שנת ה׳תשכ״ו — הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה.

אחת ההוראות המרכזיות של השמיטה טמונה **בסדר** הפסוקים והמילים שבתורה המציינים את ענין השמיטה: **כי תבואו אל הארץ . . ושבתה הארץ שבת לה׳ שש שנים תזרע שדך וגו׳**.

לכאורה, בלתי מובן כאן: סדרם של הדברים הוא הרי שבשש השנים הראשונות מעבדים את השדות ורק לאחר מכן באה השמיטה, שנת השביתה השביעית. היה צריך, איפוא, להכתב תחלה בתורה: **שש שנים תזרע שדך** גו׳ ואחר כך — **ושבתה הארץ**.

אך — הסדר שבתורה אף הוא תורה (=הוראה). הסדר האמור בקשר לשמיטה מלמדנו כיצד צריכה להיות הגישה לחיים:

כאשר אדם בא אל ארץ ועליו להסתדר בחיים, ואי אפשר לו להמנע מ״עבודת אדמה״, עליו לדעת שראשונה וחשובה ביותר, בהשקפה ובתור מטרה, היא ״שבת לה׳״: לא הארציות והחומריות, כי אם הרוחניות והקדושה. גישה זו מבטיחה שלא יישקע בדברים ארציים וחומריים. יתר על כן — כשרעיון זה עומד **תמיד** נגד העינים — הופכים ששת ימי החולין האפורים לאחרים, הם מאבדים חלק גדול מן החולין שלהם ונעשים מאירים יותר ומלאי תוכן יותר. ויתרה מזו: ההשתנות וההתעלות של שש השנים מרוממים גם את השנה השביעית, ובמקום ״ושבתה . . שבת לה׳״ — היא נעשית ״שבת

שנת שמיטה . . ה׳תשכ״ו: טושו״ע חו״מ ר״ס ס״ז. שו״ע אדה״ז סוף הל׳ הלואה. הפסוקים: ויקרא כה, ב־ד.

בלתי מובן: ראה ד״ה ושבתה בלקו״ת (וכן בס׳ תקס״ב, סו״ס דרך מצותיך ועוד).

הסדר שבתורה: ראה פסחים ו, ב. של״ה חלק תושבע״פ כלל לשונות.

הופכים ששת: להעיר מביצה (טז, א): כל ימיו הי׳ אוכל לכבוד שבת. וראה צ״צ לתהלים סח, כ סק״ו.

שבתון . . שבת להי״.

* * *

כך גם בחיי יום יום, ישנו ענין של ״עבודת אדמה״ (פרנסה) ו״חולין״ כעניני אכילה, שתיה, וכדומה, ענינים בהם ״ומותר האדם מן הבהמה אין״, וישנו ענין של ״ושבתה הארץ״, הינתקות מן הארציות, ו״שבת להי״, התמסרות לעניני קדושה ואלקות, העתים המוקדשים לתפלה, תלמוד תורה וקיום המצות.

וההוראה שבשמיטה היא שעל האדם להתחיל את חיי יום־יום בהשקפה ובגישה, שלמרות שלאחר מכן יצטרך לעשות דברי ״חולין״ הרי עיקרם ותכליתם **הם** הוא — ״שבת להי״. או אז יהיו דברי ועשיות ה״חולין״ מאירים יותר ומלאי תוכן יותר, וגם עניני הקדושה והאלקות יתעלו לדרגה רמה יותר. זו הדרך להשגת חיים מלאים והרמוניים.

* * *

על סף שנת השמיטה, יעזור ה׳ שכל אחד ואחת יתחיל את השנה בגישה האמורה: העיקר והמטרה בחיים אינה הגשמיות, כי אם דוקא הרוחניות. הגשמיות מוצדקת רק כשהיא חדורה ברעיון של ״ושבתה הארץ שבת להי״ — כשהיא משרתת וממלאת את השאיפות הנעלות של קדושה ואלקות. אז ישקפו כל ימי השנה, וכל פעולות יום יום, את מותר האדם מן הבהמה, ויעידו עליו שנוצר **״בצלמנו כדמותנו״** ושהוא חי כך, והזמנים והשעות שבשנה שהם בבחינת ״שבת״ יתעלו לדרגה נעלית יותר, ל״שבת שבתון״.

אז תתקיים ודאי הברכה האלקית של השמיטה — **״וצויתי את ברכתי לכם״** — במדה על־טבעית.

והיום המתאים בשנה להחלטה איתנה ואמתית על כל האמור, להחלטה בת קיימא — **הוא ראש השנה**.

״שבת שבתון: ראה רש״י ד״ה שבתון (יומא עד, א). פרש״י עה״ת שמות (לא, טו). אור התורה להצ״צ בהר ד״ה שבת שבתון. **וש״נ.**

״ומותר האדם: קהלת ג, יט. ראה רשימות הצ״צ (שם). חגיגה (טז, א).

לתפלה . . המצוות: ראה מפרשים לאבות פ״א, מ״ב.

חיים מלאים והרמוניים: ראה לקו״ת ס״פ מטות בפי׳ מרז״ל העוסק בתורה כו׳ שלום בפמליא של מטה (סנה׳ צט, ב).

״וצויתי את ברכתי: ויקרא כה, כא.

היום בו נברא אדם הראשון "בצלמנו כדמותנו", שלט על הבריאה כולה והעלה אותה להכרה של "**נשתחוה ונכרעה, נברכה, לפני ה' עושנו**" (הכנעה מלאה כלפי הקב"ה, הבורא).

היום בו מתפללים ומשיגים: **מלוך על העולם כולו בכבודך . . ויאמר כל אשר נשמה באפו: ה' אלקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה**.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בבני חיי ומזוני רויחי.

מנחם שניאורסאהן

שלט . . עושנו": זהר ס"פ אמור. וראה ג"כ פדר"א פי"א.
ומשיגים: ראה אגרת התשובה פי"א.

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכי"ר

יה"ר שיראה רוב נחת מבניו — התמימים בפרט,
משלוחיו, חסידיו וכלל ישראל — בכלל
ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו
וישמיענו תורה חדשה מפיו
בגאולה האמיתית והשלימה
תיכף ומי"ד ממ"ש

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכי"ר

*

לז"נ

דוד בן רפאל

דן מרדכי הכהן בן יוסף

שיזכו לעילוי נשמה הכי נעלה, תכף ומיד ממש "והקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכי"ר

*

לז"נ

הרה"ח הרה"ת ר' צבי הירש בן הרה"ח ר' בן ציון

נלב"ע ז"ך אלול ה'תש"מ

מרת רבקה בת הרה"ח ר' צבי

נלב"ע כ"ט תמוז ה'תשס"ב

שפריצער

„והקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם,

בהתגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

תיכף ומיד ממש

נתרם ע"י בניהם: הרה"ת ר' שמואל והרה"ת ר' יעקב

מרדכי שיחיו

שפריצער

יחי אדוננו מורנו ורבינו
מלך המשיח לעולם ועד

הוצאת ספרים
קרני הוד תורה
קה
לירבאוויטש